

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

N E D E R L A N D S C H E

G E D A C H T E N .

TWEEDE DEEL.

**TE 'S GRAVENHAGE, BIJ
G. VERVLOET,
1831.**

Het tijdvak van elf maanden, van 24 April 1830 tot 19 Februarij 1831, gedurende hetwelk dit tweede deel der *Nederlandsche Gedachten* opgesteld is, bevat een overvloed van gebeurtenissen, merkwaardig en treurig te gelijk. Wel hebben zij, helaas! ter bevestiging van onze beginsels gediend. Europa, door wanbegrippen verleid, is aan tweedragt, wanorde, gedeeltelijk aan ellende en verwoesting ten prooi. Wat het Rijk der Nederlanden betreft, reeds vóór de omwenteling te Parijs was de Regering magteloos door toegeven aan eene factie wier vorig gedrag het verderfelijke van concessien bewees; en, daar men nooit regtstreeks het liberalismus bestreed, was het niet te verwonderen dat een oproer te Brussel, door buitenlandsche woelingen gestookt, door den afval van Belgie en eene alsnog voortdurende onzekerheid omtrent de dierbaarste en heiligste belangen van het Vaderland werd gevolgd.

De *Nederlandsche Gedachten* waren nooit een Gouvernementsblad en zouden thans ten onregte een oppositie-blad worden genoemd. Zij verdedigen beginsels met en, waar het noodig is, ook tegen het Gouvernement.

Die beginselen bragten meê afkeuring van het werkeloos blijven, waardoor de Boodschap van 11 December

nutteloos werd; van het stelsel van den Heer *de la Coste*, dat Holland aan Belgie en de Grondwet aan de muitzucht onderwierp; van de onbezorgdheid na de gebeurtenissen te Parijs; van het onderhandelen met rebellen, waardoor de welgezinde bevolking afgescheiden werd van het Gouvernement; van het in overweging brengen der scheiding, waardoor de opstand is genationaliseerd; van de zending naar Antwerpen; van het nu veranderen der Grondwet; van het achterblijven der hervormingen die de aard van elke regering vereischt; vooral ook van het geheim houden of besluiteloos zijn, waarvan wantrouwen, ongerustheid, misnoegen, moedeloosheid en, bij het naderen van gevaar, gebrek aan veerkracht het betreurenswaardig gevolg wezen moet.

Rondborstig en, zoo wij hopen, met bescheidenheid hebben wij over deze en andere punten ons gevoelen, toen die mededeeling nog baten kon, opengelegd. Zoo de uitkomst de juistheid van vruchteloze raadgeving heeft getoond, niemand is meer dan de redactie overtuigd, dat zulks toegeschreven worden moet enkel aan de deugdelijkheid van den leiddraad dien zij volgt, aan het onbedriegelijke van den toetsteen dien zij bij het waardeeren van gebeurtenissen en handelingen gebruikt.

I N H O U D.

Nº. 1. 24 April 1830. Christendom, Monarchie en Nationaliteit. 2. 14 Mei. Discussie in de tweede Kamer over het gebruik der <i>Fransche</i> taal, enz. — Ontwerpen van wet over de Algemeene Rekenkamer en de vermindering der renten. — Ontwerp van wet ter beteugeling van <i>hoon</i> en <i>laster</i>. 3. 26 Mei. Nadeelen der koffij-wet. — Redevoering van den Hr. <i>van Tets</i>. — Aanneming der wet tegen <i>hoon</i> en <i>laster</i>. 4. 9 Junij. Beteekenis der woorden <i>factie</i> en <i>revolutionair</i>. — <i>Christelijk</i> Nederland. — Souvereiniteit des Konings. — Aanspraak van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot sluiting der zitting. 5. 19 Junij. Uitval van de <i>Gazettè des Pays-Bas</i> tegen de <i>Nederlandsche Gedachten</i>. — Betoog dat gehechtheid aan de Grondwet enkel volgens onze beginsels mogelijk is. — Besluiten omtrent <i>onderwijs</i> en <i>taal</i>. 6. 29 Junij. Aard van der welgezinden <i>oppositie</i>. — Beoordeeling van het stelsel van den Hr. <i>de la Coste</i>. — Hooge Raad te 's <i>Hage</i>. — Gevaren uit Frankrijk. 7. 5 Julij. Over de ongegrondheid van het roemen op <i>une heureuse harmonie</i> en <i>un accord constitutionnel</i>. — Benoembaarheid van ambtenaren in de tweede Kamer. — De Staten-Generaal geene <i>mandataires</i>. — Noodzakelijkheid van goede verkiezingen. 8. 17 Julij. Over de plaatsing van den Hoogen Raad. — <i>Onderwijs</i>. — Beoordeeling van onderscheidene geschriften. 9. 29 Julij. Toestand van Frankrijk. — Afloop der Vergaderingen van de Provinciale Staten. — Aanspraak van den Koning van Engeland ter sluiting van het Parlement. 10. 6 Aug. Omwenteling te Parijs. — Het Rijk een <i>Nederlandsche</i> Staat. — Besluit op het <i>Onderwijs</i>.	Nº. 11. 12 Aug. Hernieuwde strijd tegen elk wettig gezag. — De omwenteling van 1830 aan die van 1688 ongelijk. — Wat is er tot behoud van het Rijk der Nederlanden te doen? 12. 28 Aug. Hoofdtrekken der Staatskunde die ten aanzien van buitenlandsche en inwendige aangelegenheden wenschelijk is. — Volksbeweging te Brussel. 13. 30 Aug. Oproer in Belgie. — De Grondwet vereenigingspunt. — Wenschelijkheid van een Bededag. — Noodzakelijkheid van groote en spoedige veranderingen in den vorm en de handelwijze van het Bestuur. 13*. 31 Aug. Aanmerkingen over den opstand en de middelen tot herstel van de rust. 14. 2 Sept. Behoeftte aan een ministerie en aan een vast plan. 14*. 8 Sept. Middelen tegen den opstand en onraadzaamheid van concessien aan de rebellen. — Verwijdering van den Hr. <i>van Maanen</i>. 15. 9. Sept. Toestand van Frankrijk. — Aanmerkingen over den opstand in Belgie. 15*. 11 Sept. Noodzakelijkheid eener standvastige houding en aard van den opstand. — De vorming van het Rijk geen meesterstuk van vernuftzinnige Staatskunde. 16. 13 Sept. Eerst worde aan beteugeling van den opstand, naderhand van scheiding gedacht. 16*. 14 Sept. De scheiding is eene Europese vraag. 17. 15 Sept. Aanspraak van den Koning ter opening van de buitengewone zitting. — Ontijdigheid der vraag omtrent de scheiding. 17*. 17 Sept. Alleen herstel van de rust moest aan de orde van den dag zijn. — Verdenking tegen sommige leden der Staten-Generaal. 18. 18 Sept. Nadeel van het weifelen en <i>temporiseren</i>.

- N°. 18*. 10 Sept. Wat behooren de Staten-Generaal te doen?
19. 22 Sept. De strijd bestaat niet tusschen Holland en Belgie.
- 19*. 29 Sept. Handelingen der Staten-Generaal.
20. 30 Sept. Ontruiming van Brussel: wat nu te doen tot behoud van Holland?
- 20*. 2 Oct. Wat wordt in het belang van Holland vereischt?
21. 2 Oct. Noodlottigheid der beraadslaging over de scheiding. — Gesteldheid van Belgie.
- 21*. 9 Oct. Noodzakelijkheid eener verklaring van de zelfstandigheid der *Vereenigde Nederlanden*.
22. 11 Oct. Hetzelfde, in verband met de Proclamatie van den *Prins van Oranje*.
- 22*. 14 Oct. Gevolgen der feitelijke scheuring. — Pogingen van den *Prins van Oranje* ter bevrediging van Belgie.
23. 18 Oct. De zelfstandigheid der *Vereenigde Nederlanden* moet worden erkend.
- 23*. 18 Oct. Handelingen van den *Prins van Oranje*. — Opening der gewone zitting van de Staten-Generaal.
24. 21 Oct. Meer dan *administratieve* scheiding wordt vereischt. — Proclamatie van den *Prins van Oranje*.
- 24*. 3 Nov. Miskennis van de Godsdienst, als van de bron van regt en geluk.
25. 10 Nov. De zelfstandigheid der *Vereenigde Nederlanden* moet worden verklaard (*Fransch opstel*).
26. 18 Nov. Gesteldheid der tweede Kamer, naar aanleiding der zitting van 13 Nov.
- 26*. 20. Nov. Algemeenheid der liberale beginsels ook hier. — Aanmerkingen op eene brochure van den Graaf v. *Hogendorp* over de scheiding. (*Fransch opstel*.)†
27. 24 Nov. Overzicht der gevolgen die de zegepraal van het liberalismus binnen vier maanden heeft gehad.
- 27*. 27 Nov. De regten op *Luxemburg*, *Venlo* en *Maastricht* aan het revolutionaire Staats- en Volkerenregt getoetst.
28. 2 Dec. Het onbestaanbare der Grondwet met de liberale theorie. — Aanmerkingen over eenige geschriften omtrent de scheiding.

† Het gebruik maken van het Fransch is ons toegeschenen minder noodig te zijn, na de aankondiging van *le Journal de la Haye*, dat het nu en dan onze artikels overnemen zou.

- N°. 29. 4 Dec. Voorstel van den Heer *d'Escury c. s.* betreffende de scheiding.
- 29*. 10 Dec. Voortdurend van het Rijk, ook na Belgies afval.
30. 13 Dec. Het bedenkelijke eener *herziening* der Grondwet. — Oorlog of omwenteling.
31. 16 Dec. *Toepassing* en niet *herziening* der Grondwet wordt vereischt. — Beoordeeling van de *Gemeenzame brieven*. — Beoordeeling van de *Vrede* door *Lipman*.
32. 27 Dec. Grootheid der gevaren en middelen tot behoud.
33. 30 Dec. Noodzakelijkheid van hervormingen. — Verband tusschen Staat en Kerk. — Aard der Fransche omwenteling. — Zedelijke verantwoordelijkheid der Ministers.
34. 13 Jan. Erkenntenis van Belgie door de Mogendheden: Wat is er ten aanzien van Belgie en van Holland te doen? — Gemeenschappelijk belang van Protestanten en Catholijken.
35. 18 Jan. Over den toestand van het Rijk. — Beoordeeling eener brochure *Over de erkenntenis der onafhankelykheid van Belgie*.
36. 24 Jan. Mededeeling omtrent de buitenlandsche aangelegenheden aan de Staten-Generaal. — Aan de Catholijken. — Toestand van Belgie; uitstel van den krijg is in het voordeel der Jacobijnsche partij.
37. 29 Jan. De afval van Belgie geen toevallig gevolg van hetgeen in andere landen is gebeurd. — Oorlog niet de ergste ramp. — Adres der Staten-Generaal aan den Koning, ten gevolge der mededeeling door den Minister van Buitenlandsehe Zaken.
38. 2 Feb. Zitting der Tweede Kamer van 20 Januarij, na die mededeeling. — Proclamatie van den *Prins van Oranje*. — Uitzigten van het Fransche Ministerie ten aanzien van Belgie.
39. 9 Feb. Het weinig beteekenende van vredelievende onderhandelingen met Frankrijks Gouvernement. — Commissie voor de Grondwet.
40. 19 Feb. Gemaskeerde inlijving van Belgie in Frankrijk. — Geen oorlog, zoolang Frankrijk vrede verlangt. — Voortdurende strijd der liberalen onder zich, als gevolg der op het Staatsregt toegepaste ongodisterij.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.

Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

(Het eerste Deel zal weldra ook afzonderlijk verkrijgbaar worden gesteld.)

Zaterdag den 24sten April.

De onbezorgdheid welke thans, nu het Bestuur eenen geregelden loop behoudt, veler gemoed, gelijk natuurlijk is, wederom ingenomen heeft, zou waarschijnlijk door meer regmatige bekommernis worden vervangen, indien men, van den waren aard der heerschende begrippen bewust, indachtig was dat hun ontwikkeling, vooral wanneer deze aan hartstogten voedsel verschaft, geenszins, na eene aanmerkelijke hoogte te hebben bereikt, door menschen of omstandigheden tegengehouden wordt.

Die dwaalbegrippen onder welker heerschappij de beschaafde wereld na korte verademing op nieuw wordt gebragt, zijn dezelfde waarmede in de laatste halve eeuw het Christendom aangetast, het wettig gezag vernietigd en Nederland aan het harde juk der vreemdelingen overgeleverd is. Noch Godsdienstigheid, noch gehoorzaamheid, noch vaderlandsliefde kan met de algemeenschap van die meeningen bestaan.

De kunstige wijs waarop men door gedwongene vereeniging met edele gevoelens, den eigenlijken aard en de vreesselijke gevolgen dier beginsels onder behagelijke voorstellingen verbloemt, is vooral ook in Nederland het middel geweest om vele weldenkenden die anders zouden gruwen van dezelfde leer, waarmede zij nu ingenomen zijn, te verblinden en te verleiden. Zoodat, terwijl het Christendom bijna zonder werking is op den Staat, terwijl de Troon van meer dan één Rijk in Europa waggelt en de Fransche geest meer en meer onze instellingen doordringt of bedreigt; evenwel de overgroote meerderheid van het beschaafde en zelfs van het geleerde Publiek in het denkbeeld verkeert, dat verdediging van Godsdienst, Monarchie of Nationaliteit noodwendig uit dweepzucht, vleijerij of bekrompene en baatzuchtige denkwijzen ontstaat.

Nieuwe omwentelingen zijn te nabij om stilzwijgen of te rug houding te vergunnen. De grondslagen waarop elke maatschappelijke vereeniging rust, moeten door iedereen

die hun onmisbaarheid gevoelt, althans door rondborstige en nadrukkelijke erkenning, worden beschermd. Als Christen, als onderdaan, als Nederlander is men daartoe verplicht; al zou die verdediging vruchteloos zijn.

GOD, DE KONING EN HET VADERLAND! Van de GODSDIENST zij ons begin. Nederland moet Christelijk zijn.

Het Christendom, zegt men, is in de Nederlandsche Staatsregeling onbekend. Welnu! al ware dit zóó, de Staat behoort Godsdienstig te zijn: de Godsdienst invloed te hebben op wetgeving en bestuur. Vorst en onderdaan is gehouden haar dien invloed, welke de maatschappij met een Godsdienstigen geest bezielt, ook onder de tegenwoordige Staatsregeling te verschaffen. De Grondwet heeft niet het onmogelijke en misdadige gewild. Zoodanige invloed zou op den duur niet kunnen worden geweerd, dan door de Godsdienst geheel te verbannen en eene Inquisitie daar te stellen ten behoeve der Ongodisterij. Godsdienst toch is alles of niets; buiten den mensch of eenzelvig met hem geworden. Erken dat ieder mensch Godsdienstig wezen moet: de Staat, uit menschen zamengesteld, zal in alles waarop de Godsdienst kracht uitoefenen kan, Godsdienstig, en dus een Rijk waar de bevolking bijna geheel uit Christenen bestaat, van zelve Christelijk zijn.

Doch, is het Christendom in de Staatsregeling onbekend? Is het inderdaad de Godsdienst van den Staat niet meer? Sedert veertien eeuwen was het in het Christelijk Europa de grondslag en het levensbeginsel van elke Staatsregeling en Maatschappij; en het zou even overtollig en ongepast zijn geweest de voortdurende van dit verbindende gezag te vermelden, als eene uitdrukkelijke afkondiging der beginsels van regtvaardigheid, billijkheid en zedelijkheid te doen. Wanneer stond Nederland, door het zuivere Christendom gevormd, den naam van Christelijk af? De gelijkstelling ten aan-

zien van ambten en bedieningen, zoo die afstand daarmede was bedoeld, ware zelfs niet in 1795 geschied, en althans niet in 1813 en 1815 bevestigd.

Menigeen zegt het de een den anderen na dat de Staat, als zoodanig, niet Godsdienstig behoeft te zijn en zelfs, zonder verwarring van begrippen, niet Godsdienstig wezen kan; dat zijn volmaaktheid in juiste afdeeling en tegenstelling van onafhankelijke magten bestaat; en dat, aan de Godsdienst werking op Staatsbeheer en wetgeving te verleen, eene alleen in de middeleeuwen t' huis behorende vermenging van geheel ongelijksoortige onderwerpen is. Wil men dan het ongeloof als Godsdienst van Staat, of den Staat als werktuig zonder ziel? De ontwikkeling van beide denkbeelden zou van zelve doen zien dat men, in ieder geval, zou worden geleid naar anarchie bedwongen alleen door geweld en eigenbelang.

Het gevoel van het Nederlandsche volk, waarvan de Grondwet in deze de uitdrukking bevat, heeft Godsdienstvrijheid en verdraagzaamheid onder de bescherming van Godsdienstigheid gesteld. Bragt de geest der Constitutie; misschien in den waan Godsdienstaat door bevordering van onverschilligheid te vermijden; inderdaad meê dat het Christendom, zoo al niet tegenwerkt, ten minste, zooveel mogelijk, op den achtergrond moest worden geplaatst, een Christen zou in dergelijke maatschappij niet veel meer dan lijdelijk kunnen zijn.

De hoogste wet is de Goddelijke Wet. Haar gezag is in elke huisselijke of maatschappelijke betrekking waarborg tegen ongehoorzaamheid of verdrukking. Ongelukkig de Staat, waar men de Godsdienst als dienaar der staatkunde gebruikt; ongelukkiger nog, waar men de staatkunde aan den invloed van de Godsdienst onttrekt.

DE KONING! Nederland is eene Monarchie.

»Dit wordt niet ontkend. Iedereen wil een Monarch; »wederzijdsche overdrevenheid brengt geschillen te weeg; »de regten des Konings worden te veel uitgebreid of te »veel beperkt: de waarheid ligt ook hier weder in het »midden.» — Deze voorstelling, die door zeer velen ter goeder trouw aangenomen wordt, is desniettemin valsch. Er is tweederlei verschil. Ook wel, bij gevolgtrekking, over de meerdere of mindere magt van den Monarch; maar vooraf en bovenal, eerst over den oorsprong en de natuur van het wettig gezag en dan, met betrekking op dezen Staat, over de eenhoofdigheid van dat gezag.

Welke is, volgens het revolutionnaire staatsregt, de bron waaruit het gezag altijd moet worden ontleend? De oppermagt van het volk. De vrije en gelijke bewoners der aarde hebben zich, naar toeval en belang medebracht, in maatschappijen verdeeld; waarvan het beheer, op voorwaarden en onder verantwoordelijkheid, aan zaakgelastigden, *Regeringen* genaamd, opgedragen is. De volks-souvereiniteit is of behoort te wezen de grondslag van elke maatschappij; en het staatsregt moet overal de ontwikkeling van deze hoofdgedachte zijn. Overal heeft ieder mensch deel aan deze oorspronkelijke souvereiniteit; en de staatsregelingen zijn onderscheidene, in dit opzigt gelijksoortige vormen, waarin hetzelfde beginsel zich ontwikkelen moet. In elken Staat is het Gouvernement; in eene monarchie de Koning lasthebber, ambtenaar, dienaar der bevolking: de onschendbaarheid eene fictie die de verantwoordelijkheid der hooge ambtenaren noodzakelijk maakt; de openbare meening het hoogste gebod en de opstand, zoodra de wraakneming niet te duur door rustverstoring wordt gekocht, even natuurlijk als de wegzending van den rentmeester die, naar het oordeel van den eigenaar, de belangen van dezen niet behoorlijk waargenomen heeft. Dit is de wezenlijke, echte theorie: want de onderstelling dat het volk zijn souverain gezag inderdaad, of als 't ware bij maatschappelijk verdrag, voor altijd afgestaan en overgedragen heeft, is een denkbeeld der verlegenheid hetwelk, met de overige leer en met de blijkbare waarheid in strijd, de regtvaardiging van alle soorten van despotismus en geen behoedmiddel tegen regeringloosheid bevat. Vroeger kende men die hoogste souvereiniteit niet, waarvan de willekeur de maatschappijen ontbindt, of liever men geloofde dat zij bij de Voorzienigheid was, en van daar dat de gehoorzaamheid aan God het beginsel, het rigtsnoer en tevens de grenspaal der gehoorzaamheid ook aan de overheden was. Zoolang dit geloof niet is wedergekeerd, kan noch aan duurzaam gezag noch aan duurzame welvaart worden gedacht. Overal is een souverain gezag, eene hooge overheid; onschendbaar, onafhankelijk, voor geen onderdaan ter verantwoording geroepen, verantwoordelijk voor God. Dit souverain gezag is altijd één wat het wezen betreft; schoon het eenhoofdig of veelhoofdig kan zijn. Verdeel het tusschen gelijke en onafhankelijke magten: morgen houdt het evenwigt op en het gezag heeft het overwigt gevolgd. Dit geldt evenzeer omtrent Koningrijk en Gemeenebest. Zoo de tweede Kamer Nederland regeert, dan moet

ook zij onafhankelijk wezen van den wil van het souvereine volk; die zich overeenkomstig de regten van den mensch, eigendunkelijk boven alle wetten en staatsregelingen verheft. Maar het souverein gezag is in dit Rijk bij den Vorst. Daarom leven wij in eene Monarchie. Onderwerp het aan de tweede Kamer, aan den Hoogen Raad, aan de Staten Generaal: de souvereiniteit is bij hem dien gij boven den Koning hebt gesteld; de Monarchie houdt op; de Republiek begint.

De vraag, of wij burgers of onderdanen zijn, beantwoorde men niet naar willekeur of verkiezing. De Koning is Souverein; de Monarchie bestaat; de gehoorzaamheid is pligt. De Prins van Oranje was, toen de omwenteling van 1813 ontstond; noch Stadhouder, noch ook despoot; hij was, door de aloude betrekking van zijn Huis met de veranderde omstandigheden in verband, wettig Souverein van het eensgezinde volk. Huiverig bij de opnemings taak, verlangde hij zelf, zooveel doenlijk na overleg met de ingezetenen, zich regels tot leiddraad te stellen. De Grondwet was de voorwaarde, niet der erkenning van de souvereiniteit door het volk, maar der aanvaarding door den Prins. Zamengesteld tot regeling der uitoefening van de souvereiniteit, ware zij in tegenspraak met haar oorsprong en doel, indien zij den Souverein in lasthebber der onderdanen herschiep.

De Koning, geen hoofd eener Uitvoerende Magt, regeert als Souverein overeenkomstig de Wetten van het Rijk; doch, ten einde aan verscheidenheid van inzichten den wenschelijken invloed te verleenen, heeft hij de Staten-Generaal gewild, om ten aanzien van al hetgeen de Grondwet hun bepaaldelijk opgedragen heeft en verder niet, de vertegenwoordigers te zijn van het Nederlandsche Volk. Hun openhartig oordeel, ook waar het hevige tegenstand wordt, moet, als het binnen de perken der staatsregeling blijft, in het belang eener veelzijdige beschouwing door de Regering zelve op hoogen prijs worden gesteld. Beschikking der Staten en Besturen over wat gewestelijk of plaatselijk is; ware onafhankelijkheid in de uitspraak van het regt; vrijmoedige openbaarmaking van gevoelens; deze en soortgelijke voorregten ruim verwezenlijkt en verzekerd te zien, is ook onze wensch. Zonder onvoorwaardelijke bewonderaars der Grondwet te wezen; vermeenende zelfs dat in rustiger tijd, behoudens des Konings souvereiniteit, veranderingen op eene Constitutionele wijs wenschelijk kunnen zijn; houden wij ons overtuigd dat men zich niet te veel beijveren kan de

Grondwet, maar de geheele Grondwet, maar de Grondwet overeenkomstig den zin waarmede zij ontworpen werd, voor oogen te hebben.

Moet het Monarchaal gezag alleen door de Grondwet worden beperkt? Geenszins: ook door die algemeene regelen van Godsdienst, billijkheid en regt, welke de staatkundige wijsbegeerte thans aan een algemeen belang of zoogenaamd doel van den Staat; uitdrukkingen die zoo ligt een dekmantel van willekeur zijn; ten behoeve van iederen magthebber onderwerpt. De Staat, gelijk hij volgens de nieuwere begrippen voorgesteld wordt, is eene verzameling van menschen aan wier hoofd de Regering is geplaatst met het regt om, behoudens in achtneming van den constitutionelen vorm, zonder uitzondering over alles en, zoodra men de anarchie voorkomen wil, ook zonder eenig hooger beroep te beschikken. Het regt en de wil der bijzondere personen lost zich in den algemeenen wil en in het algemeen belang geheel op. Zoodanige Staat, het ideaal der nieuwere Theoristen, brengt altijd omwenteling en onderdrukking te weeg. Dat was *Napoleons* Rijk: geene Monarchie; eene Republiek met een dwingeland aan het hoofd. Misschien hield men dit na de herstelling der wettige Dijnastien niet genoeg in het oog: veel misschien werd behouden dat beter ware vernietigd; en ook van daar dat hetgeen thans aan Monarchale beginselen te laste wordt gelegd, meestendeels veeleer uit de misvorming van het Monarchaal beginsel ontspruit. Centralisatie; veranderlijkheid; zucht om ook datgene, van welks bloei vrijheid de voorwaarde is, door wetten en reglementen in het gareel eener krachtvolle administratie te dwingen; dit alles gaat met overhelling naar Liberale beginselen gepaard. Wat is het dat menig welgezinde tegenwoordig voornamelijk wenscht? Een vorm van bestuur met meer zedelijke waarborgen ook voor den Vorst; eerbiediging van bijzondere regten; vrije ontwikkeling der Natie door geene overvloedige bepalingen gestremd; zelfstandigheid, eigenaardige rigting van ieder deel, in stede eener eenvormigheid die meestal zonder nut en veeltijds schadelijk is. Wenschen van dien aard zijn niet vatbaar om eensklaps bevredigd te worden; doch het wordt te weinig erkend dat, naarmate zij wierden vervuld, het merkteeken der omwenteling uitgewischt worden en de gezuiverde Monarchie in krachten toenemen zou.

Gevaarlijk is het wanneer onkunde van hetgeen men bezit, zich vereenigt met halve kennis van hetgeen bij vreemden aangetroffen wordt. De Staatsrc-

geling behoort noch naar Idealen, noch naar verklaringen der regten van den mensch, noch naar de voorbeelden van andere volken, maar uit zich zelve te worden verklaard; te meer daar zij in naauw verband met Nederlands vroegere inrigtingen is. Hetgeen de Graven, die ook naar bezworene bepalingen regeerden, zijn geweest; hetgeen in Belgie, dat men ten onregte als in slavernij gedompeld beschrijft, de Koning van Spanje of de Keizer van Oostenrijk was; hetgeen, zonder de tegenwerking van ondankbaarheid en kleingeestige heerschzucht, de Stadhouders zouden geweest zijn; dat is in 1813 de Prins van Oranje geworden: en zoo de historie der Nederlanden met naauwkeurigheid werd bestudeerd, daarmede zou meer voordeel voor ware staatkunde dan met de lezing van Fransche wijsgeeren worden gedaan.

HET VADERLAND! Het vermaarde Gemeenebest, na omwenteling en overheersching, herrees als Souvereiniteit en; zelfstandige Staat, met Belgie vergroot; werd ook in naam wat het reeds met de daad was, eene Monarchie. Waarom kon het als voormuur tegen Frankrijk worden gesteld? Omdat het een eigen karakter had, hetwelk in Belgie bewaard, in Holland ontwikkeld en opgeluisterd was. De Regering eerbiedige taal en volkswezen in Luik, in Luxemburg, overal; zij verwaarlooze dit eigenaardige evenmin wanneer het haar zelfstandig aanzijn betreft. Zonder vrees voor hetgeen men Provincialismus noemt, wekke men wat voor ieder gewest, voor iedere plaats Vaderlandsch is, overal op. Dit zal de proef zijn, of in het Rijk der Nederlanden de bevolking Nederlandsch is. Bovendien vergete men niet dat, toen Holland der Franschen juk afgeworpen had, Nederland niet vernietigd maar hersteld en krachtiger is gemaakt.

Zijn de beginselen die wij ontwikkeld of aangeduid hebben en waaromtrent, wat de hoofdzaak betreft, in vroegeren tijd weinig verschil van denkbeelden bestond; zijn die beginselen afgesleten en valsch, laat ze ter zijde worden gelegd. Doch is men van de waarheid met ons overtuigd, dan moeten Zij op gansch andere wijs in werking worden gebracht. Waarlijk voor een onzekeren gang is het niet meer de tijd. Geen geringe storm hangt ons over het hoofd. Dit Rijk, welks gevaarvollen toestand naauwkeuriger te schetsen plaatsgebrek ons hier belet; door uiteenlopende gevoelens en belangen verdeeld, ten speelveld geworden

eener partij, wier invloed, ook wanneer zij afvalligen telt of in afwachting van gunstiger oogenblik in slaap schijnt gewiegd, uit den aard der zaak dagelijks groeit; Frankrijk, waar de revolutie herleeft; Engeland, waar het gansche staatsgebouw aan het wankelen is; de Democratie, of liever de opgeruide massas geplaatst tegenover den eenzamen Troon; de banden van geloof, gehoorzaamheid en gewoonte geslaakt; geld- en eerezucht tot algemeene drijfveeren gesteld; deze zijn eenige weinige niet overdrevene trekken van den toestand, waarin elk die het oog openen wil, Europa aanschouwt. Geene halve maatregelen; geen stelsel van schikking en toenadering, hetwelk de overgang naar een nieuw stelsel van toegeeflijkheid is; geene kunstgrepen eener Staatkunde, voor gewone omstandigheden berekend, zijn evenredig aan hetgeen de naderende crisis vereischt. Ontwikkeling der geheele kracht die de Souverein in de Grondwet bezit, met eenheid van maatregelen en plan; met voortstreving door alle middelen naar hetzelfde doel; met aanwending der onberekenbare hulp die men in waarheid en regt en daardoor in de gevoelens der Nederlandsche bevolking alsnog overgehouden heeft; ziedaar hetgeen misschien nog redding aanbrengen kan.

Wanneer de Regering in oogenblikkelijk gevaar wordt gebracht, zal zij altijd toevlugt zoeken bij de beginsels die haar in November en December hebben gered: en zulks omdat er, ook tegen de gruwzaamste gevolgen der revolutionaire leer, geen ander hulpmiddel is. Maar ook dit hulpmiddel zal krachteloos zijn, als het alleen in tijden van nood aangewend wordt.

Eene bedriegelijke wijsbegeerte, uit de boekvertrekken in de gezellige kringen, in de raadzaalen en paleizen overgebracht, heeft het verband tusschen Hemel en aarde weggeredeneerd. De heerschappij der Rede en de oppermagt van het Volk, werd gesteld in de plaats van het geloof aan de Openbaring en van de gehoorzaamheid aan God. Toen bleek het dat Godsdienst de bron is van geestelijk en wereldlijk heil. Zonder Godsdienst gaan Rijken en Troonen te grond; in het Christendom alleen is voor allen, inzonderheid voor Nederland en Oranje, eene hoop die niet bedriegt.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Vrijdag den 14^{den} Mei.

Men heeft ons berigt dat de Heeren *de Secus* en *de Stassart* ons hebben aangevallen, waar de verdediging niet mogelijk is: in de tweede Kamer der Staten-Generaal.

De eerste heeft gezegd dat, naar hij vernomen heeft, het laatste nummer der *Nederlandsche Gedachten* strekt *à l'anéantissement de la loi fondamentale*; dat hij *à la recherche* van hetzelfde was *et se le ferait traduire*, en de ander heeft ons genoemd *l'organe presque avoué d'un ministre*.

Die vermelding hadden wij verwacht. Dus schrijft *de Courier de la Meuse* van 7 Mei: *Le devoir de nos députés nous semble être de flétrir et d'anéantir les doctrines que les journaux de M. van Maanen commencent à prêcher sans pudeur. Il est temps que la tribune oppose à ces principes du despotisme les vrais principes constitutionnels. L'occasion, nous dira-t-on, ne se présentera peut être pas de traiter ces matières. Nous répondons que dans ce cas il faudrait la créer.*

De Heer *de Secus* kan lezen in het nummer, waar hij de vernietiging van de Grondwet zoekt: »wij houden ons overtuigd dat men zich niet te veel beijveren kan de Grondwet, maar de geheele Grondwet, maar de Grondwet overeenkomstig den zin waarin zij ontworpen werd, voor oogen te hebben.» Handhaving der Grondwet was altijd onze leus; handhaving door iedereen en door den Koning bovenal. Door den Koning die ze verdedigen moet ook tegen den muiter, wie hij ook zij, en al is het dat hij zich tot omkeering van den Staat van de vormen der Staatsregeling bedient.

De Heer *de Secus* maakt van vernietiging der Grondwet gewag. Zoodanige beschuldiging door dien Heer gedaan is op dit oogenblik vooral vreemd. Belangrijk zal het zijn de gedragingen van den Heer *de Secus* in verband met art. 84 en art. 177 der Grondwet te beschouwen. Voorloopig merken wij op dat hij in No-

vember heeft verklaard: *quel que soit le jugement que je porte sur le budget, je ne pourrai pas y donner mon assentiment, si nous n'obtenons pas préliminairement satisfaction sur les points suivans*: dat hij dus art. 121, waarbij, ter verkrijging van goede financiële wetten en om de bevolking voor te zware lasten te behoeden, de inwilliging der Staten Generaal op de Begrooting] wordt vereischt, zooveel van hem afhankelijk was, heeft misbruikt; en dat hij heeft getracht, door weigering van elke Begrooting, den Koning en de eerste Kamer aan de willekeur en aan het alvermogen van de meerderheid der tweede Kamer te onderwerpen.

De *Nederlandsche Gedachten* zijn het blad noch van het Gouvernement noch van eenig Minister. Was de opinie van dit blad die van de Regering geweest, de Boodschap van 11 December zou niet van het algemeen afgekeurde ontwerp van wet vergezeld en voorzeker door andere zeer Constitutionele maatregelen, althans door ontslag van elken verraderlijken of flauwhartigen ambtenaar, zijn achtervolgd. Was de opinie van dit blad die van den Heer *van Maanen* geweest, zou het zich dan tegen de ontwerpen op het onderwijs en op de beteugeling van hoon en laster hebben verklaard? Aan geenerlei invloed dan aan dien der beginsels die wij gekozen hebben getrouw, hopen wij eene ontkenenis, die wij nu reeds zoo dikwijls hebben herhaald, eindelijk ook eens door de Gouvernementsbladen of, kon het zijn, door den Heer *van Maanen* zelve bevestigd te zien.

De zitting der tweede Kamer op den 10^{den} Mei is zeer belangrijk geweest: vooreerst door eene hevige woordenwisseling over het gebruik der beide talen; ten anderen door de insgelijks zeer levendige discussie eener petitie van inwoners der stad *Luik*, volkomen

gelijk aan die welke op den 26sten Februarij, wegens beleedigende uitdrukkingen tegen den Koning, is ter zijde gelegd.

Wederom de Heer de Brouckere heeft aanleiding gegeven tot het eerste geschil. Namelijk hij verweet aan den Heer van Genechten dat deze, afgevaardigde eener zuidelijke Provincie, het rapport op eene petitie alleen in het Hollandsch voorgelezen had.

De Heer de Brouckere had ongelijk in de zaak. Het is in deze gansche zitting de vaste gewoonte der commissie tot de verzoekschriften geweest, de rapporten over *Fransche* petitien in het *Fransch*, die over *Hollandsche* in het *Hollandsch* te doen. Overigens zoodra het werd verlangd, las men de rapporten ook in de andere taal, en de Heer van Genechten zou dit ook thans niet hebben geweigerd. Verwijt kwam niet te pas: de onderhavige petitie was in het Hollandsch gesteld.

De Heer de Brouckere had nog meer ongelijk in den toon. Al meent men aan een medelid een verwijt te moeten doen, is men evenwel tot inachtneming van die uiterlijke welvoegelijkheid gehouden, wier waarloozing, verschoonlijk bij de heffe des volks, bij een lid der tweede Kamer geen verschooning verdient. Geschreeuw brengt niet overtuiging te weeg. Vooral ook de Heer *Trenteseaux* herinnere zich dit. Eene stem die, gelijk de zijne in deze discussie, de wanden daveren doet, kan indruk maken op een gevoelig zenuwgestel, maar daarom niet altijd op het gezond verstand.

De Heer de Brouckere had dubbel ongelijk, omdat zijn toon thans meer dan ooit lager moet worden gestemd.

De Heer van Dam heeft daarop geweigerd zijne rapporten te lezen in het Fransch. In hoe ver dit al of niet streed met de afspraak der Commissie of met het aangenomene gebruik onderzoeken wij niet, maar betuigen hem onzen dank dat hij openlijk heeft herinnerd dat de lezing in het Fransch is *une complaisance et non pas une obligation*. De beide talen staan niet gelijk. Uit inschikkelijkheid kan ten dien opzichte eene *usance* ontstaan: een eigenlijk *regt* op de lezing in het Fransch bestaat gelukkig niet. Het Nederlandsch is, terwijl het Fransch alleen toegelaten wordt, ook voor de tweede Kamer de nationale en officiële taal. En waarom? Omdat het Rijk der Nederlanden een Nederlandsche Staat en de Vergadering eene Nederlandsche Vergadering is. Dit beginsel, door de Regering en door de Staten-Generaal in vele opzigten miskend, behoort te rug te worden geroepen, zoodra men uit tijdelijke vriendelijkheid duurzame verpligting ontleent.

Het komt ons voor dat de Heer van Dam wel eenigzins krachtiger had mogen worden ondersteund. Waarom toch zweeg de Heer de Jonge? Waarom zweeg de Heer d'Escury, aan wien eene brochure algemeen toegeschreven wordt, in welke men zich juist over dit misbruiken van der Hollanders voorkomende beleefheid beklagt, en waarin te regt aangemerkt wordt dat *eene vreemde spruak het voertuig van vreemde zeden en eenmaal van vreemde legerbenden is*; dat de *Nederlandsche taal behoort onder de dierbaarste panden, welke de Hollanders, warsch van Fransche overheersching, aan de vertegenwoordigers der Natie hebben vertrouwd*; en dat *geen voorrang aan het Neder-*

landsche toe te kennen hetzelfde is als het Rijk tot een half-Nederlandschen, half-Franschen Staat te verklaren, om het weldra in een geheel Franschen staat te herscheppen.

Wat het verzoekschrift van *Luik* betreft, het schijnt, volgens de verzekering van den Heer van Dam, dat men in de Commissie overeengekomen was de discussie over den inhoud te vermijden. Desniettemin vond de Heer *Veranneman* goed te beweerden dat bij de vroegere discussie de Vergadering door de afzonderlijke voordragt van enkele zinsneden, gelijk men zegt, om den tuin was geleid. Hij verdedigde het voorstel der meerderheid van de Commissie, namelijk nederlegging ter Griffie en las de gansche petitie voor. Die voorlezing miste ten eenemale het doel. De kunstige zaminstelling van het op zachten toon voorgelezene stuk was slechts een nieuw bewijs dat het mogelijk is uitdrukkingen die, volgens den Heer van Dam, *unsens coupable* bevatten, zóó te plaatsen en te schicken dat de zin duidelijk en evenwel de bewoording voor sofistische redenaars verdedigbaar is.

Zeer juist was de aanmerking van den Heer van Dam dat de Boodschap van 11 December als toespraak des KONINGS moet worden beschouwd. Ieders gevoelen over den inhoud is vrij; maar wie haar beschrijft als het werk *d'une faction qui s'est emparée des conseils du Roi*, zoekt een uitvlugt om den Vorst, dien hij nog niet regstreeks aanvallen durft, zijdelings te verzuizen. Deze beschouwing zegt de Heer de Gerlache, is verloochening van *le Gouvernement représentatif*: namelijk van het *Gouvernement représentatif*, zoo als een mede-inleveraar der November-notas het daargestellen zou; niet van hetgeen de Grondwet daargesteld heeft. De Staten-Generaal vertegenwoordigen het Volk in alles wat hun bepaaldelijk opgedragen is door die Constitutie, waarvan de Koning, en als Souverein en krachtens art. 53, geenerlei afwijking *gedoogt*; ook niet al wierd zij door de gansche tweede Kamer begaan.

De Heer van Dam wenscht dat in de tweede Kamer altijd eene oppositie zij, die met bescheidenheid, wel is waar, doch met vrijmoedigheid en kracht zich verzet tegen ieder ontwerp dat haar strijdig voorkomt met het belang en de vrijheden van het Volk. Dit wenschen ook wij; en doet de Heer van Dam ons de eer nu en dan een oog in deze bladeren te slaan, wij gelooven dat, al komen zijne denkbeelden over Staatsregt met onze beginsels niet altijd overeen, hij niet zal ontkennen dat de zucht naar wezenlijke vrijheid van onze gemoederen althans niet buitengesloten is. Doch vrijheid erkennen wij niet, dan vereenigd met eerbied voor wettig gezag en verkregen regt. Vrijheid erkennen wij niet die het uitvloeisel is eener theorie, welke wettig gezag en verkregen regt aan de willekeur van elk die de magt in handen heeft, onderwerpt. Orde kan niet uit vrijheid, vrijheid kan alleen uit orde ontstaan.

Zeventien leden hebben zich vereenigd met het voorstel der Commissie en dus, gelijk uit den aard der beraadslagingen blijkt, ook met den inhoud van het request.

Eene aanzienlijke meerderheid heeft zich in de tweede Kamer vereenigd met de ontwerpen van wet betreffende

de de *Algemeene Rekenkamer* en de *vermindering van de renten*.

Een kleiner getal leden komt, bij den tegenwoordigen aard en omvang der werkzaamheden van de Rekenkamer, wenschelijk voor. Het kan wezen: hetgeen wij ons echter niet aanmatigen te beslissen: dat de Wet van 21 Junij 1820 herziening behoeft en dat het onherroepelijke van het ambt tot de waardigheid en den nuttigen invloed van het Ligchaam bijdragen zou. Zeker is het dat soortgelijke veranderingen niet raadzaam kunnen worden geacht in een tijd waarin veelvermogen de invloed gedurig nieuwe middelen zoekt om het Gouvernement in verlegenheid te brengen; en daarenboven was thans alleen de vraag of, bij de bestaande inrigting, 16 leden worden vereischt, en, zoo niet, of de schatkist met nuttelooze uitgaven moet worden bezwaard.

De uitgebreide redevoering van den Heer *de Brouckere* kwam vrij wel overeen met een artikel, onlangs, evenwel niet meer onder den titel van *correspondance de la Haye*, geplaatst in den *Courier des Pays-Bas* en waarbij eene geheele reorganisatie der Rekenkamer werd verlangd. De geheele redevoering kwam volstrekt niet te pas. Had de Minister zich bij deze afdoende aanmerking bepaald, hij zou geene aanleiding gegeven hebben tot de thans welligt niet ongegronde repliek: *Je ne demande qu'un contrôle direct et immédiat; je me trouve donc d'accord avec le ministre qui a développé longuement ce que j'ai dit en peu de mots*. In allen gevalle was het niet volstrekt noodzakelijk geweest de verzekering omtrent de bezigheden van zes ambtenaren aan het Ministerie met een beroep op den afgelegden eed te versterken. Een middel dat, om heilzaam te zijn, spaarzaam aangewend worden moet, dient bewaard voor gelegenheden van eenigzins meerder belang.

Zou het goed zijn dat de wet op de renten aangenomen is? Het is een aangenaam denkbeeld, waarvan de Minister de verwezenlijking belooft: zonder onregtvaardigheid of onbillijkheid voor de renteniers de schulden van den Staat en de lasten der ingezetenen verminderd te zien. Evenwel de bedenkingen die door onderscheidene sprekers, vooral door de Heeren *van Alphen*, *Luzac*, *G. G. Clifford* en *de Jonge* bijgebracht zijn, beletten ons voor alsnog volkomene overtuiging aangaande de mogelijkheid dier verwezenlijking te bezitten. Hieraan twifelen wij niet, dat het vooral thans raadzaam is met zorgvuldigheid te vermijden wat ontevredenheid verwekt bij hen, wier welgezindheid een belangrijk steunsel is van het Gouvernement.

De redevoering van den Heer *van Alphen* bevat meer dan ééne opmerking die behartiging verdient. Na een zoo uitgewerkt en ongetwijfeld in sommige opzichten belangrijk advies had de Vergadering waarschijnlijk niet verwacht dat de Minister, na zich te hebben gevraagd: *wat zal ik van die uitgebreide redevoering, welke U Edel-Mogenden zoo even aangehoord hebben, zeggen?* aldus zou hebben vervolgd: *kan men dezelve niet vergelijken bij een — gelijk ten minste de Staats-Courant opgeteekend heeft — fraaijen Engelschen tuin, met kronkelpaden doorsneden, bij welks bewandeling men eene, ja vele geurige bloemen, maar ook eenige andere ontmoet, welke men min gaarne zich lang voor*

het aangezigt zoude stellen. Misschien doet de pleitbezorger wel wanneer hij, als de voordragt der tegenpartij bijzonderen indruk heeft gemaakt, de voortwerking van hetgeen aangevoerd is, door scherpe aanmerkingen belet: doch het mag in het oog worden gehouden dat de welsprekendheid van den pleitbezorger niet in alles die van den Minister behoort te zijn: en dat, zoo de Advocaat meent genoeg te hebben gedaan als hij het geding heeft gewonnen, de Minister nog voor meer en voor gewigtiger belangen dan voor de aanneming der Ontwerpen zorg dragen moet. De Heer *van Alphen* is een om eerlijkheid, zelfstandig karakter en speciale kundigheden hooggeacht lid; die de voorgedragene wetten en niet den Koning en de Grondwet bestrijdt; en voor wien, bij de overige onaangenaamheden zijner betrekking, de hooge toon desgenen die den Koning vertegenwoordigt, niet behoeft te worden gevoegd. De vrijmoedige beoordeeling moet, ook door vereering van die pligtmatige vrijmoedigheid, op prijs worden gesteld; en hoewel de denkwijze van den Heer *van Alphen* aanmerkelijk van de onze verschilt en hij welligt wat te veel eene Engelsche kleur op de Nederlandsche instellingen werpt, zijn wij evenwel overtuigd dat de Koning bij wezenlijk gevaar meer steun aantreffen zou in menschen aan hem gelijk dan in die koningsgezinden wier roijalisme, bij velen misschien ter goeder trouw, altijd eenstemmig met de denkbeelden van den Vorst, de bedriegelijke zinspreuk aangenomen heeft: *il ne faut pas être plus royaliste que le Roi*.

Ééne aanmerking nog die beide wetten betreft. De behartiging der finantie en administrative aangelegenheden is zeker wenschelijk en de zorg daaraan besteed moet met dankbaarheid worden erkend. Thans evenwel moet er voor maatregelen van dien aard geen tijd overig zijn. In Europa en vooral ook in dit Rijk wordt een geschil gevoerd dat Godsdienst, wettig gezag, vaderland en dus te gelijk alle, ook de best zamenstelde finantie en administrative plannen omvat. Eerst zij die groote strijd tusschen orde en wanorde beslist: kortstondig en vruchteloos is anders het geheele werk. Men arbeidt niet rustig voort aan de inrigting en verfraaijing van het gebouw, wanneer de vlam zich aan alle zijden vertoont. De Heer *van Alphen* vreest dat, bij de verwarring der finantien, de gematigde Monarchien geen 25 jaren zullen bestaan. Zoo de beginsels die overal doordringen, niet door spoedige en krachtige handhaving der aloude en grondwettige regten en vrijheden worden gestuit, dan zal met den ondergang van wettige Dijnastien de verwarring en het Despotismus spoediger te rug zijn gekeerd.

De gewijzigde redactie van het ontwerp ter beteugeling van *hoon en laster* komt zeer aannemelijk voor.

De consideranten zijn verkort: de vorige waren ook niet in alle opzichten juist.

Art. 1 der vroegere redactie valt weg. Onder de gebreken van dit Artikel, hetwelk men evenwel te weinig in verband met Art. 4 der wet van 16 Mei heeft beoordeeld, behoort misschien ook, dat daardoor de grondwettige beteugeling der Dagbladen moeilijker werd.

De bepaling omtrent *betoon van minachting der besluiten of verordeningen door den Koning onmiddellijk nitgevaardigd* is, zeer te regt, niet opgenomen in het gewijzigde ontwerp. Behalve dat *minachting, manque de considération, peu d'estime*, wel verre van gelijk te staan met *verachting, mépris*, zelfs op bescheiden misprijzing toepasselijk schijnt; zoo behoort men in een Land, waar geene verantwoordelijkheid der Ministers, wat daden der Regering betreft, en tot nu toe zelfs geen Ministerie bestaat, vooral geen aanleiding te geven tot het verkeerde begrip dat de onschendbaarheid van den Koning zijne Besluiten altijd en geheel aan de openbare beoordeeling onttrekt.

Het schijnt wenschelijk dat het ontwerp aangenomen worde, zonder verdere verandering, althans zonder meerdere verzachting te ondergaan.

Desniettemin doet het ons leed dat de Wet van 16 Mei niet geheel heeft kunnen worden vernietigd. Haar gedachtenis zelfs moest uitgewischt kunnen worden.

Blijft die Wet nu in stand, Art. 4 evenwel mag, naar ons inzien, niet langer bestaan.

» De bepalingen van art. 2 en 3 dezer wet zullen het » regt om over de handelingen der openbare magten » zijne gedachten te kunnen uiten en die te beoordeelen, » geenszins kunnen krenken.»

Zoo dit Artikel herhaling en bevestiging is van de vrijheid die in Art. 227 der Grondwet, behoudens verantwoordelijkheid, is verleend, dan kan tegen het intrekken eener geheel overbodige bepaling geene bedenking bestaan.

De volgende uitlegging, medegedeeld in eenen leeringen brief, dien wij vóór geruimen tijd met dankbare belangstelling ontvingen, schijnt met des Wetgevers bedoelingen meer overeenkomstig te zijn.

» Dit Artikel moest eene *uitzondering* zijn op de » bepaling der twee voorgaande Artikelen. *Hoon* en » *luster van openbare autoriteiten* waren strafbare » daden, dit wilde men nog wel toegeven, maar slechts » in zoo verre als het niet de *regeringsdaden* betrof: » want zoodra deze tot onderwerp van beschouwing » werden genomen, had het Souvereine Volk het on » vervreemdbaar regt om door zijne tolken, de dagbla » den, die daden te hekelen, te beschimpen of te » doemen, en wanneer hieruit al eens mogt volgen dat » de eigenliefde van ambtenaren, waaronder men ook, » let wel, *den Koning* telde, gekweist of de achting » en gehoorzaamheid hunner medeburgers door hen » werd verzwakt of vernietigd, dan is dit een gering » kwaad, hetwelk men moet dulden tot handhaving van » het regt des volks om de daden *zijner* agenten en » mandatarissen met een scherpziend oog gade te slaan. — » Aan die verfoeijelijke leer welke men onbewimpeld, » zoo bij de beraadslagingen over de Wet van 16 Mei, » als bij verschillende gelegenheden in de tweede Ka » mer der Staten-Generaal heeft gepredikt, zijn wij het » aanzijn van Art. 4 en van het ongehoord wettigen » van *indirecte* opruijing tot het begaan van misdaden » verschuldigd.»

Is dit de zin van het Artikel, en hieromtrent zal wel geene twijfeling bestaan, dan is het behouden daarvan de erkenning der Souvereiniteit van het Volk: dat is van leeringen welke de Koning heeft verklaard te zijn *even gevaarlijk voor het bestaan van alle maat-*

schappelijke instellingen, welke ook derzelver vormen van bestuur zijn mogen, als te eenenmale strijdig met de Regering der Nederlanden door de grondwet gevestigd en met de regten van zijn Huis.

Zou het gewaagd zijn te onderstellen dat dezer dagen nog een *afzonderlijk* Ontwerp van Wet ter intrekking bepaaldelijk van dit Artikel aangeboden zal worden?

Die intrekking behoort niet, opgenomen in de *onderhavige* Concept-wet, een voorwendsel ter verwerping te zijn.

De aanneming van dusdanig afzonderlijk Ontwerp is vrij onverschillig. Het komt er insgelijks weinig op aan of de kamer gesloten wordt vóór dat de beraadslaging plaats heeft gehad. Maar voortdurende erkenning van een *regt* van beoordeeling buiten dat hetwelk de Grondwet toegestaan heeft, zou allernadeeligst zijn voor de zedelijke kracht van het Gouvernement en het in dat opzigt weder plaats en op datzelfde valsche terrein, waarvan de Boodschap van 11 December het afgerukt heeft.

Overigens is ook het onderhavige Ontwerp volstrekt ongenoegzaam om het wettig gezag tegen de toenemende magt der *Dagbladen* te beschermen.

Hoe kan het zijn dat de Heer *van Tets*, na hetgeen hij in 1829 zelf heeft gezegd en bij de kennis die hij draagt aan den tegenwoordigen toestand van het Rijk, de verdediging der belasting op de koffij op zich genomen heeft?

Het Associatie-plan van den Heer *de Potter c. s.* zou een staat vormen buiten en boven de grondwet en den tegenwoordigen staat: een gezag boven het bestaande Souverein gezag. Hun plan werpt de Monarchie omver; hunne beginsels elke Maatschappij.

De veroordeelden zijn de meest schuldigen niet. Dit is aan de Regering bekend. Zij handhave waar zulks aan regtbanken niet mogelijk is, de zedelijkheid en het regt.

In ons laatste nummer staat: » vermeenende dat in » rustiger tijd, behoudens des Konings Souvereiniteit, » veranderingen op eene constitutionele wijs wenschelijk » kunnen zijn; houden wij ons overtuigd dat men zich » niet te veel beijveren kan de Grondwet voor oogen te » hebben.»

Dus veranderingen *kunnen* wenschelijk zijn; het is niet zeker dat de Grondwet onverbeterlijk is. *In rustiger tijd*; thans ware het oogenblik weinig geschikt. *Op constitutionele wijs*; die is in art. 229—232 bepaald. Nu evenwel moet niet op verandering, maar op handhaving worden gedacht.

De *Courier de la Meuse* van 30 April laat *kunnen*, *rustiger tijd* en *constitutionele wijs* weg: *M. van Nyaen n'admet la loi fondamentale que pour la forme. Son excellence dit ouvertement que, SAUF LA SOUVERAINETÉ DU ROI, IL SERAIT À DESIRER QUE LA CONSTITUTION SUBIT QUELQUES CHANGEMENTS.*

Dit is hetzelfde Blad hetwelk, als wij het ongeloof bestrijden, *ongeloof* vertaalt door *superstition* en ons dan onverdraagzaamheid tegen de Roomsche Katholijken verwijt.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Woensdag den 26sten Mei.

De aanval tegen het ontwerp van wet waarbij eene consumtieve belasting op de *koffij* voorgedragen werd, was hevig wat de redeneringen en gematigd wat de uitdrukkingen betreft.

Eene gansche reeks van bezwaren werd in het midden gebragt. Zij vereenigden zich allen op één punt: dat namelijk door de formaliteiten welke van iederen accijnswet onafscheidelijk zijn, de eenige handel die in Nederland nog bloeit naar vreemde markten zal worden verplaatst.

Misschien dat deze bedenkingen opgelost kunnen worden; doch na aandachtige lezing van het weinige dat ter verdediging bijgebragt is, erkennen wij dat ze, althans voor ons, niet opgelost zijn.

Dit is zeker dat de belasting die in 1819 op de koffij werd gelegd, reeds in 1821 op voorstel der Regering zelve te rug genomen werd. Neemt de daarstelling der reële entrepôts de zwarigheden thans weg? Het wordt door den handel ontkend en er is niemand die het bewijst.

Door sommigen wordt beweerd dat de zwarigheden eigenlijk uit onverstandige gehechtheid aan het oude, uit Provincialismus, uit eigenbelang, uit overdrijving, in één woord uit vooroordeel ontstaan.

Laat hier vooroordeel zijn. »Al was ook het denkbeeld dat eene consumtieve belasting op de koffij na-
» deelig zoude wezen, ten eenemale verkeerd en onge-
» grond, zou hetzelfde echter'', dus sprak in 1821 de Heer *Appelius* » genoegzaam zijn om een nog vrij be-
» langrijken tak van handel te verbannen."

Het is vooroordeel. Dit is zeer gemakkelijk gezegd; maar wie beslist dit en op welken grond? De Regering moet zich somtijds boven de openbare meening verheffen; vooral in dezen tijd. Het is wanneer die meening tegen het oordeel van deskundigen, tegen de ervaring en tegen erkende beginselen strijdt. Is dit hier het geval?

Het ware wenschelijk dat de Regering deze wet niet voorgedragen had.

De veranderlijkheid die in de grondslagen der belastingen opgemerkt wordt, legt het gemis aan een vast stelsel aan den dag: en dit wordt evenwel ook in deze vereischt; of er is geen verband in de maatregelen, geen kracht bij het Bestuur, geen vertrouwen bij het algemeen.

De wet geeft voedsel aan de verdeeldheid tusschen Noord en Zuid. Bij de Noordelijken moet wel het denkbeeld opgekomen zijn dat de aanneming eener wet, die zij als verderfelijk voor den handel beschouwen, bij sommigen het middel is geweest om wrevel en hatelijkheid te voldoen.

Die wet heeft bij de meeste Noordelijke leden zeer veel ontevredenheid verwekt. Hoe; dus wordt er geklaagd; eene belasting die alleen door verkeerde toepassing en opzettelijke aanhitsing hatelijk was, is door ons aan den wensch naar eensgezindheid ten offer gebragt: wij zijn het wier eenstemmigheid aan de Regering in bedenkelijke dagen kracht heeft verleend, en worden wij op die wijs voor edelmoedigheid en getrouwheid beloond! Bovendien het is een oude wond die weder opengereten wordt: en, al is iemand overtuigd van het onschadelijke der belasting, niemand zal in twijfel kunnen trekken dat zoodanig misnoegen bij hen, wier bereidvaardige hulp men meermalen ondervond en waarschijnlijk weldra in dubbele mate noodig zal hebben, de meestmogelijke opmerkzaamheid verdient. Bedaardheid, afkeer van overdrijving, is mede een eigenschap waardoor het Nederlandsche karakter zich van den Franschen geest onderscheidt; en het is een verschijnsel van zeer ernstigen aard, wanneer geachte en achttingwaardige mannen gewag maken van » raad die uitstekend » zoude zijn, als men ten doel konde hebben den besten » der Koningen van de liefde zijner onderdanen te be-
» rooven'', en van » eene belasting die welligt ook in

» het Noorden, even als het gemaal in het Zuiden, zaden van tweedragt tegen de Regering zou kunnen » doen kiemen.»

Hoe is de tweede Kamer zamengesteld; en hangt de beslissing der gewigtigste aangelegenheden niet doorgaans van die Noordelijke leden af, die met liberale denkbeelden ingenomen zijn? Het is niet raadzaam diegenen ontevreden te maken, wier liefde te meer moet worden gewaardeerd, naarmate de strekking hunner beginsels bedenkelijker is.

Het Zuiden is aan de aanneming dezer wet vrij onverschillig; maar de vreugde der kwaadwilligen moet groot zijn wanneer zij zien dat het Gouvernement diegenen van zich afstoot, door welke het op dit oogenblik nog somtijds het overwigt behoudt.

Het komt ons bij de overweging van dit alles hoogstwaarschijnlijk voor dat de wet, al wierd zij door de eerste Kamer aangenomen, niet zonder nader overleg en rijp beraad door de aanneming en afkondiging des Konings zal worden bekrachtigd.

Eene aanzienlijke meerderheid, 60 tegen 36, heeft zich vereenigd met het ontwerp. Dit is zoo; maar daarbij houde men het volgende in het oog.

Behalve de Heer *Luyben*, die wellicht alles durft, heeft geen Noordelijk lid, hetgeen inderdaad zeer opmerkelijk is, een woord ten voordeele der wet in het midden gebracht.

Zonder de spanning tusschen de onderscheidene deelen des Rijks, zouden waarschijnlijk de belangen van België's handel ten minste op sommige Belgen meer indruk hebben gemaakt.

Bij enkelen, althans te oordeelen naar den meer dan onbetamelijken toon van den Heer *Barthelemy*, was wel eenig welgevallen in hunner landgenooten verdriet.

De overige Zuidelijke leden stelden in de wet geen bijzonder belang: zoodat ook, hetgeen zelden gebeurt, weinigen het woord hebben gevoerd.

De zes en dertig waren personen voor wie het anders een genoegen is tot ondersteuning der Regering mede te werken. Vreemd moet het voor den Minister zijn geweest bij het verdedigen der Wet, bijna alleen de Heeren *de Brouckere*, *Luyben* en *Barthelemy* tot medestanders te hebben.

De zes en dertig waren de zulken welke worden ondersteeld door stand en betrekking bijzondere kennis van het onderwerp te hebben; en, schoon de Heer *de*

Brouckere weinig achting heeft voor *la franc-maçonnerie du haut commerce*; blijft het waar dat het oordeel van deskundigen meer gelden moet dan eene redevoering van hem, die alleen op in der haast verzamelde *renseignemens de ses amis et de ses collègues* vertrouwt. Dit is te meer opmerkelijk omdat hier de vraag niet was, of de handel zich schade behoort te getroosten ten voordeele van het Rijk, maar of eene accijns wet op de Koffij, niettegenstaande de Entrepôts, voor den grooten Handel schadelijk is. De Hollanders konden hier in zekeren zin als *experts* worden beschouwd; en deze zijn eenstemmig geweest.

De petitie uit Antwerpen was door vele voornamen handelhuizen geteekend en in de sterkste bewoordingen vervat. De Heer *de Moor* heeft zich ook met nadruk verklaard tegen de Wet, en de Heer *Reyphins* het woord voerende voor de Wet, heeft evenwel verlangd dat zij ingetrokken mogt worden, zoo er niet was *une respectable majorité*.

Moet bij het beoordeelen dier meerderheid alleen op het getal en niet op het bovenstaande worden gelet?

Misschien brengt men de volgende bedenkingen bij.

De noodzakelijkheid der belasting. In de behoeften van het Rijk is in afwachting van nadere schikkingen voorzien. Men vleije zich dat nader onderzoek wel eenig middel tot vinding van de benodigde som aanwijken zal, dat ten minste niet zoo algemeen ongenoegen te weeg brengen zou.

De schijn van partijdigheid voor het Noorden. Heeft het Noorden gelijk, dan is die vermeende partijdigheid pligt. Doch deze Wet brengt nadeel toe aan het Noorden en geen voordeel aan het Zuiden. Hetgeen het Noorden verliest, is niet voor het Zuiden, maar voor den vreemdeling winst.

De waardigheid van het Gouvernement. Deze wordt in geen deele in de waagschaal gesteld.

De wet van 1819 was naauwelijks ten uitvoer gelegd of er moest eene commissie tot onderzoek worden benoemd. Zou het niet beter zijn geweest, indien dit vroeger was geschied?

Het nader overleg is geheel vrijwillig; en, zoo men het toeschreef aan den indruk dien het betoog der minderheid heeft gemaakt, dan zou dit, vooral omdat de meerderheid aanmerkelijk is geweest, tot aanspooring strekken om den Koning niet door *intrigues* te dwingen, maar door krachtige bewijzen te overtuigen.

Het komt met de waardigheid der Regering overeen

gebruik te maken van het licht hetgeen door de be-
raadslaging opgegaan is: en de toetsing der redene-
ringen is eene taak die, meer dan het tellen der
stemmen, de Regering betaamt.

Het Gouvernement zou doen zien dat het, schoon
verplicht zich tegen eene ongrondwettige oppositie met
nadruk staande te houden, de voordeelen van een
grondwettigen tegenstand kent en waardeert.

De eerste Kamer zal de wet verwerpen. Dit mag
in twijfel worden getrokken; en er is eene belang-
rijke reden, welke die verwerping misschien minder
wenschelijk maakt. Liefst toch zij aan den Koning
geheel en onverdeeld de eer van een maatregel welke
in Holland met hartelijken dank, in België zonder
weêrzin vernomen, eene groote te leurstelling wezen
zou voor hen die met welgevallen en misdadige hoop
eene verkoeling tusschen Vorst en onderdanen te ge-
moet hebben gezien.

Reeds door het voordragen van eene Wet tot ver-
mindering der renten, maar vooral door de beraad-
slagingen over de koffij-belasting is eene aanmer-
kelijke verwijdering tusschen den Minister van Finan-
tien en verscheidene der meest hooggeachtte Noorde-
lijke leden ontstaan.

Zij hebben aan den Heer *van Tets* ongelijkheid
met zich zelve te laste gelegd. De Minister heeft
doen zien dat hij in 1829 het onraadzame der belas-
ting, namelijk *toen ter tijd*, heeft beweerd: doch het
blijft evenwel waar dat in het belangrijke advies van
den Heer *G. G. Clifford* de Wet bijna alleen aange-
vallen wordt met gronden die de Minister in 1820 bij-
gebracht heeft.

In de antwoorden van het Gouvernement was te ken-
nen gegeven dat de Kamers van koophandel genoeg
hadden genomen met het ontwerp. Intusschen blijkt
het dat de Kamers niet over de belastbaarheid, maar
alleen over de wijs van heffing zijn ondervraagd. Men
heeft, volgens de aanmerking van den Heer *Luzac*,
tot de afgevaardigden gezegd; » gij zult gestraft worden:
» geslagen wordt gij; dat staat vast; maar het werk-
» tuig der kastijding laat ik in uwe keus.»

Waarom werden die Kamers niet insgelijks over de
belastbaarheid gehoord, en waartoe eene dubbelzinnig-
heid die de ware meening van den Handel voor nie-
mand verbergen kon en natuurlijkerwijs spijt en ach-
terdocht veroorzaken moest?

Het beweerden dat het Gouvernement bij de afschaffing
van het *gemaal* geheel uit eigene overtuiging te werk
is gegaan, moet niet aangenaam voor de Noordelijke
leden zijn geweest. Zoo was dan vooroordeel en on-
gelijk bij hen die deze belasting gaarne behouden had-
den gezien.

De aanvang der redevoering heeft velen tegen den
Heer *van Tets* in het harnas gejaagd. Niet geheel ten
onregte. Vertrouwen op de Regering moet nooit aan
vrijmoedige beoordeeling van voorgedragene wetten hin-
derlijk zijn.

Ook was het verwijt tot diegenen gerigt, wier ver-
trouwen, op gepaste wijze betoond, tot verijdeling van

de pogingen der kwaadwilligheid heeft medegewerkt.
Dergelijke berisping worde bespaard voor eene oppo-
sitie die mistrouwen tusschen Regering en Volk als
een vereischte der Staatsregeling verlangt.

Misschien evenwel zal men bij bedaarde overweging
ingezien hebben dat de bedoeling minder beleedigend
dan de uitdrukking was. Het improviseren toch, hoe-
wel het in sommige opzichten veiliger is, heeft ook
een gevaarvollen kant. Maar hetgeen waarschijnlijk
meer duurzaam ongenoegen heeft verwekt, is de ver-
denking als of de Minister niet recht door zee was
gegaan. De Nederlander verlangt rondheid en opregt-
heid; en zoo het gemakkelijk valt hem te verschalken,
omdat hij anderen beoordeelt naar zijn eigen karakter,
hij gevoelt de beleediging diep, zijn vertrouwen is
weg, en het wantrouwen duurt lang. Het voeden van
verdeeldheid is het middel niet om rust en eensge-
zindheid te herstellen; en zoo het wel eens gebeurt
dat eene factie een gediensstigen Staatsman ondersteunt,
zij eischt gehoorzaamheid voor die hulp en verbreekt
haar werktuig, zoodra het nutteloos wordt.

De Heer *van Tets* heeft, bij gelegenheid eener pe-
titie uit Antwerpen tegen de belasting op de koffij,
gezegd dat hij zich aan geene petitiën bekreunt.

Dit verzoekschrift betrof individuele belangen; was
door deskundigen en met bescheidenheid gesteld.

Het komt ons voor dat zoodanige petitie, welke
ook de beteekenis zij van Art. 161, uit den aard der
zaak en ook op het voorbeeld van onzen Vorst, door
den Minister en door de Staten-Generaal met welwil-
lendheid en belangstelling behoort te worden onderzocht.

Beginselen aan omstandigheden te onderwerpen is
de handelwijs niet van een braaf man. Maar wie,
zelfs in de manier waarop hij voor gevoelens en meenin-
gen ijvert, nooit acht op omstandigheden slaat,
brengt wel eens nadeel te weeg, dat met den besten
wil niet weggenomen wordt.

De invloed van den Heer *G. G. Clifford* en de stem
van den Heer *Warin* zijn op den 19den December oor-
zaak van de verwerping der ontvangsten geweest: en
de uitmuntende redevoering van den Heer *Clifford*
heeft nu het aannemen der koffijwet niet gekeerd.

Dit stuk hetwelk met zoo veel kennis van zaken is
gesteld, behelst eene uitdrukking die het ontsiert. De
Heer *G. G. Clifford* meent dat, na de circulaires van
den 11en December, weinig waarde aan de opinie der
ambtenaren van de belastingen kan worden gehecht.

Het is waar dat aan de ambtenaren voorgeschreven
is het naleven der beginsels, welke in de boodschap
van den 11en December worden vermeld.

Derhalve, zoo de circulaires altijd ten uitvoer wier-
den gelegd, zou een ambtenaar ontslagen moeten worden
wanneer hij beweert bijvoorbeeld, dat het Koninkrijk der
Nederlanden is eene Republiek, met dien verstande
nogtans dat de eerste ambtenaar onschendbaar en erfe-
lijk is.

Zijn de ambtenaren tot huichelende goedkeuring van
alle maatregelen verplicht, omdat de Regering eerbiedig-
ging eischt van hetgeen zij als grondslag der Staats-
regeling beschouwt?

Een ambtenaar zo'n slaaf moeten wezen, omdat hij niet straffeloos verrader kan zijn?

De wet tegen *hoon en laster*, door gedurige gedaantewisseling verzwakt, is eindelijk door 93 tegen 12 stemmen bij de tweede Kamer goedgekeurd. Zoodanige meerderheid is in de tegenwoordige omstandigheden het bewijs van de ongenoegzaamheid der Wet.

Het ontwerp brengt evenwel aanmerkelijke verbeteringen tot stand. Majesteit-schennis blijft niet langer vrij; de verbindende kracht der wetten kan niet meer worden aangerand, en de Staat wordt weder ook in de ambtenaren beschermd. De tegen-maatschappelijke grondslagen eener vroegere wet zijn gedeeltelijk ter zijde gesteld.

In hoe ver het raadzaam ware geweest de wet, die met 52 tegen 52 stemmen noch verworpen noch aangenomen was, krachtens Art. 162 der Grondwet aan eene nieuwe stemming te onderwerpen, is eene vraag vatbaar misschien voor verschillende beschouwing. Zeker is het dat belangrijke redenen voor de handelwijze der Regering bijgebracht kunnen worden; en de Missive van den Secretaris van Staat waarbij, van wege den Koning, de tegenstanders der wet voor de gevolgen verantwoordelijk zijn gesteld, doet ten minste zien dat het beginsel door het Gouvernement bij voortduring erkend en vastgehouden wordt.

Zou het niet opgemerkt mogen worden, dat vijf leden uit het Noorden afwezig zijn geweest, waarvan slechts twee ernstig ongesteld schijnen te zijn. Zoodanig pligtverzuim; want waarlijk het verdient geen anderen naam; heeft reeds meermalen groot nadeel berokkend: onder anderen ook de Wet van 16 Mei 1829 zou nooit voorgesteld zijn, zoo niet meer dan één Noordelijk lid ook toen achtergebleven was.

De onbedachtzaamheid van den Heer van Dam is oorzaak dat de Wet op den 21^{en} Mei niet aangenomen werd. Wij houden ons overtuigd dat de zwaarigheid waardoor hij van het geven van zijne toestemming te rug gehouden werd, ook in zijn oog niet groot genoeg was om hem op dit oogenblik het wegvallen van bepalingen te doen wenschen die tegen het gestadige stoken van verdeeldheid tusschen Vorst en Volk, Protestant en Catholiek, Hollander en Belg, ten minste eenigen waarborg zouden hebben verleend. — Door velen wordt de schuld geschoven op den Minister. Men zou tegenwoordig hebben moeten zijn om met genoegzamen grond als zeker te stellen, dat deze door een min voorzigtig gekozen woord, door houding of toon in dat moeilijke en beslissende oogenblik iets te veel heeft gedaan; maar, indien men bedoelt dat hij door eene kunstige wending de weifelende leden in slaap had behooren te wiegen, dan vergeet men dat de voornamste kracht van den Staatsman op den duur in de achtingwaardigheid van zijn karakter bestaat; en dat dergelijke handgrepen, hoe verachtelijk ook, in gewone omstandigheden eenig tijdelijk nut kunnen hebben, maar thans voor de Regering verderfelijker zijn.

Verbazend is de schaamteloosheid waarmede het Gouvernement of laat ons liever ronduit zeggen, de Koning aangevallen is. Zonder dubbelzinnigheid en bijna zon-

der omweg wordt Hem verkrachting der Grondwet door die genen te laste gelegd, tegen wie hij de Grondwet op den 11^{en} December heeft beschermd. Daarentegen is de flauwhartigheid bedroevend waarmede, op weinige uitzonderingen na, orde en regt en ware Nederlandsche vrijheid voorgestaan wordt. Dat er sommige fraaije redevoeringen uitgesproken zijn, mag voorzeker niet worden ontkend; doch men ging elk teeder punt door de tegenpartij met ergerlijke stoutmoedigheid behandeld met ergerlijke schroomvalligheid voorbij, uit diezelfde vredelievendheid misschien, welke sedert October 1828 de scheuring vergroot en de zegepraal aan de factie verleend heeft. De plegtige Verklaring van den Vorst wordt *droeviger gedachtenisse* genoemd; *Si on voulait établir en principe et comme règle de conduite les doctrines contenues dans le Message, on ne le pourrait sans violer la loi fondamentale et son esprit*. Dit hoort eene Vergadering aan, krachtens Art. 54 der Grondwet gehouden den Koning in de bescherming van zijne koninklijke waardigheid getrouw en gedienschtig te zijn: niet één lid die zich tegen dergelijke beledigingen verheft. De Minister van *Maa-*nen alleen heeft zich op de hoogte der omstandigheden geplaatst.

Bovendien had men toch ook eene gansch andere behandeling van het onderwerp der vrijheid van drukpers mogen verwachten. Het was als of de bestrijders der Wet volkomen gelijk hadden in hunne theorie en niemand heeft, hetgeen toch niet moeilijk was, getoond dat de vrijheid van drukpers gelijk zij door de oppositie als een regt buiten de Staatsregeling voorgesteld werd, in zich zelf verderfelijker is, ongrondwettig, onverenigbaar ook met de zachtst mogelijke Wet, en, zelve van zeer korten duur, alle andere vrijheden vernietigen moet. Die voorzigtigheid van welgezinden, welke zeer naar vreesachtigheid gelijkt, is bejammerenswaardiger nog dan de niet onbelangrijke triumpf der oppositie, die haar ofschoon zij nog meer had verlangd, des te aangenamer moet zijn, omdat zij er geene rekening op had gemaakt.

Het schijnt dat de oppositie omtrent den inhoud eener briefwisseling, tegen wier openbaarmaking, vooral wat de wijze der uitgave betreft, gewichtige bedenkingen kunnen worden gemaakt, het stelsel van eenvoudige ontkenten is aangenomen heeft.

Daar niemand de echtheid der brieven in twijfel getrokken heeft, de schrijvers wel onderrigt hebben kunnen zijn en elkander niet opzettelijk bedrogen zullen hebben; zoo is die kunstgreep wat al te grof om de verachting der weldenkenden of de gevolgen van het ongenoegen des Konings te doen ontgaan.

De verandering in het Ministerie *Polignac* zou noodlottig kunnen zijn, indien zij het voortteeken was dat maatregelen buiten het Charter of zonder volstrekte noodzakelijkheid, of niet uitsluitend tot bescherming en bevestiging van den bestaanden regeringsvorm in het werk zullen worden gesteld.

Oprechte, beleidvolle en moedige handhaving van het Charter, gelijk het in 1814 werd verleend, is, gelijk handhaving der Grondwet bij ons, beter plegtanker dan list of geweld.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Woensdag den 9^{den} Junij.

De woorden *factie* en *revolutionair* zijn door de *Nederlandsche Gedachten* meermalen gebruikt; evenwel geenszins uit onbedachtzaamheid of overdrijving.

Geene Staatsregeling welke niet op grondslagen rust, waarmede het Staatsgebouw behouden wordt of valt. Elke vereeniging tegen die grondslagen is eene *factie*, welke, als zij haar doel bereikt, eene *omwenteling* bewerkt.

De Koning is in het Rijk der Nederlanden Souverein. Derhalve noemen wij *factie* en *revolutionair* eene partij, die dit hoofdbeginsel der Staatsregeling aantast of ondermijnt. Willekeurig zijn deze benamingen niet, en zij worden ten onregte over gebracht op eene grondwettige oppositie, welke de daden der Regering, overeenkomstig den geest der Staatsregeling, altijd met vrijmoedigheid onderzoekt en, waar het noodig is, met nadruk en met warmte bestrijdt.

Het is niet vreemd dat dezelfde benamingen, door elk die gelooft of beweert dat de souvereiniteit niet bij den Koning berust, ten aanzien der *Nederlandsche Gedachten* worden gebruikt; doch het komt ons wel zonderling voor dat de Regering, na het hoofdbeginsel der Grondwet op nieuw plegtig in het oogenblik des gevaars te hebben erkend, hetzelfde desniettemin noch in de vorming van een Ministerie, noch in het voordragen van wetten, noch in het gebruik der overige middelen die haar ten dienste staan, toegepast heeft.

De Regering, zegt men, behoort zich niet te mengen in zoodanigen strijd. Deze raadgeving is mede uit liberale begrippen ontleend. Hoe! Een Gouvernement, tot handhaving der Staatsregeling verplicht, zou, als dezelfde aangevallen wordt, lijdelijk blijven, en de zelfverdediging zijn ontzegd, wanneer de welvaart en het aanzijn van den Staat worden bedreigd!

Eene Regering die zich, waar het den hoeksteen van het Staatsgebouw geldt, onzijdig betoont, is aan den veldheer gelijk die den strijd, welke door hem moet worden bestuurd, werkeloos aanschouwt.

De stelling dat Nederland *Christelijk* moet wezen zou waarschijnlijk minder tegen gesproken zijn, indien men niet eigendunkelijk onderstellingen aangenomen had, geheel strijdig tegen onze bedoeling.

Door *Christendom*, zegt men, wordt in de *Nederlandsche Gedachten* de leer der *Protestanten* verstaan: ieder die eenigerlei vereeniging wil tusschen Godsdienst en Staat, heeft den triomf zijner eigene gezindheid op het oog.

Hetgeen wij schreven, hebben wij ook juist zóó gemeend. Nederland moet *Christelijk* zijn; de grondstellingen aan Hervormden en Catholijken als aan Christenen gemeen, moeten als grondslagen ook van den Staat bij voortduring worden erkend.

Het geloof aan CHRISTUS als aan Gods Zoon op aarde gekomen om de wereld met God te verzoenen, dit Christelijk geloof moet ook nog in wetten en verordeningen, met in achtneming van hetgeen de Grondwet bepaalt, dien invloed behouden welke daaraan, vóór het veldwinnen eener onchristelijke leer, in het Christelijk Europa nooit werd betwist.

De Grondwet heeft ten aanzien der verschillende gezindheden bepalingen gemaakt, welke de Christelijke verdraagzaamheid gedeeltelijk voorschrijft, gedeeltelijk niet misprijst: aan alle deze beloften moet gestand worden gedaan. Maar de Grondwet heeft niet gewild dat in Wetgeving en Bestuur de Godsdienst van invloed beroofd of het Christendom op gelijken rang met Muhammedanismus en ongeloof zou worden gesteld.

De Grondwet van 1814, Staatsregeling van een Christelijk Land, verloor dit karakter niet door de veranderingen in 1815 ten behoeve der R. Catholijken gemaakt; maar, toen de onzijdigheid der Regering een vrijen loop aan verkeerde denkbeelden liet, keerden ook ten dezen aanzien gevaarlijke theorien te rug, en het Christelijk beginsel, waaruit verdraagzaamheid reeds in

de Grondwet van 1814 voortgevloeid was, werd met beginsels van onverschilligheid verward.

Geheele afscheiding van Godsdienst en Staat wordt ook door de ultra-Catholijken verlangd; maar waarom? Dewijl zulks, vooral waar de meerderheid der bevolking uit Catholijken bestaat, schijnt te leiden naar het groote doel: de zegepraal van de R. Catholijke kerk door den ondergang van onchristelijke Gouvernemen-ten te bewerken.

Waar hun dit vooruitzicht ontbreekt, zullen zij altijd meer vertrouwen schenken aan een Christelijk Bestuur dan aan een Gouvernement, bij hetwelk stelselmatige onverschilligheid wordt ondersteld.

In openbare belijdenis en opregte handhaving van het Christelijk geloof, is de meest krachtige steun tegen elke verderfelijke leer of onverdraagzame kerk.

Sedert de artikelen der *Nederlandsche Gedachten*, in welke des Konings souvereiniteit staande gehouden wordt en die de *Courier des Pays-Bas* als *incendiaires* en *revolutionnaires* beschouwt, zijn in die Courant een aantal stukken over *la royauté constitutionnelle* geplaatst.

Die breedvoerige redeneringen komen hierop neder, dat de Koning aangenomen is op voorwaarde eener Grondwet, waarbij de souvereiniteit zou worden gedeeld, en dat ieder Monarch alleen behoudens verantwoordelijkheid der Ministers onschendbaar kan zijn, dewijl het maatschappelijk verdrag een waarborg der uitvoering vereischt.

De Vorst die het Rijk der Nederlanden regeert, in de Noordelijke Gewesten niet opgedrongen, maar als 't ware van den Hemel afgesmeekt tot Souverein, heeft eene Grondwet, waarbij van het beginsel zijner ongedeelde souvereiniteit uitgegaan werd, uit eigene beweging verlangd en haar ontworpen en ingevoerd krachtens zijn eigen gezag. Als Koning en door de verbondene Mogendheden ondersteund, heeft hij in de Zuidelijke Gewesten, trots de tegenkating welke hij daár ondervond, hetzelfde gedaan. Zooveel wat de valsching der Geschiedenis betreft.

Wat nu aangaat de theorie; er zijn slechts drie stelsels, zegt de *Courier*: de Koning is onschendbaar zonder verantwoordelijke Ministers en dan ontbreekt de waarborg geheel; of verantwoordelijk en dan bestaat er geene Monarchie; of onschendbaar met verantwoorde-lijkheid der Ministers, en dit stelsel alleen *consacre*

la double inviolabilité du contrat politique et de la royauté.

De leer van een maatschappelijk verdrag, door de Historie gelogenstraft met betrekking tot dit Rijk, kan niet tot grondslag van een algemeen Staatsregt worden gelegd. Aangenomen zelfs zoodanig verdrag, dan bestaat een overvloed van waarborgen aan den eenen en geen waarborg aan den anderen kant; en noch de Troon, noch het Volk is in zekerheid gesteld, hetzij tegen een regterlijk ligchaam, dat de Staatsregeling miskent; hetzij tegen eene tweede Kamer die, bij voorbeeld door weigering van elke begrooting, de Grondwet vernietigen wil.

De *Courier* spreke niet van een *verdrag* en zegge ronduit: de *lastgever* moet voldoende waarborgen bezitten dat zijn wil stiptelijk ten uitvoer zal worden gelegd. Alleen als de Volkssouvereiniteit tot grondslag aangenomen wordt, zijn de bovenstaande gevolgtrekkingen zeer juist. Dan wordt tot volkomene slooping der Monarchie alleen de geleidelijke toepassing van het beginsel vereischt.

De ontwerpen van wet op het *binnenlandsch gedistilleerd* en op de *bieren*, verworpen met 63 tegen 34 en 58 tegen 39 stemmen, het ontwerp op het *zout*, aangenomen met 61 tegen 27, hebben wederom getoond dat een deel der Vergadering altijd den boventoon hebben moet, zoolang de parlementaire taktiek, welke in de meeste gevallen de helft der leden vormt tot een welgesloten geheel, aan de andere zijde ten eenemale ontbreekt.

Eene groote meerderheid heeft zich vereenigd met het ontwerp op het *zout*, hoewel de Minister niet onduidelijk deed gevoelen dat zij in het vertrouwen op de aanneming der overige accijns wetten voorgedragen was. Sommigen dienen het Gouvernement, niet slechts waar het niet behoort, maar somtijds ook waar het niet wenscht te worden gediend.

De woordenwisseling over het verzoek of liever, volgens den Heer *de Jonge*, over de aanklagt, *denunciatie*, van de Heeren *de Potter*, *c. s.*, welk stuk met 51 tegen 35 stemmen is ter zijde gelegd, is minder levendig geweest dan de schaamteloosheid van ontmaskerde personen had verdiend. Uitmuntend is hetgeen de Heer *de Jonge* omtrent het regtmatige eener Gouvernements-uitgave van de briefwisseling in het midden heeft gebragt; en niemand heeft zich aan de wederlegging zijner bewijsredenen gewaagd. Doch treurig is het dat

ook deze kundige, welsprekende, door maatschappelijken stand en karakter onafhankelijke vertegenwoordiger van het Nederlandsche Volk zich bij verdediging heeft bepaald, en dat men wederom eene gelegenheid om sommigen, gelijk men zegt, te stellen op hunne plaats, ten gevolge eener zoogenaamde bescheidenheid die reeds zoo dikwerf voor de goede zaak verderfelij is geweest, ongebruikt voorbij heeft laten gaan.

De Heeren *de Secus* en *Barthelemy* hebben de voorstellen, waarbij aan de strafwet eene te rug werkende kracht toegekend en Art. 177 omgekeerd werd, voor het tegenwoordige buiten beraadslaging gehouden. Op dit oogenblik toch zouden die branders, *bru-lots*, gelijk zij in zekeren kring werden genoemd, zonder nut of doel zijn geweest.

De Heer *Pockema* heeft zich schriftelijk beklagd omdat hij onder de afwezige leden wordt geplaatst. Dit beklag is ongegrond; en bij het leedwezen over het verlies dat de Koning en de Vergadering in den regtschapen, kundigen en werkzamen man ondergaan, voegt zich het leedwezen nog over de weinig betamende wijs waarop hij nu onlangs bij allerbelangrijkste beraadslagingen achter gebleven is. Waarlijk het is ter verontschuldiging niet genoeg ontslag te hebben gevraagd.

De intrekking der concept-wet op het onderwijs was niet onverwacht. Misschien evenwel hadden velen niet gemeend, dat de te rugneming aldus en met vrijstelling van middelbaar en hooger onderwijs plaats hebben zou.

De eerste Kamer, waarin de meerderheid der aanwezigen uit Zuidelijke leden bestond, is de steun geweest van den Troon; zoo deze door de aanneming van *alle* wetten wordt ondersteund.

Het afkeuren der benoeming van den Heer *Corver Hooft* tot Staatsraad in buitengewone dienst, schijnt niet geheel billijk te zijn. Velen hebben vroeger met ons gewenscht, dat de gunst eener factie voor den eersten Candidaat nutteloos wezen mogt: overhelling, al ware zij welgemeend of uit kortzigtigheid geschied, overhelling naar eene partij wier zegepraal met de Monarchie onvereinigbaar is, behoort niet de weg naar Koninklijke gunstbewijzen te zijn. Doch nu de Heer *Corver Hooft* eenmaal uit het drietal gekozen is en zich niet aan *opzettelijke* benadeeling van het Gouvernement schijnt te hebben schuldig gemaakt, nu misprijzen niet dat eene onderscheiding die als 't ware onder de vaste voordeelen van het Presidentschap behoort,

door een vergevensgezinden Vorst ook aan dezen Voorzitter is verleend.

Het is wenschelijk dat aan elk billijk verlangen worde voldaan. Evenwel kracht is noodig aan een Gouvernement ook om toegeeflijk te kunnen zijn.

In de Aanspraak van den Minister van Binnenlandse Zaken tot sluiting der Staten-Generaal verdient vooral de volgende zinsnede opgemerkt te worden.

De tegenwoordige zitting gekenmerkt door uitgebreide werkzaamheden en niet zelden door verschil van gevoelens, is bekroond geworden door de gelukkigste overeenstemming tusschen den Troon en de Vertegenwoordigers des Volks, wegens die zaken welke voor beide van het grootste belang waren.

De zitting is gekenmerkt door verschil van gevoelens. Die uitdrukking is te zacht. Verschil van gevoelens, ja, omtrent de grondslagen van den Staat; verschil van gevoelens, omdat leeringen werden verbreid *even gevaarlijk voor het bestaan van alle maatschappelijke instellingen, als te eenenmale strijdig met de Regering der Nederlanden en met de regten der Dijnastie*; verschil van gevoelens, door hetwelk *de openbare rust, de krachten van den Staat, de onbelemmerde gang des bestuurs en de pligtbetrachting in openbare betrekkingen werden aangegrepen en ondermijnd*; verschil van gevoelens, dat den Staat met nabijzijnde ontbinding heeft bedreigd en, wel verre van weggenomen te zijn, dagelijks heviger wordt. Die uitdrukking zou aanleiding kunnen geven tot het vermoeden dat de Minister of den toestand van het Rijk niet genoeg heeft overdacht, of zich aan geen ongegrond verwijt blootstellen durft, of ook al der gevaarlijke meening toegedaan is dat men door zachtheid en ontveinzing verkrijgen kan wat thans alleen door openhartige en nadrukkelijke verdediging der waarheid kan worden bereikt.

De zitting is bekroond door de gelukkigste overeenstemming tusschen den Troon en de Vertegenwoordigers des Volks. Inderdaad deze uitdrukking klinkt vreemd. Waaromtrent? Omtrent de waardigheid van de Kroon, de regten van den Monarch, de wezenlijke vrijheden van het Volk? Naauwelijks verliep eene halve maand sedert de Heer *de Brouckere* van een afgrond gesproken heeft waarin men verlangt vrijheid en verdedigers

der vrijheid te werpen; sedert de Heer de Gerlache, door verscheidene medeleden ondersteund, des Konings eigene beschouwing van onzen Staatsvorm als ongrondwettig aangevallen heeft; sedert de Heer Surllet de Choquier, na de beginsels, door den Vorst plegtig als de zijne geopenbaard, voor *doctrines subversives de nos institutions constitutionnelles* uitgekreten te hebben, er bij gevoegd heeft: *si par malheur notre émanicipation ne peut sortir triomphante que du sein ténébreux des orages et des tempêtes, il ne faut pas nous en effrayer, ni pour cela renoncer à la comète*: toonende te gelijk en wat hij bedoelt en wat hij, tot bereiking van dat doel, zich onbezwaard achten zou te verrigten. Men zegge niet dat aan deze uitdrukkingen weinig waarde moet worden gehecht; want het is de taal van de hoofden eener partij die in de tweede Kamer den boventoon heeft.

Maar die overeenstemming heeft bestaan *wegens die zaken welke voor beide, voor Troon en Volk, van het grootste belang waren*. Niets, dit houde men in het oog, niets hoegenaamd is voor Koning en onderdanen van even groot belang als de handhaving van de beginsels op welke alle verdediging tegen wanorde en omwenteling rust. Eerst worde voor het aanzijn en dan voor het welzijn gezorgd. Zonder bevestiging van den waggelenden Staat is de *vaste grondslag voor 's Lands finantien* zeer los en wordt het uitzicht op *bezuinigingen en vertigting der lasten van het volk* door bittere te leurstelling vervangen, misschien ook wel door nuttelos berouw.

Wat mag het zijn dat de Minister bedoelt? Het *onderwijs*, waaromtrent men zelfs de hoop op overeenstemming opgegeven heeft? De *drukpers*, waaromtrent, nadat aan het Gouvernement telkens nieuwe verzachting afgedwongen was, van wege den Koning in de Vergadering verklaard is dat er geene overeenstemming bestond?

Het zijn dus de finantie wetten waaromtrent de gelukkigste overeenstemming plaats heeft gehad. Die op het *binnenlandsch gedistilleerd*, welke niet aangenomen is? die op het *buitenlandsch gedistilleerd* welke de Regering te rug genomen heeft? die op het *zout*, waarvan de aanneming, blijkens de uitdrukkingen van den Minister, niet bijzonder wenschelijk scheen? die op de *vermindering der renten*, welke bij een aanzienlijk deel der Vergadering hevige tegenkanting heeft ontmoet? die op de *koffij* welligt, waaromtrent de overeenstemming noch in de tweede Kamer, noch tusschen haar en den Vorst zeer groot is geweest?

De verklaring van den Minister is alleen in zoo verre misschien juist, als zij de eerste Kamer betreft.

Verscheidene aanmerkingen van minder gewigt kunnen op deze aanspraak worden gemaakt. De voortreffelijkheid van een wetboek van strafvordering kan nog zeer twijfelachtig zijn, hoewel het *beschermende is voor*

de burgerlijke vrijheid; in onze tijden vooral, nu de bezorgdheid voor die vrijheid wel eens de zekerheid der ingezetenen op het spel gezet en de oorspronkelijke bestemming van zoodanig Wetboek, krachtadige en spoedige beteugeling der misdaad, over het hoofd heeft doen zien. Hoe eene *gezonde denkwijze* haar zegel aan uitkomsten hecht; hoe die uitkomsten goedkeuring kunnen wegdragen, komt niet zeer duidelijk voor; en het is in dergelijke redevoering niet genoeg dat de zin kan opgemaakt worden uit het verband.

De Vorst heeft der burgeren vrijheid hersteld. — Hij heeft de vrijheid der ingezetenen geplaatst onder de bescherming van orde en Wet. *Burger en staatsburger* is men in een Gemeenebest. Misschien roept de Heer Surllet wederom uit: *ne va t'on pas jusqu'à vouloir nous dépouiller de notre humble titre de citoyens pour nous décorer de celui d'esclaves?* en die verontwaardiging is natuurlijk bij elk die het verschil tuschen orde en slavernij, Monarchie en absolutismus niet kent. Maar ieder die weet dat een onderdaan onder de Grondwet die wij bezitten, vrij is dan de burger onder de Staatsregeling zelfs van 1791 ooit heeft kunnen zijn, zal gevoelen dat vooral 's Konings Minister zich onthouden moet van uitdrukkingen welke, strijdig tegen onzen regeringsvorm, altijd tot verwarring van begrippen hebben medegeverkt.

Doch, wat gewigtiger is, het aanwezen eener gelukkige overeenstemming moet worden ontkend. Eene factie gewapend met eene leer waarvoor, zoo die niet in den wortel aangetast wordt, elke maatschappelijke instelling bezwijkt, is uit haren aard in openbare vijandschap tegen het aanwezen van den Troon; en de Regering, hetgeen bij de algemeenheid der dwaalbegrippen niet te verwonderen is, neemt, uit gebrek aan kennis of aan vertrouwen eene houding van werkeloosheid en onzijdigheid aan, door welke haar tegenpartij niet bevredigd, maar bemoedigd en aangevuurd wordt. De Staat kan niet worden gered, indien het Huis van Oranje zich niet weldra aan het hoofd weet te stellen der verbazende kracht die door verdediging van Christendom met verdraagzaamheid, van orde met vrijheid, van Volkseigenaardigheid met inschikkelijkheid jegens allen gepaard, bij de Nederlandsche bevolking — Oranje heeft dit in vroeger dagen gezien — in beweging kan worden gebracht. Het is niet, gelijk kwaadwilligheid ons ligtelijk aantijgen zal, inwendige krijg noch inbreuk op de Grondwet welke hier wordt bedoeld; maar wel datgene waardoor alleen inwendige krijg en vernietiging der instellingen die wij met angstvallige nauwgezetheid, als plegtanker van den Staat, behouden wenschen te zien, alsnog kan worden belet. Allereerst wordt in de inrigting van het bestuur, welke in vele opzichten te gebrekkig is om de naderende schokken te weerstaan, eene verandering vereischt van zoodanigen aard dat de Koning, die thans op zich zelven, *geïsoleerd*, en als 't ware buiten eene *Staatsmachine* is geplaatst, het *Hoofd* zij van het Gouvernement, het *Hoofd* van den Staat en van het Volk. Dan zal ook op anderen toon tot de Nederlanders gesproken moeten worden. Dat trouwhartige Volk behoort opgewekt en niet in slaap te worden gewiegd; en de Aanspraak, die thans slechts eene onbeduidende optelling is van aangenomene wetten, had tusschen de Boodschap van den 11den December en de krachtige taal die meer en meer noodzakelijk wordt, de waardige overgang moeten zijn.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Zaterdag den 19^{den} Junij.

De *Gazette des Pays-Bas*, die tot dus verre nooit van een enkel onzer Artikels melding had gemaakt, bevat den 13^{den} Junij hetgeen volgt:

Tandis que des journaux et même des membres de la seconde chambre ont, naguères, voulu rendre le gouvernement responsable de ce qu'il plaît à quelques jeunes gens de publier sous le titre de Nederlandsche Gedachten,

Het schijnt dat er weinig overeenstemming van vermoeden is omtrent het personeel onzer redactie. Terwijl dit blad van *eenige jonge lieden* spreekt, maakt de *Courier des Pays-Bas* van *un vieux professeur de l'université de Leyde* gewag en de *Courier de la Meuse* en de *Catholique* schrijven alles of aan den Heer van Maanen toe, of in het algemeen *au Gouvernement*. Dit neemt niet weg dat de *Gazette* eene verregaande onbescheidenheid ten onzen opzichte begaat, die wij in een *Gouvernements-blad* niet hadden verwacht.

voici que cette feuille, après avoir attaqué personnellement le ministre des finances, reproche à celui de l'intérieur d'avoir porté, par ordre du Roi, des paroles de bienveillance aux représentants de la nation;

Gelijk de *Nederlandsche Gedachten* het voordragen der wetten op de *vermindering der renten* en op de *koffij* afgekeurd hebben, waaromtrent de Minister van finantien zich ook op hooger bevel heeft kunnen beroepen, zoo hebben zij nu betreurd dat, als de tweedragt zich in alle vormen vertoont en de zuilen van de Staatsregeling gestadig ook door volksvertegenwoordigers aan het wankelen worden gebragt, de Minister in een stuk waarop iedereen het oog heeft gevestigd, van de *gelukkigste overeenstemming* spreekt tusschen den Troon en de vertegenwoordigers des volks;

le blâme surtout d'avoir appelé citoyens ceux que le Roi lui-même appelle compatriotes,

Het woordje *surtout* schijnt de aandacht van de hoofzaak die wij behandeld hebben, af te moeten leiden. Een Koning, namelijk die Souverein is, kan *landgenoot*, maar niet *medeburger* der onderdanen zijn.

et enfin censure hautement la composition du Ministère.

Niet de zamenstelling van het Ministerie, maar dat er geen Ministerie bestaat.

Nous espérons que ces écrivains pourront concilier, d'une manière satisfaisante pour eux-mêmes, des attaques de cette sorte, avec les principes qu'ils ont défendus avec tant de talent dans d'autres occasions.

De beginsels die aan de *Nederlandsche Gedachten* tot leiddraad verstrekken, brengen niet het goedkeuren mede van *alle* handelingen van het Gouvernement, maar wel *in alles* en *tegen allen* de verdediging der regten van de Kroon, gelijk die overeenkomstig de Grondwet uitgeoefend moeten worden en met Christendom, met het Huis van Oranje, met vrijheid en met nationaal karakter in verband zijn geplaatst.

Zoolang; hetgeen, naar ons inzien, verderfelijk is; elke handeling van het Gouvernement in zeker opzigt als daad des Konings kan worden beschouwd, moet, schoon de drukpers en in 't bijzonder de periodieke drukpers krachtadig beteugeld behoort te worden, *iedere* maatregel van het bestuur het voorwerp van *vrijmoedige* en bescheidene of ook, waar het noodig is, van *eerbiedige* beoordeeling zijn; en het is daarom vooral dat wij ons steeds met nadruk hebben verzet tegen de voorgedragene bepaling waarbij minachting der besluiten door den Koning uitgevaardigd werd gestraft.

Nous aimons à croire que leur position est telle, qu'ils ont pu publier sans indiscrétion ce qu'ils ont quelquefois publié, et qu'ils peuvent attaquer sans inconvenance ce qu'ils attaquent aujourd'hui.

Zonder hierdoor uitgelokt te worden om ten aanzien onzer *position* eenige bijzonderheid te melden, verklaren wij dat niets in de *Nederlandsche Gedachten* is geplaatst dan wat door elk ambtelooz persoon, met dagbladen en geruchten niet onbekend, geschreven heeft kunnen worden; niets afgekeurd dan wat elk Ambtenaar, bij de tegenwoordige inrigting van het bestuur, op dien toon afkeuren mogt. De redactie der *Gazette* welke, na zoodanig zijdelingsch verwijt, verplicht is te voldoen aan ons ernstige verzoek, geve het artikel, de zinsnede of de uitdrukking op, welke haar tot de verdenking van *indiscrétion* aanleiding gaf.

De notre côté, quoique nous ne puissions approuver l'exaltation de leurs idées,

Waar het de gevolgtrekkingen uit beginselen geldt, is het geenszins om gematigheid of overdrijving, maar alleen om leugen of waarheid te doen.

Nous éviterons autant que possible toute polémique avec eux, car rien n'est plus improfitable à la cause de la monarchie que les querelles des écrivains qui en défendent le principe et les droits; nous nous bornerons à les engager à déployer sur leur pupitre la carte du pays tout-entière et nous finirons par recommander aux personnes qui entendent la langue belge, la lecture d'une feuille dont les erreurs ne sont pas d'une nature contagieuse et où l'on rencontre quelquefois des idées justes et profondes exprimées dans un style pur et concis.

De vermaning tot het uitspreiden der kaart van het gansche Land ware zeer gepast, indien ons blad de zaak uitsluitend van eenig gedeelte des Rijks voorgestaan had: maar handhaving van den Staat, gelijk die op Godsdienst, wettig gezag, vrijheid en volkseigenaardigheid rust, is voor alle gewesten van even groot belang.

Aan de bedoelingen der *Gazette* wordt gaarne regt door ons gedaan; maar zij verdedigt noch het beginsel der Monarchie, noch met genoegzamen ijver de regten en de waardigheid van den Monarch. Niet gewoon aan iemand iets te verwijten waarvan het bewijs ons ontbreekt, brengen wij tot regtvaardiging onzer meening voorloopig deze opmerking bij, dat zij den 4den Junij met kennelijke goedkeuring de volgende stelling overgenomen heeft: *Un gouvernement qui ne marche pas dans le sens national, se trouve en face d'une chambre qui lui refuse des subsides. Voilà la véritable garantie d'exécution du contrat politique*; en dat, toen wij, nog onlangs, bij het verdedigen van den Koning en van

het Koninklijk gezag, ten minste eenige medewerking dezer Gouvernements-Courant hadden verwacht, zij het stilzwijgen heeft bewaard, totdat de circulaire van den Minister van Binnenlandsche zaken aangevallen werd.

Op den 11den December ging een lichtstraal voor Nederland op. Waarom? Omdat de Boodschap aangemerkt werd als het BEGIN der uitvoering van een plan dat wederom eenige vastheid aan den reeds zoo geteisterden Staat zou kunnen geven.

Dat de voortzetting van dat begin geen plaats heeft gehad; dat de Boodschap geheel op zich zelve gebleven is; dat de *vaste mantregelen en goede wetten*, wier noodzakelijkheid daarin op den voorgrond werd gezet, te vergeefs te gemoet zijn gezien; dat de factie binnen korten tijd wederom op haar vorig standpunt is geraakt; dat in vele opzichten achteruitgang en afwijking van den weg dien men in December ingeslagen had, wordt bespeurd; dit moet voor elk die Koning en vaderland, die rust en ware vrijheid bemint, eene grievende te leurstelling zijn.

Zes maanden gingen voor de ontwikkeling der beginsels, door welke de Staat werd gered, ongebruikt voorbij. De tegenwoordige weken of dagen zijn waarschijnlijk de laatste dagen eener bedriegelijke rust. Men make zich toch de kortstondige verademing die thans nog te beurt valt, ten nutte; men overwege nog eens of het niet volstrekt noodzakelijk is, overeenkomstig de Grondwet, datgene te doen wat de aard van elken en in 't bijzonder van onzen regeringsvorm gebiedt; men vrage zich af; en het is eene vraag waarvan het lot van den Staat afhankelijk is; of er hij de gebeurtenissen die Europa te gemoet gaat, waarborgen zijn voor den Troon, wanneer de Koning tegen over de gansche Natie wordt geplaatst; en of niet veeleer het Monarchaal Gouvernement, met den Souverein aan het hoofd, het middenpunt en als 't ware de ziel der vrije bevolking uitmaken moet.

Het stelsel dat men op den 11den December scheen aangenomen te hebben, zou ontzag en dankbaarheid te weeg hebben gebracht. Gaat men daarvan af, zoodat men de oppositie die den boventoon heeft, niet langer als factie beschouwt en bestrijdt, dan is, dunkt ons, elke maatregel verkeerd. Tegenstand verbittert die factie zonder eenig nut, en door toegeeflijkheid wordt zij ongeduldiger nog ten aanzien van hetgeen haar onverzadelijkheid verlangt.

Geene beschuldiging tegen de *Nederlandsche Gedachten* is meer onverdiend, dan dat zij de Grondwet gaarne zouden ter zijde geschoven zien. Niet ligt ware tot het uiten van dien wensch beter gelegenheid of voorwendsel geweest, dan aan het einde van het afgelopen jaar. En evenwel wat werd in ons blad op den 2den December gezegd?

De Regering bevindt zich nog niet in omstandigheden van zoodanigen aard, dat zij, om de Grondwet te beschermen, zich boven de Grondwet zou behoeven te verheffen. . . . Er is een middel om de moeilijkheid te overwinnen. . . . Dit eenige middel is pligtmag en eenvoudig; het is: *regeren overeenkomstig den waren geest der constitutie*.

En hoe lieten wij ons uit toen, eenige dagen daarna, veel van de noodzakelijkheid van buitengewone maatregelen gewag werd gemaakt?

Wij hopen nog dat de Grondwet in het gansche Rijk behouden zal kunnen worden; . . . omdat men geen staatsvorm veranderen kan zonder zich, vooral in een toestand gelijk die waarin het Rijk der Nederlanden thans verkeert, aan de grootste onheilen bloot te geven; en omdat . . . de Nederlandsche Grondwet de toepassing van beginselen is, waaraan wij . . . onvoorwaardelijk toegedaan zijn: beginsels die wij in de volgende woorden kunnen zamenvatten: eerbied voor Godsdienst, orde, vrijheid en nationaliteit.

Handhaving der Grondwet, niet gelijk zij verkeerdelyk uitgelegd wordt, maar zoo als zij in 1815 zamengesteld is, was van den beginne af onze leus; en daarbij zijn wij overtuigd, dat zoo de Koning immer in de volstrekte onmogelijkheid was om, door krachten uit de Grondwet zelve ontleend, haar tegen de aanvalen der factien staande te houden, de buitengewone middelen die hij ook op grond van zijn eed, verplicht zou wezen te gebruiken, niet tot vernietiging, maar veeleer tot behoud en bevestiging van hetgeen de Grondwet daargesteld heeft, zouden behooren te verstreken.

Zijn die verklaringen niet genoeg? Welaan; ook eene oppervlakkige beschouwing bewijst dat alleen overeenkomstig onze beginsels; in tegenstelling van die der Liberalen en ultra-Catholijken; eerbied, gehechtheid en getrouwheid ten aanzien der Grondwet mogelijk is.

Voor Liberalen is de constitutie een voortbrengsel van willekeur en dwang. In het Noorden heeft de Prins van Oranje zelf de Commissie tot zamenstelling van het ontwerp, zelf de bijzondere Commissie tot het kiezen van 600 Notabelen benoemd: hij keurde als 't ware zelf het ontwerp goed door hem zelve gemaakt, en zou nu de toestemming van nog geen zes honderd personen die het Gouvernement zelf bijeen heeft gebracht, de hechte grondslag kunnen wezen van een maatschappelijk verdrag, hetwelk aan de Natie haar regt tot zelfregering hetzij voor een tijdlang, hezij voor altijd ontnemt? En hoe is het in het Zuiden geweest? De Koning der Nederlanden, sterk door de overeenkomst die hij met vreemde Mogedheden aangegaan had, dreef zijn geliefkoosde werk tegen het gevoelen der van zijnentwege gekozene Notabelen door.

Wat nu den inhoud betreft, hoe zou iemand die met Liberale theoriën eenigermate ingenomen is, te vreden kunnen zijn met eene Grondwet, waarbij de Koning het Souverein gezag bezit, niet lasthebber zijner medeburgeren, maar vorst zijner landgenooten is; en zelf Ministers benoemt die voor regeringsdaden aan hem alleen verantwoordelijk zijn; eene Grondwet welke zoo weinig invloed aan het volk ook zelfs op de verkiezingen toegekend heeft en zoo menige instelling niet bevat die evenwel, volgens die leer, ter aanwakking van den publieken geest noodzakelijk is; eene Grondwet waarbij verscheidene der zoogenaamde onvervreembare regten van den mensch worden miskend en die de schroomelijkste afwijkingen van dat algemeene staatsregt bevat, waarvan alle wel ingerigte staatsregelingen slechts de gewijzigde toepassing mogen zijn. Of is het vooroordeel welligt en eene te Monarchale uitlegging die

eene waarlijk Liberale Grondwet bederft? Geef het voor een oogenblik toe: maar hoe is men dan tot gehoorzaamheid aan haar bepalingen verplicht? want, zoo de Koning de oppermagt niet onverdeeld bezit, dan heeft de Regering reeds zoo menigwerf verbroken *le pacte social dont la moindre infraction compromettrait la hiérarchie politique*, dat het inderdaad niet duidelijk is wat de tegenpartij tot nakoming verplicht; terwijl bovendien, zoo de Koning lasthebber is van het volk, hij het regtmatig ongenoegen zijner lastgevers niet kan ontgaan.

Deze aanmerkingen zijn evenzeer toepasselijk op den ultra-Catholijk, in zoover deze, vooral ook in dit Rijk, zich van Liberale grondstellingen in het belang van veelomvattende oogmerken bedient. Evenwel hij heeft nog andere redenen waarom hij de Grondwet zoo wel wegens haar oorsprong nietig, als Godslastelijk in hare bepalingen acht. Aan de oppermagt der R. C. kerk werd geen hulde gedaan; aan de Geestelijkheid herstelling in haar aloude regten, deelgenootschap aan Staatsaangelegenheden ontzegd; boeken-censuur, noch toezigt op het onderwijs verleend en in een land, vroeger bij uitsluiting Catholijk, moest de openbare Godsdienst-oefening ook van andere Gezindheden worden geduld. Aan zoodanige Constitutie kan wel is waar een ultra-Catholijk uit noodzakelijkheid en eigenbelang gehoorzaamheid bewijzen; uitgemaakt is het dat hij ze als *radicalemment nulle*, als nietig en van onwaarde beschouwt.

Van waar dan dat Liberalen en ultra-Catholijken van hunne liefde voor de Grondwet niet uitgesproken zijn en zich ook, naar het schijnt, van gewelddadigen inbreuk daarop willen onthouden? Zij behoeven geen geweld. Zij zien in de Grondwet een zeer gebrekkig geheel; dat echter de kern bevat waaruit, zoo die slechts behoorlijk wordt ontwikkeld, de verwezenlijking hunner wenschen kan ontstaan. De bepalingen waarbij aan de ingezetenen behoorlijke invloed toegekend is, moeten als erkenning hunner theoriën worden verklaard: de republikeinsche of revolutionaire geest, waar die aldus eenmaal binnengeslopen is, overweldigt het geheel en drijft ongelijksoortige bestanddeelen uit. Erken of de oppermagt van het Volk, of het alvermogen der Vertegenwoordigers van het Volk, of onafhankelijke magten zonder hooger soeverein gezag; de geheele Grondwet, waar zij, uit zoodanig oogpunt beschouwd, gebrekkig of onvolledig is, zal, krachtens zeer juiste gevolgtrekkingen, zoo veel verbeteringen en aanvullingen ondergaan, dat er geen zweem van Monarchie overblijven zal. In dien zin zegt de Graaf *de Robiano* te regt: *les libertés*, die hij ter middelrijke vestiging van het gezag van Geestelijkheid en Adel verlangt, *sont gravées profondément dans toutes les nouvelles constitutions d'états et très explicitement dans la Loi fondamentale de ce royaume*. Dan rijst uit de Grondwet eene geheel andere Staatsregeling op. Dan nadert men ongemerkt tot de Constitutie van 1791, gedenkteeken van menschelijke wijsheid volgens den Heer *Le Hon*; tot de verklaring der regten van den mensch, welke de Heer *de Brouckere* het model ook van onze Staatsregeling noemt; misschien ook wel tot de wet, waarbij de vrijgezinde alleenheerscher *Bolívar* geene Godsdienst-oefening behalve die van de Catholijken beschermt.

De ingenomenheid met de Grondwet, die de Neder-

landsche Gedachten steeds aan den dag hebben gelegd, is van eene andere soort.

Den oorsprong der Grondwet achten wij volkomen wettig. De Souverein kon regelen stellen, naar welke hij regeren en de bevolking gehoorzamen zou: het gemeen overleg was wenschelijk, doch werd niet ter bekrachtiging vereischt. Bovendien hoe zou men zonder Grondwet of zonder bepaalde vormen van bestuur te werk zijn gegaan? Hij is niet Souverein, bij wien het hoogste gezag niet berust: maar Nederlandsche Souverein is men niet, als er geen waarborg voor burgerlijke vrijheid en voor verkregene regten bestaat.

De inhoud der Grondwet, schoon zij blijken van overhaasting en meer dan eene beklagenswaardige bepaling bevat, is ten aanzien der meeste hoofdpunten goed. Niet een gedeelte, niet uitsluitend het regt van de kroon, maar telkens moet wat telkens het meest wordt bedreigd, met de meeste inspanning worden beschermd. Zie daar wederom het onderscheid tusschen de factie en ons. Wij wenschen des Konings soverain gezag, en stellen te gelijk op grondwettige tegenspraak en tegenstand zeer hoogen prijs; terwijl door de leer welke de faktie aangenomen heeft, ieder regt van de Kroon en eindelijk de Kroon zelve aangetast en ingezwolgen wordt.

Zoo de Grondwet eene wederkeerige overeenkomst, *un contrat synallagmatique* is, kan ook de Vorst zich vrij van alle verbindtenis achten, zoodra de Volksvertegenwoordiging niet voldoet aan de voorwaarden van het wederzijdsche beding. Dit kan hij niet, waar het eene plegtige, heilige belofte geldt, uit eigene beweging gedaan aan het Nederlandsche volk. Dan is de Vorst verplicht tot handhaving van hetgeen hij gaf, en vindt in iedere afwijking eene drangreden te meer, niet tot vernietiging maar tot bevestiging van zijn werk.

Als de Vorst, gelijk op den 11den December, geene afwijking van de Grondwet gedooft, handelt hij overeenkomstig plicht en belang. De regten en vrijheden, gelijk zij door het Charter in Frankrijk, door de Grondwet bij ons zijn erkend of verleend, maken in dezen hachelijken tijd het ware steunpunt uit, gelijk voor de Bourbons, zoo ook voor de Nederlandsche Dijnastie. Geweld zou nutteloos zijn. Onbepaalde alleenheerschings komt gelukkig met den toestand van het westelijk Europa niet overeen; en het militair of administratief Despotismus, dat uit de Volks-sovereiniteit ontspruit, kan niet tegen omwentelingen behoeden door welke de wereld er weder toe voorbereid wordt.

Die den Koning als Souverein erkent, is aan de Grondwet getrouw omdat haar oorsprong wettig, haar inhoud goed, haar verbindende kracht sterker dan de kracht van wederzijdsche overeenkomsten is; omdat zij niet en thans minder dan ooit kan worden gemist, en op alle de grondbeginselen rust welke door ons, uit overtuiging alleen, aangenomen zijn.

De inhoud en strekking der gewichtige besluiten over het *Onderwijs* en de *Taal*, verdient wel met naauwkeurigheid en omzigtigheid te worden onderzocht.

Zonder dit thans te kunnen doen, gelooven wij dat het antwoord bij voorbeeld op de volgende vragen bedenkelijk is: Zoo de Koning het onderwijs bij besluit

regelen kan, mag hij het dan regelen bij eene wet? Heeft men vermindering der centralisatie met invoering van republikeinsche vormen verward? Kunnen de Academien in België blijven bestaan? Is er eenheid in hetgeen omtrent de onderscheidene deelen van het onderwijs is bepaald? Moet de ondervinding afgewacht worden, waar zij reeds lang heeft beslist? Is het niet eene gevaarlijke proef, indien, waar de proefneming mislukt, het herstel in vele opzichten onmogelijk is?

Het besluit op de *Taal* moet genoeg bij den nabuur hebben verwekt, die den Rijn als Frankrijks regtmatige grensscheiding beschouwt. Het kan evenwel wezen dat een maatregel van dien aard, althans voor een gedeelte van Zuid-Brabant, noodzakelijk was. Hoe is die noodzakelijkheid ontstaan en wat voorspelt zij ten aanzien der innige vereeniging van het Rijk?

Zoolang een Gouvernement geene planmatige toepassing van beproefde beginselen toont, is gestrengheid, toegeeflijkheid, billijkheid, in één woord alles is bespoediging van eigen verderf; omdat alles den schijn van zwakheid of van willekeur verkrijgt.

Heeft men zich met eerbiedige dankbaarheid geveleid?

Il ne s'agit pas ici de concessions, mais de réparations; on n'accorde pas de faveurs, on reconnaît des droits.

Courrier des Pays-Bas.

Nier un jour la justice de ce qu'on accorde le lendemain, est une manière de gouverner qui n'a pas d'exemple.

Journal de Verviers.

Heeft men gunstigen invloed op de aanstaande verkiezingen verwacht?

L'arrêté du 4 Juin est une éclatante apologie des citoyens qui avaient réclamé la liberté de langage. . . Si l'on veut choisir aux prochaines élections des hommes agréables à l'administration, on doit élire, à coup sûr, ces généreux citoyens.

Catholique.

Meent men dat de oppositie thans te vrede zal zijn gesteld?

Une fois entré dans la voie du redressement le pouvoir ne peut plus reculer sans se frapper lui-même. . . Une demi-concession n'aide à rien. . . L'organisation judiciaire, la réforme des lois pénales, l'abolition des conflits, le rétablissement de l'égalité entre le Nord et le Midi, la reconnaissance du principe de la responsabilité ministérielle, seule garantie efficace de l'inviolabilité royale, sont des besoins pour le pays, de même que la liberté de l'instruction et du langage. Ce sont toutes parties d'un même système, . . il eût mieux valu peut-être le répudier une bonne fois que de pas l'adopter en entier.

Courrier des Pays-Bas.

Niets behoeft te worden gevoegd bij de waarschuwing die in deze aanhalingen opgesloten ligt.

Weldra komen de Provinciale Staten bijeen. Zijn zij in het Noorden altijd even gelukkig in de verkiezingen geweest? Het is te hopen dat zij thans vooral, nu er zoo onberekenbaar veel afhangt van hunne keus, gedachtig zullen wezen, dat bespraaktheid geene wel-sprekendheid, veelweterij geene grondige kennis, ambteloosheid geen waarborg noch vereischte van zelfstandigheid, bekwaamheid, waar achtingwaardigheid ontbreekt, een reden tot uitsluiting is en dat de leden der Staten-Generaal in den ganschen zin van het woord de *uitgelezenen* der Natie behooren te zijn.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Dingsdag den 29sten Junij.

Een blad, hetwelk zich door bekwaamheid en door hetgeen men, indien het aan eene goede zaak wierd besteed, schrandereheid noemen zou, onder de tolken der factie zeer onderscheidt; de *Courier de la Meuse* merkte eenigen tijd geleden op *que les organes de M. van Maanen*, waaronder die *Courant* ook de *Nederlandsche Gedachten* begrijpt, *allaient à présent faire de l'opposition*. Deze verwachting berust op de overtuiging dat de handhaving der beginsels die in de *Nederlandsche Gedachten*, in overeenstemming met het Gouvernement, gedurende eenige maanden voorgedragen zijn, bij ons onafhankelijk is van de beschouwing, welke bij de Regering de overhand heeft.

Hoedanig moet de *opposition* der vrienden van Koning en Vaderland zijn? Eenig onderzoek hieromtrent is thans niet zonder belang.

Dit behoort al terstond aangenomen te worden dat er eene oppositie der welgezinden bestaan mag. Het is hun geoorloofd zich te verklaren en, in zoo ver de Staatsregeling het duldt, te verzetten tegen al wat, naar hun inzien, schadelijk is. Soms is iedereen, naar zijn vermogen, tot dergelijke tegenstreving verplicht, en in meer dan ééne betrekking staat zij met den aard der grondwettige instellingen in onafscheidelijk verband. Is dit ten aanzien van gewone regeringsmaatregelen zóó, die waarheid kan nog minder worden ontkend, als het, bij een strijd tusschen oproer en wettig gezag, de naleving en handhaving van grondbeginselen geldt.

Edel, indien zoodanige oppositie buitengesloten wierd, edel en nuttig zou de rol van dengenen zijn, die zich met goede bedoelingen aan de beschouwing der Staatsaangelegenheden heeft gewijd. Veinzen en ontveinzen ware dan zijne kunst; stilzwijgen en lofgejuich zou even verachtelijk zijn.

Die vernedering eischt de vaderlandsliefde niet. Eene handelwijs van dien aard zou altijd, maar vooral wanneer de Regering in een deel der onderdanen magtige vijanden telt, zeer nadeelig zijn voor Vaderland en Gouvernement. De Regering, als zij kwaadwilligen met moed en standvastigheid wederstond, zou aan de hevigste aanvallen bloot zijn gesteld, en in het tegenovergestelde geval alleen door uitbundigen lof en aanmoedigende toezegging van rust en van bevrediging

worden begroet. Dit is de ondersteuning niet, welke aan eene Regering die het goede bevorderen wil, behoort te worden verleend. Velen geven van hetgeen in de laatste jaren is gebeurd, alleen aan de Regering de schuld. Dit is onbillijk. Indien de welgezinden altijd, zonder berekening van eigenbelang, op de bevordering van waarheid en regt bedacht waren geweest, hun invloed zou veel kwaad gekeerd en veel goed tot stand hebben gebragt.

Doch deze oppositie, wier regtmatigheid en nut men, zoolang de feilbaarheid der regerenden wordt erkend, niet betwijfelen mag, hoedanig behoort die te zijn?

Alle oppositie, in zoo ver door dit woord tegenspraak en wederstand ten aanzien van het Gouvernement aangeduid wordt, is in dit Rijk in zeker opzigt tegen den Koning gerigt. Dit is een onvermijdelijk kwaad, zoolang de Koning, werkzaam door Ministers zonder overeenstemming en zonder magt, de zedelijke verantwoordelijkheid voor zich zelve behoudt. In andere Rijken, waar het Souverein gezag ook door representative vormen wordt getemperd, is bijna alleen het Ministerie aan de berisping ten doel. De werkzaamheid van den Koning kan dáár regtstreeksch, kan veelbeteekenend of nietsbeteekenend zijn: de maatregelen komen voor rekening van het Ministerie alleen. De Koning, bij wien het gansche oppergezag en ook al datgene verblijft, waardoor de luister van den Troon kan worden verhoogd, laat zich, voor zoo ver het bestuur van den Staat betreft, slechts in zeer enkele gevallen en dan met de gansche Koninklijke Majesteit zien; hetzij wanneer hij Ministers benoemt, hetzij in omstandigheden waar de persoonlijke tusschenkomst van den Monarch wordt vereischt; wanneer, gelijk in Frankrijk nu gebeurt, het aanwezen van den troon en de grondslag der Staatsregeling wordt bedreigd.

Het gebrek in ons bestuur, waardoor de Vorst zelf gestadig op den voorgrond wordt gezet, moet, wanneer men zich tot het berispen van regeringsdaden in de verplichting gevoelt, zooveel doenlijk, door omzigtigheid onschadelijk worden gemaakt. Hetgeen in andere landen aan het Ministerie, dat kan doorgaans alhier aan de Ministers te laste worden gelegd. Aannemelijk toch is de onderstelling dat ieder Minister, althans in

zijn eigen Departement, eenigen invloed bezit: ook is hij niet gebonden aan zijne betrekking en, wanneer hetgeen hij verderfelijk acht, hem ter verdediging of uitvoering opgedragen wordt, is er tegen aansprakelijkheid en verwijten een behoedmiddel bij de hand. Een Minister die verdedigt wat hij het vorige jaar onraadzaam heeft geacht, ondergaat de beschuldiging van zonderlinge veranderlijkheid te regt. Al kon hij bewijzen geen raadsman te zijn geweest, afgeraden te hebben, het baat ter regtvaardiging niet. Hij had afstand van zijne betrekking behooren te doen, zoodra hij, waar het de voornaamste belangen van het Vaderland betrof, tegen eigen overtuiging spreken en handelen moest.

Hetgeen van bijzondere maatregelen geldt, is tot op zekere hoogte, insgelijks waar omtrent den gang van het bestuur en den geest der verordeningen in het algemeen. Aan de gezamenlijke Ministers kan, juist omdat hunne denkwijze over Staatsregt en Staatskunde verschilt, geen verwijt worden gedaan. Maar de invloed van een Minister kan worden herkend. Thans onderstelt men; onze meening evenwel is het niet; dat in het plan der Regering opzettelijke wijziging is gemaakt. Waarop rust die onderstelling? Op hetgeen omtrent onderwerpen is bepaald, wier behartiging meer bijzonder aan den Minister van Binnenlandsche zaken opgedragen is, en op den toon zoowel eener aanspraak door hem gehouden, als eener Courant, aan welke hij toch wel, evenmin als zijn voorganger, ten eenemaal vreemd schijnt te kunnen worden geacht. Eene waarschijnlijke gissing hieruit af te leiden, valt niet zwaar; en zou het dan onbillijk zijn dat, gelijk de Heer van Maanen vroeger wegens elken nadrukkelijken maatregel aangevallen werd, thans tegen den Heer de la Coste de aanmerkingen der genen wierden gemaakt, in wier oog zelfs schijnbare afwijking van hetgeen op den 11 December voorgenomen was, zeer schadelijk is?

» Zoo wenschen dan nu de *Nederlandsche Gedachten* » hetzelfde te kunnen doen, hetgeen in anderen afge- » keurd is! »

Nooit keurden zij af dat zedelijke verantwoordelijkheid der Ministers en, als voorwaarde hiervan, de vorming van een wezenlijk Ministerie aangeprezen werd. Nooit keurden zij af dat de Heer van Maanen wegens regeringsmaatregelen die, overeenkomstig de staatsregeling, op onderscheidene wijzen mogen worden beschouwd, tegenspraak en tegenwerking onderging. Dit is de misdaad der factie, dat zij; van de middelen die zij gebruikt heeft, spreken wij thans niet; eene Ministeriele verantwoordelijkheid buiten de Grondwet en in verband met ongrondwettige leerstellingen door-drijven wil; eene verantwoordelijkheid die, na de keus en de verwijdering der Ministers van de tweede Kamer afhankelijk te hebben gemaakt, den Koning; wien overeenkomstig hetgeen hier boven voorgedragen is, de vrije uitoefening van zijn gansche gezag overgelaten wordt; tot *une sorte d'existence automatique* noodzaken zou: de Troon zou wezen *au lieu d'une puissance, une décoration, au lieu d'un arbitre, un serviteur, au lieu d'une autorité fondamentale, une transition à quelque autorité nouvelle et qu'on n'ose pas encore nommer*. Dit is de misdaad der factie, dat zij gestadig op den val van eenen Minister aangedrongen heeft, omdat hij zonder vrees vasthield aan beginsels, van

welke het aanwezen van den Troon, van de Grondwet en van den Staat afhankelijk is; zoodat zij, terwijl in schijn alleen de Minister werd bedoeld, den Koning zelven aangetast heeft. Dit is de misdaad der factie, dat zij een verantwoordelijk Ministerie verlangt, hetwelk, wel verre van den Koning tot schild te kunnen zijn, als 't ware het kleed worden zou, hetwelk de heiligschennende hand aangrijpen kon om hem van zijn hoogen zetel ter aarde of op het moordschavot te rukken.

Het voornamelijk onderscheid tusschen *factie* en *oppositie* ziet men gewoonlijk voorbij. Het ligt niet in den toon, want deze kan bij de factie gematigd en beleefd en bij de oppositie soms hevig en ruw zijn; maar hierin dat de eene de omverwerping of misvorming en de andere de bescherming en verbetering der Staatsregeling bedoelt. Het is zoo; de Heer de Bronckhore, wanneer hij de Staatsinstellingen met de droome-rijen van 1789 in volkomene overeenstemming brengen wil; de Heer de Secus als hij een soort van alvermogen of oppergezag aan de Staten-Generaal toeschrijven durft, betuigen ook enkel en alleen de instandhouding der grondwet te bedoelen. Het is zoo; en hebben zij regt, dan moeten de welgezinden, met den Koning aan het hoofd, volgens de beruchte petitiën van Brussel en Luik, als factie worden beschouwd.

Voor elk die ter goeder trouw vaste beginsels aangenomen heeft, hangt de beoordeeling van hetgeen gebeurt, niet meer van eigene willekeur af. Derhalve ook in het vervolg zullen welligt aanmerkingen tegen maatregelen van het Gouvernement, met bescheiden vrijmoedigheid, in de *Nederlandsche Gedachten* worden geplaatst. Maar de oppositie, indien zij dus kan worden genoemd, van welke zij deelgenooten kunnen zijn, zal steeds, zooveel doenlijk, tegen de Ministers zijn gericht; geen oogmerk hebben dan het welzijn van den Staat; toegewijd zijn aan beginsels en op personen alleen in zooverre letten als de bevordering van die beginselen het eischt; zorgvuldig laster en beleediging vermijden; zich niet veroorloven de driften der menigte in beweging te brengen; zoo dikwijls zij eenigen invloed oefenen kan, de voorstanderes van alle regten en vrijheden zijn en, ook wanneer zij, uit pligtgevoel en niet zonder leedwezen, bedenkingen maakt, altijd aan het wettig gezag bewijzen eerbied, gehoorzaamheid en trouw.

De Heer de la Coste is ons alleen door den roem zijner bekwaamheden bekend en, wagen wij het de juistheid zijner inzichten in twijfel te trekken, wij zullen daarbij door die bescheidenheid worden geleid, welke in het algemeen ten aanzien van elken hoogen ambtenaar voegt en door ons in 't bijzonder met betrekking tot dezen Minister gaarne in acht genomen wordt.

Weinige dagen nadat zijne Excellentie tot Minister was benoemd, namen wij de eerste gelegenheid waar om voor de verbetering die in de *Gazette des Pays-Bas* werd bespeurd, opregten dank te betuigen. Naderhand is er geene aanleiding meer tot gunstige of ongunstige beoordeeling geweest. Nu wordt de Heer de la Coste eensklaps op den voorgrond gezien; en de strekking van sommige maatregelen van het Gouvernement, aan welke hij deel heeft gehad, vergeleken met den geest van zeer opmerkelijke artikels

in de *Gazette des Pays-Bas*, legt een hoofddenkbeeld, aan den dag, hetwelk wij thans ter toetse wenschen te brengen.

Uit zwakheid concessiën te doen, komt in het geheel niet overeen met hetgeen ons meermalen ten aanzien van het standvastige karakter van den Minister is medegedeeld. Dat vermoeden zij geheel ter zijde gesteld. Hij wenscht billijkheid te vereenigen met kracht: ontzag in te boezemen en tevredenheid te verwekken: het oproer aan banden te leggen en tevens voldoening te geven aan elken betamelijken wensch.

Het is dit plan hetwelk vóór den 11en December in de *Nederlandsche Gedachten* aangeraden werd.

Aan de eene zijde de voorgedragene wet op het onderwijs, het besluit waarbij aan den Heer *Brugmans* ontslag is verleend en de stellige openbaring dat er ten aanzien der tienjarige Begrooting aan geene transitoire wet wordt gedacht; aan den anderen kant de benoeming van een Directeur-Generaal voor de zaken der Roomsche Katholieke Eeredienst en de toezegging van waarborgen omtrent de handelingen van het Amortisatie-Syndicaat doen, gelooven wij, duidelijk zien dat de Nederlandsche Regering voornemens is, zonder omzien, den weg van pligt en eer te vervolgen; dat de voorgenamde concessiën alleen betrekking hebben tot hetgeen, zonder voorbijzage der beginsels, ter voldoening aan de betamelijke wenschen van *welgezinden* kan worden gedaan.

Hetzelfde plan is aan de boodschap van 11 December tot grondslag gelegd; daar de Koning, na zich in den ganschen zin van het woord Vorst en handhaver der Grondwet te hebben getoond, een bezwaar nopens de demissien opgeheven, billijke bepalingen omtrent de Fransche taal toegezegd en nabijzijnde vermeerdering der betrekkingen tusschen de Ministers en de Staten-Generaal aangekondigd heeft. Hetzelfde plan is in de merkwaardige woorden vervat: *de Natie heeft regt om van ons te verwachten dat Wij met gelijke vastheid onberadene eischen zullen afslaan, als wij billijke verlangens wenschen te bevredigen*. En indien dit plan naar vaste beginsels, in alle deelen van bestuur en wetgeving, zooveel doenlijk, ten uitvoer was gelegd, zou hetgeen in December voorgevallen is, in plaats van gevaarlijk uitstel eener onvermijdelijke crisis te zijn, aan het Vaderland tot duurzamen zegen hebben gestrekt.

Dit evenwel is, naar ons inzien, niet geschied. De factie kwam weldra van haar verslagenheid te rug: de Regering, over de aanneming der tienjarige begrooting verheugd, meenende het gevaar te boven te wezen en door schijnbare gematigdheid gebragt in den waan dat alles nu van lieverlede tot vorige rust en orde te rug keeren zou, zag naauwelijks vijanden meer. De factie, welke niet overwonnen, maar afgeweerd was, stak het hoofd met verdubbelde onbeschaamdheid wederom op en, indien zij bedaard gebleven is, het is omdat zij volkomen zeker van haar zaak wezen wil; het is omdat zij openlijk en in 't geheim zich tot een onwederstaanbaren aanval bereidt. Het zou niet moeilijk zijn te doen zien dat zij sedert het begin van dit jaar boven verwachting in haar oogmerken is geslaagd en thans veel magtiger is dan zij in December was. Men bedriege zich niet; de beraadslaging over het tienjarig budget is eene uitmuntende gelegenheid geweest, maar op overmagt komt het aan, en als die verkregen is, zal de gelegenheid niet lang worden gezocht.

Daarom vreezen wij zoo; en het zal ons aangenaam

zijn ook door de *Gazette* daaromtrent gerust te worden gesteld; dat de Heer *de la Coste* zich bedrogen heeft in hetgeen de voorwaarde is der uitvoering van het gansche plan; namelijk in de onderstelling van genoegzame magt bij het Gouvernement. De laatste besluiten, wier innerlijke waarde of onwaarde in geen deele tot het onderwerp van onze tegenwoordige beschouwing behoort, zijn niet geheel van eenig voorkomen eener grootmoedige toegevendheid ontbloot. Zij kunnen in zekeren zin vrijwillig worden genoemd, vermits er voor het oogenblik geen aandrang bestond. Doch zoo het den Heer *de la Coste* welligt is gelukt zich zelve te overtuigen, is de overtuiging algemeen? Het antwoord is niet twijfelachtig meer. Elk gunstbewijs zal, vroeg of laat, onder voorwendsel dat het door vrees afgeperst is, tot aanmoediging van ondankbaar oproergeschied worden misbruikt, zoolang, door de houding en innerlijke kracht van het Gouvernement, niet alle denkbeeld van vrees buitengesloten is.

De algemeene tevredenheid zal waarschijnlijk door velen als een blijk der gepastheid van die verordeningen bijgebragt worden. Vooreerst die tevredenheid is niet algemeen: daargelaten de indruk welken zij in het Noorden hebben gemaakt, zoo mag de opinie der welgezinden in het Zuiden, die tegenwoordig worden overschreeuwd, ten minste wel als onzeker worden beschouwd, en de vreugde die in het eerst de factie heeft beziel, maakt dagelijks meer voor nieuwe vorderingen en klagen, inzonderheid omtrent het onderwijs, plaats.

Daarenboven schijnbare tevredenheid is altijd voor eenige oogenblikken het gevolg ook van de meest noodlottige concessien geweest. Frankrijks omwenteling geeft menigvuldige voorbeelden aan de hand. Zoo dikwerf de Vorst een zijner regten op het altaar eener valsche vaderlands-liefde had gebragt, scheen vrede en vreugde eensklaps wedergekeerd, de hevigste tegenstanders verzoend en een nieuw tijdperk van rust en heil geopend te zijn. Doch waartoe het oog naar andere Landen gericht? Het is bekend dat toen men de gewijzigde redactie, welke vervolgens de Wet van 16 Mei 1829 geworden is, in de tweede Kamer voorgelezen had, eene algemeene vreugde, eene soort van verbroedering ontstond; niet ongelijk aan die welke voorheen, bij gelegenheden van denzelfden aard, in revolutionaire vergaderingen waargenomen werd. Het voorstel hetwelk *meerdere hoon, ongerustheid, mistrouwen en oneenigheid heeft doen geboren worden*, werd door 84 tegen 4 stemmen bekrachtigd, en toen de waardige Heer *Bijleveld* de voorspelling deed dat door de dagbladen eindelijk eene scheuring tusschen Noord en Zuid te weeg zou worden gebragt, voerde hem de Heer *Beelaerts* als verontwaardigd te gemoet: *Non, il en sera de l'adoption de la nouvelle loi en Belgique comme en Irlande, de l'émancipation des Catholiques; elle apaisera tous les esprits*.

Zoodanige uitgelatenheid kan zonder moeite worden verklaard. De hevige tegenstanders van het Gouvernement zijn over het welgelukken van bedreigingen of listen verblijd; zij gevoelen dat vleitaal tot aanmoediging om nog verder te gaan noodzakelijk is en dat nu vooral de toegang naar den afgrond met bloemen moet worden bestrooid. Het Algemeen, van den waren stand der zaken niet bewust, is geheel met het

voortzigt op voortdurende eensgezindheid vervuld. De welgezinden vleijen zich dat zij de zaak verkeerd ingezien hebben; dat de wederstand tegen het kwaad de oorzaak van het kwaad is geweest; en zelfs diegenen welke het noodlottige van den maatregel doorzien, gevoelen dat het noodig is zich leerzame voorbeelden in het geheugen te roepen om niet door het voorbijgaande vreugdegetier in hun overtuiging te worden geschokt.

Naar ons inzien, schoon wij wenschen dat onze meening de ware niet zij, heeft de Regering zich door de bedoelde maatregelen geen voordeel gedaan. Al mogt door de factie naar waarheid worden uitgebazuind dat de Regering voorbedachtelijk van het ingeslagen spoor afgeweken is, ook dan zou het altijd beter zijn geweest spaarzaam met dergelijke verordeningen te zijn; omdat, zoodra men de concessien uitgeput heeft, er geen andere koop-prijs meer is tot levensverlenging der Monarchie. Doch zoo men inderdaad; hetgeen in het bijzonder ook van den Heer *de la Coste* mag worden verwacht; vastheid en billijkheid vereenigen wil; dan zij men toch allereerst bedacht op het bevestigen van den troon en van de instellingen, waardoor deze ondersteund behoort te worden. Het oogenblik is, nu de factie zich een voorkomen van gematigdheid geeft, welligt minder voor die zoo billijke gestrengheid geschikt, welke te lang achtergebleven is; maar dit waarlijk mag thans het onderwerp van ernstige overwegingen zijn, of er geene middelen kunnen worden beraamd, waardoor het bestuur eindelijk eens aan het hoofd der zedelijke krachten van de bevolking zou worden geplaatst.

Door deze echt nationale magt ondersteund zal men in de gelegenheid zijn bedaard en onpartijdig te onderzoeken wat ten behoeve der welgezinden kan worden gedaan. Der welgezinden: want die het bevredigen eener factie wenschelijk of mogelijk acht, toont dat hij den aard der factien niet kent.

Wanneer over de plaatsing van den Hoogen Raad verschillende gevoelens in het midden werden gebracht, is dit Collegie wel eens te uitsluitend als een bron van stedelijke welvaart beschouwd. Dit kon het standpunt niet zijn van het Gouvernement. Overtuigd dat, om geene andere steden te noemen, Amsterdam — hetwelk geen titel van *hoofdstad* behoeft om aan ware Nederlanders dierbaar te zijn — op de meestmogelijke opbeuring en begunstiging aanspraak bezit; gelooven wij evenwel dat de keus te regt is bepaald op 's Gravenhage, waar het verlies der hooge regterlijke collegien onoverkomelijk ware geweest; op de *residentie*, naar het voorbeeld van hetgeen altijd in andere Rijken plaats heeft gehad; eindelijk op eene stad, die zich door den uitmuntenden geest eener kundige balie onderscheidt, en waar een ligchaam, voor welks uiterlijke achtbaarheid ook moet worden gezorgd, minder dan elders gevaar loopt in de schaduw te worden geplaatst.

Zoo de Regering meent dienaar of tegenpartij der Natie, enkel *pouvoir modérateur* of *neutre* te zijn, dan moet geenerlei invloed ten aanzien der verkiezingen worden gebruikt.

Daarentegen, indien ook in haar oog die leer van wantrouwen en verdeling geenszins aannemelijk is, dan behoort eene zaak van zoo groot belang niet aan toeval of aan kuiperij overgelaten te worden. In die gewesten waar factiegeest allen regtmatigen invloed van het Gouvernement nog niet buitengesloten heeft, is het voor de Regering pligt niet door overreding, maar door overtuiging, niet zijdelings en in 't geheim, maar openlijk en regtstreeks bevorderlijk te wezen aan de benoeming van zoodanige personen als de geest der Staatsregeling, ten nutte beide van Troon en van Natie, verlangt.

Zoolang het aan zelfstandigheid der bevolking, aan genoegzame kracht en invloed der Regering ontbreekt, wordt regtmatige bezorgdheid gaande gemaakt bij de overdenking van den wankelbaren toestand waarin Frankrijk zich bevindt.

Zoo Kurel X door de kracht van een Charter, hetwelk de Souvereiniteit van den Monarch tot grondslag heeft, zegevieren mogt; zal de toon der ultra-Catholijken hier te lande oneindig hooger worden gestemd. Wel verre van door tegenstand der Liberalen uit het Zuiden of Noorden te worden belemmerd, zal die partij, vermits zij hier op liberale beginselen steunt, hen, gelijk zij reeds meermalen heeft gedaan, dwingen aan haar oogmerk dienstbaar te zijn.

Wordt daarentegen het bestuur aan een liberaal Ministerie vertrouwd, dan zal het werk dat onder het Ministerie *Martignac* begonnen en op den 8sten Augustus afgebroken werd, met dubbelen ijver worden hervat. Van alle de regten der kroon zal achtereenvolgens afstand worden gedaan: de Monarchie zal weldra voor een Gemeenebest, met of zonder Koning, plaats hebben gemaakt. De Liberalen alhier zullen met den voortgang der Fransche Liberalen ten minste gelijken tred willen houden; en, zoo al niet de verovering van België onder de allereerste verrigtingen der liberale staatslieden behoort, zullen desniettemin daar gematigde toepassing hunner theorien ook in dit Rijk zeer weinig tegenstand vindt, de Nederlanden in volkomene verwarring worden gebracht.

Doch het zou ook mogelijk wezen; en die mogelijkheid is reeds nu en dan waarschijnlijkheid geweest; dat de gedaanteverwisseling van Frankrijks Monarchie minder regelmatig en geleidelijk was. En indien naar binnen- en buitenlandschen krijg geenerlei omweg langs Constitutionele vormen wierd gemaakt, indien het revolutionaire gif, door nieuwe tooverwoorden verzoet, spoedig voor de Monarchale Staatsregeling doodelijk wierd; indien het Liberalismus zich aan het hoofd eener gewelddadige omwenteling stelt; indien eene Natie, talrijk en levendig als het Fransche Volk, aldus in beweging wordt gezet; zal dan de broederhand der zegevierende partij niet over de grensscheiding van België heen aan den eensdenkenden taalgenoot worden gereikt?

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Maandag den 5^{den} Julij.

In de redevoering, den 13den Mei 1829 uitgesproken door den Heer van Gobbelschroij en die in meer dan een opzigt lezenswaardig gebleven is, treft men ook de volgende verklaring aan:

La défense des actes du gouvernement par la presse périodique me paraît nécessaire et légale, bien entendu toutefois qu'elle ait lieu ouvertement et qu'elle puisse dans tous les temps être avouée et quant au fond et quant aux formes. C'est d'après ce principe que j'ai fait et que je fais encore défendre des doctrines ou rectifier des faits dans la Gazette des Pays-Bas.

De Heer van Gobbelschroij had volkomen regt. Naarmate meer vrijheid van drukpers bestaat, moet ook het Gouvernement zich des te meer van dien krachtigen hefboom der openbare meening bedienen; en als iedereen spreekt, de stem der Regering ten minste ook worden gehoord. Artikels in welke de geest van het Ministerie of, waar dit niet bestaat, van een Minister duidelijk is, kunnen tot opheldering en wederlegging groote nuttigheid hebben. Daarom is het, gelooven wij, zeer goed dat, terwijl de *Staats-Courant* dagelijks meer een droevig model van onbeduidendheid vertoont, ten minste de *Gazette des Pays-Bas*, nu en dan, op het voetspoor van den *Moniteur*, in het niet officiële gedeelte stukken bevat welke, zonder het Gouvernement voor het vervolg te zeer aan banden te leggen, evenwel in gezag niet geheel met den inhoud van gewone bladen gelijk kunnen worden gesteld.

Het blijkt thans hoe nuttig dit is en hoe ligt de bedoelingen van het Gouvernement anders worden miskend. Bij de overdenking van hetgeen bij en na de sluiting der zitting plaats heeft gehad, zoude men ligt hebben ondersteld dat de Regering op nieuw een stelsel van toegeeflijkheid aangenomen had. Die opvatting was algemeen. De *Courrier de la Meuse* roept uit: *Quelle différence entre le discours de clôture et le message du 11 Décembre Que la Gazette ait la bonté de nous dire si ce sont les mêmes hommes qui ont dicté*

le message du 11 Décembre et le discours de clôture de nos Etats-Généraux. . . . On sera convaincu que le Gouvernement est entré dans une autre route.

Ware dit zoo, hoe groot zou de ongerustheid der welgezinden moeten zijn! hoe duur hun verplichting tot waarschuwing van een Gouvernement hetwelk, bij de overtuiging dat *vastheid de grondregel van maatschappelijk geluk is*, desniettemin de verklaring vóór zes maanden op de meest plegtige wijze gedaan, door woorden en handelingen wedsprak.

Maar ziet: de *Gazette* houdt vol dat er geene verandering of afwijking heeft plaats gehad; dat de boodschap het rigtsnoer gebleven is; en dat de Regering het geschikte tijdstip waargenomen heeft om verbeteringen, met ongepaste drift door eene afgedwaalde oppositie gevraagd, uit eigene beweging aan de Natie te verleen.

Nu is in het geschil eenvoudigheid gebragt. Want zoo het oogenblik niet wel gekozen is, zoo de veranderingen geene verbeteringen zijn, door het Algemeen niet werden gewenscht, en tot aanmoediging eener factie verstrekken; dan zal ook de *Gazette* erkennen of althans gevoelen, dat de Heer de la Coste, indien deze Minister te regt wordt genoemd, zich min juiste denkbeelden omtrent den toestand des Rijks heeft gevormd; denkbeelden welke vooral geen verderen invloed op zijne beschouwing en op de handelwijs van het Gouvernement schijnen te moeten hebben. — Thans onderzoeken wij alleen: Was het voor dergelijke maatregelen de regte tijd?

Waarom is het tijdstip zoo bijzonder geschikt? » Het » Gouvernement is nu krachtig genoeg.” Reeds merkten wij vroeger op; die reden is goed, maar de onderstelling is valsch. Waarom het Gouvernement niet sterk kan worden geacht, is meermalen in de *Nederlandsche Gedachten* opengelegd: wij gaan enkel na, waaruit de *Gazette* dat krachtig zijn der Regering bewijst.

Indien wij zeiden dat de aanneming der wet *tegen loon en laster* de eenige oorzaak is van haar gerustheid, Hoe! zou ons met regt te gemoet worden gevoerd; de aanneming eener wet die, gedurig verzacht, gebrekkig, onvolledig en bijna krachteloos is? Weten de schrijvers der *Gazette* dan niet, dat namens den Koning is verklaard, dat Art. 3, hetwelk ingetrokken werd, *van het hoogste gewigt en dienstig was tot be- teugeling van een kwaad, welks bestaan door Zijne Majesteit niet als twijfelachtig wordt beschouwd en hetwelk, in het welbegrepen belang der Maatschappij, krachtdadiglijk behoort te worden te keer gegaan.* Weten zij niet dat in de beraadslaging de Koning zelf op de meest onbehoorlijke wijze aangerand is? Het is natuurlijk dat de *Gazette* een nederlaag der Regering ontveinst: dit is, tot op zekere hoogte, de taak van dergelijk blad: maar dat zij daarop voortredeneert; daaruit een grond voor verdere handelingen ontleent, dit kan niet zijn en, indien het zoo was, het ware voorzeker een blijk dat zij buiten allen invloed van eenigen Minister is gesteld.

Met betrekking tot dit laatste vergete men niet wie van de *gelukkigste overeenstemming* sprak en over het onderwijs werd gehoord. En wat de *Gazette* betreft, hetgeen ongelooflijk schijnt, is evenwel zoo. De aanneming der bedoelde wet is de eenige grond waaruit zij haar schoone vooruitzigten ontleent.

Den 28sten Mei bevat zij hetgeen volgt:

Les partisans de la liberté légale ont sujet de s'applaudir. . . On voit l'union qui règne entre le trône et la représentation nationale.

De kennisgeving, die van wege den Koning was gedaan omtrent het gebrek aan gemeen overleg en de ongenoegzaamheid van de wet, had misschien eene waarschuwing tegen zoodanige juichtoonen moeten zijn. Dit evenwel zou, indien het hierbij gebleven was, op rekening eener verkeerde opvatting, eener onhandigheid worden gesteld. Maar den 5den Junij, toen het besluit op het onderwijs door velen als *concessie* aangemerkt werd;

Le Gouvernement fort de la pureté de ses intentions, de l'appui qu'il a trouvé dans les chambres et de la confiance de tous les gens de bien, prendra toutes les mesures dont il aura, de son propre mouvement, reconnu l'utilité.

Een *appui* namelijk van dezelfde soort als toen de wet van 16 Mei met 84 tegen 4 stemmen aangenomen

was. Den 23sten Junij, stellig en met die overdrijving welke doorgaans bij het gedurig herhalen van onwaarheden opgemerkt wordt;

Les récentes améliorations qui nous ont été si généreusement accordées par le Roi, à quelle heureuse circonstance devons nous de les avoir obtenues? Nous l'avons dit et nous le répétons, c'est à l'appui que le gouvernement a trouvé dans les chambres, à l'accord constitutionnel, à l'heureuse harmonie qui s'est établie entre toutes les opinions.

Het zou waarschijnlijk aan niemand zelfs bij de oppositie in de gedachten gekomen zijn, uit den steun dien de Koning in het begin of tegen het einde dezer zitting bij de tweede Kamer aangetroffen heeft, een grond te ontleenen waarom het Gouvernement zonder schijn van gedwongen te wezen, aan sommige wenschen toegeven kon. Allermint zich hiertoe op eene wet te beroepen wier discussie meer dan eenige andere door aanvallen tegen den Koning gekenmerkt is, en welke de beoordeeling van regeringsdaden, gelijk die tot nu toe plaats gehad heeft, evenzeer als het aanzetten tot verwarring en oneenigheid stilzwijgend vergunt. Het moet worden erkend dat de *Courrier des Pays-Bas* van 7 Junij het gebeurde naar waarheid ingezien heeft.

La session qui vient d'être close nous semble décisive. Quelques journaux ministériels, il est vrai, s'applaudissent de l'adoption de la loi sur la presse comme d'une victoire signalée; à les entendre, on dirait que la cause qu'ils défendent, l'emporte sur tous les points. . . . Cette joie de commande ne sera pas de longue durée. Soit que l'on considère isolément ce dernier acte de notre législature, soit qu'on le rattache à d'autres débats, il est impossible de méconnaître la force toujours croissante de l'opposition. . . . Sans doute il eût mieux valu que les principes de la loi de Mai 1829 restassent intacts et que la faculté de poursuivre d'office fut refusée aux officiers des parquets. Mais à part cette concession, qu'on veuille bien nous dire quels avantages si marqués la nouvelle loi procurera au ministère?

En evenwel die *joie de commande* duurt niet alleen voort, maar de omstandigheid die er aanleiding toe gaf, komt in de *Gazette* voor als grondslag der Staatkunde van het Gouvernement; de besluiten omtrent onderwijs en taal hebben genomen kunnen worden, omdat de Regering *appui dans les chambres* bezit; omdat er is geweest *un accord constitutionnel*; omdat er bestaat *une heureuse harmonie entre toutes les opinions!*

Daar is nog een ander oogpunt uit hetwelk het tijdige der meergemelde maatregelen kan worden betwist: wanneer namelijk zij in verband tot de naderende zitting der Provinciale Staten worden geplaatst. Hetgeen hiertoe betrekking heeft, zal duidelijker wezen, wanneer de aard dezer vermeende *améliorations* nader aan het licht zal worden gebracht.

Hetgeen de *Gazette* ten aanzien der geschiktheid van het oogenblik bijgebracht heeft, vervalt; en daarmede vallen de redeneringen die daarop gesteund hebben, weg. Het is voor het Gouvernement van belang te streven naar die kracht welke het ten onregte meenen zou te bezitten; en het is des te meer noodig zulks gedurig te doen opmerken, indien het waar mogt we-

zen, zoo als door de *Gazette* schijnt te worden ondersteld, *qu'on nous destine d'autres bienfaits, qu'on prépare d'autres améliorations.*

In de *Noordstar* werd, na het bekende besluit van 8 Januarij, beweerd dat het een heilige plicht voor de Staten der Provinciën was geworden om nimmer eenen ambtenaar tot lid der Staten-Generaal te kiezen: door dit besluit waren alle ambtenaren comptabel geworden.

Een boekje gedrukt als *Manuscript* voor de leden der Staten van Holland, in hetwelk men zich verheugt over de algemeene erkenning dat de volken nog niet verlicht en vooral niet deugdzaam genoeg zijn voor eene zuivere volksregering, en de tegenwoordige grondwettige regeringen de zoodanige noemt, waarbij de uitvoering van den wil des volks aan één persoon opgedragen is; dit boekje vereenigt zich, gelijk natuurlijk is, volgaarne met bovengemelde stelling.

Dat geen ambtenaar in de tweede Kamer zitting hebben moet, kan zeer wel worden betoogd uit de leer dat een Koning vijand, dienaar, lasthebber of mederegent der ingezetenen is. Dergelijke theorien worden ook hier aan haar vruchten gekend. Art. 92 der Grondwet sluit alleen sommige ambtenaren uit. Wat gaat zulks die theoristen aan? Men denke toch niet dat letter of geest eener Grondwet die naar de regten van den mensch wordt verklaard, het verwezenlijken hunner denkbeelden van afscheiding en tegenstelling en verandering en vernietiging verhinderen of uitsluiten zal. Het denkbeeld dat de tweede Kamer uitsluitend uit ambtelooze personen moet worden zamengesteld, behoeft, zoolang de betrekking tusschen Koning en Volk niet geheel wordt miskend, ook niet ernstig te worden wederlegd. Het is van meer belang te doen zien dat de ongunstige indruk van het bewuste besluit alleen door verwarring van ongelijksoortige zaken te weeg gebracht is.

Een Gouvernement ontnemt vertrouwen en gunst aan een lid der Staten-Generaal die de Staatsregeling aanvalt of ondermijnt. Het besluit van 8 Januarij, hetwelk alleen wegens onvolledigheid onbillijk en onstaatkundig kan zijn, steunt op dit regtmatige beginsel. Zoo de Provinciale Staten mede gevoelen dat de invloed van den Koning en van de eerste Kamer door geene weigering van elke begroting mag worden vernietigd, dan wordt ook in hun oog de vrijheid van spreken door het besluit in geen deele belemmerd. Die vrijheid is binnen de grenzen der Staatsregeling beperkt: daartoe behoort niet dat iemand ambtenaar blijft en te gelijk in de vergadering oproer prediken mag.

Een Gouvernement uit ambtenaren zamengesteld, die in denzelfden geest ter verwezenlijking van een bepaald plan zelfwerkende zijn, vordert omtrent de voornaamste punten van bestuur eenheid van denkwijze en van bedoeling. Een ambtenaar die zich in Engeland blijkaar tegen de strekking van het Ministerie verzet, toont even daardoor niet langer ambtenaar te kunnen zijn: hij verwijderd zich, of het Ministerie verwijderd hem. Dit komt in het Rijk der Nederlanden niet te pas; dewijl, wat er ook van zoodanig vast plan moge zijn, in allen gevalle zelfs de hoogste ambtenaar een werktuig is, hetwelk geenerlei zelfstandigheid bezit.

Een Gouvernement hetwelk den geest van een repre-

sentatieven regeringsvorm en zijn eigen belang mis kent, laat geene ongunstige beoordeeling en vrijmoedige verwerping van voorgedragene wetten in ambtenaren toe. Had de *Noordstar* een voorbeeld getoond eener destitutie in dien geest, dan was haar opwekking niet ongepast, maar alleen overdreven geweest. Dan toch zou het inderdaad de plicht der Provinciale Staten zijn geen ambtenaar te kiezen dan met volle overtuiging zijner meer dan gewone onafhankelijkheid van karakter; omdat door dergelijke onverstandige handwijze van het Gouvernement, indien de afgevaardigde daaraan toegeven kon, het gansche doel der Staten-Generaal, voor zoo ver hem betreft, verloren zou gaan.

Niets is meer gewoon dan de leden der tweede Kamer *les mandataires de la nation* te hooren noemen; weinige dagen geleden werd *la fermeté de nos mandataires* geprezen in *la Gazette des Pays-Bas*.

Niets belangrijker evenwel dan dit denkbeeld te wederleggen. Het kan niet worden ontkend dat in Art. 83 en 140 der Grondwet, ten aanzien van Staten-Generaal en Provinciaal is bepaald dat zij stemmen ieder voor zich zelve, *sans mandat* en zonder ruggespraak met de vergadering die hen benoemd heeft. Doch men beweert dat beide uit den aard der zaak lasthebbers der Natie behooren te zijn. *Le principe de toute souveraineté*, volgens Art. 3 der Regten van den Mensch, *réside essentiellement dans la Nation. Nul corps, nul individu ne peut exercer d'autorité qui n'en émane expressément*; en zelfs de Koning is ook mandataris van het Volk.

Dit stelsel, uit hetwelk de noodzakelijkheid en de oppermagt van dagbladen, petitien en associatiën voortvloeijen zou, keert den regeringsvorm weder geheel om. Staten-Generaal, Provinciale Staten, noch kiezers zijn mandatarissen van het volk: maar personen die uit kracht der Grondwet aangesteld zijn om, volgens haar inhoud en geest, hetgeen zij voorgeschreven heeft, te verrigten. Geen regtstreeksche invloed van het volk: geen regt om mandatarissen te benoemen, geen kiesregt dat uit verneende natuurregten afgeleid wordt.

Desniettemin verklaart de *Courier des Pays-Bas* van 27 Junij *que notre système électoral a transformé le droit du plus grand nombre en privilège accordé à quelques-uns*. Dus de tweede Kamer moet door de meerderheid der bevolking worden benoemd; de vormen welke de Grondwet vastgesteld heeft, zijn een wederregtelijk *système électoral*. En waarom? Omdat; zou door den *Courier des Pays-Bas*, indien hij nu reeds opregt wezen kon, worden gezegd; omdat niemand dan uit vrijen wil zich aan eene regering onderwerpt; juist nog, dewijl de oppermagt berust bij het volk.

Nooit is de noodzakelijkheid van goede verkiezingen zoo dringend geweest. Het is te verwachten, te hopen althans dat men zich van kleingeestige beweegredenen zal ontdoen, dat men nu ten minste niet kiezen of herkiezen zal, omdat iemand veelvermogene betrekking heeft; omdat hij is, hetgeen men in de wandeling noemt, een goed mensch; omdat hij reeds lang in de vergadering zitting heeft gehad, en ongaarne de jaar-

lijksche toelage ontbeert. Met onverschilligheid of zorgeloosheid althans, uit gunstbejag, op grond van aanbevelingen wier belangeloosheid, van getuigenissen wier gegrondheid men niet had onderzocht, zijn menigmaal; iedereen weet het, al worden hier geene voorbeelden genoemd; de verkiezingen in de Noordelijke Gewesten geschied. En wat is het gevolg? Mogen over 't algemeen de Noordelijke leden in zeggenskracht, in toewijding aan hunne betrekking, in bekwaamheid om eene discussie te leiden, om partij van de omstandigheden te trekken, om hun inzigten bij het Gouvernement aannemelijk te maken, met de Zuidelijken gelijk worden gesteld? Ga de beraadslagingen na; overweeg de oorzaken van den beklagenwaardigen toestand van het Rijk; en het antwoord zal ons worden gespaard.

Dit kan zoo niet meer. Het gevaar is te groot; geen gunstbewijs moet aan den meest begeerigen worden verleend; naar den meest geschikten moet rond worden gezien.

Hoe is de Kamer verdeeld? De factie welke Monarchie, Nederland en elke Protestantsche kerk ten gevalle van revolutionaire begrippen, van Franschen geest of van de bevelen uit het Vaticaan vernietigen wil, heeft in de Kamer meer dan dertig aanhangers geplaatst, welk getal binnen weinige dagen waarschijnlijk vermeerderen zal. De overige Zuidelijken zijn aan het Gouvernement toegedaan, of uit pligt, of uit belang; maar de pligt wordt moeilijker gemaakt, en het belang vertoont zich wel eens aan den tegenovergestelden kant. Onder de Noordelijken; waarvan elk, behalve sommige afgevaardigden uit Noord-Brabant, de oogmerken der factie, waar die zich onbewimpeld toonen, verfoeit; is een klein getal hetwelk loffelijke vrijmoedigheid in het beoordeelen van alle voordragten bewijst, maar geen volslagen afkeer van die beginsels gevoelt, waardoor overeenstemming met de Zuidelijke liberalen ook in bedenkelijke oogenblikken plaats gehad heeft. De andere leden uit het Noorden, sommigen uit onverschilligheid, anderen uit oorzaken waaromtrent het gissen niet moeilijk valt, velen ook omdat zij het verschil tusschen miltzuchtigen en pligtmatigen tegenstand niet doorzien, keuren, behalve wanneer het financiële of handelsbelangen geldt, bijna alles goed wat door het Gouvernement voorgedragen wordt. En hoe gaan de zaken dan nu in eene kamer die uit zulke bestanddeelen is zamengesteld? Wanneer de ontbinding van den Staat alleen door het afweeren der factie voorgekomen wordt; beven de gematigden uit het Zuiden en de liberalen uit het Noorden voor de nabijzijnde onheilen te rug; doch bij voortduring wordt de Kamer geëpureerd; de gematigden vallen weg of worden gedwongen hevig te zijn, en de tijd is welligt niet ver af dat er eene vaste meerderheid zal zijn ook tegen het aanwezen der Monarchie. Wanneer het liberale stelsel zonder oogenblikkelijk gevaar doorgedreven wordt, geeft de factie den toon; sleept de Zuidelijken en sommige Noordelijken mee; schrijft de wet voor aan het Gouvernement, en, geeft de Regering toe, dan volgen bijna alle de Noordelijke leden terstond; dan verkrijgt men 84 of 93 stemmen; dat *accord constitutionnel*, die *harmonie des opinions*, dat *appui des chambres*, zóó heugelijk volgens de *Gazette* en dat, naar ons inzien, verderfelijk is.

Welk geneesmiddel nu? De Grondwet; maar de

Grondwet, gelijk zij op beginsels rust evenzeer verwijderd van de thans algemeen heerschende liberale leer, als vrijheid verwijderd van wanorde is, Godsdienst van ongodisterij, Vaderlandsliefde van eigenbelang.

Indien in de zitting van 1828—1829 die beginsels, al ware het door weinigen, voorgestaan waren geweest, het Gouvernement had niet toegegeven, de welgezinde partij niet gewankeld, de factie niet getriumfeerd.

Waren zij, nadat het Gouvernement ze den 11den December gedeeltelijk op den voorgrond had gezet, ook in de Kamer verdedigd en aangedrongen geweest, het werk zou niet onvoltooid gebleven zijn; en de verklaring nu, in het oog van velen althans, tot kunstgreep om een Budjet te verkrijgen verlaagd, had de grondslag kunnen worden eener bestendige rust.

Een kern, een steunpunt voor het verdedigen van die beginsels, moet in de tweede Kamer worden gevormd. Doch zoo gij zelve misschien, Kiezers aan wien dit blad in de hand komen mogt, met de overal verspreide leerstellingen ingenomen zijt, bedenkt of, bij de onmiskenbare overdrijving uwer geliefkoosde theorien, niet eenig tegenwigt door hetgeen gij overdrijving aan den anderen kant noemt, noodzakelijk is: laat ten minste de kracht eener anti-Nederlandsche factie niet opzettelijk door u worden vergroot: kiest althans de welbespraakte voorstanders niet van denkbeelden welke veel aanlokkelijks ook voor u kunnen hebben, maar die reeds talrijke verdedigers in de Kamer bezitten en waardoor men, naar het inzien van velen die met u het welzijn van het vaderland bedoelen, naar de vrijheid der omwenteling, fier dweept zucht en der Fransche overheersching wordt gevoerd.

De *Courier des Pays-Bas*, in een wijdloopig artikel *des elections dans les provinces septentrionales*, raadt ook ten dien aanzien juist datgene aan hetgeen in de *Nederlandsche Gedachten* afgeraden wordt. Hij vraagt leden aan diegenen gelijk, *dont la Belgique*, gelijk de *Courrier* zich thans uitdrukt, *ne redit les noms qu'avec amour et vénération*. Wie dit zijn is bekend: het is dat kleine getal hetwelk hierboven, zoo wij gelooven, niet bescheidenheid aangeduid is, en waarover *Tielemans* reeds in December schreef: *Les journaux peuvent gagner, s'ils le veulent bien, de quatre à dix Hollandais, sans compter le Brabant septentrional. Au moyen de la majorité le gouvernement est paralysé dans son action*.

Waarheen die gewenschte meerderheid brengen moet, blijkt, zoo het twijfelachtig was, ook weder uit dit artikel van den *Courrier*, daar hij aan *la majorité hollandaise* het niet aanhooren van *les plaintes et vœux légitimes des pétitionnaires libéraux et catholiques*, het verwerpen van de *jurij* en *le funeste système d'impôts* van 1821 verwijt.

Rien de plus important, schrijft hij, *que ces élections. Grâce aux modifications qu'elles peuvent apporter dans le personnel de la deuxième chambre, c'est d'elles peut-être que doit dépendre l'avenir du pays*.

Voorzeker, en de verantwoordelijkheid ruste op hen die, wij zeggen niet, de raadgevingen van welgezinde bladen versmaad, maar de raadgevingen van een *Courrier des Pays-Bas* gevolgd, of wel uit eigene beweging de wenschen der vijanden van Kerk en Staat en Vaderland zullen hebben vervuld.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Zaterdag den 17^{den} Julij.

De gunstige afloop der verkiezingen in de meeste Zuidelijke Gewesten is het bewijs dat er nog vele welgezinden ook in België zijn, door wie geene concessien aan de factie worden verlangd.

Verbroedering tusschen het Noorden en het Zuiden is ook onze wensch; maar alleen overeenkomstig de beginsels, welke aan het Rijk der Nederlanden ten grondslage zijn gelegd.

In eene staatsregeling waarbij aan de openbare meening wettelijke invloed toegekend is, vermindert het Ministerie geenszins de magt van den Monarch, maar het gemis van Ministerie brengt te weeg dat de Koning magteloos wordt.

Wanneer veler teleurstelling zal wezen vergeten of verzacht, dan zal het weldra gereedelijk worden erkend dat de vestiging van den Hoogen Raad in 's Gravenhage alleen door plaatselijk eigenbelang, of overdreven wantrouwen afgekeurd is.

Wierden, als het ware, de regten der steden in de weegschaal gesteld, dan zou niet vergeten moeten worden, dat het Vorstelijk 's Gravenhage sedert eeuwen de residentie van het Huis van Oranje en de zetel der Hooge Collegien was, en dat beurtelingsche zitting der Staten Generaal, in eene Hollandsche en in eene Belgische stad, hieromtrent geenerlei verandering heeft gemaakt. Het is een denkbeeld dat uit verkeerde onderstellingen ontspruit en aanleiding tot verkeerde gevolgtrekkingen geeft, wanneer men Brussel als eene tweede met 's Hage gelijkstaande residentie beschouwt. Amsterdam is hoofdstad, maar residentie is het niet. Amsterdam heeft in 1813 goed en bloed aan Oranje gewijd; 's Gravenhage met vele andere plaatsen evenzeer. Te Amsterdam werd aan den Koning, schrijft de *Noordstar*, *vrywillig een paleis aangeboden, hoedanig weinige Vorsten in Europa bezitten*: maar voorzeker was dit de koopprijs niet eener begunstiging welke men niet op dergelijke wijze verkrijgt. Niet de redactie der *Noordstar* alleen, ook de Koning, gelooven wij, is met Amsterdams verval bekend en begaan, en hij beseft, al herinnert de *Noordstar* het hem niet, dat eene stad welke Hollands luister en het middenpunt der handeldrijvende wereld is geweest, niet met elke stad of met elk stedeken gelijk moet worden gesteld.

Waarom niet ronduit de waarheid gezegd? De zetel van den Hoogen Raad is aan de residentie verknocht. Het Gouvernement moet invloed hebben op den Hoogen Raad en de Hooge Raad op het Gouvernement. Gestadige omgang en gemeenzaame betrek-

king neemt door wederkeerige inlichting die menigvuldige botsingen weg, welke bij eenzijdigheid van beschouwing zoo gemakkelijk ontstaan. De leden van den Raad worden met den gang en den aard der administratieve aangelegenheden bekend en de ambtenaren worden voorgelicht door de regtskunde van den Raad. Instandhouding van het Nederlandsche karakter zal het middel zoowel tegen slaafsche afhankelijkheid als tegen heerschzuchtige onafhankelijkheid zijn. Doordrongen met den Nationalen geest zal dit magtige collegie noch werktuig, noch vijand der Regering, maar handhaver van de wet, raadsman en steun zijn van het Gouvernement.

De voordragt van Raden en Regters is bij de Grondwet toegekend aan Staten-Generaal en Provinciaal. Zonderlinge anomalie, welke, in verband met de 18 Provinciale Hoven, den gewestelijken invloed heerschende maakt, waar deze met de meeste zorg behoorde te worden geweerd. Nu is de eerste keus, welke aan den Koning overgelaten wordt, van dubbel gewigt.

Men onderstelle toch niet, dat door het Gouvernement meer naar geboorteplaats en dienstjaren dan naar bekwaamheden en geschiktheid zal worden gevraagd.

Uitstekende regtskennis, onbesproken gedrag, vastheid van beginsels en een leeftijd die, bij bezadigdheid en ervaring, ook krachten en werklust voor een aantal jaren belooft, zijn de voornamen vereischten tot een zoo moeilijken als vereerenden post. Wordt iets van het opgenoemde gemist, dan zal die voortreffelijke geest niet ontstaan, welke ook ongelijksoortige bestanddeelen met zich vereenzelvigen zou.

Wat toch is het dat in de laatste jaren omtrent het onderwijs plaats heeft gehad? van waar en hoedanig de ontevredenheid welke ten dien aanzien bestond of voorgewend werd? wat is de oorzaak der veranderlijkheid en weifeling, die vooral omtrent dit onderwerp opgemerkt wordt? Wat behoort ook nu het doel te wezen van het Gouvernement?

Eene Nederlandsche Regering zag in 1813 terstond, hetgeen zelfs de Franschen hadden gezien, dat in het Noorden haar taak over het algemeen bij instandhouding en volmaking moest worden bepaald. De inrigtingen van lager onderwijs werden bevestigd en voor Academien en Latijnsche scholen in 1815 een Reglement gemaakt, hetwelk meestendeels de uitdrukking der beginselen was, die door alle omstandigheden heen in de Nederlanden waren bewaard. In de Zuidelijke gewesten daarentegen werd eene geheel nieuwe regeling van het onderwijs vereischt. Plotseeling rezen drie Academien op; misschien ware bij den

lagen trap der beschaving ééne Hoogeschool voldoende geweest. Athenaea en Gijmnasien werden voor het onderwijs in de oude talen gesticht: en men rigtte het lager onderwijs in, naar hetgeen reeds lang in het Noorden bestaan en de toejuicing van ingezetenen en vreemdeling weggedragen had. Vooral dit onderwijs nam in België binnen weinige jaren verwonderlijk toe en het kan niet wel ter goeder trouw worden ontkend dat het geenszins opgedrongen, maar met dankbaarheid aangenomen werd.

Intusschen kwam zulks met de wenschen der Geestelijkheid, welke de uitsluitende leiding van het onderwijs had verlangd, weinig overeen. Na mislukte poging, had zij zich naar de tijdsomstandigheden, in afwachting van gunstiger oogenblik, gevoegd. Het uitzigt op een Concordaat en de invloed der ultra-Catholijken in een naburig rijk, wekten haar ijver en de vroeger zoo te leurgestelde hoop wederom op. Men zag weldra vele bijzondere scholen, onder den naam van kleine Seminarien, ontstaan; voor de opleiding, zoo het heette, van toekomstige priesters, bestemd; doch waarin langzamerhand iedereen opgenomen werd, en die, bij verdere oogluiking, den ondergang der Collegien en Athenaea te weeg zouden hebben gebragt.

Dit werd, en te regt, door de besluiten van 1825 belet. Doch men ging eenigszins te ver. De geestelijkheid was gekomen op het grondgebied van het wereldlijk gezag; het wereldlijk gezag nam ook de grensscheiding niet met genoegzame behoedzaamheid in acht. De naam en samenstelling van het *Collegium Philosophicum*, de bekende denkwijze van hen aan wie de maatregel toegeschreven werd, de wijs waarop de besluiten ten uitvoer werden gelegd, de aard der toejuicing waarmede men ze ontving, deden, zelfs bij weldenkende Catholijken, omtrent de bedoelingen van het Gouvernement verdenking ontstaan. Sommige bepalingen, hoewel volkomen in den liberalen geest, zouden onder iederen Vorst hevigen tegenstand hebben ontmoet: hoeveel te meer onder eene Protestantsche Dijnastie!

De Staten-Generaal keurden datzelfde jaar in het adres van antwoord die besluiten met dankbetuiging goed; luide klagten evenwel werden reeds toen ook in de tweede Kamer gehoord en van dien tijd af, zoo daar als buiten de kamer, met telkens toenemende hevigheid herhaald.

In 1827 werden, bij de beraadslagingen over de begroting, aanmerkingen op de inrigting inzonderheid van het Academisch onderwijs gemaakt. Die bedenkingen kwamen van een gansch anderen kant; doch werkten desniettemin zeer meê om bij minkundigen veld te doen winnen aan de onderstelling dat het Gouvernement zich te veel invloed in zaken van onderwijs aangematigd had. In April 1828 werd eene commissie tot herziening der reglementen op het hooger onderwijs benoemd. Aan die herziening was weinig behoefte. Het reglement van 1815 voldeed, wat de hoofdpunten betreft, en, zoo er regtmatige ontevredenheid bestond, het was over afwijkingen waardoor het bestuur wel eens de voorkeur van sommigen tot rigtsnoer der ontwikkeling van allen voorgeschreven had. De zwarigheden in de Kamer te berde gebragt, hadden alleen de oppervlakkigheid en onbevoegdheid der berispers geopenbaard. Men zag dus geene noodzakelijkheid voor de aangekondigde herziening; veel min-

der nog voor het opgeven van een aantal punten van overweging van zoodanigen aard, dat niet herziening of hervorming, maar omkeering en vernietiging te gemeet werd gezien.

Wat deed de ultra Catholijke partij? Meesterlijk maakte zij van de opgewekte vermoedens en van het wantrouwen gebruik, hetwelk het Gouvernement nu zelf omtrent zijn eigen werk ingeboezemd had. Zoodanige toestand van achterdocht aan den eenen, van weifeling aan den anderen kant, beloofde voor haar oogmerken veel. Het geschreeuw tegen het zoogenaamde *monopolie* werd in de Zuidelijke gewesten algemeen en, zoodra de vereeniging tusschen liberalen en Roomsche-Catholijken was gevormd, werd vrijheid van onderwijs met de meeste onstuimigheid geëischt. Men herinnert zich het vervolg: de verzoekschriften; het rapport van den Heer *van Gobbelschroy* van 31 Jannarij, in hetwelk hij verklaarde dat er voor het oogenblik geene nieuwe maatregelen werden vereischt; het besluit van 19 Februarij, waarbij eene Commissie voor het middelbaar onderwijs aangesteld werd; de benoeming eener Commissie tot samenstelling van een ontwerp van wet; de besluiten van Junij, waarbij het Collegium Philosophicum *facultatief* werd verklaard; dat van 2 October, hetwelk de regeling der Seminarien geheel aan de Bisschoppen liet; de geruchten omtrent eene wet waarbij, met ter zijdestelling der voordragt van de laatste Commissie, bijna volkomene vrijheid zou worden verleend; en de verbazing en toorn der factie toen in November een gansch ander, naar het schijnt, ook niet van de Commissie afkomstig ontwerp ingezonden werd.

Deze was de stand der zaken, toen na den 11 December de Heer *de la Coste* in het bestuur werd geroepen. Het oogenblik was niet ongunstig. Het besluit van 2 October had alle oorzaken van billijke klagten ontnomen; het onderwijs van de geestelijken was op de Seminarien vrij; de regten der Catholijke kerk werden geëerbiedigd; de aanleiding tot zooveel geschil bestond langer niet; de Regering had, door haar standvastige houding, wederom kracht. Het kwam er nu op aan te zorgen dat niet de geestelijkheid door ongepaste uitbreiding van haar gestichten zich de vorming der aanstaande Priesters geheel en bovendien het middelbaar onderwijs ook der leeken toe-eigenen zou. Het werd vereischt de regten der kroon zorgvuldiger dan ooit te behouden; daar onbeperkte vrijheid vernietiging der instellingen van openbaar gezag en alleenheerschende geestelijkheid veroorzaken moest. Het was noodig het lager onderwijs te bevestigen; het middelbaar te verbeteren; de Academiën, met de Latijnsche scholen, staande te houden; en dien zin voor kennis en wetenschap aan te moedigen en te versterken, welke de voornaamste voorwaarde tot den bloei van het onderwijs is.

Uit dit standpunt moet het besluit van 27 Mei worden onderzocht.

In den *Courier de la Meuse* van den 9 Julij wordt beweerd dat *M. de la Coste* *croit probablement que le Gouvernement ferait bien d'écouter les vœux de la nation qui sont évidemment justes et raisonnables, mais de les écouter sans avoir l'air de les écouter; et cela expliquerait le langage de la Gazette.*

Als men Hollandsche bladen wederlegt, dient men Hollandsch te verstaan. In no. 7 bragten wij drie plaatsen bij uit de *Gazette des Pays-Bas*: de eerste waarin zij zich over de aanneming der wet van *hoon en laster*, als over een blijk der vereeniging tusschen den Troon en de Nationale vertegenwoordiging, verheugt; de tweede in welke zij beweert dat het Gouvernement sterk is door *l'appui qu'il a trouvé dans les chambres*; de derde waar bovendien gewag wordt gemaakt van *l'accord constitutionnel*, van *l'heureuse harmonie entre toutes les opinions*, steunpunt der staatkunde van de regering voor het vervolg. Ziedaar, zeiden wij » die overdrijving welke doorgaans bij het » gedurig herhalen van onwaarheden opgemerkt wordt; *cette exagération qui se montre presque toujours lorsqu'on répète obstinément ce qui n'est pas vrai*. De *Gazette* verwijt ons, den 11 Julij, dat wij haar uitdrukkingen toegeschreven hebben aan *l'exagération compagne ordinaire d'une fausseté habituelle*.

Daarna beschrijft zij de *Nederlandsche Gedachten* als een blad

Ultra-dogmatique dans ses principes, et exagéré dans les conséquences qu'il en tire. Il ne juge pas des intérêts de la monarchie d'après notre loi fondamentale et la situation générale du pays, mais d'après de fantastiques préventions.

Het zou moeilijk wezen de *Gazette* te overtuigen dat zij zich in die meening bedriegt. Uit haar beschrijving evenwel volgt dat, wie doorgaande verdediging der Grondwet en der belangen van het geheele Rijk in de *Nederlandsche Gedachten* erkent, even daarom in de *Gazette* overhelling naar gevaarlijke beginsels, verkeerde opvatting van den geest der Staatsregeling en ook wel, behalve wanneer zij welgezinden bestrijdt, flauwheid van uitdrukking vermoedt.

A ses yeux, la nationalité ne réside pas dans la nation entière.

Dit voorzeker is een gezegde dat opmerking verdient. Het toont dat ook de *Gazette* tusschen burgerzin en Nationaliteit, leden van een Staat en leden van een volk, publieken geest en volksgeest het onderscheid niet kent, en deze verwarring evenwel leidt tot verwaarloozing van het Nederlandsche beginsel in den Nederlandschen Staat. Daarmede gaat de kracht en het aanwezen van dit Rijk, en de waarborg van Europa tegen Frankrijk te niet.

Eindelijk, vermits ook de *Belge* het *accord constitutionnel* heeft ontkend, roept de *Gazette* met verwondering uit;

D'où vient aujourd'hui cette coincidence inusitée d'opinions entre des écrivains si essentiellement opposés les uns aux autres et par leur but et par les sentimens qu'ils professent? D'où vient surtout que, pour la première fois peut-être, que cette concordance se manifeste, ce soit précisément dans une occasion où il s'agit de nier l'évidence?

Omdat juist het niet aanwezig zijn van *accord, harmonie en appui* inderdaad *l'évidence même*, zonneklaar is.

Waarom de *Belge* niet gezwezen heeft, kan alleen uit gebrek aan taktiek worden verklaard: de *Courier de la Meuse* ziet wel in dat de onderstelling waarvan de *Gazette* uitgegaan is, geen nadeel aan de factie toebrengen zal: *il nous suffira que le bien se fasse; nous ne demandons pas au Gouvernement si c'est de lui même qu'il le fait, ou si c'est à la prière de l'opposition*. Daarentegen is het voor de *Nederlandsche*

Gedachten pligt eene assertie te wederspreken even aanmoedigend voor de kwalijkgezinde, als beledigend voor de weldenkende leden der Staten-Generaal, en die, zoodra men de gepastheid van andere gevaarlijke maatregelen daaruit afleiden wil, niet minder verderfelij is dan de stelling welke de voorzeker niet ultra-dogmatieke *Gazette* nog niet te rug genomen heeft: *un Gouvernement, qui ne marche pas dans le sens national, se trouve en face d'une chambre qui lui refuse des subsides. Voilà la véritable garantie d'exécution du contrat politique*.

De *Courier de la Meuse* van 8 Julij verklaart dat *le message du 11 Décembre* is geweest *sans suite et sans résultat*.

De *Noordstar*, schreven wij in no. 7, heeft beweerd dat door het besluit van 8 Januarij alle ambtenaren comptabel waren geworden, en het zoogenaamde manuscript voor de Staten van Holland, *in hetwelk men... de grondwettige regeringen de zoodanigen noemt, waarbij de uitvoering van den wil des volks aan één persoon opgedragen is, ... vereenigt zich, gelijk natuurlijk is, volgaarne met bovengemelde stelling*.

De niet onduidelijke meening was: het *ultra-liberale* Manuscript is het met een gezegde geheel eens dat uit *liberale* beginsels voortgevloeid is.

De *Noordstar* begreep deze meening niet: zij schrijft den 9 Julij:

Wij verzekeren de redactie der *Nederlandsche Gedachten* dat geen lid van die der *Noordstar* de hand heeft gehad in zekere brochure, die onlangs aan de leden onzer provinciale staten is rondgedeeld. Zij geeft een vermoeden daaromtrent te kennen; onze verklaring zal zij, bij de eerste gelegenheid de beste, wel willen opnemen.

Voorzeker: schoon dit verlangen aanleiding geeft tot de gedachte dat men overeenstemming vindt tusschen zich zelve en het Manuscript.

Beter ware de intrekking van het onbedachte gezegde geweest. Trouwens het heeft bij de verkiezingen geen nadeel gedaan, en in *Oost-Vlaanderen* heeft men getoond dat, als de Provinciale Staten zich vereenigen met de staatkunde van het Gouvernement, niet slechts ook een ambtenaar gekozen, maar geen lid, bij het bewuste besluit gedestitueerd, ingekozen wordt.

Wanneer men geenszins den triomf der waarheid bedoelt, verbergt men de redeneringen der tegenpartij; en van daar dat de oppositie zelden die schriften en bladen vermeldt, in welke zij met de meeste kracht aangevallen wordt. Het valt desniettemin in het oog dat sedert eenigen tijd onder de welgezinden meer leven wordt bespeurd. Bij de werken over het onderwijs, vroeger in de *Nederlandsche Gedachten* vermeld, moeten worden gevoegd de welgeschrevene stukjes van den Heer de Raudt, waarin de voortreffelijkheid en het Nationale van het lager onderwijs aangedrongen wordt, en de 7de brief over het Hooger Onderwijs, in welke het *Examen de quelques questions relatives à l'enseignement supérieur par C. de Brouckere* met welverdiende onbarmhartigheid ten toon is gesteld. Onder de vlugschriften waarin punten van het Nederlandsche Staatsregt zijn bewerkt, verdienen het stukje over *het onwettige der petitien aan de Staten Generaal* en de

twee brieven van den Hoogleraar van Assen altijd nog den eersten rang. De uitlegging welke in eerstgenoemde brochure aan Art. 161 der Grondwet gegeven wordt, is niet opzettelijk betwist dan alleen in een stukje;

Het petitie-regt der ingezetenen aan de Staten-Generaal gehandhaafd; Utrecht 1830;

waarbij misschien niet genoeg op de onderscheidene beteekenissen van het woord *magt* en te veel op het getuigenis van één lid der Commissie voor de Grondwet is gelet; waarin het niet geheel aan gewaagde stellingen ontbreekt, als bijv. dat het Fransche Charter niet rust op ondergeschiktheid van het Volk aan een hooger beginsel in den Staat; doch hetwelk, in duidelijken stijl, met kunde en over het algemeen met bescheidenheid gesteld, bekwaamheden en gezindheden toont, waarvan, bij meerdere bekendheid met hetgeen de toestand der zaken vereischt, veel goeds kan worden verwacht. — In vele opzichten in den geest der *Nederlandsche Gedachten* is het werk

Nederland, Monarchie en Christenstaat; 's Gravenhage, 1830;

want, hoewel eene vlugtige lezing ons menige stelling heeft getoond, die of niet geheel, of ook wel in het geheel niet door ons aangenomen wordt, zoo hebben ook wij Christendom, Souvereiniteit des Konings en Vaderlandschen aard altijd op den voorgrond gezet. De schrijver deelt belangrijke opmerkingen en wenken omtrent een aantal punten der Nederlandsche staatsregeling mee; herinnert aan de gezindheden en bedoelingen, die heerschende waren bij de samenstelling van het Rijk, en legt overal; hetgeen de *Noordstar*, bij het opstellen van haar scherpe recensie, niet genoeg in het oog schijnt gehouden te hebben; eerbiedwaardige gevoelens aan den dag. — Ook onder de dagbladen zijn er sommige, die nu en dan belangrijke beschouwingen over de groote Staatsaangelegenheden bevatten. Die lof komt toe aan

DE GORINCHEMSCHE COURANT,

in zoo ver deze sedert eenigen tijd artikelen, door zekeren *Janus* onderteekend, heeft geplaatst; in welke meer dan gewone kennis aangaande den wezenlijken aard der Nederlandsche Grondwet duidelijk is. Het denkbeeld om de Boodschap van 11 December tot grondslag van verscheidene beschouwingen omtrent de staatsregeling te nemen, is zeer gelukkig. Niet zoo de herhaalde aanval tegen *le Journal de Gand*: immers dit blad, indien het al somtijds overhelling naar Fransche en liberale begrippen verraaft, verdient desniettemin om de uitmuntende wijs waarop het over 't algemeen de onruststokers tegensprekt en bespottelijk maakt, met de meeste bescheidenheid te worden wederlegd. Zeer lezenswaardig is veeltijds

DE BREDASCHÉ COURANT.

Geschreven in een voortreffelijken geest door eene redactie die de zeer gepaste vermaning *waakt!* tot zinspreuk aangenomen heeft, houdt zij niet zelden artikelen in, welke waarlijk meer algemeen en duurzaam bekend behoorden te zijn. Het is te verwonderen dat daaraan door de Noordelijke Courantiërs nooit een plaatsje

vóór of achter de winstgevende advertentien ingeruimd wordt. Van daar dat bijv. zelfs de *Noordstar* onbewust schijnt gebleven van twee artikels, het eene over de *drukkers*, van 20 Januarij, het andere over het *maatschappelijk verdrag*, van 13 Maart, in welke met ongemeene scherpzinnigheid, in een fraaijen stijl en op eene volstrekt niet onbescheidene wijs de gevocens door de *Noordstar* omtrent deze twee gewigtige onderwerpen dikwerf geopenbaard, opzettelijk worden wederlegd. Zeer merkwaardig waren ook de artikels over het ongerijmde voorstel van den Heer *de Secus*, over de miskende verhouding tusschen de Noordelijke en Zuidelijke Gewesten, over het geding van *de Potter*, over de *oppositie* en over andere onderwerpen, op welke de aandacht in de laatste tijden inzonderheid was bepaald. In een stuk *Parijsche correspondentie*, van 20 Februarij, komen weinig bekende bijzonderheden voor omtrent de pogingen die de R. Catholijke partij in 1815 en 1816 tot tegenwerking en vernietiging der Grondwet aangewend heeft. In de laatste weken merkten wij inzonderheid op twee artikelen over *het onderwijs*, van 23 Junij en 7 Julij, waarin de redeneringen der *Gazette des Pays-Bas* van 16 Junij, in welke het besluit van 27 Mei op de bestmogelijke wijs verdedigd is geworden, met schraanderheid en nadruk tegengesproken zijn. Voorts, den 12den Junij, *Een woord over de beruchte briefwisseling*, alwaar ten aanzien der waarlijk te ver gedrevene schroomvalligheid van de Noordelijke afgevaardigden, ook aangaande dit onderwerp betoond, wordt gevraagd:

Is het bescheidenheid? Peleefdheid...? Is het grootmoedigheid...? Wellicht is het aan laauwheid te wijten, aan ijverloosheid, aan wankelmoedigheid. Het is nu weder als ware de ontmaskerende briefwisseling nooit aan het licht gekomen. Eerlang zullen de daarin verraadde leden in de openbare denkwijze, dank die zachtaardigheid, slechts als betichte Staatslieden staan tegen welke, gelijk tegen anderen, de drukpers werd misbruikt.

Hiertegen moet, zoo veel mogelijk, worden gewaakt. De processtukken hadden liever regtstreeks van wege het openbaar gezag; met weglating van hetgeen huiselijke aangelegenheden betrof; zonder een *Avertissement* hetgeen de vermelding van *les immortels écrits de Voltaire* en een schimpscheut op den Heer *van de Weijs* bevat; vooral ook zonder eene dikwerf meer dan haterlijke plaatsing der *cursieve* en *kapitale* letters het licht behooren te zien. Ook daardoor zou de werking der uitgave krachtiger zijn geweest; nu is de indruk veel te gering en moet gedurig worden vernieuwd. Dit is met nadruk gedaan in het tweede Nummer van

HET NEDERLANDSCHE VERBOND,

een blad, hetwelk zich terstond, onder de leus voor Christendom, Koning en Vaderland, op het regte standpunt heeft geplaatst. Zoo het bij voortduring eerbied met vrijmoedigheid, kracht met vermindering van al te grievende uitdrukkingen paart, mag het een verbond van edele Nederlanders worden genoemd. En wat de ondersteuning betreft, met welke in te roepen de redactie ons vereert, gelijkheid van beginselen en gevoelens is de band die ook onbekende welgezinden tot die eenheid van pogingen en van bedoelingen verbindt, welke tot nu toe bij de factie altijd en zelden bij haar bestrijders aangetroffen werd.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Donderdag den 29sten Julij.

De toepassing der Boodschap van 11 December, welke de grondslag van wezenlijke en duurzame eensgezindheid had kunnen zijn; de toepassing en ontwikkeling van die in zoo vele opzigten voortreffelijke Boodschap wenschen wij nog: de voortzetting van hetgeen de Koning, onder de toejuiching der weldenken in het gansche Rijk, tot schrik zijner vijanden en met de goedkeuring; wie is er niet van overtuigd? ook van zijn eigen Vorstelijke hart aangevangen had. Die voortzetting tracht de factie; te wel is het haar tot nu toe gelukt; nu eens door dreigende houding, dan weder door geveinsde zachtmoedigheid te beletten. En ware het de poging der factie alleen! Het schijnt dat ook anderen, wier meening, uit den aard der zaak, niet geringen invloed bezit, de verklaring, in welke een geheel stelsel van regering opgesloten ligt, als een middel hetgeen nuttig, maar al te hevig is geweest, als bron van tweedragt allengskens ter zijde geschoven wenschen te zien. Dit is ook natuurlijk, zoodra men bij het afkeuren der handelwijs van de oppositie, geene factie daarin erkent en haar bedoelingen, althans haar beginselen prijst. Aan dat verlangen zal, vertrouwen wij, niet worden voldaan. Het Ministerie *de Cazes*, dat zich aan het hoofd der liberalen had gesteld, is even noodlottig geweest als het Ministerie *Martignac*, dat de regten der kroon aan hun voeten heeft gelegd.

Wordt het nu ten minste geen tijd met bezorgdheid naar Frankrijk te zien? nu de Koning zijn regt, van welks behoud de rust van Europa afhankelijk is, noch door gewone, noch ook, althans op den duur, door buitengewone middelen handhaven kan. Wat had men niet van den indruk eener glansrijke overwinning verwacht! Algiets is gevallen: zoo er al geen nieuwe ongeligheden uit ontstaan, Frankrijk zal er niet door

worden gered. Wat heeft de aanspraak des Konings, wat de Proclamatie aan de kiezers, wat sedert drie jaren toegeeflijkheid of standvastigheid gebaat? Het is als of de heillooze vlam telkens nieuw voedsel vindt in hetgeen ter blussching aangewend wordt.

De Koning heeft tot nu toe volkomen regt: dit houdt men te weinig in het oog. Wat toch is het dat men aan Adel en Geestelijkheid; door welke benamingen evenwel men niet zelden alle wettig bezit, allen invloed der geopenbaarde Godsdienst bedoelt; wat toch is het dat men aan den Koning en, misschien te regt, aan sommige koningsgezinden verwijt? dat zij voorregten, strijdig met het Charter, te rug hebben gewenscht; dat zij der nieuwe staatsregeling niet opregtelijk toegedaan zijn. Maar hoe beoordeelt men dan de liberale partij? waarom juicht men eene handelwijs toe, die regtstreeks naar omwenteling leidt? Is de oppositie voor de onschendbaarheid van het Charter zoo bezorgd, waarom vernietigt zij het dan zelf?

Verwijdering der Ministers is met voorbeeldeloozen aandrang in de dagbladen en bij het Adres der gedeputeerden gevraagd. Zendt de Koning hen weg, dan kan morgen dezelfde afkeuring ten aanzien hunner opvolgers ontstaan. Dan behoudt hij een regt van *voordragt* en verliest het regt van benoeming. De Ministers zijn geene dienaars meer van den Vorst, maar van de gedeputeerden en van de publieke opinie. Met dit stelsel klimt men op tot de Souvereiniteit van het volk.

Verwerping der begrooting is het waarmede men voornamelijk dreigt. Die daad, wel verre van in de Staatsregeling gewettigd te zijn, neemt de gansche Staatsregeling weg, verheft de gedeputeerden tot alvermogende regenten van het gansche Rijk: zij is de afschaffing der Monarchie.

Het is niet de verwijdering enkel van deze Ministers, welke men bedoelt. Weg met elk Ministerie,

weg met ieder gezag, dat de ontwikkeling der liberale leerstellingen belet. En wat dan? Dit weet men nog niet; dit zal nader, in een burgerkrijg, worden beslist. Naar Engeland ziet de een; een ander heeft de Vereenigde Staten in het oog; een derde wil een geheel Democratisch Gemeenebest. Natuurlijk, bij de algemeenheid eener leer, die, terwijl zij den oorsprong van het wettig gezag miskent, geene verkregene regten of bestaande instellingen ontziet.

De voorname strekking der factie komt in Frankrijk en in de Nederlanden volkomen overeen. Het is waar, de Geestelijkheid speelt in de twee Rijken een tegenovergestelde rol; de betrekking der Aristocratie tot den Troon is niet gelijk; de verdeeling tusschen Noorden en Zuiden, het onderscheid van Godsdienst is in Frankrijk niet, althans niet even merkbaar en noodlottig als bij ons. Deze en andere verscheidenheden vallen weg; dewijl de oplossing der vraag, of de valsche wijsbegeerte, die reeds talloze jammeren voortgebracht heeft, op nieuw zegevieren zal, het lot van de gansche beschaafde wereld omvat. Het is geene toevalligheid dat er thans zoo vele oneenigheden en partijenschappen ontstaan. De Democratische strekking die zich in de meeste Landen vertoont, kan uit den zonderlingen toestand der maatschappijen worden verklaard; vooral waar de omwentelingen het onderscheid der rangen vernietigd en de lichamen die in vroeger tijd de heilzame band en overgang tusschen den Troon en de Natie zijn geweest, geheel weg hebben geruimd. Dieper nog ligt de oorzaak van het kwaad. Dat tegen-maatschappelijke, telkens terugkeerende kwaad is onafscheidelijk van de leer welke, uit bederf van geloof en zeden ontstaan, eindelijk op stelselmatige wijs al wat naar Godsdienst en zedelijkheid gelijkt, aangevallen heeft. Ieder edel beginsel, ieder wezenlijke steun viel uit de maatschappijen weg; weldra zag men niets dan puinhoopen meer; gelijksoortige verwoesting genaakt, dewijl men, bij de wederoprigting van het gebouw, de grondslagen niet weder heeft gelegd. Donker is dit uitzicht en, voor als nog, de hoop op betere tijden gering. Maar altijd zal het van belang, vooral ook voor de regeringen, zijn het verwijt niet te hebben verdiend dat men verderfelijke beginsels of dwaaslijk bevorderd, of lichtzinnig voorbijgezien, of zonder genoegzame nadruk en ernst tegen heeft gewerkt.

Triumfgezag gaat bij sommige vrienden van het

Gouvernement over den afloop der Provinciale Vergaderingen op. Men onderzoekt waarover men zich verblijdt; ongegronde vreugd kan, als gevaar nadert, doodelijk zijn. — Behalve eenige adressen in welke de vrije keus des Konings te weinig is geëerbiedigd, leveren de beraadslagingen, zoo men de Provincie Luik uitzondert, niet veel bedroevenswaardige verschijnselen op; maar ziet men dan niet dat de bedaardheid dergenen die vroeger door hevigheid uitgemunt hebben, mede behoort tot de welbedachte taktiek om de kracht die reeds zoo toegenomen is, alleen op dat oogenblik in beweging te zetten, waarop zij met vrucht kan worden gebruikt? De verkiezingen liepen gunstig in sommige gewesten af. Evenwel de tweede Kamer blijft omtrent gelijk zij was; gelijk zij sedert October 1828 af was. En hoe zijn de verkiezingen geschied? Oost- en West-Vlaanderen, waar het zoo geheel anders gaat dan in Luik, hebben ook nu weder getoond wat bekwaamheid en ijver aan het hoofd eener Provincie vermag: zelfs daar evenwel was de Liberale minderheid niet gering; te Brugge heeft de Heer *Reyphins* van de 81 slechts 46 stemmen, te Antwerpen de Heeren *de Moor* en *van Velsen* slechts 33 en 34 van de 60 gehad. En wie koos men in Limburg, Luxemburg, Namen, Henegouwen en Zuid Brabant wederom in? Wie dan de meest hevige tegenstanders van het Gouvernement? En beduidt het ook niets dat voor Luik zelfs de Heer *Fabry-Longrée*, die zich altijd aan de oppositie vastgesloten hield, niet heftig genoeg was? En wanneer men daarbij den toenemenden Franschen en, vooral in de mindere klassen, ultra-Catholijken invloed aanschouwt; dan vragen wij, inzonderheid ook bij de omstandigheden in welke thans Europa verkeert, of de behaalde overwinning niet is van zoodanigen aard dat zij; indien wij dus voort moeten gaan; een onvermijdelijke nederlaag voorspelt?

Volgens de *Gazette des Pays-Bas* van 14 Julij, *il serait possible que l'arrêté par lequel les administrateurs ont été institués, subit quelques modifications ou devint l'objet d'une interprétation restrictive.*

Misschien hebben de Administrateurs, regtens of alleen met de daad, eene zelfstandigheid die niet geheel strookt met de wenschelijke eenheid van bestuur. Doch indien, gelijk de *Gazette* vermoedt, het werk van een Minister nog vermeerderen moet, dan komt die wijziging, ook in verband met Art. 91 der Grondwet, vooral in de tegenwoordige omstandigheden, eenigermate beden-

kelijk voor. Minder door persoonlijke bemoeijenissen dan door keus, leiding en toezigt doet een hooge Ambtenaar nut en, ook als hij overvloed van geestkracht in zich gevoelt, overdenke hij, inzonderheid nu, het veelbeteekenend woord van den schranderen Romein: *nunquam se minus otiosum quam cum otiosus esset*; » dat hij nooit minder ledig was, dan wanneer hij geene » bezigheden, had.”

Verscheidene dagbladen worden in Belgie vervolgd. Begane misdrijven moeten worden gestraft: eere dus hebbe elk die zonder haat en zonder vrees onaangename pligten vervult. Daarentegen, zoo er geene volstrekte noodzakelijkheid is, zijn die vervolgingen, thans vooral, zonder eenig nut. Het is, gelijk de *Courrier de la Meuse* reeds heeft gemeld, in de huisgezinnen en ook in uitgebreider kringen dat de magt der factie dagelijks groeit. De toon der dagbladen is over het algemeen bedaard, en zij hebben voor als nog bij die bedaardheid belang. De wet van 1 Junij, met welke men alleen onhandigen treft, is evenmin als die van 16 Mei, tot beteugeling van dagbladen in staat.

De Heer *de Celles* is herkozen: herkozen met 73 van de 75 stemmen. Hetgeen hij te Amsterdam en te Rome heeft gedaan, is misschien in de tegenwoordige omstandigheden aanbeveling geweest. Maar hij is na de uitgave der beruchte briefwisseling benoemd. Hetgeen daarin opgeteekend is, staat niet met aantijgingen van dagbladen of geruchten gelijk. Zou het laster wesen? Waartoe? — Zou het onwaarheid zijn? Wisten de schrijvers de waarheid dan niet? — Holland! nimmer worde uwe vereeniging met Belgie van dien aard dat eene keus aan de bijna eenparige herkiezing van den Heer *de Celles* gelijk, in uwe Provinciale Staten mogelijk zij.

Die eenparigheid voorzeker is vreemd. Heeft de Gouverneur van Zuid-Brabant geen invloed, of heeft hij dien invloed niet gebruikt? Ieder deelgenoot van het plan, om de voldoening aan opgeworpene grieven tot koopprijs van het budget te maken, had tegenwerking der Regering en deze kandidaat had die nog om andere redenen verdiend. Misschien zijn benoemingen van dien aard voor het zedelijk gevoel der Natie niet goed; de eerbiediging van dat gevoel is ook voor de Regering van eenig belang.

Aan het einde van October schreef de Heer *Tielemans*; *Il s'est formé un triumvirat dans la chambre, les noms vous diront le reste; de Celles, Le Hon et Reyphins*, en hij schreef ook; *décidément le triumvirat et l'intérieur s'entendent*. Menigeen die dit laatste met meer dan verwondering las, bedacht niet dat, bij de bekende denkwijzen van den toenmaligen Minister, de poging om zich met die leden te verstaan, het natuurlijk gevolg zijner wenschen naar eensgezindheid kan zijn geweest. Desniettemin was het een verderfelijck plan; en, moest de eenstemmigheid der herkiezing een voortteeken zijn dat dergelijke proeve zal worden vernieuwd, dan houde men uit de brieven van *Tielemans*, in welke men somtijds schrandere aanmerkingen vindt, het volgend gezegde in het oog: *Ils peuvent bien faire des projets de transaction, d'attermoiement, etc.; ils ne tarderont pas à être poussés eux-mêmes hors de leurs projets*.

Het is niet te berekenen hoe ver iemand die in de staatkunde geene vaste beginselen heeft, afdwalen kan. Met eerbied voor den Koning, met Vaderlandsliefde in het hart, schrijft de *Noordstar*, vooral sedert eenigen tijd, hetgeen; wij drukken ons gaarne zoo zacht mogelijk uit; met die gevoelens niet vereenigbaar is. Zij neemt hetgeen zij aan het Hoofd van den Staat verschuldigd is, niet behoorlijk in acht, en, door afwijzing niet moedeloos gemaakt, reikt zij aan Nederlands vijanden wederom de hand. Het is niet vreemd dat zij in die stemming, welke, dunkt ons, niet langdurig kan zijn, ons tot stilzwijgen aangemaand heeft. Zij meent dat alleen tegenspraak het heilzaam werken van haar leerstellingen belet. De revolutionaire wetgevingen hebben, ook ten aanzien der vrijheid van drukpers, getoond waarheen men door dit denkbeeld kan worden gebragt.

De *Gazette des Pays-Bas* welke op nieuw heeft beweerd *que la dernière session, nous ne pouvons trop le répéter, a été signalée principalement par l'appui que les députés ont prêté au Gouvernement*; welke daarbij heeft gevoegd *que leur réélection est donc un avertissement qu'ils peuvent et doivent lui continuer cet appui*; hetgeen ten opzichte der Heeren *Faber, Liedel de Well, Huysman-d'Anecroix, Taintenier, Trenteseaux, Dumont, van Stockhem, Bar-*

thelemy, de *Stassart* en de *Celles* nog al zonde-
ling klinkt: de *Gazette* bevat den 18 Julij een
uitgebreid artikel over *l'Instruction publique*, waar-
in zij zich bij de factie ontschuldigt dat er tot nu
toe niet meer is gedaan, maar geenerlei antwoord
op de bedenkingen geeft die door welgezinden met
bescheidenheid zijn gemaakt. Het ware misschien
beter het overtuigen te beproeven van hen die
wenschen te worden overtuigd. Wat brengt men
door lange redeneringen bij de factie te weeg? Zij
is over het Besluit van 27 Mei voldaan; te vreden
is zij daarmee niet. En bovendien?

*Nous aurions tort de nous laisser endormir par les plus beaux
arrêtés; il ne faut cesser de demander la loi promise.*

*Mais faut-il la demander à présent? Faut-il presser le
ministère de proposer incessamment un autre projet de loi?
C'est ce que nous examinerons un autre jour.*

Courrier de la Meuse, 27 Maart 1830.

Dit nader onderzoek is niet gevolgd: maar verder
aangedrongen is er niet. Zou mogelijk de wet die,
volgens den *Courrier* van 21 Maart, *n'aurait qu'à con-*
sacrer les droits que nous tenons de la nature et de
Dieu, liever te Brussel, liever op het einde van 1830
worden gevraagd?

De *Courrier des Pays-Bas* van 20 Julij bevat een
artikel onder de volgende rubriek: *INSOLENCE DES NE-*
DERLANDSCHE GEDACHTEN. En waarom? Omdat wij ge-
schreven hebben: *Verbroedering tusschen het Noorden*
en het Zuiden is ook onze wensch; maar alleen over-
eenkomstig de beginsels, welke aan het Ryk der Ne-
derlanden ten grondslage zijn gelegd.

*D'après les Nederlandsche Gedachten, ces principes sont la
suprèmatie de la Hollande sur la Belgique. Dynastie, langage,
religion tout reste Hollandais... Voilà d'après quels principes
ces prétendus dépositaires des vrais sentimens de la population
du Nord, consentent à la fusion des deux parties de la monar-*
*chie! Eh bien, à ce prix, nous Belges, nous n'en voudrions
jamais.*

Ons gevoelen is: het Rijk der Nederlanden is
eene Christelijke Monarchie; in welke vrijheid, ver-
draagzaamheid, eigenaardigheid van alle gewesten zoo-
wel als van den Staat, moet worden geëerbiedigd en
bevorderd. — De regten en belangen van België behoo-
ren aan iederen Nederlander dierbaar te zijn; de wel-
gezinde Belgen achten wij, vooral in de tegenwoordige
omstandigheden, zeer hoog; voortdurende vereeniging

wenschen wij niet, zoo in België de factie triumfeert.
Het blijkt evenwel niet hoe, behoudens de Grondwet
en de Tractaten, verkregen kan worden hetgeen de
Courrier van 19 Julij beschrijft als *un avenir de na-*
ture à nous assurer d'amples dédommagemens.... Le
royaume pourrait bien en définitive n'être plus
qu'une confédération monarchiquement gouvernée; mais
ce résultat probable n'a rien d'effrayant aux yeux de
bien du monde. — Zie hier hetgeen volgt:

*L'Europe qui n'a jamais voulu que quatre millions cinq cent
mille Belges devinssent les vassaux d'une poignée de marchands
destitués depuis longtemps de toutes les gloires, jugera si la
lutte est légale.... Nous demanderons si nous n'aurons pas
au moins une seule fois la permission de dire franchement et
sans réticence tout ce que nous fait éprouver de dégoût l'insol-*
ence de ces bâtards du peuple généreux qui secoua le joug de
l'Espagne.

Aldus hoont deze Courant een gansch Volk; en dit,
naar zij beweert, omdat zij met een tijdschrift in ge-
voelen verschilt. En dit tijdschrift heeft alleen aan de
grondslagen herinnerd, op welke het Nederlandsche
Staatsgebouw opgetrokken is. De Regering, die toch
ook eenmaal; het zij niet te laat! die grondslagen hand-
haven zal, make uit dergelijke uitlatingen op hoedanig-
en tegenstand langdurig uitstel haar bereidt.

Zoo even ontvangen wij de aanspraak van den Koning
van Engeland ter sluiting van het Parlement. Niette-
genstaande hetgeen in Frankrijk gebeurt, wenscht men
de vergadering met de algemeene rust van Europa geluk.

Dit is te opmerkelijker omdat die Engelsche couranten
op welke de regering geacht wordt eenigen invloed te
hebben; terwijl zij den toestand der Nederlanden zonder
genoegzame kennis aan hetgeen alhier voorgevallen is,
uit een ten eenemale verkeerd standpunt beschouwen;
ten aanzien van Frankrijk sedert eenige weken niet
onduidelijk doen kennen dat Karel X wel zou doen
door zich te voegen naar hetgeen door de gematigde
liberalen wordt verlangd. De handelwijs van het Mi-
nisterie *Polignac* legt, ook naar ons inzien; indien wij
hierover met bescheidenheid eene meening in het midden
mogen brengen, geene buitengemeene bekwaamheden
aan den dag; maar raadgevingen van dergelijken aard
zijn niet uit de staatkunde van *Pitt* en *Burke* ontleend; en
die staatkunde evenwel is het welke de omwenteling
in alle haar gedaantewisselingen bestreden en haar ein-
delijk in Napoleon ten onder heeft gebragt; deze staat-
kunde is het die, gezegend door God en standvastig
door twintigjarige oorlogen heen, de inwendige rust in
Engeland bewaard, den alouden troon in Frankrijk her-
steld, het huis van Oranje in het verheugde Nederland
heeft wedergevoerd, en die de zegepraal van orde en
regt als het heerlijke loon van haar voorbeeldelooze en
navolgenswaardige volharding verkreeg.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Vrijdag den 6^{den} Augustus.

Vreesselijk zijn de tijdingen uit Parijs; vreesse-
lijk zullen de tijdingen zijn die men weldra uit geheel
Frankrijk ontvangen zal. Doch waarom is men over
die gebeurtenissen verbaasd? Het was onmogelijk dat
hetgeen nu gebeurt, niet binnen kort plaats hebben
zou. De burgeroorlog en hetgeen meer zegt, de triomf
van het Liberalismus over de beschaafde wereld begint.

Hoe is de Koning tot buitengewone maatregelen ge-
bragt? De ondergang der Monarchie was in Frank-
rijk bijna onvermijdelijk geworden. De liberale, met
haar echte benaming, revolutionaire partij, die altijd
het Charter overeenkomstig de beginsels der omwente-
ling uitgelegd heeft, had nu in de kamer der Gede-
puteerden het werktuig in de hand, waarmede zij het
Staatsgebouw op nieuw, ter vestiging van haar herssen-
schimmige leer, vernietigen kon. Aan het hoofd eener
bedorvene publieke meening geplaatst zou zij, met
schijnheiligen eerbied alleen voor de doode letter van
het Charter, den Koning van alle magt en gezag bin-
nen kortentijd hebben beroofd. Een Souverein of, wil
men, een constitutioneel Monarch, aan wien de hand-
having der Grondwet opgedragen is, kan, zonder pligt-
verzuim, hierbij niet lijdelijk zijn. Hij moet zich, gelijk
de Koning der Nederlanden het ook uitgedrukt heeft,
met alle middelen die de Voorzienigheid hem in
handen gegeven heeft, tegen die omkeering van
regeringsvorm verzetten. De Koning had, indien
er geene uitkomst door gewone middelen was, tot het
nemen van buitengewone maatregelen ter handhaving
van het Charter en van de Monarchie volkomen regt.

Misschien is het gewaagd nu reeds te beslissen dat
het nemen der ordonnantien van 25 Julij roekeloos,
voorbarig, en volstrekt onverschoonlijk is geweest. Die
zich onder vijanden bevindt, heeft tot zelfverdediging
regt; evenwel voorzigtig is het niet, wanneer hij hen
door woorden en handelingen tergt. Doch, zoo hij den
dood niet kan ontgaan, is het natuurlijk dat hij het

uiterste beproeft, eer men hem zijn laatste wapen afge-
nomen heeft.

Nu ligt ook het Rijk der Nederlanden aan de
beurt. Waar is de kracht om Frankrijk en, hetgeen
meer zegt, om de beginsels, waardoor deze tweede
omwenteling in Belgie overgebracht wordt, te weder-
staan?

Tot nu toe heeft men van den staat te veel een kunstig
weefsel gemaakt, welks uiterste draden in de hand van den
Monarch zijn gelegd.

Nederl. Gedachten van den 2 December.

Allereerst wordt in de inrigting van het bestuur, welke in
vele opzichten te gebrekkig is om de naderende schokken te
wederstaan, eene verandering vereischt van zoodanigen aard dat
de Koning, die thans op zich zelven, *geïsoleerd*, en als 't ware
buiten eene *staatsmachine* is geplaatst, het *Hoofd* zij van het
Gouvernement, het *Hoofd* van den Staat en van het Volk.

Nederl. Gedachten van den 9 Junij.

Zes maanden gingen voor de ontwikkeling der beginsels, door
welke de staat in December werd gered, ongebruikt voorbij.
De tegenwoordige weken of dagen zijn waarschijnlijk de laatste
dagen eener bedriegelijke rust. Men make zich toch de kort-
stondige verademing die thans nog te beurt valt, ten nutte;
men overwege nog eens of het niet volstrekt noodzakelijk is,
overeenkomstig de Grondwet, datgene te doen wat de aard van
elken en in 't bijzonder van onzen regeringsvorm gebiedt: men
vrage zich af; en het is eene vraag waarvan het lot van den
Staat afhankelijk is; of er bij de gebeurtenissen die Europa te
gemoet gaat, waarborgen zijn voor den Troon, wanneer de
Koning tegen over de gansche Natie wordt geplaatst; en of
niet veeleer het Monarchaal Gouvernement, met den Souverein
aan het hoofd, het middenpunt en als 't ware de ziel der
vrije bevolking uitmaken moet.

Nederl. Gedachten van den 19 Junij.

De Grondwet, gelijk zij gegeven werd, gehandhaafd
en toegepast door een Vorst die, ten gevolge eener
gansch andere inrigting van het Bestuur, vereenzelvigd
zij met de welgezinde bevolking van het gansche

Rijk; dit is het waardoor de staat tegen de crisis, waarin men zich nu bevindt, eenigermate bestand had kunnen zijn.

De nieuwe omwenteling zal gemakkelijker dan de vorige revolutie in andere landen worden verbreid.

De tusschenkomst der Mogendheden met opzigt tot Frankrijk had, zoowel volgens het nieuwe als naar het oude Staatsregt van Europa, sedert lang plaats moeten hebben.

Nauwelijks kan die gewapende tusschenkomst nu te gemoet worden gezien. Verscheidene Vorsten schijnen omtrent den aard van hun eigen gezag en omtrent hun verplichting om zich somtijds aan de binnenlandsche aangelegenheden ook van andere Rijken gelegen te laten liggen, niet genoeg overtuigd. Zij gevoelen niet dat het regt aan de zijde van den Koning van Frankrijk is geweest. Sommigen hebben de vijanden in hun eigen land.

Het is mogelijk dat de Mogendheden den oorlog willen ontwijken; maar zij kunnen het niet.

Vroeger geraakten de mindere standen in Frankrijk, alleen ten gevolge der regeringloosheid, in het spel. Thans worden ook zij door politieke dweepzucht beziel. Daarom zal de woede der partijschappen nu nog gruwelijker zijn.

» Zoo *Karel X* bezwijkt, is het verwijt over de » lafhartigheid van *Lodewijk XVI* ongegrond.” Geenszins. Hun toestand is niet gelijk. Hetgeen in 1789 zou hebben gebaat, kan, nu het gif in alle rangen en standen doorgedrongen is, geheel nutteloos zijn. Dit merke men liever op; dat, als men de verkeerde beginselen wortelen laat, noch toegeeflijkheid, noch geweld tegen hun vreesselijke ontwikkeling beveiligen kan.

Verandering van regeringsvorm is het ergste in de tegenwoordige gebeurtenissen niet. Maar die verandering heeft volgens beginselen plaats, met welke geene duurzame maatschappij vereenigbaar is. Met orde en vrijheid is het gedaan; thans komt wederom de tijd van regeringloosheid en geweld.

La Charte ou la mort; dit was dezer dagen de eerste kreet van het verleidde Volk. Het Charter roept sedert 1815 iedereen in; maar of het Charter, of de Grondwet

bij ons, volgens 1791 of volgens 1815 behoort te worden verklaard, dit is het verschil. Bovengemelde leus staat dus met *liberté, fraternité, ou la mort* volkomen gelijk.

De concessien die het Ministerie *Martignac*, ten aanzien van drukpers en verkiezingen heeft gedaan, mogen als de overlevering van den Troon en als de voorbereiding der tegenwoordige omwenteling worden beschouwd.

De fondsen zijn gedaald. Thans kan in de zaak van Godsdienst, van wettig gezag, van orde en van regt eenige ware belangstelling worden verwacht.

Belgie moet niet behandeld worden als volkplanting, als wingewest; hoedanige behandeling de factie lasterlijk aan de Regering verwijt; de Belgen moeten niet de vasallen der Hollanders zijn. Eigene taal, zeden en gebruiken moeten overal worden geëerbiedigd. Het Fransch, waar het landtaal is, kan door geene besluiten worden geweerd. Ambten en gunsten moeten naar evenredigheid van geschiktheid en verdiensten worden verleend. Voor de belangen van Belgie moet, evenzeer als voor die van Holland, worden gezorgd. Geenerlei inbreuk mag worden gemaakt op de regten der R. Catholijke kerk; de verordeningen van 1825 zijn in sommige opzigten misschien niet geheel billijk geweest en een Koning wordt niet wel gediend door wie hem het voorbeeld van een liberaal-despotieken *Jozef II* als navolgenswaardig beschrijft. — Ziedaar wat telkens in de *Nederlandsche Gedachten* is herhaald; van waar dat men ons verregaande partijdigheid voor het Noorden verwijt?

Het is omdat wij het Rijk der Nederlanden beschouwen als een Nederlandschen Staat; die geen nieuw samenstel van ongelijksoortige bestanddeelen is, maar de voortzetting der Republiek onder eenen anderen vorm en met toevoeging van Gewesten die grootendeels van de vroegste eeuwen onzer Geschiedenis af, derzelfde Nederlandsche Nationaliteit deelachtig zijn geweest. Dit is het oogpunt van verfranschte en franschgezinde factiën niet; maar tot nu toe was het wel dat van het Gouvernement. Met verbazing dus lazen wij onlangs in de *Gazette des Pays-Bas*, *qu'en dehors de notre existence politique, telle que la loi fondamentale l'a faite, il n'y aurait plus pour nous de patrie*. Hoe! als de Grondwet door de factie van kracht werd beroofd, wij Nederlanders, wij zouden geen Vaderland hebben!

Holland is met België en de Waalsche Gewesten vereenigd tot één Staat; doch tevens maakt het met een groot deel van België Nederland uit; en al viel ook de Staat door de tegenwoordige woelingen of aanstaande oorlogen uit een, overal waar de Nederlandsche eigenaardigheid wordt bewaard, daar zal het Vaderland zijn welks liefde de landgenooten verbindt.

Een wezenlijk Vaderland bezitten wij nog; de vraag is slechts of het bij de vorming van het Rijk, ingezwolgen werd in een willekeurig zamengesteld geheel, en of zoodanig kunstligchaam hetzij door Fransche Nationaliteit bezielt, hetzij eene gedwongene vereeniging behoort te zijn, door geenerlei natuurlijke banden zamengehecht.

Dit hebben wij ontkend; en die ontkentenis sproot nit geene partijdigheid voort. Het Rijk is een Staat waarin het Nederlandsche, evenzeer als in Frankrijk het Fransche, al wordt daarom het Duitsch niet uit den Elzas geweerd, den boventoon heeft. De handhaving van die eigenaardigheid is niet voor het Noorden alleen; is evenzeer voor de Vlaamsche provincien, voor Antwerpen en Limburg; is zelfs, indien de ware kracht van een Rijk in Nationaliteit bestaat, voor de Waalsche Gewesten die in dien Staat mede opgenomen zijn, van belang.

Die handhaving is een pligt welke aan de Regering ten aanzien van Holland, van België en van Europa opgelegd is. *Van Holland*; want daartoe strekte de omwenteling van 1813 immers niet dat wij, door ineensmelting met een karakterloos deel van Napoleons Rijk zouden worden verfranscht. Had dit waar moeten zijn, dan was de waardigheid niet alleen, maar ook het aanwezen van het Vaderland verloren gegaan; dan had de *Gazette* regt: dan hadden wij eigenlijk geen Vaderland meer: doch, namens den Koning, werd door den Minister van buitenlandsche zaken betuigd: *S. M. eut rejeté loin de sa pensée un accroissement quelconque de territoire, qu'il eut fallu acheter aux dépens de la dignité de cette terre où reposent les cendres de ses ayeux.* — *Van België*: want zoo men daar hetgeen Nationaal is, tegen den indringenden Franschen geest niet langer beschermt, geeft men, met uitzondering der Waalsche gewesten, de lagere klassen aan de Fransche overheersching der vervreemde hoogere standen geheel prijs. — *Van Europa*. Wat hebben de Verbondene Mogendheden, ter bevestiging van den algemeenen vrede bedoeld? Zij wilden *constituer les Provinces-Unies dans des proportions qui les mettent à même de soutenir leur indépendance par leurs propres moyens*. Wordt het Nederlandsche beginsel verzwakt, dan worden wij door Franschen invloed en daarna door Fransche krijgsbenden overheerd; groot is het onderscheid niet.

Het schijnt dat de vooringenomenheid met het Fransch onder het Nederlandche Bestuur toegenomen is. Dwang baat ten dien opzichte niets en brengt veeleer tegenwerking te weeg: doch waarom zoo veel gastvrijheid aan misdadige en woelzieke vreemdelingen verleend, waarom het herdrukken begunstigd van buitenlandsche, grootendeels zedeloze en oproerige geschriften, waarom aan twee talen, hetgeen bij de uitvoering onmogelijk is, hetzelfde gezag toegekend, waarom, en dit mag vooral aan de meeste Noord-Nederlandsche leden der Staten-Generaal worden gevraagd, de Nederlandsche taal in de Kamers bijna in onbruik gebragt?

Niet op die wijs zal de vereeniging duurzaam of langdurig kunnen zijn. De Regering zoeken, gelijk zij in December heeft gedaan, in het Noorden en, is het nog tijd, in het welgezinde deel der bevolking van België haar steun. Doet zij het niet, roept zij de welgezinden niet om zich heen om ook in dit opzigt den voortgang der factie tegen te gaan, zoo is de onverenigbaarheid van Holland en België het naderende gevolg. Maar dan, hopen wij, zal het blijken dat, al is het Rijk der Nederlanden weg, er een Nederland blijft. Een Nederland dat noch Roomsche, noch Fransche, noch van geloof en zedelijkheid ontbloot, noch aan regeringloosheid ten prooi verkiest te zijn. Het Nederlandsche volk heeft nog levenskracht genoeg om, indien Godsdienst, Vaderlandsliefde en pligtgevoel het wederom bezielt, zich uit de nietsbeduidendheid en uit de vadzigheid te verheffen, waarin thans zoo menig een weggezonden is.

Voorzeker overbodig is het niet het besluit van 27 Mei nog eenigzins van naderbij te bezien. Zoowel dewijl het om meer dan eene reden een slechts voorloopige maatregel schijnt, als ook omdat de nadeelen van een stelsel, hetwelk bevrediging en niet onderwerping der kwaadwilligen beoogt, in deze oogenblikken vooral niet te veel aan het licht kunnen worden gebragt.

Men geeft een besluit en belooft tevens eene wet. Dit is ook al om de gemoederen thans, zoo het heet, tot bedaren te brengen. Hoe bindt men zich zelve voor het gevolg! Bovendien, heeft dan Artikel 226 twee beteekenissen te gelijk? Zoo de zorg aan den Koning alleen overgelaten is, waartoe dan eene wet? Zoo de Koning ook in deze het gemeen overleg der Staten-Generaal behoeft, hoe neemt men dan een besluit?

Doch, zegt men, de Regering behoeft geene wet; zij roept uit eigene beweging het gemeen overleg in. Dit kan zij niet doen. Zoo de regeling van het onderwijs behoort tot de regten van de kroon, dan mag dit regt door geene wetsbepaling worden verkort. De Regering is of verplicht, of onbevoegd tot het voordragen eener wet.

De uitdrukking *openbare onderwijzers, écoles publiques*, ten aanzien der instellingen van openbaar gezag, is niet van onvoorzigtigheid vrij. Daardoor kan zoo ligt Art. 226 tot die instellingen worden beperkt, gelijk reeds de *Courier de la Meuse* van den 12^{en} December heeft beweerd dat *instruction publique* alleen het onderwijs is *dans les établissements publics*. Het was niet zonder grond dat in de voordragt van 26 November alle twijfeling ten dien opzichte buitengesloten werd. Altijd is, ook in de zuidelijke Gewesten, elk onderwijs als openbaar beschouwd, hetwelk niet gegeven werd, gelijk de *Courrier* het uitdrukt, *par ce qu'on appelle un précepteur*.

Ten aanzien van het *lager* onderwijs werd nog vóór weinig tijd geene verandering dan door de meest overdrevenen en in stilte gewenscht. De Heer van Gobbelschroy schreef den 30sten Januarij 1829 aan den Koning: *Relativement à l'instruction primaire aucunes plaintes ne se sont élevées. . . Sa marche, ses résultats sont appréciés. Elle est d'ailleurs établie sur des principes si peu prohibitifs, que tout desir d'une liberté raisonnable doit se trouver sa-*

tijsuit: en de waarheid dezer verzekeringen is door de rapporten der Gedeputeerde Staten en der provinciale school-commissien in helder daglicht geplaatst. Doch geef aan ongegronde klagten eenig gehoor; straks rijzen talloze klagten en vorderingen op. Weldra werd het behoud van diezelfde beginsels uitgekreten als de hatelijkste dwang; en de Regering, die aan België een onwaardeerbare weldaad had verleend, trekt nu haar hand reeds in sommige opzichten te rug.

» Maar wat is het dan toch waardoor aan het lager onderwijs nadeel toegebracht is? »

Het moet worden erkend dat ten dien aanzien weinig verandering is gemaakt: en desniettemin neemt het gevaar waardoor dit Nationaal erfgoed wordt bedreigd, aanmerkelijk toe.

Reeds in den aanvang van het besluit treft men eene niet gelukkige verandering aan. De autorisatie welke vroeger door het Departement van Binnenlandsche Zaken gegeven werd, zal voortaan door de stedelijke en plaatselijke besturen onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten worden verleend. Tegen de autorisatie door den Minister kan gegronde bedenking worden gemaakt; maar waarom die bevoegdheid niet liever bij den Gouverneur en Burgemeester overgebracht? Dan behield de Koning het regt en oefende het niet op eene min gepaste wijs uit. De centralisatie is een groot kwaad: een heilloos geschenk dat het despotismus tot ongeluk van Vorst en Volk achtergelaten heeft: daarentegen kracht en eenheid van bestuur is een vereischte in iederen staat; en dat onmisbaar vereischte valt weg wanneer men, voor centralisatie beducht, de Regering krachteloos maakt, aanleiding tot tegenstrijdigheden geeft en den reeds overmagtigen republikeinschen geest nog versterkt. Dit evenwel is hier geschied. De *Gazette* schrijft zeer naif: *Les administrations municipales, formées sous l'influence des élections*. Dit is zoo: de plaatselijke en ook de gewestelijke besturen worden onder den invloed der verkiezingen gevormd. Doch men ga nu eens verder na. Onder welken invloed zijn de verkiezingen geplaatst? Van wie hangen de kiezers en verkozenen in België tegenwoordig af? Geeft men dáár niet aan de factie prijs hetgeen bij de Regering behoort? — Vooral de Roomsche Catholieke partij, hoewel zij voor het oogenblik slechts middellijken invloed verkrijgt en in de willekeur der plaatselijke overheden, wat het Noorden betreft, aanvankelijk eenige beletselen verwacht, gevoelt het belangrijke der aanwinst zeer goed. Velen ook in het Noorden juichen de verordeningen toe. Zij meenen daarin een behoedmiddel tegen den voortgang van het Catholicismus te zien. Doch het is vreemd dat de Regering, op een hooger standpunt geplaatst, niet ontwaart dat zij dien voortgang bevordert, de klove tusschen België en Holland verwijdt, tot misbruik van magt en tot plaatselijke onderdrukking gelegenheid geeft, en ten opzichte van eene zaak die in het gansche Rijk naar dezelfde beginsels moest worden bestuurd, die eenheid van beginselen onmogelijk maakt.

Bedenklijk is ook de bepaling van Art. 6, dat de openbare onderwijzers zich van geen boek zullen mogen bedienen. *dut aan de eene of andere der gezindheden, waartoe de kinderen behooren, aanstoot zoude kunnen geven*. Dit Artikel beteekent voor Bel-

gie niets. De schoolgaande kinderen zullen dáár bijna overal uitsluitend Roomsche kinderen zijn. Niets zal beletten de Roomsche Godsdienst, ook in hetgeen zij voor de Protestanten beleedigends heeft, tot middelpunt te maken van al wat op de scholen wordt geleerd. Alleen voor de Protestanten is die bepaling hard. In het Noorden zal door allerhande vitterij menig onderwijzer in de noodzakelijkheid worden gebracht de Godsdienst geheel te weeren uit de school en de kinderen, voor wie een kortstondig onderrigt door een leeraar hunner gezindheid de werking van Godsdienstig schoolonderwijs zeer gebrekkig vervangt, zullen vatbaarder zijn om tot verzaking van het geloof der vaderen te worden overgehaald. Christelijk onderwijs wordt ook op de scholen vereischt. Worden zij in België Catholijk, in Holland ontoegankelijk voor al wat het Christendom betreft, zoo kan het nadeel hetwelk hieruit voor de zaak van het Protestantismus ontstaat, niet worden verbloemd.

Deze zijn de voornaamste bedenkingen tegen hetgeen omtrent het lager onderwijs vastgesteld is; maar het gevaar ook ten dien opzichte ligt eigenlijk nog meer in de overige deelen van het besluit.

Waarom is middelbaar en hooger onderwijs vrij en lager onderwijs niet, of, zoo dit te regt aan beperking onderworpen gebleven is, waarom laat men dan het overige vrij? Die tegenstrijdigheid moet vroeg of laat worden vereffend. De gedeeltelijke vrijstelling is dreigend ook voor hetgeen niet vrijgesteld is. De Regering baant aan haar vijanden den weg om straks een nieuwen aanval te beproeven, en het merkwaardige artikel der *Gazette* van 16 Junij doet het vermoeden ontstaan dat de Heer *de la Coste* standvastigen tegenstand niet volstrekt noodzakelijk acht. Te regt heeft reeds de Bredasche Courant op den wenk opmerkzaam gemaakt, dat het lager onderwijs is gespaard, omdat men den misschien overdrevenen eerbied van het Noorden ongaarne zou hebben getrotseerd; omdat men algemeene bevrediging wenscht, omdat men onbevoegd is tot verandering eener wet bij besluit.

Weldra zal de partij, waarvan de graaf *de Robiano* een misschien voorbarige tolk is geweest, in dit opzigt door Belgische en Fransche liberalen ondersteund, op een tot nu toe ongehoorden toon kunnen zeggen: *Ne prétendez pas imposer... quelque mesure préventive que ce soit, fut-ce même par une loi; elle serait une usurpation, contraire à la loi naturelle, et sans autre valeur que celle de la force. Dans ce royaume cette loi serait absolument contraire à la loi fondamentale et par conséquent invalide aussi de ce chef*. Is de taal der *Gazette* geschikt om ons gerust te stellen, ten aanzien van hetgeen dan plaats hebben zou?

Evenwel het nadeel voor het lager onderwijs is voor als nog veel minder groot, dan dat hetwelk aan het hooger en middelbaar onderwijs toegebracht is.

Noemt vrij Frankrijk eene Monarchie; stelt vrij een naamkoning aan het hoofd van het revolutionaire Gemeenebest. Het beginsel der algemeene Volks-sovereiniteit triumpheert; en nu zal de wereld op nieuw, maar thans meer in het groot, de heilrijke vruchten genieten eener theorie voor welke Goddelijk en menschelijk gezag onverdragelijk is.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Donderdag den 12^{den} Augustus.

Eene onafzienbare reeks van omwentelingen en oorlogen begint. De wereld is bij den aanvang der vorige Fransche revolutie in eene gelijksoortige, niet in eene gelijke crisis geweest. Toen was er hoop dat door de vereenigde krachten van al wat aan vrijheid en orde toegedaan was, een nieuw tijdperk van rust en welvaart eenmaal aanvangen zou: thans zijn de zaden van het kwaad zoo ruimschoots overal verspreid, zoo welig op de meeste plaatsen ontkiemd dat, wanneer men enkel ziet op menschelijke hulp, niets bijna dan wanhoop overig is.

Hoe weinig zijn met den aard der laatste gebeurtenissen diegenen bekend, welke door een stadhouder-schap of koningschap van een Hertog van *Orleans* gerust kunnen worden gesteld! Wat is er in Frankrijk gebeurd? *Karel X*, zegt men, heeft zich op eene strafbare wijs van het Charter willen ontdoen, en nu treedt een ander Vorst in zijne plaats op. Het zij zoo, hoe-wel het een en het ander zeer twijfelachtig is: maar wat is er, hetzij door dwaasheid van den Koning, hetzij uit andere oorzaken, wat is er eigenlijk gebeurd? Is er verandering van Dijnastie of omkeering van den Staat? Het beginsel der algemeene Volkssouvereiniteit, na 15 jaren den Staat te hebben ondermijnd, werpt dien als 't ware door een toverslag omver. En dit beginsel is het dat aan *Robespierres* en *Napoleons* het aanwezen geeft; dat troonen heeft verbrijzeld en volken onder het slavenjuk gebragt, en welks ontwikkeling, in de meeste landen met voorbeeldeloze onverschilligheid aanschouwd, thans te groote vorderingen schijnt te hebben gemaakt om nog met eenig goed gevolg te worden tegengegaan.

Waarschijnlijk is het niet, dat in Frankrijk de koningsgezinden, vooral in het Zuiden, geheel onverschillig en lijdelijk zullen zijn. De afstand ten behoeve van den jeugdigen Hertog van *Bordeaux* geeft hun,

vooral indien zij vreemden bijstand mogen verwachten, een uitnemend vereenigingspunt. Evenwel het getal en de invloed dergenen die uit beginsels of uit belang aan de Monarchie zijn gehecht, is veel geringer dan het in 1789 was, en door hun pogingen, schoon daaruit nog vele akeligheden en wreedheden kunnen ontstaan, zal welligt de veerkracht van het Liberalismus, zonder gevaar voor hetzelfde, worden verhoogd.

Daar is een andere burgerkrijg van veel erger natuur, die der liberalen onder zich. Is de zege behaald, de eensgezindheid houdt op. Zij zijn in tien, twintig of meer partijen verdeeld, welke zich allen, met uitzondering van die, welke den boventoon heeft, steeds vereenigen zullen tegen elk Gouvernement. Men weet welke in dergelijke omstandigheden altijd de gang der gebeurtenissen was. Telkens komt eene nieuwe factie aan het bestuur, die, te voren met alle de overige sterker, terstond tegen alle de overige magteloos wordt. Wel-dra telt men het aanzijn der Regeringen bij maanden, bij weken, eindelijk bij den dag. Gedurig heeft er niet verandering slechts, maar ook verergering plaats. Gematigheid wordt bij de klimmende opgewondenheid der gemoederen als misdadig beschouwd; en men is sterker dan zij aan wie het Gouvernement opgedragen werd, zoo men slechts heviger is. Van waar uitkomst in die verwarring? De behoefte naar orde, ook zonder vrijheid, wordt algemeen; er is geen toevlugt dan bij het geweld; en die vrijheidszonen, voor wie het wet-tig gezag ondragelijk was, achten zich gelukkig vlejers en handlangers van een geweldenaar te zijn, om aan de voordeelen der dwingelandij deel te kunnen hebben. Zoodanig treurspel vangt nu in Frankrijk wederom aan. Het zijn gematigden, niet het graauw, die zich aan het hoofd hebben gesteld. Inderdaad: mannen, waar-onder velen aanzienlijk door vermogen, bekwaamheden en stand, zijn de voorname opstokers geweest; hebben van de openbare meening, hebben van hun invloed op middel- en lagere klassen misbruik gemaakt, en maken zich nu sterk palen aan de omwenteling te zetten. Hun oogmerk is bereikt: de Troon, zoo als die in 1815 hersteld was, is gevallen: van de zijde der konings-gezinden duchten zij niets: thans wilden zij wel dat, met de benoeming van een aan hun wenken onderda-nigen Vorst, met wijzigingen in het Charter, alles over-eenkomstig hun verlangen afgedaan was. Rampzaligen! ziet gij dan niet dat de instorting van den troon een naauwelijks gesloten afgrond heeft open gemaakt, en dat gij, aan die opening geplaatst, vruchteloos worste-len zult tegen diezelfde voortstuwende kracht, waar-

door zij tot slooping van het Staatsgebouw sterk genoeg zijt geweest!

De nieuwe omwenteling of, juister, de voortgezette omwenteling is tegen alle troonen, tegen alle wettige Regeringen gerigt. De radicalen in Engeland, diegenen wier woelingen in Duitschland, Italie en Spanje werden gesmoord, zij die, vooral in den laatsten tijd, in het Rijk der Nederlanden, tweedragt en onrust hebben verwekt, zijn allen de natuurlijke bondgenooten der, zonder of met een Koning, herlevende Republiek. Wie berekent den invloed welken de zege der liberalen op aangrenzende en zelfs op verafgelegene landen, ook, gelijk voorheen, aan de overzijde van den Oceaan uitoefenen kan? Keizers en Koningen mogen enkel in naam worden geduld, wanneer zij inderdaad dienaars der opgezette menigte willen zijn; en talloze voorbeelden van het lot der uitvoerende magt in een revolutionairen Staat doen duidelijk zien dat zoodanige vernedering slechts korten tijd tegen verjaging of veroordeeling beveiligen zou.

De uitgestrektheid van het gevaar moet niet worden verbloemd. Eene sekte die geloof en gehoorzaamheid verwerpt, Europa reeds eenmaal omgekeerd heeft, en, door de namen van vrijheid en verdraagzaamheid beschut, alle steunsels der herstelde maatschappijen weggenomen heeft, is tot nieuwen aanval gereed met het driekleurige oproerteeken in de hand. Misschien zal men, even als in 1790, zoo ook nu een schijn van vredelievendheid behouden: Europa moet niet terstond in het harnas worden gejaagd. Maar hoelang kan de uitbarsting van den krijg worden verijd? Men zal verlangen dat het nieuwe Gouvernement worde erkend. Is hier mogelijkheid toe? Men zal de verwijdering der uitgewekene koningsgezinden eischen. Zal ééne van Europas Mogendheden tot zoodanige onedelmoedigheid worden gebragt? Straks zullen; gelijk men zich menigmaal, ook in de laatste jaren, uitgedrukt heeft; de natuurlijke grenzen van Frankrijk en de Rijn als scheidslinie worden gevraagd. Zal dit toegegeven worden? Gelijkvormigheid van elken Staat aan het Fransche Rijk, gehoorzaamheid aan elke ultra-Liberale partij. Zijn de Vorsten ook hiertoe bereid?

Dit bedenke men wel; de revolutionairen moeten of in Frankrijk ten onder gebragt, of als meesters der gansche wereld worden erkend. Wanneer men zich herinnert hoe lang met den vorigen omwentelingskrijg en tot dat Frankrijk aangevallen had, is gewacht; met hoe weinig overeenstemming en nadruk de strijd is gevoerd; hoe tirannij en overheersching noodzakelijk is geweest om den vereenigden aanval van Europa te doen gelukken; en hoe denkbeelden, na vijf en twintigjarig onheil ter naauwernood onderdrukt, meer dan ooit veld hebben gewonnen; dan mag wel met bezorgdheid worden gevraagd, of Europa tegen het revolutionaire Frankrijk bestand wezen zal.

De wereld wordt in algemeene wanorde gestort; genoegzame rust moet worden gezocht in pligtgevoel en in vertrouwen op die hoogere zorg, welke het woeien der stervelingen belagcht.

Wie gevoelt niet dat het gebeurde in Frankrijk regeringloosheid, gruwelen en oorlogen te weeg brengen kan; maar is iedereen evenzeer overtuigd dat het

die onheilen te weeg brengen moet? Onvoorziene uitredding zal welligt; dus meent men, door veranderingen van menschen en omstandigheden ontstaan. De geschiedenis leert, en het volgt ook uit den aard van de zaak, dat eene omwenteling, gelijk aan die nu heeft plaats gehad, trots menschen en omstandigheden, haar natuurlijke ontwikkeling erlangt.

» Indien eene Republiek in Frankrijk daargesteld » wierd, dan zou de rust der wereld op het spel zijn » gezet. » Voorzeker: doch dit *indien* komt niet meer te pas. Reeds bestaat de Republiek. De vraag is of de naam van Monarchie al dan niet behouden zal worden: of Frankrijk ronduit een gemeenebest dan wel gelijk men zich uitdrukt, *une république déguisée* zal zijn.

En ware het maar eene wezenlijke Republiek, eene Aristocratie of Democratie, een op de eene of andere wijs geregelde staat! Het is eene maatschappij zonder wettig gezag, waar het Gouvernement geen leiddraad heeft dan de wisselvallige meening van het Algemeen, geen steun dan den ongestadigen wil van het volk.

» Dit is de omwenteling van 1688. » Neen voorwaar! aanmerkelijk is het verschil. Het gedrag der Monarchen staat niet gelijk. Jacobus II had de omkeering der Staatsregeling, inzonderheid wat den voorrang van het Protestantismus betreft, met de uiterste onregtvaardigheid en zonder eenige aanleiding beproefd. Karel X, toen zelfverdediging door gewone middelen onmogelijk scheen, heeft op eene, naar het voorkomt, hoogstnoodzigtige en welligt zeer onregelmatige wijs getracht zich zelve en de getemperde Monarchie tegen den telkens meer stoutmoedigen aanval der vijanden van den troon, van het altaar en ook van het Charter en van de wezenlijke vrijheid staande te houden. De een werd gerekend afstand te hebben gedaan, dewijl hij zich op de vlucht begeven had; de ander is gevlucht omdat hij als onttroonde en misdadige Monarch werd beschouwd. In 1688 ging men van verkrege regten en wettige erfopvolging uit: men week, zoo min mogelijk en uit noodzakelijkheid alleen daarvan af. In 1830 rekt men zich gebonden aan niets hoegenaamd, en zoo het sommigen gelukt den Hertog van Orleans voor eenigen tijd eene op die wijs onteerde kroon op het hoofd te doen zetten, het zal wezen omdat zulks aan velen voor als nog oorbaar voorgekomen is, niet omdat men eenige regten in hem erkent. In 1688 bleef de maatschappij, gelijk zij bestond; alles behield zijn regt en zijn plaats; en de eerbied voor wetten en gebruiken duurde met die veredrevene schroomvalligheid voort, welke door alle lotwisselingen heen de ware steun van Englands staatsregeling was. In 1830 zijn vrijheden, regten en gebruiken van wezenlijken grondslag beroofd; alles is onderworpen aan de willekeur van dat beklagenswaardige Souvereine Volk, hetwelk door woelzieke, eergierige en baatzuchtige drijvers wordt geveild, bedrogen en ongelukkig gemaakt. Niet met 1688, met 1648 en met 1791 zijn thans de vergelijkingen juist.

Men verblijdt zich dat de kracht van het Ultra-Ca-

tholicismus in het Rijk der Nederlanden is verzwakt. Misschien niet geheel zonder grond; ofschoon ten aanzien der factie met welke het Huis van Oranje te worstelen heeft, het voornaamste onderscheid wel kon zijn dat de eigenlijke Liberalen uit de achterhoede in de voorhoede zijn overgegaan en, in plaats van door Frankrijk, zoo als het vóór weinigen tijd was, thans meer openlijk en door een krachtiger Frankrijk worden ondersteund. Doch, al was de magt der geestelijkheid eensklaps, hetgeen zeer onwaarschijnlijk is, te niet, de vreugd zou niet te groot moeten zijn; zij ware aan de blijdschap over het mede vergaan van vijanden niet geheel ongelijk. De haat tegen sommige Priester-orden, hoe regtmatig die in andere opzichten moge zijn, is thans, even als toen in de vorige eeuw de revolutie voorbereid werd, voornamelijk om hun uitstekende gehechtheid aan de zaak van het Christendom ontstaan; en de nederlaag ook van het bijgeloof schijnt zoo wenschelijk niet, wanneer zij de zegepraal van het ongelooft is.

Het is twijfelachtig of de Hertog van Orleans meer om kortzigtigheid beklaagd of om laaghartigheid moet worden veracht. Wel heeft hij zich den zoon van een trouweloozen vader getoond. De losgelatene omwenteling zal door hem, ja, gelijk door Lodewijk XVI aan handen worden gelegd. Geen Napoleon kan dit, eer zij weder moégehold is.

Nu straalt het ook den meest kortzigtigen in het oog dat het Rijk der Nederlanden zich in een zeer bagchelijken toestand bevindt. Bij zoo veel aanleiding tot tweedragt en onlust, bij de menigvuldige gevaren voor troon en volk, wordt eensklaps de nabuurschap eener tot stand gebrachte omwenteling gevoegd. Wat moet er worden gedaan?

Hierop zullen sommigen antwoorden; niets. Afwachten slechts, en intusschen door aanmoediging der nijverheid, door opbeuring van den handel, door ondersteuning van nuttige ondernemingen, zorg dragen voor de welvaart van het algemeen. Wat heeft dit in slaap wiegend overleg tot nu toe gebaat? Reeds te lang besteedt men aan administrative maatregelen den kostbaren tijd. Zich niet in te laten met die speculatieve geschillen, dit is de vlam die reeds een gedeelte onzer eigene woning verteert, niet te willen zien. Wat valsche theorien te weeg brengen, is immers door vijftienjarige rust nog niet geheel uit de gedachtenis gewischt. De bestaande instellingen daartegen te beschermen, moet thans de hoofdgedachte van Europas Vorsten en Staatslieden zijn: al het overige is van latere en zeer ondergeschikte zorg.

Anderen; dezelfde die alle tusschenkomst der Mogendheden verderfelijik en concessie in het groot ten aanzien der revolutie wenschelijk achten; zullen, wat des Rijks binnenlandsche aangelegenheden betreft, toegeeflijkheid ook thans en thans vooral als het groote redmiddel beschouwen. Meer dan één blad raadt ook al gedurig toegeevenheid aan en, te oordeelen naar hetgeen vóór en na den 11 December plaats heeft gehad, zal die verderfelijike raad door hooge ambtenaren

worden ondersteund. Is dan ook de rijkste ondervinding niet leerrijk genoeg? Gij kunt alles toegeven, mits beginselen niet. Die zich een valsch beginsel welgevallen laat, getrooste zich de gevolgtrekkingen ook. De eene concessie wordt reden te meer om ook de volgende concessie te doen. En waar houdt men op? Als men niets overgehouden heeft.

Wanneer eene vesting wordt bestormd, blijft de bezetting niet werkeloos; veel min laat zij de valbruggen neêr of opent de poort. Zoo is het ook hier: daar men de goede zaak noch aan haar zelve overlaten, noch aan den vijand overleveren moet. Allereerst dient men te weten wat de goede zaak is. Er moet gestreden worden, gelijk men het ook vroeger met juistheid uitgedrukt heeft, tegen gewapende begrippen. Dit kan niet met physische krachten alleen. Daartoe wordt de wetenschap vereischt; en het is treurig ten dien opzichte gesteld. De Souvereiniteit van het Volk werpt alle troonen omver. En evenwel, hoe zelden wordt dit begrepen en erkend! Het Staatsregt, dat op regtskennis en geschiedenis steunt, is aan de Staatskunde bijna vreemd. Menigeen van wien veel afhankelijk is, ziet de wezenlijkheid en het gevaar der dwalingen niet, of vleit zich dat zij door bedaardheid en schrandere overleg met de bestaande orde van zaken vereenigbaar zijn. Intusschen is het door rede en ondervinding boven bedenking gesteld, dat geen troon, geen wettig gezag, geene maatschappij met de toepassing van die leer duurzaamheid hebben kan.

Veel is ook in dit Rijk; het moet, schoon het in sommige opzichten wel verontschuldigd worden kan, niet langer worden ontveinsd; zeer veel is door de regering gesproken en gedaan, dat somtijds meer dan weifelachtigheid verraaft. Zoo men daarop niet te rug komen wil, zoo men die algemeene souvereiniteit niet geheel, en met overtuiging, en met levendig besef dat deze dwaling de bron van duizend wanbegrippen is, verzaakt; dan heeft men geenerlei steunpunt voor het wettig gezag. Men leere toch zien dat de Souverein overal waar niet een Gemeenebest bestaat, onafhankelijk is van het Volk; dat, waar het Volk Souverein is, geen Koning dan als gehoorzaam ambtenaar wordt geduld; en dat, wie overal de oppermagt der bevolking erkent, de grondslagen sloop evenzeer van Gemeenebest als van Monarchie.

Onzijdigheid is ongerijmd waar het zelfbehoud geldt. De Koning, trouwens, heeft zich den 11 December verklaard. Er kan niet afgeweken worden van hetgeen toen omtrent het wezen van den Nederlandschen Staat en omtrent een *voor het bestaan van alle maatschappelijke instellingen, welke ook derzelver vormen van bestuur zijn mogen, even gevaarlijke leer* is gezegd. Zachtheid, gematigdheid, schrandereheid, toegeeflijkheid kan in de toepassing worden gebruikt; ten aanzien der beginsels moet de keus tusschen waarheid en leugen stellig en onveranderlijk zijn.

Het is niet genoeg de ware beginsels gekozen en die eenmaal met nadruk opgelegd te hebben. Zij moeten verdedigd worden naar een vast plan; anders beteekent de verdediging niets: op elke mogelijke wijs; bij de grootheid van het gevaar heeft men aan de middelen die men bezit, niet te veel. Ook hier levert Frankrijks jongste geschiedenis treffende waarschuwingen op. Niet te buigen voor eene factie, liever kroon en leven te

verliezen dan de regten der Dijnastie en de vrijheden van het Volk prijs te geven aan de eischen der liberale partij, dit was een Vorstelijk en een pligtmatic besluit. Vervolgens werkeloos te zijn, te wachten tot dat de vijand krachtiger werd; na geheel te zijn omsingeld, een woedenden uitval te doen; deze waren de rechte middelen om te zegevieren niet.

Neen! voor werkeloosheid is er geen tijd. De partij welke in de Nederlanden reeds zoo magtig geworden is en thans het revolutionaire Frankrijk tot geduchten bondgenoot verkrijgt, moet met kracht worden gekeerd; ten zij de Dijnastie haar Volk aan de willekeur van die partij overleveren wil. Dit wil, dit kan het Huis van Oranje niet; en het zou, hopen wij, door het waarlijk Nederlandsche Volk niet worden geduld; bovendien ook dat zou voor een oogenblik baten en straks nutteloos zijn. Wederstand, krachtdadige wederstand dus; maar wat nu te doen? Moeijelijk is het en gewaagd dit vooraf in bijzonderheden te beslissen; maar het wordt, gelooven wij, dagelijks meer door vriend en vijand erkend dat het gemis aan een Ministerie en zelfs aan hetgeen men in andere Rijken door Ministers verstaat, een der grootste gebreken is van het bestuur. De volstrekte afhankelijkheid waarin zich ieder Minister, naar het schijnt, ook ten aanzien van geringe bijzonderheden bevindt, legt den Koning ondragelijke lasten op, doet de zedelijke verantwoordelijkheid berusten op hem alleen; strijdt met den aard der Nederlandsche Monarchie, waar de Koning, in plaats van eene werktuiglijke administratie in beweging te brengen, een deel van zijn gezag aan zelfstandige, schoon grootendeels afhankelijke ambtenaren overdragen moet; en houdt den Vorst geheel verstoken van die kracht, zonder welke hij buiten de mogelijkheid is het zedelijk overwigt te behouden. Nog nadeeliger is het voor de wezenlijke kracht van den Troon dat er in dit Rijk geen Ministerie, maar slechts eene ongelijksoortige verzameling van Ministers bestaat: dit neemt alle eenheid van beraadslaging, alle zamenstemming van handelwijze weg. Waarlijk dit is een punt waarop de aandacht der Regering in dit oogenblik niet te veel kan worden bepaald; dat er een Ministerie, een krachtvol Ministerie moet zijn, berekend om zich overal en altijd, maar in de nu weder aanstaande vergaderingen der Staten-Generaal bovenal, tegen de revolutionaire begrippen, die met verdubbelde hevigheid gepredikt zullen worden, op grond van echt anti-revolutionaire beginsels te verzetten. De invloed van den Staatsraad, die zoo heilzaam wezen kon, schijnt ook te gering. Zoo voordragten van wet, door overleg van den Koning met de tweede Kamer volkomene gedaantewisseling ondergaan, dan schuift men bijna een ligchaam op zijde, hetwelk anders den Troon tegen mogelijke aanmatigingen der Staten-Generaal versterkt. De vormen van het bestuur, waarin te veel uit de tijden van Napoleon overgebleven is, door bureaucratie en centralisatie zeer weinig met den aard der grondwettelijke instellingen in verband, zijn meer tot verdooving dan ter ontwikkeling van uitstekende talenten geschikt. Vooral zij men toch meer op het voorlichten en besturen der openbare meening bedacht. Waar die besturen is, wordt de Staat, zoolang men haar volgt, zoetvoerig; zoodra men zich tegen haar verzet, met geweld in den afgrond gesleept. Het verbeteren van

die meening, daar komt het thans meer dan op het verzamelen van legers en geldmiddelen aan. — In België juicht de liberale partij; dit spreekt van zelf; en de wijs waarop zich de bekommernis in de Noordelijke gewesten openbaart, toont hoe ingenomen men ook hier, dikwijls zonder zelf daarvan regt bewust te zijn, met de in praktijk gebragte beginselen is. Zoo de Regering het onderscheid tusschen ware en valsche vrijheid, tusschen pligtmatic en misdadige oppositie, tusschen de Grondwet, gelijk zij op beginselen steunt en de Grondwet zoo als zij door gevaarlijke theoristen uitgelegd wordt, niet aan het licht brengen kan; het Algemeen niet overtuigt dat de vrijheden der Natie onafscheidelijk zijn van de vastheid van den troon; dat de zaak der Koningen thans evenzeer de zaak der bevolkingen is; dat met den triomf der omwentelingsleer op den duur noch godsdienst, noch vrijheid, noch regt meer bestaat; indien zij niet op die wijs het revolutionaire fanatisme door lofwaardige geestdrift bestrijdt, is al hetgeen men verrigt, buiten evenredigheid tot het gevaar hetwelk het Rijk der Nederlanden bedreigt. — Doch hoe is de Regering tot het verkrijgen van dien zedelijken invloed in staat? Of zij genoegzame middelen heeft, weten wij niet; maar zeker is het dat er middelen zijn welke niet worden gebruikt, en dat het doel onbereikbaar blijven zal, zoolang de Regering uit één mensch bestaat, in plaats van door één mensch te worden bestuurd.

Door niets te doen, laat men den vijand ongestoord verrigten wat hij wil; door concessien baant men hem met gediensdigheid den weg. In het een en in het ander geval wordt men onvermijdelijk zijn prooi. Als men de ware beginsels naar een waarlijk grootsch en veelomvattend plan, met inroeping van den bijstand der welgezinden, toepast en verspreidt, dan behoeft men, wat er ook gebeure, niet bevreesd voor zelfverwijt te zijn.

Zoo eene Mogendheid een bestuur erkent, dat, hoe ook genaamd, geen beteren grondslag dan de Volks-sovereiniteit bezit; dan is die erkenning als 't ware aan de onderteekening van haar eigen doodvonnis gelijk.

Het komt er nu enkel op aan hoe en wanneer de oorlog tegen de revolutionairen met de meeste hoop op goede uitkomsten plaats hebben zal. Een revolutionair Gouvernement is, reeds door zijn aanwezen alleen, met de geheele beschaafde wereld in strijd.

Zoodra men, wegens vermeend wangedrag van den Monarch, een einde maakt aan het wezen der Monarchie, is alle denkbeeld van regering weg. Van waar die Stedehouder of *Roi citoyen*; die Pairs, die Gedeputeerden, die regters? Wie gaf hun eenig gezag? Op welken grond matigen zij zich de beschikking over vrije medemenschen aan? — Frankrijk is, waar de omwenteling overwint, zonder burgerlijke maatschappij. Eendragt, eendragt, roept elk: even goed kan men verlangen dat de bundel pijlen blijve in zijn geheel, ook als de band losgescheurd is.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Zaterdag den 28sten Augustus.

Zeer veel hangt voor dit Rijk en voor Europa in 't algemeen ook nu nog van de handelwijs der Regering van de Nederlanden af.

Alle denkbeelden vereenigen zich thans op één punt: den invloed van Frankrijks omwenteling op dit Rijk, zoo wat de buitenlandsche als wat de inwendige aangelegenheden betreft.

Het behoud van den vrede wordt, niettegenstaande de omkeering van Frankrijks Monarchie, door de Mogendheden, zoo het schijnt, vrij algemeen gewenscht. Misschien zal de Hertog van *Orleans*, uit vrees voor een nog meer revolutionair bewind, zooveel doenlijk, worden ondersteund.

Desniettemin gelooven wij niet dat langdurig behoud van den vrede mogelijk is. Oorlog zal dagelijks meer behoefte worden voor het Fransche Volk. Het kan wezen dat het tegenwoordig Gouvernement, althans in het eerst, het vermijden van vijandelijkheden verlangt. Maar wat beteekent die wensch wanneer het zoogenaamde Volk en eindelijk het gepeupel beslist?

Hoedanig ook de handelwijs der Mogendheden zij, de Hertog van *Orleans* zal, dit vreezen wij, eenmaal gedwongen worden tot den krijg, of plaats maken voor een minder vredelievend Bestuur.

De Mogendheden hebben tot gewapende tusschenkomst regt. Frankrijk is verdeeld; bevindt zich in een toestand die gevaren ook aan andere Landen voorspelt, en het is eene zegepralende factie die een welgeordenden Staat vervangt. Wie de bevoegdheid tot tusschenkomst ontzegt, beweere dat het eene Rijk, hoedanig ook het lot en het gedrag van den nabuur moge zijn, altijd lijdelijk wezen moet; en dat de overmagt alleen de grondslag van Volkerenregt is. Bovendien, zoo het revolutionaire stelsel; al wat uit eene algemeene Volkssouvereiniteit ontspruit, is, naar ons inzien, onder alle vormen revolutionair; zoo dit verderfelijke stelsel niet wordt gestuit, zoo er niet wederom een wettig gezag daargesteld wordt, is het voor langen tijd met rust, orde en regt in de beschaafde wereld gedaan. Men doorziet de ware oorzaken geenszins van de bedaardheid en gematigdheid, welke door de overwinnaars ten toon worden gespreid. De revolutie is geëindigd, zoo men waant, en de revolutie begint. Het liberalismus dat alle banden welke de mensch zich niet vrijwillig opgelegd heeft, versmaadt en verscheurt, brengt telkens een nieuw gezag voort dat regtens magteloozer en daarom inderdaad geweldiger is. Hoelanger uitstel, hoe meer Europas diplomatie vertwijfelen zal. Verbindtenissen ter gemeenschappelijke verdediging baten niet, wanneer de gevaarlijkste aanval in de ongestoorde mededeeling van verderfelijke beginsels bestaat.

De minste poging tot herstel van het wettig gezag zou voorwendsel voor een nieuw schrikbewind, en te gelijk het teeken voor binnenlandsche onlusten in onderscheidene Rijken kunnen zijn. Soortgelijke kruistogt is mislukt

en toen waren de liberale beginsels veel minder algemeen. — Dit is zoo. Evenwel stilzitten ware misschien nog verderfelijker geweest, en de rampspoedige uitkomst van zoo vele oorlogen die tegen het revolutionaire Frankrijk werden gevoerd, was voornamelijk het gevolg van menigvuldige feilen, waartegen men nu door de ondervinding gewaarschuwd is, en vooral van de bekrompenheid en van het eigenbelang, waardoor het wezenlijke doel van den krijg reeds spoedig voorbij werd gezien. De strijd zou moeten wezen tegen de overheersching eener partij, tot handhaving van de regten der Dijnastie en van het Charter, zoo als het in 1815 gegeven en door alle partijen als Grondwet van den Franschen Staat ingeroepen werd. Het getal welgezinden is in onderscheidene deelen van Frankrijk niet gering; en, naarmate de onheilen der revolutie blijbaarder zullen wezen, zal de terugwensching der verbeurde voorregten levendiger zijn. De Mogendheden, doordrongen met het gevoel dat het hier een algemeene strijd tusschen orde en wanorde, regt en willekeur is, zouden maatregelen moeten beramen evenredig aan de grootheid van het doel.

Vruchteloos is thans al wat in 1813 en 1815 werd gedaan. Het getemde monster staat in dreigende houding wederom op. Naauwelijks zou het bedwongen kunnen worden, indien omtrent de noodzakelijkheid van zoodanig bedwang tusschen Europas Kabinetten eenstemmigheid bestond. Bijna kan eene tegenovergestelde eenstemmigheid te gemoet worden gezien. Bij sommigen ontbreekt de kracht; bij anderen ook de wil. Engeland is voor de omwenteling geen rotssteen der verbrijzeling meer.

Het kan wezen dat Europa tegen het revolutionaire Frankrijk magtelooz is. Maar bedenkt men wat uit die mogelijkheid volgt? Gij moet opvaren tegen dien geweldigen stroom; daartoe ontbreekt u de kracht: zoo wordt gij medegesleept.

Zoodra er geene algemeene vereeniging ontstaat, heeft het Rijk der Nederlanden geene keus; het moet lijdelijk zijn. Laat er evenwel niets worden gedaan dat met de waardigheid eener wettige Regering strijdt. Menige bladzijde der Geschiedenis, van de *Assemblée Constituante* af tot op *Napoleons* val, moest voor de eer der Mogendheden er uit worden gescheurd. Dit zij ernstige waarschuwing voor het vervolg. De Regering der Nederlanden stelle op vereerende zelfstandigheid prijs. Waarlijk wij zien niet hoe de Hertog van *Orleans* als Koning der Franschen, enkel door de keus eener Kamer die zich de beschikking over den Staat aangematigd heeft, zonder wegwerping van de meest noodzakelijke beginselen van Staats- en Volkerenregt kan worden erkend. De Hertog van *Bordeaux*, zoolang het regt van erfopvolging eener aloude Dijnastie eenige waarde bezit, is Frankrijks wettige Monarch. Dit is geene halstarrige miskenning van hetgeen de onwederstaanbare loop der gebeurtenissen eischt. Er kunnen

omstandigheden zijn in welke een Gouvernement, hoe wel het uit geweld en onrecht voortgesproten is, in de rei der wettige, althans der gevestigde Gouverneminten, al is het met tegenzin, opgenomen wordt. Die opneming zou mogelijk zijn, indien, bij het onwaarschijnlijke der te rugkeering van den wettigen Vorst, hier alleen verandering ten behoeve van een anderen tak van het regerend Stamhuis was geweest. Het geheele Staatsgebouw ligt omver. Alles blijft in naam, terwijl het met de daad omgekeerd is. De revolutie verbergt zich in den vorm dien de Monarchie aangenomen had; straks werpt zij ook dat hinderlijke gewaad af. De Hertog van *Orleans* regeert noch krachtens het erfregt dat hij versmaadt, noch door den wil van het Souvereine Volk, hetwelk niet is gehoord; hij regeert omdat en zoolang die afdeeling der liberale partij, welke nu de winstgevende bedieningen bekleedt, sterk genoeg is om haar gezag tegen de beginsels waardoor zij het verkreeg, te beschutten. Erkenntenis van zoodanig Gouvernement is de aankondiging dat in ieder Land, wie zich ook meester make van het bewind, plaats en rang verkrijgen zal in Europas Gemeenebest. Het is verzaking van het regt; het is aanmoediging der munitij; het is onvoorwaardelijke hulde aan het geweld; het is goedkeuring van beginsels, volgens welke ieder wettig gezag niets anders is dan onverschoonlijke en misdadige dwingelandij.

Weigering van erkenntenis zou de oorzaak van oorlog kunnen zijn. — Het voorwendsel misschien. Geeft men uit zwakheid, uit gevoel van onvermogen toe, omdat schande beter is dan gevaar, zoo zal dezelfde grond telkens voor gelijke toegeeflijkheid bestaan. En ook die toegeeflijkheid mist haar doel. Niet de handelwijs, maar het aanwezen van een wettig Gouvernement is voor een revolutionairen Staat het ondragelijkste grief. Uitstel van den krijg tot dat het oogenblik voor den vijand nog gunstiger zij, dit is alles wat de vredelievende gezindheid der Mogendheden vermag.

Wat de binnenlandsche aangelegenheden betreft, is de Regering der Nederlanden meer vrij.

Zonder eenheid van Ministerie geenerlei kracht; daar ook de meest bekwame Monarch onvermijdelijk onder de heerschappij der tweede Kamer geraakt. De Ministers moeten niet door bezigheden van min belangrijken aard, voor behoorlijke overweging van gewigtiger zaken onbekwaam worden gemaakt. Er moet werkkring en uitzigt ook in het Bestuur voor meer dan gewone bekwaamheden zijn: anders mist het den steun dien vereeniging van talentvolle personen aan eergierige en baatzuchtige oppositie verschaft. De Troon moet, door een welingerigt en met de Natie als 't ware ineengevlochten Gouvernement, een heilzaam en noodzakelijk overwigt hebben: eenheid brengen in den Staat en eensgezindheid onder het Volk.

Men boezemt den Volkeren gedurig achterdocht en wantrouwen ten aanzien van der Vorsten bedoelingen in. Onvermogen tot het losmaken van den knoop zal, zegt men, hun hand zich uitstrekken naar het zwaard. Dit mag zelden en het baat tegenwoordig niet. De ware vrijheid heeft thans in een Constitutioneel Rijk weinig te duchten van den Vorst: zij is het laatste bolwerk van den Troon. Wel zijn de Volkeren, bij welke Godsdienst, zedelijkheid en regtsgevoel zijn verzwakt, meer dan ooit rijp voor lafhartige aanbidding van een despotiek gezag; namelijk als het uit onrecht en wanorde ontspruit. Onder wettige Dijnastien lukt men geweldige maatregelen, als voorwendsel tot revolu-

tien, uit en ook de vrijheid wordt versmaad omdat zij geene losbandigheid is.

De vrijheid heeft, van de zijde der Vorsten, niet te vreezen voor geweld; daarentegen wederstand te bieden valt menigwerf zwaar; in het eerste oogenblik nadat men toegegeven heeft, ademt alles dankbaarheid en vreugd. De Regeringen bezwijken thans menigmaal voor die gevaarlijke verzoeking. Hopen wij dat men er in dit Rijk nu vooral tegen zal worden gesterkt. Niet als of men alles weigeren moest dat met onbetamelijken aandrang is verzocht; maar niets worde verleend omdat men, schoon het geweigerd worden moest, het niet weigeren durft. Dan is men reeds onder het juk. De Staatskunde moet zich niet zelden schikken naar de begrippen en wenschen van het algemeen; doch men zie toe wat en aan wie toegegeven wordt. Hetgeen regtmatig en billijk is; anders tast men de steunselen aan van het gezag: aan den zoodanigen niet die ons den dood gezworen heeft; uit al wat hij afdwingt of verkrijgt, smeedt hij een nieuw wapen tegen wie het gaf. Een stelsel van vereeniging is goed, zoodra het steunt op orde en regt; bevrediging eener partij die de omkeering der Staatsregeling bedoelt, niet; omdat zij alleen te vrede kan worden gesteld door hetgeen men niet toegeven mag. Door concessien werd de val van den Troon in Frankrijk verhaast, en het Rijk der Nederlanden reeds vóór eenige maanden in bedenkelijken toestand gebracht. Vrijheid der drukpers; hierop komen de dagelijksche uitlatingen althans der ultra-liberale oppositiebladen neêr; volkomene vrijheid der drukpers, verantwoordelijkheid der Ministers aan de vertegenwoordigers van het Souvereine Volk of .. opstand. » Waartoe het aanwezen van het Rijk door over-drevene standvastigheid in de waagschaal gesteld? » Wel nu! Men kondigde ten tweedenmaal de wetteloosheid af voor misdrijven die door de drukpers worden begaan: men plaatste den Troon onder de oppermagt van het Volk. Dezelfde kreet verheft zich op nieuw: vrijheid van onderwijs, jurij, verandering in de organisatie der schutterijen, verplaatsing der hooge Collegien, gehoorzaamheid aan het bedrogen gemeen.

De Grondwet misschien zal een bolwerk zijn tegen toomeloos geweld? Frankrijk leere wat eene Grondwet tegen factien baat. Onder het Charter vond men alles daarin waartoe nu evenwel de verandering van het Charter noodzakelijk werd gekeurd; en eigendunkelijke vernietiging van al wat hun in de Constitutie van het Rijk hinderlijk was, is het proefstuk van die ijverige Constitutionelen geweest. Hun stelsel is willekeur en eigenbelang, en kieschheid ten aanzien der middelen schrikt hen niet af.

De Grondwet moet tegen soortgelijke vrienden, wier gehechtheid bovendien merkkelijk verflauwt, krachtadig worden beschermd. Door handhaving van het Charter met nadruk en beleid, zou het gevaar, zoo het gekeerd worden kon, zijn gekeerd. Indien de Koning van Frankrijk hetgeen hem niet geoorloofd was heeft gedaan, hij had langen tijd verzuimd hetgeen hij met volkomen regt had kunnen doen. Aan Frankrijks voorbeeld spiegele men zich. Werkeloos, lijdelijk zijn is reeds eene concessie op zich zelf; de grootste, de minstverschoonlijke concessie misschien, daar de Koning, wiens waardigheid en eed geene afwijking van de Grondwet gedooft, natuurlijkerwijs het hoofd van haar verdedigers wezen moet. De Staat wordt aangevallen door eene ultra-liberale partij die, terwijl zij uit de algemeenheid der liberale beginsels een geduchte overmagt ontleent, alleen dantrouw aan het Gouverne-

ment belooft, indien het Gouvernement haar wederkeerig volkomene gehoorzaamheid bewijst; trouw uit eigenbelang, uit willekeur, niet uit plicht: ontevredenheid wettigt, volgens haar, ontrouw en hoog verraad. De Regering onderhandele toch met de zoodanigen niet. De Grondwet kan geschonden worden door concessien evenzeer als door aanmatiging. De Regering zoeken een steunpunt in eigene kracht: en scharen dan door wijsheid, door energie, welke geheel iets anders is dan geweld, door openhartigheid ten aanzien van hetgeen zij bedoelt, de welgezinden uit het gansche Rijk om zich heen.

Een Gouvernement dat de Grondwet handhaven wil, heeft met veelsoortige tegenstanders te doen. Een groot deel van den Adel en van de Geestelijkheid in het Zuiden, de belijders der nieuwe begrippen in beide deelen van het Rijk, ondermijnen, somtijds ter goeder trouw en zonder de gevolgen hunner handelwijze te doorzien, de stevigste bolwerken van den Troon: en sedert men de aanmatigen meer bijzonder van België en van het Catholicismus behendig op den achtergrond heeft geplaatst, is de vereeniging van ongelijksoortige bestanddeelen tot ééne zelfde oppositie, waarin de ultra-liberaal, ten behoeve van Republiek, ultra-Catholicismus en Fransgezindheid den boventoon geeft, voorzeker geene hersenschim meer.

Desniettemin moet al wat mogelijk is, worden beproefd. Welligt te vergeefs: doch pligtverzuim redt althans evenmin.

De Godsdienst is de grondslag van iederen Staat; de onmisbare steun van elk gezag. De Grondwet regelt de verhouding tusschen Staat en Kerk; maar verbiedt geenszins dat het Christendom rigtsnoer van regent en onderdaan zij. Dat onzedelijkheid niet wordt geweerd, sluit de aanprijzing van zedelijkheid niet uit. Eerbiediging en toepassing van een leer die liefde en verdraagzaamheid beveelt, ziedaar hetgeen wenschelijk is. Velen, thans zoo ijverende tegen elken band tusschen Godsdienst en Gouvernement, verlangen de heerschappij der Kerk te vestigen op de puinhoopen van den Staat: dit is het geheim der Unie die ultra-liberalen en ultra-Catholijken, niet in België alleen, verbindt. Wie deze Unie verbroken acht, klimt, gelooven wij, tot haar wezenlijke oorzaken niet op. Vereeniging is het eigenlijk niet; het is in zeker opzigt dezelfde partij die uit onderscheidene beweegredenen werkt. Het ultramontanisme dult noch Gallicaansche kerk, noch Protestantsche Dijnastie. Vele gematigde Roomschen evenwel, aan wie eene algemeene ontbinding der maatschappijen haghelijk schijnt, zullen gevoelen dat er omstandigheden zijn in welke eene Christelijke regering, hoewel zij ook de Onroomschen beschermt, voor de Roomschen wenschelijk is. De Protestanten zullen zich vaster sluiten om een Huis, dat, op het voorbeeld der vaderen, de Godsdienst belijdt en beleeft waardoor Nederland en Oranje groot, roemrijk en gelukkig zijn geweest. In den strijd tegen het ongelooft is een vereenigingspunt voor Protestant en Catholijk; en ook die geestelijken welke geen onverzoonlijke Godsdienststaat of onverstandige dweeppzucht bezielt, zullen zich nu misschien voegen bij het Gouvernement, wanneer hun, bij het behoud der regten van de R. C. Kerk, ook in het belang der Godsdienstige opleiding van het Volk, die invloed toegekend wordt, welke met de regten der kroon en met de gelijke bescherming der gezindheden vereenigbaar is.

Daar mag geene verandering worden toegelaten in het wezen van den Staat. Het denkbeeld van Monarchie is bij de meeste menschen, bij sommige Regeringen zelfs, duister en verward. Men ziet tusschen

Monarchie en Republiek slechts een vormelijk, geen wezenlijk onderscheid meer. Men vraagt of de dusgenaamde uitvoerende magt aan één of aan meer ambtenaren door de Souvereine bevolking opgedragen is. Reeds die vraag zelve bewijst dat men geen denkbeeld van den aard der regeringsvormen heeft. In eene Monarchie heeft één, in eene Republiek hebben sommigen, of velen, of allen het regt van Souvereiniteit; hetwelk op velerlei wijs gewijzigd, beperkt en getemperd kan zijn. Men sloopst ieder wettig gezag, omdat men geenerlei zelfstandige Souvereiniteit erkent, en men ook die magt, welke de hoogste behoort te zijn, niet in buitengewone omstandigheden slechts, maar altijd aan het alvermogen der publieke meening en der veronderstelde Volkswil onderwerpt. Dit is het afkondigen van Anarchie. De Geschiedenis heeft het sedert 1789 dikwerf genoeg getoond; weldra bevestigt Frankrijk het op nieuw. Liever wat men ook wil, dan dusdanige wetteloze regering van het graauw. Is de Souvereiniteit in de Nederlanden onder drie onafhankelijke magten verdeeld, dan leven wij niet in een Staat; dan zijn er als 't ware drie Mogendheden in het Rijk, tusschen welke, bij aanmatiging en wederstand, alleen het regt der sterkeren of een soort van Volkeren-regt beslist. Naar ons inzien, heeft de Grondwet, waarbij van het beginsel der Souvereiniteit des Konings uitgegaan is, zoodanige onmogelijkheid niet gewild: maar, gelooft men dat vooroordeel ten deze bedriegt, men beproeve haar verwezenlijking, en behoede ons, zoo men kan, te gelijk voor de overheersching van gepeupel of van dagbladschrijverij. Men stichte, indien zulks met onderling goedvinden kan, een Gemeenebest; men taste in de verscheidenheid der regeringsvormen naar welgevallen rond; eene Oligarchie, eene Aristocratie, eene volkomene Democratie; doch men bouwe den veelbelovenden Staat ten minste niet in de lucht; men geve grondslagen aan het gebouw; men sta van die wanbegrippen af, waardoor men ook tegen wil en dank wordt gebragt in theorie tot de eeuwigdurende Volkssouvereiniteit, in praktijk tot de miskenning van het regt, tot de huldiging van het geweld, tot onophoudelijke omverwerping telkens van hetgeen weder opgebouwd is. — Het vooroordeel tegen de Monarchie ware minder sterk, indien men haar wezenlijken aard beter begreep. Zij is niet hetgeen de oppositie beweert; zij is ook niet hetgeen de Regering, naar men somtijds vermoeden zou, met menig welgezinden verlangt. Het is als of bijna iedereen thans het Liberalismus tot grondslag zijner redeneringen neemt. De zich gelijk blijvende liberaal eischt dat de Vorst, hoe magtig ook, hoe geëerd, zoodra het Volk duidelijk spreekt, den wil eerbiedige van wie hem aangesteld heeft. Het Gouvernement gevoelt dat dit, zonder wanorde, onmogelijk is. De liberaal wil, zoodra het nuttig schijnt, tusschenkomst van den Souverein, van het Volk; de Regering grondt op voorwaardelijken afstand een blijvend en onvoorwaardelijk regt. Zoodra men op eenigerlei wijs de Volkssouvereiniteit ook in Monarchien erkent, heeft inderdaad de ultra-liberale oppositie gelijk. Het duister gevoel hiervan brengt weifeling in alle gedragingen van het Gouvernement, huivering ook bij de welgezinden te weeg. Zelfstandigheid van den Monarch schijnt onafscheidelijk van tirannij. Men ziet in een Koning geen aan Grondwetten gebonden Souverein van het Rijk; maar hetgeen in 1791 Lodewijk XVI was, hetgeen nu de Hertog van Orleans is, het hoofd eener eigenlijk oppermagtige bevolking; voor den zoodanigen is geene keus, dan speelbal der partijen of, gelijk Napoleon was, willekeurige alleenheerscher te zijn. Het Liberalismus

plaatst, zoolang men nog meerdere vrijheid verlangt, den persoon des Konings, als een overbodig pronksieraad, buiten het Gouvernement; en als de Anarchie beteugeling vereischt, het gansche Gouvernement alleen in den persoon van een Despoot, aan wien alsdan zeer oneigenaardig den naam van Monarch toegekend wordt. Hieruit kan het worden verklaard dat in verscheidene Rijken de administratieve eenvormigheid van een Napoleontisch bestuur overgebleven is. Zeer ten onregte; dewijl zij, tegenover eene onafhankelijke Volksvertegenwoordiging gesteld, ijdele en verderfelijke krachtverspilling is. In eene ware Monarchie is de Koning hoofd van het Gouvernement, de troon middenpunt van het Volk; de Vorst regeert niet alleen, daar hij door of met een eendragtig Ministerie en een welgekozen Staatsraad het geheel overziet; schenkt aan ambtenaren vertrouwen en gezag; zoekt in eene krachtvolle Aristocratie en in het onderscheid der rangen ook voor des Konings zetel een steun; laat wat niet tot algemeen belang aantrekkelijk is, over aan gewestelijke en plaatselijke beschikking; brengt overal bestendigheid; in; beteugelt de losbandigheid met eene vaste hand; geeft aan de vrijheid al de ontwikkeling die de menschelijke onvolkomenheid gedooft; heiligt als 't ware den Staat door Godsdienst, die de eenige bron der zedelijkheid is, en schaart, terwijl hij de factien bedwingt, alle talenten, alle belangen, de gansche bevolking rondom den onwankelbaren troon. Dit is de Monarchie gelijk zij in de Nederlanden weleer alle partijen zou hebben verzoend; gelijk zij de vruchten verschaft welke het Liberalismus belooft, gelijk de Nederlandsche Grondwet ze daargesteld heeft en gelijk zij, behoorlijk in het licht gesteld, duizenden om zich vereenigen zou die niet weten dat vrijheid de steun is eener echte Monarchie, onderdrukking en geweld het levensbeginsel van een liberaal Gemeenebest.

Beschermers van de Volkszelfstandigheid te zijn geeft aan een Gouvernement kracht. Welke de Nationaliteit is, wordt niet door redeneringen bepaald. Zij bestaat of zij bestaat niet; behouden, ontwikkelen, verlevendigen, dit alleen is alles wat het Gouvernement vernag. Daar zij geenerlei dwang; aanmoediging van hetgeen antinationaal is, evenmin. Veler onregmatigen eisch heeft men met de behoeften en wenschen der bevolking verward. Ook in België zou weerklank zijn geweest als de echt Nederlandsche toon aangeslagen was.

Bijgeloof en tevens, hoe vreemd die zamenvoeging zij, ongodisterij; voorts anarchie en onderwerping aan der Franschen tijrannieke en voortaan ook wraakgierige heerschappij, ziedaar wat het Rijk der Nederlanden bedreigt. Het *Oranje boven!* kan veel; maar het moet met denkbeelden en gevoelens worden ondersteund, door welke de volksenergie, niet de aandrang der massas of het geweld van het graauw opgewekt wordt. Godsdienst, wettig gezag en Vaderland zij de Nederlandsche leus: deze voorwerpen zijn het, waarop de krachtige zinspreuk van het Huis van Oranje toepasselijk is. Het is niet door vechten, althans niet door vechten alleen dat, wanneer de openbare meening op een dwaalspoor is gebracht, Regeringen en Volken worden gered. Geweld zou eenmaal het vruchteloze wapen eener wanhopende verontwaardiging zijn; doch grondwettige wederstand tegen aanranding van hetgeen ook de Grondwet vastgesteld heeft, is beter dan geweld. Mogt het besef levendiger zijn dat het aller belangen thans geldt. Met de regten der kroon zijn de vrijheden van het Volk en

ieders verkregene regten op het spel. Zoo de Koning aan den Hertog van *Orleans* en de Grondwet aan het republikeinsche Charter gelijk wordt gemaakt, dan zal het Rijk, gelijk vroeger met België en Holland het geval is geweest, van de naam-Monarchie in de Republiek, eindelijk in de wanorde en in het despotismus worden gesleept. Dit ware het gevolg van die zachtheid, die inschikkelijkheid, die ontwijking van al wat aan kwalijkgezinden aanstootelijk is, in 't kort van de handelwijze welke thans als voorschrift eener bedachtzame gematigdheid algemeen aangeprezen wordt. Geen ontwerp dat aan eene factie voldoet, en niet doodlijk is voor den Staat. Denkbaar is daarentegen een plan hetwelk de belangen van Protestanten en Catholijken, van orde en vrijheid, van Noorden en Zuiden, in zoo ver ze met de Grondwet en met de voortdurend van het Rijk vereenigbaar zijn, gelijkelijk bevorderen zou. De omstandigheden zijn daarvoor in sommige opzichten niet geheel ongeschikt. Althans, naar mate men langer wacht, zullen zij gedurig ongunstiger zijn. Adel en Geestelijkheid zijn wellicht voor te snelle en te algemeene ontwikkeling van het Liberalismus eenigzins beducht. Menig liberaal heeft voor de gevolgen zijner eigene beginsels terug. Onlust en krijg zijn voor landbouw en fabrieken niet goed. Velen nog zijn in België aan het Gouvernement, zeer velen aan den Koning gehecht. In het Noorden is men vrij algemeen liberaal; voornamelijk evenwel dewijl men niet weet wat liberaal is. In het Noorden bestaat zin voor Godsdienst, zin voor orde en vrijheid, gelijk zij de telgen van het echte Christendom zijn; liefde tot de Dijnastie, herdenking aan de slavernij die de Fransche vrijheidskreet aangebragt heeft, en zekere koelheid welke dikwerf in gevoelloosheid ontaardt, maar die vatbaar maakt voor bedachtzaam overleg en voor te rugkeering ook als men afgedwaald is.

Zoo elke poging van een welmeenenden Koning nutteloos en duurzame vereeniging eenmaal onmogelijk was; indien België van Holland afgescheurd wierd; hetgeen, hoe betreurenswaard, wenschelijker is dan Holland met België in den maastroom van Frankrijks omwentelingen verzwolgen te zien; ook dan zou aan dezelfde beginsels, op welke nu het Rijk der Nederlanden steunt, de onafhankelijkheid en welvaart van het oude Holland zijn gehecht.

Laat ons hopen dat er een Ministerie zal worden gevormd. De voordragt eener Wet op de periodieke drukpers, waarbij de drukpers in het algemeen zoo vrij mogelijk worde gesteld, zij van dat Ministerie het eerste werk. De aanval worde op het gebied der factie overgebracht.

Deze en soortgelijke raad, welke ons de voorzigtigste en aan velen het toppunt van vermetelheid schijnt, zal wel niet worden gevolgd. Misschien is er geen redmiddel meer. De Christen evenwel is gerust. Wanorde en onregt zegevieren somtijds lang: heerlijk komen orde en regt, al is het voor den kortstondigen mensch niet altijd hier, in het licht. Uit het Evangelie ontspruit reeds nu de vrede van het gemoed, welke boven de omstandigheden verheft.

De tijdingen uit Brussel geven aan het bovenstaande dubbele kracht. Zij bevatten alleen wat lang vooruitgezien was; want ook de Rijken storten bij de eerste stormvlaag ter neer, wanneer men niet op eene rots heeft gebouwd. De ware beginsels moeten met bedaardheid en kracht voorop worden gezet: wellicht dat het trouwhartige Noorden dan nog een steunpunt verschaft. Bijeenroeping der Staten-Generaal, zamenvestiging van een Ministerie hetwelk zedelijke waarborgen verschaft, dit mag in de eerste plaats worden verwacht. God behoeft Nederland; Nederland zij gedachtig aan god!

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks.
Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Maandag den 30sten Augustus.

GOD BEHOEDE ONS! Dit mag nu wel de gedachte van ieder Nederlander zijn, daar het onvermogen van menschelijke hulp, indien zij door geen buitengewonen zegen wordt bekroond, dagelijks klaarblijkelijker wordt.

Akelig, schrikverwekkend is de toestand waarin het Vaderland zich met Europa bevindt. De geest des kwaads, die ook nu weder uit Frankrijk opgedaagd is, breidt zich over de aangrenzende Rijken met verbazende snelheid uit.

Het is te verwachten dat de opstand, in Brussel uitgebarsten, overslaan zal tot een groot deel der Zuidelijke Gewesten. Niet als ware de gansche bevolking kwalijk gezind: maar de factie, welke men te langen tijd door werkeloosheid of gevele ten nadeele der welkenenden ook in Belgie heeft gesterkt, zal, ondersteund door een plunderziek gemeen, op vele plaatsen, even gelijk zij in de tweede Kamer zoo lang heeft gedaan, overschreeuwen wie aan het Gouvernement toegedaan wezen mogt.

Ook is hetgeen nu gebeurt, lang te voren overlegd. Men gaat te werk naar een welberaard plan. Het is te verwachten dat er met Frankrijk wordt geheuld. Frankrijks zoogenaamde en nu reeds waggelende Gouvernement heeft op dit oogenblik bij den vrede belang. — Wat beteekent de wil van dat Gouvernement? Houdt die de opgewondene bevolking in toom? Zal die beletten dat de broederhand worde gereikt in naam eener tegenmaatschappelijke leer die geene grensscheidingen kent? Het geldt eene gemeenschappelijke zaak; de driekleurige vlag moet door de gansche wereld heen worden gevoerd. Dat is de taak van het Fransche Volk, en de Koning der Franschen zal of slaaf of slagtoffer wezen eener meer overdrevene partij.

De Mogendheden zullen aansnellen tot verdediging van dit Rijk. Zij zijn daartoe verplicht door de tractaten en in hun eigen belang. Zoo de vaart van het oproer in Frankrijk en in de Nederlanden niet wordt ge-

stuit, dan is het gedaan met regt en gezag. Maar dat bedwingen is zoo gemakkelijk niet. De medestanders der oproerlingen zijn overal. Pruisen is voor de Rijnprovincien, Rusland voor Polen, Oostenrijk voor Italie, Engeland voor Ierland en de radicalen beducht, en men herinnert zich nog de energie die het revolutionaire Frankrijk ontwikkelen kan.

Desniettemin is er geene keus. Het is een gedwongen strijd op leven en dood: en zoo er somtijds schijnbaar vrede aangeboden wordt, het is omdat de vijand zorgeloos en ontwapend gemakkelijker om het leven kan worden gebracht.

Nu is het waarlijk om vrijheid en onafhankelijkheid te doen. Want indien Nederland geene zelfstandigheid behoudt, dan zal de Anarchie welke in Frankrijk het hoofd reeds weder opgestoken heeft, en daár en hier plaats maken voor een despotiek gezag; Nederland op nieuw als volgeling of als wingewest van Frankrijk worden verdrukt.

Met blijdschap verneemt men dat de Koning talrijke troepen naar de Zuidelijke gewesten opgezonden heeft, en dat ook de Prinsen reeds zijn waar zij door eer en plicht geroepen en door de wenschen en gebeden van alle ware Nederlanders worden vergezeld.

Intusschen vergete men niet den eigenlijken aard van den tegenwoordigen strijd. Het komt bovenal aan op zedelijke kracht. Die kracht bestaat niet; daar zij enkel berusten kan op beginsels welke of bijna uit het geheugen zijn gewischt, of voor gevaarlijke wanbegrippen plaats hebben gemaakt. Zonder uitstel dus moeten die beginsels met den invloed dien de Koning, als hoofd van een welingerigt Gouvernement, zou kunnen hebben, weder op den voorgrond worden gesteld.

Dit is de eerste voorwaarde waarop de Staat, onder gods zegen, kan worden gered.

De Grondwet, met uitsluiting der Volkssouvereiniteit, zij thans een wezenlijk vereenigingspunt. Daar kunnen, vooral in een tijd waarin alles in twijfel getrokken wordt, verschillende meeningen bestaan omtrent den oorsprong van het gezag: orde met vrijheid, verdraagzaamheid met Godsdienstigen zin, Nederland met Oranje is evenwel de algemeene wensch. Bij de overweging hiervan kan onderling vertrouwen ontstaan; Christendom, Oranje en Vaderland zij de leus van het Nederlandsche Volk.

Uitschrijving van een Algemeenen Bededag komt dringend noodzakelijk voor. Gods zegen en bijstand moet worden gesmeekt. Koning en Volk verootmoedige zich voor god. Men vreeze voor de spotternij van Franschen en Franschgezinden niet. In onze Godsdienstigheid, GODE zij dank! ligt een behoedmiddel tegen der Franschen geweld.

Daar zijn groote en spoedige veranderingen noodig in den vorm van het Bestuur. De inrigting en samenstelling van het Gouvernement bracht groote nadeelen te weeg; langer voortdurend zou onvermijdelijk de oorzaak van onherstelbare onheilen zijn.

De Koning zij hoofd van het Gouvernement; de Staat geene administratieve machine; er moet niet slechts bestuurd, thans vooral moet er worden geregeerd. Het oordeel van het Gouvernement moet de leiddraad worden der meening van het algemeen. Dit is volstrekt onmogelijk, als de Koning op zich zelve staat en de Ambtenaren werktuigen zijn wier aandeel in het Bestuur tot geenerlei waarborg hunner denkwijze verstrekt.

In Ministerie en Staatsraad zij voor de Koning een steun. Menigmaal drongen wij op de noodzakelijkheid van een Ministerie aan en inderdaad wij zien niet hoe, buiten dit, eenheid, kracht en bestendigheid der maatregelen mogelijk is.

In een Constitutioneel Rijk kan' zonder Ministerie, hoewel onder opzigt der Nationale Vertegenwoordiging, worden geadministreerd: maar, wat regeren betreft, is een Vorst die geen Ministerie heeft, aan een stuurman zonder roer volkomen gelijk. De Raad van State moet op een ander standpunt worden geplaatst: ook de groote aangelegenheden van den Staat en de algemeene toestand van het Rijk dienen, nog veel meer dan tot nu toe is geschied, tot een onderwerp van beraadslaging te worden gemaakt. De invloed van dien Raad kan bijna niet belemmerend, maar wel zeer voordeelig wezen voor den Vorst. Wordt die invloed weinig beteekenend gemaakt, dan neemt men een waarborg

van rijpe overwegingen weg en de voorstellen des Konings missen de kracht, welke het oordeel van een achtbaar Ligchaam er aan verschaft.

Het is niet de Koning als *individu* welke voorstellen, naar zijn beste weten ontworpen, aan eene talrijke Vergadering ter verbetering en volmaking voorleggen moet: de ontwerpen behooren van wege de Kroon, na de goedkeuring van den Raad van State, die ten minste in gewone gevallen noodzakelijk is, door een eensgezind Ministerie, zonder nadere wijziging, bij de Kamers in overweging te worden gebracht.

De Koning en de Ministers moeten, zoo veel doenlijk, ontheven worden van de zorg voor al hetgeen mindere belangen betreft.

De Koning moet door het Ministerie het middelpunt wezen der weldenkende leden in de Staten-Generaal.

Goede instellingen zijn op zichzelf niet genoeg; zij maken als 't ware het ligchaam uit; er moet gezorgd worden ook voor de ziel. Het kan niet wel gaan zoolang de gewigtigste bedieningen toevertrouwd zijn aan hen die of afgeleefd, of onbekwaam, of bevreesd, of met valsche begrippen ingenomen zijn; of van wie men weet dat zij de Staatsgeheimen aan miltzuchtige dagbladschrijvers geopenbaard, verraad tegen den Koning gepleegd en met diegenen welke thans de oproer van verheffen, tot eene meer geleidelijke omverwerping van den Staat hebben medegewerkt. Als het belang der Natie gebiedt, houdt des Vorsten lankmoedigheid op. Nu geestdrift voor Godsdienst, zedelijkheid en regt het groote redmiddel is, nu kan de Koning minder dan ooit door die genen worden gediend wier algemeen bekende gedrag hun de aanspraak op hoogachting ontzegt, voor wie geen hooger drijfveer is dan eigenbelang en welke morgen, zoo de Staat heden omgekeerd wierd, voor titel of geld leden van het provisioneel Bestuur zouden zijn. Men koope hen, zoo het noodig is, uit; men zende hen, zoo het wezen moet, met eer en gunstbewijzen weg; maar, nu trotsering van gevaar, nu belangelooze zelfsopoffering, nu verhevenheid van gevoelens wordt vereischt, nu is er voor de zoodanigen geene plaats.

Van alle de middelen welke het gouvernement tot leiding der publieke meening bezit, make men, nu ten minste, met ijver gebruik. Inzonderheid neme men de Tribune en de periodieke drukpers te baat. Het plan van het Gouvernement, een veelomvattend plan, gevormd naar de beginsels op welke het Staatsgebouw rust, dient in de Kamers met openhartigheid geopenbaard, met nadruk en gestadig te worden verdedigd en ontwikkeld. Zoodra er een Ministerie daargesteld wordt, zullen ook de Gouvernements-Couranten op een geheel anderen voet moeten worden gebracht.

Het muitende gespuis biedt ons de Brabandsche vlag en eene driekleurige kokarde aan. *La cocarde orange à disparu*. Zou het geen tijd wezen dat het echte vrijheidsteeken in Nederland wederom opgestoken wierd? Het is de kleur eener familie; het is de volkskleur te gelijk: er bestaan banden tusschen de Natie en dat Geslacht, welke, zoo god de beden onzer vaders en de onze verhoort, onverbreekelijk zijn.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Dingsdag den 31sten Augustus.

Eene geduchte energie ook door bijeenbrenging van talrijke troepen wordt blijkbaar vereischt. Doch het kan, nu de algemeene wapening, onder voorwendsel van rustbewaring, in verscheidene steden van België plaats heeft gehad, ten minste als twijfelachtig worden beschouwd of men zich niet, zoo lang mogelijk, onthouden moet van hetgeen onmiddellijk door burgerkrijg en algemeenen oorlog zou worden gevolgd. De overmagt is niet altijd aan de zijde van het regt. Men wachte, in de buitengewone Vergadering der Staten-Generaal, de opstandelingen op het gebied van diezelfde *légalité*, welke door hen te gelijk schaamtelos vertreden en luidkeels ingeroepen wordt. Men beproeve dit evenwel niet, indien men zich noch door een Kabinetsraad, noch door wezenlijke medewerking van den Raad van State versterkt. In dat geval is de beslissing reeds nu geheel afhankelijk van het zwaard.

Het kan naauwelijks worden verondersteld dat iemand, hoedanig ook vroeger zijne dwalingen mogen zijn geweest, aan den Koning eenigen maatregel voordragen zal, die de Oranjevaan door onderwerping aan opstandelingen bezoedelen zou. Weet men dan niet dat in elk Nederlandsch hart de diepste verontwaardiging ontstaan, en de Vorst, op een waggelenden troon, weldra vernieuwde aanvallen ondergaan, maar dan geenerlei steun hebben zou. Weet men het onderscheid niet tusschen lankmoedigheid, al mogt die overdreven zijn geweest, tusschen vergevensgezindheid en een gedrag hetwelk tijdgenoot en nakomelingschap met geheel andere benamingen bestempelen zou?

De opstandelingen uit Luik eischen onder anderen:

*changement complet de système, renvoi du ministère anti-populaire,
responsabilité ministérielle,
liberté illimitée de l'enseignement,
liberté entière de la presse,
la haute-cour dans une des villes du Midi.*

Uit Brussel wordt daarbenevens verlangd:

*un nouveau système électoral,
une loi nouvelle sur l'organisation judiciaire,
l'annulation des condamnations en matière politique, etc,*

en ook vragen zij nog handhaving der Grondwet; zij door wie de Grondwet met alle menschelijke en Goddelijke wetten wordt verkracht!

Het gevoelen der *Nederlandsche Gedachten* omtrent de Fransche omwenteling is bekend. In Frankrijk evenwel is een voorwendsel geweest; in de Nederlanden niet.

Het Liberalismus is in de Nederlanden niet tegenwerkt: men herinnert zich den lof die door de voorstanders van die leer aan het Nederlandsche Bestuur toegezwaaid werd. Sedert October 1828 gaf men, ofschoon menigeen zulks met klimmende bekommernis zag, onophoudelijk toe aan eene partij, die de liberale beginsels tot in de uiterste gevolgtrekkingen drijft. De Boodschap van den 11 December is, helaas! niets dan eene noodkreet geweest, welke voor een oogenblik de vijanden verschrikt, maar, zoodra de oorzaak is ontdekt, stoutmoediger maakt.

Doch zou er voorwendsel tot omkeering der Staten worden vereischt? De wil van het Souvereine Volk is reden genoeg; en elk die zich de overmagt verschaft, voert immers in naam der Natie het woord.

Betreurenswaardig is het dat men den aard en het gewigt der heerschende wanbegrippen zoo weinig ingezien heeft.

De vorm van het Bestuur is voor de tegenwoordige omstandigheden geheel ongeschikt. Verwonderlijk is de werkzaamheid van den Vorst, aandoenlijk de bezorgdheid welke voor de belangen ook van den geringsten ingezeten aan den dag wordt gelegd. Doch thans zijn de oogenblikken te kostbaar om niet uitsluitend aan de

meest gewigtige aangelegenheden te worden besteed. Nood maakt wet. Zonder na te gaan in hoe ver reeds vroeger eene verandering wenschelijk ware geweest, gelooven wij dat nu ten minste de opmerking van *Fénelon* niet verwerpelijk is:

Un Roi ne fait point la fonction de Roi, en réglant les détails que d'autres qui gouvernent sous lui pourraient régler: Sa fonction essentielle est de faire ce que nul autre que lui ne peut faire, c'est de bien choisir ceux qui exercent son autorité sous lui; c'est de mettre chacun dans la place qui lui convient et de faire tout dans l'état, non par lui-même (ce qui est impossible) mais en faisant tout faire par des hommes qu'il choisit, qu'il anime, qu'il instruit, qu'il redresse: voilà la véritable action de Roi.

De Koning is bereid tot krachtige verdediging van orde en regt. De Natie in de Noordelijke en, voor een gedeelte, in de Zuidelijke Gewesten is het ook. Een Ministerie met ambtenaren, tusschen welke eenstemmigheid van bedoelingen is, moet de band wezen tusschen Koning en Volk. Het is nu een strijd in welke meer dan phijssieke kracht ten toon moet worden gespreid. Wordt die band niet gevormd, dan is evenzeer de geestdrift van het Volk als de werkzaamheid van den Koning zonder nut.

De Koning roept de Staten-Generaal bij een. De Kamers moeten door de Kroon worden voorgelicht en geleid. Dit is tot nu toe onmogelijk geweest en het zal ook verder onmogelijk zijn, indien men niet eindelijk doet hetgeen reeds vóór lang had moeten worden gedaan, indien de Koning zich niet stelt aan het hoofd van een eensgezind en door bekwaamheden en beginsels krachtvol Gouvernement. Zoolang er geen Ministerie bestaat, kunnen de voorstellen des Konings niet anders dan als de voorstellen van één mensch worden beschouwd; en dan kan uit den aard der zaak de Vorst niets wezen dan als 't ware een buitengewoon Lid der Kamer, met de redactie der concepten belast. Zoolang er geen Ministerie bestaat, berooft men zich van de kracht, welke art. 91 der Grondwet aan den Koning verleent. Een plan met of door den Koning beraamd, moet door de kunde en de welsprekendheid der Ministers uiteengezet en aannemelijk worden gemaakt. De

zaak van de Dijnastie en van het Volk, de zaak van vrijheid en regt moet verdedigd worden met waardigheid en klem. Hoe kan dit en van waar de vereischte en grondwettige invloed van den Monarch, indien de Staat voor dezen Minister eene getemperde Monarchie, voor genen eene soort van Republiek met een onschendbaren en erfelijken President, voor den derden slechts een overgang tot een met den geest der Eeuw meer overeenkomenden regeringsvorm is?

Het schijnt dat bezendingen uit Brussel en Luik aangekomen zijn, om den Koning te hoonen tot in zijn Paleis. Laten die Ambassadeurs der rebellen vernemen dat men met verraders niet in onderhandeling treedt, en dat de eerste voorwaarde van genade in onderwerping bestaat.

Men roemt het gedrag der burgerijen. De *garde bourgeoise* van Brussel heeft tot herstel der orde wonderen gedaan. Velen gelooven ter goeder trouw dat de algemeene wapening in het belang der openbare veiligheid is geschied. — Alles zal worden beproefd om ook den Koning te brengen in dien waan. Het zijn geene rustverstoorders die moeten worden gestraft; ach neen! het zijn diegenen welke het graauw aan banden hebben gelegd en aan wie de Vorst nu, behoudens zijne waardigheid, uit dankbaarheid welligt, voldoening geven moet. Zouden wij insgelijks mogen vernemen wie de vreedzame bevolking opgeruid heeft? door wie geld uitgedeeld is? wie de welgekleede personen zijn geweest welke, den degen in de hand, de menigte tot moord en brandstichting hebben geleid?

De zaak is duidelijk, ten zij men opzettelijk de oogen sluit. Het gemeen moest overal in beweging worden gebracht; dan eerst zou de Nationale garde met schijnheiligen ijver worden georganiseerd, en met deze, ook, zoo het noodig is, gerugsteund door het graauw, de revolutie of door bedreiging, of door geweld worden voltooid.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks.

Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 2^{den} September.

Het doel der sedert lang gestookte en eindelijk uitgebarstene onlusten is bereikt. In de meeste steden van Belgie zijn de wapens in handen der burgerij; welke onder het bevel meestendels van verklaarde vijanden des Konings is geplaatst en, zoodra zij het noodig acht, het gepeupel dat zij nu bedwingt, tegen de troepen des Konings loslaten kan.

De wapening zij in het Noorden, daár evenwel eerst op last der Regering, even algemeen. *Het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat is*, volgens art. 203 der Grondwet en overeenkomstig het Nederlandsche gevoel, *een der eerste plichten van alle ingezetenen van het Rijk*. Het aanwezig van den Staat is op het spel.

In Frankrijk heeft zich de Nationale garde overal gevormd. De magt is bij het Volk, dat door de ultra-liberale denkbeelden in beweging wordt gezet. Engeland moge den Hertog van Orleans, om vrede te behouden, om den voortgang der revolutie, misschien ook wel in het belang der Nederlanden, tegen te gaan, hebben erkend; de ontwikkeling der liberale beginsels wordt hierdoor niet belet. Zoodra der Franschen bijstand voor de Belgische opstandelingen noodzakelijk is, zal die, al moest ook de nieuw opgerigte Troon daarvoor om ver worden gestort, hun geenszins worden ontzegd. Europa zal weldra zien dat zich te vernederen voor een Vorst die aan het hoofd van revolutionaire begrippen is gesteld, geenszins tegen de aanvallen zijner Souvereine onderdanen behoedt. Het is te wenschen dat ten spoedigste in die Rijken waar het wettig gezag nog wordt geëerbiedigd, maatregelen genomen zullen worden, evenredig aan het gevaar.

Dat de Koning regt heeft om den opstand te bedwingen te vuur en te zwaard en dat hij de eischen der rebellen, zoowel om inhoud als vorm, niet in overweging nemen kan, hiervan is iedereen overtuigd. Het zou evenwel mogelijk zijn dat menigeen zich ten aanzien van de kracht der vijanden bedriegt. Het valt den muitelingen ligt de misleide bevolking overal te brengen op de been en, zoodra vreemden den voet over de grenzen hebben gezet, zullen de Franschen niet lang werkeloos zijn. Dan zal de scheiding tusschen Noorden en Zuiden, op eene voor ons hoogst gevaarlijke wijs, worden beslist. Dan zullen wij ons eensklaps bevinden midden in de onheilen van binnen- en buitenlandschen krijg. Dan zijn misschien de edelste krachten weg, wanneer de strijd eerst regt begint.

» Brussel kan door spoedig aanrukken der troepen » ten onder worden gebracht: dan is de orde weldra » overal hersteld; van Frankrijk is niets te vreezen, » ook niet van het Volk." Dus spreekt menigeen: en zoo het Gouvernement dit insgelijks gelooft, dan berust die meening waarschijnlijk op eene kennis van zaken, welke aan den ambteloozen toeschouwer ontbreekt. Voor zoo veel men uit algemeen bekende tij-

dingen oordeelen mag, wordt niet enkel moed, maar ook buitengemeene omzigtigheid vereischt.

Hoedanig is de stand der zaken? Duidelijk is en wat men gedaan heeft en wat men bedoelt. Doch hoe draagt men het van den kant der rebellen voor? In onderscheidene plaatsen is oproer geweest. Zeer tot ongenoegen der burgerij: deze heeft zich gewapend omdat de orde door de Militairen niet kon worden bewaard; en nu zendt men bekende ingezetenen naar 's Hage om berigt hiervan te geven, om aan te dringen op herstel van al wat tegen de Grondwet is gedaan, en om, te dien einde en bij dezelfde gelegenheid ook ter verandering van de grondslagen van den Staat, eene buitengewone bijeenroeping der Staten-Generaal nederig te verzoeken.

Weenu! die bijeenroeping is gedaan. De leden der Staten-Generaal uit alle Gewesten zullen ongetwijfeld verlangen zich in oogenblikken, die zoo bedenkelijk zijn, te scharen rondom den grondwettigen Troon. De Koning trede in die Vergadering op als handhaver van de Grondwet en als vader van het Volk.

Dit kan niet, ten zij veranderingen in den vorm en in het personeel van het Bestuur worden gemaakt. Een mensch kan slechts de impulsie geven; meer niet. De Koning regeert bij gebrek aan een Ministerie en bij oneenigheid der Ministers, alleen: zijne opinie is, zoodra het beginselen geldt, noodwendig tegen die van een gedeelte zijner raadslieden in strijd, en de invloed van de Kroon is ten dezen opzichte die van een individu, maar niet die van een eensgezind en met de Natie vereenigd Gouvernement.

Een Ministerie kan niet langer worden gemist. Men bedenke dat uitstel meer dan ooit verderfelij is, dat er geen voorbeeld is van een Constitutioneel Rijk, waar de Regering in den persoon van den Vorst samengetrokken wordt; dat deze zaak niets gemeen heeft met de verantwoordelijkheid der Ministers, voor zoo ver regterlijke vervolgingen betreft; en dat, zoo de Koning geen middenpunt, geen kern aan de welgezinden in een talentvol Ministerie verschaft, de bereidwilligheid der welgezinden tegen de revolutionaire energie niet bestand wezen en hij of van concessie tot concessie gebragt, of genoodzaakt wezen zal tot waarschijnlijk nutteloos geweld.

Niet langer moeten onder de Ministers de zoodanigen zijn welke in den Koning een ambtenaar zien en in den Staat eene Republiek. Indien thans, nu het geheele Rijk juist door onzalige wanbegrippen in beroering is gebragt, in het Ministerie zelf over de grondslagen van het Staatsregt oneenigheid is, dan kan er niets wezenlijks ten uitvoer worden gebragt. Te hinken op twee gedachten, daarvoor is in geenerlei opzigt meer tijd. De valsche beginsels moeten door het Ministerie bestreden worden in de Kamers; hoe zal dit wanneer zij in het Ministerie worden geduld!

In den Raad van State behooren de gewigtige Staatsaangelegenheden dagelijks in overweging te worden ge-

bragt. Zal dit met vrucht plaats kunnen hebben, dan zij de Staatsraad alleen uit welgezinde en, zoo veel mogelijk, uit zeer bekwame personen zamengesteld. De Koning, volgens Art. 71 der Grondwet, *ontslaat de leden naar welgevallen*.

Naauwe betrekking moet tusschen den Koning, het Ministerie en den Staatsraad bestaan. Dit is de bedoeling der Grondwet in Art. 71 en 75 geweest. *De Koning zelf is Voorzitter van den Raad*; en, zoo dit voorzitterschap in gewone omstandigheden door den Prins van Oranje of door een Vice-President waargenomen wordt, thans ware het van belang dat beraadslagingen over den hagchelyken toestand des Lands plaats hadden in tegenwoordigheid van den Vorst. Mogt dit vooral ook het geval ten aanzien van den Raad van Ministers zijn; meer en beter licht zou over belangrijke onderwerpen worden verspreid.

De eerste Kamer worde met leden versterkt, waar- dig om thans zitting in eene Vergadering te hebben, voor welke in dit Rijk geen andere kracht dan in persoonlijke achtbaarheid is.

Twaalf dagen heeft men om zich te omringen met hen, door wie men waarlijk invloed uitoefenen kan op de Staten-Generaal en op het Volk. Twaalf dagen om een plan te vormen dat met de waardigheid van de Kroon en met het welzijn des Nederlandschen Volks in overeenstemming zij.

Zeer opmerkenswaardig is de volgende aanmerking over de onlusten te Brussel, in den *Constitutionnel* van 28 Augustus:

En présence de faits si brûlans et d'un contact si immédiat, la politique de la France est difficile; mais elle ne cessera point d'être digne et forte. Nous saurons accorder la sympathie que nos cœurs doivent à des voisins dont le langage, les mœurs, les affections sont presque les nôtres, avec le maintien de la paix en Europe.

Si le vœu que nous avons entendu exprimer par des hommes d'état belges d'une haute distinction pouvait prévaloir dans ces circonstances, une combinaison facile concilierait les intérêts nationaux sans alarmer la diplomatie. Séparation politique et administrative de la Belgique d'avec la Hollande, tout en restant sous le sceptre constitutionnel de la maison d'Orange, dont les anciens services à la liberté ne peuvent être méconnus; nouveau contact libre entre les Belges et le Roi des

Pays-Bas, accepté franchement et juré sans restriction, la façon de notre roi-citoyen.

Die scheiding zou in vele opzigten heugelijk wezen, indien België hetzij onder den Koning van Pruisen, hetzij, als weleer, onder den Keizer van Oostenrijk kon worden gebragt: ook wel indien het onder een Prins uit het Huis van Oranje of op welke andere wijs het ook wezen mogt, zonder gevaar voor den nabuur wierd geregeerd. Het voorstel van den *Constitutionnel* is van een geheel anderen aard. Zoo België onder het gebied der revolutionaire beginsels wordt gesteld, dan is de toegang voor de driekleurige vlag ook naar het oude Nederland gebaad.

De *Allgemeine Zeitung* van den 25 Augustus bevat de volgende opmerking, die thans ook voor de Nederlanden van treffende toepassing is:

Twee en dertig millioenen Franschen konden geen Koning van Frankrijk kiezen, dewijl de Monarchie erfelijk is, en 333 zamengezworenen matigen zich aan den ouden Troon om ver te werpen en een nieuwen op te rigten, het Charter te verbreken, zonder hetwelk zij noch Pairs, noch Gedeputeerden waren, zich tot tolken van eene talrijke Natie te maken en over haar lot te beschikken! Kon eene zoo onghoorde onderneming gelukken, dan ware er geen grond waarom na een jaar nog eene enkele der bestaande regeringen in wezen zou zijn; want er zijn overal lieden die zich evenzeer berekend achten om, zóó als de 333 revolutionairen die over de kroon van Karel X beschikten, kroonen te verdeelen; overal is er eene massa gepeupel, die bereid zijn voor 12 franken daags te vechten; overal is er eene onwetende menigte, die vatbaar is om in de strikken van het Jacobinismus te vallen.

Regt gepast is hetgeen in de *Noordstar* van den 30 Augustus ten aanzien van krachtontwikkeling in het Noorden aangetroffen wordt. Alleen houde men in het oog dat er vele welgezinden ook in België zijn; maar die door eene factie, wier strekking men veel te lang heeft miskend, worden onderdrukt. Tusschen de beginsels der *Noordstar* en die der *Nederlandsche Gedachten* is aanmerkelijk verschil. Intusschen zijn wij van haar zucht tot orde evenzeer als de *Noordstar*, ge- looven wij, van onze zucht tot ware vrijheid overtuigd. Slaan wij, zooveel mogelijk, de handen in een. Mogt Nederland en voor regeringloosheid en voor Fransche dwingelandij worden behoed!

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 'sGravenhage.

Bij vergissing is het tweede gedeelte van no. 13 als no. 14 gemerkt. DE NEDERLANDSCHE GEDACHTEN zullen in de tegenwoordige omstandigheden misschien meermalen op die wijs in het licht worden gegeven; doch het spreekt van zelf dat alsdan de twee bladzijden als één nummer in rekening worden gebragt.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 8sten September.

Na de omwenteling in Frankrijk was gelijksoortige omkeering in andere Landen ligt te voorzien; en het aangrenzende België, grootendeels zoo verfranscht, moest, al had er geenerlei misdadige zamenspanning bestaan, binnen korten tijd door een verleidelijk voorbeeld worden medegesleept. De gruweltooneelen in Brussel en Luik zijn treurig, maar niet onverwacht. Daarentegen de gebeurtenissen der laatste dagen waren, zoo men eenig geloof aan de niet wedersprokene opgave der Belgische bladen mag slaan, met omstandigheden vergezeld, waarop men nooit rekening had gemaakt. Het Vaderland was menigwerf in gevaar; het regt werd dikwijls verkracht; maar het is thans als of het onderscheid tusschen regt en onregt voor velen niet meer duidelijk was.

Vrij uit te spreken is meer dan ooit pligt. Men heeft dit te lang in deze Gewesten verzuimd. Ook van de zijde der welgezinden moet ronde taal worden gehoord; welke, zoodra de getrouwe bevolking tegen de muitelingen opgeroepen wordt, door gewapende houding, maar zonder plundering of moord, kan worden ondersteund. Bij den eerbied voor het wettig gezag, wordt pligtmatische vrijmoedigheid vereischt. De redactie der *Nederlandsche Gedachten* deinst voor de taak der Vaderlandsliefde niet te rug; zij is tot het ondergaan van alle de gevolgen dezer onbeschrroomdheid volkomen bereid.

Men merke in den toestand des Rijks deze twee hoofdtrekken op.

Het is reeds onder *Frankrijks* invloed gebragt.

Er heeft eene *omwenteling* plaats.

De onderneming tegen het oproer viel niet gelukkig uit. Dit geeft aanleiding tot menig overdreven verwijt. Men schijnt eigenlijk geen vast plan te hebben gehad. Zoo gaat het wanneer eene Regering door gebeurtenissen, lang vooruitgezien, wordt verrast. Die verrassing zelve is het bewijs dat men den wezenlijken stand der zaken niet kent, en vreemd is het niet zoo er dan feilen worden begaan.

In het eerst schijnt men te hebben gemeend dat de opstand als 't ware door een *coup de main* kon worden gedempt: en het wordt nog door velen beweerd dat, zoo men met spoed tegen Brussel opgetrokken was, het herstel der orde weinig moeite zou hebben gekost. Dus sprekende bedenkt men welligt niet, dat de toeleg sedert lang toeberaid was; dat hij begunstigd door Adel en Geestelijkheid en door vooroordeel tegen Hollanders en Protestanten werd versterkt, dat onophoudelijke opruijing des Volks jaren lang straffeloos is geschied, dat de burgerijen inderdaad grootendeels uit welgezinden tot bescherming der eigendommen waren gevormd; dat dus *l'ordre légal*, terwijl men schaamteloos alle maatschappelijke orde verbrak, in schijn werd bewaard en dat het aanrukken der troepen het begin van burgerkrijg en de aanleiding tot algemeenen oorlog ware geweest. Wel is waar dat die onheilen onvermijdelijk zijn; doch zoo de strijd op die wijs aangevangen was, had de driekleurige vlag spoedig gestaan, om niets meer te zeggen, aan den Moerdijk. Dat men het oproer niet door geweld alleen ten onder heeft gebragt, hierin bestaat geenzins de fout; maar dat men één oogenblik ondersteld heeft dit te kunnen doen.

Hetgeen evenwel oneindig meer grieft, is dat men met opstandelingen in onderhandeling getreden is; dat men in meer dan één opzigt de wet van de zoodanigen ontvangt. Reeds genoeg. De wond die aan het Nederlandsche hart toegebragt is, behoort niet meer dan noodzakelijk is, te worden ontbloot.

Maar hoe! geen geweld? geene zachtheid? wat dan?

Wanneer de kwaal lang voortgewoed en eindelijk door verzuim of kwalijk aangebragte hulp den lijder aan den rand van het graf heeft gebragt, kan niet ligt eenig geneesmiddel worden bedacht dat eensklaps en zeker herstelling verschaft. Evenwel had een plan kunnen worden beproefd hetwelk altijd een eervolle uitkomst zou hebben gehad. Door eene oproeping aan de welgezinden van het gansche Rijk tot verdediging van Grondwet en Troon; door de verklaring dat men, gereed aan betamelijke wenschen te voldoen, de factie tot den laatsten adem zou wederstaan had men de

scheiding tusschen goeden en kwaden gemaakt. Men had de buitengewone vergadering der Staten-Generaal gewacht; zich in de getrouwe steden en gewesten van Belgie, overal waar men meester gebleven was, versterkt, met vermijding van hetgeen aan Belgische en Fransche revolutionairen een gewenscht voorwendsel tot verbreking van *l'ordre légal* en tot interventie opleveren kon. De Regering had zich tevens door veranderingen in den vorm en in het personeel van het bestuur voorbereid tot uitoefening van zedelijke kracht. De Koning zou de gevaren van het Rijk met openhartigheid en nadruk hebben opgelegd; en in het midden der vertegenwoordigers van het volk, sterk door de deugdelijkheid zijner zaak, door de welgezindheid van velen in het Zuiden, door de energie van het Noorden, door de hulp der Mogendheden, welke, krachtens de Tractaten moest worden verleend, handhaver van de Grondwet, voorstander van het regt, beschermmer zijner onderdanen zijn geweest. Het zwaard zou waarschijnlijk ook dan en welligt ten onzen nadeele hebben beslist: doch men zou hetgeen men kon en niets meer dan men mogt, hebben gedaan; en de gehechtheid van Nederland aan het regerend Huis, welke zich ook nu zoo ondubbeltzinnig heeft geopenbaard, zou door nieuwe beproevingen zijn versterkt.

Helaas! zoo ging het niet. Men heeft, en dit is sedert lang eene voorname dwaling geweest, de factie en de bevolking verward. Alsdan heeft men door eigene schuld met de bevolking te doen; men dwingt ieder die welgezind is, medestander der kwaadwilligen te zijn.

Men geeft aan de eischen van oproerlingen gehoor. Men neemt petitiën aan van de punt eener bebloedde bijl of bajonet. Men doet concessien in het groot. Dit is de wijs waarop te Constantinopel het petitie-regt uitgeoefend wordt. Er zijn nog meer huizen en paleizen die kunnen worden verbrand. De splitsing des Rijks zal in overweging worden gebragt, dewijl men revolutionaire bewegingen vreest. En als de offering van Holland wordt geëischt? Aan zoodanig iets wordt niet gedacht.— Is die verzekering genoeg? Wantrouwen behoeft omtrent de bedoelingen van het Gouvernement niet te bestaan; doch zou men, weinige dagen geleden, de mogelijkheid van hetgeen evenwel is gebeurd, hebben ondersteld?

Eenige brave lieden die men te Brussel zamengeroepen had, hebben bij herhaling en met tranen betuigd dat er geene verandering van Dijnastie werd verlangd.

Dit is niet vreemd; bij velen misschien zeer opregt. Een Koning der Belgen moet naar het model van den Koning der Franschen worden gemaakt: en het is een der voordeelen van Staatsregelingen van dien aard, dat het volstrekt onverschillig is wie op den Troon worde geplaatst.

Geene zwaarigheid in het behoud eener Dijnastie. Binnen kort is men gereed; de troon wordt ter zijde gesteld en er is niets ongelijksoortigs meer in het Jacobijnsche Gemeenebest.

De scheiding tusschen Holland en Belgie, welke het eerst in de dagbladen van Parijs aangekondigd was, is nu aan de orde van den dag. Zij hangt welligt noch van den Koning, noch van de Staten-Generaal af.

Zoodanige scheiding is in menigvuldige opzigten met bijna onoverkomelijke zwaarigheden vergezeld; en desniettemin, indien zij volgens goede beginsels tot stand wierd gebragt, zou zij hoogst wenschelijk zijn. Heeft zij plaats gelijk door de factie, thans bijna erkend als wettige magt, voorgeschreven wordt dan is het revolutionaire Frankrijk tot aan de grenzen van Noord-Nederland gebragt.

Naauwelijks is het te verwachten dat de kortzigtige Staatkunde van dezen tijd, welke de eigenlijke oorzaken van het zich overal vertoonende kwaad of miskent, of niet aantasten durft, zich in deze ongelijk worden zou. Dit evenwel houde men in het oog dat het hier niet enkel om afscheiding is te doen, en dat geen Koning die in Belgie aan den band van Jacobijnsche wanbegrippen ligt, te gelijk heerscher kan zijn over een ander welingerigt Rijk.

De verwijdering van den Heer van Maanen zou, indien zij niet als de vrucht van een betreurenswaardig toegeven aan een oogenblikkelijken dwang der omstandigheden kon worden beschouwd, als 't ware de aankondiging zijn dat niemand, die aan de triumerende factie onaangenaam is, langer in het bestuur kan worden geduld. Dit besluit moet bovenal voor den Koning bedroevend zijn geweest. Het verlies van een bekwaren en te gelijk eerlijken en getrouwen dienaar, is, in de tegenwoordige schaarschheid, niet gering.

Diep, o! zeer diep beklagen wij onzen Vorst bij het menigvuldige ongeluk dat hem treft. God zelf gorde hem aan met wijsheid en kracht. Groote beginsels moeten tegenwoordig de ziel der Staatkunde zijn. Het is tijd, het is tijd dat men aan het hoofd der bevolking zij geplaatst: de regeringloosheid zou niet binnen Belgie worden beperkt.

Zich af te scheiden van Holland is het begin; vorming van eene *Démocratie royale* het doel; onderwerping aan Frankrijk het gevolg.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 9^{den} September.

Zoo god voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Gods hulp worde niet verwacht, wanneer die zelfs niet ingeroepen wordt.

De omwenteling in Belgie is van die in Frankrijk het onvermijdelijke gevolg. Het gedrag der Koningen verschilt; het gedrag der factie is gelijk.

In Frankrijk is de omwentelingsgeest los. De Jacobijnsche leer, onder den tooi van Liberalismus, van milde en vrijzinnige denkbeelden omkleed, komt in haar gansche afschuwelijkheid aan den dag. Het is eene merkwaardige plaats uit *Ancillon*:

La révolution fut consommée sous le rapport des principes, le jour où le tiers état se déclara Assemblée Nationale; la révolution fut consommée sous le rapport des moyens, le jour où le peuple prit la Bastille. Le premier, la souveraineté du peuple fut décrétée; le second, la force de la populace fut employée. Or toute la révolution n'est que le développement de ce principe, et de ce moyen, qui devaient amener la souveraineté de la populace.

Zoo is het ook nu: een gedeelte eener kamer die tot geheel andere einden volmagt gekregen had, heeft, krachtens de volkssouvereiniteit, over de staatsregeling beschikt; en het eedgespan, om te bewerken wat sedert lang voorbereid was, heeft zich van de laagste standen bediend. Het regt der overmagt leidt naar de souvereiniteit van het gemeen. Wat is Monarchale vorm? Een staketsel, waarachter de Republiek is geplaatst. Koning in naam, Koning voor een korten tijd kan Lodewijk Philippus het lot van Lodewijk XVI of Karel X door geenerlei verandering ontgaan. — Maar eene gematigdheid die verwonderlijk was, is het kenmerk der jongste revolutie geweest? Omdat er weinig tegenstand was. — Maar verwarring en anarchie strijdt tegen veler belang? Beginsels zijn sterker dan belang; en het graauw wordt ligt overtuigd dat de vernietiging der onderscheidingen in de Maatschappij voor het welzijn van het gepeupel bevorderlijk is.

Fraai zijn de artikelen die men in vele dagbladen, in de zoodanigen ook waaraan het Engelsche Ministerie niet vreemd wordt geacht, over Frankrijks afkeer van veroveringen leest. Desniettemin zal Frankrijk niet lang binnen zijne erkende grensscheidingen worden beperkt. Vredelievend is het Gouvernement; te regt; want de onlusten dáár en de onlusten in een ander Land stookten beurteelings het omwentelingsvuur, tot dat eene nieuwe uitbarsting ook weder in Parijs plaats heeft gehad. Doch naderhand als de republikeinsche partij op vergrooting van grondgebied aandringen zal; als de noodzakelijkheid eener afleiding voor gewapende benden dringender wordt; als de belangstelling in den voortgang eener gemeenschappelijke zaak levendig is; als eerezucht, militaire geest, verlangen naar wederwraak ontbrandt; hoedanig zal dan de kracht wezen van Tractaten en van Volkeren-regt?

Ook is die vredelievendheid van groot nut voor de Nederlanden geweest. Voortreffelijk Gouvernement, hetwelk, wanneer het vrede en eensgezindheid bevorderen wil, door nabuurschap alleen reeds de vreeslijkste onheilen verwekt. Thans komt *Burkes* gezegde te pas:

Dit kwaad in het hart van Europa moet uit dat middelpunt worden verdeld, of geen deel van den omtrek kan vrij zijn van het verderf hetwelk daaruit ontspringt en zich verder en verder uitbreiden zal, niettegenstaande alle de kleine beschermende voorzorgen, welke daartegen genomen kunnen worden.

Het is in verband met Frankrijk dat hetgeen in Belgie gebeurt, moet worden beschouwd. Het is eene revolutie en, hoedanig ook de opstooking en medewerking van Adel en Geestelijkheid zij, het is in beginsel en uitkomst eene Jacobijnsche revolutie, die in een deel der Zuidelijke gewesten tot stand wordt gebragt.

Men roept de Staten-Generaal bijeen. Daar zal men gewigtige vraagpunten overwegen omtrent de nationale instellingen en de betrekkingen tusschen de twee groote afdeelingen van het Rijk. Waartoe, zoo de voortgang der triumerende beginsels niet kan worden gekeerd? Wordt de wettige orde in Belgie hersteld, dan hou-

de men zich met dergelijke overwegingen op. Zoo niet, dan kan die moeite worden gespaard: dan is het wettig gezag zonder kracht; wetten en besluiten betekenen niets; de afscheiding zal *facto* bestaan en alle beraadslaging over dit punt is zonder doel.

Men is aan het regerend Stambuis gehecht? — Inderdaad; gelijk nu in Frankrijk aan de Monarchie. In deze tijden keurt men alles goed, indien er slechts voorwendel tot vrijwillig zelfbedrog is. Weg met dat momaangezicht van liefde en trouw. Wordt de aanhang, welke in Zuid-Brabant, Luik, Namen en Henegouwen den boventoon voert, ten onder gebracht, dan kunnen België en Holland of vereenigd blijven gelijk nu, of door denzelfden Koning worden bestuurd. Zegeviert daarentegen de mouterij, dan is voor Holland de mogelijkheid eener onschadelijke vereeniging weg; en de scheiding behoort volkomen te zijn. Dan is België als een bedorven lid dat afgesneden wordt; als een brandend huis, waartegen men de belendende woningen beveiligen moet. Dan wordt het met Frankrijk in de bodemloze diepte gesleurd; en sleept, rukken wij ons niet los, Holland insgelijks mee.

De waarschijnlijkheid bestaat dat het Zuiden, hetgeen tot dus verre door het Noorden tegengehouden werd, met een onbesuisde vaart op de baan van het Liberalismus voortrennen zal. Slechts één waarborg dan tegen Franschen invloed en Fransche heerschappij: de zelfstandigheid van het Nederlandsche Volk. Zoo België reeds nu een aanhangsel wordt van het Fransche Rijk, dan zij de kloof zoo wijd mogelijk gemaakt; dan zoeken men de Nederlandsche beginsels, de beginsels der voorvaderen op. Nederland sluit zich aan het Germaansche Europa gedurig meer vast; de leus zij: *beter dood te wezen, dan Fransch.*

Eene misdadige partij beschikt in België over het gansche Rijk. De Regering met het Noorden ziet toe. De Grondwet schijnt zonder kracht.

Het is het *stellig besluit* der Regering *tot ruime en beslissende maatregelen niet anders over te gaan dan volgens den regelmatigigen weg.* De raddraaijers gaan evenwel hun gang. De handelingen, waartoe zij te Brussel

zijn overgegaan, doen zien dat men een onregelmatigen weg verkiest.

Het blijkt dat de gewapende factie aan den Koning voorwaarden stelt, en als men de redevoeringen der toongevende leden uit België herleest, weet men hoe danig gezag in België aan den Vorst en welk lot aan Holland wordt bereid.

De opstandelingen, door welke de welgezinde Belgische bevolking grootendeels wordt overheerscht, kunnen niet dan als rebellen en vijanden worden beschouwd, wier overmacht, indien de getrouwe Natie door de Regering niet in de wapens geroepen wordt, inderdaad vreesselijk is.

Menigeen is niet overtuigd dat *waar de meeste onrust zich vertoont, de gehechtheid aan het Huis van Oranje en aan de nationale onafhankelijkheid verzekerd blijft.* Dat zij *verkondigd wordt is een valstrik* die wat al te onhandig is gelegd.

Het schijnt dat een Kamer van Gedeputeerden te Brussel wordt gevormd. De Regering onderhandelt toch met die onwettige Vergadering niet. Dit ware erkentenis der Volkssouvereiniteit en door eigen toedoen wierd in den opstand eenheid gebracht.

Het wordt door sommigen beweerd dat, als eene Regering onvermogen is, het Volk zich zelf redden moet. Men kan niet te voorzigtig wezen met dergelijke taal. Zij wordt zoo ligt olie in het vuur en een vonk in het kruid. Midden in revolutien zelfs wijken men van het bestaande zoo min mogelijk af; en zij allereerst bedacht op de redding van den Troon, van de Dijnastie en van het wettig gezag.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 'sGravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 11^{den} September.

Zullen de opstandelingen worden gestraft? Zal beteugeling met nadruk worden beproefd? — Eerst doen men eerbiedigen de Grondwet en des Konings geschenken gezag. Al het overige is van latere zorg.

Door moedeloosheid wordt men niet gered. Daar is nog hoop en pligt is er altijd.

Zoodra van een aanval op Brussel afgezien werd, is de terugtocht, hoewel zij nu waarschijnlijk nadeeligen invloed hebben zal, noodzakelijk geweest. Men versterkte zich ten minste in Antwerpen en Maastricht.

Oorlog moet aan de rebellen worden verklaard. Kunnen zij anders dan als vijanden worden beschouwd? Zij hebben zich onttrokken aan 's Konings gebied; de regtsvormen, volgens welke hoog verraad wordt gestraft, kunnen niet worden gebruikt. De krijg bestaat of de Regering bukt voor de overmagt der munitie.

Het is waar, onder het leugenachtige voorwendsel dat de scheiding reeds *facto* bestaat, en dat hier geene veiligheid voor sommigen is, zal misschien eene afzonderlijke vergadering te Brussel worden gevormd. — Waar van daan haar gezag? Gedeputeerden in Frankrijk ontroonden immers den Hertog van *Bordeaux* op dezelfde wijs. Aan liberale captien ontbrak het nooit. — Zoodanige Kamer zou niets dan eene bijeenkomst van schaamteloze muiters kunnen zijn. Het is geen *ordre légal* waardoor de Grondwet vernietigd en de Staat omgekeerd wordt. — Geen onderhandeling meer dan gerugsteund door het kanon.

De krijg worde uitsluitend tegen de rebellen gevoerd.

Geen tweedragt tusschen Noord en Zuid. Hetgeen de wenschelijkheid van afscheiding, van invloed der Edelen en der Geestelijkheid betreft, kan worden onderzocht; maar, gelijk de Koning heeft verklaard, *met zorg en volkomene vrijheid en langs den regelmatigen weg*.

Verscheidene Provinciën zijn welgezind. In Vlaanderen en Antwerpen hecht men zich, bij het denkbeeld eener scheiding, aan Holland vast, en de laatste verkiezingen hebben de kracht der getrouwe ingezetenen getoond.

Waar de kern van het oproer is, zien duizenden naar redding uit.

Te Brussel heerscht de grootste verslagenheid onder een voornaam gedeelte der burgerij.

Te Luik, waar thans het gemeen de wapenen voert, is waarschijnlijk ook niet iedereen met den revolutionairen toestand verheugd. Men gevoelt dat de bescherming van een welingerigt Gouvernement niet geheel nutteloos was. Smart is bij menigeen de voorbereiding tot berouw.

Eene standvastige houding wordt vereischt en het ontbreekt der Regering aan hulpmiddelen niet. De Koning kan vergeven, maar niet vóór dat onderwerping plaats heeft gehad. Het Noorden scheurt zich van het Zuiden niet af; maar, zoo België door Franschen revolutie-geest wordt medegesleept, dan zullen de Vereenigde Nederlanden doen zien dat zij kracht hebben om, als voorheen, op zich zelve te staan.

Wanneer de Natie deel aan de wetgeving en de Vorst in ambtenaren slechts werktuigen heeft, dan wordt de kracht der initiative, helaas! gedurig meer bij de Nationale vertegenwoordiging overgebracht.

De tweede Kamer die uit dien hoofde niet altijd lijdelijk afwachten moet, houde zulks, vooral in de tegenwoordige omstandigheden, in het oog.

De vorming van het Rijk is geen meesterstuk van veruitziende Staatskunde geweest.

Men wenschte eenheid van eene Monarchie die tegen Frankrijk een bolwerk opleveren kon. Het zelfstandige Holland zou worden vergroot. Hiertoe werden bestemd *des peuples*, gelijk het door de Mogendheden uitgedrukt werd, *étrangers à l'esprit français, que des siècles de domination ne fonderaient pas dans la nation française*. De eenheid moest Nederlandsch zijn; Frankrijk minder nog dan Franschgezindheid worden gevreesd.

Men misrekende zich zeer. De Fransche geest had in verscheidene deelen van België voortgang gemaakt,

de Waalsche Provinciën waren Fransch en de afkeer die tegen Holland, zoo om de Hervorming als wegens eene gevreesde suprematie werd gevoed, bragt terstond overhelling naar Frankrijk te weeg. Het toevoegsel was te groot om, bij verschil in denkwijzen, zeden en belang, met de Vereenigde Nederlanden innig te worden zamengevoegd.

Beter zou men twee Rijken, al ware het onder ééne Dijnastie, hebben gevormd. De inrigting van iederen Staat ware dan eigenaardig geweest. Eenvormigheid kwam beter overeen met de denkbeelden van den tijd: en men trof dus een vergelijk, dat door wederzijdsche ontevredenheid werd gevolgd.

In Holland werd op veel dat aan de Natie dierbaar was, niet of weinig gelet; in Belgie desgelijks. Adel en Geestelijkheid, te voren in het bezit van zoo veel aanzien en grootendeels regtmatig gezag, bleven aan de Staatsregeling bijna vreemd. Die dwaling moest wel verderfelijk zijn.

Zoo men de tegenwoordige omstandigheden tot herstel dezer misstappen te baat nemen kon, het zou wenschelijk zijn. Door Belgie als afzonderlijken Staat; met een Troon die ook door Adel en Geestelijkheid wierd ondersteund; zou Holland beter dan thans tegen Frankrijk worden beschut. Eene Regering is op den duur tegen de aanvallen der hoogere klassen niet bestand.

Het grootste gevaar ligt niet in Adel en Geestelijkheid. Zij zijn thans geducht; omdat zij gebruik maken van een wapen, hetgeen ook tegen henzelve zal worden gekeerd. De vreesselijkste vijand is de leer, die in Frankrijk de overhand verkrijgt.

Het kenmerk van den opstand moet in die uitzinnigheid worden gezocht; en de te rugkeering tot de grondbeginsels waarop elke Maatschappij en in 't bijzonder het Rijk der Nederlanden rust, kan alleen duurzaam behoedmiddel zijn.

Zeër opmerkenswaardig is nu hetgeen de Graaf G. K. van Hogendorp reeds in 1816 schreef:

Nous découvrons clairement dans les provinces méridionales les projets de l'opposition quand elle cherche à rendre odieux, méprisable et ridicule tout ce qui est Belge septentrional. Elle veut crier sans cesse jusqu'à ce que la réunion ne soit plus

qu'une chimère, afin que l'ancienne Belgique continue à s'isoler en effet, pour être toujours prête à prendre un autre parti au moment où se relèveroit la France de Buonaparte et de Robespierre.

Zoo even wordt de Staats-Courant van 9 September ter onzer kennis gebracht, waarin, hetgeen in deze oogenblikken bijna ongelooflijk is, *volstrekt geene* binnenlandsche tijding, maar een ongetwijfeld officieel artikel over de onlusten is geplaatst.

Het gebeurde wordt rondit *oproer* en *opstand* genoemd; en *in afwachting van den uitslag van het overleg met de Staten-Generaal* zijn aan de commanderende officieren de stelligste voorschriften afgevaardigd om *geene maatregelen te verzuimen welke strekken kunnen om, des noods, geweld met geweld door kracht van wapenen te keeren*. Dus wordt het misdadige niet verbloemd; men neemt ook nu de grondwettige bepalingen naauwkeurig in acht en maakt zich tot krachtdadigen tegenstand gereed. Dit geeft ook grond voor de hoop dat tevens aan *herstel* der rust wordt gedacht en dat, is het geschikte oogenblik dáár, men zich niet enkel *verdedigen* zal.

De *Courier de la Meuse* roept uit:

Nos représentans se rendraient ils impunément dans une ville où on les traite impunément de députés des rebelles et des traîtres?

Die benamingen gaf men in de *Nederlandsche Gedachten* aan de afgevaardigden van hen, door wie de Grondwet en des Konings gezag wordt miskend: de vertegenwoordigers der Natie noemde men aldus, behalve in de Zuidelijke oppositie-bladen, nog niet.

Volgens dezelfde Courant:

C'est la vue des troupes Hollandaises, jointe aux cris de rage des gazetiers ultramoerdykiens, qui est la cause directe de ce tumulte et de cette exaspération.

O ja! De rust in Belgie is door den aanval uit het Noorden gestoord; en geluk en vrede zouden wonen in het gansche Rijk, indien slechts aan deze zijde van den Moerdijk niemand handelde of sprak.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Maandag den 13^{den} September.

Verscheidene leden der Staten-Generaal hadden gaarne te Brussel twee afzonderlijke Kamers voor België gevormd. Dan had men van daar, namens het Souvereine Volk, ondersteund door de gewapende burgerij en, des noods, door Fransche hulp, de wet aan den Koning gesteld.

Dit plan ware min voorzigtig geweest. Een lid die waarschijnlijk vroeger de oogmerken zijner ambtgenooten niet doorzag, schijnt met betrekking hierop te hebben gezegd: *Jefais de l'opposition, mais jamais de la révolte.*

De *Courier des Pays-Bas* laat zich dus uit:

Nous resterons les plus forts: montrons nous aussi les plus prudents. — Nos députés vont partir pour la Haye. Des considérations puissantes s'étaient élevées dans le principe contre ce voyage et on semblaît résolu à ne pas l'entreprendre.

Maar

la séparation étant décidée en principe, fallait-il la résoudre en fait par la seule force, ou valait il mieux vaincre à la fois par la force et la légalité réunies. . . . N'y a-t'il pas des arrangemens à prendre en faveur du commerce et de l'industrie, et ces arrangemens ne se feront-ils pas mieux à l'amiable?

Gaat men van het denkbeeld uit, dat de scheiding door rebellie onherroepelijk is beslist, dan behoeft, met ter zijdestelling van Staats- en Volkerenregt, enkel naar het goedvinden van bezoldigd gepeupel te worden gevraagd. Wie openlijk dit erkent, is welligt de gevaarlijkste niet.

List zal nu gevoegd worden bij geweld. Men sla, ter waarschuwing, de bekende Correspondentie nog eens op; en zie hoe de teederste belangen van het Rijk, vooral door kuiperijen buiten de Kamer en door onderhandeling en overleg zelfs met de hoogste ambtenaren, in gevaar zijn gebracht. Diegenen onder hen, welke met de Heeren *Le Hon*, *de Brouckere* en *de Celles* niet zelden juist in beslissende oogenblikken langdurige bijeenkomsten hebben gehad, mogen nu wel in het oog houden dat ieder heimelijk gesprek met leden, door wie de beginsels en de handelingen der factie zijn ondersteund, niet minder dan overleggingen met mui-

ters uit Luik of Brussel wantrouwen verwekt. Misschien dat deze rondborstigheid aan sommigen niet behaagt; genoeg indien zij hen, waar het Koning en Vaderland geldt, eenigzins schroomvalliger maakt.

Voornamelijk worde gezorgd dat men in de Staten-Generaal door geenerlei kunstenaarij afgeleid worde van het regte punt. Die waarschuwing is niet overbodig: want tot dus verre was dit bijna altijd het geval.

Verontschuldiging, openlijke verdediging van den opstand verwondere niet; zij komt volkomen met de taal, welke de zoogenaamde oppositie altijd heeft gevoerd, met de beginsels, welke zij altijd verkondigd heeft, overeen. Het lankmoedige Volk, na vijftien jaren onder de verdrukking van Hollanders, van Protestanten en van despotieke Ministers te hebben gezucht, neemt eindelijk tot verdediging zijner onvervreemdbare regten de wapenen op. Zoo enkele ongeregelde heden werden gepleegd, hun zij de schuld die tot welverdiende wraak zoo langen tijd hadden getergd. Heerlijk is over 't algemeen de houding welke het Volk aangenomen heeft. De orde wordt door de gezeten burgerij met grootmoedige opoffering bewaard; en, hoe hoog de driften geklommen mogen zijn, aan de Dijnastie, aan de Nationale onafhankelijkheid, aan den persoon van den Monarch is men met waarlijk voorbeeldige standvastigheid gehecht. Éene groote zaak is feitelijk beslist; de scheiding tusschen de twee groote afdeelingen des Rijks; deze moet worden bevestigd, geregeld en in de eerste plaats onvoorwaardelijk erkend. Dit is wat het gewapende België wil, en het gewapende Frankrijk is niet ver af.

Het zal niet ontbreken aan redenaars op dergelijken toon. Anderen, aan wie men den bedriegelijken naam van *gematigden* geeft, zullen erkennen dat de wenschelijkheid eener scheiding regelmatig behoort te worden onderzocht; intusschen moet, volgens hen, de bevolking door ruime concessien worden gestild.

En wat zullen de welgezinden nu doen? Te oordeelen naar hetgeen in de laatste twee jaren plaats heeft gehad, zouden zeer enkelen zich verzetten tegen al wat toc-

geven aan misdadigers is. Hun toon zou den overigen niet welbehagelijk zijn, omdat het tot verbittering leidt; en de meesten zouden vereenigd met de gematigden en met het Gouvernement de meest buitensporige eischen der hevigsten wederstaan. Dan wenscht men zich geluk, omdat men niet terstond alles verliest. — Verder bragten de welgezinden het niet; en aldus liepen tot nu toe bijna alle belangrijke beraadslagingen op het voordeel van de factie uit.

Voorzeker, bij de grootheid van het gevaar, mag eene geheel andere houding worden verwacht. Doch de geslepenheid en de taktiek, welke sedert lang de handelingen van sommige oppositie-leden onderscheidt, is desniettemin bedenkelijk genoeg. Het oogmerk is bereikt als de discussie op een verkeerd standpunt is overgebracht.

Daar is opstand: het gezag des Konings en der wetten wordt miskend. Een einde moet aan die rebellie worden gemaakt. — Dit komt te pas; dit terstond; dit bovenal; dit voor als nog enkel en alleen.

Men haalt menigvuldige grieven op. Laat ze gegrond zijn; laat ze worden onderzocht. Vooraf moet de kracht der Grondwet worden hersteld.

Men roemt de voordeelen die de scheiding aanbrenge- gen zou. Het behoeft thans niet te worden betwist. Zoo die scheiding mogelijk is, zal zij aan velen ook hier aangenaam zijn. Eerst gehoorzaamheid aan de overheden, eerst onderwerping aan de wet.

Geen opstand bijna, waar het zoo geheel aan voorwendselen ontbrak. De Koning week, ook als de Grondwet op eene *legale* wijs aangerand werd, van de Grondwet niet af; hij gaf onophoudelijk toe; de meestmogelijke zachtheid werd beproefd; al wat aanstoot geven kon, vermijd. De verordeningen omtrent onderwijs en taal; het spoedig erkennen der Fransche vlag, der vlag van de Volkssouvereiniteit; de gansche houding van het Gouvernement hebben dit ook in de laatste maanden getoond. Het oproer barst desniettemin los. Het opgeruide gemeen plundert en verbrandt; de Oranjevlag wordt verscheurd; de wapens van den Koning vertrappt; de ambtenaren vervolgd; de overheden vervangen door een eigenmagtig bestuur; de trouw aan de Dynastie als 't ware, opgeheven en van de meest vernederende voorwaarden afhankelijk gemaakt; de Kroonprins op de gruwelijkste wijze bespot en gehoond; de willekeur der factie boven den Koning, boven de Grondwet, boven regt en pligtgevoel gesteld.

Nu verontschuldigt men zich: »het gemeen heeft » alles gedaan.» — Het is overbekend welk het doel der opruijing door dagbladen en vooral ook op het laatst door geld-uitdeelingen was; men zag naar een voorwendsel tot algemeene wapening uit; en, waren er geene dusgenaamde rustbewaarders geweest, de rust zou spoedig zijn hersteld. Doch beschuldigt vrij het gemeen, hetwelk zoo dikwijls voor de misdaden der grooten heeft geboet. Uwe schuld, waardige Vertegen-

woordigers der Natie! niet waar? is het niet: geen twijfel dat de opstand u grieft; doch gij ziet, de opstand bestaat, de opstand moet worden gedempt, en ieder die het wel met Koning en Vaderland meent; ieder die getrouw is aan pligt en aan eed, elk uwer dus bovenal, werke met den Koning hiertoe meê.

De Koning heeft al wat in zijn vermogen was, tot bevrediging gedaan. Hij riep onmiddellijk de Staten-Generaal bijeen; ontvangt bezendingen, die volgens de wet in hechtenis hadden kunnen worden gezet; onthoudt zich van geweld; zendt zijne beminde zonen naar den hoofdzetel der muitelingen heen; neemt het ontslag aan van een Minister, wiens woning eene oproerige menigte heeft verbrand; behoudt wie door 's Konings vijanden op hoogen prijs wordt gesteld; ontslaat hem evenmin aan wiens verderfelijken raad des Prinsen levensgevaar algemeen toegeschreven wordt; toont zich gereed tot het onderzoek ook van hetgeen tegen de Tractaten en de Grondwet in strijd, door de muiltzucht op den voorgrond wordt gezet. Niets heeft gebaat: wat blijft over dan eene martiale wet?

Bij sommigen die anders o! zóó gehecht zijn aan het wettig gezag, zal de bezorgdheid ontstaan dat op die wijs de Koning de Zuidelijke Gewesten verliest. — Men stelle hen eenigzins gerust; de opstandelingen in Belgie zijn de bevolking van Belgie niet. Een zeer groot deel der ingezetenen is getrouw; en wanneer de strijd tegen rebellen, enkel tot herstel van het wettig en grondwettig gezag wordt gevoerd, zullen vrees voor regtmatische straf, hoop van billijke wenschen bevredigd te zien, ontevredenheid met dagelijksch verlies, angst voor toememende Anarchie, krachtige bondgenooten zijn van het regt. Het gevaar van Frankrijks nabuurschap behoeft ook niet te worden ontveinsd. Het is zoo; Belgie kan, als de inspraak der eer wordt gevolgd, worden ontscheurd aan het Rijk; doch, indien men zich aan de factie onderwerpt, dan zijn die Gewesten ongetwijfeld voor het Huis van Oranje weg. Aan schikking met de oproerlingen kan niet worden gedacht; dewijl hun aller- eerste voorwaarde beginselen betreft, door welke alle Regering omvergeworpen wordt. De burger-koning dien men te Brussel voor eenigen tijd nog wel aannemen wil, zou slaaf der bevolking wezen in een Staat die aan Frankrijk vastgeklonken zou zijn.

In de meeste Gewesten is men tot ondersteuning van den Koning gereed. De geestdrift is groot en algemeen; doch spoedig worden krachtadige maatregelen vereischt. De indruk van concessien ware niet te voorzien. Men heeft zich opofferingen ten gevalle van Belgie getroost; ten gevalle van muitelingen nog niet. Geschonden is des Konings gezag; wet en Grondwet vertrappt; de vreedzame burger het slagtoffer zijner trouw; bezoodeld is de Nederlandsche vaan; de eer, het welzijn, het aanwezen der Dynastie en van het Volk op het spel. Dit mag niet langer worden geduld. Tot alles zij Nederland en Oranje bereid; tot vernederingen niet.

Op welke wijs kan de Koning tot beteugeling der rebellie worden ondersteund? — dit alleen is aan de orde van den dag.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Dingsdag den 14^{den} September.

Dat de scheiding niet door den Koning met de Staten-Generaal in dubbel getale kan worden beslist, heeft de Nederlandsche Regering betoogd in een zeer belangrijk geval.

In 1815 namen vele Notabelen de Grondwet niet aan, dewijl gelijke bescherming aan alle Gezindheden toegezegd werd.

De Commissaris-Generaal van Justitie merkte bij die gelegenheid aan:

De voorwaarden der vereeniging. . . . zijn door de bekrachtiging van het Weener Congres *de wet van Europa* geworden.

Het is niet over de wet, bepaald door Europa op het Weener Congres vergaderd, dat de Notabelen geraadpleegd worden, maar alleen over de wijzigingen welke hetzelfde autoriseert eenpariglijk tusschen de Zuidelijke en Noordelijke Provinciën te doen.

De Secretaris van Staat in Belgie schreef dus:

De Art. 191 en 192 behooren niet tot het getal dergene over welker aanneming de Notabelen geroepen zijn hunne stem uit te brengen. Die bepalingen zijn toch in het ontwerp van Grondwet niet ingelascht dan omdat zij, door de op het Weener Congres vergaderde Mogendheden bekrachtigd zijnde, onder het getal waren der voorwaarden, tot de vereeniging van Belgie en de Vereenigde Provinciën geregeld, en als zoodanig grondbeginsels zijn geworden der wetten van het nieuwe Koninkrijk.

Derhalve kan er, in de tegenwoordige omstandigheden, *geene kwestie zijn, om de natie te raadplegen* over de aanneming van eene der voorwaarden, waaraan de Mogendheden, die het nieuw Staatkundig stelsel van Europa vastgesteld hebben, de oprigting van de Monarchie der Nederlanden verbonden, en dit Koninkrijk onder de Souvereiniteit van onzen doorluchtigen Monarch geplaatst hebben.

De Notabelen kunnen dus de bedoelde artikelen ter zijde stellen, en beschouwen als bedingen die, uit haren aard, een geheel moesten uitmaken met de gezamenlijke Constitutionele dispositien van den Staat, maar, vóór de opstelling der laatste, definitief bekrachtigd waren en waarvan men, sedert dat de conventie van Londen dezelve geregeld had, niet meer mogt afwijken.

De scheiding, waar de vereeniging *volkomen en innig* moet zijn, kan niet dan met gemeen overleg der Mogendheden worden bepaald. De *Globe*, een der meest liberale bladen te Parijs, erkent tegen wil en dank:

Toute séparation entre la Belgique et la Hollande est contraire au traité de Londres, et sous ce rapport, la diplomatie pourrait, avec quelque apparence de fondement, intervenir dans la lutte.

Nog stilliger de *Times*; aanmerkende dat, wanneer het *wezen* van een Tractaat wordt veranderd, nog anderen dan de onderdanen moeten worden gehoord:

We are bound to state undisguisedly that as the kingdom of the Netherlands itself was made by the treaty of London in 1814, to which treaty four great European powers were parties and as the "complete union" of the two countries was the very foundation and indeed essence of that treaty, there are other parties, besides the king and the Flemings, to that compact, who may be visited with some alarm, on learning that instead of "a complete union" complete separation is henceforth to characterize the relations of Holland and the Netherlands.

In hoe ver de toestemming der Staten-Generaal noodzakelijk is, mag ook nog wel worden onderzocht. De *Courier de la Meuse* vermeent dat hij, krachtens Art. 58, alleen de zaak met de Mogendheden regelen, maar dus ook, dunkt ons, het verzoek weigeren kan.

Indien de Koning de wenschelijkheid der scheiding aan het oordeel der Staten-Generaal onderwerpt, kan dit uit belangstelling in hun gevoelen en zonder gevolgtrekking worden gedaan.

Doch de tijd spoedt, de opstand breidt zich uit, het nu ontoombaar gemeen zal de uiterste buitensporigheden begaan; men zal om redding naar Frankrijk moeten zien. Derhalve wordt de vordering, gelijk in het te Groningen geteekend Adres wordt gezegd, *door het zwaard des opstands ondersteund*; weshalve *toegeeflijkheid*, zoolang die opstand niet ten onder is gebracht, *eene grievige voor alle getrouwe onderdanen* zou zijn: minder om de zaak zelve dan om de wijs waarop zij afgedwongen werd.

Zoo Belgie, omdat men de rebellie niet bedwingen kan, afgescheiden wierd, die daad zou, in de tegenwoordige omstandigheden, vrijwillige overgave dier Gewesten zijn aan der Franschen invloed en heerschappij.

De scheiding, opgeworpen door de partij, welke sedert lang met de naburen in verstandhouding staat, zal nu vooral ook als *AFLEIDING* worden gebruikt. Men wapene zich tegen die list. Men stelle alle be- raadslagingen over dit onderwerp uit. Zoolang het gezag van Koning en Grondwet niet is hersteld, kan alleen aan het onderwerpen der opstandelingen worden gedacht.

Onder hetgeen de aandacht der Staten-Generaal vereischt, mogt, naar het scheen, vooral ook worden gesteld, het samenblijven der militie, eene martiale wet, geldelijke hulp, tijdelijke weering van oproerig geschrift.

Van de zijde der opstandelingen wordt met Frankrijk bedreigd. De *Courier des Pays-Bas* doelt op *une détermination qui sauvera la patrie contre l'anarchie*, en een dagblad uit Luik meer rondt: *N'a t'on pas dit assez clairement au gouvernement que malgré tous les sermens prêtés dans un jour d'effusion, d'un instant à l'autre le mouvement pourrait devenir français?*

Dit is een teeken dat men zich in het naauw bevindt en eigen onvermogen gevoelt. De bedreiging evenwel is van belang. Mislukt de oprigting eener zelfstandige naam-Monarchie, dan zoekt men bij de broederlijkgezinde naburen heul; en de partij die in Frankrijk

dagelijks krachtiger wordt, ziet met ongeduld België inlijving te gemoet.

Menigeen ontveinst zich het verband tusschen Frankrijks revolutie en de onlusten die er op zijn gevolgd. Zelfs de Mogendheden sluiten het oog; de Fransche Regering wordt erkend. Wat baat dit? De worsteling tegen verderfelijke begrippen, aan wier hoofd het magtige Frankrijk is geplaatst, kan door geen uitstel ongaan, maar wel hagchelijker worden gemaakt. En hoe nu gered, als men noch de grootheid noch den aard van het gevaar doorziet?

In de tweede Kamer werd, zelfs na de uitgave der briefwisseling, ten aanzien ook van de meest geschandvlekte leden nog een uiterlijk van vriendschappelijkheid bewaard. Zal dit ook nu het geval jegens voorstanders van rebellie zijn?

Voor de veiligheid van alle de leden moet, zooveel mogelijk, worden gezorgd.

Nu de leden, welke zich steeds bij de factie hebben gevoegd, overgekomen zijn, zou de tegenwoordigheid van weldenkende en welsprekende Ministers voor den goeden afloop der discussie nooit zóó noodzakelijk zijn geweest.

De *Courier des Pays-Bas* die onlangs de Hollanders heeft genoemd *des bâtards d'un peuple généreux, une poignée de marchands déstitués depuis longtemps de toute espèce de gloire*, spreekt nu van *l'abrutissement d'un peuple dégénéré*.

Deze schandelijke uitvallen van Franschgezinde dagbladen, drukken de publieke meening der Belgen niet uit. Verbittering is hetgeen de factie bedoelt: of soms de strijd tusschen welgezinden en rebellen een strijd van Belgen en Hollanders wierd.

Aandoenlijk is de Aanspraak van den veelgeliefden Vorst, wiens dierbaar hoofd de storm der omwenteling op nieuw te gelijk met de Nederlanden bedreigt. De aard van het gevaar dient onderzocht eer men redmiddelen beraamt en de rust kan niet duurzaam bevestigd, ten zij vooraf tijdelijk hersteld; — De opstand, door revolutionaire begrippen ontstaan, door revolutionaire wapening ondersteund, neemt dagelijks toe. Vertegenwoordigers van het Nederlandsche Volk! die Koning en Vaderland waarlijk bemint, Art. 114 staat in de Grondwet niet te vergeefs.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 15^{den} September.

De veiligheid van alle Gedeputeerden behoort, gelijk tot nu toe, in en buiten de Kamer, volkomen te zijn: vooral om de eer van de goede zaak en tevens omdat men wellicht slechts VOORWENSELS zoekt voor een spoedig vertrek.

In andere Landen; waar een Ministerie bestaat; moge het somtijds, schoon misschien ten onregte, in twijfel getrokken zijn of woorden, afgedaald van den Troon, tot onderwerp van openbare beoordeeling kunnen worden gemaakt. Hier bestaat die twijfeling niet; dewijl men, waar de Koning zonder Ministerie regeert, of alle handelingen der Regering of niet ééne beoordeelen mag. Het spreekt van zelf dat bescheidenheid en eerbied, schroomvalligheid en te rughouding in dubbele mate noodzakelijk is: doch geheel te verzwijgen wat men levendig gevoelt, is de pligt miskennen welke in deze oogenblikken ook aan de periodieke drukpers opgelegd is.

De gansche uitgestrektheid van het kwaad zij opengelegd. Men ontveinze zich niet dat Nederland in de laatste jaren geenszins rustig door orde heeft gebloeid. Sedert October 1828 is de Staat in onrust en wanorde geweest. De belastingen werden betaald; de schutten kwamen geregeld op; de bevolking bleef, trots gedurige opstoking, in de meeste plaatsen onverschillig en kalm; de Koning werd op eene reis door de Zuidelijke Gewesten met vreugdegejuich begroet; de materiele welvaart nam in verscheidene gedeelten van Belgie toe; en desniettemin orde en rust bestonden niet meer: eene factie, uit liberalen en ultra-Catholijken zamengesteld, maakte van de algemeene overhelling naar liberale beginsels gebruik; zoodat de toestand van het Rijk reeds twee jaren geleden zeer bedenkelijk was. Herinnert men zich den winter van 1828 — 1829 niet meer? de petitiën, de onzalige wet van Mei 1829, de gedwongene toegeeflijkheid voor al wat door de ultra-Catholijken werd geeischt, de gebeurtenissen van October en November, en hoe in de Boodschap van 11 December ten aanhoore der Natie werd verklaard:

De openbare rust, de krachten van den Staat, de onbelemmerde gang des Bestuurs en de pligtbetrachting in openbare betrekkingen zijn zoodanig aangegrepen en ondermijnd, dat het Ons tot een smartelijken pligt geworden is, Onze gemeenschappelijke aandacht ernstig daarop te vestigen.

Van December af ging dezelfde factie onophoudelijk vooruit: niet zóó openlijk dat zij haar zaak door onvoorzigtigheid benadeeld zou hebben; niet zóó in 't geheim dat haar voortgang niet voor elken eenigzins opmerkzamen beschouwer duidelijk was. Het ontbrak aan waarschuwingen niet. Meerimalen, en in de Couranten en in de Staten-Generaal, in Februarij in de zaak der petitiën, in Mei bij de discussie over de drukpers, kwam men, zonder onwogen, voor zijne bedoelingen uit. Het was duidelijk dat, zoo nu en dan, bij het prediken der meest verderfelijke beginsels, schijnbare bedaardheid in acht genomen werd, de oorzaak enkel hierin bestond dat naar October gewacht en naar de gebeurtenissen in Frankrijk uitgezien werd. *It was perfectly well known*, gelijk de *Times* van 10 September schrijft, *that a powerful jacobinical party laboured for the separation of Belgium from Holland and its re-union with France, — that a train of insurrection was laid which a spark from its neighbours would be sufficient to explode.* — Zoolang men het in Belgie gebeurde niet in verband beschouwt met de beginsels, door welke geheel dit werelddeel, sedert lang, verontrust en thans in de vreesselijkste crisis is geplaatst; zoolang zal het niet mogelijk zijn eenigen afdoenden wederstand te bieden aan het gevaar dat ons van alle zijden omringt. De tooneelen van brandstichting en plundering zijn bedroevend; maar veel bedroevender nog de gruwelijke handelingen van hen, die deze tooneelen met opzet voorbereid en zich daarvan tot bereiking hunner oogmerken hebben bediend.

De gewigtige vraag omtrent de scheiding zal het voornamelijk onderwerp der beraadslagingen uitmaken.

Dit moet inderdaad worden betreurd. Geene beraadslaging dan over het dempen van den opstand komt in dit oogenblik te pas. Het is waar dat reeds in de Proclamatie van den 5^{den}, een onderzoek omtrent de wen-

schelijkheid der scheiding aangekondigd werd: doch toen kon zulks plaats hebben met de hoop dat, door krachtdadige beteugeling van het geweld, het oproer binnen weinige dagen ten onder zou worden gebracht. Thans, nu de troepen op Anwerpen te rug getrokken zijn, nu 's Konings gezag bij voortduring in onderscheidene Gewesten met ongehoorde stoutmoedigheid wordt miskend, nu de verstandhouding met de Franschen gedurig blijkbaarder wordt, nu men geenerlei poging tot bederf van het tot dus ver zóó getrouwe leger ontziet, nu het Vaderland enkel door spoedige en afdoende maatregelen kan worden gered, nu de welgezinde bevolking zich om den Troon heeft geschaard met de geestdrift van een vertrouwen dat niet zonder het uiterste gevaar te leur kan worden gesteld, — nu zal de discussie worden geopend over eene vraag, waardoor het aanwezen van den Staat met alle nationale instellingen op het spel wordt gezet; eene vraag welke, zonder noodlottige overhaasting, onmogelijk binnen weinige dagen kan worden beslist; eene vraag welke, indien er tusschen Koning en Staten-Generaal overeenstemming bestond, aanleiding tot langdurige en hoogstmoelijke onderhandelingen met de Mogendheden opleveren zou; eene vraag eindelijk — en dit is wel het voornaamste waarop de aandacht der weldenkenden moet worden bepaald — die het oog aftrekt van de eenige zaak welke thans in overweging moest worden gebracht.

Alle de belangen te vereenigen zou wenschelijk zijn. Misschien zou die wensch in sommige opzichten eenmaal kunnen worden vervuld. Doch hier is het niet om belangen, maar om strijdige beginsels te doen. Die te vereenigen is eene volstreckte onmogelijkheid. De keus moet worden gedaan. Niet ten voordeele van enkele deelen des Rijks: die voorstelling welke de factie zoo gaarne opdringen wil, is nu vooral ten eenemale valsch; maar ten voordeele der beginsels, door welke alle welgezinden worden beziel, en waardoor alleen de revolutie-geest, die den Troon ook der Nederlanden dagelijks meer aan het waggelen brengt, wezenlijken tegenstand ontmoet.

Zal in de Kamer geene inlichting worden gevraagd nopens de echtheid en de bedoeling van het volgende stuk?

Les soussignés membres de la 2de Chambre des États-Généraux, présents à Bruxelles, reconnaissent unanimement qu'il est nécessaire et urgent que les députés des provinces du Midi soient réunis en cette ville, en nombre aussi complet que possible et sans délai, pour y attendre la réponse du Gouvernement à la proposition dont S. A. R. le Prince d'Orange s'est rendu l'organe à la Haye, et pour être prêts à en délibérer immédiatement s'il y a lieu.

Ils prient en conséquence leurs collègues députés comme eux des provinces du midi de se rendre sans aucun retard à Bruxelles, où leur présence commune ne peut que contribuer d'ailleurs au rétablissement de la confiance générale et au maintien de l'ordre public.

Bruxelles le 6 Septembre 1830.

Signés: Le Hon, de Brouckère, Baron de Stassart, Baron de Secus, Dumont, de Bousies, de la Vieilleuze, Pascal d'Onyn, van den Hove, Trenteseaux, Comte de Celles, Comte Cornet de Grez, Huysman d'Anecroix, de Langhe, Pycke et Barthelemy.

Deze verklaring, hoewel met veel omzigtigheid gesteld, is eene oproeping van leden der tweede Kamer die niet door den Koning geschiedt; weinige dagen vóór den tijd tot wettige bijeenkomst bepaald: en die met eene oproeping ook aan Leden der eerste Kamer, door de Heeren Trazignies, van Aerschot en de Brouckere werd vergezeld. Deze daad moest het begin wezen der vestiging van een provisioneel Gouvernement. Zoo dit twijfelachtig was, die bladen, zoo te Brussel als te Parijs, welke het best omtrent de oogmerken der factie ingelicht zijn, hebben dit met de meeste openhartigheid verklaard. Desniettemin, zoo het noodig toeschijnen mogt zal deze bedoeling worden ontveinsd: maar gelijk de zaken nu staan, is het ook mogelijk dat men zich geheel ontmaskeren zal. Drijft men de onbeschaamtheid zoo ver, dan mogen die Heeren opmerkzaam worden gemaakt op de volgende artikels uit het *Code Pénal*.

Art. 87. L'attentat ou le complot dont le but sera soit de détruire ou de changer le Gouvernement, soit d'exciter les citoyens ou habitants à s'armer contre l'autorité royale, seront punis de la peine de mort.

Art. 88. Il y a attentat dès qu'un acte est commis ou commencé pour parvenir à l'exécution de ces crimes, quoiqu'ils n'aient pas été consommés.

Art. 91. L'attentat ou le complot dont le but sera, soit d'exciter la guerre civile en armant ou en portant les citoyens ou habitants à s'armer les uns contre les autres, soit de porter la dévastation, le massacre et le pillage dans une ou plusieurs communes, seront punis de la peine de mort.

Het schijnt dat de *Courier des Pays-Bas* den 15 September deze zaak op dezelfde wijze ingezien heeft:

Si nous sommes des mutins persistant dans notre mutinerie c'est-à-dire devenus rebelles, et rebelles à main armée, que sont nos députés signataires de la proclamation du 3 et de l'appel du 6 Septembre?

Overigens zij die wetsbepaling aan niemand tot schrik. Ook wat regterlijke vervolgingen betreft, kunnen *alle* de leden hier in veiligheid zijn. De voorbeeldeloze goedheid van den beleedigden Monarch heeft hen, gelijk altijd, zoo ook nu, naar het schijnt, zelfs voor het geringste blijk van Vorstelijk ongenoegen bewaard. Ware in de aanhaling eenig het minste gevaar, zij zou in de *Nederlandsche Gedachten* niet zijn gedaan; maar juist, dewijl zij met volkomene vrijheid de verdedigers der rebellie kunnen zijn, behooren zij te weten wat men daarmede eigenlijk verdient.

De Heer van Toulon werd met 57 stemmen verkozen als eerste kandidaat tot het Voorzitterschap. De keus van den Heer G. G. Clifford, die 40 stemmen vereenigd heeft, ware in elke andere omstandigheid ook ons aangenaam geweest; thans moest een van die zeer weinige leden worden benoemd, welke in hetgeen door de overigen als Constitutionele oppositie werd beschouwd, sedert lang eene misdadige factie hebben gezien. Tevens levert deze benoeming een bewijs op dat onder de welgezinden die eenheid heeft bestaan, waarvan het gemis zooveel nadeel aan de zaak des Vaderlands toegebracht heeft.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 'sGravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Vrijdag den 17^{den} September.

Iedereen beijvere zich, in deze oogenblikken bovenal, geene scheuring, vooral ook niet in de tweede Kamer, tusschen Hollanders en Belgen te maken. Dit te bewerken heeft de factie altijd bedoeld, en, al hebben de Noord-Nederlanders zich lang aan beleediging en verguizing vrij onverschillig betoond, eindelijk zou het plaats kunnen hebben dat meer nog haat tegen de Brabanders, dan getrouwheid aan de ware beginsels de beweegreden van sommige handelingen wierd. Het is onbillijk aan eene gansche bevolking te verwijten, hetgeen inzonderheid het werk van Franschgezinden is en door zeer vele Belgen afgekeurd wordt.

De verkiezingen voor de tweede Kamer zijn in het Zuiden dikwerf niet de eigenlijke, maar de kunstig misvormde uitdrukking der openbare meening geweest. Desniettemin zijn onder de Zuidelijke leden verdedigers van de goede zaak. Ook zal menigeen, door onbedachte vooringenomenheid met gevaarlijke begrippen vroeger medegesleept, door het ongeluk hetwelk België gedeeltelijk treft, gedeeltelijk bedreigt, tot nadenken en tot inkeer worden gebragt.

Reeds de benoeming van den Heer van Toulon, met 59 stemmen geschied, toont welke de gezindheid ook van verscheidene afgevaardigden uit België is. Het mag in de tegenwoordige omstandigheden misschien worden betreurd, dat in art. 103 *hoofdelijke oproeping* voorgescreven wordt; men wanhoop evenwel niet dat de moed van ieder regtschapen Belg zich juist door het gevaar ontwikkelen zal.

Men verneemt dat vele Afgevaardigden voornemens zijn opehljk te betuigen, dat, naar hun inzien, geenerlei beraadslaging, welke niet regtstreeks het dempen van den opstand betreft, in deze oogenblikken mogelijk is.

Inderdaad wenschelijk is het dat deze verklaring, met Nederlandsche bescheidenheid en rondborstigheid te gelijk, aan den voet des Troons worde gelegd.

De buitengewone vergadering had, naar ieders meening, slechts één doel; het Gouvernement te sterken in het ten onder brengen der muiten. *Het was*, gelijk bij soortgelijke gelegenheid van regeringswege werd gezegd, *voor den Koning plicht en behoefte tevens, zich in de gelegenheid te stellen om, wanneer de nood zulks vorderen mogt, van de ondersteuning dergenen, die de Grondwet als vertegenwoordigers van het geheele Volk kenmerkt, ieder oogenblik gebruik te kunnen maken.*

Nu wordt, terwijl men het ontwerp eener martiale of soortgelijke wet had verwacht, het ontwerp der *scheiding* door de Regering zelve ter tafel gebragt. Dit is, wordt thans door sommigen gezegd, om te verhoeden dat voorstellen hiertoe betrekkelijk door de leden wierden gedaan: het strekt tot verkrijging van het initiatief. Maar, zoo men hiermede het initiatief behoudt, moet men het nemen juist van dat-

gene, hetwelk door den vijand wordt gewenscht? Iedere propositie, met de onmiddellijke beteugeling van de rebellie niet in verband, zou geweerd zijn door dezelfde bedenking, welke thans tegen het voorstel der Regering ingebragt wordt. Het is om hierover te beraadslagen, thans niet de tijd. De Grondwet wordt in een aanzienlijk gedeelte des Rijks niet slechts vertreden, maar geheel ter zijde gesteld. Het gezag des Konings en de band der Maatschappij valt onvermijdelijk weg, indien deze gewelddadige inbreuk op de Staatsregeling nog langer straffeloos blijft. Men bewijze althans dat beteugeling onmogelijk is. Dan kan over de gevolgen dier onmogelijkheid worden gediscuteerd; en tot vernedering kan nimmer worden overgegaan. Wat wil het Gouvernement? — Geld? Manschappen? Ieder braaf Nederlander is gereed om bezitting en leven voor de verdediging van Koning en Vaderland in de waagschaal te stellen.

Maar de vraag omtrent het al dan niet wenschelijke eener scheiding is, zegt men, juist een middel tot herstel van de rust: daardoor zal zij niet slechts tijdelijk hersteld, maar veel meer duurzaam kunnen gevestigd worden.

Neen waarlijk dit is het middel niet. Aan Vergaderingen, de eene van 110, de andere van 50 leden, op een tijd dat de gemoederen zoo opgewonden zijn, eene vraag te onderwerpen, welke van alle de teederste en moeilijkste twistpunten onafscheidelijk is, moet leiden tot beraadslagingen, hevig en verward, en waaruit enkel verbittering en tijdverlies ontstaat. De meerderheid der Staten-Generaal zij van gevoelen, dat de scheiding niet wenschelijk is; het Gouvernement door die verklaring gesterkt, zegge dat de zaak is afgedaan; zal hiermede de rust zijn hersteld? Zullen de wapens, op grond van die beslissing, worden nedergelegd? Kan op den zedelijken indruk van zoodanige decisie der Kamers rekening worden gemaakt? De eenige uitwerking zal wezen, dat de hevige partij een luid geschreeuw aanheffen zal over de dwingelandij eener meerderheid door onevenredige representatie, door Hollandsche vooroordeelen, door bedreigingen van het Gouvernement en door vrees voor het opgeruide Haagsche gepeupel bewerkt, en dat terstond elk oproerig Gewest zonder dralen, zonder langer te denken aan de Dijnastie, zich van 's Konings gebied losscheuren zal. — Nu stelle men zich het tegendeel voor: de meerderheid oordeele dat de scheiding wenschelijk is; de Koning voege zich bij de Staten Generaal; zijn de Mogendheden ook zóó terstond tot toetreding bereid? Bovendien, dan komt eerst de moeilijkste vraag. Men wil eene scheiding, maar welke scheiding is het die men wil? En hier zegge men niet, dat dit later zal worden onderzocht, dat dit den vorm en de wijze hoe betreft. Geenszins; dit betreft het wezen van de zaak: en het is onmogelijk in het afgetrokkene te beslissen of scheiding dan wel voortdurende vereeniging wenschelijker is. Het denkbeeld van een Rijk gesplitst in twee deelen, onderworpen aan dezelfde Dijnastie, maar

elk onder een eigen wettig gezag en elk met waarlijk Nationale instellingen bedeeld, is, hoewel volkomene afscheiding verkieslijker is, evenwel niet ongerijmd. Daarentegen, zoo de afzondering geschiedt om een deel des Rijks te onderwerpen aan eene leer waardoor elke wettige Regering, als strijdig met de waardigheid van den mensch, weggeruimd wordt; zoo het deze scheiding is welke men bedoelt, dan is zij niet slechts onraadzaam, maar noodlottig en, hetgeen meer zegt, zij mag niet tot stand worden gebragt zoelang eenig regtsbeginsel en eenig denkbeeld van orde bestaat.

Derhalve; een van beide, of hetgeen de factie verlangt zal ronduit worden ontzegd, of een geheel ander iets zal worden verleend dan hetgeen zij enkel en alleen verlangt. Zoodat, al was het antwoord even gemakkelijk als de vraag; al ware het mogelijk geweest dat de Staten-Generaal zich onmiddellijk hadden verklaard, de Regering hiermede niets gewonnen zou hebben. Dit antwoord is zoo gemakkelijk niet; het vereischt bedaarde en rijpe overweging; eene zaak, die het aanwijken van den Staat, het evenwigt van Europa en de rust van naburige Volken zoo onmiddellijk betreft, moet van alle zijden worden beschouwd. En hoe gaat het inmiddels in Zuid-Brabant, in Luik, in verscheidene plaatsen ook van andere Gewesten? De stoutmoedigheid, de hevigheid der opstandelingen neemt toe; de anarchieke beginsels ontwikkelen zich; reeds zijn velen die een voornamelijk rol in den opstand hebben gespeeld, naauwelijks veilig meer voor de woede van het gemeen. En hoe is het intusschen in Frankrijk gesteld? Het Gouvernement is zonder eenige kracht: de partij, welke vóór eenige maanden ultra-Liberaal werd genoemd, wordt van overdrevene en baatzuchtige gematigdheid beticht; en de tijd nadert, waarin de vijanden van al wat maatschappelijke onderscheidingen is, het doel hunner pogingen in Frankrijk en in België zullen hebben bereikt.

Desniettemin zouden nu, als waren wij veilig en gerust, de voordeelen en nadeelen eener scheiding met zorg en onpartijdigheid worden onderzocht. Zoo ooit, dan ware het hier: terwijl men overlegt, is de vijand meester van de stad: *Dum deliberatur, perit Saguntum*.

De Voorzitter der tweede Kamer heeft tot leden der Commissie voor het Adres van antwoord benoemd, de Heeren *Corver Hooft, van Crombrughe, Rijke, Donker-Curtius* en *Sijphens*.

De Heer *Pijcke* is ondertekenaar van de Proclamatie van den 6 September. De Heer *le Hon*, mede in dat geval, is Voorzitter van een der Afdeelingen geworden. Hoe zal dit nu, indien door die leden geene voldoende verklaring ten aanzien van hun bedoelingen afgelegd wordt?

Het kan in twijfel worden getrokken of, aangezien toch de beradslaging volkomen vrij behoort te zijn, Afgevaardigden uit Gewesten waar 's Konings gezag niet meer wordt erkend, zitting in de Staten-Generaal behouden; maar twijfelachtig is het niet dat in eene Vergadering, welke het aanwijken alleen uit de Grondwet ontleent, geene leden mogen worden geduld door wie de verbindende kracht der Grondwet geheel ter zijde geschoven wordt.

Verscheidene leden worden verdacht den opstand verwekt en aangemoedigd te hebben. De beginsels welke

zij in redevoeringen en dagbladen hebben gepredikt, zijn de kiem waarin oproer en wanorde opgesloten ligt, en de toon waarvan zij zich steeds hebben bediend, was tot aanblazing van twistvuur bij uitnemendheid geschikt. Velerlei omstandigheden geven tot de onderstelling recht, dat zij ook meer onmiddellijken invloed op de gebeurtenissen hebben gehad. — Doch, zoo dit, ofschoon duidelijk, onbewijsbaar mogt zijn, de Proclamatie, in de dagbladen geplaatst en waarvan de echtheid, naar het schijnt, tot dus ver door niemand is ontkend, is voor het oog der Natie geschied, en grenst, naar het oordeel der factie zelve, zoo na aan hetgeen altijd hoog verraad werd genoemd, dat het onbegrijpelijk is hoe een Vertegenwoordiger van het Nederlandsche Volk, gedachtig aan zijn eed, met diē leden beraadslagen kan, zonder inlichting onttrent den aard en het oogmerk van het bewuste stuk te hebben verzocht.

Zoodra men bedenkt welken invloed openbare verstandhouding met opstandelingen op de handelwijze van een lid der Vergadering uitoefenen moet, ziet men de noodzakelijkheid in, dat aan die Afgevaardigden terstond en ronduit worde gevraagd of zij zich gehouden achten aan de Grondwet, wier naleving altijd als hun eenigste wensch voorgesteld werd. Zoo ja, dan moeten zij erkennen dat hetgeen in sommige Gewesten plaats grijpt, oproer, opstand en strafwaardige rebellie is, en dat ook zij tot de onmiddellijke beteugeling van het wetteloos geweld behooren mede te werken. Zoo neen, dan is hun plaats zeker niet in eene Vergadering aan welke die Grondwet tot rigtsnoer versprekt. Een volmagt, waardoor hun werkkreis binnen de perken der Constitutie wordt bepaald, houdt door verzaking van die Constitutie onmiddellijk op. Willen zij Vertegenwoordigers zijn eener bevolking, welke zich gewapenderhand tegen de wetten van den Staat verzet, dan kunnen zij, zo lang de Regering hen duist, de voorwaarden komen stellen waarop de Dijnastie van Oranje nog in België toegelaten wordt; maar te gelijk medestanders der rebellen zijn en zitting hebben in de Staten-Generaal, dit kunnen zij niet.

Het is waar, zij zullen weldra in de noodzakelijkheid zijn het oogenpunt te doen kennen uit hetwelk zij den opstand bezien; en alsdan zal terstond zoodanig voorstel ter tafel kunnen worden gebragt, als de getrouwe inachtneming der Grondwet vereischt. Doch het ware, om het belang eener spoedige ontwikkeling van de zaak en ook, naar het schijnt, om de eer en de waardigheid der Vergadering, verkieslijk geweest niets hoegenaamd te verrigten eer men naar hun bevoegdheid bepaaldelijk onderzoek had gedaan.

Het voorstel van den Heer *Donker Curtius* tot benoeming eener Commissie van 10 leden, welke de midelen die de Kamer tot herstel der orde aanwenden kan, voordragen zal, moet uit den drang der omstandigheden worden verklaard. Wanneer de Troon niet met een Ministerie en een Raad van State wordt omringd, dan treedt de Vergadering der Staten-Generaal gedurig meer als een zelfstandig ligchaam op: zij geeft de impulsie, in plaats dat zij die ontvangen moest. Dit is, op zich zelve beschouwd, een groot kwaad; doch hetwelk, bij de tegenwoordige inrigting van het Bestuur, onvermijdelijk en bovendien ook heilzaam en noodzakelijk is.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 18^{den} September.

Een der voorname oogmerken, waarmede eene franschgezinde partij de vraag der scheiding opgeworpen heeft, is bereikt. De aandacht, natuurlijkwerwijs uitsluitend naar den opstand gerigt, is nu ten deele ook op een ander punt overgebracht; men wordt van geschriften en dagblad-artikelen over de wenschelijkheid en uitvoerbaarheid eener scheiding schier overstelpt; en geeft zich met ijver in beschouwingen toe, die middelerwijl door ongestoorde voortzetting der rebellie grootendeels overbodig worden gemaakt.

Aldus bedroog die partij het algemeen; doch, hetgeen in de gevolgen veel noodlottiger is, zij heeft, naar het schijnt, ook de Regering misleid. Midden in de algemeene verwarring wordt het woord *scheiding* gehoord; en terstond, als of het misdadig oproergescreuw de wettig uitgedrukte wensch van de gansche Natie of ten minste van geheel België was, verkondigt het Gouvernement dat dit vraagpunt in overweging zal worden gebragt; ja geeft niet onduidelijk te kennen dat, indien het verlangen ook van de Staten-Generaal met dit gescreuw overeenstemmen mogt, de Koning volkomen bereid is om mede te werken tot bereiking van het doel. En ook dit is niet genoeg. Nauwelijks is de Vergadering der tweede Kamer bijeen, of de Boodschap komt in, waarbij *onverwijde*, *bepaalde* en *zorgvuldige* overweging omtrent de noodzakelijkheid eener wijziging van de Nationale instellingen en het raadzame eener scheiding wordt verlangd.

Deze Boodschap verandert de strekking der buitengewone zamenkomst geheel. Voorzeker toen deze bijeengeroepen werd, is het niet met zoodanig oogmerk geweest. De openhartigheid, welke voor het welzijn des Vaderlands in deze oogenblikken volstrekt noodzakelijk is, verbiedt te verzwijgen dat deze maatregel, uit welk oorpunt ook beschouwd, aan velen allernoodlottigst toegeschieden is. Thans merken wij dit alleen op, dat de kracht, welke de Regering door de ondersteuning der Staten-Generaal verkregen zou hebben, daardoor ten eenemale wordt verland.

Natuurlijk dat de welgezinde leden, doordrongen van hun pligt tot handhaving van des Konings gezag, nu in de grootste verlegenheid zijn.

De propositie van den Heer *Donker Curtius*, welke voorzeker niet zonder overleg met verscheidene medeleden is geschied, toont dat men zich nu, schoon ongaarne, genoodzaakt vindt om gebruik te maken van het initiatief. Dit evenwel brengt de zaak niet weder in haar verband. Het betaamt; gelijk de Heer *d'Omalius Thierry*, hoewel misschien niet enkel uit gevoel van betamelijkheid, opgemerkt heeft; dat de Boodschap het eerst, ongetwijfeld ook in de openbare Vergadering, werde gebragt; en, zoo de twee punten daarin vervat vooraf met zorg en rijp beraad moeten worden onderzocht, dan kan het voorstel van den Heer *Donker Curtius* veilig als niet gedaan worden beschouwd.

Men verwachtte dat, wanneer de Boodschap in de afdeelingen komt, door de welgezinde leden, indien ten minste zij meenen volgens de Grondwet een consultatief ligchaam te kunnen zijn, eenparig zal worden betuigd dat, hoewel bereid om zich met de opgegevene vraagpunten, zoo dra mogelijk, bezig te houden, zij daartoe nu buiten staat meenen te zijn; vermits de overwegingen hieromtrent, terwijl een aanmerkelijk deel des Rijks zich in verwarring en opstand bevindt, van die volkomene vrijheid, van die openheid en kalmte verstoken moeten zijn, welke het groot belang der zaak zoo nadrukkelijk vereischt. — Wanneer de discussie over de scheiding uitgesteld is, zal men overgaan tot de vraag, welk het middel is waardoor wellicht de rebellie nog kan worden gestuit? Het oordeel van den Heer *Donker Curtius* komt hieromtrent met ons gevoelen overeen: *geen uitweg dan de wettig aangevoerde kracht der wapenen*; dat is eene *martialle* wet. — Desniettemin gaat ook op die wijs een tijd, die nooit kostbaarder heeft kunnen zijn, ongebruikt voorbij.

De Staten-Generaal worden aldus op het standpunt gebragt, waarop de slechgezinden gewenscht heb-

ben de Vergadering te zien. Gelukkig evenwel is de Regering nog in haar geheel. Zij heeft nu getoond dat zij tot voldoening aan onstuimige eischen het uiterste beproeft: thans is er nog eene andere taak op wier vervulling ieder welgezinde, in het belang zoowel van een geliefden Vorst als van een dierbaar Vaderland, zooveel hem op eene wettige wijs mogelijk is, aandringen moet; de opstand behoort te worden gedempt. Dit staat geheel op zich zelf. Hoedanig ook de uitkomst zij van de beraadslagingen der Staten-Generaal, de Grondwet, zelfs om behoorlijk gewijzigd te kunnen worden, moet vooraf als verbindend worden gehandhaafd en erkend. Is dit niet mogelijk meer, dan is de Staat reeds uit één en dan is het hoog tijd dat aan de zelfstandigheid der Vereenigde Nederlanden, gelijk die in 1813 herwonnen werd, ernstig worde gedacht.

Temporiseren is een woord, zoo het schijnt, aan de orde van den dag; en het is, wanneer men ongaarne tot eene afdoende keuze besluit, een zeer verleidelijk woord. Daar moet, dit is nu het gevoel van menigeen, met de rebellen worden getemporeerd. De minste energie, gelooft men, zou oorzaak van verbittering zijn; spoedig zal onder de opstandelingen verdeeldheid ontstaan en wellicht komt elke oproerige stad binnen kort, zonder slag of stoot, onder de magt des Konings te rug. — Bekoorlijk uitzigt inderdaad! Bedriegelijk uitzigt te gelijk! Bovendien, heeft men ook bedacht wat dit tot geruststelling en aanmoediging der rebellen, tot verspreiding van den opstand en tot ontmoediging van wie getrouw bleef, te weeg brengen moet? Houdt men de uitwerking hiervan op het leger in het oog? Ziet men niet in, hoe belemmerend voor de welgezinde leden der Staten-Generaal de onzekerheid is omtrent de bedoelingen van het Gouvernement? Bereken men wel hoe in de Noordelijke Gewesten, de bezorgdheid en angst iederen dag dat de oproer van stooreloos waait, onophoudelijk klinkt?

Zeer moeilijk is de toestand van het Gouvernement. Die moeilijkheid evenwel wordt zonder noodzaak vergroot, wanneer men omtrent het al dan niet nemen van krachtadige maatregelen besluiteloos is.

Dat nu terstond geweld moet of kan worden gebruikt, moge twijfelachtig zijn. Al had het oproer in den aanvang misschien zeer gemakkelijk kunnen worden gestuit, de toestand van verscheidene Zuidelijke Gewesten is, na

langdurige opruijing en in verband met de gebeurtenissen in Frankrijk, van zoodanigen aard, dat eenige duizend man tot duurzaam herstel der orde wellicht nietsbeteekenend zijn. In hoe ver men Brussel en ten minste Luik, alwaar men meester is van de citadel, innemen kan, worde door krijgskundigen beslist; en indien dit mogelijk is, dan beproeve men of het verlies van Gewesten, onder het gebied van den Koning der Nederlanden geplaatst, en die anders binnen kort, schoon met eene rei van vestingen voorzien, de prooi van Frankrijk moeten zijn, door beleid en moed kan worden belet. Doch wat bovenal moet worden gewenscht is, dat men den aard, de strekking en den omvang der onlusten eindelijk eens geheel doorzie. Zachtheid, toegevendheid, opoffering is zonder nut: hierdoor is het veeleer dat de kwaal doodelijk wordt. De beginsels uit welke de factie ontstaat, brengen mee dat zij onverzoenlijk en onverbiddelijk is. Als zij het hoofd van Vorsten die geen wederstand bieden, vóór elke concessie omkranst, het is om ook hen te treffen met gewisser slag; en als zij aan de Volken vrijheid belooft, het is de horig die den gifbeker inzwelgen doet. Het wordt duidelijker met iederen dag dat, indien men zich van eene partij die Frankrijk en een deel van België overheerscht, niet geheel loscheuren wil, de Troon en het Vaderland naauwelijks meer door liefde en trouw zouden worden gered.

Beraadslaging met geslotene deuren schijnt thans niet bijzonder nuttig te zijn. De toon der dagbladen is veel hooger dan die der redevoeringen gestemd; de bevolking dezer Stad heeft reeds meermalen getoond, dat ook verontwaardiging haar niet tot baldadigheden of laaghartige wraakoefening overhalen kan; en mogelijk wordt, als de bekommernis in zoo hooge mate opgewekt is, juist de meestmogelijke publiciteit, in het belang van rust en orde, vereischt.

Frankrijks regering, wier lot zooveel invloed ook op de Nederlanden heeft, kan zich niet verdedigen tegen hen door wie ze met haar eigen beginsels aangevallen wordt. De Engelsche *Courier* erkent dat, zoo de Staatsregeling nog nader bij een republikeinschen vorm wordt gebragt, een bewonderaar der laatste omwenteling bijna berouw zal hebben: *will almost regret ever having expressed such admiration*. Doch, voegt hij er onmiddellijk bij, met een weinig standvastigheid, *with a little firmness*, weert Lodewijk Philippus de republikeinen wel af. — Zoo bedriegt men zich dan: zoo sluit men het oog willens en wetens voor het gevaar: zoo stelt men zich met de hoop op hetgeen onmogelijk is, gerust. De omwenteling, eenmaal begonnen, volgt haar natuurlijken loop en de Staatskunde is geen Staatskunde meer, wanneer zij, bij het vormen van haar plan, op die ontwikkeling geen rekening maakt.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Maandag den 20sten September.

De Staten-Generaal loopen op dit oogenblik gevaar of te veel of te weinig te doen.

Zij vertegenwoordigen het geheele Nederlandsche Volk: niet evenwel in dien zin, dat regt en belang aan hun willekeur overgelaten is: tot de geringste verandering in de Grondwet, tot ter zijdestelling der beginsels waarop de Staat opgetrokken is, zijn zij niet bevoegd. Zij vertegenwoordigen het Volk enkel in hetgeen hun bij de Grondwet uitdrukkelijk opgelegd is. Zoodra zij verder gaan, is er verwarring der Staatsmagten, verplaatsing van het Souverein gezag, en de schutsmuur valt weg die het Rijk tegen omwentelingen beschermt.

Het blijkt dat ook uit dit oogpunt de Boodschap van den 13 September zeer bedenkelijk is.

De Regering schijnt niet enkel naar raad, maar ook naar een rigtsnoer en bijna naar een voorschrift te hebben verlangd. Zoo de scheiding aan Hun Edel-Mogenden behaagt, zal van haar zijde, zoo 't schijnt, geene tegenkanting worden ontmoet; dus bevreesde het niet, zoo de *Globe* schrijft: *Maintenant que toute force morale échappe et qu'une armée de citoyens est debout dans les provinces, le Roi en appelle lui même à la représentation nationale comme à un pouvoir suprême et constituant.* Daar is meer. Wie zijn het aan wier verlangen men tracht te voldoen? Hebben wellicht in vroeger tijd de Staten-Generaal, heeft de tweede Kamer eenig voorstel, waarop de Regering nu te rugkomen wil, hierover in het midden gebracht? Hebben de Provinciale Staten misschien de noodzakelijkheid der scheiding, op grond van Provinciale belangen, betoogd? Niets hiervan. Sedert weinige dagen is *scheiding* de leus van een opstand, die met brandstichting aangevangen is en met verguizing van 's Konings gezag voortgezet wordt. De Boodschap op dit oogenblik zou al zeer licht, al wordt die strekking door enkele uitdrukkingen verbloemd, eenigermate als eene hulde aan de publieke meening, aan de Volkssouvereiniteit en, gelijk hieruit insgelijks volgt, aan het regt van insurrectie kunnen worden beschouwd. Door liberale beginsels, gelijk meer dan een Minister dikwerf aan den

dag heeft gelegd, wordt men ook tegen wil en dank gedurig verder gesleept; doch dit kan de bedoeling niet wezen van den Vorst die, waar hij zijne *eigene* beschouwing heeft opengelegd, den Staat als eene *door de Grondwet getemperde Monarchie* heeft erkend. Een welgezind blad beweert, dat nu de Vergadering der Staten-Generaal eene soort van *Assemblée Constituante* wordt: ware dit zoo, het zou de afkondiging eener omwenteling zijn. Zelfs de Staten-Generaal in dubbelen getale, hebben het regt niet tot veranderingen waardoor het *wezen* van den Staat aangetast wordt: eene *légale révolution* werd nooit in Art. 229 en Art. 230 bedoeld. De tweede Kamer vooral, aan welke de factie, zoo vaak zij op de meerderheid rekenen kon, eene *omnipotence parlementaire* toegeschreven heeft, houde thans inzonderheid, nu die strekking ook van Regeringswege aamoediging vindt, zorgvuldig in het oog dat zij den Koning, volgens art. 51, *gedienstig* moet zijn *in het beschermen van de Koninklijke waardigheid*; zich geen regt der Kroon, schoon het haar aangeboden werd, toeëigenen mag, en den invloed van gewapende massas, waardoor de Staat te gronde wordt gerigt, zoo lang en zoo krachtig haar mogelijk is, tegenhouden moet.

Doch het oogmerk der Boodschap zij, met het gevoelen der Kamers bekend te worden gemaakt. Soortgelijk iets is in de Vergadering van 1828—1829 geschied, toen de Koning de wenschelijkheid der Jurij aan de beraadslagingen der tweede Kamer onderwierp. Dan treden de Staten-Generaal in eene gansch andere betrekking op: zij worden een consultatief ligchaam. Dit komt met hun grondwettige attributen niet overeen. De Ministers en de Raad van State zijn hiertoe bestemd; deze zijn de grondwettige steunsels van den Troon; neemt men die steunselen weg, dan zou het Rijk weldra door de Kamers worden geregeerd: en de Koning behield niets dan de eenheid van bestuur, onder toezigt der vertegenwoordigers van het Volk.

Zóó onvermogen wordt de Vorst in elk Constitutioneel Rijk waar geen Ministerie bestaat en de invloed van den Raad van State op de belangrijkste aangele-

genheden weinig beteekenend is. Het is om het vooruitzicht hiervan, dat in de *Nederlandsche Gedachten* onophoudelijk op de vorming van een Ministerie, als op een volstrekt onmisbaren maatregel, aangedrongen werd. Menigeen vond dit revolutionair; en zag niet in dat het, zoo niet het genoegzame middel, toch zeker de allereerste voorwaarde tot keering der revolutionaire beginselen is. Zoodra de invloed der Kroon tot de populariteit van den Koning wordt beperkt, is de Regering ook van den besten der Koningen zonder eenige kracht. Een Gouvernementsblad was zeer aan de uitdrukking gehecht dat de *Koning alleen besluit*, als of het regt van eigene beslissing, hetgeen ter aangehaalde plaatse, Art. 73, enkel in verband tot het hooren van den Staatsraad wordt vermeld, de keus van Ministers zonder magt en overeenstemming gebod. Velen geloofden, dat het gezag van den Koning zou worden verkort; als of wij *un Ministère des Chambres et de l'opinion*, een Ministerie waarbij de Koning ter zijde wordt gesteld, hadden gewild; als of een Ministerie, gelijk het aangeprezen werd, niet het onvoorwaardelijk uitvoeisel was van 's Konings eigen wil; als of zijn gezag niet grooter ware dan thans, indien een krachtvol Ministerie hem tot voorganger der welgezinden, tot leidsman der Staten-Generaal, tot regeerder van de Natie had gemaakt. En wat zal men nu, indien er geene aanmerkelijke verandering komt, weldra, uit den aard der zaak, moeten zien? Men ontveinze het zich niet; of mogelijk het onheil nog kon worden gekeerd; een Bestuur, waar de Vorst met de beste bedoelingen en van eene grootendeels getrouwe bevolking omringd, evenwel magteloos is; eene talrijke Vergadering, die aan haar eigene uiteenlopende beschouwingen overgelaten wordt; eene Democratie en eene Democratie van de ergste soort, dewijl, waar eene Volksregering welingericht is, ten minste eenig erkend en toonevend gezag aangetroffen wordt. De Ministers, hoe dringend de omstandigheden ook zijn, maken van art. 91 der Grondwet geen gebruik; en trouwens wat zouden zij, wier denkwijze men nu kent, thans nog in de Vergadering doen? De Regering staat dus van haar invloed op de tweede Kamer geheel af. En zou dit niet beangstigend zijn? Zóó siddert men voor het schip dat zonder mast of roer van de woedende golven prijs gegeven is. De Kamer is, even als het Rijk, in vijandige partijen verdeeld; en den welgezinden ontbreekt, zoowel dáár als buiten haar kring, die steun van het Gouvernement, waaruit alleen eenheid en kracht zou kunnen ontstaan ten behoeve van orde en wettig gezag.

In deze omstandigheden moet door de Staten-Generaal vooral ook niet te weinig worden gedaan; en men zal noch voor het een, noch voor het ander uiterste bevreesd behoeven te zijn, indien al datgene geschiedt wat, overeenkomstig de Grondwet, mogelijk is. Het is nu dat Nederlandsche rondborstigheid betaamt en dat geheel de waarheid moet worden gezegd. Elk deele openhartig en openlijk zijn gevoelen mee. De tweede Kamer late Art. 114 niet ongebruikt. De houding der welgezinden is krachtiger dan voorheen; misschien evenwel niet krachtig genoeg. Door

niet terstond inlichting te vorderen van hen die zich, zoo 't schijnt, in betrekking tot den opstand hebben geplaatst, doet men eenigermate zelf hetgeen men in de Regering misprijst: men maakt met discussien een begin, eer men de zekerheid heeft dat het gezag der Grondwet algemeen in de Vergadering wordt erkend. Wegens het voorstel van den Heer *Donker Curtius* moet de Natie hem erkentelijk zijn; doch waartoe die omweg, waartoe eene Commissie die door gemis van eenheid de zaken weder bederft, waarom niet ronduit en terstond de vereischte voordragt gedaan? Toont men gedurig meer energie, moét evenwel zooveel als de aard der omstandigheden telkens gebiedt; dan bereikt men met den meesten ijver geenszins het doel. — Bedenkt men wel wat dezer dagen eigenlijk begint? De strijd van het revolutionaire Frankrijk, overal met de revolutionairen in natuurlijk verband, de strijd op leven en dood tegen elk wettig gezag. Dit zij iedereen voor den geest die door stand of betrekking iets op den gang der zaken vermag. De tweede Kamer make van haar regten tot behoud des Vaderlands gebruik. Blijft haar poging door tegenkanting der eerste Kamer, of de poging der Staten-Generaal door weigering van het Gouvernement zonder gevolg, dan kunnen de wettige magten tot magteloosheid worden gebracht: maar voorzeker, in dat geval zou van het Staatsgebouw weldra niets dan puinhoopen overig zijn.

De Commissie voor de verzoekschriften is zamengesteld uit de Heeren *Geelhand, Ingenhousz, Huytens-Kerremans, Sandelin, Op ten Hoof, van Sijtzama en Piscatore*. Het is goed dat de meerderheid uit *Belgen* bestaat; het blyke dat men zich tegen *rebellens* verzet; doch waarom de Heer *Ingenhousz*, die wegens den aanslag in December werd gedestitueerd?

Het voorstel van den Heer *van Sijtzama* om Z. M. te verzoeken zich een onstandig rapport nopens den opstand te doen voorleggen, hetwelk aan de Kamer zou worden medegedeeld, strekt zijn Vaderlandlievend ijver tot eer. Evenwel had de Heer *Geelhand* geen onrecht, dat de voordragt van ontwerpen van wet verkieslijker is. Eere hebbe de Heer *van Dam* dat hij twee Ministers, in zoo ver door hen op het vertrouwen der Natie prijs wordt gesteld, ter verantwoording uitgenoodigd heeft; den eenen wegens zijn *dubbelzinnig en raadselachtig gedrag*, den anderen wegens den lof van geen *Nederlandsch* Minister te zijn, die hem door de opstandelingen toegezwaid is.

Zes dagen reeds is de Kamer bijeen. Waarom niet terstond de Grondwet tot toetsteen der verdachte leden gesteld? Waarom met het voordragen van eene *martiale* wet gewacht? Ziet hier de inlichtingen welke men behoeft. Een uitgebreide en door vreemden invloed ondersteunden opstand bestaat; het Gouvernement betuigt dien niet; het Vaderland is in gevaar; het geluk en de eer der brave ingezetenen op het spel. Waarom stelt men nog uit hetgeen elk, ook het Gouvernement, tot de keus tusschen regt of onregt noodzaken zou?

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 22sten September.

Het is thans eene opmerking van groot belang dat de strijd *niet tusschen Holland en Belgie bestaat*.

De bevolkingen tegen elkander in het harnas te jagen is veler doel; wanneer de schijn aangenomen wordt, als ware hier twist tusschen de twee Afdeelingen van het Rijk, zoo doet de opstand zich voor in een bedriegelijk licht.

Ziet! dan zijn er bijna geene opstandelingen meer, die zich verzetten tegen het gezag van den Koning en de orde der Maatschappij; getrouwe onderdanen evenmin, aan wie tot behoud van den Troon de grootste opofferingen gemakkelijk vallen. Het zijn twee bevolkingen, waarvan de eene zich verongelijkt acht en tot verkrijging van hetgeen zij begeert naar de wapenen grijpt; terwijl de andere zich van deze gelegenheid ter botviering aan haar jaloezij bedient en, uit baatzuchtige inzichten, tot geweldige maatregelen drijft. Dan is het niet om beginsels te doen, maar om Nationaal vooroordeel en belang. Zoo heeft de Staatskunde regt, als de eene bevolking door toegevendheid en belofte tot zwijgen gebragt; de andere tegengehouden en in slaap wordt gewiegd: tusschen beider gedrag is naauwelijks onderscheid meer; de welgezinde Belgen zijn baatzuchtige aanhangelingen van het Bestuur, door wie alle Vaderlandsliefde uitgeschud is; de dienst-aanbieder in het Noorden kan met de vrijwillige wapening in het Zuiden, de Nederlandsche vlag met de Brabandsche vaan, en het *Oranje boven!* welligt met het *vive la liberté!* gelijk worden gesteld.

Deze valsche voorstelling is mede geschikt, om aan den Vorst te verbergen hetgeen men ten zijnen opzigte bedoelt. Door de gedachte aan vroeger betrekkingen verleidt, gaf hij aan de eischen en driften van schraapzuchtige landgenooten toe: het evenwigt worde hersteld, en de overal geliefde Monarch zal weder gerust en geroemd heerschen over het gansche Rijk. Pligt gebiedt hem onpartijdig te zijn. De Grondwet heeft hem als 't ware tot bestendigen scheidsrigter over twee in één Staat vereenigde Natien gesteld: het is een binnenland-sche krijg, dien hij door beurtelingsche begunstiging voorkomt.

Deze denkbeelden, waardoor de geheele kracht van

het Gouvernement als 't ware eensklaps aan banden wordt gelegd, hebben, door listige bemoeijenissen, naar het schijnt, ingang gevonden ook waar hun invloed de na-deeligste gevolgen te weeg brengen kan. Gelooft men dat, indien Brussel als eene in den eigenlijken zin *rebellierende* stad aangemerkt was, de Prins haar zonder troepen ingetreden en het leger niet, ook stormenderhand, sinds lang ware binnengerukt? Gelooft men dat, indien, ook naar het oordeel der Regering, de tegenwoordige houding van onderscheidene steden voortzetting was van hetgeen met plundering en brand aangevangen werd, zoo nadrukkelijk van het welzijn van *alle* onderdanen, van de pligten aan *allen* verschuldigd en van de vereeniging van *aller* belangen zou worden melding gemaakt? Gelooft men dat, zoo het Gouvernement in de onlusten enkel het werk van een misdadigen aanhang had gezien, het meer aan eene splitsing van het Rijk dan aan de vernietiging van den opstand zou hebben gedacht?

Het behoeft hier geen betoog dat het stelsel van beurtwisselende gunst, *le système de bascule*, in bijna alle omstandigheden verderfelijks is. Lodewijk XVIII heeft daardoor den val van Karel X bereid. Toen het Rijk der Nederlanden werd gevormd, heeft Europa's Diplomatie geen eeuwigdurend evenwigt, dat onmogelijk is, maar wel, op grond van veronderstelde overeenkomst, zamensmelting en duurzame vereeniging bedoeld. Koning te zijn over twee volken die omtrent even magtig en tegen elkander vijandig zijn, is eene taak die het menschelijk vermogen overtreft; eene taak onuitvoerbaar zelfs met een despotiek gezag, dat evenzeer met den Nederlandschen aard als met de inzichten van een vrijheidlievenden Vorst in tegenspraak is. Moet Belgie aan Holland, of Holland aan Belgie, of beurtelings het belang van het eene deel aan de ontevredenheid van het ander ten offer worden gebragt, en is er geen plan denkbaar dat, behoudens eenheid van beginsels, beider welvaart bevorderen zou, dan is de onvereenigbaarheid zelfs onder verschillende Staatsregelingen beslist.

Het mag niet worden ontkend dat in alle gevallen de

last der Regering door de verscheidenheid der bevolking aanmerkelijk wordt verzwaaard. Dit slechts houde men, als eene hoogst gewichtige waarheid, in het oog dat, hoe groot die verscheidenheid ook zij, de oorzaak waaruit deze onlusten voortgesproten zijn, geenszins in de vooringenomenheid tegen de Hollanders ligt.

De factie welke of vereeniging met Frankrijk, of zelfstandigheid, of ten minste losbandigheid wil, was in België noch Nationaal noch populair. Om dit te worden, moest haar eigenlijke doel verscholen zijn onder eene belangwekkende en verstaanbare leus; en daar nu die leus, om meer dan ééne reden, niet uit het Catholicismus kon worden ontleend, zoo is het duidelijk, waarom men zoo vele pogingen tot het vestigen van Nationalen afkeer in het werk heeft gesteld, en waarom, vooral toen het gebrek aan Nationale energie werd gevoeld, zooveel van *Hollandsche* overheersching gewag werd gemaakt.

Eigenlijk is elke beschuldiging van dien aard ongerijmd. In de laatste twee jaren, zoo dikwijls de belangen van België en Holland niet overeengekomen zijn, hebben de eerste, somtijds alleen door de edelmoedigheid der Hollanders, altijd getriumfeerd. Men denke aan het gemaal, aan de wijzigingen die het Budjet in December 1829 onderging, aan financiële wetten in het geheugen nog versch, aan maatregelen ook van meer teederen aard; welke men dikwerf met droefheid, altijd met pligtmatic geduld en dikwerf, als ware daarmede eensgezindheid te koop, met tevredenheid heeft aanschouwd.

Bovendien, het geschil is niet tusschen België en Holland, maar tusschen den Troon en de Liberale wanbegrippen geweest. Verbrekking van het wettig gezag, vestiging der Volkssouvereiniteit was het doel; van het voorstel van den Heer *de Brouckere* af, waarbij wetteloosheid voor de drukpers werd verlangd, tot aan de eischen ter vernietiging van den Staat, die men nu door gewapende burgerijen en plunderziek graauw ondersteunt. Zelfs wanneer de factie over eene Hollandsche meerderheid heeft geklaagd, was het op grond veel minder van eenzijdigheid voor Hollands belang, dan van misdadige overgave der regten en vrijheden van het gansche Volk.

En welk getuigenis kan krachtiger zijn dan hetgeen door de houding der ingezetenen afgelegd wordt? De Natie is in België niet ontevreden met het Gouvernement. De rust had, waar zooveel onrust werd gestookt, anders geen twee jaren geduurd. Het is bekend hoeveel moeite het afbedelen en afdwingen van ondertekeningen voor de petitien heeft gekost. De Provinciale Staten hebben vóór twee maanden getoond, dat de welgezinde bevolking in verscheidene Gewesten niet krachteloos is. In vele plaatsen is de menigte zelfs nu voor opruijing doof, en ook waar een betaald oproer voor een meer geregelde opstand plaats heeft

gemaakt, hijgt het meerendeel met kommer en ongeduld naar het einde van het revolutionair geweld.

De factie van haar onvermogen, in zoo ver zij op zich zelve staat, volkomen bewust, vereenzelvigd zich, ook door anti-Hollandsch te zijn, met het Volk; en de ongerijmdheid van haar lastertaal waarborgt geenszins dat die taal zonder indruk op de gemoederen blijft. Helaas! ook van den kant der welgezinden, werkt men het boosaardig opzet in de hand. De Regering zondert niet de rebellen — de plundersaars misschien wel — maar de eigenlijke rebellen zondert zij van de welgezinden niet af, en het moet aan de factie zeer aangenaam zijn dat men, door de uitvallen grootendeels van vreemde huurlingen getergd, zich ook hier in redevoeringen en geschriften niet altijd zorgvuldig genoeg van aanmerkingen tegen de Belgen in het algemeen onthoudt.

Aldus wordt men, ten gevalle van hen door wie het twistvuur aangeblazen wordt, naar Burgeroorlog en in België naar den triumf van het Jacobinismus en naar de vereeniging met Frankrijk geleid. Het eigenlijke kenmerk van den opstand, de strijd tusschen regt en onregt, tusschen des Konings gezag en de muiterij, tusschen de Grondwet en de Anarchie, valt dan, voor alsnog, minder in het oog en van daar dat men, in een toeleg tot omverwerping van den Staat, een opstand van eenige Gewesten om Provinciale belangen, eene volksrebellie ziet, welke, behoudens het aanwezige en de waardigheid van het Gouvernement, door schrandere toegevendheid ten onder kan worden gebragt.

Het schijnt in de Staten-Generaal treurig gesteld. Men verneemt niet dat in de eerste Kamer eenig voorstel ten aanzien van den Graaf *van Aerschot*, c. s. is gedaan. De tweede Kamer houdt zich bezig met vragen, wier beantwoording thans onmogelijk is, en met voorstellen die, hoe wel gemeend, de oorzaak van nadeelig oponthoud kunnen zijn. Het adres van antwoord zal, ondanks de poging van den Heer *van Alphen*, waarschijnlijk ook nu weerklank zijn en niets meer. Natuurlijk, indien men twee volstrekt onvereinigbare opinien door een nietsbeduidend middeling vereenigen wil. Dit behoort zoo, wanneer de Vergadering ook hen door wie de Grondwet, naar het schijnt, niet meer wordt erkend, stilzwijgend in haar midden dult. Men verwijt aan de Regering dat zij niet vóór alle discussie het gezag der Grondwet herstelt; en desniettemin handelt men in zijn eigen kring volkomen op dezelfde wijs.

Het is *buiten weten der Redactie* dat een blaadje betrekkelijk tot een artikel uit het *Nederlandsche Verbond*, in de *Nederlandsche Gedachten* ingesloten werd. De bestrijding van een gerucht heeft somtijds de verwezenlijking belet van een plan; evenwel nu vooral wordt omzigtigheid in de mededeeling van berigten en kalnte in de beoordeeling van maatregelen vereischt.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 29sten September.

Indien bij den hagehelijken toestand van het Rijk somtijds het stilzwijgen door de *Nederlandsche Gedachten* wordt bewaard, schrijve men dit niet aan moedeloosheid toe. Moedeloosheid betaamt Christenen niet. Doch er wordt in het belang der goede zaak, veel behoedzaamheid vereischt: het is geen oogenblik voor nutte-loos verwijt: de denkbeelden van dit blad hebben op de Overheid, althans in de laatste maanden, geen invloed gehad; en de opgewondene gemoederen in beweging te brengen is nooit ons oogmerk geweest.

Daarentegen, ieder moet thans doen wat hij in zijn kring vermag: het woord dat tot dus ver geen ingang vond, vindt dien welligt nu: onze beginsels leiden regstreeks tot eerbiediging van wettig gezag, van orde en van verkregen regt; en het is in gemeenschappelijk ongeluk een troost, mede te deelen wat men gevoelt.

Die wijsheid behoeft, dat hij ze van god begeere. — Het paard wordt uitgerust ten strijde, maar de overwinning is van den HEER. — De uitschrijving van een Bededag en van maandelijksche Bedestonden, zou thans, niet minder dan in 1813 en 1815, aan de van een Godvreezend voorgelacht niet ontaarde Nederlanders aangenaam zijn. Thans blijkt de ongenoegzaamheid van menschelijke hulp.

De gesteldheid van het Rijk moet niet worden verbloemd. Geheimhouding brengt dubbele ongerustheid te weeg. Er zij onderling vertrouwen, vertrouwelijkheid zelfs tusschen den Vorst en het welgezinde Volk.

Een groot deel der Zuidelijke Gewesten is door binnen- en buitenlandsche vijanden overheerd. De geest, welke in Frankrijk aan de Dynastie, en met haar aan de Staatsregeling, en voorts aan de verbindende kracht van elk gezag een einde heeft gemaakt, tracht in Belgie hetzelfde te doen. Die geest van wanorde en anarchie, na sedert lang door redevoeringen, dagbladen en andere middelen misnoegen en onrust te hebben ge-

stookt, heeft, door Frankrijks voorbeeld, door Franschgezindheid en Franschen invloed aangemoedigd en ondersteund, eerst oproer, toen opstand, nu bijna eene omwenteling bewerkt.

Frankrijk, dat heillooze land, uit hetwelk rampspoed en verderf zich altijd over de beschaafde wereld uitgestort heeft; Frankrijk, door de veerkracht der revolutie in beweging gebracht, zal misschien weldra, zonder openlijk te hebben geïntervenieerd, zich van de Zuidelijke Nederlanden hebben meester gemaakt. Het is in allen gevalle tijd aan de zelfstandigheid der Vereenigde Nederlanden gedachtig te zijn. Zoo Belgie ons ontvalt, staat Holland als in 1814, misschien als in 1672, op zich zelf.

De Staten-Generaal hebben een Adres van antwoord gemaakt.

Van hunne overige werkzaamheden is weinig of niets bekend.

De voorstellen der Heeren *Donker Curtius* en van *Sijtzama*, zouden tot geen uitkomst hebben geleid. Voor vruchteloze beraadslagingen over herziening der Grondwet en splitsing van het Rijk waren de gemoederen thans vooral niet gestemd.

Men heeft dezer dagen beweerd, dat Art. 114 der Grondwet niet voor *buitengewone* Vergaderingen geldt. Deze stelling betwijfelen wij. Misschien kan de Koning bepalen, dat dáár alleen over hetgeen hij voorstelt mag worden gedelibereerd; doch, doet hij dit niet, toont hij integendeel hoogen prijs op de voorlichting der Vergadering te stellen, dan is de kieschheid, die dit Artikel ter zijde stelt, inderdaad groot. Het betaamde, de voorstellen der Ministers af te wachten; maar toen van die zijde niets voorgesteld werd, had men uit den boezem der Vergadering eenige tot den opstand regstreeks betrekkelijke Wet te gemoet mogen zien.

In allen gevalle had het Adres meer dan een zeer flauwe weérklank kunnen zijn. Het is hier geen *oproer* alleen; het oproer is *uitgebarsten midden in vrede en welvaart*, doch nadat het sedert lang door allerlei op-

ruijing voorbereid was: en het zijn niet *de tooneelen van plundering en brandstichting* die alleen of bovenal de oorzaak van *smart en verontwaardiging* moeten zijn. De wezenlijke stand der zaken had door eene Vergadering, op wier medewerking, op wier trouw en Vaderlandsliefde de Koning rekening had gemaakt, in deze oogenblikken wel mogen worden opengelegd. — Hierdoor had men aanstoot gegeven aan elk die in de veroordeeling van den opstand zijne eigene veroordeeling zou hebben gezien. — Dit is mogelijk; maar dan blijkt hoe noodzakelijk het was niets te verrigten, alvorens men omtrent de handelingen van sommige leden voldoende inlichtingen had. Wie de Grondwet niet erkent; wie met opstandelingen heeft geheuld, kan in geene grondwettige vergadering worden geduld.

De handelwijs der Staten-Generaal wordt door velen toegeschreven aan de zucht om bedaard en gematigd te zijn. Die zucht verdient voorzeker in de tegenwoordige omstandigheden hoogen lof: maar werkeloos blijven is evenmin bedaardheid, als gelijkstelling van regt en onregt gematigdheid is. Wil men weten, waaruit eigenlijk die schijnbare gematigdheid ontstaat? Uit gebrek aan beginsels en uit vrees van te worden *gecompromitteerd*. Dit is het, dat sedert October 1828 de welgezinden altijd van afdoende maatregelen weghield, hen altijd tot speelbal eener landbedervende factie deed zijn en tot de onheilen, door welke het Rijk zoo vreeslijk geteisterd worden zal, krachtig heeft medegewerkt.

De *Staats-Courant* van 27 September onderstelt dat er wantrouwen en verdenking ten aanzien van *twee* Ministers bestaat. Dit is zoo: het mag, hoe betreurenswaardig ook, niet worden ontkend; het is openlijk in de tweede Kamer gezegd.

Misschien heeft men te veel aan sommige uitdrukkingen in de rapporten der Deputatien van Namen en Brussel gehecht. Schoon *le coeur belge* te hebben in den zin der opstandelingen veelbeteekenend is, levert dit geene reden tot eene soort van beschuldiging op; en hier vooral op te drukken, geeft aanleiding tot het misverstand dat ook in het bedoelde artikel der *Staats-Courant* opgemerkt wordt.

Het mistrouwen ontstaat niet omdat die twee Ministers uit België afkomstig zijn, of wegens te groote

toegenegenheid voor de Gewesten in welke zij geboren zijn. Dan toch zou in dit mistrouwen niet door zoo vele welgezinde Belgen worden gedeeld; en bovendien, de Hollanders, zij hebben dit meermalen getoond, zijn tot opofferingen ten behoeve van België gereed; ten gevalle eener factie niet. Hetgeen men vreest is, dat sommige Ministers, niet uitsluitend *twee*, tot concessien aan *die factie* zullen worden verleid; omdat die Staatslieden, naar veler inzien, door woorden en daden gehechtheid aan dezelfde wanbegrippen hebben getoond, waarvan hetgeen nu gebeurt, de onvermijdelijke ontwikkeling is. Bij de bekende denkwijze, zoowel van die Ministers als van dengenen wiens verwijdering men heeft bewerkt; bij de overweging van hetgeen de maatregelen, door hen, zoo het schijnt, aangeprezen, te weeg hebben gebracht, is het voorzeker niet vreemd zoo men althans geen zoodanige raad en uitvoering van hen verwacht, als in deze welligt voorbeeldelooze crisis, voor het dringend belang van het gansche Rijk, noodzakelijk is.

In de beoordeeling der maatregelen van het Gouvernement behoort iedereen nu dubbel omzigtig te zijn. Het blijkt evenwel dat men den eigenlijken oorsprong van het kwaad niet doorzien, en te lang met het beteugelen van den opstand heeft gewacht. Deze opmerking is van belang; omdat zij in zekeren zin de toekomst van Europa voorspelt. De Staatkunde der Mogendheden, ten aanzien van Frankrijk, is aan die van de Nederlandsche Regering, ten aanzien van België, niet ongelijk. Zij hebben de revolutionaire beginsels niet tegengewerkt; zij gelooven, dat door toegeeflijkheid de vrede met anarchieke wanbegrippen wordt bewaard; zij stellen de gewapende interventie, die elken dag moeilijker wordt, zoolang uit, tot dat men door Frankrijk aangevallen wordt en met de regering van het graauw en met eene echt revolutionaire energie te doen hebben zal.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 30sten September.

De troepen hebben Brussel ontruimd. Men make zich nu geene illusiën meer. Het Rijk der Nederlanden is in tweeën gescheurd. *Belgie* wordt welligt Fransch en de Vereenigde Nederlanden staan weder op zich zelf. De Mogendheden zijn, en om den inwendigen toestand van verscheidene Rijken, en uit hoofde der dwaalbegrippen die ook in de tegenwoordige Diplomatie binnengeslopen zijn, tegen de overmagt van Frankrijks krachten en invloed naauwelijks bestand. Wat nu? Zal ook Holland weder door Fransche benden worden overstroemd? Gaat het weldra op nieuw en zonder uitzigt op herstelling te grond?

Het mag niet worden verbloemd dat dit gebeuren kan en, zoo men zich alleen op fysieke krachten verlaat, zonder eenigen twijfel gebeuren zal. Doch het is niet de eerste maal dat Holland zich in dergelijke omstandigheden bevindt. Er is een tijd geweest toen, midden onder het Spaansch geweld, de goede zaak slechts enkele steden overig had: maar Willem I had een verbond gesloten met god, en zijn vertrouwen, toen bijna iedereen zich aan wanhoop overgegeven had, bedroog den verdediger van gewetensvrijheid niet. Er is een tijd geweest, toen Frankrijks heerschzuchtige Monarch, door Engeland ondersteund, tot nabij Amsterdam en Leijden doorgedrongen was: maar Willem III zwoer dat hij een onfeilbaar behoedmiddel tegen overgave had; namelijk het sterven in de laatste gracht: geen wonder zoo de bevolking door de geestdrift des edelen jongelings onverwinnelijk werd. Hetzelfde Volk, waarmee, onder Gods zegen, het Huis van Oranje wonderen heeft verricht, hetzelfde trouwhartige Volk dat in 1813 de Franschen verdreef, leeft in de Noordelijke Gewesten nog: het is nog tot de zwaarste opofferingen bereid: en zoo die stemming der gemoederen vruchteloos is, het zal niet het gevolg wezen van onverschilligheid of trouweloosheid van het Noord-Nederlandsche Volk. Neen! Aanleg om waarlijk Godsdienstig te zijn, levendig gevoel voor orde en regt, aanhankelijkheid aan het Huis van Oranje huisvest in het Oude Nederland ook nu: maar die krachten behooren van boven af, waar zij sluimeren mogten, gewekt, en overal, volgens

een grootsch en vast plan, naar een edel doel te worden geleid.

De kalmte en rust welke in de laatste weken onafgebroken in het Noorden heeft geheerscht, strekt aan de ingezetenen tot niet geringen lof. Wij bidden hen voort te gaan op dit spoor en, wanneer zij eenige reden tot klagt en ontevredenheid meenden te kunnen hebben, te bedenken hoe moeilijk het regeren in deze oogenblikken is, hoe beklagenswaardig onze geliefde Vorst, hoe noodzakelijk eendragt en gehoorzaamheid aan het wettig gezag. Zeer weinigen zijn in staat om te oordeelen, wat moet worden of had moeten worden gedaan; iedereen gelooft daartoe berekend te zijn: dit is een der onheilaanbrengende kenmerken van dezen tijd. Doch tevens bidden wij elk die eenigen invloed heeft op het Bestuur, elk die bij onzen zóó genaakbaren Koning iets vermag, te bedenken in welken toestand het Vaderland zich bevindt, door welke middelen het kan worden gered en op welke gepaste wijs de Regering tot het gebruik van die middelen kan worden aangespoord en overreed.

Geene discussien over scheiding, over herziening der Grondwet komen nu te pas. De scheuring is tot stand gebracht met het zwaard; aan hereeniging kan in deze oogenblikken naauwelijks worden gedacht; de verdediging van het Noorden is aan de orde van den dag en de Grondwet moet, gelijk zij is, worden gebruikt.

Het mag wel terstond worden onderzocht, in hoe ver, wanneer de Grondwet voor het Zuiden met de daad geheel buiten werking is gesteld, wanneer de Regering des Konings er niet wordt erkend, de Zuidelijke vertegenwoordiging, welke deels sedert lang tot den opstand heeft medegewerkt, deels door vrees voor het misnoegen en de wraak der opstandelingen zelfs tegen wil en dank zou worden bestuurd, alsnog grondwettig kan blijven bestaan. — Wij gelooven niet dat, zoodra Holland tot vroegere zelfstandigheid wedergekeerd is, de Grondwet van 1814 op nieuw ingeroepen worden moet. Dit zou in de tegenwoordige oogenblikken gevaarlijk zijn. De minste afwijking van hetgeen een regtmatic aanwezen heeft, kan door menigvuldige afwij-

kingen worden gevolgd. Zoodra eenigerlei willekeurige handeling geschiedt, hangt weldra alles van willekeur af. Behouden en gebruiken hetgeen men heeft, daar komt het in deze vreesselijke crisis op aan. De Grondwet van 1815 is het rigtsnoer voor Vorst en Volk; zelve geeft zij het middel aan de hand tot wijzigingen in rustiger tijd; maar thans moet zij worden nageleefd; en zij biedt vele hulpmiddelen aan, indien zij, overeenkomstig de beginsels welke in ons Vaderland vóór de revolutie-razernij altijd geëerbiedigd zijn, toegepast wordt.

Wat zijn de meeste onzer Ministers? Deze vraag wordt thans door velen gedaan, doch wij beantwoorden haar liefst op volgende wijs: wat behooren, vooral in een Constitutioneel Rijk en in een zeer hagchelijken tijd, Ministers te zijn? Mannen van vaste beginsels, niet door den stroom van revolutionaire wanbegrippen medegesleept, met energie en te gelijk met kalmte en onverschrokkenheid bedeed, onbesproken van karakter en gedrag, berekend om ook anderen te ontvlammen door de geestdrift die hen voor Koning en Vaderland, voor orde en regt bezielt.

Wat zijn de Staten-Generaal? Eene Vergadering in verschillende partijen verdeeld, waar noch overeenstemming noch kracht bij de welgezinden bestaat, en waar; nu openlijke behandeling en spoed meer dan ooit wordt vereischt; alles in het geheim bediscutieerd en zeer weinig tot stand wordt gebragt. Dit kan niet anders, zoodra die Vergadering aan zich zelve overgelaten is. Zij moet, tegen de Grondwet aan, eene *Assemblée Constituante* worden of zij blijft zonder eenige kracht. Laten Ministers in haar midden worden geplaatst, bekwaam tot beraming, ontwikkeling en uitvoering van hetgeen in evenredigheid met de omstandigheden is; straks zal diezelfde Vergadering de steun kunnen worden van het Gouvernement en, in wezenlijke en heilzame vereeniging met den Troon, het vertrouwen doen herleven bij het Volk.

Wat is de Raad van State? Ook hier onthouden wij ons van al wat naar regtstreeksche beantwoording gelijkt, en merken dit alleen op, dat een Staatsraad uit de meest uitstekende talenten zamengesteld en die over alle zaken van meer dan gewoon algemeen belang wordt gehoord, thans vooral krachtig bijdragen zou tot instandhouding van den Troon.

Niets van hetgeen in alle deze opzigten wenschelijk is, kan verkregen worden door onbetamelijken aandrang, veel min door misdadig onruststoken en verfoeijelijk geweld. Het is overal gedaan met orde en wet, waar men zich, al is het voor een heilrijk doel, van revolutionaire middelen bedient. Een Vorst die het goede wil, die dag en nacht zwoegt en slaaft voor het welzijn van zijn Volk, die verklaard heeft dat geene offering hem te zwaar wezen zal, behoeft slechts van de wenschelijkheid eener verandering of wijziging van Staatkunde te worden overtuigd. Elk die, terwijl hij Vaderland en Oranje bemint, zich door studie, betrekking of ondervinding tot beoordeeling van een zoo moeilijk onderwerp geregtigd gevoelt, kome met rondborstigheid en eerbiedig voor zijn gevoelen uit: zoo het oordeel van geachte personen van onderscheidene kanten gehoord en met kracht van redenering wordt gestaafd, zij men omtrent de beslissing van een verstandig en Volklievend Vorst volkomen gerust.

Legers verzamelen; de hulp der Mogendheden inroepen: het baat alles niet, en de rijkste hulpmiddelen worden vruchteloos verteerd, indien men geen toevlugt neemt tot zedelijke kracht. Eene Staatkunde die kunstgrepen versmaadt; die op verhevene beginselen steunt; die werkt volgens een veelomvattend ontwerp; die de zaak van Nederland als de zaak van Godsdienst, van orde, van vrijheid en van regt beschouwt en als zoodanig eerbiedigen doet; eene Staatkunde van dien geestverheffenden aard mag in de tegenwoordige oogenblikken te gemoet worden gezien: en god die onze Vadersen zoo menigwerf uitgered heeft; god die onzen dierbaren Vorst in den storm der omwentelingen heeft gespaard; god die uit duisternis licht scheppen kan, die afwijkingen vergeeft en twijfelmoedigheid beschaamt, zal weder als voorheen de god van Oranje en van Nederland kunnen zijn.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 2^{den} October.

Belgie is binnen kort niet meer onder des Konings magt. Mogelijk raadt iemand nog onderhandeling aan: maar, behalve dat zoodanige onderhandeling niet wel met hetgeen men aan zich zelve en aan eene getrouwe bevolking schuldig is, overeen zou worden gebragt, wat is het dat men van dusdanige poging verwacht?

Daar is in Belgie eene magtige Franschgezinde partij; daar is er ook eene die een federatief Gemeenebest verlangt; deze begeeren niet door het Huis van Oranje te worden bestuurd. Het is ontwijfelbaar dat de bestaande orde van zaken onlangs nog talrijke aanhangers had, omdat velen zich vleiden dat de factie ten onder zou worden gebragt, omdat voor rustige burgers het denkbeeld eener revolutie schrikverwekkend is: maar nu de welgezinden door de kwaadwilligen zijn onderdrukt; nu de akeligheden eener omwenteling grootendeels doorgestaan zijn, neemt het getal dergenen die uit belang of trouw het Gouvernement zouden hebben ondersteund, dagelijks af. Door Belgie, gelijk het thans is, te worden erkend, zou voor het Huis van Oranje noch mogelijk noch wenschelijk zijn. Doch men stelle dat de Dynastie alsnog in Belgie voorwaardelijk staande gehouden wierd, op welke voorwaarden nog? Van vereeniging met Holland? Misschien, zoo verandering der Grondwet Holland aan Belgie onderwierp: doch dit begeert Holland niet, en op die wijs ware Frankrijk spoedig meester van het geheele Rijk. Van scheiding? Op welken voet? De Koning zou slaaf van Adel en Geestelijkheid zijn, totdat hij door de verdere ontwikkeling van het Liberalismus, misschien met Adel en Geestelijkheid, omvergeworpen werd.

Daarenboven men verbeelde zich niet dat de zaak enkel of voornamelijk van de Belgische opstandelingen afhangen zou. Belgie wordt in Frankrijk ingelijfd; of, geschiedt dit niet terstond, inmiddels door Franschen invloed bestuurd. Wij beschuldigen Frankrijks Gouvernement niet; ofschoon de veroveringsplannen van den Generaal *Sébastiani*, thans Minister der Marine, niet onbekend zijn, ofschoon het verblijf van den afgezant *Valuzé* te Brussel zonderling is: doch wat baat de eerlijkheid van Frankrijks Gouvernement? Duizenden

Franschen slopen gedurende de laatste weken in Belgie binnen; en de welmeenendheid van den populaireren Koning der Franschen, die in dit Rijk zoo spoedig en gereedelijk werd erkend, waarborgt evenwel niet dat de Zuidelijke Gewesten geenszins door zwermen van heethoofden, gelukzoekers en krijgbegeerige militairen zullen worden overstroemd. Daarbij komt dat het Gouvernement in Frankrijk zich niet staande kan houden: reeds nu wordt aan eene verandering van Ministers, in den zin der tegenwoordige ultra-liberalen gedacht; reeds nu is men onvermogen tot beteugeling der oproerkwekende clubs. De Jacobijnsche partij komt spoedig aan het hoofd; en dan wordt de driekleurige vlag op nieuw, te gelijk met roof, plundering en dood, naar alle deelen van Europa gebragt.

Belgie is niet meer onder 's Konings gezag. Zullen; indien men nog enkele vestingen behoudt; de wetten gehandhaafd, de belastingen geheven, de vertegenwoordiging aangevuld, eene dubbele Vergadering gekozen worden om de Grondwet te herzien? Hoe is het mogelijk dat men alsnog, over het al dan niet wenschelijke eener afscheiding twist? Wat beteekenden de langdurige discussien in de Staten-Generaal? De scheiding is tot stand gebragt: en dit kan niet meer door legale vormen worden tegengegaan, noch zelfs gerathabeerd: omdat legale vormen niet toepasselijk zijn op een Land, dat zich in revolutie en in openbare vijandelijkheid tegen het wettig gezag heeft gesteld. Of Belgie, door de hulp der Mogendheden, zal hervonnen kunnen worden, is eene andere vraag; doch thans is het verloren en het Noorden staat op zich zelf.

In het Noorden is de ongerustheid zeer groot. Het ontbreekt aan opstoking niet. De woelingen van een aanmerkelijk gedeelte der Geestelijkheid vallen in het oog: het getal verdachte vreemdelingen neemt dagelijks toe; en mogelijk wachten zij slechts dat de schutterijen mobiel verklaard of door het vertrek van vrijwilligers worden verzwakt, om ook in de Noord-Nederlandsche steden tooneelen van plundering aan te rigten, waartegen ons welligt alleen de bedaarde en ordelijke aanleg der Natie behoedt. Men bedenke toch dat onophou-

delijke en ongestoorde opruijing oneindig veel vermag; dat de armoede in vele plaatsen in het Noorden zeer groot is; dat de winter nadert, dat er overal oorzaken genoeg tot gisting en onlusten zijn, en dat, zoo het Gouvernement geene maatregelen, evenredig aan de omstandigheden neemt, de klimmende ongerustheid, welke ook door eene onverklaarbare spaarzaamheid aan berigten nog toegenomen is, tot uitkomsten zou kunnen leiden even verderfelijk voor de Natie en voor den Vorst.

Aan de ingezetenen van het Noorden moet regt worden gedaan. Altijd zijn zij rustig geweest; en waar zij meenden verongelijkt te zijn, heeft zulks op hun trouw geen invloed gehad. Ook nu zijn zij tot alle opofferingen bereid: doch als het gevaar klimt en er geen redmiddel aangewend wordt, gelooft men dat dit verzuim niet eindelijk eens noodlottige gevolgen te weeg brengen zal? Voorzeker de ongerustheid mag niet overdreven worden genoemd wanneer Belgie, in plaats van voormuur tegen Frankrijk te zijn, zich tot voorhoede van het revolutionaire Frankrijk heeft gevormd, en wanneer desniettemin raadslieden, wier gedrag in de laatste maanden meer dan raadselachtig was, een Koning die het goede wil, naar het schijnt, van alle maatregelen terughouden, door welke het Noorden misschien nog tegen Fransche overheersching kan worden behoed.

De Grondwet is door den opstand, voor zoo ver Belgie betreft, buiten werking gesteld. Zoo de Zuidelijke vertegenwoordiging desniettemin over de aangelegenheden van het Noorden bij voortduring beschikt, men zou even goed benden van Zuidelijke opstandelingen kunnen toelaten, op grond dat zij vrije onderdanen zijn. Verklaring dat de Grondwet voor het Zuiden, niet opgeheven wordt, maar *facto* opgeheven is, en in het Noorden bij voortduring nageleefd wordt: staking van een offensieven krijg, behoudens 's Konings Souvereiniteit en in afwachting van hetgeen in overeenstemming met de Mogendheden zal worden beslist: bijeenhouding der Noordelijke leden van de Staten-Generaal; benoeming van Ministers berekend om zich aan het hoofd der welgezinden te stellen; hervorming van den Raad van State; burgerwapening in het Noorden; toepassing der beginsels, waardoor het voorgeslacht roem-

rijk en gelukkig is geweest, deze maatregelen kunnen thans welligt nuttig tot keering van onberekenbare onheilen zijn. Maar de kracht die heden voldoende ware geweest, is morgen misschien te gering. Zoo men afwacht totdat ook hier zich allerhande meeningen en verschillende partijen hebben gevormd, dan is het met de mogelijkheid van eendragt gedaan, en de factie, die ook reeds het Noorden ontrust, bereikt gemakkelijk haar doel: Holland te verzwakken totdat zij ook Holland overweldigen kan.

De Staten-Generaal hebben met eene geringe meerderheid op de twee vraagpunten der Boodschap van 13 September geantwoord, dat de Grondwet herziening en het Rijk eene splitsing behoeft. Hun antwoord doet niets tot de zaak: *hoe* zal de herziening plaats kunnen hebben en hoe *zoodanige* scheiding als men bedoelt? Het goedvinden der Staten-Generaal is, evenzeer als de wil des Konings, in Belgie zonder kracht: en de opwerping der vragen een raadsel, hetwelk op eene voor sommige Ministers niet vereerende wijs misschien wel zou kunnen worden verklaard.

Waarlijk de Koning wordt niet wel gediend, wanneer in deze oogenblikken een maatregel genomen wordt, waardoor het crediet geschokt en de goede geest van het Noorden in de waagschaal wordt gesteld.

De Heer *Corver Hooft* kome liever niet meer te rug op zijn vroeger gedrag. Indien Z. HEG. een uitstekend bewijs ontvangen heeft van het vertrouwen der Vergadering, hij weet van hoedanige meerderheid hij dit ontving. Dat hij het getuigenis veler Zuidelijke leden inroept, gelooven wij wel; en dat hij nu weder geheel Hollander wordt, verwondert ons niet.

De *Standaard*, zeker blad dat sedert weinig tijd hier ter stede uitgegeven wordt, noemt den Heer *de la Coste* den eenigen waarlijk standvastigen en verlichten Minister der Nederlanden. Die lof komt niet toe aan den Minister, wiens goede trouw misschien zonder genoegzaam bewijs in twijfel getrokken wordt, maar wiens Staatskunde zeker eene der voornaamste oorzaken is van den rampvollen toestand van het Rijk.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 2^{den} October.

Het is bekend dat de Koning, dien wij eerbiedigen, beklagen en beminnen, vele aangelegenheden, die elders aan een Ministerie of aan de Ministers overgelaten zijn, zelf regelt en bestuurt. Hierom is men bij de beoordeeling van regeringsdaden, somtijds tot buitengemeene omzigtigheid verplicht: doch niet elke aanmerking tegen de handelingen van het Gouvernement is zóó, gelijk menigeeen beweert, regtstreeks tegen den Koning gerigt. De zedelijke verantwoordelijkheid komt, vooral in tijden wanneer zóó weinig door het Hoofd van den Staat in persoon kan worden nagegaan en onderzocht, grootendeels neder op Ministers, die niet gedwongen zijn te blijven in hun betrekking en aan wie men die verkeerde maatregelen verwijt, waarvan de strekking met hun bekende denkwijis overeenkomt.

Verwijten van dien aard, door de factie gedaan, zijn menigwerf schandelijk en misdadig geweest, zoowel om den inhoud als in den vorm. In uitdrukkingen vervat, door welke het onkundige gepeupel tegen het wettig gezag opgeruid werd, tasteden zij de regten des Konings, de grondzuilen van den Staat en alle beginsels van orde en ondergeschiktheid onophoudelijk aan. Daarentegen, met bescheidene en kalme redenering te doen zien, dat sommige raadslieden der Kroon het vertrouwen van Vorst en Volk hebben verbeurd, dit is een' wezenlijke dienst bewijzen aan het Rijk: want, of die redenering kan worden wederlegd, of de onmogelijkheid daartoe bewijst dat de waarschuwing noodzakelijk was.

Eindelijk hebben de Staten-Generaal bepaald dat eene scheiding wenschelijk is. Ziedaar hetgeen men sedert den 13 September uitgerigt heeft. Wat beteekent dit nu?

De noodzakelijkheid der verandering moet bij eene *Wet* verklaard, en dan de tweede Kamer in dubbelen getale bijeen worden geroepen.

Zoodanige verandering is nooit bij art. 229 bedoeld. Zij behoort niet tot de competentie der Staten-Generaal. Doch bovendien, wanneer eenmaal de wet aangeno-

men was, op hoedanige wijs zou de bijeenroeping der dubbele Kamer, nu het Zuiden afgevallen is, plaats kunnen hebben?

De inzending der vraagpunten aan de Staten-Generaal, lang na de verwijdering van den Minister, die zich voorzeker met nadruk daartegen zou hebben verzet, moet ongetwijfeld voornamelijk uit den invloed der Heeren *de la Coste* en *van Gobbelschroy* worden verklaard. Die inzending is of zeer onstaatkundig of, van hunne zijde, al te staatkundig geweest. Zij heeft de aandacht, en van de Staten-Generaal, en van de Regering, afgeleid van hetgeen uitsluitend aan de orde van den dag had behooren te zijn: en niets had kunnen worden gedaan, dat voor de opstandelingen wenschelijker was. Het zou niet te verwonderen zijn zoo die maatregel in het vervolg als een meesterstuk werd geroemd, en aan elk die het aangeraden heeft, aanspraak op de erkentelijkheid der opstandelingen gaf.

De beraadslaging over scheiding zou van zóó langen duur kunnen zijn, dat 'eene geheel andere soort van vereeniging tusschen Holland en Belgie mogelijk werd.

Menigeeen vraagt wat men eigenlijk in Belgie wil. In de bijzonderheden weet men het misschien zelf aldaar niet; ten aanzien der hoofdzaak vallen de wenschen en uitzigten der onderscheidene partijen in het oog.

Bijna niemand is er die de orde van zaken, gelijk die vóór zes weken was, te rug verlangen zou. Zij heeft evenwel talrijke aanhangers gehad: velen waren te vrede; velen zagen tegen verandering op: doch nu doet zich de zaak voor op eene gansch andere wijs.

Op dit oogenblik schijnt het dat er drie partijen bestaan.

Sommigen zijn niet ongenegen om nog door dezelfde Dynastie te worden geregeerd; *voorwaardelijk*: behoudens aanneming eener gewijzigde Constitutie, behoudens *une charte régénérée et un roi-citoyen*. Zij verlangen een beding, waarin de Koning niet toestemmen

kan: daar hij de regten der Kroon, die tot behoud eener welgeregelde Maatschappij noodzakelijk zijn, niet aan opstandelingen overgeven, noch zich zelven en zijn Huis vernederen mag. Gedeeltelijk willen zij van Holland gescheiden, gedeeltelijk vereenigd met ons zijn: de laatsten uit aanmerking van materiele belangen, en omdat België aldus op eene *legale* wijs de onderwerping der Noordelijke Gewesten tot stand brengen zou.

Velen daarentegen zeggen aan het Huis van Oranje alle gehoorzaamheid op, en verlangen een zelfstandigen en onafhankelijken Staat: *Une république fédérative*, gelijk de *Potter* het uitgedrukt heeft, *à côté de la Monarchie batave*. Het mag worden ondersteld dat velen, vooral onder den Adel en de Geestelijkheid, door dit denkbeeld worden gestreeld.

Eindelijk bestaat er ook eene Franschgezinde partij; die ten spoedigste vereeniging met Frankrijk begeert, ten einde daarna gezamenlijk den strijd tegen de naburige Rijken te beginnen.

Ten laatste zegeviert die partij, of liever de twee andere zullen spoedig de noodzakelijkheid inzien om zich bij haar te voegen. De redenen hiervan zijn duidelijk.

De anderen verlangen eene onmogelijkheid. België met of zonder Holland kan niet volgens eene Jacobijnsche Constitutie door den Koning of door den Prins van Oranje worden bestuurd. België kan niet op zich zelf staan; of, gebeurt dit voor een korten tijd, het zal de zelfstandigheid wezen die Holland na 1795 bezat.

Die standen, in welke men de opstokers en de hoofden der omwenteling vindt, zijn inderdaad Fransch. Er bestaat gelijkheid van taal, van zeden, van denkwijze en beginsels. Nu eene verfranschte factie, al ware het voor alsnog ten behoeve eener gewaande Belgische Nationaliteit, triumfeert, kan België, ook onder een afzonderlijk beheer, als deel van Frankrijk worden beschouwd.

In tijden van verwarring verkrijgen eindelijk zij de overhand, door wie met de meeste hevigheid op de ontwikkeling der heerschende beginselen aangedrongen wordt. Dit doen de ultra-liberalen thans; en voor hen bestaan er geene grensscheidingen meer, zoodra die aan de eenheid van werking van het Liberalismus hinderlijk zijn.

Daarenboven, Frankrijk moet vergroot; de Rijn voorloopig als natuurlijke grenslijn worden erkend. Of dit aan Belgische patriotten behaagt of niet behaagt, is op den duur eene vrij onverschillige zaak.

Belgie voegt zich bij Frankrijk of wordt er bijgevoegd.

Desniettemin kan het zeer wel zijn en is het niet onwaarschijnlijk zelfs, dat het vooreerst een soort van Staat op zich zelven uitmaken zal. Dit vleit de Belgen en komt met de Staatskunde der Fransche revolutio-

naireren overeen. De Mogendheden moeten, zoolang mogelijk, ten aanzien van Frankrijks bedoelingen in slaap worden gewiegd; en, wanneer zij eenmaal wakker zijn gemaakt, zich van alle zijden door vijanden zien omringd.

Men bedriege zich niet. De Zuidelijke Gewesten zijn weg en de Noordelijken in gevaar. Terwijl de argelooze Hollander nog aan de beteugeling van België denkt, kan hij weldra uit België worden bestookt. Men bouwe op de vreemde Mogendheden niet. De vrees voor Frankrijk en voor binnenlandsche onlusten houdt ze maar al te zeer in bedwang. Een aanval der Belgen, ondersteund zoowel door de Franschen als door de woelingen eener Geestelijkheid die in deze Gewesten sedert eeuwen ware Christelijke verdraagzaamheid ondervond, ziedaar waartegen Holland zich voorbereiden moet. Laat ons steunen op god, en onder ootmoedig opzien tot Hem en met eerbiediging van het wettig gezag, de middelen gebruiken, welke Hij ons tot zelfverdediging, tot verdediging van regt en van orde verleent.

Men wil dat de Zuidelijke leden der Staten-Generaal bij een Adres aan den Koning hebben verzocht, den Prins van Oranje naar het Zuiden te zenden en de Notabelen van België zamen te roepen, ter overweging van hetgeen nog tot bevrediging kan worden gedaan. Velen zijn ongetwijfeld ter goeder trouw; sommigen waarschijnlijk overtuigd dat ook dit nutteloos, in vele opzichten onraadzaam voor den Prins en door tijdverlies verderfelij is.

De *Nederlandsche Gedachten* hebben zich van het begin der onlusten af verklaard, zoo tegen onderhandeling met rebellen, als tegen demping van den opstand alleen door geweld. Daarom den maatregel, waartoe een vergevensgezinde en lankmoedige Monarch tot herstel van het wettig gezag eindelijk is overgegaan, te plaatsen in het hatelijkste licht, is ons voornemen niet. In het 4e. nummer van den *Standaard* wijst men den Koning op het gedrag van *Augustus* ten aanzien van *Cinna* en van *Hendrik IV* ten aanzien der stad *Parijs*: men verzwijgt evenwel dat, zoo het vergeven van persoonlijke grieven edelmoedigheid bewijst, het niet handhaven van de wet, het niet beteugelen van hoog verraad en muiterij pligtverzuim is. Het schijnt dat de *Standaard*, nu zekere partij zóó gaarne ook in het Noorden ontevredenheid, niet zoo zeer over de handelingen van het Gouvernement als tegen den persoon des Konings opwekken zou, inderdaad wel opmerking verdient.

De buitengewone zitting is gesloten met eene Aanspraak, gelijk wij die van den Heer *de la Costa* hebben verwacht. Zóó gaat eene Vergadering uiteen, welke voorwaar niet tot redding van het Vaderland werkzaam is geweest.

Bij het openen der zitting was de eerste vraag: hoe kan de opstand worden gedempt? En bij het sluiten: hoe kan het oude Nederland worden gered?

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 9^{den} October.

Verhevene beginsels moeten op den voorgrond worden gesteld. Dit is in de Oproeping tot vrijwillige wapening geschied. Een ding ontbreekt: de openlijke Verklaring van hetgeen met zekere terughouding aangeduid wordt: *DE VEREENIGDE NEDERLANDEN staan, ten gevolge van den gewapenden opstand in België, voor het tegenwoordige geheel op zich zelf.*

Deze Verklaring, naar welke met onuitsprekelijk verlangen uitgezien wordt, komt, zoolang België niet tot gehoorzaamheid aan de bezworene Grondwet teruggebragt wordt, met onze regten overeen. Op welken voet heeft de vereeniging met België plaats gehad? De Vereenigde Nederlanden hadden zich losgemaakt van de Fransche heerschappij: de Staat, welke twee eeuwen in Europa had gebloeid, was vrij met Oranje aan het hoofd. Die Staat is in 1815 niet vernietigd, maar vergroot. Het Rijk der Nederlanden werd niet door zamenvoeging van twee Mogendheden gevormd. Het Vorstendom der Vereenigde Nederlanden, voortzetting van de Republiek, was het zelfstandig geheel, aan hetwelk verscheidene Gewesten, vroeger onder het gebied van vreemde Vorsten, werden gehecht. Het aanwezen van den Staat ging evenmin door de toevoeging als thans door de afscheuring van België te niet. De vereeniging heeft men zich hier, niettegenstaande menigvuldige opofferingen, ook in de laatste jaren getroost: maar het gevolg dier pligtmatige lijdzaamheid behoort niet te zijn, dat de Vereenigde Nederlanden die, reeds van de zestiende eeuw af, eene Mogendheid zijn geweest, immer tot Afdeeling zouden worden verlaagd van een vernietigd Rijk; tot Afdeeling, over welke naar welgevallen kan worden beschikt, omdat zij geen eigen leven bezit. — Alleen in de Noordelijke Gewesten wordt de Grondwet, naar behooren ten uitvoer gelegd; ook om die reden behooren zij als afzonderlijk geheel te worden beschouwd.

Zoodanige Verklaring is slechts erkentenis en noodzakelijk gevolg van hetgeen plaats heeft gehad. Men verliest het Zuiden niet; maar, nu het Zuiden verloren is, geeft men aan het Noorden wederom kracht. Men scheurt het Zuiden niet af; maar, nu het Zuiden

afgescheurd is, wordt de voortdoring van den Staat in het Noorden erkend. — Holland kan niet vereenigd blijven met België gelijk het thans is: het kan zelfs niet, met afzondering, gelijk men het noemt, van huishoudelijke belangen, door denzelfden Vorst worden bestuurd. Zoo het wettig gezag in het Zuiden wierd hersteld; zoo dáár een Staat op deugdzame grondslagen opgetrokken wierd, dan zou de eenheid van Hoofd mogelijk zijn. Dat dit plaats hebben zal, kan bij den volkomen triomf der verderfelijke wanbegrippen niet worden ondersteld: en, zoo de nieuwe regeringsvorm de verwezenlijking is der leerstellingen, door welke de omwenteling in Frankrijk en in België tot stand is gebragt, dan wordt, wie ook aan het hoofd mogt worden gesteld, België een *vijandelijk* land, met hetwelk, zoolang het onder dien regeringsvorm blijft, de Vereenigde Nederlanden in een toestand of van oorlog, of van wapenstilstand en mistrouwen moeten zijn.

Zoodanige Verklaring is in het belang der Dynastie. Deze behoudt desniettemin haar regt. Daarentrent kan in overeenstemming met de Mogendheden worden beslist: de Prins van Oranje alle pogingen aanwenden tot herstel van het wettig gezag: de mogelijkheid of onmogelijkheid van hereeniging nader worden onderzocht. Doch de wezenlijkheid der bestaande afscheiding moet zonder omwegen of dubbelzinnigheid worden erkend; omdat men anders de maatregelen of achterwege laat of bederft, welke tot behoud van het Noorden noodzakelijk zijn. Het is aan het volhouden eener vereeniging welke opgeheven is, dat men het niets-beteekenende der buitengewone Vergadering van de Staten-Generaal toeschrijven moet: het is hieruit alleen, dat de waarlijk zonderlinge benoeming eener Staats-Commissie tot herziening der Grondwet kan worden verklaard. En indien bij de veerkracht van het oproerige Zuiden het getrouwe Noorden krachteloos blijven moest, wat zou het gevolg wezen voor de Dynastie?

Hierbij doet zich eene bijzonderheid op, welke, schoon België reeds door Fransche krijgsbenden wordt overstroomd, misschien wel aanmerking verdient. Men weet dat de Regering van Frankrijk het beginsel van

non-interventie, tot grondslag van een nieuw en voor de zaak der revolutie gunstig Volkerenregt heeft gelegd. Zoolang het Rijk der Nederlanden, niettegenstaande de miskennen in België van het wettig gezag, ook nu als *één geheel* aangemerkt wordt, zouden, overeenkomstig dit beginsel, op het gansche grondgebied geene vreemde troepen geduld, en zelfs de Noordelijke Gewesten niet door buitenlandsche hulp tegen de overmagt der Belgen worden beschut. De zaak verandert geheel, wanneer men openlijk verklaart dat België voor het tegenwoordige van de Nederlandsche Gewesten gescheurd is; en het Noorden, thans zonder België, eene zelfstandige Mogendheid is, welke de hulp van haar Bondgenooten tot verdediging inroepen kan.

Hoedanig ook het oordeel over de Staatskunde van het Gouvernement moge zijn, de Koning heeft getracht, tot behoud der eenheid van het Rijk, aan de verplichtingen te voldoen die hij ten aanzien der Mogendheden op zich genomen had. Het bloed der onderdanen ook uit de getrouwe deelen des Rijks, heeft tot beteugeling van den opstand gevloeid. Reeds is de welvaart van het Noorden in de waagschaal gesteld; zij moet niet ten offer worden gebracht. Voortdurend eener voor ons van nu af aan heillooze vereeniging zou, indien de Diplomatie omtrent onze aangelegenheden behoorlijk ingelicht was, waarschijnlijk ook niet in het belang van Europa worden verlangd. Daar is thans; het behoorde nu ten minste voor iedereen duidelijk te zijn; een algemeene strijd tusschen revolutie en wettig gezag. Frankrijk en België zijn reeds onder den revolutionairen invloed gebracht. België, hetgeen in dit opzigt reeds in Frankrijk ingelijfd is, kan aan dien invloed zelfs door de Mogendheden niet worden ontscheurd. Vreemde bemiddeling ten aanzien van België zou zeer gewaagd en de aanleiding tot geweldige reactiën ten nadeele der Mogendheden zijn: of, zoo die bemiddeling eene schikking tusschen regt en onregt, of wel de opoffering van het regt ten gevolg hebben moest, het gevaar worden vergroot, hetwelk thans alle wettige Regeringen bedreigt. De Vereenigde Nederlanden zuiver van dien invloed te behouden, en tegen overweldiging in veiligheid te stellen, zou nu het doel eener verlichte Staatskunde zijn. Dit doel kan alleen door volkomene afscheiding tusschen Holland en België worden bereikt.

Men verlieze ook dit niet uit het oog. Alleen wanneer de zelfstandigheid der Vereenigde Nederlanden openlijk wordt verklaard, wanneer van dit punt tot vorming van een krachtig regeringsplan uitgegaan wordt, op die voorwaarde alleen kan Nationale veerkracht aan den dag worden gelegd. Groot zijn de vernederingen die het Noorden, vooral sedert twee jaren, in den strijd tegen het verfranschte en aanvallenderwijs te werkgaande Zuiden heeft ondergaan; en bij de flauwheid en onverschilligheid, bij de schaarschheid aan edele gevoelens die in ons midden opgemerkt werd, scheen menigwerf de Nederlandsche Natie haar voorgeslacht geheel onwaardig te zijn. Die toestand moet worden betreurd, doch niet verbloemd. Wordt hieraan een einde gemaakt, het zal wezen door herleving van hetgeen tot Hollands eigenaardigheid behoort. Door roofzucht en eergierigheid in beweging gebracht, komt wellicht eerlang het uitvaagsel van Frankrijk en België op ons af, om zich meester te maken van hetgeen van Hollands ouden rijkdom overgebleven is. De dagen zijn misschien niet ver af dat het land onder water gezet, iedere stad eene vesting, ieder huis een kasteel of schans, ieder man een krijgsman wezen moet. En hiertoe zou men worden gebracht, zonder te weten voor welk Vaderland en voor welke zaak men in de wapenen snelt! die poging met gewenschte uitkomst worden bekroond, zoo de overweging van eigenbelang de spoorslag eener valsche Vaderlandsliefde was! Het is in den Nederlandschen aard, dat de waarborg der overwinning moet worden gezocht. Wanneer men den toestand van Europa overziet, dan schijnt ons zelfvertrouwen de hoogste vermetelheid te zijn; niet aldus, wanneer men de oorzaak van Hollands voormalige grootheid overdenkt. De Godsdienst heeft den grond van het Gemeenebest der Nederlanden gelegd: de Godsdienst heeft ons Nationaal karakter gevormd; ons aanwezen, onze bloei, onze gansche voortreffelijkheid als Natie is daarmede in onafscheidelijk verband. Wek het Nationaal karakter weder op; bevrijd Holland van het buitenlandsche gif hetwelk, door verfranschte Gewesten heen, zoo ruimschoots ingedrongen is; straks mag ook de terugkeering tot Christelijk geloof te gemoet worden gezien; en in die Godsdienstigheid alleen, ligt voor den Vorst, voor zijne raadslieden en voor het Volk, de bron eener aan het gevaar evenredige kracht. Er is slechts tweederlei energie: de eene daalt uit den Hemel af, terwijl de andere uit den afgrond opgerezen is. Door de laatste bedreigd, kunnen wij slechts door de eerste worden beschermd. Uit het geloof aan god, ontstaat de geestdrift voor orde en regt welke onze sterkte meer dan verdubbelen kan; en waarop de zegen van den Almagtigen god, van den god onzer Godvreezende vaders kan worden verwacht.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Dingsdag den 12^{den} October.

De noodzakelijkheid eener spoedige Verklaring van de zelfstandigheid der *Vereenigde Nederlanden* komt, na de Proclamatie door den Prins van Oranje, namens den Koning gedaan, nog duidelijker aan den dag.

Uit dit zeer opmerkelijke stuk blijkt dat de Zuidelijke Gewesten aan den Staat, gelijk die in 1815 door de Tractaten en behoudens den band eener gemeenschappelijke Grondwet is vergroot, wederom losgescheurd zijn.

Alle posten zullen in de Zuidelijke Provinciën gegeven worden aan bewoners dier gewesten. De meestmogelijke vrijheid zal overgelaten worden ten opzichte van het onderwijs der jeugd. Andere verbeteringen bovendien zullen voldoen aan den wensch der Natie en aan de behoefte van den tijd.

Dit zal geschieden. Intusschen is het niet onbekend dat, zoolang de Grondwet geëerbiedigd wordt, voor iedere wet het gemeen overleg van Koning en Staten-Generaal noodzakelijk is. De Grondwet wordt dus in België geheel, thans ook door den Prins, ter zijde gesteld. Dit heeft, zegt men, in de tegenwoordige omstandigheden aldus moeten zijn. Hieromtrent kan op verschillende wijs worden gedacht; doch, en dit is nu van het meeste belang, welke zijn de gevolgen hiervan voor het Rijk? België, zoolang het buiten het grondwettig gezag is geplaatst, maakt er geen deel meer van uit. Desniettemin heeft er geene ontbinding plaats van den Staat. De Nederlandsche Staat duurt in die Gewesten voort, welke aan de Grondwet getrouw gebleven zijn.

Deze opmerking is van des te grooter belang, omdat het hier geen tijdelijken maatregel, geene voorbijgaande toegevendheid, in één woord, niet opheffing, maar vernietiging der Staatsregeling geldt.

De wensch tot scheiding is verhoord. Doch, alvorens de wijze en de voorwaarden, waarop deze gewichtige maatregel moet worden uitgevoerd, volgens de constitutionele vormen, die uit den aard eenig tijdsverloop noodzakelijk maken, kunnen vastgesteld zijn, staat Z. M. reeds voorloopig aan de Zuidelijke Gewesten een afzonderlijk bestuur toe.

De scheiding, behoudens dezelfde Dynastie, wordt beslist. Met welk regt evenwel? Dit mag ernstig worden onderzocht; omdat men zeer ligt door overhaasting of onbedachtheid de zaak uit haar geheel brengen zou, en het inderdaad duidelijk schijnt, dat de scheiding of geheel achterblijven of meer volkomen wezen moet. Geen middelweg kan worden gevolgd, indien men de Grondwet, de Tractaten van Londen en Weenen, het levensbeginsel van den Nederlandschen Staat, en de regten der getrouwe ingezetenen eerbiedigen wil. De constitutionele vormen vereischen uit hun aard eenig verloop van tijd, doch hebben ook eenige verbindende kracht. De waarborgen in de Grondwet zijn geene bloote formaliteit. Wanneer men het gewichtigste vraagpunt aan de overwegingen der grondwettige vergaderingen onderwerpt, moet de zaak niet inmiddels onherroepelijk vastgesteld zijn. — Doch bovendien: vernietigd is de Staat niet, omdat een voornaam deel er aan ontvalt; en het zou welligt op overtuigende gronden kunnen worden betoogd, dat noch de Staten-Generaal, noch de Koning, noch de Mogendheden gerechtigd zijn tot vernietiging van den Staat.

Eenigermate raadselachtig is het nog uit welk oogpunt het Gouvernement de zaken beschouwt. Het besluit waarbij de Staats-Commissie tot verandering der Grondwet is benoemd, in verband met de Aanspraak tot sluiting der Staten Generaal, houdt den Staat nog in zijn geheel; het is zelfs als of de Grondwet nergens, ook zelfs tijdelijk niet, buiten werking ware gesteld. In het Besluit waarbij de Prins van Oranje naar België vertrekt, komt men er voor uit dat het slechts gedeelten der Zuidelijke Provinciën zijn, waar het grondwettig gezag wordt erkend. De Proclamatie kondigt eene scheiding aan op die voorwaarden welke de zoogenaamde Natie of voorgeschreven heeft, of nader voorschrijven mogt. De Oproeping geeft geweldadige afscheuring door gewapenden opstand als reden van vrijwillige wapening op.

Aan die verscheidenheid van gezichtspunten zou door de verklaring der zelfstandigheid van het Noorden een einde zijn gemaakt. Die verklaring is slechts er-

kentenis van een regt. Want, indien men, wanneer de opstand in het Zuiden, onder welke vormen en onder wiens bestuur ook, triumfeert, desniettemin Holland en België als twee afdeelingen van één Staat, of als twee Rijken onder het gebied van denzelfden Vorst aanmerken wil, dan ziet men de Grondwet, ook waar zij voor de bevolking heilig gebleven is, voorbij. Alle reden tot aarzeling, dunkt ons, vervalt, zoodra voor België het stelsel door den Prins op den voorgrond gezet, aangenomen wordt. Het Zuiden wordt geplaatst onder een afzonderlijk beheer: het Noorden dus ook. Dit is geenszins genoeg. Eene omwenteling heeft in België plaats; misschien nog ten goede, zoo de Prins, voorzeker ten kwade, zoo een ander overwint. Nu wordt de Staat niet in twee Rijken verdeeld: de Staat blijft, en uit afgevallene Gewesten wordt mogelijk een ander Rijk, in allen gevalle vreemd aan den Nederlandschen Staat, gevormd. De voorbeelden van Zweden en Noorwegen en meer dergelijke zouden, om verschillende redenen, niet toepasselijk zijn: doch daarbenevens kan de Koning, volgens Art. 29 der Grondwet, geene vreemde kroon dragen, en die onverenigbaarheid zou bovenal heilzaam en noodzakelijk ten aanzien der kroon van België zijn.

Veel is er waartoe men noode besluit, al baat het uitstellen niet. Het mag evenwel worden verwacht dat spoedig openlijk zal worden verklaard, wat nu reeds aangeduid is. De oproeping spreekt van *getrouwe* Gewesten. Welke zijn die? Antwerpen, Limburg misschien, waar het militair gezag de factie werkeloos hield? Van verdediging van den *geboortegrond*: en daarmee wordt toch niet de bescherming van sommige Zuidelijke Provinciën bedoeld.

Het Noorden is ten gevolge van een gewapenden en gewettigden opstand, van nu af het gansche Rijk: het vereenigt in zich alle de overblijfselen van den Constitutionelen Staat: het is dezelfde Mogendheid die het vijftien jaren met België en twee eeuwen zonder België was. Welke pogingen de erfgenaam van den Troon tot verkrijging van titel en magt in het afgevalen Zuiden ook doe, zij mogen geenerlei invloed hebben op ons lot. Getrouw aan het Huis van Oranje, getrouw aan de Grondwet, *getrouw aan de instellingen eener welgeordende Maatschappij*, mag het Noorden niet

in gemeenschap worden gebragt tot landstreeken waar de Dynastie misschien voorwaardelijk wordt geduld, de Grondwet niets beteekent, de zucht naar wanorde heerscht en de muiterij gezegevierd heeft.

En waarom zou het Rijk niet weder DE VEREENIGDE NEDERLANDEN worden genoemd? Die naam is, vóór dat België er in opgenomen werd, altijd die van den Nederlandschen Staat geweest. Die naam heeft herinneringen aan tijden van grootheid en van geluk: herinneringen ook aan tijden van rampspoed en gevaar, waarin de volharding der Vaderen in eene regtvaardige en schijnbaar wanhopige zaak, onder gods zegen, het Vaderland tegen talrijke en verwoedde vijanden heeft beschermd.

De Koning is op dit oogenblik Koning over de Vereenigde Nederlanden alleen. Men erkenne wat reeds met de daad uitgemaakt is. Dan zal overeenstemming in de maatregelen van het Gouvernement, handhaving der Grondwet en beveiliging van het Noorden, mogelijk zijn.

Zoo er geene vereeniging volgens de Grondwet meer is, strijdt *elke* vereeniging tegen het wezen van den Staat. De Koning kan geen Souverein wezen van Gewesten, die geen deel uitmaken van het Rijk. Elk ander mogelijk wel, mits die nimmer te gelijk Koning van de Vereenigde Nederlanden zij. — De zending van den Prins komt ons meer dan bedenkelijk, en hoe hij het bestuur over de Zuidelijke Provinciën *in naam des Konings* uitoefenen kan, niet duidelijk voor. — Nu de Grondwet in België niet opgeheven, maar inderdaad afgeschaft is, zijn de werkzaamheden der Staats-Commissie van 1 October zonder doel. Over de voorwaarde der afscheuring zal, wanneer de opstand gewettigd is, als 't ware van Mogendheid tot Mogendheid moeten worden beslist. — De Vergadering der Staten-Generaal, die op den 18 dezer geopend worden moet, mag alleen uit de Noordelijke leden bestaan; immers, zonder een wezenlijk *coup d'état*, kunnen thans de Zuidelijke leden in geen constitutioneel ligchaam worden geduld. — De verandering van Ministers; want aldus mag het *ad interim* waarschijnlijk worden beschouwd; is eene blijbaar geweest. Natuurlijk evenwel dat zij, wier aanmerkingen nooit tegen de *Belgen* en altijd tegen de *factie* waren gerigt, de verwijdering van meer dan twee en ook niet enkel de *verplaatsing* der beide raadslieden hadden gewenscht. De oproeping tot wapening zal heilzaam wezen, naarmate zij in verband tot de zelfstandigheid van het Noorden wordt gebragt. — Vreemde interventie worde niet te zeer gewenscht, en Holland bewaard van immer het slagtoffer van een onvoorzichtige vredebreuk, of de koop-prijs voor een kortstondigen en schandelijken vrede te zijn.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 14^{den} October.

De scheuring is *facto* beslist. De Koning bezit die krachten niet, welke tot beteugeling van den gewapenden opstand worden vereischt; en hoedanig ook de uitkomst der zending van den Prins van Oranje moge zijn, Belgie komt, misschien onder de Dynastie, maar niet onder het wettig gezag te rug. Wat is hiervan ten aanzien van het Noorden en van het Zuiden het gevolg?

Het Rijk der Nederlanden blijft zelfstandige Mogendheid, al is een deel er aan ontruikt: de Grondwet behoudt haar verbindende kracht. Deze twee waarheden moeten worden erkend, vermits daardoor alleen aan de eischen der Staatsregeling en aan de regten der getrouwe Gewesten kan worden voldaan. — Deed men het niet, dan ging men willekeurig te werk: dan wierd ook het Noorden, al bleef het gehoorzaam en getrouw, uit den aard der zaak in een toestand van onzekerheid en omwenteling gebracht.

Wat nu het Zuiden betreft, vermits de Koning er de Grondwet noch thans, noch in het vervolg handhaven kan, behoort het niet meer tot het Rijk, en is een vijandelijk of althans een vreemd Land, dat ook als zoodanig moet worden beschouwd.

De Koning kan die oproerige Provinciën overlaten aan haar lot. Hij kan pogingen tot *hereeniging* beproeven: ook in het laatste geval staan de Vereenigde Nederlanden voor het tegenwoordige op zich zelf. Hij kan eindelijk, na het denkbeeld van hereeniging ter zijde te hebben gesteld, desniettemin trachten de afgevallene Gewesten te behouden voor zijne Dynastie: dit evenwel zou, wanneer de scheiding of scheuring voortduren moet, alleen kunnen geschieden door Belgie te plaatsen onder het gebied van een anderen Vorst dan die in den Nederlandschen Staat regeert. Om Holland en Belgie, hoewel ieder op zich zelf, te brengen onder éénen schepter, zou de toestemming der Mogendheden en de verandering van Art. 29 der Grondwet noodzakelijk zijn.

De gewone Vergadering der Staten-Generaal komt bijeen. De Koning heeft, na vruchteloos het dempen

der rebellie en het stuiten der omwenteling te hebben beproefd, aan den Prins van Oranje vergund zich aan het hoofd te stellen van een Belgisch bestuur. Het volgt van zelf en zonder dat ten dien opzigte eenig voorschrift of eenige wenk des Konings worde vereischt, dat geene vertegenwoordigers uit Gewesten die geheel buiten den Staat zijn geplaatst, ook nu leden der Staten-Generaal kunnen zijn. De tweede Kamer is thans uit den aard der zake, die krachtiger dan de letter der Grondwet is, uit 55 leden zamengesteld: en Art. 101, waarbij eene *volstreckte meerderheid van stemmen* wordt vereischt, behoort, mede ten aanzien der eerste Kamer, dienovereenkomstig te worden verklaard.

Sommigen zijn van oordeel dat, nu de Vereenigde Nederlanden weder zonder Belgie eene zelfstandige Mogendheid zijn, het wederinvoeren der Grondwet van 1814 regtmatig en nuttig wezen zou. Regtmatig ware het, in de onderstelling eener ontbinding van den Staat; een denkbeeld dat even onjuist als gevaarlijk schijnt. Nuttig ware het in geen geval: want, al mogt de vroegere Grondwet in sommige opzigten beter dan de tegenwoordige zijn, door zoodanige wederinvoering zou, vermits zij geen geleidelijke overgang wezen kan, noodwendig eene soort van revolutie ontstaan: hoedanige schok in de tegenwoordige omstandigheden niet te zorgvuldig kan worden vermijd.

Naauwgezetheid ten aanzien der Grondwet wordt vereischt, in het belang van onze veiligheid en rust. Zelfs aan het veranderen op constitutionele wijs worde, voor zoo ver dit niet volstrekt noodzakelijk is, niet gedacht. Een Ministerie, dat is, zoodanige inrigting van het bestuur waardoor de Koning slechts de opperste leiding der Staatsaangelegenheden behoudt, heeft niets dat tegen de letter der Grondwet strijdt of niet veeleer uit haar geest en strekking voortvloeijen moet.

Wie liefde voor het Huis van Oranje gevoelt, vraagt met diep leedwezen, met bitteren angst, of hij

zich eenig heil voorstellen mag van de middelen die men thans tot bevrediging van België gebruikt.

Die middelen, waarvan de zedelijke waarde hier niet ter toetse wordt gebragt, zullen welligt geheel vruchteloos zijn. — Daar bestaat eene partij, die niets dan een zuiver Gemeenebest wil; deze, hoewel in België misschien tot nu toe gering, ontleent veel kracht en uit de beginsels, waarvan men bij de omwenteling uitgegaan is, en uit haar betrekking tot de republikeinen in Frankrijk, wier magt dagelijks toegenomen is en uit den aard der zaak toenemen zal. — Daar is eene andere partij, die in eene democratische Monarchie een Constitutioneel Hoofd, doch niet uit het Huis van Oranje begeert: zoo Frankrijks Gouvernement, heimelijk of in het openbaar, met nadruk zijn invloed gebruikt, dan zou die partij door Adel en Geestelijkheid uit neiging of uit noodzaak worden gesterkt. — Eene derde partij is die, welke, in navolging van hetgeen in Frankrijk is geschied, den Prins van Oranje, niet krachtens geboorterecht of als Souverein, maar als een door het Souvereine Volk gekozen Ambtenaar aannemen wil; en het is aan deze dat de Prins van Oranje zich, blijkens zijne Proclamatie en verdere handelingen, aangesloten heeft.

Het schijnt dat sommige raadslieden te Antwerpen, even als vroeger in den Haag, het belang der Belgen met den wensch eener factie hebben verward. Aan de heerschappij van wanbegrippen overgeleverd te zijn, komt voorzeker niet met het belang en evenmin met de begeerte der brave ingezetenen van het Zuiden overeen. Duizenden hebben de listen, het verraad en het geweld van 's Konings vijanden met leedwezen gezien, met trouw en ijver tegengewerkt. Doch de opgenoemde partijen zijn allen onderdeelen van denzelfden aanhang, welke des Konings levensdagen verbitterd, onophoudelijk onrust gestookt, bloeiende Gewesten verwoest, den burgeroorlog gesticht en in België de getrouwe bevolking thans geheel tot zwijgen heeft gebragt. Kan voor de bescherming der welgezinden niet meer worden gezorgd, nimmer kome met reden het denkbeeld bij hen op dat wie hun geboren verdediger was, zich bij hun tegenpartij heeft gevoegd.

Deze bedenking zij met vele andere bedenkingen ter zijde gesteld. Noodlottig is het gedrag waartoe men

den Prins overhalen wil, noodlottig in veelerlei opzichten voor den Staat en voor het Volk: thans toonen wij slechts, dat daaruit ook voor Z. K. H. geen voordeel zou kunnen ontstaan.

Men neme de onderstelling aan, dat hij over Republikeinen en Franschgezinden zegevieren zal. Hij worde tot Hoofd van België, volgens eene nieuwe Staatsregeling benoemd.

Van welken aard zal die Staatsregeling zijn? Indien al wat ultra-montaan of adelijk is, zijn invloed met eensgezindheid en kracht ten behoeve van den Prins in het werk stellen wil, dan zal de nieuwe Constitutie misschien niet ongelijk aan het gewijzigde Charter, en Willem van Oranje een Vorst naar het voorbeeld van Philips van Orleans zijn. — Berekent men wel wat het lot van zoodanige Koningen is? Dat zij aan gedurige verguizing, die zij ontveinzen moeten, ten prooi, in de onmogelijkheid zijn tot het stichten van eenig goed en telkens meer dan buigen moeten voor elke factie welke zich van het gepeupel heeft meester gemaakt. Daarenboven, België kan volgens de beginsels der revolutionairen niet worden bestuurd, zonder in onverzoonlijke vijandschap tegen elke welgeordende Maatschappij en gevolgelijk ook tegen Holland te staan. — En hoe lang zou de Prins in het Zuiden worden geduld? Zonder in aanmerking te nemen dat hij alleen Hollander onder de Belgen, alleen Protestant onder de Catholijken en dat het Liberalismus in België reeds overdrevener dan in Frankrijk is, stellen wij den toestand van beide Landen gelijk en vragen: voor hoe lang is er, zoo het heet, een Koning over de Franschen gesteld?

Vorst van België zou de Prins niet te gelijk Koning der Vereenigde Nederlanden kunnen zijn. Maar gesteld dat hij zonder afstand van zijn erfregt in het Noorden te hebben gedaan, en verdreven uit het nieuwe Rijk, naderhand hier tot opvolging geroepen wierd, hoe grievend zou dan de herinnering wezen aan hetgeen vroeger voorgevallen was!

Nu het welligt nog niet geheel te laat is, drukken wij het aan elken welgezinden, die iets op den Prins vermag, op het hart. Volgt hij den weg, die hem nu ook door de Commissie welke hij aangesteld heeft, ongetwijfeld aangeraden wordt, dan zou hetgeen hij, ofschoon met Vaderlandlievende bedoelingen, had verrigt, zeer spoedig misschien, ook door hem zelven worden betreurd. Men zegt dat ter bevrediging alles moet worden beproefd. Het is zoo; tot wezenlijke en duurzame bevrediging, alles wat door regt en plicht toegelaten wordt.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART . te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Maandag den 18^{den} October.

Het kan dezer dagen niet te veel worden herhaald: volkomene afscheiding bestaat; eindelijk worde zij erkend.

Zou voortdurende vereeniging wenschelijker zijn geweest; is een pronkjuweel ontvallen aan de Kroon; zal welvaart en bloei wederom het deel der Vereenigde Nederlanden kunnen zijn? Men denke over deze en soortgelijke vraagpunten, gelijk men wil: nu dient alleen te worden onderzocht, vermits Belgie ontegenzeggelijk afgefallen is, wat er dien ten gevolge *moet* worden gedaan.

Verwarring en tegenstrijdigheid vermeederen iederen dag, indien men bij het beheer van den Staat, nog eenigerlei schijnbare betrekking op Belgie behoudt.

Het is treurig een Rijk tot minder dan de helft versmolten te zien. Doch om dit te verhoeden, had men vroeger werkzaam moeten zijn. Gebeurde zaken hebben geen keer. De Zuidelijke Gewesten bestaan voor het Rijk der Nederlanden niet. Wanneer men zich deze historische waarheid ontveinst, is men buiten de mogelijkheid om zóó te handelen als die gewichtige verandering gebiedt.

Het Rijk is noch ontbonden door eene omwenteling, noch door eene scheiding gesplitst; maar, ten gevolge van afval, verkleind. — De Noordelijke Gewesten, de Vereenigde Nederlanden, staan op zich zelf; *facto*, omdat de overige deelen van het Rijk zich onttrokken hebben aan het wettig gezag: *jure*, door de zending van den Prins; dewijl de Koning, uit wiens naam, zonder wederpraak, door Z. K. H. afgekondigd is dat de wensch tot scheiding verhoord was geworden, even daardoor of afstand van zijne regten op het Zuiden gedaan, of althans verklaard heeft dat Belgie niet langer tot het Rijk behoort.

De Nederlandsche Staat is geenszins eene vereeniging van Gewesten, die door den Koning, naar goedvinden, op onderscheidene wijzen kunnen worden bestuurd. Eerbiediging der Grondwet, gehoorzaamheid [aan] de grondstellingen, welke voor dien Staat levensbeginselen zijn, is de voorwaarde waarvan het deelgenootschap aan den Staat afhankelijk is. De Koning kan zich onvermogen verklaren tot handhaving in Belgie van het wet-

tig gezag, maar niet, na dit eenmaal te hebben gedaan, beletten dat daaruit ook regtens het gevolg afgeleid wordt: de Noordelijke Gewesten vormen nu weder een zelfstandig geheel; zij alleen maken het Rijk uit; de Koning is geen Koning over Belgie meer; en al wierd hij daar erkend, hij zou er geen Koning kunnen zijn, omdat de Kroon van Belgie, al had er toenadering tot orde en regtmatigheid plaats, eene vreemde Kroon geworden is.

Deze volkomene zelfstandigheid van het Noorden had, zoo niet vroeger reeds, althans na des Konings Proclamatie van den 5^{en} dezer, de grondslag van alle de maatregelen van het Gouvernement moeten zijn. — Door langer uitstel geraakt men in moeilijkheden, waaruit men zich niet ligt loswikkelen zal.

Dit uitstel heeft noodlottigen invloed op al wat er gebeurt.

De Oproeping, in plaats van, gelijk ieder met reden had verwacht, de afkondiging van die zelfstandigheid te zijn, is nu weder, hetgeen, helaas! de Boodschap van den 11^{en} December ook spoedig was, een stuk op zich zelf, zonder verband met hetgeen voorafging en volgt.

Straks begint de gewone zitting der Staten-Generaal. Het is mogelijk dat eenige Vertegenwoordigers uit het Zuiden, meer acht slaande op Art. 97 der Grondwet, waarbij de opening der gewone zitting wordt bepaald, dan op eenige uitnoodiging van wege den Prins, in het dwaalbegrip verkeeren dat zij nog leden der Vergadering zijn. En evenwel, zij mogen er niet worden geduld. Reeds heeft in de buitengewone bijeenkomst hieromtrent eene oogluiking plaats gehad, waarvan het grondwettige niet zonder oorzaak in twijfel getrokken is. Dat men nu Zuidelijke Afgevaardigden toelaten zou, mag niet worden verwacht. Geen wenk der Regering is noodig, waar het de handhaving der Staatsregeling geldt: doch in alle opzigten ware het aangenamer geweest, dat het Gouvernement zelf het noodzakelijke en pligtmatige eener uitsluiting had verklaard.

De Staats-Commissie tot herziening der Grondwet, besteedt waarschijnlijk een lofwaardigen ijver aan een werk thans zonder eenig doel. Het baat niet. wan-

neer de scheiding bestaat, te handelen als of er vereeniging was. De Grondwet kan niet worden herzien voor het gansche Rijk, gelijk dit vóór den 25 Augustus zamengesteld was: en, zoo herziening wierd bedoeld voor het Rijk, zoo als het nu bestaat, dan zou de Commissie en niet voor de helft uit Zuidelijke leden gevormd en op zeer weinige, volstrekt noodzakelijke veranderingen bedacht moeten zijn.

De bevolking legt veel geestdrift voor de algemeene wapening aan den dag: dewijl de geboortegrond moet worden beschermd: dewijl men het Vaderland tegen vreemde invallen uit Belgie beveiligen wil. Maar, wanneer er mogelijkheid was dat onder dien geboortegrond ook eenig gedeelte van het afgevallene Belgie wierd verstaan, dan zou menigeen met gansch andere gewaarwordingen worden beziel.

Vreemde tusschenkomst kan noodzakelijk zijn: doch de Mogendheden schijnen voor het overtreden van het revolutionaire beginsel van *non-interventie*, of liever voor Frankrijks ongenoege beducht. Die zwaarigheid geldt, zoolang men Belgie als deel aanmerkt van den Staat, voor het gansche Rijk; en het is te verwonderen dat het Gouvernement, na dat Belgie onherroepelijk verloren was, het belangrijke der zelfstandigheid van het Noorden ook uit dit oogpunt niet terstond ingezien heeft.

Het besteden van gelden voor de Zuidelijke Gewesten; het bijeenhouden van een leger uit Hollanders en Belgen zamengesteld, zijn mede het gevolg der weifeling welke ten deze alsnog opgemerkt wordt.

Hetgeen bovenal moet worden betreurd is dat men, zoolang er in dit opzigt nog eenige dubbelzinnigheid of onduidelijkheid in de handelwijs der Regering overgebleven is, de Nationale krachten niet ten goede opwekken zal.

Het Gouvernement roept de Vaderlandsliefde der ingezetenen in, en voorzeker te regt: want als dit Land, gelijk onder de mogelijkheden behoort, door Frankrijk en Belgie, zonder ernstigen bijstand der Mogendheden, wordt bedreigd, dan kan het enkel door Vaderlandsliefde worden gered. Dit gevoel evenwel moet meer dan een klank, dan eene voorbijgaande opgewondenheid zijn. Anders ziet men te vergeefs naar die wonderen van moed en volharding uit, welke het in vroeger en later tijd voortgebracht heeft. Nu vooral is de gelegenheid schoon tot het opwekken van waarlijk Vaderland-schen zin. De Staat, met Belgie vergroot, zou, meende men, het gemeenschappelijk Vaderland zijn: ijdel is die verwachting geweest: thans hebben wij de eenzelvigheid van Staat en Vaderland te rug. De zelfstandigheid der Vereenigde Nederlanden wekt het denkbeeld van stamgenootschap, en te gelijk van al het kenmerkende onzer Natie wederom op. En tot dat kenmerkende behoort Godsdienstigheid, die de bron van ons Nationaal aanwezen is; ware vrijheid, echte verdraagszaamheid; al datgene, waarvan de geest dezer eeuw de namen behoudt, terwijl dit Land door het wezen der zaak roemrijk en gelukkig was. Dit erfgoed moet wor-

den bewaard; het maakt, meer dan grond of bezitting, het ware Vaderland uit; het wordt meer nog dan eenig ander bedreigd.

Zoolang alle betrekking tot Belgie niet afgesneden is, blijkt het niet dat de strijd inderdaad tot behoud van deze dierbare Vaderlandsche voorregten wordt gevoerd. Belgie geheel aan zich zelf over te laten zou noodzakelijk zijn, al ware het uitgemaakt dat de Prins van Oranje zegevieren zal, en al had Z. K. H. zich, tot vorming van een onafhankelijken Staat, aan het hoofd van geheel andere Belgen gesteld. Doch die noodzakelijkheid wordt duidelijker nog, wanneer men de beginsels in aanmerking neemt, welke het Belgisch bestuur te Antwerpen aangenomen heeft. Het zijn die, welke door de factie sedert jaren voorgestaan zijn, en wier ontwikkeling in gedurige omwentelingen bestaat. Er is niet voornamelijk tusschen Hollanders en Belgen, ook niet — dit houde men bij raadgevingen aan den Prins wel in het oog — tusschen Protestanten en Catholijken verschil. De kampstrijd is tusschen revolutionaire beginsels en die leerstellingen, welke altijd de grondslag der wettige regeringen zijn. Het is niet mogelijk, zonder in ongerijmdheden te vervallen, te gelijk, al is het op verschillende plaatsen, het een en het ander te doen: omdat tusschen de twee handelwijzen niet slechts onderscheid, maar tegenstrijdigheid is. Eene welingerigte Maatschappij kan in geene betrekking blijven tot een Staat, waar de wanbegrippen, die reeds zoo veel ellende hebben gewrocht, heerschende zijn. De persoon aan het hoofd van het bestuur, verandert niets in het wezen der zaak: en de kloof moet zoo wijd mogelijk worden gemaakt, zoodra het blijkt dat met de beginsels, naar welke Belgie wordt geregeerd en die van algemeene toepasselijkheid zijn, niets van hetgeen ons dierbaar en heilig is, geëerbiedigd of gespaard worden zou.

De scheiding of, gelijk men zich nu juister uitdrukken zou, de zelfstandigheid van de getrouwe deelen des Rijks, vloeit uit den aard der zaak en ook uit het wezen der grondwettige instellingen voort. Dit is ook eene reden, waarom geen langer aarzeling plaats hebben moet. Zich zorgvuldig aan de Grondwet te houden, is voor Vorst en Volk meer dan ooit pligt en belang. Het Rijk duurt voort en de Grondwet is dus in het Noorden, evenzeer als te voren, de rigtsnoer, naar welchen de Staat moet worden bestuurd. Dit denkbeeld moet vooral niet van regeringswege worden verzwakt: wordt de Staat als ontbonden beschouwd, dan komt iedere partij met hetgeen haar nuttig en wenschelijk voorgekomen is, en met hetzelfde regt, voor den dag.

Nederland, gelijk het weleer de zetel van Christendom, orde en vrijheid is geweest, moet tegen den revolutionairen toestand die Europa bedreigt en zich uit Frankrijk over Belgie uitgebreid heeft, met nadruk worden behoed. Het vervullen van die edele taak zou, indien niet spoedig de zelfstandigheid der Vereenigde Nederlanden wierd erkend, voor de Regering inderdaad onmogelijk zijn.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 'sGravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 'sGravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Maandag den 18^{den} October.

Het is niet waarschijnlijk, doch mogelijk is het evenwel dat aan den Prins van Oranje eenige schaduw van gezag goedgunstig worde verleend.

Een groot deel van den Adel en van de Geestelijkheid zou thans, waren zij niet tot veel omzigtigheid ten aanzien der triumferende Jacobijnen verplicht, gaarne den Prins als Constitutioneel Koning aangenomen zien. Waarom niet? Wanneer zij, niet ongerust dat hij iets weigeren zal, een gediensigen Vorst gebruiken als een vereenigingspunt voor eene bevolking die tot verderfelijke uitersten overgeslagen is, dan wordt aan de teugelloosheid van het gepeupel een einde gemaakt, en de vrees voor interventie der Mogendheden kan eenigen tijd ter zijde worden gesteld. Aldus zouden de voorname standen, door toepassing der liberale begrippen, heerschen over het Volk, en dit was hun doel; niet onder de heerschappij gebragt te worden van een bandeloos gemeen.

Een plan waarbij Belgie, al ware het in schijn, onder het beheer des Prinses werd gesteld, zou aan de meeste Kabinetten zeer aangenaam zijn. Het Gouvernement van Frankrijk is misschien minder nog voor een buitenlandschen krijg, dan voor de vestiging van een Gemeenebest aan de grenzen beducht. Engeland dat vrede behouden wil tot elken prijs, ziet naar een voorwendsel uit om zich van verdere bemoeijenissen omtrent de Nederlanden te ontslaan. Pruissen en Rusland, indien men uit de gedragingen ten aanzien van Frankrijk oordeelen mag, zullen ook zeer ligt te vrede worden gesteld. De Staatskunde rekent tegenwoordig bij den dag; en vermeerdert gaarne het gevaar, indien de uitbarsting slechts niet heden geschiedt.

Misschien zullen ook velen uit de Liberale partij zich verklaren voor den Prins. Wanneer de Staatsregeling aan een Opperhoofd alle gezag ontzegt, is het vrij onverschillig of iemand en, zoo ja, wie de Paleizen bewoont en zijn naamteekening onder afgedwongene verordeningen zet. Waartoe aangedrongen op den naam van Republiek, wanneer de zaak reeds daargesteld is: hierdoor, of als de keus op een Franschen Prins viel, zou Belgie welligt als tooneel van een algemeenen oorlog

worden verwoest. Dit worde verhoed. Wil de Prins van Oranje burger-koning of burger-hertog zijn, waarom zou hij niet tot Hoofd der Belgen worden benoemd?

Derhalve, hoewel misschien de Prins geheel buitengesloten wordt, de mogelijkheid ook van aanneming bestaat. Daarom is het van belang nu reeds op te merken, dat in zoodanig geval alle betrekking tusschen het Rijk der Nederlanden en Belgie opgehouden heeft.

Belgie en Holland mogen niet, nadat van het herstel der grondwettige Staatsregeling afgezien is, onder het beheer staan van denzelfden Vorst. Velen, wien het belang van Holland niet ter harte gaat, zouden gaarne zien dat de vereeniging weder innig en volkomen, maar nu ten behoeve van een Belgisch of Fransch beginsel mogt zijn. Zeer velen, zoo dit niet wezen kan, verlangen behoud derzelfde Dynastie en, zoo al niet terstond, evenwel voor het vervolg, eenzelvigheid van den Monarch; dewijl deze, in Belgie onderworpen en in Holland Souverein, tot onderdrukking van Holland ten behoeve van Belgie zou worden verplicht. Gelukkig dat elke berekening van dien aard in de regten van het getrouwe Noorden tegenstand ontmoet. Voor de handhaving van die regten behoort door den Koning en de Staten-Generaal te worden gezorgd. Het geldt hier het welzijn, de onafhankelijkheid en het aanwezen van den Staat.

De afreis van den Prins hebben wij van den beginne af gevaarlijk geacht; en nog is het onze wensch dat Z. K. H., overtuigd dat hij zich geen juist denkbeeld noch van den toestand der Zuidelijke Gewesten, noch van den aard eener factie heeft gevormd, spoedig terugkeere waar de zorg ook voor eigen waardigheid hem roept. Indien hij het voetspoor, thans ingeslagen, vervolgt, dan wordt hij, door vrijwillige keus, aan het Land zijner Vaderlandlievende vaders vreemd.

Natuurlijk dat, na al hetgeen vroeger en nog onlangs te Brussel voorgevallen was, er algemeene verwondering en ongerustheid over 's Prinses vertrek ontstond.

Velen vleiden zich toen dat dit eene laatste poging was tot herstelling van het wettig gezag; en dat belofte van amnistie, oproeping aan de welgezinden,

versterking der garnizoenen in de vestingen welke men nog overig had, gepaard met de krachtige houding van het Noorden des Rijks, welligt nog veel ten goede uitwerken zou.

Anderen, door wie dit uitzigt als herssenschimig aangemerkt werd, meenden dat de Koning van zijne regten op België aan den Prins afstand had gedaan: en dat deze nu, door de weldenkenden omringd, aan de overigen de hand reiken zou; tot vestiging van een onafhankelijken Staat, die geheel overeenkomstig de Nationale begrippen en vooroordeelen van België ingerigt, en met Holland ten minste in goede nabuurschap zou zijn.

Noch het een, noch het ander is gebeurd. Wanneer men let, hetzij op de Ministers die Z. K. H. hebben gevolgd, hetzij op de personen wier inlichting en raadgeving hij gevraagd, hetzij op de besluiten die hij uitgevaardigd heeft, hetzij op de beginsels die hij openlijk belijdt, dan kan het niet worden ontkend dat de nieuwe Staat, met goedvinden en medewerking van den Prins, naar diezelfde theorien ingerigt worden zou, welke blijkens de ondervinding ook der laatste maanden, niet ten onrechte revolutionair worden genoemd.

Het is dus niet enkel om den strijd van belangen en geloofsbelijdenis, dat het Opperhoofd der Belgen, al kon Art. 29 uit de Grondwet worden gewischt, geen Koning over de Vereenigde Nederlanden zou kunnen zijn. Het is vooral, omdat elk gezag uit de algemeene Volkssouvereiniteit ontleend, zijn eigen wezen verloocheenen zou, indien het niet bondgenoot van alle opstandelingen en vijand van alle wettige regeringen was.

Evenwel de hoop begeeft ons niet dat de Prins zich spoedig aan de banden, in welke hij gewikkeld wordt, osscheuren zal. Het mag althans niet worden ondersteld, dat de afstammeling van een geslacht, hetwelk

niet alleen dapper maar altijd edelaardig is geweest, op een Nationaal Congres, waar de schandelijkste rebellie vertegenwoordigd wordt, het voorrecht afsmeeken zou om eenigen tijd de speelpop der misdadige verleiders van een beklagenswaardig gepeupel te zijn. Doch ook indien dit uiterste van vernedering niet afgevorderd wierd, het welgeplaatste hart — dit moet, vóór dat het te laat is, ronduit worden verklaard —; het Nederlandsche hart, hetwelk zoo gaarne ook den Troon-erfgenaam in het gevoel van Vaderlandsliefde omvat; het dezer dagen door angst gefolterde Nederlandsche hart, treurt en siddert over het lot dat iedereen wacht die, ten gevolge van een gewettigden opstand, eenigen rang of titel verkrijgt. Het beginsel waarop hij een troon vestigen wil, ontwingt binnen kort het veel te duur gekochte gezag: terwijl de herinnering aan den rol in België gespeeld, geen troost in het ongeluk opleveren zou.

Wat hebben de Staten-Generaal in de buitengewone zitting gedaan? Zeer weinig: minder dan zij voor het welzijn van het Vaderland hadden kunnen doen. En wat zal nu worden verrigt? Dit ten minste blijkt dat, ten aanzien der voormalige Znidelijke leden, overeenkomstig de grondwettige gevolgen van den gewapenden opstand te werk moet worden gegaan; en dat, welke ook de inhoud der Troonrede zij, de stand der zaken, waaruit *de zelfstandigheid der Vereenigde-Nederlanden* volgt, onbewimpeld moet worden opgelegd. Voorzeker het is onze meening niet, dat de Staten-Generaal iets meer moeten wezen dan hetgeen de Grondwet hen heeft gemaakt; doch dit behooren zij geheel en met ijver en zelsopoffering te zijn. Het Rijk zou niet in zoo rampvollen toestand zijn geraakt, indien bij de welgezinden meer samenwerking was geweest; meer veerkracht, meer vastheid van beginsels en, bij minder voorzigtigheid ten aanzien van eigenbelang, meer pligtmatische vrijmoedigheid, meer wezenlijke behartiging van het welzijn van den Koning en van den Staat. Bezadigheid is eene echt Nederlandsche deugd; maar zij heeft niets gemeen met het vreesachtig ontduiken van hetgeen de aard eener belangrijke betrekking en de ware getrouwheid aan Vorst en Grondwet gebiedt.

PS. Uit de Troonrede, waarin men eene meer dan *administratieve* scheiding te gemoet had gezien, blijkt dat de tijdingen uit Antwerpen ook voor den Koning waren ten eenemale onverwacht. Beklagenswaardige Vader, beklagenswaardige Monarch! En hij die u dit leed aangedaan heeft... Zóó gaat het als men geen beginselen heeft en zich van verraders omringt. Landgenooten! Blijven wij in deze moeilijke tijden onveranderlijk, met nederig en biddend vertrouwen op God, aan Oranje en Grondwet, aan de Nederlandsche beginsels gehecht; al is het dat wie zich tegen den Koning aan het hoofd van een gewapenden opstand heeft gesteld, ten ware hij terugtreden mogt, het regt van opvolging, naar het schijnt, in den Nederlandschen Staat *ipso jure* verliest.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 21sten October.

Meer dan *administratieve* scheiding wordt vereischt. Hoe komt zoodanige scheiding met Grondwet en Tractaten overeen?

De vereeniging is *innig en volkomen*; geene eigenlijke scheiding onder éenen Vorst, behoudens het wezen van den Staat; gewelddadige afscheuring wel. De Troonrede erkent *den dagelijkschen voortgang der daadwerkelijke scheiding tusschen de twee groote afdeelingen van het Rijk*. De Staatsregeling kent die afdeelingen niet. Wat *daadwerkelijk* van het Rijk *afgescheiden* wordt, behoort niet meer tot het Rijk. Het getrouwe Noorden, het oude Holland, de Vereenigde Nederlanden zijn geene Afdeeling des Rijks: zoodra de Koning zijne toestemming tot scheiding, hoedanig ook, geeft, maken zij den ganschen Nederlandschen Staat uit.

De opstand benam aan den Koning niets van zijn regt. Ook na den mislukten aanslag op Brussel, had het Rijk regtens kunnen blijven in zijn geheel. In dat geval geene onderhandeling over eischen die de Grondwet afgeslagen heeft; en dan had bij de waarlijk welgezinde Belgen steun gezocht, en de hulp der Bondgenooten, overeenkomstig de Tractaten, moeten worden gevraagd tot herstel van het wettig en grondwettig gezag.

Dezen weg heeft men niet gevolgd. Sedert lang aan toegeeflijkheid, behoudens de wettelijke vormen, gewoon, is men, in den drang der omstandigheden, verder gegaan.

De Prins van Oranje vertrok. De toevoeging van Ministers, die men geenszins als Belgen, maar als voorstanders eener factie uit het Noorden verwijderden moest, kwam zeer bedenkelijk voor; doch het Besluit was in bewoordingen gesteld, door welke de zaak niet geheel uit haar verband werd gebragt. Het oogmerk was om, door de *welgezinde* ingezetenen ondersteund, de oproerige streken, door middelen van bevrediging, te doen wederkeeren onder het wettig Bestuur. Dit kon worden beschouwd als een tijdelijken maatregel, door de omstandigheden noodzakelijk, waarbij steeds de handhaving van den Staat, volgens de Grondwet, werd bedoeld; en die tevens *een bewijs aan alle onder-*

danen en aan geheel Europa geven zou, dat tot terugbrenging der afgedwaalden niets onbeproefd gelaten werd.

Elke daad, ieder woord van den Prins was in tegenspraak met dit plan. Wat kondigde hij af? Hetgeen tegen de regten der getrouwe Provinciën streed; scheiding behoudens dezelfde Dynastie. — Welke *fautes politiques* zag hij voorbij? Die van welke ieder getrouwe Belg het slagtoffer is. — Door wie heeft hij zich omringd? Uitsluitend door bewerkers en begunstigers van den opstand. — Wat zijn zijne besluiten geweest? Wegwerping van de regten der Kroon en van de waarborgen der Maatschappij. — Het is niet te verwonderen, indien van 's Prinsen eerste Proclamatie af, de zelfstandigheid der Noordelijke Gewesten als eene uitgemaakte zaak, als het onbetwistbare gevolg der omstandigheden, als een *regt* aangemerkt werd. Het niet tegenspreken van die Proclamatie scheen aan een afstand volkomen gelijk. Gewesten waar de Grondwet willekeurig en voor altijd buiten werking is gesteld, zijn geen deel van den Staat.

De Noordelijke Gewesten zijn op zich zelf. Zij hebben zich niet afgescheurd; maar met afgescheurde Gewesten willen en mogen zij in geenerlei naauwelijks denkbare en in allen gevalle volstrekt ongrondwettige vereeniging staan. Zoo was het reeds, vóór de laatste Proclamatie uit Antwerpen bekend geworden is. Indien nu de zelfstandigheid van het Noorden niet wordt erkend, is ieder onderdaan die zich aan het hoofd der Zuidelijke volksbeweging stelt, uit den aard der zake rebel. Meer dan zonderling zou het wezen, indien de stand der zaken in het Adres van antwoord verbloemd en het beginsel der uitsluiting van Zuidelijke leden niet terstond aangenomen wierd.

Dubbelzinnig is de Proclamatie van den Prins van Oranje niet. Zich aan te sluiten enkel aan *de Gerlache* en *de Celles* had niet gebaat; thans heeft men zich ook bij *de Potter* en *Don Juan van Halen* gevoegd.

Dit kan de opstandelingen nog niet voldoen. De

uitdrukkingen zijn ook in hun oog voorzeker ongepast. *Je vous reconnais comme nation indépendante... Dans les provinces où j'exerce un grand pouvoir, je ne m'opposerai en rien à vos droits de citoyens.... Je me mets dans les provinces que je gouverne à la tête du mouvement.* Te rug eerst, te rug met de Hollandsche troepen over den Moerdijk: leg af die magt, waardoor gij de vrijheid van verkiezing belemmert en wier oorsprong krachteloos is. Wat veroorlooft gij u te spreken van gezag, van Provincien die gij regeert! Gij kunt niet te gelijk vertegenwoordiger des Konings en hoofd van rebellen zijn. Zie van uwe regten op Holland af; verzaak uw maagschap; verloochen uw geboorteland, en wacht met ootmoedigen eerbied de beslissing af van *le congrès national de la nation indépendante*, welke slechts uitoefent haar *droit de citoyen*.

Daar zal dus nog dieper vernedering worden vereischt. Men is, zoo het schijnt, alles getroost. Het is dus niet onmogelijk, dat des Konings eerste onderdaan en oudste zoon tot Koning, tot uitvoerder der bevelen van de opstandelingen, als 't ware tot Griffier van het Souvereine gepeupel worde benoemd. Doch vooreerst; rekening kan daar niet op worden gemaakt: want ook de Hertog van Nemours heeft eene niet geringe partij en de ontwikkeling der Liberale beginsels is tegenwoordig zoo snel, dat welligt, eer de Prins op den zóó benijdenswaardigen zetel klimt, de Republiek in Frankrijk en in Belgie daargesteld worden zal. Ten andere; indien hij al dat toppunt zijner wenschen bereikt, zal hij slaaf der onderdanen, vijand van zijn Vaderland, slagtoffer eener nieuwe omwenteling zijn.

De getrouwe bevolking van de Vereenigde Nederlanden zal met verslagenheid, en ook met de diepste verontwaardiging deze schrikmaar hebben gehoord. Iedereen gevoelt: de Prins breekt alle betrekkingen op Holland af. Verandering in de opvolging kan door den Koning en de Staten-Generaal tot stand worden gebracht. Hartverscheurende noodzakelijkheid voorwaar: doch die verandering is de wil niet van den Koning, maar van den Prins. Hoofd der Belgen, kan hij overheerscher en dwingeland, maar nimmer Koning der Vereenigde Nederlanden zijn.

De daad van Z. K. H. is weder een treurig gevolg der wanbegrippen, waarin de oorzaak der tegenwoordige omwentelingen ligt. Het is te ver gedreven, als men zijne handelwijs enkel verklaart uit verdorvenheid van hart, uit verzaking van al wat naar pligtgevoel gelijk. Het is zeer mogelijk dat hij zelf niet den ganschen aard en al de gevolgen van dezen stap ingezien heeft: ja het kan zijn, dat hij gemeend heeft iets groots, iets dat de wereld bewonderen zou, iets dat tot redding van Belgie verstreken zal, te hebben verrigt. Geen grootheid, waar het merk van zedelijkheid ontbreekt. En bovendien, de gansche berekening is valsch. Zoo velen hebben zich, even als de Prins wenscht te kunnen doen, gesteld *a la tête du mouvement*. Zij waren in den waan dat de brand, zonder gevaar voor henzelve, zou worden gebluscht, wanneer zij zich in de vlam hadden gestort.

Geen Minister heeft de beruchte Proclamatie geteekend. Zoodanige teekening kwam bij dit stuk niet te pas, en zou een voor den Prins, die zooveel mogelijk zelf en zonder de raadslieden van zijn vader het woord voeren moest, nadeeligen indruk hebben gemaakt. Wellicht moest tevens een ander doel worden bereikt. Het schijnt dat de Heeren *de la Coste* en *van Gobbelschroij*, even als de Hertog *van Ursel*, hun ontslag hebben gevraagd en beweerden dat alles tegen hun raad is geschied. Dit gelooven wij niet. Hetgeen de Prins doet, is het gevolg van de handelwijs waartoe hun valsche Staatskunde hem heeft verleid. Waren zij inderdaad ter goeder trouw, waarom den Koning niet gewaarschuwd van hetgeen, althans sedert verscheidene dagen, geen geheim voor hen was? Het is geene ligte verdenking die op hen rust. Zou hun invloed ook weder hier worden gebruikt tot ontzenuwing, kon het zijn, van al wat voor de bedreigde Noordelijke Gewesten geschiedt? Het is te hopen dat, indien zij waarlijk herwaarts gekomen zijn, zij onmiddellijk of uit de stad, of, tot nader onderzoek, in hechtenis zullen worden gezet.

De Koning rekent op de ondersteuning zijner Bondgenooten die het staatkundig stelsel van Europa steeds zullen handhaven. Ach! wij vreezen dat die hoop zóó bedriegelijk is. Het staatkundig stelsel van Europa ligt reeds omver. Het was gevestigd op den grondslag der *legitimité*; een beginsel, in hetwelk de eerbiediging van alle verkregene regten opgesloten is. De erkenning van den Hertog van Orleans is de wettiging eener gansche omkeering van beginsels geweest; en gelijk het onbetwistbare regt van den Hertog van *Bordeaux*, kan het onbetwistbare regt van den Koning der Nederlanden worden vertrappt. Men voorspelle zich niet te veel goeds van die bijeenkomst van Gezanten, welke hier, naar het gerucht wil, plaats hebben zal. De Diplomatie kan niet hetgeen zij wil, en wil niet hetgeen zij kan. In eigen beradenheid, moed en volharding ligt de waarborg der zelfstandigheid die ons Nationaal eigendom is. In de zedelijke krachten der Natie, die met en door uw voorgeslacht groot is geweest, ligt thans, o Koning! veel meer dan in buitenlandsche legers of in eene Staatskunde, die op eigenbelang is gebouwd, de steun van den Nederlandschen Troon. Met uwe onderdanen het oog naar boven gericht! god sterke u, gelijk hij uwe Vaders heeft gesterkt. Laat de afgevallene Gewesten in den afgrond, waaruit zij niet gered, doch waarin het getrouwe Noorden spoedig zou worden medegesleept. Hecht u aan Holland, gelijk Holland zich aan u hecht; en vind bij het leed dat uw vaderhart doorboort, eenige verzachting in de kinderlijke gevoelens van geheel uw Volk!

PS. Z. M. heeft de zelfstandigheid der Noordelijke Provincien openlijk erkend. Ziedaar hetgeen voor de waardigheid van den Koning en de veiligheid van het Noorden vereischt, en door de omstandigheden, zoowel als door regt en billijkheid, voorgeschreven werd.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 3^{den} November.

Voor wie zijne denkbeelden over Staatsaangelegenheden mededeelen wil, ontbreekt het tegenwoordig niet aan stof. De klimmende nood van het Vaderland levert een rampzaligen overvloed van belangrijke onderwerpen op: en ook wij zouden, niettegenstaande zeer groote opofferingen en menigvuldige onaangenaamheden, reeds meermalen hebben getracht eene of andere opmerking, die ons nuttig toescheen, in het midden te brengen, indien niet meer dan ééne bedenking ons dikwijls teruggehouden had.

Veel dat vroeger zeer gewichtig was, is nu bijna zonder belang. Wil men een voorbeeld? Hoe was de aandacht gespannen bij de meeste beraadslagingen der Staten-Generaal! En te regt: want er was een tijd, dat van den toedragt en de uitkomst eener discussie in zeker opzigt het lot des Rijks afhankelijk was. Die tijd is voorbij. Men heeft den strijd tegen valsche begrippen met flauwheid gevoerd; thans heeft men met gewapende horden te doen. Naauwelijks vraagt iemand meer wat er in de *openlijke* vergaderingen voorgevallen is.

De heerschende denkwijze van onzen tijd neemt de vrucht van vele redeneringen weg. Bewijs dat de Staat niet overeenkomstig de eischen der Grondwet en der wezenlijke Monarchie ingerigt is: toon dat de verkregene regten van een Volk in de waagschaal worden gesteld; doe op de overtuigendste wijze zien, dat de Mogendheden tot hulpverlening zijn verplicht. Wat baat het, zoodra Staats- en Volkerenregt het regt van eigenbelang en overmagt is; zoodra de Staatkunde, na alle schaamte afgelegd te hebben, eene rooverspolitiek wordt!

Daarenboven is het zeer waar dat nu vooral, in het belang der goede zaak, groote omzigtigheid wordt vereischt. Die de *Nederlandsche Gedachten* nu en dan ingezien heeft, weet dat zij in tijden, toen zulks voor persoonlijke belangen meer dan nu bedenkelijk had kunnen zijn, wel met eerbied, maar met vrijmoedigheid de handelingen ook van het bestuur aan vaste grondbeginsels hebben getoetst; en wie deze beginselen kent, begrijpt ligt dat zeer veel van hetgeen ook tegenwoordig

geschiedt, daarmede onvereinigbaar is. Doch het is juist hierom, dat een welgezinde in deze oogenblikken schroomvalliger wordt. Als men nu afkeuren zou, nemen meestal liever het stilzwijgen in acht. Het vertrouwen op het Gouvernement moet niet, zonder noodzaak, worden geschokt; verwijtingen over hetgeen onherstelbaar is, komen minder dan ooit te pas. Het doordrijven van op zich zelve staande maatregelen heeft geen nut; eene verandering van beginsels kan niet wel te gemoet worden gezien. Velen, op de gevolgen der door hen zelve geliefkoosde wanbegrippen opmerkzaam gemaakt, houden noch de vroegere laauwheid der Staten-Generaal, noch de onverschilligheid der Natie, noch de ware oorzaken van het kwaad, zij houden enkel en alleen de feilen der Regering in het oog; en alzoo neemt eene ontevredenheid toe, waardoor de goede maatregelen tegengewerkt en de Vereenigde Nederlanden, ten gevolge van den anarchieken geest onzer eeuw, insgelijks in een revolutionairen toestand zouden worden gebracht. En ofschoon in deze waarschuwingen niet alles even juist of geheel vrij van overdrijving is, het moet echter gereedelijk worden erkend, dat de vrijmoedige mededeeling van *Nederlandsche Gedachten*, in den tegenwoordigen toestand des Rijks, ofschoon het somtijds juist nu nuttig en noodzakelijk is, ook wel eens, wanneer voorzigtigheid ontbreekt, nadeel te weeg brengen zou.

Het is waar, veel dat van groot belang is, kan ook nu worden betoogd, waarop evenwel het bovenstaande geenszins toepasselijk is: als, bij voorbeeld, dat het Rijk voortduurt in de getrouwe Gewesten; dat de Vereenigde Nederlanden *regt* hebben op een eigen bestaan; dat de Grondwet haar verbindende kracht voor Koning en ingezetenen behoudt; dat, welke afwijking van de Staatsregeling, door den drang der omstandigheden, noodzakelijk worde gemaakt, men daarbij nimmer volgens liberale wanbegrippen, de bron der tegenwoordige rampspoeden, te werk zal behooren te gaan. Doch ook ten aanzien van deze en dergelijke onderwerpen mag worden gevraagd: wat heeft in de laatste jaren, dergelijke terugwijzing naar beproefde grondstellingen bewerkt? Is het niet natuurlijk dat men, midden onder het oor-

logsrumoer, daarvoor nog minder toegankelijk is? Zijn de krachten van het Liberalismus niet zóó groot, dat de ondergang der maatschappijen onvermijdelijk is?

Bovendien — en de overweging hiervan is het vooral die ons bijna moedeloos maken zou — men miskent de eenige bron van regt en van geluk. Zwoegen en sloven, schrijven en redeneren, ook in de wapens snellen en strijden is altijd en, wanneer het, naar menschelijke berekening, aan krachten ontbreekt, blijkbaar zoolang zonder nut en zonder doel, als men niet tot de beginsels, waarvan het heil ook der Volken afhankelijk is, terugkeeren wil.

Niets is bedroevender, niets een zekerder voortteeken van een schandelijke val, dan de flauwheid welke ten aanzien van de Christelijke Godsdienst bestaat. Men zegge niet, hetgeen zoo menigmaal onbedachtelijk wordt gezegd, dat, uit omzigtigheid, thans, zoo min mogelijk, van de Godsdienst melding moet worden gemaakt. Verdraagzaamheid was steeds onze leus; zij is het nog; maar die verdraagzaamheid niet, uit welke volgt dat bij god geene hulp wordt gezocht. God, gelijk hij in het Evangelie is geopenbaard, moet worden gediend; het geloof, dat van Hem alleen redding te wachten is, plegtig en openlijk aan den dag worden gelegd. Zal er een Bededag wezen? wordt thans door velen gevraagd. Behoorde die vraag noodzakelijk te zijn? Zelfs ruwe en barbaarsche Natien, wanneer zij door gevaren worden bedreigd, heffen het oog naar den Hemel op: men verbeeldt zich wellicht dat dit aan beschaafde Volken niet voegt. — Het kan, zeide men, niet, zoolang de zelfstandigheid van het Noorden niet is erkend. Dit antwoord staat met de verkeerde onderstelling in verband, dat een Protestantsch Vorst den Godsdiensthaut door schijnbare onverschilligheid ontwapenen kan. Het strookt ook geenszins met hetgeen vroeger werd gedaan: want in 1815 schreef men in Maart een Bededag voor het gansche Rijk, in Junij een Dankdag in de Noordelijke Gewesten uit. En nu de hinderpaal weggenomen is, waarom geschiedt de uitschrijving nu ten minste niet? Wat zijn wij van onze Vaderen ontaard! Hun arm is niet zwakker, hun verstand niet bekrompener geweest, omdat hun gemoed Godvreezender was. Vertrouwen op god, hiervan maakt men wel onophoudelijk gewag, maar dit vertrouwen is ijdel en Godlasterlijk zelfs, indien god niet aangebeden en zoo, gelijk Hij zich aan de menschen bekend gemaakt heeft, aangebeden wordt. God heeft het voorgelacht gered! Nu meent men dat hun nakroost als 't ware bij erfovergang roemrijk en onverwinnelijk is: dat de hulp van god zal worden verleend, ook nu die Christelijkheid, waar al wat in Nederland groot was, uit voortgevloeid is, bij de naburen zóó verminderd en althans van ons Nationaal bestaan geheel afgescheiden is.

Door het uitschrijven van een Bededag, vooral wanneer het eindelijk en niet enkel uit behoefte des harten geschiedt, zal het Vaderland niet worden gered; doch de onverklaarbare ijverloosheid, welke ten dien opzichte ook bij de kerkvergadering en bij leeraars van het Evangelie opgemerkt wordt, is een blijk van Nationale

verbastering dat inderdaad ernstige opmerking verdient. Morren, klagen, troosteloos en radeloos zijn; de schuld zoeken uitsluitend bij het Gouvernement; de bron van het kwaad en de middelen waardoor het afgeweerd worden kan, eeniglijk te stellen in verkeerde berekeningen der Staatkunde en in menschelijke kracht; dit wordt door velen gedaan: erkennen dat de Natie strafwaardig is voor god, en dat Hij alleen en altijd magtig tot uitredding is; dit is hetgeen zeer weinigen doen; hetgeen althans niet, gelijk weleer, door de Natie als zoodanig geschiedt.

Eene treurige waarheid is het dat elke vermelding van het Christendom, in verband tot den Staat, aan velen ongepast en zelfs eenigermate belagchelijk schijnt. Deze beschouwing staat met den aard der nieuwere wijsbegeerte in verband; en des te meer is thans rondborstigheid de pligt van elk, die het Christendom als den hechtsten grondslag ook van Staat en Staatkunde beschouwt.

Nooit was openlijke schuldbekentenis, nooit terugkeering naar een levendig Christelijk geloof noodzakelijker dan thans. Groot is het gevaar. Eene wanhopige verdediging van Holland, zal misschien weldra het eenige redmiddel van onze Nationale eer en bestaan, van onze bijzondere betrekkingen en bezittingen zijn. Groot is de zonde die op de Natie rust: vijftien zegenrijke jaren hebben geenszins tot Nationale verbetering gestrekt. Sla de geschiedenis der laatste halve eeuw op: de verzaking en verzwakking van het geloof in Christus, gelijk hij onze eenige en volkomene Zaligmaker is, moet als de bron van bloedige onwentelingen worden beschouwd. De wanbegrippen, wier verwezenlijking weldra brand en moord over onze vreedzame Gewesten aanbrengen kan, spruiten allen voort uit de miskennis van gods gezag en uit de stelselmatige overtreding van hetgeen in gods Woord voorgeschreven is. Waar tegen gods oppermagt wordt gerebelleerd, zoekt de hoogmoedige mensch den oorsprong van het gezag in zich zelf; en de waarborg van pligtmatige gehoorzaamheid is weg. De opstand tegen elk wettig gezag, is het gevolg van den opstand tegen god. De ondermijning van het Christendom is de ondermijning van het wettig gezag; zij wordt gevolgd door regeringloosheid, dwingelandij en ongodisterij. Neem het hooger beginsel weg: geen veerkracht, dan voor het kwaad; geen drijfveer, dan het eigenbelang; geen regt, dan in het zwaard; geen eerbied, dan voor het geweld. De ondervinding is ook in dit opzicht leerrijk geweest; en echter weinig heeft men geleerd. God strekt Zijne straffende hand uit; en Hij alleen weet, of het zoo bevoorregte Nederland met oneer te gronde zal moeten gaan. Hoe onzeker de toekomst zij, dit is gewis: zoo het Christendom de toevlugt der Natie niet wordt, zou de terugkeering van uiterlijken vreespoed kortstondig en bedriegelijk zijn; en, indien het Evangelie weder de rotssteen van Nederland is, kan ook nu volkomene uitredding worden verwacht; en de beproeving zelve, hoe zwaar zij ook moge zijn, het middel wezen tot loutering en herstel.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 10^{den} November.

Zoo lang het Evangelie niet op nieuw de grondslag der Staten en het rigtsnoer der Regeringen wordt, loopt het werk van menschelijke wijsheid op verwarring en jammeren uit. Dit getuigt gods Woord; de rede bevestigt het, als zij Godsdienst, regt en zedelijkheid verbindt. Ziet rondom u, of het door de ondervinding gelogenstraft wordt.

Wie uit Engeland wezenlijke hulp verwacht, is noch met de Staatskunde, noch met den gevaarlijken, revolutie-spellenden toestand van Groot-Brittannie bekend.

Alles wat de Graaf G. K. van Hogendorp schrijft, wekt aandacht en belangstelling op: de vier brochures dus ook, die hij in ééne week in het licht gezonden heeft. Het is ons steeds aangenaam eerbiedige hulde te bewijzen aan den man, die in geene betrekking tot de overheerschers, en aan het hoofd der bevrijders van het Vaderland heeft gestaan; de onvermoeide verdediger van den vrijen handel is geweest, en de Staatshuishoudkunde met belangrijke bijdragen heeft verrijkt. Doch het strijdt met die gevoelens en met pligtmatige bescheidenheid niet, onze meening rondborstig open te leggen, dat in deze boekjes meer dan ééne niet geringe dwaling aangetroffen wordt, die, juist door het gezag des Schrijvers, veel gevaarlijker dan in andere schriften is. Een treffend voorbeeld hiervan is, dat Z. H. G. de herschepping van het Rijk *en deux États distincts sous la maison d'Orange* mogelijk en wenschelijk acht. Het kan niet, het moet niet en het mag niet. Zoodanige herschepping zou de schending zijn van diezelfde regten van een zelfstandig en onafhankelijk Volk, door welker handhaving de naam des Schrijvers in de Vereenigde Nederlanden met dankbare herinnering uitgesproken wordt.

De ware toestand des Rijks is buiten 's Lands wei-

nig bekend, en de gruwelijkste lastertaal tegen ons sedert lang aan de orde van den dag. Zoo die verkeerde voorstelling gemakkelijk ingang vindt, is het ook omdat de vreemdeling geen Hollandsch kent en zijn oordeel uitsluitend naar de berigten en beschouwingen van Belgische dagbladen rigt. De vreemde Gezanten werden grootendeels ook door het verkeer uitsluitend met Belgen misleid; en 's Konings Zaakgelastigden, door wie zelfs de meest logenachtige tijding nooit, zoo ver ons bekend is, openlijk tegengesproken werd, schijnen niet teérgevoelig waar het verguizingen van Vorst en Vaderland betreft.

Daarom werd eene Courant in het Fransch door de welgezinden verlangd. Niet eene Courant, waarbij uitgegaan werd van de onderstelling dat Nederland de verdediging en voorlichting juist van Franschen behoeft; en dat het volstrekt noodzakelijk is hier te weten en in alle deelen der wereld te doen kennen, hoedanig het oordeel van Franschen, gebrekkig en oppervlakkig met zeden en instellingen bekend, over Nederlands aangelegenheden is. Maar eene Courant, in de allereerste plaats aan eene naauwkeurige opgave der gebeurtenissen in dit Rijk toegewijd; voorts geschreven in een waarlijk Vaderlandschen geest, en waarin, als het redeneringen over Staatsregt en Staatskunde gold, de eigen beschouwing der Nederlanders, zoo niet uitsluitend, ten minste voornamelijk aangetroffen wierd: die den toestand des Rijks getrouw afspiegelen en niet uit de hoogte beoordeelen zou; in één woord geenszins eene *Fransche Courant*, maar eene *Nederlandsche Courant in het Fransch*.

Het is te hopen dat het nieuwe *Journal de la Haye* aan deze vereischten voldoen, en alsdan ook den geest en de strekking der Hollandsche dagbladen meer naar waarheid voorstellen zal, dan den 2^{en} Nov. in een artikel *des Journaux Hollandais*, zoo het schijnt niet afkomstig van de redactie, plaats heeft gehad. Alsdan zullen wij niet, gelijk nu, in de onaangename noodzakelijkheid zijn gebruik te maken van het Fransch, tot handhaving, voor zoo ver dit ons mogelijk is, van Hollands cer en van Hollands regt.

Het onderwerp is van het hoogste belang. Eene hereeniging, onder den naam van afscheiding, is een denkbeeld welks verwezenlijking niet wel mogelijk is; maar ook de verdenking moet onmogelijk zijn, als of inderdaad die verwezenlijking wierd beproefd.

On reproche aux Journaux Hollandais, de vouloir forcer le Gouvernement à faire à l'instant une déclaration expresse et solennelle d'une séparation légale entre les deux grandes divisions du royaume. Cette accusation, quant à notre Journal, provient d'une erreur grave et qu'il importe infiniment de relever.

Nous n'avons point demandé que la Belgique et la Hollande devinssent deux parties séparées d'un même Etat, mais nous affirmons que, puisque le régime de la Loi Fondamentale en Belgique est anéanti, les autres provinces, d'après le droit public et le droit des gens, forment de fait et de droit un tout séparé.

Bien loin de provoquer à une division du royaume en deux Principautés, nous en avons constamment signalé les dangers; nous avons démontrés qu'elle est formellement opposée aux stipulations positives des traités, ainsi qu'aux principes constitutifs de l'Etat.

Les observations qu'on nous adresse sont précisément celles que nous avons fait au Gouvernement. Ces débats ont l'inconvénient de détourner l'attention du seul point vers lequel il importe qu'elle soit uniquement dirigée. Voilà ce que nous avons bien des fois répété à l'occasion du Message Royal, qui, lorsqu'il fallait agir avec promptitude, union et fermeté, nécessitait des débats longs et infructueux, et réduisait les Etats-Généraux à une déplorable inaction. Le Gouvernement ne peut reconnaître maintenant la séparation sans légitimer la révolte qui l'a établie, sans sanctionner les manoeuvres impies des rebelles et sans se dépouiller du droit de châtier un jour les infames auteurs des malheurs de la patrie. C'est pourquoi nous avons cru devoir nous élever contre la Proclamation du Prince d'Orange, déclarant au nom du Roi, que le vœu de la séparation avait été accueilli. — On doit sentir que la question est Européenne. Pour cela même nous avons affirmé qu'il n'appartenait ni au Roi, ni aux Etats-Généraux même en nombre double de la décider.

D'après notre opinion le Gouvernement tout en cédant à la violence, aurait pu se réserver tous ses droits; se montrer résolu à maintenir avec l'appui de

ses fidèles sujets et de ses alliés, l'union intime de toutes les provinces des Pays-Bas, ou du moins ne pas s'expliquer sur un point si difficile et si délicat. Après que l'insurrection se fut répandue dans tout le Midi, il aurait pu, sans se départir de ce système, et en déclarant la Loi Fondamentale en Belgique suspendue provisoirement et uniquement de fait, rallier les provinces du Nord autour du trône et de la constitution. Dans cette hypothèse le Message Royal du 20 Octobre, par lequel le Roi invite les Etats-Généraux du Nord à ne plus se considérer comme représentant également le Midi, eût été tout-à-fait satisfaisant. La Hollande et la Belgique étant séparées de fait, on eût obéi à la force irrésistible des événements; on n'eût rien préjugé quant à la question de droit: le Gouvernement se fut retranché dans le Nord; et le principe de l'intégrité et de l'indivisibilité du Royaume eût été maintenu en conformité avec les traités de Londres et de Paris.

Ce ne fut pas la marche que suivit le Gouvernement. On se persuada que la perspective d'une séparation calmerait les esprits; on en fit donc entrevoir la possibilité, et l'on parut ne pas s'apercevoir qu'en n'écartant pas, pour le moment, toute idée de séparation, on popularisait, on nationalisait la cause des factieux; on forçait en quelque sorte les amis du Roi à faire cause commune avec les révoltés. Mais quel ne fut pas notre étonnement quand le Prince d'Orange s'exprima ainsi: Nous avons porté aux pieds du trône les vœux émis pour une séparation entre les deux parties du royaume, qui néanmoins resteraient soumises au même sceptre. Ce vœu a été accueilli. Mais avant que le mode et les conditions de cette grande mesure puissent être déterminés dans les formes constitutionnelles, accompagnées d'inévitables lenteurs, déjà Sa Majesté accorde provisoirement aux provinces méridionales une administration distincte. C'était supprimer la Loi Fondamentale dans le Midi; c'était proclamer, nous ignorons encore de quel droit, la division du Royaume; c'était briser l'unité de l'Etat pour sauver l'identité du Souverain.

Dès lors nous avons dit: c'est faire beaucoup trop ou beaucoup trop peu. Le Gouvernement renonce à ses droits; il consent à la destruction de l'autorité légitime dans le Midi; un tel consentement équivaut à une cession ou à un abandon. Le royaume n'est pas divisé en deux parties; mais une partie lui est enlevée. La Belgique devient pays étranger. Dèsormais

il n'y a plus de provinces méridionales et septentrionales : celles-là n'appartiennent plus à l'Etat ; celles-ci le composent exclusivement. L'Etat, agrandi en 1815, ne périt point en rentrant dans ses premières limites ; le royaume, malgré la perte d'une portion considérable du territoire, conserve son indépendance et son unité. Une séparation administrative est un terme moyen, qui, s'il était exécutable en ce moment, outrepasserait les pouvoirs du Gouvernement. Point de séparation ou pas de contact. Le choix du Gouvernement doit être connu. C'est l'unique moyen de fixer la véritable situation de l'Etat, de relever le courage des gens de bien, de prévenir une guerre de peuple à peuple, et de donner en Hollande un véritable essor et une force durable à l'esprit national.

Ce vœu ne fut point exaucé. On se trouvait ainsi dans une fausse situation, qui paralysait des efforts, dont on n'apercevait pas distinctement le but. Néanmoins il y avait une opposition constante et manifeste entre la conduite du Prince et les mesures du Roi. On pouvait donc se flatter que l'incertitude finirait ; quand l'arrivée inattendue du Prince d'Orange à la Haye, l'accueil qu'il y reçut, et son départ pour l'Angleterre nous replongèrent tout-à-coup dans le doute et dans les contradictions.

Quelque puisse être le sort futur de la Belgique, maintenant nous en sommes séparés et de fait et, par une conséquence rigoureuse de la marche du Gouvernement, également de droit. Et cependant, si le Gouvernement persistait dans son opinion, on ne saurait se dissimuler qu'une séparation administrative, par laquelle peut-être le principe de la révolution belge serait maintenu, et qui en tout cas ne serait qu'une espèce de réunion sous un régime bien plus défavorable à nos intérêts, pourrait devenir la base de modifications importantes dans les traités. Au contraire, si l'on veut respecter les droits acquis, qu'on ne viole jamais impunément, il faut partir du principe que, si la Belgique ne peut rentrer sous l'ordre légal tel qu'il est la base du royaume des Pays-Bas, les Provinces-Unies, formant, ainsi qu'avant 1815, à elles seules l'Etat, ne peuvent être privées de leur liberté et de leur indépendance, sans injustice et sans danger.

L'équité parlerait hautement en notre faveur, si on n'avait dépeint depuis longtemps notre Nation sous de fausses couleurs. La nation Hollandaise ne mérite pas d'être choisie pour victime des événemens. Le renversement de l'ordre établi en Belgique est le dé-

veloppement des principes libéraux, favorisé par une constitution trop peu en rapport avec les intérêts légitimes du pays, et par l'organisation, souvent aussi par des mesures du Gouvernement. Jamais la Belgique n'a gémi sous le joug Hollandais et Protestant. Le commerce de la Hollande a déchu : les manufactures Belges ont prospéré. Bruxelles et Anvers rivalisaient avec les plus florissantes cités : Amsterdam dépérissait. Le Roi fut vanté pendant quinze ans comme protecteur de toutes les libertés ; les mesures qui excitèrent les plus vives réclamations, furent le fruit de principes non protestans, mais libéraux ; les deux dernières années se passèrent en concessions au radicalisme, au clergé, à l'esprit français qui envahissait de plus en plus le Midi, et même aux exigences des Belges qui, tout en récriminant avec violence, exploitaient en effet la Hollande à leur profit. Résignation, soumission aux lois, confiance dans les intentions du Roi, dévouement au Souverain distinguèrent toujours les Hollandais ; même quand des conseillers de la couronne, en ne s'opposant point aux entreprises d'une coupable faction, excitaient des inquiétudes et des craintes : trop justifiées depuis par de terribles événemens. Et en ce moment même, où le vertige révolutionnaire s'empare de tant de nations, ils offrent encore le spectacle consolant d'un peuple attaché à son Roi et aux institutions établies, et prêt à défendre l'ordre légitime au prix de son sang.

La justice et le droit s'opposent également à un nouvel ordre de choses qui, en renversant les véritables bases de l'Etat, briserait la chaîne dont l'établissement de la République des Provinces-Unies fut le premier anneau. En 1813 le Prince d'Orange devint Prince Souverain des Provinces-Unies ; mais la Souveraineté ne lui conféra nullement le droit de changer les principes constitutifs de notre existence sociale. Si les provinces Belges ne font plus partie de l'Etat, l'Etat n'en subsiste pas moins ; et il ne peut dépendre du Roi de le faire descendre du rang que depuis deux siècles cet Etat occupe avec honneur. Les Puissances signataires des traités de Paris et de Londres, sont également sans droit à cet égard : à moins qu'elles ne considèrent l'agrandissement des Provinces-Unies, comme la création d'un nouvel Etat ; mais déjà en 1826, le Roi a fait très expressément protester contre une assertion, à la fois dérogoire à la dignité de la couronne et à l'indépendance des anciennes Provinces-Unies des Pays-Bas, et opposée au droit des gens et

public de l'Europe, au cours des événemens et aux traités, ainsi qu'au principe de la légitimité, dans son application aux dynasties et aux états, base fondamentale de la reconstruction en 1813, 1814 et 1815 du système politique Européen. En effet ni le Roi, ni ses Alliés ne sauraient disposer d'une indépendance qui est la garantie de nos intérêts les plus sacrés, qui nous a été léguée par nos ayeux pour en transmettre le précieux dépôt à la postérité. On peut sans doute nous contraindre par la force; mais la force ne constitue pas le droit; et la violation du droit rejaillit bien souvent sur ses auteurs.

Séparation sous la même Dynastie, tel fut le premier ordre qu'une faction armée fit signifier au Souverain. Si l'on entend par là deux Etats séparés, distincts et indépendans, la Loi Fondamentale le défend: car la Belgique étant dès lors pays étranger, notre Monarque ne pourrait en être Roi; et ce n'est certainement pas dans les conjonctures présentes que cet obstacle doit être écarté. Que si, pour éluder, s'il était possible, la difficulté, on veut la division d'une seule et même Monarchie en deux grandes fractions, c'est proposer non seulement un changement radical dans la constitution, mais l'asservissement de la Hollande et l'anéantissement de l'Etat.

Telles ne seront jamais les intentions du Gouvernement, et c'est avec confiance que nous osons le répéter: ou bien il reconnaîtra qu'il s'est engagé trop avant et tachera de rétablir l'union intime et complète des Pays-Bas; ou bien il renoncera au projet de réunir la Belgique et les Provinces-Unies sous le même Souverain; et puisque la première alternative ne peut guères se réaliser, et qu'en tous les cas les provinces fidèles forment nécessairement un tout séparé, le principe de l'indépendance et de l'unité du royaume, tel qu'il existe maintenant, sera franchement reconnu; sans arrière-pensée, sans double entente, sans aucune restriction.

Si notre raisonnement est juste — et il nous paraît le résultat nécessaire de faits qui ne sauraient être contestés — il n'y a pas d'autre parti conforme à la Loi Fondamentale, aux traités, aux intérêts et aux droits de la Nation.

Une déclaration expresse que nulle perte de territoire porterait atteinte à l'indépendance et aux principes vitaux de l'Etat; une déclaration qui eût laissé à toutes les Provinces la faculté de se rallier au Gouvernement, eut été éminemment utile dès que les troubles ont éclaté; maintenant une pareille déclaration, mise en rapport avec les événemens qui ont succédé, est presque indispensable pour rassurer les esprits, pour rétablir la confiance, pour mettre un terme à des incertitudes qui n'auraient jamais dû exister, pour donner un point d'appui à la nation, pour montrer que notre existence politique ne sera pas mise en question, et que le but des sacrifices auxquels on est appelé n'est pas seulement la défense du territoire, mais aussi la conservation de l'Etat. Différer ne serait pas sans de graves inconvéniens, ni peut-être sans quelque péril.

Du reste il ne faut pas se dissimuler que l'attitude du parti libéral en France est plus à redouter que la diplomatie, ses intrigues et ses calculs. Ce qu'à Londres on veut dénouer, sera tranché à Paris. C'est un motif de plus, pour ne pas sacrifier à de chimériques projets les affections de sujets fidèles et dévoués. Non! la nation Hollandaise ne manque pas à son Gouvernement; et, si l'Etat périt, il ne faut pas que jamais on puisse reprocher au Gouvernement d'avoir manqué à la Nation.

Espérons encore en la fermeté et le patriotisme du Roi, qui sans doute ne pourra consentir à des arrangements qui compromettraient également sa dignité et celle des peuples soumis à son sceptre, du bien-être desquels, ainsi que du rang qui leur est assigné dans le monde, elle doit rendre compte à la Providence divine qui les lui a confiés.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert sich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 18^{den} November.

Misschien is niet dikwijls eene zitting der tweede Kamer, door hetgeen zij vooruit deed zien, zoo belangrijk als die van den 13den November geweest.

Dit belang is niet ontstaan uit de discussie der grondbelasting of der begrooting, welke beide omtrent met eenparigheid aangenomen zijn: maar uit eene schermutseling, als het ware, die over de Concept-Adressen aan den Koning plaats heeft gehad.

Het is zeer te wenschen dat het eerste Adres, dat van den Heer *Warin*, gelijk het liggende is, zonder bedenking worde ter zijde gesteld. De Ministeriele verantwoordelijkheid wegens het Staatsbeheer, kan in vele opzichten voor Vorst en Volk nuttig wezen: zij is gevaarlijk, zoodra zij, al is het van verre, in verband wordt gebracht met de oppermagt van het Volk. Haar in te voeren, als niet tegen de Constitutie in strijd, komt met eene getrouwe uitlegging der Grondwet weinig overeen; en de verzekering van een oorgetuige, die door een ander oorgetuige tegengesproken wordt, is nooit en vooral niet in dit geval, een volledig bewijs. Een Ministerie te hebben is eene gansch andere zaak. Dit is noodzakelijk, omdat een Staat naar vaste beginsels moet worden geregeerd; en beraming en uitvoering, welke laatste in een welingerigten Staat ook geenszins werktuigelijk is, niet aan andersdenkenden kan worden vertrouwd.

Van gansch anderen aard is het Adres, onderteekend door de Heeren *d'Escurij*, van *Alphen*, van *Nes* en *Luzac*, waarbij de handhaving der zelfstandigheid van de Vereenigde Nederlanden wordt verzocht. Het kan wezen dat, om allen schijn van ongepaste bemoeienis en van miskennen van Staats- of Volkerenregt te vermijden, dit merkwaardige stuk eenigzins anders had moeten worden gesteld: doch, wat het verwijt van voorbarigheid betreft, houde men in het oog dat er zeer veel grond gegeven is om de mogelijkheid te onderstellen, dat het beginsel van den opstand in België erkend en desniettemin Holland, door gemeenschap van Opperhoofd, eene zeer schadelijke en geheel onregmatige vereeniging zou ondergaan.

In hoe verre de indiening van dit voorstel thans gepast of ongepast zij, is eene vraag die aan velen gemakkelijker schijnt dan zij inderdaad is. Doch, indien in de Adressen ook billijke wenschen uitgesproken zijn, dan is het voorzeker te bejammeren dat niet reeds vroeger, ongevraagd, een Ministerie gevormd, en de onmogelijkheid eener hereeniging, waarbij aan Hollands regt te kort wierd gedaan, uitdrukkelijk is verklaard. Zoo het verzoek nu toegestaan wordt, is de erkentelijkheid niet voor het Gouvernement alleen; en het onthouden eener op zich zelf heilrijke zaak, alleen op dien grond, kan minder dan ooit raadzaam worden geacht.

De Adressen zijn zijdelings of regtstreeks aangevalen door den Minister van Financien, de Heeren *Donker Curtius* en *de Jonge*; verdedigd door de Heeren van *Alphen* en *Luzac*.

De Minister is ook nu woordenrijk geweest.

De redevoering van den Heer *Donker Curtius*,

wiens niet zeer voorzigtige uitval tot den strijd aanleiding gaf, houdt verscheidene stellingen in, even gevaarlijk als onjuist. Hij betoogt dat de besluiten der Vergadering wettig zijn, ofschoon met de meerderheid alleen der Noordelijke Gewesten gemaakt. Waarop rust het betoog? Op den drang van het oogenblik, op de goedkeuring van den Koning en van de eerste Kamer, op de toejuiching van het Volk. Het is dus als of er eene onwettige, onregelmatige daad ware gepleegd, die door de opgevolgde Nationale sanctie wettig geworden is; terwijl veelmeer, zoodra de Zuidelijke Gewesten *facto* van het Rijk waren gescheurd, alleen op deze wijs wettig en regelmatig te werk werd gegaan. Voorts geeft de Heer *Donker Curtius* te veel voet aan het denkbeeld dat reeds bij velen opgekomen is, en waaromtrent het te wenschen was dat het Gouvernement terstond de aanleiding tot dergelijke onderstellingen, door een duidelijk betoog van den waren stand der zaken, weggenomen had; namelijk als of nu eene aanstaande herziening van de Grondwet, waarbij elke theorie te berde zou kunnen worden gebracht, noodzakelijk was. Ook de Graaf van *Hogendorp* zegt, in zijn boekje over *het Crediet*: »De Staat kan oogenblikkelijk gevestigd worden door middel eener Grondwet. Deze Grondwet hadden wij voor het Koninkrijk, en zij kan gewijzigd worden tot eene nieuwe Grondwet voor dezen Staat.» Daar behoeft geen Staat gevestigd en geene nieuwe Grondwet te worden gemaakt. Alle deze denkbeelden komen voort uit de verkeerde, verderfelijke en blijkbaar revolutionaire meening, dat door den opstand van België de gansche Staat als 't ware uiteen gevallen is. De Nederlandsche Staat is evenmin nu vernietigd, als in 1815 gevormd. De Grondwet bestaat niet bij oogluiking, niet bij schikking, niet provisioneel: doch men is, zoodra de afscheuring wordt erkend, in het geval van Artikel 229: er is eenige verandering *noodig*: verscheidene bepalingen kunnen niet meer ten uitvoer worden gelegd: die *noodzakelijkheid* moet bij eene wet verklaard, en — ook hieraan schijnt thans menigeen weinig gedachtig te zijn — de verandering of bijvoeging zelve duidelijk aangewezen en uitgedrukt worden. Of men getrooste zich de onberekenbare gevolgen van het betoog, dat de Grondwet thans eigenlijk geene verbindende kracht meer bezit; of men eerbiedige eene zeer wijze bepaling, wier nuttigheid nu vooral duidelijk is, en die ons, voor zoo veel dit bij geschrevene wetten geschieden kan, voor omwentelingen behoedt. Het is onwaar dat eene herziening of wel, hetgeen nog erger wezen zou, het bijeenroepen van eene constituerende Vergadering plaats hebben mag.

Hetgeen door den Heer *Donker* en na hem door den Heer *de Jonge*, over het min gepaste der Adressen is gezegd, was niet zoo zeer tegen den inhoud als tegen het ontijdige der voordragt gerigt. »Het is nu het oogenblik niet; thans moet alleen worden gedacht aan het behouden van het Vaderland.» Maar de vraag is juist of hetgeen wordt verzocht, een middel, een

onontbeerlijk middel is tot dat behoud. » Een goed huis- » vader houdt zich met het verfraaijen en verbeteren zijner » woning niet op, terwijl die woning gevaar loopt in te » storten of de vlammen allerwege uit de daken slaan. » Maar hetgeen de Heer *de Jonge verfraaijen* en *verbeteren* noemt, beschouwt een ander als bevestiging van het gebouw en als blussching van de vlam. De Heer *de Jonge* neemt dus reeds als bewezen aan, dat het voorgestelde op dit oogenblik geen invloed tot redding van den Staat hebben kan; doch, stelt men de waarheid van zijn eigen gevoelen als onbetwistbaar voorop, dan overtuigd men andersdenkenden niet. Daarbij is de geheele, overigens fraaije redevoering, gebouwd op de noodzakelijkheid van een onbepaald vertrouwen op het Gouvernement. De Natie moet kracht ontwikkelen; doch niemand, buiten het Gouvernement, zich bekommeren hoe die kracht wordt aangewend en bestuurd. Zoodanig vertrouwen leidt regtstreeks naar een Dictatorschap, hetwelk, somtijds nuttig in een Gemeenebest, onbestaanbaar is met de Monarchie. Dergelijke aanmaning tot onvoorwaardelijke gerustheid schijnt niet geheel vrij van de strekking om in slaap te wiegen, van dat stelsel van insluimering, hetwelk door velen en zeer ten onregte aanprezen wordt. De lijdelijkheid, de slaperigheid, waartoe de Natie aldus zou worden gebragt, kan niet wenschelijk zijn; dewijl de krachten van het Volk zouden worden verlamd: doch zij is daarenboven niet mogelijk. In omstandigheden gelijk die waarin het Vaderland met Europa verkeert, is het niet genoeg te roepen dat er vertrouwen *moet* zijn; voor het bestaan van dat vertrouwen dient door handelingen te worden gezorgd.

Zoo is het met het doen van voorstellen ook. Men kan volhouden dat zulks niet gebeuren moet: maar het ligt in den aard der zaak dat, wanneer in moeilijke omstandigheden krachtige leiding aan de zijde der Regering ontbreekt, iets dergelijks altijd gebeurt. In oogenblikken van gevaar, ziet men weldra overal naar redding uit: en, zoo het Gouvernement zich niet door eene aan de crisis geëvenredigde energie, aan het hoofd der Nationale veerkracht heeft gesteld; zoo het de Vergadering niet leidt; de Vergadering kan niet geheel werkeloos zijn, of er zou welligt, met grooter gevaar, daar buiten worden gewerkt. Gelukkig zoo de Nederlandsche bezadigdheid en trouw voor al wat onbehoorlijk is, bewaart; en men zich bepaalt bij den wensch, om door het wettig gezag inderdaad te worden geregeerd.

Het denkbeeld dat elk Adres of reeds in de tweede, of anders in de eerste Kamer verworpen, of eindelijk door den Koning ter zijde kan worden gesteld, is geschikt om rust te geven; doch die rust zou bedriegelijk zijn. De wensch naar een Ministerie; de wensch naar eene Verklaring dat het getrouwe Holland met België, indien daar de opstand gewettigd wordt, in geenerlei betrekking zal staan; die wenschen zijn zóó algemeen en de laatste vooral is zóó Nationaal, dat er wel met den meesten ernst op moet worden gelet. Concessien en geene hervormingen te doen, heeft Rijken, in groote rampspoeden gebragt: en als men de laatste, waar zij nuttig zijn, niet tot stand brengen wil, wordt men al spoedig tot de eerste, hoe schadelijk ook, verpligt.

Deze zitting heeft voor iedereen duidelijk getoond, hetgeen, bij eenige opmerkzaamheid, ook vroeger niet onduidelijk was, dat ook hier de Staatsaangelegenheden uit zeer verschillende oogpunten worden beschouwd. Dit ware minder beangstigend, indien niet, hoe onderscheiden de inzichten mogen zijn, de leer, waaruit de tegenwoordige jammeren ontstaan, bijna algemeen door onze Staatslieden aangenomen was. De meeste dergenen, die meenen dat het Gouvernement tot meer krachtige houding aangespoord worden mag, zijn meer dan anderen als voorstanders van liberale beginsels bekend; en, al ware het dat hun tegenwoordige poging onvoorwaardelijk kon worden toegejuicht, wij vreezen dat zij, ook tegen wil en dank, verder zullen worden gevoerd dan zij oorspronkelijk hadden bedoeld. De redeneringen dergenen, van wie alsdan dezelfde tegenstand, die zich nu reeds openbaart, zou moeten worden verwacht, zullen bijna krachteloos zijn, omdat die tegenstand, als men zich niet aan het Liberalismus ontscheurt, op gronden berust, waarmede men, zoodra er buitengewone omstandigheden zijn, elk Despotismus regtvaardigen kan. Van waar zulks ook bij hen, wier edelmoedige gevoelens men niet betwijfelen mag? Het is omdat men, aan liberale begrippen gehecht, nimmer iets dan vrijheid zonder orde, of orde zonder vrijheid verkrijgt.

Die begrippen hebben in dit Rijk naauwelijks wederpraak ontmoet, en de gansche inrigting van het Bestuur, die van het wezen eener Monarchie afgeweken is, komt er mede overeen. Hieruit vooral moeten de gebeurtenissen der laatste maanden worden verklaard; en straks geraakt men ook hier met de ontwikkeling derzelfde denkbeelden in strijd. Men heeft noch steunpunt als men wederstand bieden, noch rustpunt als men toegeven wil. Droevig zal de uitkomst der botsingen zijn, die, onzes inziens, bij de algemeen heerschende denkwijze niet wel kunnen worden vermijid.

De herinnering aan de beginsels, waarop elk wettig gezag is gevestigd geweest, kan, daar die denkwijze bijna alle gemoederen in hooge en lage betrekkingen ingenomen heeft, alleen werken voor het vervolg: en de verdedigers van die beginsels, welke men als dwaalbegrippen en verouderde denkbeelden beschouwt, zijn dus als 't ware buiten het gevecht: toeschouwers, aan wie even daarom onpartijdigheid meer dan aan anderen gemakkelijk valt. Het heil der Natien wordt ook nog uitsluitend gezocht in de vormen van den Staat en in de verlichting van het verstand. Nieuwe proefnemingen schijnt noodig, om al weder in vreesselijke voorbeelden te doen zien dat, waar het Geloof buitengesloten is, de mensch aan wanorde, verdrukking en duizendvoudige ellende overgeleverd wordt.

Het Rijk is niet *gescheurd*, gelijk de Heer *Beelaerts* in de Zitting van den 16den heeft gezegd, maar België is *afgescheurd* van het Rijk.

Het werkje van den Graaf van *Hogendorp* over den *Vrede* is niet tot herstel, maar tot verbreking van eensgezindheid geschikt. — Door de verwezenlijking zijner denkbeelden, zou de Fransche en Belgische omwenteling in de Vereenigde Nederlanden worden overgebragt.

Hebben de Mogendheden zich reeds geheel onder het juk der drijvers van het Parijsche gepeupel gesteld?

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 20sten November.

Frankrijks invloed is voor de Nederlanden altijd schadelijk geweest. De taal staat met dien invloed in het naauwste verband; en geen Volk behoudt Nationale zelfstandigheid in volle kracht, als vreemde letterkunde eigene letterkunde vervangt of bederft. Het blijkt dus dat het gebruik van het Fransch meestal geene aanmoediging verdient. Evenwel, daar Nederland in andere Landen wordt miskend en met Europa in dezelfde crisis verkeert, scheen het ons niet ongeraden nu en dan de mededeeling onzer gedachten in eene taal die meer algemeen gelezen wordt, te beproeven.

NB. De H. H. intekenaars, aan wie dit ongevallig wezen mogt, worden verzocht hiervan door de spoedige terugzending van dit Nummer te doen blijken; zullende hun alsdan slechts de helft van het loopende tiental in rekening worden gebragt.

Hoe groot het gevaar zij dat ons van buiten bedreigt, grooter is het gevaar dat uit onzen eigen toestand ontspruit.

De beginsels waardoor in Frankrijk en in Belgie het wettig gezag ter neder is gestort, zijn ook in Nederland algemeen: heerschen zoowel bij het Gouvernement, als bij het Volk.

Daarom; dit is ten minste onze vrees en de mededeeling van die vrees, als waarschuwing, achten wij van eenig belang; daarom zullen ook hier partijen worden gevormd; en, zoolang het beginsel door allen aangenomen wordt, de ontwikkeling door niemand worden gestuit.

De plannen der Fransche revolutionairen staan met hun verwachtingen desaaangaande in verband. Holland behoeft niet te worden overheerscht, indien slechts eene revolutionaire magt in de plaats van het wettig gezag wordt gesteld.

De ontwikkeling van het liberale beginsel zou door buitenlandschen invloed en, zoodra of eer het noodig was, door vreemde wapenen worden bespoedigd en ondersteund. Niet als veroveraars, maar als bondgenooten zijn de Franschen en de verfranschte Belgen ook voor ons waarlijk geducht. Europa moet aan het revolutio-

naire Frankrijk eerst gelijkvormig, daarna onderdanig worden gemaakt.

Het Adres van den Heer *d'Escurij*, c. s. is, even als de aanspraak waardoor het vooraf werd gegaan, met waardigheid en bescheidenheid gesteld: en; vermits van scheiding onder dezelfde Dynastie, dat is, van hereeniging en te gelijk ongrondwettige en verderfelijke splitsing van het Rijk, zoo veel gewag is gemaakt; drukt het de verklaarbare ongerustheid en een zeer billijken wensch van vele Vaderlandlievende Nederlanders uit.

Belgie zou een voormuur voor Holland tegen Frankrijk moeten zijn! Demp eerst den afgrond; zie dan of de muur kan worden gebouwd.

Nous engageons tout étranger impartial à se défier des opinions sur les causes de la révolution belge qu'un de nos plus illustres compatriotes vient de communiquer en français au public.

M. le Comte de Hogendorp, que de grands services recommandent à l'amour de son pays, dans une brochure sur la séparation de la Hollande et de la Belgique, attribue la révolution belge à des griefs nationaux.

Des griefs nationaux. Il y a double erreur dans cette dénomination. L'auteur prétend, d'abord, qu'ils ont produit un mécontentement universel, qui date de plus de quinze ans, et, en second lieu, que ces griefs sont nés de la diversité des deux peuples.

Si ce mécontentement était depuis quinze ans universel, d'où vient qu'avant Octobre 1828 on ne s'en était guères aperçu? Qu'on citait, même en Belgique, et sans contradiction, le roi des Pays-Bas en modèle à tous les Souverains? Que les organes de l'opposition se plaignaient amèrement de la longue apathie de la nation, qui, après avoir dormi pendant quinze ans, se trouvait enchainée à son réveil? Comment

expliquer qu'un parti puissant, après avoir employé pendant plusieurs mois, tous les moyens d'excitation, n'obtint qu'un nombre proportionnellement très peu considérable de signatures pour le redressement des griefs ?

Ces griefs, dit l'auteur, ont leur origine dans la différence des Belges et des Hollandais. Que cette différence ait été une des causes de la révolution, voilà qui est évident : mais les griefs eux-mêmes ne se rattachent guères au caractère, à l'esprit et aux besoins de la nation. Il faut se reporter à la fin de 1828 : depuis, chaque fois que la liste était presque épuisée par les mesures conciliatrices, on formait un arrière-ban de griefs : mais dès 1828 on dressa un état des torts du Gouvernement, et on peut ranger parmi les motifs secondaires ce qui alors resta inaperçu. Consultons de Potter dont l'autorité est grande en ce point : prêchant, le 20 Dec. 1828 la révolte devant un tribunal, que demandait-il ? La liberté de la presse, la responsabilité ministérielle, l'organisation du pouvoir judiciaire, le jury, des codes en harmonie avec les lumières du siècle, le droit de soutenir en français ses intérêts et ses droits, la liberté de l'instruction, l'inviolabilité des droits politiques ; en un mot, la loi fondamentale avec la liberté individuelle, l'égalité civile, l'immovibilité des juges, la liberté des opinions religieuses, le droit d'association et de pétition, la liberté de penser, le droit d'investigation sur tous les actes du pouvoir et sur les personnes qui l'exercent. Voilà, disait-il, ma profession de foi politique. Il en a fait d'autres depuis. Mais n'est il pas évident que la presque totalité de ces exigences dérive uniquement des principes libéraux, que le développement de la nationalité belge n'y entre presque pour rien, et le bonheur du peuple belge pour si peu, que le seul grief qui put réellement peser sur le peuple, la mouture, était oublié.

Les griefs, d'après M. de Hogendorp, c'est le point capital. C'est là qu'on trouve les causes de tous les événements qui ont agité les esprits... Le mécontentement ne pouvait que produire tôt ou tard une explosion.

Qui ne dirait, en lisant ces lignes, que les Belges ont cruellement soufferts par la partialité et l'obstination du Gouvernement, et que le désespoir a légitimé en quelque sorte un mouvement séditionnel ?

La plupart des griefs étaient indifférents à la nation. Le peuple se soucie peu des théories libérales, quand il jouit de la liberté. Et cette liberté il en jouissait pleinement. Les chefs de l'opposition en firent souvent eux-mêmes l'aveu.

Beaucoup de griefs, même en parlant des principes libéraux, n'étaient nullement fondés. On reconnaît facilement que dans les plaintes sur l'asservissement de la presse, sur l'oppression des catholiques et sur bien d'autres objets, il entrait plus que de l'exagération.

Lorsque la révolution éclata, les principaux griefs étaient depuis longtemps réparés. La mouture était abolie ; la presse sans frein ; la liberté du langage et de l'instruction reconnues ; le terme pour l'organisation judiciaire fixé ; le clergé plus que rétabli dans

la plénitude de ses droits ; le libéralisme triomphant.

D'ailleurs on était sûr d'obtenir dorénavant ce qu'on voudrait. Voici comment le *Courrier des Pays-Bas* du 7 Juin dépeint la situation :

Deux partis sont aux prises. L'un nombreux, populaire, ... parle et agit sous les auspices du pays ; l'autre ... lutte pour rester au pouvoir et pour conserver une influence que chaque heure mine et détruit. Dans la Chambre les forces sont à peu-près égales ; mais ailleurs il n'en est pas de même ; tous les ans les états-provinciaux épurent la représentation nationale ; tous les ans l'opposition se fortifie, et le moment n'est pas éloigné où elle dominera à la seconde Chambre.

Il y a quelque différence entre cette position du parti ultra-libéral et celle d'un peuple qui, ayant épuisé tous les moyens légaux, brise un joug odieux, après avoir gémi quinze années sous le poids de ses griefs.

M. le Comte a vu la cause de la révolution dans ce qui ne fut que moyen.

Le Journal de la Haye, n'approuvant pas cette manière de voir, raconte ainsi la révolution :

De jeunes gens écrivirent contre le Gouvernement : on les poursuivit. L'exaspération s'empara d'eux et de leurs amis : on jura haine au régime qui gouvernait le pays ... on réunit les plaintes isolées ; on les présenta comme un tout à redresser. Tous les ennemis du Gouvernement se rallièrent à cette opposition. Elle porta les fruits qu'on s'en promettait.

L'auteur de ce résumé paraît partager une erreur trop commune ; savoir, que la résistance est la cause du mouvement : et il oublie que ces jeunes gens, d'accord avec les idées du siècle, s'étaient voués au triomphe de principes destructifs de l'Etat.

M. Luzac, un des membres les plus distingués de la seconde Chambre des Etats-Généraux, a soutenu dans un discours prononcé le 28 Septembre, et qu'il a fait publier depuis, que les troubles en Belgique devaient résulter de l'incompatibilité des principes libéraux avec l'influence du clergé catholique romain :

Aussi longtemps que les masses seront soumises et en contact obligé avec ceux qui sont et furent, de tous temps, opposés aux idées et institutions libérales, ... il sera impossible de régner d'après ces principes, de constituer la société sur ces bases.

Cette idée, les Belges n'étaient pas mûrs pour la liberté, a trouvé beaucoup d'assentiment : elle a quelque chose de séduisant pour l'amour-propre national et surtout aussi pour l'amour-propre libéral : elle sert admirablement à sauver l'honneur des principes que M. Luzac défend avec autant de bonne foi que de talent. Mais l'orateur, ce nous semble, aurait dû prouver que le clergé, non en 1815 mais en 1828, s'est opposé à ces principes ou bien leur a donné une fausse direction. Car, si pour en profiter, il n'a fait que favoriser leur développement naturel, on ne doit pas s'en prendre au clergé, qui, dans des intentions bonnes ou mauvaises, a réclamé une liberté commune à tous ; il faut accuser des principes, dont on ne peut admettre les conséquences sans bouleverser l'ordre social.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 24sten November.

Het is belangrijk na te gaan wat binnen vier maanden, ten gevolge van de zegepraal der liberale beginsels, plaats heeft gehad.

Die zegepraal dagteekent van de omwenteling te Parijs. De Ministers werden beschuldigd het Charter overtreden te hebben. Wel is waar dat die overtreding alleen regt tot wettelijken wederstand gaf; doch de oppositie, die slechts het voorwendsel eener onophoudelijk voorbereide Staatsomkeering zocht, verzuimde niet verder te gaan: door de Nationale garde en de werklieden maakte zij zich meester van de hoofdstad, van het bestuur, en door beide ook van het Rijk.

De Ministers alleen konden verantwoordelijk zijn. Ook de Koning werd gestraft. Hij deed afstand; zijn zoon insgelijks: het erfregt van den Hertog van *Bordeaux* werd evenwel miskend, en een ander geplaatst op den Troon als Koning der Franschen, door eene Kamer die er zich eigendunkelijk toe geregtigd heeft verklaard en, zoo het heette, krachtens de wil van het Volk.

Het Charter, voor hetwelk men de wapenen opgenomen had en welks verbindende kracht door alle partijen was erkend, werd herschapen naar een beginsel tegenovergesteld aan dat hetwelk er de grondslag van was geweest. De onverdeelde, doch getemperde Souvereiniteit des Konings werd vervangen door de onverdeelde en ongetemperde Souvereiniteit van het Volk.

De tegenstrevers van het wettig gezag hadden zich van de theorien van 1789 bediend. Sommigen wilden die theorien als middel, anderen als doel. De eersten verandering van Dynastie; meer magt bij de Kamers, eene Staatsregeling als die van Engeland, eene omwenteling als die van 1688. Hun stelsel gaf in het Ministerie den toon; het werd door de meerderheid van de Kamers ondersteund.

Dit kwam met de oogmerken der voorstanders van de liberale begrippen, uit welke de omwenteling voortgesproten was, weinig overeen. Van daar de hevige toon hunner dagbladen, de aanvallen tegen eene Kamer wier ontbinding te gemoet was gezien, de ontevredenheid wegens het sluiten der Clubs, de Volksbewegingen te Parijs en de verandering van het Ministerie, waarbij de navolgers van Engeland de nederlaag hebben ondergaan.

Door de meerderheid der Kamers, met de ontslagene Ministers aan het hoofd, zal, meent men, de verdere ontwikkeling der revolutie worden belet. IJdele hoop! Na een beginsel eenmaal ten grondslag der Staatsregeling te hebben gelegd, wordt men vruchteloos in de toepassing aan zich zelven ongelijk. Bij hen, door wie uit het aangenomen beginsel met juistheid wordt voortgeredeneerd, bij hen is, met betrekking tot de meer vreesachtige belijders van dezelfde leer, regt zoowel als magt. De kracht, die men onvoorzigtig losgelaten heeft, verbrijzelt al wat wederstand bieden wil. Frankrijk is aan het Liberalismus voor geruinen tijd ten prooi.

De toestand van Belgie was in de hoofdzak sedert lang aan dien van Frankrijk volkomen gelijk. Ook daar trachtte men de zegepraal der revolutionaire theorie of door verkeerde uitlegging der Grondwet, of door geweld te bewerken. Het ontbreekt niet aan punten, waarin de omwenteling in Belgie verschilt van die te Parijs. De Koning bleef aan de Grondwet getrouw, onvermoeide zorg werd met gruwzame ondankbaarheid beloond, de Geestelijkheid werkte tot den val der Dynastie ijverig mee. Het onderscheid tusschen Hollanders en Belgen moet ook niet voorbij worden gezien. Doch de liberale begrippen zijn insgelijks hier het voorname middel en zelfs de hoofdoorzaak geweest. Eene factie noemde zich de Natie, verkreeg magt over een groot deel van het Volk, boezemde vrees in bij het Gouvernement, was over de regering onvoldaan en maakte, door er zich van te ontdoen, gebruik van de uitmuntende gelegenheid, welke door de gebeurtenissen in Frankrijk aangeboden werd. Deze handelwijs was geheel overeenkomstig met het revolutionaire regt. Van daar dat men, na Lodewijk Philippus te hebben erkend, zich over geenerlei vernedering ten aanzien der Belgische opstandelingen schaamt.

De Edelen en de Geestelijken hebben, de meesten althans, slechts de omverwerping eener liberale Constitutie, eener Hollandsche en Protestantsche Dynastie, en het herstel hunner oude voorregten, althans van hun voormaligen invloed bedoeld. Is het mogelijk dat een eenigzins welingerigte Staat, met of zonder den Prins van Oranje, daargesteld worden zal? Waarschijnlijk is het niet. En zoo het plaats hebben mogt, het zou wezen voor een korten tijd. Adel en Geestelijkheid, indien zij nu de ontwikkeling van het Liberalismus wilden beletten, zouden, vooral door Frankrijks nabijheid, maar ook uit den aard van de zaak, spoedig in hetzelfde geval zijn als de Heeren *de Broglie* en *Guizot*. Zegeviert de hevigste partij niet terstond, zij is zeker van haar triomf, omdat de grond daarvoor in de natuur zelve der omwenteling ligt.

In Engeland geloofde men kalm en gerust de gebeurtenissen op het vaste land te kunnen zien; want dáár werd met wijsheid, zoo men dacht, toegegeven aan de behoeften des tijds. Ministers uit overtuiging aan de aloude grondstellingen gehecht, hadden zich desniettemin eenigermate aan het hoofd der gematigde liberalen gesteld: *Wellington* zelf was de bewerker der emancipatie van de Catholijken geweest; had zich tegen wenschelijke veranderingen niet verzet, en onverschillig Whigs en Torys in het Staatsbeheer gebruikt. Engeland heeft Lodewijk Philippus erkend; het denkbeeld van gewapende interventie in de Belgische zaken ter zijde gesteld. — En wat ziet men nu? Overal misnoegen; overal onrust; brandstichting; misdadige zamenscholingen in de hoofdstad, en naauwelijks het Parlement bijeen of het Ministerie valt. Dit is het gevolg, als de Staatskunde transigeert met waarheid en regt. Men stelt zich nu met het denkbeeld gerust dat de Whigs genoegzame kracht zullen hebben om het

Radicalismus tegen te gaan, en vergeet dat hetzelfde de ontwikkeling van hun tegenwoordige beginselen is. De Parlements hervorming zal den weg openen naar volslagene Democratie: Ierland zich afscheuren van Engeland. Het geheele Staatsgebouw worden gesloopt; en de omwenteling waarschijnlijk rijk in schriktoonelen zijn; dewijl zij meer dan in Frankrijk, waar de eerste revolutie reeds bijna alle hindernissen weggenomen had, in Maatschappelijke onderscheidingen en verkregen regten tegenstand ontmoeten zal.

Aldus zijn binnen vier maanden Frankrijk, Belgie en Groot-Brittannie onder het juk van anarchieke leerstellingen gebragt. Naauwelijks wordt op de revolutien in Branswijk en Saxon en op de revolutionaire bewegingen ook in andere Duitse Staten gelet.

Wat kan men uit die gebeurtenissen, uit haar verbazenden omvang en spoed afleiden voor het vervolg?

In Holland, gelooft menigeen, zal men gerust kunnen wezen, indien men van Belgie afgescheiden is. Geenszins. — Misschien is er niet één Land, waar de theorie, welke deze menigvuldige onheilen heeft gewrocht, zoo algemeen als juist in Holland aangenomen is. De deugden en ook de gebreken van het Nationaal karakter, daarbij de ingenomenheid tegen de Belgen, hebben tot nu toe voor de gevolgen behoed. Het is al te waar dat wezenlijke eendragt, waartoe overeenstemming van gevoel en vastheid van beginsels wordt vereischt, in geringe mate aangetroffen wordt. Eensgezindheid komt nu voort uit gemeenschappelijken haat en gemeenschappelijk gevaar. Zoodra die heillooze band weggenomen wordt, moet er tweespalt ontstaan en Holland zeer gemakkelijk door den stroom worden medegesleept.

De algemeene vrede is tot nu toe door de Mogendheden bewaard: doch op den duur kan geen vrede bestaan tusschen wettige Regeringen en een revolutionair Gouvernement. Oorlog is voor Frankrijk behoefte; het verwezenlijken eener omwentelings-theorie, is reeds oorlog op zich zelf; het Liberalismus erkent en duldt geen wettig gezag.

Welaan! Daar zal oorlog worden gevoerd. Sommige Mogendheden zijn daartoe bereid. Engeland niet. En gelooven de overige dan dat zij, met uitgeputte geldmiddelen, met zaden van oproer in hun eigen land, na vijftien jaren de ontwikkeling van valsche beginsels aangemoedigd of althans zonder ernstige tegenkanting te hebben geduld, eensklaps in een strijd om die beginsels overwinnaars zullen zijn? Dat zij in hun leger een geestdrift zullen verwekken, eenigermate aan het fanatisme eener zegevierende revolutie gelijk?

De toestand waarin de wettige Gouvernemen ten, gedeeltelijk door eigen schuld, zijn gebragt, is inderdaad van dien aard dat noch den vrede te behouden, noch de overwinning te behalen gemakkelijk is. »Dit is ontmoedigend, dit brengt wanhoop te weeg.» Het zij zoo! Die wanhoop is het middel om te worden gered: van eene bedriegelijke hoop, moet men naar een onbedriegelijke worden geleid. Het moet duidelijk worden dat aan den weg dien men ingeslagen heeft, geen uitkomst is dan het verderf. Afgescheurd van hetgeen waarlijk Staten bevestigt en Natien verhoogt, heeft de wereld zich in een afgrond gestort. De zedelijke steunsels der Staten zijn weg; daarom vallen de Staten ter

neer; en vóór dat die steunsels zijn hersteld, is elke poging tot wederopbouw zonder nut.

En hoe zou ons Vaderland, als het met den verderfelijken geest der eeuw, even als andere landen wordt beheerscht, alleen tegen de gevolgen van het kwaad in veiligheid zijn? Waarop is in dat geval de verwachting gebouwd, dat het de algemeene verwarring en ellende zou mogen ontgaan? Alleen wanneer het tot de beginsels der Vaders teruggekeerd was of wederkeeren mogt, zou het kunnen vertrouwen op god, door wien aan het Land waar Hij wordt gediend en gevreesd, dikwijls tegen alle menschelijke berekening aan, uitredding wordt verleend.

De triomf van het Liberalismus is menschelijkerwijs niet twijfelachtig meer. De vrijheid; dit is het plan dergenen die aan het hoofd van de liberale secte zijn geplaatst; zal, als afgetrokken beginsel, als onvoorwaardelijk regt, de grondslag, zoo dit grondslag heeten mag, der Staatsgebouwen zijn; de orde gehandhaafd worden, in zoo verre zij met de vrijheid vereenigbaar is; de regering een tijdelijk uitvloeisel zijn der wil van het soevereine Volk; de Staatsvormen, gewaarborgd door kunstige schikking van magten en lichamen in den Staat, heilrijk voor de zeden en het karakter der Natien zijn; tragsgewijze zal de volkomenheid van het menschelijk geslacht worden bereikt; en een tijdperk van vrede en geluk het bewijs zijn van de hooge waarde eener leer, die door dwaze gehechtheid aan hetgeen in vroeger eeuw wellicht nuttigheid had, al te lang werd tegengewerkt.

Deze proef is in 1789 mislukt. Zij wordt op ruimer schaal hernieuwd.

De uitkomst zal dezelfde zijn, indien onze overtuiging en de uitspraak der ondervinding niet gelogenstraft wordt. Verwerping van het Christendom, is begin en oorzaak van eindelooze omwentelingen geweest. Dit heeft ook zoo moeten zijn. Zonder Godsdienst geene zedelijkheid, geen regt, geen orde, geen vrede, geen geluk. Elke poging zal vruchteloos wezen, die in den mensch zelf de bron van heil en verbetering zoekt.

De verdediging der ware beginsels blijft in alle omstandigheden pligt. Door hun invloed, ofschoon die over het geheel en met opzigt tot den Staat buitengesloten wordt, kan, vermits dezelve tot elken stand en tot ieder mensch betrekkelijk is, altijd nut worden gesticht; en zoo duurzame rust alleen door terugkeering tot die beginsels mogelijk is, kan de herinnering daaraan nooit overbodig worden geacht.

De scheiding onder ééne Dynastie is door de rebellen in Augustus gevraagd: de Koning heeft ze in overweging gebragt; de Prins van Oranje riep haar uit; de Graaf van Hogendorp roemt er de voordeelen van; de Mogendheden zouden het gaarne zien.

Dan zou Holland inderdaad worden, zoo als het in de laatste maanden dikwerf, doch zeer verkeerdelijk is genoemd, eene der groote afdeelingen van een Rijk. Dit zou geene wijziging der Grondwet, maar eene ontbinding zijn vanden Staat. Eene ontbinding, waardoor Holland van wezenlijke zelfstandigheid beroofd, aan den leidband van het revolutionaire België zou gaan, hetwelk zelf door het revolutionaire Frankrijk zou worden geleid.

Niet een afstand, die zeer ongeraden zou zijn, maar verklaring door woord of daad dat aan zoodanige vereeniging niet wordt gedacht, dit is het, wat, tot geruststelling der Natie, tot bevestiging van den Staat, tot aanwijzing van het eigenlijke doel van den krijg, vooral ook in het belang van het Huis van Oranje, als wenschelijk en noodzakelijk en, bij de onmogelijkheid der uitvoering van dergelijk plan, ten minste niet als nadeelig kan worden beschouwd.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 27sten November.

Eene zeer belangrijke vraag, inzonderheid nu er eene schorsing van vijandelikheden bestaat, is die welke het lot van *Luxemburg* betreft.

Het zoogenaamd provisioneel Gouvernement heeft het Groot Hertogdom een integrerend deel van België verklaard; behoudens de betrekkingen met het Duitsche Bondgenootschap.

Deze handelwijs is in de kamer der Afgevaardigden te Parijs afgekeurd door een der voorname liberalen, den Heer *Bignon*:

Je dois signaler une chance de guerre qui a son principe dans les passions, dans les imprudences des Belges; c'est leur prétention mal fondée sur le grand-duché de Luxembourg. . . . L'existence politique de ce pays. . . a été changée par le traité du 31 Mai. Il n'a point été donné à la maison de Nassau au même titre que les provinces belgiques. C'est une cession qui lui a été faite à titre d'échange. . . en compensation des principautés de Nassau, Dillenburg, Siegen et Dietz cédées à la Prusse. Le duché de Luxembourg, érigé en grand duché est ainsi un domaine à part, qui forme un des états de la confédération germanique.

La ville de Luxembourg a été déclarée forteresse de la confédération. Voilà une question sur laquelle les traités peuvent être invoqués avec succès. Le tort est du côté des Belges. C'est aux amis de la liberté à les en avertir.

Dit is volkomen waar, wanneer men uitgaat van het beginsel der legitimiteit; doch ten eenemaal valsch, zoodra de zaak aan het revolutionaire Staatsregt wordt getoetst.

Om niet bedrogen te worden, moet thans minder op woorden en beloften dan op beginsels worden gelet.

De ontwikkeling van een nieuw stelsel wordt in Europa beproefd; doch de revolutie—deze is de naam welke dit stelsel met juistheid kenschetsen kan—behoudt en gebruikt van de oude grondstellingen juist zooveel, als zij tot verbloeming van haar oogmerken behoeft. — Frankrijk, of liever de partij die Frankrijk overheerscht, miskent het erfregt; doch kiest tot Oppelhoofd een lid van het Vorstelijk geslacht: moedigt de Belgen aan tot opstand, zendt hun troepen en geld; doch neemt, wat het Gouvernement betreft, met ophef den regel van non-interventie in acht: keurt den afval van het halve Rijk der Nederlanden goed; doch de regten van het Huis van Nassau en van het Duitsche bondgenootschap op Luxemburg, mogen niet voorbij worden gezien.

De handelwijs der Belgen, waardoor zij het Bondgenootschap aangetast hebben, is ook in het oog van verlichte liberalen, zeer onvoorzigtig geweest: doch kan, volgens de beginsels die de Heer *Bignon* voorstaat, geenszins onregtmatig worden genoemd.

Daarom vraagt *le Journal des Débats* van 19 Nov:

Pourquoi cette exclusion du duché de Luxembourg des droits et des privilèges qu'on reconnaît et sanctionne pour les Belges?

Est ce parce que le duché de Luxembourg relève de la confédération germanique et par des stipulations des traités an-

térieurs et par la garnison prussienne de sa forteresse? Est ce parce qu'il n'a pas été donné à la maison de Nassau au même titre que les provinces belges? Est ce parce qu'il y a eu échange et cession. . . ?

Waarna het, volkomen in overeenstemming met de liberale grondstellingen, verklaart:

Aucune de ces trois raisons ne nous paraît déterminante pour refuser au duché le droit d'affranchissement que l'on ne conteste pas à la Belgique. . . . Ou le duché est belge, ou il fait partie de la confédération germanique.

Dans le premier cas, il est incontestable qu'il a droit à l'indépendance comme le Hainaut, comme la Flandre, etc. . . .

Dans le second cas. . . nous substituerons le mot de confédération germanique à celui de royaume des Pays-Bas, et nous reconnaitrons alors à la forteresse de Luxembourg le droit de changer son drapeau comme nous l'avons reconnu à Mons, à Courtray, à Liège et à Anvers.

Zelfs de betrekking op het Bondgenootschap hangt van goedvinden en willekeur af:

Le duché ne sera t-il pas au moins traité comme une aggrégation d'hommes et lui refusera-t-on, à ce titre, le droit de dissoudre son lien fédéral avec la confédération germanique, comme les Provinces de l'ancienne Belgique ont dissous le leur avec le Roi des Pays-Bas?

De Mogendheden kunnen dit niet beletten zonder onge-lijk te worden aan zich zelf:

Est ce bien d'ailleurs des traités à la main que les puissances se présentent pour légitimer ou pour condamner l'insurrection belge. Pas du tout. Elles y voient un fait accompli et elles le subissent; le fait en lui-même n'a d'autres limites que ses propres limites; la reconnaissance de l'insurrection s'étend jusqu'où s'étend l'insurrection même. . . . Cela est si vrai que, si elle avait gagné la Hollande, et si le roi avait été forcé de fuir. . . , il n'y aurait rien de changé à la position de l'Europe vis-à-vis les Pays-Bas, que l'étendue de territoire auquel l'Europe aurait à appliquer le principe de la non-intervention.

Ook hier komt het beginsel van non-interventie in een opstand te pas. Indien men het regt van het Huis van Nassau of van het Bondgenootschap, tegen den vermeenden wil der Luxemburgers, handhaven wil, het zal door Frankrijk niet worden geduld:

Nous ne voyons pas comment on pourrait contester au duché le droit de disposer de lui-même, si l'on veut rester franchement sur le terrain de la non-intervention. Toute autre manière d'envisager cette affaire est purement et simplement une question de force. C'est le droit du plus fort, mais ce droit avec toutes ses éventualités.

Het is inderdaad zoo. Waarom aan Luxemburg betwist, wat aan het overige België toegekend wordt? De Heer *Bignon* zal vermoedelijk zelf de onjuistheid zijner redeneringen hebben gevoeld. Doch, als kweekeling der Napoleontische school, herinnert hij zich dat de Mogendheden, zoo lang mogelijk, met de hoop op vrede moeten worden geleid; dat Frankrijk ze afzonderlijk aanvallen en die het nog niet aantasten kan, omtrent haar eigen lot geruststellen moet.

Deze bedriegelijke gematigdheid zal ophouden, zoodra men zich sterk genoeg voelt.

Gelijksoortig is de vraag omtrent *Venlo* en *Maas-tricht*.

Deze steden zijn sedert eeuwen onder de Souvereiniteit der Vereenigde Nederlanden geweest. »Nu die » Souvereiniteit herleeft, keeren zij in hare voormalige » betrekkingen terug.»

Misschien is deze beschouwing niet geheel juist, daar zij de vernietiging van het Rijk der Nederlanden onderstelt; een denkbeeld hetwelk onwaar en, wegens de gevolgtrekkingen ook ten aanzien van de verbindende kracht der Grondwet, bedenkelijk is.

Doch men stelle dat de Koning afstand van België doe; en dat dientengevolge alles in denzelfden toestand als in 1814 moet worden gebragt. Dan maakt Holland regtmatige aanspraak op hetgeen in België altijd Hollandsch grondgebied is geweest. Verbeeldt men zich inderdaad dat die aanspraak voor de regtbank der revolutie in aanmerking komt? dat voormalige betrekking of verkregen regt iets tegen de regten der menschen en der Volkeren vermag? Behoort tot die regten niet de vrije keus van regeringsvorm en regent? Geloofst men dat het vrije en onafhankelijke Belgische Volk twee steden in zijn gebied aan de Hollanders overlaten zal? Herinnert men zich niet wat in de vorige omwenteling met de bezittingen der Duitsche Vorsten in den Elzas voorgevallen is?

Eenigzins anders is het met dat gedeelte van *Zee-land*, hetwelk aan den *linkeroever van de Schelde* ligt. Daar heeft de muerij niet de hulp van het verraad, maar den wederstand eener kloekmoedige Vaderlands liefde ontmoet. De wil der bevolking kan dus niet het voorwendsel van verovering zijn. Doch eene andere stelling van het nieuwe Volkerenregt is bij de hand: die strook moet aan België worden afgestaan, omdat zij tot Belgies natuurlijke grenzen behoort.

Een beginsel kan niet gedeeltelijk en zonder aanne-
ming van hetgeen er het gevolg van is, worden erkend.

De Volkssouvereiniteit werpt Staats- en Volkerenregt omver, en maakt de handen van elk soort van Maatschappijen los. Zij is uit haar aard vijandig tegen ieder wettig gezag.

Aan dit beginsel is desniettemin plaats in de vereeniging van Europas Mogendheden verleend. Van daar dat men, sedert dien tijd, bij de handhaving van regt en maatschappij, onophoudelijk in tegenstrijdigheden vervalt.

De Mogendheden verlangen dat België noch Fransch zij, noch Republiek. België, indien er gevraagd wordt naar het wezen van de zaak, is reeds Republiek, is alreede Fransch. Doch men verlangt dat het niet aldus worde genoemd. En op wat grond wordt dergelijke vordering gedaan? Indien de Dynastie verjaagd en de Grondwet vernietigd worden mag, hoe zullen aan die vrije beschikking in andere opzigten perken worden gesteld?

Sommige Mogendheden zijn, naar men wil, tot gewapende interventie in de Belgische zaken niet onge-
zind. Zij hebben evenwel de omkeering in Frankrijk lijdelijk en zelfs met zekere goedkeuring aanschouwd. Waarom die in België niet, daar het slechts het voorbeeld der Franschen heeft gevolgd?

Zoo België aangevallen wordt, zal het weldra door Fransche legers worden overstroomd. Frankrijk zal, en misschien vroeger reeds, doen, hetgeen de Heer *Mauguin* dezer dagen ten aanzien van Algiers aangeraden heeft: *Si quelque cabinet réclame, que le ministre réponde: c'est la France; qu'il le réponde avec fermeté, avec résolution; et la France sera derrière lui pour le soutenir.*

Niet in België, maar in Frankrijk ligt het kwaad. Dit zal, is het nog niet duidelijk genoeg, dagelijks meer worden gevoeld. De liberale factie beschikt over de krachten van een Rijk, van hetwelk Frederik de Groote, toen het minder uitgestrekt was, heeft gezegd, dat, zoo hij er het Hoofd van was, geen kanonschot in Europa zonder zijn toestemming vallen zou. Die factie bezit talrijke aanhangers in ieder Land. Om de verspreiding van haar beginsels te bevorderen, heeft zij den wil zoo wel als de kracht. Waar de revolutionaire leer wordt tegengewerkt, ziet zij een aanval tegen haar eigen bestaan; en dreigt terstond met het overbrengen van de opstandsbanner. Zij dringt door voorbeeld, door prediking, door onderstand naar alle zijden heen; en als er wederstand geboden wordt, beklagt zij zich, als ware haar onregt geschied.

Zoo men het kwaad uitroeijen wil, snijde men niet eenige takken, maar den wortel af.

Tusschen vijandige beginsels kan geene toenadering bestaan. De deelneming van den Franschen Gezant aan de onderhandelingen te Londen, was het voorteken dat het doel, de handhaving der Tractaten, niet zou worden bereikt.

Indien de pogingen der Mogendheden iets baten zullen, moeten zij tegen de revolutie en dan voornamelijk tegen haar hoofdzetel worden gerigt. En nog zal de meeste inspanning geheel nutteloos zijn, indien niet steeds in het oog gehouden wordt, dat in een strijd, die tegen verderfelijke beginselen wordt gevoerd, eene overwinning die duurzamen vrede aanbrengen zal, enkel door de kracht van goede beginsels kan worden behaald.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 2^{den} Decmber.

Weinige maanden geleden, was het betuigen van eerbied voor de Grondwet in Holland en in België bij alle partijen algemeen.

Aan de redactie der *Nederlandsche Gedachten*, naar wier oordeel evenwel de Grondwet het rigtsnoer van heerschappij en gehoorzaamheid is, werd menigmaal, door velen ter goeder trouw, de strekking tot ondermijning der Grondwet te laste gelegd.

Die beschuldiging ontstond vooral, omdat in de *Nederlandsche Gedachten* dezelfde beschouwing aangetroffen werd, welke dezer dagen door den Hoogleraar van Assen (Wenken, II. p. 14 en volg.) met zooveel klaarheid voorgesteld is:

Oppermagt of Souvereiniteit wordt nooit bij verdrag aangegaan, al wordt zij bij opdragt gegeven. Grondwet is niets dan eene geschreven of ongeschreven wet, die de gronden en beginselen bepaalt, naar welke het bestuur van den Staat moet worden ingerigt Souvereiniteit en Constitutie, of Oppermagt en Grondwet, zijn altijd twee afgescheiden zaken. Het laatste kan niet gedacht worden, of het eerste moet gevestigd zijn.

Die eene Grondwet (Staatsregeling, Constitutie, Charter) een Maatschappelijk verdrag noemen, of Contract Social, maken zich aan verwarring van denkbeelden schuldig

De Souvereiniteit werd aan den Prins van Oranje opgedragen zonder eenige voorwaarden, gelijk in den aard der zaak lag. De Vorst zelf maakte eene uitdrukkelijke voorwaarde. Het was de verplichting om eene Grondwet te doen schrijven, die op het beginsel der opgedragen Souvereiniteit gegrond, aan het Bestuur de vereischte eenheid en klem zoude verleenen, en aan de goede ingezetenen dezer landen het volle genot verzekeren der herwonnen' vrijheid en onafhankelijkheid. — De Vorst voldeed aan deze verplichting met den meesten spoed. . . . Noem deze Staatswet verdrag, of acte, waarbij de Souverein met overeenstemming des Volks de vormen van het Staatsbestuur beschrijft. Het zij zoo; maar men verlieze nooit uit het oog, dat hij, die dat verdrag voorstelt, reeds Vorst is, en als Vorst het voorstel doet, en dat het Volk, hetwelk dit voorstel in overweging neemt, reeds gevestigd is in een Staat en beheerscht wordt door dat opperhoofd, met wien het de Grondwet maakt.

Het ongegronde eener aantijging van dien aard is in de *Nederlandsche Gedachten* dikwijls getoond. In het 5de nummer van het 2de deel werd opzettelijk betoogd dat, volgens de beginsels aan welke dit blad toegewijd is, de oorsprong der Grondwet volkomen wettig, haar in-

houd over het algemeen goed, haar verbindende kracht niet twijfelachtig is, voor den Vorst zoowel als voor het Volk.

Daar werd tevens aangemerkt, dat de gehechtheid van ultra-Catholijken en ultra-Liberalen aan de Constitutie slechts in zoo verre waarlijk bestond, als die Constitutie overeenkomstig hunne wenschen of theorien, door valsche uitleggingen werd misvormd.

Dit vond geloof wat de ultra-Catholijken betreft; ten aanzien der Liberalen werd bijna niemand overtuigd dat, volgens hun zóó algemeen geprezene leer, de inhoud der Grondwet geringe voortreffelijkheid en haar invoering noch in het Zuiden, noch in het Noorden het kenmerk van wettigheid had.

De ondervinding bevestigt reeds in allen deele hetgeen toen werd gezegd.

Zoo men nog, na zulk een gewapenden opstand, meent dat de inhoud inderdaad voldeed, doorloope men de ontwerpen van Staatsregeling die in België worden gemaakt, en, wat Holland aangaat, de brochures en dagbladen, waar regelrechte verkiezing, geheele herziening der Grondwet en, gelijk men zich uitdrukt, *volkomene wedergeboorte van Noord-Nederland* wordt verlangd.

Omtrent de invoering in België is het gevoelen der liberalen, gelijk wij ter aangehaalde plaatse schreven, dit:

De Koning, sterk door de overeenkomst die hij met vreemde Mogendheden aangegaan had, dreef zijn geliefkoosde werk tegen het gevoelen der van zijnentwege gekozene Notabelen door.

En hoe luidt *de Potters* aanspraak ter opening van het Congres?

Une loi fondamentale fut présentée à des notables, désignés par le pouvoir, non pour l'examiner, la discuter, la modifier et enfin l'accepter, et en faire la condition du pacte entre le peuple et le chef de l'état, mais uniquement pour s'y soumettre aveuglement ou la rejeter dans sa totalité. Elle fut rejetée, . . . mais par un subterfuge sans exemple, elle fut déclarée acceptée..

Dat de invoering ook in het Noorden strijdig was

met de liberale theorie, dit vooral werd door velen ontkend. Evenwel:

Zou de toestemming van nog geen zes honderd personen die het Gouvernement zelf bijeen heeft gebragt, de hechte grondslag kunnen wezen van een maatschappelijk verdrag, hetwelk aan de Natie haar regt tot zelfregering, hetzij voor een tijdlang, hetzij voor altijd ontnemt?

Dus vroegen wij; en reeds nu komt *de Standaard*, een blad welks redactie zich door buitengemeene bekwaamheid onderscheidt, er onbewimpeld voor uit, dat die handelwijs geen hechten grondslag voor de Constitutie opleveren kon.

Anderen zijn voor het benoemen eener vergadering van aanzienlijken door den Koning, even als zulks in 1814 heeft plaats gehad. Wij gelooven nogtans niet, dat het getal groot is van hen, die eenen maatregel voorslaan, welke zoo weinige waarborgen aanbiedt. Wat toch zijn die aanzienlijken, anders dan personen die uit de handen des Konings hunnen last ontvangen hebben? Wie zijn het die de Grondwet zouden maken, wijzigen, aannemen en de Natie verbinden, anders dan de gemagtigden, de gecommiteerden van het opperhoofd van den Staat.... Wie waarborgt dat, wanneer men bevonden had dat de Grondwet van 1814 niet aan de bestaande behoefte voldeed, en de regering zich had onthouden van die te vervormen, ook de wijze waarop zij is daargesteld niet zoude zijn aangerand geworden? Wanneer er oneenigheid ontstaat, ziet men niet zelden de wettigheid van het bestaande in twijfel gesteld. Op deze wijze begon de val der Stadhouderlijke Regering en van het Gemeenebest.

De wettigheid der Grondwet wordt thans op tweederlei wijs in twijfel getrokken; vooreerst op grond, dat het Rijk en daarmede de Staatsregeling niet meer bestaat; de *Standaard* van 7 November zegt hieromtrent:

Er is een staat van zaken geboren, die geheel buiten de Grondwet gelegen, alleenlijk als provisioneel kan worden aangemerkt..... Alles is tegenwoordig slechts provisioneel en bestaat *facto*, niet *jure*.

ten anderen, omdat zij niet met genoegzamen eerbied voor de Volkssouvereiniteit ingevoerd is.

Het Gouvernement, de Staten-Generaal, de periodieke drukpers en het Algemeen deelen, op weinige uitzonderingen na, voorzeker in deze meeningen niet. En evenwel alleen die meeningen komen met de waarheid overeen, indien men te regt aan de beginsels, welke bijna iedereen belijdt, getrouw blijven wil.

De voortgang van het Liberalismus kan niet door liberalen worden belet. Daarom moet, zoo in de heerschende denkwijze geen verandering komt, de tegenstand vruchteloos zijn.

Het stelsel, volgens hetwelk men door ontwijking van geschilpunten, die desniettemin blijven bestaan, eene schijnbare eensgezindheid behoudt, komt ons uitermate bedenkelijk voor. Als de onderaardsche vlam zich langen tijd geen uitweg heeft gebaand, wordt men met des te heviger uitbarsting bedreigd.

De ondervinding zal, vreezen wij, spoedig op eene treurige wijze doen zien, dat de Grondwet alleen door beginsels, die men over 't algemeen als verouderd en onbruikbaar beschouwt, kan worden beschermd.

De Grondwet wordt door liberale theorien bedreigd. En daar volgens diezelfde leeringen, de Koning alleen door de Grondwet Koning, en het Volk, bij de vernietiging eener Staatsregeling, alvermogen is; zoo mag wel met bezorgdheid worden gevraagd: Als de eerbied voor de Grondwet weggenomen is, waar vindt men, in een tijd dat eendragt meer dan ooit noodzakelijk is, de waarborgen tegen Anarchie?

1. Wenken, Herinneringen en Aanteekeningen uit de dagen van Nederlands herstelling, door Mr. C. J. van Assen: I en II.

2. *Séparation de la Hollande et de la Belgique*, par M. le Comte de Hogendorp.

3. *Réutation du Système de M. le Comte de Hogendorp*, par Mr. Lipman.

4. De Scheiding van Belgie in derzelver gevolgen getoetst, door Mr. Lipman.

De scheiding tusschen Holland en Belgie, waardoor Belgie van het Rijk der Nederlanden afgescheurd is, zou minder uiteenlopende gevoelens te weeg hebben gebragt, indien men in het oog had gehouden dat hereniging om menigvuldige redenen bijna onmogelijk is en, zonder herstel eener wettige orde van zaken, geen plaats hebben mag.

De bovenstaande brochures worden hier uitsluitend met betrekking tot dat onderwerp beschouwd. Dit ontslaat ons van de verplichting om, bij de vermelding der, zoowel door inhoud als vorm, in zóó vele opzigten uitmuntende *Wenken* van den Hoogleeraar van Assen, eene hoogstmoeijelijke keus tusschen de menigvuldige daarin of bondig uiteengezette, of soms met één enkel woord aangeduide zaken te doen.

Zien wij thans alleen wat hij omtrent de scheiding in het midden heeft gebragt.

In het begin van September liet de Heer v. A. zich aldus uit:

Wat zou den Koning der Nederlanden beletten, om het

Roomsch-Catholijke deel afzonderlijk te laten regeren, indien dit ooit het eenige redmiddel konde zijn?

Kan de vereeniging niet behouden blijven omdat het geluk van Koning en Volk er mede gemoeid is, dan toone weder de Prins van Oranje hoe edel hij van inborst is, en hoe gemakkelijk hij groote opofferingen doen kan. Zijn Protestant-sche zin beteugle de aanmatigheden der geestelijkheid; zijn Godsdienschtig gevoel eerbiedige hare regten.

De twee verwante Rijken van België en der Vereenigde Nederlanden, onder de Dynastie van het Huis van Oranje geplaatst, zouden een verbond van vrede en vriendschap kunnen treffen Hetgeen de Grondwet in Art. 29 bepaalt, zou . . . toepasselijk moeten zijn, en nooit beide Kroonen op één hoofd behooren vereenigd te worden.

Op die wijs zouden alle de Nederlanden onder het Huis van Oranje gebleven en de vrees voor hereeniging weggenomen zijn.

Daartoe had vooraf de Koning afstand van België moeten doen.

Vervolgens hadden door den Prins de Jacobijnsche beginsels aan banden moeten worden gelegd. Dit is ongetwijfeld ook de meening van den Heer v. A., die den 20^{en} October verklaarde dat, *indien de Prins zich v. naderen mogt om de genudige uitspraak van een opgeworpen Congres lijdelijk af te wachten . . . , die handeling nietig zou zijn.*

Twee wegen schenen open te leggen tot uitvoering van zoodanig ontwerp.

De Prins kon zich in den arm werpen der oppositie, en eene Staatsregeling doen ontwerpen, waarbij, met uitsluiting van het beginsel der Volkssouvereiniteit, de Troon door het eigenbelang van Adel en Geestelijkheid wierd beschermd. Waarschijnlijk is dit door den Heer v. A. bedoeld: gelijk men wellicht ook uit de zachte beoordeeling van 's Vorsten eerste handelingen te Antwerpen opmaken mag. Doch op het oogenblik dat de Prins de Heeren *de Gerluche* en *de Secus* tot raadslieden nam, was het veel te laat; en de Jacobijnsche partij te sterk. De poging zou, gelooven wij, ook vroeger vruchteloos zijn geweest: de Ultramontaansche factie ontleende grootendeels uit het Jacobinismus haar kracht; en de nabuurschap van Frankrijk zou hebben belet, wat misschien in het op zich zelf staande België mogelijk ware geweest.

De Prins had ook, en dit zou met de waardigheid van zijn Huis meer overeenkomstig zijn geweest, de braven en getrouwen in België; waaraan het, gedurende verscheidene weken na het oproer te Brussel, niet ontbrak; om zich heen kunnen roepen en daarna,

door dezen omringd, als regthebbende en als Vorst, maatregelen nemen van zoodanigen aard, dat hij, in plaats van zich aan Adel en Geestelijkheid te onderwerpen, hun belang aan zijn triomf verbonden zou hebben. Aldus zou hij het vereenigingspunt der welgezinden zijn geweest, de vaart der omwenteling hebben gestuit en, al had het Liberalismus later getriumfeerd, gelijk de Heer v. A. zich uitdrukt, *op eene schitterende wijs getoond, hoe geen verloochening van regten en betrekkingen hem hebbe vervoerd; maar alleen de vrees voor Fransche intrigues, en de angst voor onze zwakke vesten hem prikkelden tot eene koene en huzchelike daad.*

De Heer v. A. wil scheiding onder het Huis van Oranje: doch eigenlijk onder verschillende Dynastien; althans nooit onder denzelfden Vorst. De Graaf van Hogendorp wil scheiding of nu, of naderhand onder één Souverein:

Le parti de la monarchie constitutionnelle semble composé . . . de tous les hommes qui ont conservé quelque raison au milieu des troubles Les uns demandent la Dynastie actuelle, et les autres prétendent élire le Prince d'Orange. Au fond la différence n'est pas très considérable Après la mort de son père le Prince réunirait les deux Etats sous la Dynastie.

Dit denkbeeld heeft magtige voorstanders gehad: want het is duidelijk dat, gelijk zoodanige scheiding in het eerst de wensch der opstandelingen was, zij ook langen tijd de grondslag der handelingen van het Gouvernement, van den Prins en van de Mogendheden is geweest. En evenwel daardoor werd het revolutionair beginsel gewettigd, het gezag der Grondwet en het regt der getrouwe Gewesten miskend en eene poging beproefd, waarvan de mislukking even zeker als wenschelijk was. De Heer *Lipman* heeft met nadruk betoogd, dat er aldus geen duurzame of eerlijke vereeniging tusschen België en het Huis van Oranje kan bestaan, en dat de scheiding door den Graaf bedoeld aldus omschreven kan worden: *Le peuple Belge règnera et sur le Gouvernement et sur la Hollande.* Zóó is het. De Zaakgelastigde van het Belgische Volk zou Koning over Holland zijn. En wat dan? Of Holland zou aan België onderworpen, of de Koning ook in Holland van alle magt worden beroofd. Weldra zou er in de Nederlanden ook geen naamkoning meer overig zijn. En wil men nog een ander bewijs dat de Graaf weinig tot het wezen der in dit werkje behandelde zaak gedrongen is; hij beweert: *La Belgique constituée en*

nation indépendante sera naturellement une barrière formidable de la Hollande.

De Heer L. heeft de ongerijmdheid hiervan getoond. De brochure van den Graaf v. H. te wederleggen, was bij uitnemendheid zijne taak; ofschoon dezelve inderdaad, reeds vóór dat zij in het licht verscheen, in de drie eerste hoofdstukken van zijn sub n°. 4 aangehaalde geschrift was wederlegd.

Den 8^{en} September schreef de Heer L. : *geene scheiding of eene algehele*. Den 2^{en} October drong hij op den algeheelen afstand van België aan; eene daad die ons van langdurige worsteling ontslaan, en de Mogendheden tot tusschenkomst noodzaken zou. Den 16^{en} October deed hij het noodlottige eener vereeniging met het onafhankelijke België, door ernstige redenering en onder het kleed eener zeer geestige Fabel, met duidelijkheid zien. Het gansche werkje, in een zeer levendigen en krachtigen stijl, draagt vele blijken van eene onge-meene mate van kennis, oordeel en vernuft.

Het gevoelen der *Nederlandsche Gedachten* kwam in vele opzichten met dat van den Heer L. overeen :

Zegeviert de munterij, dan is voor Holland de mogelijkheid eener onschadelijke vereeniging weg; en de scheiding behoort volkomen te zijn.

Ned. Ged. v. 9 Sept.

Zoolang mogelijk evenwel, hebben zij zich tegen de ontijdige overwegingen aangaande eene scheiding verzet; en de opwerping van dit denkbeeld beschouwd als eene kunstgreep der Fransgezinde partij, waardoor de oproervaan tot een Nationaal vaandel gemaakt en de Regering om den tuin werd geleid. Die splitsing van het Rijk scheen ons eene ongeoorloofde omkeering van den geheelen Staat. De verklaring der zelfstandigheid van de Vereenigde Nederlanden, zoolang de opstand niet bedwongen werd, kwam ons, ook na de Boodschap van 20 October, noodzakelijk voor.

Eigenlijken afstand, waarbij het regt van den Koning, de aanspraak van het Rijk der Nederlanden op de afvallige Gewesten, zonder eenig beding van schadeloosstelling, weggeworpen werd, hebben wij min raadzaam geacht; ofschoon het al dan niet behouden van zoodanige aanspraak ook al onverschilliger wordt, naar mate Europa meer onvoorwaardelijk aan overmagt en liberale roofzucht hulde bewijst.

Daar is één zeer gewigtig punt, in hetwelk de Heer L. met den Graaf v. H. overeenstemt en van de *Nederlandsche Gedachten* verschilt. Men leest in Hoofdstuk III:

Van wanneer dagteekent zich de Grondwet? Hoe wordt het Vaderland genaamd? Het Vaderland wordt niet gered door redevoeringen in de Staatsvergadering van een Koninkrijk dat niet meer bestaat.

Deze vernietiging van het Rijk wordt mede door den Graaf v. H. bewaerd in *het Krediet* :

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat niet meer. . . De

Staat kan oogenblikkelijk gevestigd worden door middel eener Grondwet;

en nader in *de Vrede*, waar de zamenroeping der tweede Kamer in dubbel getale wordt voorgesteld; niet om, volgens Art. 229, over eene duidelijk aangewezene verandering te beraadslagen, maar om de gansche Grondwet te herzien.

Het denkbeeld eener ontbinding van het Rijk, gelijk meermalen in de *Nederlandsche Gedachten* aangetoond werd, is onjuist en heeft eene strekking die hoogstbedenklijk is. Het is evenwel natuurlijk dat zulke dwalingen, vooral in onzen tijd, gemakkelijk ontstaan. De zending van den Prins, namens den Koning, en het achterblijven eener bepaalde verklaring omtrent de zelfstandigheid van het Rijk, gelijk het nu in de Vereenigde Nederlanden bestaat, hebben ook Holland in een toestand van onzekerheid en ongerustheid gebragt, waarvan het Liberalismus partij trekken zal. Die hieraan twijfelen mogt, leze in *den Standaard* het betoog, van 26 November, over het *daarstellen eener nieuwe grondwettige orde van zaken*; alwaar ronduit wordt verlangd: *Eene oproeping van alle de stemgeregtigden om aanzienlijken te benoemen, ten einde over het ontwerp eener nieuwe Grondwet te beraadslagen en voor het Volk hetzelfde goed te keuren of te wijzigen.*

Het ware te wenschen dat eene meening, die het aanwezen van den Staat bedreigt, door het Gouvernement in dagbladen en ook in de Staten-Generaal, waar ze mede, schoon ingewikkeld en met het oogmerk juist tot bevestiging van den Staat, voorgedragen is, opzettelijk wierd wedersproken en wederlegd. Onverschilligheid omtrent het veldwinnen van valsche begrippen, heeft reeds genoeg onheilen veroorzaakt. Is het mogelijk dat de ondervinding zóó weinig baat?

Zelfstandigheid en onafhankelijkheid zijn woorden thans, en te regt, aan de orde van den dag. Men vergeet intusschen niet dat, om het wezen der zaak te bezitten, nog iets meer dan het verbreken onzer betrekking op België en de terugneming van den naam der Vereenigde Nederlanden wordt vereischt. De verdediging van den geboortegrond is een heilige pligt, die groote opofferingen en buitengemeene inspanning vergt; maar het handhaven der beginsels, om welke vooral die geboortegrond ons dierbaar behoort te zijn, is een pligt die niet minder heilig en niet minder moeilijk is. Het valt niet ligt aan een Volk, dat reeds eenmaal door verleidelijke leerstellingen bedwelm in den maalstroom der onwentelingen werd gesleept, thans inderdaad op zich zelf te blijven staan. Zoo dit aan Nederland te beurt vallen mogt, het zou de vrucht niet van regtstreeksche verkiezingen en talrijke vergaderingen zijn: veranderingen van dien aard, thans met overhaasting en in verband met gevaarlijke leerstellingen tot stand gebragt, zouden veeleer de voorbereiding voor ons wezen om Frankrijk andermaal in een kring van revolutien op zijde te gaan. Godsvrucht is de bron van Hollands deugden en van Hollands grootheid geweest. Door Godsvrucht en op geen andere wijs, kan Holland wederom onwankelbaar gevestigd worden op die rots, waar de vreesselijkste storm vruchteloos tegen woedt.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents,

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 4^{den} December.

Afgescheiden zelfs van de wijs, waarop reeds meermalen door het Gouvernement en de Mogendheden aan het beginsel van opstand toegegeven werd, kan het niet worden ontkend dat administratieve scheiding of ook splitsing in twee Staten onder ééne Dynastie, gelijk is aan vernietiging van het Rijk en aan ontbinding van den Staat.

Bij de Boodschap van 20 October en in verscheidene latere verordeningen zijn de Noordelijke Gewesten wel aangemerkt als te zamen uitmakende een geheel, maar tevens als eene der twee groote Afdeelingen van het Rijk.

De Grondwet erkent dergelijke Afdeelingen niet. De eerste voorwaarde die aan de toepassing der Nederlandsche Grondwet op België voorafgegaan is, bepaalt dat de vereeniging innig en volkomen behoort te zijn. Er is opstand en afval. Het Rijk, het gansche Rijk, als *corpus morale*, duurt in de getrouwe Gewesten voort; en de Grondwet behoudt daar kracht en wettig gezag.

Zoodra men deze eenvoudige voorstelling verlaat, is de onafhankelijkheid en de rust der getrouwe Provinciën inderdaad op het spel. Zij worden een deel eener voormalige Monarchie, hetwelk geene regten van zelfstandige Mogendheid bezit; en, bij zoodanige slooping van het Staatsgebouw is het niet duidelijk meer, waar het gezag der Grondwet op berust. Deze gevolgen hebben zich reeds in handelingen der Diplomatie, in redevoeringen, geschriften en dagbladen geopenbaard.

Sedert lang kwam het wenschelijk voor, dat het Gouvernement op deze hoogstbedenkelijke uitwerkselen zijner handelwijze opmerkzaam wierd gemaakt. In zoo verre is het Adres van de Heeren *d'Escurij*, c. s. ook ons welkom geweest. Het scheen dat de discussie van dit voorstel geschikt zou wezen om te doen zien dat de voortdoring, eenheid en zelfstandigheid van het Rijk, gelijk het in de getrouwe Gewesten samengetrokken is, zonder miskenning van het Nederlandsche Staatsrecht, niet kan worden betwist.

Hieruit volgt evenwel niet, dat de aanbieding van het Adres, althans gelijk het ligt, wenschelijk is.

Vele welligt te scherpe uitdrukkingen zouden, gelijk de voorstellers zelve aangemerkt hebben, gemakkelijk kunnen worden verzacht. Ook is hun verlangen met het tijdelijk militair bezit van Antwerpen niet in strijd.

Doeh wat is eigenlijk het project-Adres? De voorstellers zeggen het zelf: »eene openhartige uitboezeming omtrent het billijk verlangen der Oud-Nederlandsche Natie, van nu en voor altoos van België afgescheiden te zijn en te blyven." Met die plegtige verklaring zou de Koning het ernstig verlangen der Natie aan de Mogendheden doen kennen en met al die kracht doen gelden welke hare zoo teedere en gewigtige belangen gebiedend vorderen.

De Koning, bij de mededeeling der wenschen van zijn Volk, legde dus ook zelf bereidwilligheid aan den dag om van België, als 't ware, ontslagen te zijn. Wat is het voordeel dat men zich hiervan belooft?

De feitelijke afscheuring bestaat. Hierdoor geniet Holland reeds veel dat bij de vereeniging onmogelijk was. Geene opofferingen worden ten gunste van België vereischt. De vrijheid van handel herleeft. De Nederlandsche eigenaardigheid is van vreemde inmengselen in verscheidene opzichten bevrijd.

De regtsvraag moet, zoo lang mogelijk, blijven in haar geheel. Het oogenblik is ter verdediging van onze belangen welligt niet uitermate geschikt. De afstand, want hiertoe zou de Koning inderdaad worden gebragt, is voor de muitelingen eene zeer wenschelijke zaak. Verscheidene Mogendheden zouden te vreden zijn met dat besluit. — Maar, zoo Vorst en Volk zich verlangend naar het verlies van België hadden getoond, hoe zou voor dat verlies schadeloosstelling worden gevraagd?

Het schijnt dat volgens het concept-Adres, geene Mogendheid ter wereld gerechtigd wordt geacht tot *het weder aan een hechten van den noodlottigen band*. Misschien houdt men te weinig in het oog, dat die band regtens niet losgemaakt is; dat die band, door de Tractaten in het belang van Europa gelegd, door geen opstand weggenomen wordt. Gelijk Europa de regten van Holland eerbiedigen moet, behoort ook Holland aan de regten van Europa gedachtig te zijn. Europa is eene Maatschappij van Staten, aan wier Gouvernementen door betrekkingen en Verbonden wederkerige verpligting opgelegd is; en de Koning kan niet zonder miskenning van het Volkerenrecht, hetzij eigen-dunkelijk verklaren dat de vereeniging opgehouden heeft, hetzij als een regt verlangen dat er een eind aan worde gemaakt.

Het Volkerenrecht is sedert eenigen tijd dikwijls door de Mogendheden geheel ter zijde gesteld; doch, als de voorstellers beweerden dat het grondwettig regt van den Koning, ook om den regel van *non-interventie*, *geene ondersteuning bij de vreemde Mogendheden vindt*, hebben zij misschien te weinig op de houding van Rusland, Oostenrijk en Pruisen, alsmede op bepaalde overeenkomsten omtrent de voortdurend van het Rijk der Nederlanden gelet. — Daarenboven, indien, uit hoofde der noodlottige afwijkingen die in de laatste maanden plaats hebben gehad, iedereen in alles dit voorbeeld navolgen en elke Natie, zonder op de zamenleving der Volkeren eenig acht meer te slaan, zich geheel afzonderen wil, dan is de oorlog van allen tegen allen reeds daar. Dit zou niet ten voordeele wezen der Staten van den tweeden rang. Naarmate de Koning aan zijne pligten jegens de Bondgenooten met nauwgezetheid voldoet, zal wederkeerig door hem de vervulling van verbindtenissen en de handhaving van verkregene regten met nadruk kunnen worden verlangd. Misschien zal dit reeds spoedig nog meer dan thans noodzakelijk zijn.

De voorstellers schijnen zich te veel als vertegenwoordigers eener onafhankelijke Hollandsche Natie tegenover eene onafhankelijke Belgische Natie te hebben beschouwd. Zij zijn de trouwe onderdanen van een Koning, die andere rebellerende onderdanen heeft; zij zijn de Staten-Generaal, niet van de Noordelijke Gewesten van het Rijk — ofschoon in de, naar het schijnt, min juiste redactie der Boodschap van 20 October tot zoodanige misvatting wel eenige aanleiding is —; zij zijn, krachtens de Grondwet, welke door die Boodschap geene verandering heeft kunnen ondergaan, de Staten-Generaal van een Rijk, dat thans in de Vereenigde Nederlanden bestaat, maar op geheel België onbetwistbare regten bezit. Van die regten moet niet met bereidvaardigheid afstand gedaan, maar ten voordeele van het Rijk gebruik worden gemaakt.

Het gevoelens der Natie is in het Adres en in de toelichtende Aanspraak wat veel op den voorgrond gesteld. De Staten-Generaal gaan naar eigene overtuiging te werk en zijn, volgens den geest onzer Staatsregeling, geenszins de mandatarissen van het Volk. Komt hun overtuiging met de wenschen der Natie overeen, des te beter; maar het beroep op de stem der Natie, vooral wanneer het met zooveel aandrang geschiedt, is niet zeer gepast, en het algemeen gevoelen moet niet tot grondslag der handelingen onzer Staatslieden worden gelegd. Nog minder voegzaam, dunkt ons, is hetgeen door de voorstellers aan twee leden in de Afdeelingen te gemoet is gevoerd: dat *hun gerustheid door de ongerustheid van zeer velen onzer landgenooten ook aan de Kamer bij een request kenbaar gemaakt, opgewogen wordt*. Het oordeel van één petitionaris kan somtijds, in veler schatting, meer gewicht hebben dan dat der gansche Vergadering van de Staten-Generaal; maar, wanneer het gezag van een aantal petitionarissen, hoe aanzienlijk en bekwaam, op zoodanige wijs als hier plaats gehad heeft, met het gezag der leden van de Kamer gelijk wordt gesteld, dan herinnert zulks te veel aan hetgeen in België voorgevallen is, en de regmatige bezorgdheid

ontstaat, dat de Staten-Generaal aldus onder den invloed van dagbladen en petitiën zouden worden gebragt.

Europa, in zoo ver nog achting voor het Volkerenrecht overgebleven is, mag niet naar willekeur beschikken over ons lot. Het mag ons niet laten zonder krachtdadige hulp; Holland mag niet bij België, in plaats van België bij Holland worden gevoegd; het Rijk mag niet in twee Constitutionele Staten onder één Opperhoofd worden gesteld; Holland, gehoorzaam aan het wettig gezag, mag niet vereenigd worden met Gewesten, waar een beginsel van oproer en verwarring aangenomen is. Doch het regt tot handhaving der Tractaten behoort aan de Mogendheden niet te worden betwist.

De zelfstandigheid van de Vereenigde Nederlanden, niet enkel *facto*, omdat België er van gescheiden is, maar regtens, dewijl het Rijk als zelfstandige Mogendheid in het getrouw geblevene deel zijn aanwezig behoudt, is van het hoogste belang. Eene Verklaring hieromtrent, vooral eene bepaalde handelwijs met die Verklaring in verband, zou zeer nuttig zijn geweest om veerkracht te geven aan de Nationaliteit, en om verkeerde opvattingen tegen te gaan. Doch dit kan zeer wel geschieden zonder eene plegtige betuiging dat men alle betrekking met elk deel van België afbreken wil. De Unie van Utrecht is geenszins de vernietiging geweest der Pacificatie van Gent.

In de toelichtende Aanspraak wordt gezegd: „Als België zich door opstand het regt aanmatigte om zichzelf te constitueren, dan mag oud Holland wel met bescheidenheid vragen, dat niemand de willekeurige beschikking over haar lot zich aanmatige.” Het verschil wordt hier te veel in de wijze hoe, en te weinig in het wezen van de zaak gezocht. België werpt feitelijk het Staatsgebouw omver; en nu, in den geest van het Adres, werkt Holland, met bescheidenheid wel is waar, doch zonder regt te hebben, daartoe mee. De regten van de Vereenigde Nederlanden moeten niet enkel of voornamelijk door vergelijking van ons gedrag met dat der Belgen, maar door het Nederlandsche Staatsregt en door Europa's Volkerenrecht worden gestaafd. Regtens bestaat het Rijk. De Nederlandsche Staat, gelijk in 1815 door bijvoeging vergroot, zoo nu door afval verkleind; behoudt altijd hetzelfde regt om, overeenkomstig aloude betrekkingen en bestaande Tractaten, als zelfstandige Mogendheid erkend en, indien het verlies van België gewaarborgd is geweest, daarvoor schadeloos te worden gesteld.

De vrees voor hereeniging is op dit oogenblik niet zeer gegrond. Zoo Holland er afkeerig van is, België verlangt ze evenmin, en België wordt door Frankrijk en, naar het schijnt, bijna evenzeer door Engeland beschermd.

Het is goed dat het voorstel van den Heer Warin teruggenomen is. Het kon niet wel met de Grondwet, of met de eischen eener behoorlijk ingerigte Staatsregeling overeen worden gebragt. Mogt slechts de grondwettigheid en onmisbaarheid van een Ministerie, evenmin als het gevaar eener te ver gedreven of met het beginsel van den Staat niet in verband gebragte verantwoordelijkheid, voorbij worden gezien!

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Vrijdag den 10^{den} December.

Het voor alsnog terugnemen van het voorstel der Heeren *d'Escurij c. s.* was in sommige opzichten wenschelijk; daar het zeker is, dat zoolang de Vergadering aan zich zelve overgelaten wordt, elke beraadslaging van teederen aard groot nadeel te weeg brengen kan. Wenschelijker ware het evenwel dat de Kamer, door het Ministerie voorgelicht en geleid, ten gevolge van discussien over belangrijke punten, die toch het dagelijksche onderwerp van algemeene beoordeelingen zijn, tot meer bepaalde denkwijzen wierd gebragt.

De Heer *Corver Hooft* zou alsdan, in de zitting van den 4 Decemher, bij de discussie van een suppletoir crediet voor het Departement van Oorlog, waarschijnlijk niet lang in de volgende dwaling hebben verkeerd:

Wij beweren dat het van één gescheurde Rijk der Nederlanden heeft opgehouden te bestaan; dat de Mogendheden, door wier besluit het zijn aanwezen gekregen heeft, met regt over deszelfs bestanddeelen zouden kunnen beschikken, indien de van een gescheurde ledematen in die kwaliteit zich op hen beroepen; maar dat het oude Nederlandsche Volk zijn aanwezen aan geene diplomatische schikkingen te danken heeft gehad; dat het zich als zoodanig moet voordoen, zoodra het kunstgewrocht, dat door het Congres van Weenen is gevormd, in duigen is gevallen; alsdan staan wij op ons zelve en hebben regt ons als zoodanig te doen eerbiedigen.

Gelukkig dat ten minste één lid, de Heer *Beelaerts*, het tegenovergesteld gevoelen, gelijk het geenszins door het Gouvernement, maar in de *Nederlandsche Gedachten* steeds volgehouden is, heeft opengelegd:

Ik deel niet in het gevoelen van hen, die het Koninkrijk der Nederlanden als van één gescheurd, als niet meer bestaande beschouwen; waarlijk indien dit zoo ware, dan zou ik niet weten in welke hoedanigheid ik hier sta; of bekleeden wij niet onze plaatsen hier uit kracht der Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden? . . . Eenige gedeelten hebben zich feitelijk afgescheurd van het Koninkrijk; maar die feitelijkheid kan het Koninkrijk niet gesloopt hebben; want, *daar feitelijkheid geen regt daargestelt*, staat het aan het oproer niet om de maatschappij te ontbinden. Eene andere vraag is: welke is thans de aardrijkskundige omtrek van het Rijk? Regtens is die omtrek bij art. 1 der Grondwet omschreven; feitelijk is dezelve bepaald tot de getrouwe Noordelijke gewesten, waar het wettig gezag van Koning en Grondwet geëerbiedigd wordt . . . Het Koninkrijk bestaat aldaar, en dat Koninkrijk verlangt zelfstandig te zijn en te blijven: het heeft geen zucht om de oproerige gedeelten weder te bemagtigen . . . Om die beperking regtens daar te stellen, zal de verandering van art. 1 op de Grondwetige wijs noodig worden: dan daar het in verband staat met Tractaten . . . moet ook die band op eene wettige wijs, dat is met toestemming der partijen, worden losgemaakt, zonder daarop van ééne zijde alleen vooruit te loopen.

De zwarigheden van den Heer *C. H.* gelden tegen dit stelsel niet. Hier is geen bestanddeel van een vernietigd Rijk dat zich aan de beschikking van vreemden onderwerpt: maar eene zelfstandige Mogendheid, die, of tot demping van den opstand, of tot herovering van het verloren grondgebied, of tot schadeloosstelling, of tot verdediging van eigen grond — want dit maakt ten aanzien van de onderhavige zaak geen verschil — krachtens Tractaten, de hulp van haar Bondgenooten eischt. Dit Rijk, zoo als het in de Vereenigde Nederlanden bestaat, heeft zijne zelfstandigheid onafgebroken bewaard; het bezit en behoudt die door de eenvoudige toepassing van Staats- en Volkerenregt. — De Heer *C. H.* beschouwt Holland als de Noordelijke Afdeeling van het gesloopte Rijk, en de gansche redenering komt eigenlijk hierop neder: dat, gelijk België zich door opstand tot een afzonderlijken Staat heeft gevormd, Holland zich op meer gematigde wijs constitueren moet tot een afzonderlijk geheel. Volgens hem is er niets dat zulks belet, dewijl het stelsel van non-interventie door onze magtige naburen aangenomen is.

De eenheid, de zelfstandigheid, de onafhankelijkheid van den Staat zijn in ons stelsel gewaarborgd door het regt. In dat van den Heer *C. H.* moeten zij nog verkregen worden ten koste van het regt.

Ons stelsel eerbiedigt de regten des Konings en der Mogendheden te gelijk met die van het Nederlandsche Volk; en sluit tevens elke poging tot gevaarlijke hereniging geheel uit. Het is op dien grond dat de *Nederlandsche Gedachten* de erkenning van de zelfstandigheid der Vereenigde Nederlanden gevraagd en zich desniettemin tegen het in discussie brengen eener splitsing van het Rijk, tegen de zending van den Prins van Oranje, tegen de afscheiding onder éenen Souverein en tegen het voorstel van den Heer *d'Escurij, c. s.* hebben verklaard. Al het opgenoemde toch had evenzeer de strekking om Holland te beschouwen als eene Afdeeling van het uit een gevallen Rijk; welke, of willekeurig aan België zou worden gehecht, of door omwenteling een eigen bestaan verkrijgen zou.

Om een doel te bereiken, hetgeen bereikt is, stelt de Heer *C. H.* voor zich te ontscheuren aan elken band dien Grondwet en Tractaten hebben opgelegd. Dit zou verder kunnen leiden dan de Heer *C. H.* ooit heeft bedoeld. Want, zoo deze geheel eigendunkelijke of onregtmatige handeling door den Koning en zijne Bondgenooten niet goedgekeurd wierd, zou men, indien men getrouw aan zijne beginselen bleef, ook tegen wil en dank, tot het *fraterniseren* met de revolutionairen in België en in Frankrijk worden gebragt.

Dit stelsel gaat van dezelfde beginsels uit, waardoor de omwenteling van Parijs en Brussel voortgebragt is. Zoo dat aangenomen wierd, zou de revolutioneer ook hier toegepast zijn.

Het berust op de hoogstgevaarlijke onderstelling eener

volkomene anarchie. Geen Rijk, geene Grondwet, en daar, volgens de Heer C. H., elk gezag uit de Grondwet voortgekomen is, geen wettig gezag.

De Heer C. H. wil dat de Staten-Generaal den Koning verzoeken hen van den eed op de Constitutie gedaan, te ontslaan, en dat Hij hun eene andere Grondwet voorlegge. Waartoe dit ontslag van een eed die van zelve vervalst door een Koning wiens regt, evenzeer als dat van de Kamers, opgehouden heeft? Hoe betoogt de Heer C. H. dat er een Koning of eene Vergadering anders dan bij usurpatie, bestaat? Hoe dat hij zelf niet ten onrechte in die Vergadering, als had zij wettig aanwezen, verschijnt en dergelijke redevoeringen houdt?

De Graaf v. Hogendorp komt in zijne laatste brochure, *de Natie*, van het denkbeeld eener vereeniging of, gelijk hij het noemt, eener scheiding onder denzelfden Souverein terug. Volstreckte scheiding is nu zijne leus. Trouwens in het denkbeeld der slooping van het Rijk, der noodzakelijkheid om Holland te constitueren tot een nieuwen Staat, kwam hij van den beginne af met den Heer Corver Hooft overeen.

Het blijkt dat de Graaf v. H. het stelsel der *Nederlandsche Gedachten* niet kent. Hij beweert dat er drie gevoelens zijn: namelijk, volstreckte scheiding, scheiding onder één Hoofd en hereeniging. *Eene partij*, schrijft hij, *hoopt nog op het herstel van het Koninkrijk der Nederlanden*. In hoe ver zoodanige partij bestaat en welke haar bestanddeelen en oogmerken zijn, onderzoeken wij thans niet: doch wat de *Nederlandsche Gedachten* betreft, indien immer dat herstel wenschelijk wierd gekeurd, het zou enkel op voorwaarden zijn, waarvan de verwezenlijking in den tegenwoordigen toestand van Europa onmogelijk is. Doch het Rijk bestaat; de Grondwet behoudt haar kracht, hetzij Belgie vereenigd of afgescheiden zij. Deze is, van den aanvang der onlusten af, onze stelling geweest; door hieraan vast te houden alleen handhaaft Nederland het regt en wordt tegen omwenteling behoed.

De *Courrier des Pays-Bas* van 3 December merkt aan, over het Concept-Adres van den Heer d'Escury c. s., dat het heeft *une immense importance* en dat daardoor *on adhère pleinement à la scission qui a été opérée et ratifiée la révolution*. Nu is er, voegt dit blad er bij, voor de Mogendheden geen voorwendsel tot interventie meer.

Ziedaar waarom het Adres ons bedenkelijk toegeschenen is. Het onderstelt dat het Rijk uit twee Volkeren is gevormd; welke, zonder op den wil van het Gouvernement of op de overeenkomsten met de Mogendheden acht te slaan, de onthinding mogen eischen van een Staat welks voortdurende hun niet meer behaagt. De ontwikkeling van dit denkbeeld doet zien dat men aldus het gedrag van België; niet wat de toepassing, maar wat het beginsel betreft; regtvaardigt en het voorbeeld, aldaar gegeven, volgt. Geraakt de Maatschappij dus, als 't ware met gemeen overleg, uit een, dan komt er geen handhaving van Tractaten of bevestiging van

verkregen regten te pas. Dan gaan wij naar beginsels te werk, wier onderdrukking, uit belang zoowel als uit pligt, het doel onzer pogingen behoorde te zijn.

De zittingen van het Nationaal Congres te Brussel hadden tot dus ver meer schijnbaar dan wezenlijk belang.

Dat België den naam van Gemeenebest niet aannemen, zich met Frankrijk nog niet tot een Staat vereenigen en geen lid der Dynastie van Oranje-Nassau tot Hoofd verkiezen zou, was sedert lang niet moeilijk te voorzien. Eigenlijk is hetgeen daaromtrent besloten werd, van weinig gewigt. België wordt, al heet het Monarchie, door anarchieke leerstellingen bestuurd; het is inderdaad door de naauwste banden aan Frankrijk gehecht; en of men iemand uit een aloud geslacht, of wel uit de heffe van het Volk tot zoogenaamd Opperhoofd benoemt, dit verandert in den aard van den regeringsvorm en in het verderfelijke der omwenteling niets.

Lange en verwarde beraadslagingen, hevige uitvallen tegen de Dynastie, onderlinge twist, zouteloze spotterij, schaamteloze leugen, moesten wel de kenmerken eener vergadering wezen, die grootendeels uit lieden zonder kennis, ondervinding of beginsels is zamengesteld.

De Heer de Gerlache is, even als de Heer de Secus, tegen de eeuwige uitsluiting der Dynastie. Zou het niet mogelijk zijn dat hij meer door de overweging van het belang der Catholijken, dan door trouw aan den Koning werd geleid?

De uitsluiting ten eeuwigen dage is met de beginsels der omwenteling in strijd. De Volkssouvereiniteit, daar zij onafhankelijk van de voorgeslachten maakt, laat de nakomelingschap evenzeer vrij.

Zonderling kwam het voor dat de blokkade, ten gevolge eener schorsing van vijandelikheden opgeheven werd; vermits toch op gelijke wijze, als er met eene belegerde vesting in onderhandeling getreden wordt, de toegang zou kunnen worden opengesteld. Zelfs bij een wapenstilstand houdt, wanneer het tegendeel niet is bepaald, de blokkade niet op.

Het blijkt dat nu ook, misschien wel als gevolg der opheffing, de vrije vaart op de Schelde wordt verlangd. Althans heeft, in de zitting van het Congres van 2 December, de Heer Osy een daartoe betrekkelijk voorstel gedaan. Zoo men op de houding van Engeland let, wordt het niet onwaarschijnlijk dat ook die vordering zal worden ondersteund.

Het is te vreezen dat bevrediging tusschen België en het Rijk der Nederlanden, niet tot ons voordeel strekken zal. De willekeur der Belgen, wier zaak, door overeenkomst van beginsels, de zaak van Frankrijk en Engeland wordt, kan enkel door een algemeenen krijg worden tegengegaan: iets waartoe ook hier weinig opwekking bestaat, en waarvan dagelijks duidelijker blijkt, dat het even gevaarlijk voor de wettige Regeringen, als op den duur, niettegenstaande uitstel en vernedering, onvermijdelijk is.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Maandag den 13^{den} December.

Eene herziening der Grondwet, zonder naauwkeurige inachtneming der voorzorgen daarin tegen overhaaste verandering bepaald, wordt door velen noodzakelijk geacht.

Sommigen, aan Englands radicalen niet ongelijk, vreezen of hopen misschien dat, dewijl de Grondwet eigenlijk voortgevloeid is uit 's Konings gezag — iets, hetgeen vroeger inzonderheid door de zoodanigen werd ontkend —, haar wettigheid betwijfeld worden zal: en reeds uit dien hoofde is het, zeggen zij, van belang eene Staatsregeling die zonder hechte grondslagen is, te vervangen door een steviger gebouw.

Die bedenking vervalt, indien de Vorst Souverein is en de oppermagt bezit. Dan kon hij zich zelven en den onderdaan binden aan vaste regelen van bestuur. Gaat men van een tegenovergesteld beginsel uit, dan eerst is het waar dat de bevolking in grondvergaderingen zamengebragt en de Constitutie, zoo dikwijls mogelijk, in grondvergaderingen had moeten worden herzien. Dan is er geen heiligheid van Staatsregelingen meer: *La Nation a le droit imprescriptible de changer sa constitution.*

Dergelijke redenering heeft nog weinig invloed gehad; en schoon zij gevaarlijk is, dewijl zij op de ontwikkeling van heerschende meeningen berust, levert deze verregaande dwaling geene gronden op tot een besluit, hetwelk aan de beginsels, waaruit dit begrip voortgevloeid is, voedsel en kracht verleen zou.

Een ander denkbeeld is zeer algemeen. De Grondwet, in 1815 voor een nieuwen Staat gemaakt, valt, nu de Staat vernietigd is, van zelve weg.

Ware dit zoo, en de Koning gevolglijk ook niet meer gehouden aan die wet, dan zou, wierd de oppermagt gerekend bij den Koning te zijn, het nadeel en gevaar, zonder groote moeite, worden gekeerd. Op nieuw bekrachtigd door den Souverein, zou de Grondwet voorloopig als vereenigingspunt worden erkend: terwijl het al dan niet raadzame eener wederinvoering van de Constitutie van 1814, eener samenstelling van een nieuw geheel of eener wijziging van sommige deelen zou worden onderzocht.

Maar de publieke opinie, ook ten deze door Frankrijks invloed beheerscht, neemt de Grondwet aan als grondslag zelfs van het Koninklijk gezag. Het wegvallen der Grondwet, is de ontbinding der Maatschappij. De inrigting van een nieuwen Staat hangt van het oordeel omtrent den besten regeringsvorm af. Geen wonder dus, dat er terstond eene verbazende verscheidenheid van even regtmatige gevoelens ontstaat en het verderfelijke doet zien van een begrip, hetwelk ons in een toestand van regeringloosheid verplaatst.

Menigeen wenscht de Staatsregeling van 1814 terug. De plotselinge invoering van een verouderden vorm ware een geweldige schok: de wettigheid, zoowel als de voortreffelijkheid ook van deze Grondwet, wordt reeds door velen betwist.

Anderen meenen dat de tweede Kamer in dubbelc getale bijeenkomen; anderen dat eene vergadering van Notabelen, als in 1814, moet worden benoemd. De *Standaard*, een blad, hetwelk in den Koning het gezag tot die benoeming niet erkent, merkt op dat, zoo de enkele Kamer niet grondwettig bestaat, de dubbele evenmin wettigheid bezit. Onmiddellijk evenwel begaat het dezelfde fout, die het aangetoond heeft: het wil eene oproeping aan de stemgerechtigden, terwijl ook dezer bevoegdheid alleen uit de Grondwet voortgesproten is.

Men zou tot nog erger buitensporigheid van lieverlede worden gevoerd; en begrijpelijk is het dus wel dat velen, begeerig naar eendragt en rust, zich alweder achter algemeen belang, ontijdigheid en ongepastheid hebben verschanst.

De Heer *Donker Curtius* heeft dit stelsel — indien het een stelsel is — den 13^{en} November in de tweede Kamer opgelegd:

Wij verklaarden, dat wij de Grondwet voor het Noorden zouden naleven en handhaven, in zoo verre wij niet door de afscheuring en alzoo, als het ware door geweld of *vi majori*, daarin werden verhinderd.

Wij durfden aldus handelen, omdat wij niet behoefden te duchten dat Noord-Nederland zulks zou afkeuren. Wij moesten alzoo handelen, omdat de schending van het verdrag in het Zuiden . . .

het Noorden niet moest versteken van de waarborgen welke de Grondwet aanbiedt. . . .

De eerste Kamer volgde ons voetspoor. De Koning stemde met ons in. De Natie juichte het uitdrukkelijk toe of bekrachtigde onze daad stilzwijgend. Allen begrepen dat de nood haar wettigde, dat het belang van Noord-Nederland haar volstrekt vereischte, en dat wij mogten besluiten tot dat de Grondwet naar de behoeften van het Noorden alleen zou zijn gewijzigd. . . .

Deze aanmerking strekt om weg te nemen alle ongepaste en ondoelmatige bedenking nopens het wettelijke van onzen provisionelen staat, en de wettigheid onzer besluiten in toepassing op het Volk.

Derhalve eigenlijk is de Grondwet vernietigd; doch de tweede Kamer, uit aanmerking der omstandigheden en omdat men zich in eene soort van revolutie bevond, heeft de provisionele instandhouding der Grondwet beslist. De toestemming des Konings, der eerste Kamer en van de Natie heeft aan eene op zich zelf, het is waar, wel eenigzins eigendunkelijke daad, de kenmerken van wettigheid verschaft.

Die verdediging is van bedenkelijken aard. Nu kan worden gevraagd: Wat beteekent het stilzwijgen van het Volk; en, zoo de Natie U tot afdoening der meest dringende zaken vrijheid verleent, volgt hieruit dat gij maanden lang als gewone Staten-Generaal, omtrent de daarstelling eener nieuwe Staatsregeling onbezorgd, uwe werkzaamheden voortzetten moogt? Gij zegt: »Het is thans niet de tijd: eerst moet de Staat worden gered.» Maar de redding van den Staat kan, naar ons inzien, juist uit die veerkracht ontstaan, welke door een nieuwe Staatsregeling aan de Natie zal worden verleend.

Dat er aldus werkelijk geredeneerd wordt, blijkt, om nu uit verscheidene werkjes van den Graaf van *Hogendorp* geene aanhalingen te doen, ook uit hetgeen volgt:

De Staten-Generaal ontleenen hun magt alleen uit de Grondwet die vervallen is. Al hetgeen zij verrigten, is onwettig. Geen stilzwijgen der Natie kan daaraan wettigheid geven.

Standaard, 26 Nov.

Ik zou er niets tegen hebben dat Koning en Staten-Generaal hadden verklaard, dat voor het oogenblik door hen in de algemeene belangen zoude worden voorzien . . . ; maar het gaat niet aan het er voor te houden, dat de Grondwet . . . maar voortdurend werken moet, zoo ver zij werken kan.

Gemeenzame brieven over de gebeurtenissen van den dag.

De beschouwing van den Heer *D. C.* heeft voor een aantal gevaarlijke gevolgtrekkingen de deur wijd open gezet. Behalve dat hij de Kamer eenigermate tot een constituerend ligchaam verheft, hetwelk aan de overige magten en zelfs aan den Koning den weg aanwijzen moet, zoo maakt hij hun toestand aan dien van de

Kamer der Gedeputeerden in Frankrijk volkomen gelijk. Deze regtvaardigt zich insgelijks door de goedkeuring van het Volk: doch dagelijks roept men haar toe, dat dit eene gewaagde onderstelling is; dat die goedkeuring in allen gevalle slechts tijdelijk was; dat de Kamer een vroeger orde van zaken in haar eigen belang handhaven wil; dat zij geen wettig gezag bezit, en, indien zij zich niet, door het aannemen eener wet op de verkiezingen, aan de publieke opinie onderwerpt, zal het blijken dat waarschuwingen van dien aard zeer ligt door handelingen worden achtervolgd. In Frankrijk zijn deze aanmerkingen gegrond; dewijl de Kamer uit een vernietigd Charter het aanwezen ontleent, en, zoo de Grondwet hier geen wettig aanwezen heeft, dan houdt ook hier de zending der grondwettige Vertegenwoordigers op.

De Heer *de Jonge* heeft dit ongetwijfeld gevoeld, toen hij zich den 26^{en} Nov. aldus uitgelaten heeft:

Ik verwerp geheel het denkbeeld dat sedert korten tijd meer dan te veel verspreid is geworden, als of door den opstand der Zuidelijke Gewesten, de Grondwet ook voor ons haar bestaan en kracht zou hebben verloren; en als lid der Staten-Generaal verklaar ik openlijk, mij te beschouwen als nog heden eeniglijk zitting te hebben in 's Lands vergadering krachtens die Grondwet en om haar te helpen handhaven, en geenszins alleen ten gevolge van overwegingen van algemeene nuttigheid: zoodanig zelfs, dat, indien dit niet mijne volstreekte overtuiging ware, ik zou vermeenen mijne plaats niet te kunnen blijven vervullen.

Het is te bejammeren dat de Heer *de Jonge*, aan wien eene duidelijke en krachtige voorstelling zoo gemakkelijk valt, evenwel, gelijk ook in den *Standaard* opgemerkt wordt, in geenerlei ontwikkeling van de gronden zijner overtuiging getreden is; en dat nooit een der Ministers de gelegenheid te baat genomen heeft, die meermaals geenszins ontbrak, tot wederlegging van een denkbeeld dat voet verkregen heeft, niet door stilzwijgen tegengegaan wordt, en den ganschen Staat aan het wankelen brengt.

Is het waar dat door den opstand in België ook in het Noorden eene soort van revolutie plaats gehad heeft? Dat zij door een eigendunkelijke daad der tweede Kamer provisioneel in het leven terug geroepen is, en dat de Heer *D. C.* met den Heer *Guizot* zeggen kan: *Nous avons voulu renfermer la révolution dans son berceau?*

Dit alles is waar, indien het Rijk opgehouden heeft te bestaan. — Van zoo veel belang is het dat dit dwaalbegrip, hetwelk telkens op den voorgrond wordt geplaatst, telkens worde wederlegd.

Allereerst merke men op dat, welke denkbeelden men omtrent den aard der vereeniging van Holland en België moge hebben omhelsd, het Rijk ten minste niet in zoo ver als gesloopt kan worden beschouwd, dat de gehoorzaamheid aan de Grondwet regtens ophouden zou.

Feitelijke scheiding beslist niets omtrent het regt, en elk onderdaan en iedere magt is tot naleving der Grondwet en van elke andere wet verplicht, in zoo verre zulks mogelijk is. Men zegge niet dat het wettig beraadslagen voor de Staten-Generaal onmogelijk is. Art. 101 en 102, waar de helft der leden en volstreekte

meerderheid wordt vereischt, moeten van leden, tot het zitting nemen gerechtigd, worden verklaard. Anders bracht de opstand van één Gewest de opheffing der Grondwet en de vernietiging van den Staat te weeg: want reeds dan zou de tweede Kamer niet meer, gelijk evenwel Art. 79 voorgeschreven heeft, uit 110 leden bestaan. Doch zoo de feitelijke scheiding ook regtens, door onderhandelingen en Tractaten, tot stand wierd gebragt; ook dan is het Rijk der Nederlanden geenszins te niet.

Het woord *scheiding* is de oorzaak van verkeerde opvattingen geweest. Het Rijk wordt niet in twee deelen, Holland en Belgie, gescheiden of gesplitst; Belgie wordt afgescheiden van het Rijk.

De dwaling hieromtrent staat met eene andere dwaling in verband; namelijk dat in 1815 uit Holland en Belgie een nieuw Rijk is gevormd:

De redenering der *Nederlandsche Gedachten*, dat de *Nederlandsche Staat* het aanzijn niet heeft verloren, berust op eene woordenspel en is daarom onjuist. — Wij geven het toe, de *Nederlandsche Staat* is blijven voortduren . . . maar het *Koninkrijk der Nederlanden* bestaat niet meer . . . De omstandigheid dat het alleen het aanzijn verschuldigd is aan de vereeniging van . . . twee landen, maakt dat het zijn bestaan heeft verloren, zoodra die vereeniging heeft opgehouden.

Standaard v. 26 Nov.

Uit de beide deelen werd een geheel gevormd; . . . en nimmer moest het Rijk zich vertoonen als een vervolg op de Republiek of op de Souvereiniteit der Vereenigde Nederlanden, waarbij, buiten den Koningskroon en den aanwinst van land en bevolking, niets . . . was veranderd.

Gemeenzame brieven.

Deze voorstelling is met de waardigheid en de regten der Hollandsche Natie, evenzeer als met Europas Volkerenregt, in strijd. Holland en Belgie werden niet bestemd om, met opoffering van eigen onafhankelijk bestaan, Afdeelingen te wezen van een nieuw Rijk: Holland verloor en Belgie bezat die zelfstandigheid niet. *Belgium*, gelijk de *Marquis of Bute* onlangs in het Parlement aangemerkt heeft, *became an integral portion of the Kingdom of Holland*; Belgie werd een innig verbonden, integrerend deel van het Vorstendom Holland; en Holland, aldus vergroot, werd met den naam van Koninkrijk begroet. Er had niet, gelijk onlangs aangemerkt werd, *eene wederzijdsche inlijving* plaats; maar Belgie werd in Holland ingelijfd. Evenwel het moest behandeld worden op denzelfden voet als elk ander deel van den vergrooten Nederlandschen Staat. Het is bekend dat het Gouvernement dit stelsel, zonder hetwelk het pas herboren Holland in 1815 vernietigd en de Souvereine Vorst tot den rang van Stedehouder der Bondgenooten zou afgedaald zijn, steeds met waardigheid staande gehouden heeft; inzonderheid trep het door het Hof van Oostenrijk zijdelings aangevallen was. Thans, nu er zooveel van afhangt, moet minder dan ooit de onafgebroken voortdrijving van de Nederlandsche Souvereiniteit voorbij worden gezien. Zelfs is het onjuist te beweren, dat in 1815 eene

nieuwe Grondwet is gemaakt. De Grondwet van 1814 is gewijzigd. Het was in het Tractaat van Londen uitdrukkelijk bepaald, dat de Staat, volgens de reeds in Holland vastgestelde Grondwet, zou worden bestuurd. Het behoud der Staatsregeling kwam met den aard en het oogmerk der vereeniging overeen.

Het is dus met het Rijk der Nederlanden als met iederen Staat, waarvan eenig gewest door opstand of verovering of op andere wijs afgescheurd is. De Staatsregeling verbindt tot al wat bij veranderde omstandigheden uitvoerbaar gebleven is. Zij vervalt niet omdat zij wijziging behoeft. De toestand is niet provisioneel: duurt niet bij oogluiking voort en zoolang het aan de Natie belieft. De Grondwet behoudt het wettig gezag dat vóór zes maanden overal werd erkend. Zij kan in het verkleinde, en niet vernietigde Rijk, geene verandering ondergaan dan op regelmatige wijs; ten zij men ook hier ter zijdestelling van het regt en eene omwenteling verlangt.

Art. 229—233 hebben sacramentele vormen bepaald. Zoo die onslagtigheid aan menigeen, die veel en schielijk veranderen wil, hinderlijk is, het is een blijk dat zij aan haar bestemming voldoet. Immers het is, volgens de Commissie die de Grondwet in 1815 heeft herzien, *un moyen de révision . . . provoqué avec des formes qui préviennent ou arrêtent tout esprit d'innovation*.

Het is zoo dat in 1815, toen Belgie aan Holland toegevoegd werd, de Grondwet, hoewel de bepaling van Art. 229 daarin reeds aangetroffen werd, eene algemeene herziening heeft ondergaan: zoodat niet enkele veranderingen, afzonderlijk bij eene wet noodzakelijk verklaard, maar wel op eens een gewijzigd ontwerp aan de Staten Generaal in dubbelen getale voorgelegd werd. Men is toen afgeweken van den regelmatigen weg; gemakshalve, ter bespoediging, en omdat men er geen nadeel in zag: zeer ten onregte evenwel; daar zoodanige overtreding ongeoorloofd en voor het vervolg verleidelijk was. Intusschen deed men het voorkomen, alsof men de bepaling nagekomen had: de Commissie tot sluiting der dubbele Vergadering van wege Z. M. belast, maakt in haar Aanspraak, den 19^{en} Augustus 1815, van het onderscheid gewag, hetwelk tusschen Holland en Belgie, ten aanzien der goedkeuring van verandering, krachtens de Grondwet zelve, bestond. Men erkende toen de verbindende kracht, zoowel der Grondwet in het algemeen, als meer bijzonder ook der voorschriften daarin omtrent eventuele wijziging geplaatst. Ook toen begreep men dat die voorschriften moesten worden gevolgd; en thans zijn de omstandigheden van dien aard dat, niet enkel uit pligt, maar ook om het hoog belang van den Staat, wat meer naauwgezetheid daarbij aan den dag moet worden gelegd.

Daar komt dus geene bijeenroeping eener dubbele Kamer tot algemeene herziening, veel minder eene benoeming van Notabelen of oproeping van stemgerechtigden te pas.

Slechts één middel is er om zich van Art. 229, zonder schennis van het Staatsregt, te ontslaan. Het Artikel kan, op de in het Artikel voorgeschrevene wijs, uit den weg worden geruimd. Doch zou dit wenschelijk zijn? Niets wordt hiermede gewonnen:

dewijl deze bepaling, met wijsheid ontworpen, geenerlei verandering, maar alleen overhaasting en onbedachtzaamheid in het veranderen belet. Die de wegruiming van dit beletsel nuttig acht, leze in *Ancillon*:

Les réformes n'ont jamais trait qu'à une partie du mécanisme social; elles opèrent une sorte de médiation entre les droits du passé et les prétentions de l'avenir, et respectent toujours cette loi première de la continuité, qui doit gouverner le monde moral, comme le monde physique.

Indien, na wijziging van Art. 229, eene algemeene herziening, in dezen naar veranderingen zóó overhelenden tijd, doorgedreven wordt, spoedig zullen wij le vendig de waarheid gevoelen van hetgeen onmiddellijk volgt:

Les révolutions attaquent, dans la règle, tous les rapports sociaux à la fois, menacent tous les droits et toutes les propriétés, méprisent le passé, brisent le présent et corrompent d'avance l'avenir; car elles sont assez téméraires pour vouloir le gagner de vitesse, le dépasser dans sa marche, et hâter, avant terme, ce qu'il amène avec une pénible lenteur.

Wanneer de storm aan het opkomen is, neemt men de dijken niet weg; en het bolwerk wordt niet geslecht, wanneer straks de aanval begint.

De oorlog, om een middel te zijn van duurzame rust, zou moeten worden gevoerd voor het Charter en den Hertog van *Bordeaux*; tegen de revolutie, die de regeringsvormen en het lot der bevolkingen aan willekeur onderwerpt; voor de legitimiteit, die het regt van Vorsten en van onderdanen beschermt.

Is zoodanige oorlog thans mogelijk? Het algemeene antwoord is, neen! Waarom? Geenszins, omdat de oorlog niet regtmatig en, tot verkrijging van wezenlijken vrede, noodzakelijk is; maar omdat het aan krachten ontbrekt.

En ziet men dan interventie ten aanzien van België of van Luxemburg te gemoet? Dezelfde reden, die een inval in Frankrijk belet, houdt ook hiervan terug. Elk gewest, dat de leer der revolutie toepast, maakt even daardoor met Frankrijk een geheel uit. Ieder land, waar het Liberalismus meester geworden is, wordt deel van het grondgebied dat aan de liberale factie behoort en hetwelk niemand haar straffeloos ontwringt.

De krijg zou aan de zijde der Mogendheden altijd tot eigen verdediging zijn. De toestand van Frankrijk is de oorlogsverklaring aan elk wettig gezag. Of, indien er al geene heimelijke en openlijke hulp tot opstand wierd verleend, is het niet aanval genoeg wanneer men de driekleurige vlag als beschermers van iederen welgelukten opstand vertoont?

Europa vermag niets tegen Frankrijk, aan het hoofd eener nieuwe orde van zaken geplaatst, welke overal

door toejuiching en navolging begroet, met ontevredenheid en eerezucht, met driften en belangen in bondgenootschap treedt. Vóór zes maanden ware het misschien nog tijd geweest; althans, indien men niet enkel van fysieke krachten gebruik had gemaakt. Thans is de nederlaag al te gewis; en het kan naauwelijks worden ondersteld dat, indien zulks inderdaad van Rusland, Oostenrijk en Pruissen afhangen mogt, de vrede zou worden gestoord.

De liberale secte wil den vrede niet: zij biedt den olijftak den Volkeren wel aan, doch als het loon van ontrouw en verraad. Waar zij talrijk genoeg is, kondigt zij het beginsel van *non-interventie* af; waar zij ondersteuning behoeft, verklaart zij met een der voornaamste liberale bladen te Parijs: *La politique véritable ne saurait consister à n'intervenir jamais, mais, au contraire, à intervenir à propos.*

Zoo er geen reden tot oorlog is, zal er een voorwendsel worden gezocht; en, indien het ook hieraan ontbrak, zou het Liberalismus zich te regt gronden op de onbetwistbare waarheid, dat wettige en revolutionaire Gouvernemen ten niet nevens elkanderen kunnen bestaan.

Oorlog of omwenteling is de leus. Als vrienden, als bevrijders, als geloofsgenooten haalt de liberaal de Fransche hulpbenden in. Naderhand komen de twisten tusschen de Volkeren weder op; Frankrijk matigt zich door overmagt oppermagt aan; en weldra treedt, zoo niet een Despoot, ten minste een despotiek gezag op, dat aan Parijs, gelijk Parijs aan Frankrijk, en Frankrijk aan de wereld de wet stellen zal.

Op den 11 December 1829; zoo de Boodschap het begin van een nieuw stelsel van regering was geweest; had Nederland, en door het voorbeeld van Nederland welligt Frankrijk en Europa, kunnen worden gered. Men herinnere zich, en het zij tot les voor het vervolg, dat België verloren werd door den invloed der liberale begrippen bij de Belgen, bij de Hollanders en bij het Gouvernement.

Van de Russische grenzen wordt in de *Allgemeine Zeitung* van den 4 December gemeld, dat »Keizer »Nicolaas naauwkeurig voor de onschendbaarheid der »Tractaten en voor het behoud van het Monarchaal beginsel zorg dragen zal.» — Het Monarchaal beginsel, hetwelk in de getemperde oppermagt der Vorsten bestaat, wordt niet gehandhaafd, al is het dat Lodewijk-Philippus nog eenigen tijd, gelijk nu, Koning der Franschen blijft; al ware het dat men den Prins van Oranje tot Koning der Belgen had benoemd: en het wezen der Tractaten ligt in grensscheidingen niet, maar in de waarborgen van orde en van verkregen regt. Is het magtige Rusland, al mogt de rust in Polen hersteld, elke kiem van binnenlandsch ongenoegen en hof-intrigue gesmoord en de vrede met Turkije worden bewaard, tot nakoming der bovenstaande belofte magtig genoeg?

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1.25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 16^{den} December.

Eene herziening der Grondwet, waarbij het langwijlige van grondwettige vormen niet hinderen zou, is veler wensch en reeds bij sommigen een eisch. Wij hebben getoond dat zoodanige herziening *ongeoorloofd* is, omdat de Grondwet, door geen opstand krachteloos gemaakt, eene algemeene en onbepaalde herziening verbiedt; *nutteloos*, dewijl elke noodig gekeurde verandering mogelijk is; *gevaarvol*, vermits men vrij van elken band of, liever, beroofd van alle rigtsnoer en steun, de gladde baan der theorien betreedt.

» Doch van Art. 229 wordt, nu België afgescheurd » is, eene ruime toepassing vereischt. — Die afscheuring heeft zeker nog niet plaats op zoodanige wijs dat de Grondwet uit dien hoofde vatbaar voor verandering is.

» Maar de Grondwet kan thans niet meer worden gebruikt. Eilieve, naauwgezette Staatskundigen! waarom niet? — » Dewijl elk besluit der Staten-Generaal, zonder volstrekte meerderheid van stemmen, krachteloos is. » Tegen de voorzigtige redactie van Art. 101 en 102 stuiten ook captieuse aanmerkingen af; doch, al wierden bepaaldelijk 56 stemmen vereischt, dan nog zou dit voorschrift, in eenen gezonden zin, naar evenredigheid van het aantal der na den opstand nog zitting hebbende leden, worden verklaard. Althans zou de grondwettige wijziging slechts van dit ééne Artikel noodzakelijk zijn. Dit is het oordeel van sommigen niet. Van de letter van één Artikel af te gaan, ware heiligschennis in hun oog; de gansche Staatsregeling onder dit voorwendsel te vernietigen, hier ziet men geen zwaarigheid in.

En, al had de afscheuring regtens haar volkomen beslag, volgt hiernit niet dat verandering der Grondwet in zeer vele opzichten noodzakelijk is.

Tot verandering der zoo even aangehaalde artikels is geenerlei grond. Art. 1 en 2, waar de opnoeming en grensscheiding der Provinciën is, Art. 52 en 98, waar de inhuldiging des Konings en de zitting der Staten-Generaal beurtelings in Noorden en Zuiden voorgeschreven wordt, en Art. 79 dat voor iedere Provincie het getal Afgevaardigden bepaalt; ziedaar al wat, om het verlies van België, verandering behoeft. En uitstel schaadt ten dien opzichte niet. Want, in zoo ver die verandering noodzakelijk is, zijn deze Artikels reeds feitelijk buiten werking gesteld.

» Maar Ministeriele verantwoordelijkheid, regtstreek- » sche verkiezingen moeten er zijn; de Koning behoort » geen dispensatie te kunnen verlenen van de wet; » aan de tweede Kamer komt meer inzage in de Staats- » aangelegenheden toe.»

Dit zijn geene veranderingen die ten gevolge van opstand en afscheuring, noodzakelijk zijn; integendeel, waarvan de wenschelijkheid, indien zij anders kon worden betoogd, juist uit hoofde van die gebeurtenissen, in het tegenwoordig tijdstip, twijfelachtig is. In revolutionaire tijden is dikwerf het verbeteren niet zonder

gevaar; omdat de zucht naar verandering aangevuurd wordt.

Van waar anders dan uit overdreven verandering-zucht die kreet welke door enkelen, doch reeds niet zonder weérklank, tegen eene Grondwet aangeheven wordt, die onlangs, zoo niet als meesterstuk, althans als voortreffelijk geheel door alle partijen werd geroemd?

De Grondwet is in zeer vele opzichten goed. De voorname bezwaren, waarover ook de welgezinde zich in het Noorden beklagt, zijn juist door het of niet, of verkeerdelijk toepassen der Grondwet ontstaan.

» Geen Ministerie; geen Ministers; het is de Koning alleen door wien de Staatsmachine in beweging » wordt gezet; dit komt omdat de Grondwet geene » verantwoordelijkheid der Ministers bepaalt. » Zoo de Koning door die verantwoordelijkheid tot het vormen van een Ministerie inderdaad gedwongen worden zou, het is even waar dat Hij dit, behoudens de Grondwet, uit eigen beweging daarstellen kan; ja dat het wezen van een Ministerie van elken regeringsvorm onaf- » scheidelijk is.

» De centralisatie is te sterk, de Provinciale en » plaatselijke besturen worden te veel als werktuigen » gebruikt. » Maar de Grondwet heeft het tegendeel gewild. Geen invloed werd op de Landsregering verleend; doch wel beschikking over het inwendige bestier.

De Grondwet houdt slechts algemeene beginsels in, wier ontwikkeling voor de wetgeving was bewaard. Hieromtrent bestaat langdurig verzuim. Noch de drukpers, noch het petitie-regt, noch de toestand der vreemde delingen is het onderwerp van wetgeving geweest. Van daar dat zoo veel onzeker gebleven is; van daar dat zoo menige bepaling aan willekeurige uitlegging blootgesteld was; dat bijna elk belangrijk artikel, in tijden van partijzucht, een twistappel worden moest, en dat men aan theorien te vergeefs wederstand bood, die, indien men zich dus uitdrukken mag, eene welgevestigde jurisprudentie terstond tot zwijgen zou hebben gebragt.

De Grondwet was op de Souvereiniteit des Konings, op het Christendom en op de Nederlandsche eigenaardigheid gebouwd. Uit die beginsels moest haar kracht worden ontleend, en die beginsels werden evenwel of niet aangedrongen met die kracht, waarvan het Bestuur gebruik maken moet, of ook wel in het Staatsbeheer van lieverlede geheel ter zijde gesteld.

De onheilen waardoor het Rijk getroffen wordt, zijn geen bewijs dat de Grondwet niet aan haar bestemming voldoet: veeleer, vermits haar geest en eisch in zoo vele opzichten voorbijgezien werd, kan eenigermate uit den beklagelijken toestand van het Rijk de voortreffelijkheid der Grondwet worden betoogd.

De Grondwet is zoo gebrekkig niet, als men zulks, in het belang der nieuwigheidsjagt, al te veel voorkomen doet. Daarentegen kan het moeilijk worden

outkend dat sedert lang groote hervormingen in het bestuur werden vereischt.

Af te wijzen elke verandering die naar omkeering leidt, bereidvaardig te zijn tot elke verbetering, welke tot bevestiging van het Staatsgebouw strekt, was, vooral in onzen tijd, der Gouvernemen ten dubbele pligt. Doch niet zelden was men toegevend waar men onverzettelijk, en lijdelijk, waar men werkzaam had moeten zijn.

Een beroemd Staatsman schrijft te regt:

Quand les Gouvernemens soit par ignorance, soit par insouciance, soit par pusillanimité, ont négligé de faire ce que les besoins du peuple demandaient, ces besoins... étaient, ou comprimés, ou vivaient silencieusement dans le fond des coeurs ou, dirigés par des ambitieux dans de fausses routes, on les faisait servir à des mouvemens criminels. . . .

Dans la dernière supposition, la plus funeste de toutes; en het is deze onderstelling die langzamerhand, of laat ons liever zeggen, met verbazenden spoed, in den tegenwoordigen toestand van Europa waarschijnlijker wordt;

La société étant jetée hors de ses ornières, la vie du corps social tout entier est exposée et mise en jeu. Après de longues et sanglantes erreurs, après des métamorphoses subites, violentes et répétées, l'Etat périclite, ou ne retrouve une sorte d'existence qu'au bout d'un long cercle de phases funestes, et de terribles révolutions.

Het valt ligt voorbeelden bij te brengen van hervormingen, wier dringende noodzakelijkheid wordt gevoeld.

Een Ministerie, noch van den Koning onafhankelijk, noch afhankelijk van de Staten Generaal. Zoodanig Ministerie is niet gevaarlijk, maar onmisbaar voor de Kroon. De verantwoordelijkheid zou, althans in rustiger tijd, welligt zonder nadeel, bij wijziging der Grondwet, worden verleend; mits niet als voorwaarde der onschendbaarheid van den Monarch.

De wensch naar publiciteit in het beheer der geldmiddelen is bij deskundigen algemeen; en de bekendheid met den toestand der financiën schijnt noodig tot herstel en behoud van het crediet.

De centralisatie heeft de Troonen verzwakt. Een krachtig Provincialismus, in zoo ver het behartiging en afdoening van eigen aangelegenheden betreft, zou even nuttig wezen voor den Vorst als voor het Volk.

In hoever dergelijke hervormingen thans mogelijk zijn, blijve hier onbeslist. Het schip verbeteren is moeilijk gedurende den storm. Evenwel er zijn gebreken met wier voortdoring de toestand van het vaartuig hopeloos is; dan moet het herstel ook midden op de verbolgen zee worden beproefd.

Doch, zoo men opregt hervormingen verlangt, roepe men niet moedwillig revolutien in. Het Gouvernement, ernstig op aanmerkelijke wijzigingen in het Staatsbeheer bedacht; vergete niet dat op den dag, dat herziening der Grondwet, zonder inachtneming van Art. 229, vrijwillig verleend, of met pligtverzeking afgedwongen wordt, ook hier eene omwenteling begint.

Gemeenzame brieven over de gebeurtenissen van den dag:
Ie stuk: 102 blz. 's Hage bij Langenhuyzen, a°. 1830.

Dit is ongetwijfeld in verscheidene opzigten een zeer belangrijk boek.

De eerste brief, zegt de Schrijver zelf, is zonder voorbereiding en orde zamengesteld; dit gebrek wordt door den gewigtigen inhoud vergoed. De noodzakelijkheid van een Ministerie, de gevaren van het *administreren* zonder te *regeren*, het verderfelijke van een *système de bascule*, de nadeelen van *centralisatie* en *bureaucratie* — ach! wat is door Fransche woorden het Hollandsch, en Holland door Fransche zaken ontsierd! — worden met nadruk en levendigheid betoogd. Het ontbreekt aan lezenswaardige, somtijds ook onjuiste oordeelvellingen omtrent het gebeurde in Belgie niet, en, al toont de Schrijver zich van meer dan één heerschend vooroordeel vrij, het schijnt dat hij, door onpartijdig te willen zijn, wel eens partijdig voor de Belgen geworden is: want de grieven; door het Volk zelden gevoeld, eer de faktie ze afgekondigd had; waren lang vóór den opstand hersteld; en de raad van den Heer van *Muane*n werd menigmaal, doch immers nooit zijn stelsel gevolgd. Het Rijk is, volgens den S. een nieuwe Staat, *waar ook een nieuwe Nationaliteit uit de verscheidenheden van alle bewoners had moeten ontstaan*. Zonderlinge Nationaliteit! Een publicke geest, liefde voor gemeenschappelijke instellingen, zou begrijpelijk zijn; maar eene Nationaliteit, samenstel van Hollandsch, Vlaamsch, Fransch, hiervan kan niet ligt eenig denkbeeld worden gevormd.

Aan stellingen, meer dan gewaagd, is dit opstel inderdaad rijk. Ten voorbeelde zij dat, volgens den S., er *geene moeilijkheden* voor het hereenigen van Noord en Zuid in het verschil van zeden en neigingen zullen zijn; Noord- en Zuid-Nederland deelen in den afkeer tegen Duitschland, bepaaldelijk tegen Pruisen.

In den tweeden brief zijn ook belangrijke opmerkingen, schoon in veel minder getal; bij voorbeeld, dat de Staten-Generaal nooit behoorlijk door de Ministers voorgelicht zijn, en dat men in het algemeen de beginselen der Grondwet niet levengevend heeft gemaakt.

Liberalismus straalt reeds in den eersten brief overal door; weshalve het niet te verwonderen is dat de S. zich met de denkbeelden van legitimiteit en Christenstaat niet vereenigen, noch ook tot de ware oorzaak der omwenteling in Belgie doordringen kan.

De tweede brief, wat Staatsregeling betreft, levert overal de blijken der meest overdrevene denkbeelden op. De Grondwet van 1814 welke, volgens *van Assen*, meer overeenkomstig is met onze zeden en gewoonten dan die van 1815, *waar Fransche beginselen zulk een geweldigen invloed op uitgeoefend hebben*, wordt juist uit aanmerking van dien, zoo de S. meent, heilrijken invloed, ver achter de bestaande Grondwet gesteld. Ook deze voldoet in het geheel niet aan de behoeften van den tijd. *Buiten de redenen tot misnoegen over het Bestuur ligt het zaad van oneenigheid in de Grondwet zelf. Een nieuw verdrag meer instemmende met de denkbeelden van den tijd moet worden tot stand gebracht, en — de volgende uitdrukking doet zien dat de S. in het veranderen met veel onbekrompenheid te werk zou*

willen gaan — geheel met vernietiging van al wat vroeger bestond, worden in werking gebragt.

Hoe kan zulks, daar de Grondwet dergelijke vernietiging verbiedt? Uitnemend komt de in een *Naschrift* ontwikkelde stelling te hulp, dat het grondwettig bestaan van het Rijk opgehouden heeft. Hieruit leidt de S. niet af dat men zich, in een zoo hagchelijk oogeblik, aan het bestaande zóó veel mogelijk vasthouden moet, maar wel dat men eene nieuwe Staatsregeling ontwerpen en zich van het bestaande geheel losscheuren kan. — Men had een appel op het Volk en eene oproeping aan de stemgerechtigden, tot het verkiezen van afgevaardigden moeten doen. — Met welk regt? Krachtens de Grondwet, wier vernietiging de S. beweert, of volgens een gezag buiten de Grondwet, het welk hij niet erkent?

In beide brieven prijst men de hereeniging van Holland en België, op grond van merkwaardige beschouwingen omtrent de zwakheid en magteloosheid van elk der beide Landen op zich zelf, als volstrekt noodzakelijk aan. *Alles komt thans aan om de afscheiding tusschen Zuiden en Noorden te voorkomen: aan de oplossing van deze vraag is het voortdurend bestaan van den Staat en het toekomstig lot der Dynastie verbonden.* Het tegengestelde wordt, thans mogelijk met meer grond en zeker op even beslissenden toon, dagelijks gezegd. Wantrouwen en bedilzucht worden sedert eenigen tijd zeer algemeen, en misschien is het Bestuur, door weifeling, geheimzinnigheid en onjuiste inzichten hiervan gedeeltelijk de schuld: doch het worde ten minste erkend dat een toestand, die het voorwerp van zoo uiteenlopende raadgevingen wordt, moeilijker is dan zij aan talrijke en stoutmoedig oordeelvellende raadsliden schijnt.

Aan de Schrijvers kan de lof van meer dan gewone bekwaamheid en kundigheden niet worden ontzegd. Intusschen hun werk is wederom een blijk dat het Liberalismus ook hier zich van de publieke meening meester heeft gemaakt.

Eigenlijk ken ik noch oproer, noch muiterij, wanneer aan de eene zijde het geheele Volk en aan de andere zijde het hoofd van den Staat is geplaagt.

Ie Br. p. 53.

Het welgelukken der misdaad maakt dus terstond haar regtvaardiging uit. Als het Volk door eierzuchtigen of theoristen in beweging gezet, zonder regt of reden het Staatsgebouw vergruist; heeft de faktie welke het algemeen bedriegt, of overheerscht, voor de wettigheid van haar gezag, aan de goedkeuring of het stilzwijgen der onderdrukte of opgeruide menigte genoeg.

Men moet zich op de hoogte der algemeene meening weten te stellen, dezelve opsporen, met kalmte de onderscheidene kleuren, waarin zij zich voordoet, gadeslaan, om het vereenigingspunt der grootste menigte te vinden en daarop zijn stelsel van bestuur te vestigen. . . . Het algemeen belang moet . . . naar de begeerte der grootste menigte worden geregeld.

Ile Br. p. 70 en 87.

Die raad is, ten aanzien van dit Rijk, ten minste nieuw. De Grondwet, die aan het beschaafde publiek

veel invloed verleent, sluit de groote menigte van het Senaat-beheer uit.

Doch is dit een raad die, zoo men de Grondwet afschaffen mogt, opvolging verdient? Zelden is de meening der grootste menigte leiddraad der staatkunde genoemd: en zelfs in die Republieken, waar het gezag inderdaad bij de menigte was, werd de Regering ten minste niet bij de wet, tot lijdelijk werktuig der volkswillekeur gemaakt. Zoodanig stelsel sluit het gezag van regt, waarheid, billijkheid, van het staatsbeheer uit. De grootste menigte regeert; op hoedanige wijs, heeft de geschiedenis van 1793 getoond. *Een revolutionair bestuur*, zegt de S. van den 2^{en} brief, *is zwak en voorbijgaand . . . ; een bestuur op den wil der natie gegrondvest, is sterk en duurzaam, dewijl vaste en onveranderlijke beginselen alle gelegenheden onnoodig maken.* Een bestuur op den wil der Natie, dat is, volgens den S., der grootste menigte gegrond, is een revolutionair bestuur, waarvan het stelsel noodwendig los en veranderlijk is.

De Schrijvers, blijkens hun motto, zien al te onverschrokken eene omwenteling te gemoet. Ieder die eene revolutie opzettelijk bewerken wil, en alleen handelt om ze te bewerken, doet niet wel: niet omdat het wettig gezag eerbied en gehoorzaamheid eischt, maar omdat niemand zeker kan zijn dat eene omwenteling gelukt. Is hij alleen omdat hij zijne menschenwaarde verdedigt, oorzaak eener revolutie, dan troost zijn geweten hem over al wat het gevolg daarvan is. — Dit denkbeeld moge voor de S. zeer geruststellend en aanmoedigend zijn; het stelt in geen deele den genen gerust die de juistheid hunner inzichten betwijfelen durft.

Als ongemeene bekwaamheid zich vereenigt met vaste overtuiging omtrent eene verderfelijke leer en met onverschilligheid of kalme berusting ten aanzien van hetgeen uit de prediking van die leer voortvloeijen kan: als het beginsel op grond waarvan een, meer dan vruchteloze wederstand mogelijk is, bijna niet in Nederland bestaat; dan treurt elk voor wien de waarheid van dat beginsel duidelijk is, over het lot dat ons niet door vreemden overmoed alleen, maar bovenal door eigen dwaling wordt bereid!

De Vrede, door Mr. Lipman; Amsterdam: 1830.

De Hr. Lipman, die over het nadeelige eener scheiding onder dezelfde Dijnastie onlangs lezenswaardige brochures in het licht gezonden heeft, dringt thans op onmiddellijken vrede met de opstandelingen aan. De stijl van dit geschrift, hetwelk meer dan ééne niet onbelangrijke opmerking bevat, is krachtig, heftig nog eer; maar de redenering is zwak. — »Vrede worde ten spoedigste gemaakt, opdat er naderhand voor Holland »onzijdigheid zij.» — Dit is wel; maar de vrede; zoo niet eervol, zij eerlijk althans: daarbij moet de vrede duurzaam ten minste kunnen zijn. Geen van beide is, onzes inziens, met den vrede dien de Heer L. aanbeveelt, het geval.

Als voorwaarden noemt hij onderanderen op: afstand voor de geheele Dijnastie en voor altijd van de soevereiniteit in België, en erkenning van hetzelfde

als onafhankelijken Staat; vrije vaart op de Schelde afstand van Antwerpen en van Luxemburg insgelijks Dit ware, indien er op regt wierd gelet, reeds te veel zoo het onregt triumfeert; niet genoeg. De Heer L., over het niet sluiten van den vrede zoo onvergenoegd, had ten minste moeten toonen dat de vrede op die voorwaarden mogelijk is. Daarenboven, het begeerlijke van vrede over t algemeen wordt door niemand ontkend; maar, zoo men enkel gedreven wordt door begeerte naar rust en naar herstel van het crediet, wat dan, zoo Belgie ook den linkeroever der Schelde, Venlo en Maastricht, zoo het straks N. Brabant of welligt meer nog zich toeëigenen wil?

De vrede moet gesloten worden met België's tegenwoordig bestuur. Maar de waarborg van den vrede ontbreekt. Een revolutionair bewind kent geen volkerenregt dan in zijn belang; en straks wordt het vervangen door een ander Gouvernement, hetwelk zich aan de overeenkomsten met de voorgaande Regering niet bindt. De Heer L. herinnere zich het gevolg der Tractaten van *Nijmegen* A°. 1678 en van *Amiens* A°. 1801; en hij zal, gelooven wij, worden overtuigd dat de vrede, dien hij verlangt, volkomen gelijk is aan den wapenstilstand die, volgens hem, op eene onrustbarende wijs het zonden-register van het Bestuur vermeerderen zou.

Onzijdig blijft Holland bij eenen algemeenen oorlog welligt, veilig voorzeker niet. Laat ons vermijden al wat zweemt naar lafhartig en kleingeestig eigenbelang; al ware het, zoo edeler beweegreden ontbreekt, omdat elke berekening daarop gegrond, nutteloos en schadelijk is. De Heer L. heeft te veel enkel op Belgie gelet. De oorlog, zegt hij, *ontstond uit de vereeniging*: neen, uit een opstand, die door de liberale theorien en niet door de zucht naar scheiding werd bewerkt. De krijg met Belgie is slechts, als 't ware, eene bijzaak, een *incident*. Het is Frankrijk aan het hoofd van het Liberalismus dat overal wanorde, voorbereiding tot overheersching, verbreidt. Holland binnen zijn enge grenzen beperkt, buiten betrekking tot de Europese Staatkunde en in onmiddellijke nabuurschap met Frankrijk geplaatst, zou veilig, welvarend en onafhankelijk zijn! De ondervinding heeft geleerd hoedanig die veiligheid, welvaart en onafhankelijkheid is.

Het ware te wenschen geweest dat de Regering een vast stelsel, hetgeen openlijk bekend gemaakt wierd, aangenomen had. Dit neemt niet weg dat het gezegde van den Heer L. zeer gewaagd en uit verscheidene oogpunten inderdaad niet betamelijk is: » *Zoo wordt de vrede van Holland eerst aan het belang der Dynastie, later aan het belang van Europa dienstbaar en ondergeschikt*. Misschien kan met meer grond, zonder daarom goed te keuren alle of de meeste maatregelen van het Gouvernement, worden gezegd dat, zoo de Koning in Augustus of later de afscheuring van Belgie, als regtens daargesteld, had erkend, Hij eerst de Grondwet, naderhand de Tractaten, eerst zijne betrekking als Hoofd van den Nederlandschen Staat, na-

derhand zijne pligten als Bondgenoot, eerst het Staatsregt, naderhand het Volkerenregt voorbij had moeten zien.

In Holland, zegt de S., is de scheiding met be- daardheid verlangd als eene groote, verhevene en duur- zame commerciële speculatie. Het schijnt dat hij de belangen van Nederland te uitsluitend uit een commercieel standpunt beschouwt. Hier komt de aanmerking der *Gemeenzame brieven* te pas:

Ik ken de zegeningen welke de handel over ons land heeft verspreid, maar ik weet evenzeer dat er meermalen beraadslagingen over de gewigtigste aangelegenheden zijn gehouden, waarbij de handel te veel op den voorgrond is gesteld

Ook wanneer *Amstel* en *Maas* de *pactool* der ouden zullen gelijken, vinde ik in de volstreckte scheiding de geheele ontbinding van den Nederlandschen Staat en ook bepaaldelijk van het Noordelijk Nederland.

De Heer L. daarentegen beweert dat, zoo er niet door vrede scheiding tot stand gebragt wordt, de sla vernij en de ondergang van het Vaderland onder de *mogelijke* gevolgen behoort. Misschien, helaas! heeft de een, zoowel als de ander, gelijk. Indien Holland niet; door handhaving der Grondwet overeenkomstig Gods- dienst, orde en regt; wezenlijke zelfstandigheid en onafhankelijkheid herwint, zal het noch door scheiding, noch door vereeniging, noch door oorlog, noch door vrede worden gered. De Graaf van Hogendorp, zegt de Heer L., *kan nog het Vaderland redden*; wij zijn, na de lezing der reeks van brochures van dezen in vele opzichten hooggeachten Staatsman overtuigd dat, zoo het bestuur der Staatshulk volgens de beginselen daarin ontwikkeld, plaats hebben moest, zeer spoedige schipbreuk het gevolg wezen zou. Nooit was het veroordeelen zoo ligt en het goeden raad geven zoo moeilijk als thans. Het geschrift van den Heer L. toont dit op nieuw; en des te meer hindert de toon van verregaande aanmatiging, die er overal in aangetroffen wordt. De Heer L. maakt in de Opdragt aan den Koning van *valsche Staatkunde, verraad in het Ministerie en trouwe- looze Ministers* gewag. Indien hij tot het zeggen van harde waarheden aan Z. M. eene roeping gevoelt, die men daarom nog niet altijd bezit, neme hij ten aanzien van een Vorst die, al ware het slechts door zorgen en bedoelingen, liefde en eerbied verdient, ten minste nog eenigen schijn van eerbied in acht. Sommigen zijn van oordeel dat men, bij het woelen der hartstogten, niet schrijven moet dan wanneer men van *uitgestrekte ambtsbezigheden* meer dan *weinige uren* uitsparen kan. Eene vlugge pen, niet door kalm overleg voorgelicht en geleid, heeft in onrustige tijden, menigwerf groot onheil gesticht; en bij een vrede, zoo- danig als in dit boekken aanprezen wordt, is schande zeker en voordeel ongewis.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Maandag den 27sten December.

Het Rijk, gelijk het in de Vereenigde Nederlanden nog bestaat; het Vaderland dat, toen het klein was, eenmaal zoo groot is geweest, schijnt somtijds nabij een weinig roemrijken val.

Niet alleen aan de grenzen wordt Holland bedreigd. Gewaarborgd tegen buitenlandsch geweld, kunnen wij desniettemin aan den rand eener omwenteling, of liever aan het begin eener reeks van revolutien staan.

De Hollandsche Natie verdient lof voor haar geest van orde bij de algemeene wanorde; voor de onbekrompenheid, waarmede zij geldelijke opofferingen doet, en voor den ijver dien zij ter verdediging van het grondgebied betoont. Doch het is te vreezen dat, zoo in de Staatskunde der Regering en in de publieke opinie geene verandering komt, Nederland noch door goede bedoelingen van het Gouvernement, noch door Nederlandsche bedaardheid en goede trouw tegen tweedragt en overheersching zal worden behoed.

Het is rustig: doch voor hoe lang? — Deze gedachte rijst onwillekeurig op, wanneer men ook hier menigvuldige oorzaken en voortekens eener omwenteling aanschouwt.

Beginsels van Christendom en regt zijn in de beschaaftde wereld op eene schrikverwekkende wijze verzwakt. Zucht naar verandering, ingenomenheid met een bedriegelijk ideaal, begeerte naar een geheel nieuw Staatsgebouw, geloof aan theorien, die men willekeurig ontwerpt, zijn in onzen tijd algemeen. Duidzenden zijn er altijd, vooral in een Staat, waar bijna geen werkkring aan ongemeene talenten aangeboden wordt, voor wie het denkbeeld eener revolutie, in welke fortuin kan worden gemaakt, groote aantrekkelijkheid bezit. Zoo men aan dit een en ander met betrekking ook op Hollands toestand twijfelen kan, is men met den inhoud van dagbladen, vlugschriften, redevoeringen en openlijke gesprekken zeer weinig bekend.

Deze stemming welke reeds op zich zelf bedenkelijk is, wordt het vooral, wanneer gevoel van behoefte en druk bij de mindere klassen ontstaat. Waren de be-

lastingen in vredetijd hoog, grooter opoffering zal thans worden vereischt! Verhoogde lasten, gedwongen leening, vergrooting der schuld, vermindering der weelde die de voedster der nijverheid is, daarbij oproeping tot de dienst...; een hefboom, ter opruijing van het Volk, zou niet te vergeefs worden gezocht.

Hierbij komt de magteloosheid die het gevolg is der inrigting van het Bestuur. De kracht van het Gouvernement ligt in de gehechtheid aan Oranje en in de liefde, welke aan den persoon des Konings toegedragen wordt. Maar de Staat, als zoodanig, is wankelbaar en zwak. De Regering oefent te weinig invloed op het algemeen gevoelen uit, en heeft in de Nationale instellingen, te weinig steun: het Staatsgebouw is los en waggelend op het zand. De invloed der kroon is te veel tot administratief beheer en tot des Vorsten persoonlijken invloed beperkt. Bepaalde Staatskunde, een onveranderlijk beginsel en een vast plan is, ook in de tegenwoordige omstandigheden, tot dus verre niet bekend.

Zoodanige stand van zaken stelt, bij de aannadering van buitenlandsche gevaren, niet gerust. Deze vereenigen zich in één woord, *Frankrijk*; Frankrijk, zoo als het uit den triomf van liberalen overmoed opgerezen is. De wereld moet naar Frankrijks evenbeeld worden hervormd; deelgenooten, gelijk de liberale dweezucht waant, van roem en geluk: inderdaad van wanorde en gebrek; vervolgens van regeringloosheid en despotismus; met de weldaden der Fransche overheersching daarbij. Oorlog of onderverping: omwenteling of krijg. Onder den naam van tirannij tast de revolutie elken Vorst aan, onder den naam van Aristocratie elke onderscheiding en ieder verkregen regt, onder den naam van dweezucht het Christendom, en eenmaal al wat naar Godsdienst gelijkt. Tot nu toe buigt men zich gewillig onder het juk, en het oproer breidt zich ongestoord naar alle zijden uit. Doch zoodra — het moge in Polen of in Luxemburg, te Petersburg of te Weenen zijn — de minste tegenstand aan de revolutie geboden wordt, zal Europa, ter uitvoering van het helsche reuzenplan terstond, en anders welligt iets

later, met krijgsbenden, gelijk reeds nu door oproerpredikers, worden overstroomd.

Duidelijk is het welk lot, indien Holland zich niet, boven de liberale begrippen, tot ware vrijheid verheft, ook ons Vaderland wacht. Het zou dan in dien toestand van voortdurende omwenteling worden gebragt, waarin het reeds eenmaal met Frankrijk, van 1795 tot 1813, heeft verkeerd.

Dit zou geschieden of door buitenlandsch geweld, of door woelingen binnen 's lands, of meer geleidelijk, ten gevolge van concessiën, door het Gouvernement.

Daar zijn deugden en ook ondeugden in het Nederlandsche karakter, waardoor het vele waarborgen tegen onrust en opstand verschaft. Wat zal het baten, wanneer Frankrijk, geduchter dan in 1794, het planten van vrijheidsboom en driekleurig vaandel gebiedt! De veerkracht der Natie, tegen Belgische strooptogten bestand, is het tegen talrijke Fransche legerbenden nu niet. » Nimmer zou Holland daartegen bestand kunnen zijn.» Deze uitspraak is te algemeen. De geschiedenis der vaderen heeft het getoond.

Men zij echter op Nationale bezadigdheid niet onvoorwaardelijk gerust. In oogenblikken van gevaar moet liefde voor de Nationale instellingen bestaan, en dient het vertrouwen op de regering door haar krachten en openlijken voorgang te worden ondersteund. De meeste instellingen zijn niet ontwikkeld en bijna levenloos; hoe kunnen zij worden bemind? De Natie is met de inzigten en uitzigten der Regering veel te weinig en te zijdelings bekend. Blind vertrouwen moet evenmin worden verlangd als ondersteld. Ongeluk en onzekerheid baart angst; angst brengt vertwijfeling te weeg; Volksbewegingen ontstaan dan, ook bij het bestgezinde volk; leidslieden en hoofden doen zich spoedig op. Meer dan elders misschien zat er gematigdheid in de vormen zijn; doch, zoodra men uitgaat van eene algemeene Volkssouvereiniteit, dan is er, hoe men dit beginsel ook bemantelen of matigen wil, geen onderscheid in het wezen van de zaak.

Het is ook mogelijk dat het Gouvernement, na lang, ten aanzien van hervormingen, verkeloos gebleven te zijn, tot concessien zal worden overgehaald. Ook dan wordt de Staat, met versnelde vaart, in den afgrond gestort.

De geschiedenis van het laatste jaar heeft hiervan een, even leerrijk als treurig, voorbeeld vertoond. Het is onwaar dat de omwenteling in België onvermijdelijk was. Menigmaal hoorde men, vóór en na den 11 December, den raad: » Vestig het gezag op hetgeen door

» alle tijden heen de grondslag van een welgeregelde Staat is geweest; zweer de liberale begrippen, waar-
» door het Rijk bijna ten val is gebragt, moedig af;
» schaar de welgezinden om u heen, en houd onverzoe-
» lijke vijanden door pligtmatige gestrengheid in toom.
» Breng hervormingen tot stand; stel u door den grond-
» wettigen invloed der kroon in betrekking tot het volk.
» Wees minder voor Adel en Geestelijkheid, die een-
» maal uw natuurlijke steunsels kunnen zijn, dan voor
» het Liberalismus, uw doodvijand, beducht. De fak-
» tie is magtig, streeft onophoudelijk vooruit, is niet
» de fransche liberalen in verband; eene vreesselijke
» crisis is nabij, en de Staat verloren, indien men wer-
» keloos blijft.» Evenwel men heeft van December tot Mei aan administratieve aangelegenheden kostbare maanden besteed, in welke het staatsgebouw, hoe laat ook, nogtans niet te laat, uit organieke wetten en uit behoorlijke regeling van het grondwettig bestaan, meer stevigheid zou hebben ontleend. Toen deze gelegenheid om zich te versterken niet was gebruikt, was er geen toevlugt meer dan in het levenrekkend stelsel van den Heer *De la Coste*, waarvan de besluiten op onderwijs en taal eene eerste proefneming zijn geweest. De noodlottige uitwerking van dat stelsel zou, al was de uitbarsting niet door Frankrijks voorbeeld en invloed verhaast, geenszins achtergebleven zijn. Het Gouvernement ging reeds, tegen wil en dank, aan den leidband der liberale partij, en zou, van concessie tot concessie gesleept, vruchteloos hebben getracht naar het herwinnen van een gezag, tot welks vernietiging het zelf had medegewerkt.

Na het verlies der helft van het Rijk, en bij het ongeluk hetwelk dien ten gevolge het oude Nederland treft, is men voor dergelijke Staatskunde niet zonder reden beducht. Evenwel elk Gouvernement, dat de rol van leidsman niet vervult, wordt voortgedreven, zoodra het onbewegelijk staan niet langer mogelijk is. Een Ministerie, onder het voorzitterschap van een *van Hogendorp* of *Fulck* zal, gelooft menigeen, als de nood nog hooger klimt, worden verleend; en het is zoo dat vooral de laatste naam velen behaagt, en dat eene verandering van dien aard in sommige opzigten verbetering is; maar Nederland zal, vreezen wij, door de Staatskunde van den Heer *Fulck*, in zoo ver die uit zijne bekende gevoelens en maatregelen afgeleid worden kan, evenmin als Engeland door die van Lord *Grey* worden gered. Wie is niet hen bekend die voor beider schaars geëvenaarde talenten geen hoogachting gevoelt! Doch aan bekwaam-

heden ontbrak het den Heeren *Martignac*, *Guizot*, *de la Coste* en zoo vele andere, gelijk het heet, gematigde en verlichte liberalen geenszins; en evenwel, zoo dikwijls hun het lot der Volken toevertrouwd werd, was rampspoed voor den Staat en teleurstelling voor hen zelve het gevolg. De schranderheid van den bouwmeester doet weinig af, als hij, door een dwaalbegrip misleid, op een ligt overdeken afgrond het gebouw optrekken wil.

Zoo Holland, in deze voorbeeldeloze crisis, niet volgens antirevolutionaire beginsels wordt bestuurd, zal het weldra door Frankrijk worden overheerscht. Het zal door de genade van vreemdelingen bestaan, tot dat het weder ingelijfd wordt en geheel uitgemergd is. Al wat in den lande goed en voortreffelijk is, zal door regeringeloosheid, tirannij en vreemde overheersching worden vernietigd of onderdrukt.

Indien dit de toekomst van het Vaderland is, dan moet, bij het wegvallen van den Staat en de ontbinding der Maatschappij, des te meer waarde aan individuele veerkracht en zelfstandigheid worden gehecht. In het vasthouden aan hetgeen tot onze eigenaardigheid behoort, ligt ook dan de hoop op instandhouding van het Nederlandsche Volk.

Doch is er geen middel tot behoud van den Staat, en is de verdediging van het Land slechts moeitevol uitstel van hetgeen onvermijdelijk is? — Neen! Holland kan worden gered, en die redding moet worden beproefd. Valse theoriën zijn de oorzaak der ontbinding, waardoor de beschaafde wereld wordt bedreigd. Holland behoort te worden geregeerd, wel overeenkomstig de behoefte van den tijd, maar volgens beginsels die aan de bedoelde theoriën geheel vreemd, in elken tijd toepasselijk zijn.

Deze denkwijze is niet die van het Algemeen; maar de ondervinding der eeuwen heeft er het zegel op gedrukt, en zij is van oudsher de overtuiging der vaders geweest. — Tweemaal is de liberale theorie in werking gebracht: in 1789; hiervan heeft men de vruchten gezien: in 1830; weldra zal het blijken, dat deze tweede triomf nog rijker in gruwelen en verwoestingen is.

Men streefde zich thans niet met de hoop, dat België herovert worden of uit eigen beweging het vorig gezag terugroepen zal. De Koning sta zijne door onderdaan en bondgenoot geschonden regten niet af, ook niet aan een zoon; verheffing tot Frankrijks stedhouder en vasal zou voor het Huis van Oranje vernederend, nutteloos en verderfelijk zijn. Het regt blijve in zijn geheel: elke opoffering daarvan is zonder nut. Doch men verbeelde zich niet dat, dewijl België de onheilen eener omwenteling voor handel, fabrieken, godsdienstvrijheid en adeltrots reeds in ruime mate gevoelt, de terugkeer onder grondwettig of wettig gezag nu of binnen kort mogelijk is. Zoo hieraan ernstig werd gedacht, België zou, vrijwillig of onwillig, eensklaps of, gelijk de Heer *de Stassart* voorgedragen heeft, aanvankelijk met een Onder-Koning, aan Frankrijk worden gehecht. Zachtheid en hetgeen men somtijds, ten onregte, edelmoedigheid noemt, wekt in België niets dan zelfvertrouwen en stoutmoedigheid, op; terwijl het in Holland wantrouwen baart, en de krachten eener trouwhartige Natie verlamt, zonder welke de Dijnastie weinig steun meer bezit.

Men vestige zijne hoop op de Mogendheden niet. Geen gestand aan Tractaten te doen, en het oog-

blik te misbruiken om zich te ontschillen aan den band der Europesche Maatschappij, is een denkbeeld dat eene regtvaardige Staatkunde verwerpt; doch, wanneer het Staats- en Volkerenregt door de Diplomatie voorbij wordt gezien, houde Holland zich aan de regtsbeginselen vast, en bedenke dat een ondergang met eer beter dan een schandelijke ondergang is. Waren onze wenschen verhoord, Nederland zou het eerst en bijna alleen, ten aanhoore der gansche wereld, hebben verklaard dat het regt niet zwichten moet voor berekening van vrees of eigenbelang. Het veldteeken van wanorde en muerij ware hier ten minste niet erkend. Het gedrag der Mogendheden is nooit kortzigtiger en meer van waardigheid ontbloot geweest dan in dezen tijd. Groot waren de fouten vóór en bij de eerste Fransche omwenteling begaan; doch waarlijk, het kon niet worden verwacht dat, als hetzelfde treurspel andermaal, op dezelfde wijs werd gespeeld, de Staatkunde uit zoo vreesselijke ondervinding niets zou hebben geleerd. De Vorsten hebben de voorbereiding tot de zegepraal der liberale factie, waardoor zij over de krachten van geheel Frankrijk beschikken zou, lijdelijk jaren achtereen aaneenhoud; en eene omkeering van beginsels, die de leus is der instorting van elk wettig Gouvernement, met verandering van gezagvoerders en wijziging in den regeringsvorm verward. Nauwelijks zat de Koning der Franschen, als speelpop der partijen, op den troon, waar zijn bloedverwant wederregtelijk en volgens een leer die elk wettig Gouvernement bedreigt, van afgestooten was; of de hulde der Bondgenooten van de verjaagde Dynastie werd, als om strijd, aan zijne voeten gelegd. Zoodra Frankrijk het misdadige beginsel van non-interventie afgekondigd had, keurde men deze omverwerping der eenvoudigste gronden van het Volkerenregt goed; men vleide zich dat eene betuiging, die enkel beteekent, » val mij niet » aan, eer ik om u aan te vallen volkomen gereed » wezen zal, » een uitmuntend plegtanker was. Wanneer, gelijk door Rusland, met de uiterste behoedzaamheid, van het mogelijke eener gewapende interventie gewag werd gemaakt, was het tot handhaving van grensscheiding en Monarchalen vorm; als of hierdoor de onafhankelijkheid der Staten en het wettig gezag kon worden gered. Wat is er tot nu toe te Londen gebeurd? De regten van een getrouw Volk worden; voor zoo ver men uit sommige bijzonderheden en uit vreemde nieuwspapieren oordeelen kan; miskend ten gevalle van de eischen der muerij. Frankrijk legt het zwaard in de schaal, en Europa siddert en zegt dat Frankrijk geen ongelijk heeft. Van vreemden kan ten onzen opzigte niets dan onregtvaardigheid, en, onder schijn van non-interventie, tusschenkomst tot Hollands nadeel worden verwacht. De ondergang van Holland is een offer voorzeker niet te groot, zoo hierdoor hun eigen verderf één dag uitgesteld en afgekocht wordt. De vraag is slechts of Holland het vonnis zijner vernietiging mede onderteekenen, dan wel of wanhoop eenig uitzigt op redding openen zal. Wanneer voor de openbare veiligheid niet meer gezorgd; aan roovers en brandstichters toegang verleend, door omgekeerde toepassing der wet, de misdadige vrijgesproken en zijn slagtoffer bovendien wierd gestraft, dan zou de vreedzame burger, verschanst in eigen huis en erf, verlangend uitzieende en, zoo veel in hem was, mede-

werkende tot herstel van orde en van Maatschappelijk regt, zich enkel verlaten op God en op eigen opoffering en kracht. Zóó doe Holland, zóó doe de Koning der Nederlanden ook nu. Nederland zij tot vervulling zijner pligten als lid der Europeesche vereeniging altijd gereed: doch, wanneer het verguizing en verraad, in plaats van regtmatige bescherming en ondersteuning ontmoet, dan valle het niet lijdelijk en gedwee als het offer der verkrachting van het volkerenregt.

Nu het Jacobinismus in Frankrijk meester geworden is, wiege men zich door geene voorstelling van vrede in slaap. Geen vrede, eer de vrijheid, dat is, de Jacobijnsche vrijheid, over de gansche wereld gezegevierd heeft. Vrede wordt niet gekocht voor grondgebied, of geld: alleen voor het aannemen eener liberale Constitutie, eener verfranschte Staatsregeling, is hij te koop. Dit is de vrede van 1795. Dan blijft Oranje hier langer niet; want ook na hetgeen, grootendeels ten gevolge van raadgevingen, wellicht niet enkel van Belgen, voorgevallen is; houde men zich overtuigd dat geen Vorst uit een Huis, dat *Willem III* onder zijn leden heeft geteld, immer als Satraap van het Fransche Volk over Holland eenig gezag voeren wil. Dan zende men liever de voormalige Prefecten terug. Op voorwaarde van onderverping alleen, kan vrede wezen met een vijand die even trouwloos als geweldig is; met een Gouvernement dat door den wil der volksmenigte bestuurd, of omvergeworpen wordt; volgens overeenkomsten, wier verbindende kracht slechts even duurzaam is als het belang der wederpartij. Daarom zie men thans niet naar rust en welvaren om; die zegeningen zijn voor langen tijd weg. Men zij niet op vrede, maar op eene borstwering van bajonnetten bedacht.

Doch bajonnetten zijn tegen beginsels niet genoeg. De oorlog tegen de Belgen zou van weinig betekenis zijn; doch er bestaat een andere strijd, waarvan de omwenteling in België slechts een gering onderdeel is: een oorlog die niet enkel met het zwaard kan worden gevoerd. Het is de strijd tegen het revolutionair beginsel dat, zegevierend in 1789, in 1814 onderworpen aan het wettig gezag; na vruchteloos in 1821 omwentelingen buiten Frankrijk te hebben bewerkt, thans, getriumfeerd hebbende in Parijs, door prediking of gewapenderhand allerwege voortgeplant wordt. Overal heeft die leer thans aanhangers, magtig door bekwaamheid, door de omstandigheden en door getal. In ons Vaderland, waar het verderfelijke van die leer door den aard van onzen Nationalen aanleg meer dan elders werd verzacht, zijn velen achttingwaardig door bedoeling en goede trouw. De vrijheden en de Nationale ontwikkeling door hen bedoeld moeten inderdaad, doch, naar ons inzien, uit een ander beginsel worden verleend. In den tegenwoordigen toestand van Europa kan eene omwenteling die Holland aan de uiterste vernedering en ellende overleveren zou, enkel en alleen door het aannemen en standvastig toepassen van anti-revolutionaire grondstellingen en door het spoedig daargestellen van groote hervormingen worden gekeerd.

In de Constitutie van 1791 werd een artikel geplaatst, waarbij door de Fransche Natie van elke verovering afgezien werd; den 19 November 1792 vaardigde de

Nationale Vergadering het Decreet uit, waarbij oorlog aan alle Koningen en Aristocraten, en vrede en vriendschap aan elke oproerzuchtige bevolking aangekondigd werd.

Dit was niet te verwonderen: want elke dweepzucht maakt ter verbreiding van haar geloof ook van de geweldigste middelen, gebruik. Doch het was vreemd, dat de wereld door het eerstgemelde artikel werd misleid. Vreemder evenwel is het dat Europa, ook nu, aan de belofte van non-interventie éénige waarde heeft gehecht.

De Mogendheden schijnen zich te hebben verbeeld dat, zoo Frankrijk in rust gelaten wierd, het ook anderen in rust laten zou. Ook die onderstelling strijdt met hetgeen in vroeger tijd voorgevallen is.

De revolutionairen hebben altijd beweerd, dat de omwenteling, ten gevolge van den onberaden aanval der Vorsten, buiten Frankrijks grenzen getreden was. Het is Frankrijk dat aangevallen heeft. De oorlog tegen Oostenrijk, die de opening van het krijgstooneel was, werd, op bevel der triumferende factie, door Lodewijk XVI verklaard. En welke zijn de redenen geweest? Ondersteuning der uitgewekenen; ofschoon hun naauwelijks herbergzaamheid en in geenen deele de vrijheid tot wapening was verleend. Overeenkomsten met andere Mogendheden; ofschoon er geen verbond aangegaan was, en het revolutionaire stelsel, zoo als het in de Constitutie van 1791 verwezenlijkt was, algemeen werd erkend. De beleediging der Souvereiniteit van het Fransche Volk; ofschoon hiermede alleen de beloofde ondersteuning der onteigende Duitsche Vorsten werd bedoeld; waartoe de Keizer gehouden was, als Opperhoofd van het Rijk. Eindelijk de toehereidselen tot den oorlog, ofschoon, terwijl Frankrijk 150.000 man aan de grenzen van Duitschland en van de Nederlanden zamengebragt had, Oostenrijk zijn krijgsmagt in België met 4000 en in Brisgau met 6000 man had vergroot.

Van zulke voorwendsels heeft men zich bediend. De oorlog was van Frankrijks innerlijken toestand het noodzakelijk gevolg, en zoo is het ook thans. Vruchteloos bidden de Mogendheden den toorn van het revolutionair monster af. *C'est un crime de régner*; het is een misdaad in eenig deel der aarde de ontwikkeling tegen te gaan der liberale begrippen, waardoor achtereenvolgens niet enkel ieder Vorst, maar elk die regmatige voorregten bezit, aangevallen wordt.

Van onbillijkheid tegen de meerderheid der Ministers worden wij niet verdacht. Daarom mag in dit blad met te meer vrijmoedigheid worden gezegd dat men van hun invloed eene Staatskunde, meer overeenkomstig met den drang der omstandigheden, meer geschikt tot bemoeiding en ontwikkeling van het getrouwe Volk, te gemoet had gezien. Het is al te waar dat er geen Ministerie bestaat; maar dit neemt uit een zedelijk oogpunt beschouwd, de verantwoordelijkheid van den Minister niet weg. Als de handelwijs van het Gouvernement met zijne overtuiging niet strookt, toone hij aan het Vaderland, meer dan aan zijne ambtsbetrekking, verbonden te zijn. Een getrouw onderdaan onderwerpt zich, wanneer pligt het toelaat, altijd, ook met groote offergave, aan de bevelen van den Vorst: maar werkt, hoedanig ook de regeringsvorm moge zijn, niet mede tot hetgeen hij voor den Staat verderfelijk acht.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 30sten December.

Hervormen en veranderen is aan de orde van den dag.

Daar worden inderdaad groote hervormingen en zonder uitstel vereischt. De Regering ontveinze het zich niet. Voorgaan is haar pligt en belang. Wanneer zij volgt — en onbewegelijk zijn kan men niet — dan is de ondergang van den Staat niet ver af.

Hervormingen moeten niets dan de toepassing der onveranderlijke beginsels, naar aanleiding der veranderlijke omstandigheden, zijn. Een Gouvernement dat, om het gevaar, toegeeflijk omtrent beginselen is, gelijkt een stuurman die het kompas wegwerpt midden in den storm.

Groote hervormingen kunnen, zonder verandering der Grondwet, tot stand worden gebracht. Gedurende den tijd die met grondwettige wijziging verloopt, alles te laten gelijk het is, zou even gevaarlijk wezen als de onschendbaarheid der grondwettige vormen voorbij te willen zien. In den geest der Grondwet en ter bevestiging van den Troon moet een Ministerie de band wezen tusschen den Koning en het Volk, de Raad van State inderdaad de Raad van den Vorst, en de Provinciale en Gemeente-Besturen meer zelfstandige lichamen, door welke al wat plaatselijk is, met spoed en kennis van zaken worde beslist.

Het schijnt wel dat de Grondwet, ofschoon niet voornamelijk ten gevolge van den Belgischen opstand, gewichtige verbeteringen kan ondergaan; die, dewijl men zóó scherpziende ten aanzien van gebreken wordt, gedeeltelijk althans, noodzakelijk mogen worden genoemd. Bij voorbeeld, de verantwoordelijkheid der Ministers, nimmer evenwel als of er anders geene onschendbaarheid van den Koning bestond, maar als waarborg van een Ministerie, zonder hetwelk de Volksvertegenwoordiging of magteloos, of alvermogene wordt: een grooter getal leden voor de tweede Kamer: niet in elke Provincie een Hof, en de benoeming van leden voor den Hoogen Raad en voor de Geregtshoven door het Gouvernement.

Men onderstelle niet dat de Staat zonder, veel min enkel door hervormingen in Grondwet en Be-

stuur zal worden gered. Alleen door opwekking en leiding van den Nationalen geest, die zóó ligt voortsluimeren en, plotseling ontwaakt, zoo ligt afdwalen kan; alleen door eene Staatskunde die, op grond van pligtgevoel en van vertrouwen op god, in geen geval de regtsbeginsels overtreedt; alleen door de Godsdienst te beschouwen als oorsprong der zedelijkheid, als grondslag van het regt, als blijvende waarborg van een geregelde Maatschappij, hierdoor slechts regeert men, zoo al niet volgens den geest der eeuw, toch overeenkomstig de behoefte van dezen hachelijken tijd.

Velen verwonderen zich over de stelling der *Nederlandsche Gedachten*, dat de Grondwet op het Christendom is gebouwd. Het zal dus niet overbodig wezen, te doen zien uit welke redenering die stelling afgeleid wordt.

De Vereenigde-Nederlanden waren, met bijna geheel Europa, en bij uitnemendheid, een Christelijk Land. In 1795 geraakten Oranje en Hervorming uit den Staat. In 1813 keerde Oranje, en tevens, eenigermate althans, de invloed der Hervorming daarin terug. Volgens de Grondwet van 1815 werd de Koning niet, gelijk vroeger de Souvereine Vorst, tot belijdenis van de Hervorming verplicht; doch deze concessie aan de Roomsche-Catholijken was geen verzaking van het Christendom, geene zoodanige afscheiding tusschen Staat en Kerk als het Liberalismus bedoelt. Het beginsel van verdraagzaamheid op Christelijke liefde gegrond, bleef in stand voor het gansche Rijk. En, zoo de vereeniging *innig* wezen moest, naar ons inzien, te regt. Want zoodra de Roomsche-Catholijke kerk niet alleenheerschende was, moest verdraagzaamheid uit geloof, aan ieder Christen aangenamer wezen dan eene gelijkstelling, die uit een trotsch en onverschillig ongeloof ontspruit.

Misschien hebben wij ons van de bedoelingen der ontwerpers van de Grondwet in 1813 en 1815, alsmede van die der Notabelen en der dubbelde Vergadering van de Staten-Generaal, te gunstige denkbeelden gevormd. Misschien hebben de meesten hunner inder-

daad geen Nationaal Christendom gewild. Misschien, door den hooggeroemden geest der tijden verblind, die volkomen afseiding bedoeld, welke den Staat van een onmisbaren grondslag berooft. Dit blijkt; dat, althans na 1815, de Grondwet ook ten dezen opzichte in een liberalen zin toegepast werd; en dat men over het algemeen die opvatting als overeenkomstig met de letter en den geest der Staatsregeling aangemerkt en haar niet zelden toegejuicht heeft.

Doch, is de opvatting der *Nederlandsche Gedachten* onjuist, dan volgt er uit dat bij het ontwerpen der Grondwet, eene groote en verderfelijke dwaling is begaan. Het liberalismus op dit punt is eene der voornaamste oorzaken, door welke België in onrust is gebracht, en waarom Holland zoo weinig wezenlijke veerkracht bezit. Eene Regering die zich niet aan de voorschriften van een bepaalde Godsdienst verbindt, heeft ten laatste slechts menschelijke wijsheid en menschelijke willekeur tot rigtsnoer en steun. Een Staat die geen Godsdienst erkent, werkt tot het verval van regtsgevoel en zedelijkheid mee; en een Christenvolk, gelijk de Hollandsche Natie altijd is geweest, begaat, wanneer het zich aan den invloed van het Evangelie onttrekt, een Nationaal vergriep, waarvan het niet te verwonderen is, indien het, gelijk de meening onzer niet bijgeloovige en ook niet ongeloovige Vadersen was, door blijken van gods ongenoegen wordt achtervolgd.

Maar, voert men ons te gemoet, wat is het, dat gij eigenlijk bedoelt? — Niets dan hetgeen, eer de nieuwere wijsbegeerte haar verderfelijken invloed verkreeg, altijd plaats gevonden heeft. Nu ten minste nadat België, op welke wijs ook, inderdaad afgescheiden is, zou, al wierd eene wijziging der Grondwet vereischt, het Evangelie volgens de belijdenis der Hervormde kerk, als van oudsher, de erkende grondslag kunnen wezen der handelingen van het Gouvernement. De Kerk beschermd door den Staat, en de Staat — gelijk in de wetgeving, in het openbaar onderwijs en uit den geest van het bestuur duidelijk wezen zou — geheiligt worden door de Kerk. Liefderijke bescherming zou ten aanzien van elke Christelijke gezindheid, en vrijheid van Godsdienstige begrippen een vaste stelregel zijn. In een Catholijk gewest, hetwelk misschien afzonderlijk en meer naar eigen wenschen en behoeften kon worden geregeerd, zouden, meer nog dan ten aanzien van België is geschied, voldoende waarborgen voor de onafhankelijkheid der R. C. Kerk moeten worden verleend.

Het doordrijven echter van dergelijke verandering kan, waar overtuiging ontbreekt, niet wenschelijk worden geacht. Ongeloof ter goeder trouw is beter dan huichelarij. Het Christendom te belijden is de beste Staatskunde; namelijk wanneer die belijdenis niet uit Staatskunde ontspruit. Zoek *eerst* het Koningrijke gons en zijne gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden.

Het Gemeenebest der Vereenigde Nederlanden heeft getoond wat het Christelijk geloof ter bevordering van Nationale welvaart en grootheid vermag. Hier vooral zou het Christendom op nieuw het levensbeginsel van den Staat moeten zijn. Wie berekent welken invloed zulks op het lot van Nederland en van Europa in de tegenwoordige oogenblikken uitoefenen zou?

Zoo dit geen plaats hebben kan, rust er op de Hervormde Kerk en op ieder Christen een belangrijke pligt.

De Hervormde Kerk, weleer het fundament van den Nederlandschen Staat, moet, zorgende dat haar inrigting, leer en bestier van het Gouvernement onafhankelijk zij, bovenal ijverig wezen in het behoud en in de verlevendiging van dat stellig geloof, zonder hetwelk afkeer tegen de R. C. Kerk geenszins tegen verlooehening van het wezenlijke Christendom behoedt.

Ieder Christen bedenke wel dat, als er geen verband is tusschen Christendom en Staat, hij, ook uit dien hoofde, openlijk zijn geloof belijden en naleven moet. Wanneer stellig afgekondigd wierd dat aan regt en billijkheid, wat Staats-aangelegenheden betreft, voortaan geene verbindende kracht toegekend werd; dan voorzeker zou ieder braaf ingezeten, getroffen door het nadeel van zoodanig besluit, en voor den Staat en voor alle betrekkingen in de Maatschappij; zich dubbel beijveren door woord en daad zijn eerbied voor onveranderlijke regtsbeginsels te doen zien. En zou men dan niet hetzelfde ten aanzien van het Christendom doen? Wanneer ieder Christen, elk Christen-huisgezin aan die verplichting voldoet, is dit het zekerste middel tot vorming van een Christelijk Volk, dat de ware grondslag van een Christenstaat is.

De meening der *Nederlandsche Gedachten* is zonder gevaar voor de Maatschappij. Zij verlangen overtuiging, geen overreding, geen list, geen geweld. Zij bedoelen uitbreiding van een geloof dat voor den ongeloovigen een nuttig bijgeloof is, en buiten hetwelk de geloovige geen troost in leven of in sterven bezit.

Dit geloof heeft Nederland en Oranje in vroeger eeuwen gesterkt. Het zij beider toevlugt ook thans, nu voor een Volk dat aan waarheid en regt getrouw blijven wil, geen kracht of uitzigt bestaat in hetgeen bloot menschelijk is. Die wensch kan vruchteloos zijn, maar het Geloof is voor den Christen, ook als hij over het Vaderland treurt, altijd genoeg. De wereld gaat voorbij; de belofte der Evangeliebladeren blijft.

Het is waarlijk betreurenswaardig dat menigeen, wiens gevoelen door stand en betrekking grooten invloed op anderen heeft, zelfs nu den wezenlijken aard der Fransche omwenteling zoo weinig doorziet.

Men zegge vrij op beslissenden toon dat de Bourbons niet waren op de hoogte hunner eeuw, dat zij te veel invloed aan de Geestelijkheid verleend en het Charter niet ter goeder trouw ten uitvoer hebben gelegd; stellingen die vatbaar voor gegronde tegenspraak zijn: men roeme, bij het geen in Julij is gebeurd, hoogelijk een gematigdheid die vooral uit het weinig beteekenende der grieven en uit de flauwheid van den tegenstand ontsproot; men ontkenne — hetgeen evenwel door de Fransche liberalen met schaantelooze openhartigheid wordt erkend — dat redding van den Staat, zonder buitengewone middelen, onmogelijk was, dat het sedert lang op de Dynastie en even zeer op het Charter was gemunt, en dat de Troon door vijftienjarige ondermijning ingestort is. Doch welk ook het partijdig oordeel over de aanleiding tot de omwenteling zij, men vrage zich; het is een vraag waarvan Europas toekomst afhankelijk is; men vrage zich zonder vooringenomenheid af, waarin het wezen van die omwenteling bestaat.

Sommige revolutien zijn even regtmatig in oorsprong als in strekking geweest. Uit verregaande onderdrukking ontstaan, bedoelden en bewerkten zij het behoud van vrijheid en regt. Door omwentelingen van dien aard werd in Zwitserland en Holland een onafhankelijke Staat gevormd. Men week van de bestaande regten en betrekkingen niet willekeurig, maar gedwongen af; en de wijziging was niet begin van omkeering, maar voorwaarde van behoud. Onder zoodanige revolutien moet ook die van 1688 in Engeland, en zelfs in sommige opzigten die van Noord-Amerika worden geteld. Instandhouding was niet de bedriegelijke leus, maar het wezenlijke doel. Zoodanige verandering wordt oneigenlijk revolutie genoemd. Het te Parijs gebeurde met deze toonee-

len van volksgrootheid te stellen op ééne lijn, is een heiligschennis aan de asch der vaderen gepleegd.

Een ander soort van omwentelingen zijn die, waarbij zonder noodzakelijkheid en regt, het wettig gezag verplaatst, en somtijds de Staat omgekeerd wordt. Dikwerf werd een brave Vorst het offer van muiterij en verraad: dikwerf eene Dynastie door zamenzwering en oproer verjaagd: dikwerf eene Aristocratie vervangen door een heerschzuchtigen veldheer, of door de eergierige voorstanders van een meer Democratisch bestuur. Schandelijk is de daad; doch het nieuwe Gouvernement vereenigt zich met de belangen van het Volk; neemt in aanzien en in krachten gedurig toe, en de tijd werpt een sluijer over hetgeen onwettig en misdadig is geweest. Een Rijk uit dergelijke revolutie ontstaan, wordt eenmaal, doch, toen het regt geëerbiedigd werd, niet terstond, opgenomen in de groote Volkeren-Maatschappij.

De meeste Mogendheden; van het revolutionaire Engeland, dat elke verkrachting van het regt toegejuicht heeft, spreken wij niet; hebben in de verheffing van den Koning der Franschen zoodanige omwenteling gezien of willen zien. — De Hertog van Orleans had, wel is waar, een jeugdigen bloedverwant van het wettig erfregt beroofd; ook had de volksbeweging, ter handhaving van het Charter geschied, zeer groote veranderingen in de Staatsregeling gebragt: maar het was, meende men, beter dit een en ander, als 't ware, door de vingers te zien, en met het erkennen van een Vorst, die naauwelijks den geroofden zetel in bezit genomen had, de aanleiding te vermijden tot een algemeenen krijg.

Het wezen der zaak zag men voorbij. Hetgeen te Parijs voorgevallen is, was meer dan eene revolutie, het was tevens de triump van het revolutionair beginsel. De theorie, dat gezag en regt altijd en overal op het gevoelen en den wil der meerderheid berust, werd tot grondslag der nieuwe orde van zaken gelegd.

Het was dus niet enkel eene onttrooning van den Vorst, eene verbanning van zijn Huis, maar eene omkeering der Maatschappij. Deze omkeering werd niet bij toeval, door afdwaling, en ten gevolge van den drang der onbedwingbare omstandigheden, bewerkt: zij was sedert het ontkiemen der omwentelingsleer, in 1789 en na de terugkomst der Bourbons, het onveranderlijke doel. De vrijheden in het Charter waren slechts het vaste punt, waarop het werktuig ter omverwerping van het Staatsgebouw werd gesteld.

Frankrijk is in een revolutionairen toestand. Deze

ontstaat overal waar; al is het, gelijk nu in Engeland, zonder revolutie; het revolutionair beginsel aangenomen wordt. Die toestand brengt, als 't ware, eene gestadige omwenteling te weeg. Het uitzigt op bestendigheid valt weg. Eene omwenteling is naauwelijks tot stand, of eene andere omwenteling is nabij. Hoe kan het anders? Elk revolutionair Gouvernement, zoo lang het niet tiranniek wezen kan, hangt van de wufte meening eener verleide bevolking geheel af.

De Staatsregeling moest dus, in den eigenlijken zin, ten onderste boven worden gekeerd. Dit is slechts gedeeltelijk gebeurd. Het Charter van 7 Augustus, hetwelk alle gezag aan den Koning en aan de Pairs ontam, geen perken aan de vrijheid omschreef, en de Nationale gardes tot handhavers der Grondwet heeft gemaakt, was een treffelijk begin. Doch het spreekt van zelf dat een Koning en Pairs, dat Gedeputeerden wier aanwezen uit het vorige Charter is ontleend, wel in eene Staatsregeling, gelijk zij voorzigtigheids halve in het eerst werd gemaakt, maar thans niet meer kunnen worden geduld. De tegenwoordige orde van zaken is blijkbaar eene transitie geweest. Men is nu sterk genoeg om openhartig te zijn. Daar moet eenheid en harmonie in den Staat worden gebracht, door afschaffing van al wat aan de belangen en de driften der numerieke meerderheid hinderlijk is.

Zoodra de leer der Volkssouvereiniteit gezegevierd had, was het uitgemaakt dat het Jacobinismus de overhand verkrijgen, en ook dat Frankrijk de triomf van die leer door de gansche wereld heen, en des noods gewapenderhand, uitbreiden zou.

Zoo in Frankrijk het wettig gezag onherroepelijk valt, dan is er voor dat land geen einde eener langdurige anarchie, dan het despotiek gezag. Ook voor Europa bij den onweêrstaanbaren invloed van den Franschen geest, schijnt hetzelfde lot bereid; met dit onderscheid evenwel, dat Frankrijk zich door krijgsoeroem en overheersching, ten onzen koste, schadeloos stellen zal. De overtuiging hiervan zou, onder gods zegen, de wereld voor onheilen zonder tal, en Europas kabinetten voor eene zware verantwoording hebben behoed.

Men verduistere toch het onderscheid niet tusschen vrijheid waarvan elk welgeplaatst hart de waarde gevoelt, en die onzalige leer, waarmede geen vrijheid dan van het losgelaten gepeupel en geen regt dan de

willekeur der overmagt mogelijk is. Grootte beproeving is welligt naderbij dan men vermoedt. Aan dwaalbegrippen ontscheurd, aan het Geloof van Christelijke en vrijheidlievende vadersen gehecht, zal Nederland kunnen toonen dat zedelijke kracht alle berekening beschaamt, en dat in allen gevalle een Volk, al is het niet op den duur tegen honderdvoudige overmagt bestand, groot kan wezen nog in zijn val en ook onder een slavenjuk vrij.

Het is ter verontschuldiging onzer Ministers niet genoeg te zeggen: »de Koning heeft het gewild.» Het moge wezen dat door sommigen onder hen de dringende noodzakelijkheid van openhartig en Nationaal te regeren wordt gevoeld; door in hun betrekking te blijven, keuren zij, voor het oog der Natie, de Staatskunde van het Gouvernement goed. Met regt zal hun te gemoet worden gevoerd dat zij, ter verkrijging van hetgeen ook hun tot redding van den Staat noodzakelijk scheen, niet al wat in hun vermogen was, hebben gedaan. Nederland wordt door inwendig en buitenlandsch gevaar bedreigd. Niet slechts openhartig en vrijmoedig behooren zij te wezen, maar dit te zijn op de meest doeltreffende wijs. Het gemis van een Ministerie wordt door zelfstandigheid der Ministers vergoed. Noch de Natie, noch de Vorst zal dankbaar wezen dat men met de meest indruk makende openlegging zijner gevoelens wacht tot dat elke waarschuwing nutteloos is.

De in alle opzichten onregtvaardige veroordeeling der gewezen Ministers van Karel X, waardoor de Kamer der Pairs met het geweten getransigeneerd, en te vergeefs haar aanstaande vernietiging afgebeden heeft, brengt in den stand der partijen geene wezenlijke verandering te weeg. Wordt het leven der Ministers nu gespaard, en keert het te leurgestelde Volk thans naar de voorsteden terug, de Koning evenwel, zoo hij *le trône populaire entouré d'institutions républicaines* nog eenigen tijd in bezit houden wil, zal spoedig moeten overgaan tot hetgeen het eigenlijke doel der volksbeweging was; afschaffing der Pairs; kiesregt van meer Democratischen aard; en wegzending van een Ministerie, waarvan het Liberalismus niet voortvarend en niet oorlogzuchtig genoeg is.

Engeland wil niet dat Ierland, door gewelddadige verbreking der Unie, onafhankelijk zij, en Ruslands gebied zwerft dat de opstand der ondankbare Polen niet ongestraft blijven zal. En de Koning der Franschen en de onafhankelijkheid van Belgie is erkend! Men behoort regtvaardig te wezen altijd en uit pligt, niet somtijds en uit eigenbelang.

Wanneer men telkens wat, blijkens ondervinding en redenering, zeker is, enkel als *waarschijnlijk* beschouwt, dan maakt men zich meestal gereed voor hetgeen men nog *mogelijk* acht; en tot hetgeen niet gebeurt, volkomen bereid, wordt men door hetgeen vooruit had kunnen worden gezien, op betreurenswaardige wijze verrast.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Donderdag den 13^{den} January.

De gevolmagtigden der vijf Mogendheden te Londen hebben, zoo als uit de geheele toedragt hunner handelingen niet langer twijfelachtig schijnt, de onafhankelijkheid van Belgie, op de voor den wettigen Souverein meest hoonende wijze, als beginsel voor verdere onderhandelingen erkend.

Van Frankrijk en Engeland moest dit worden verwacht: want het strookt volkomen met de beginsels naar welke de Koning der Franschen regeren moet, en die het Engelsch Ministerie openlijk aangenomen heeft. Bovendien Belgie wordt onmiddellijk onder Frankrijks invloed geplaatst; Engeland maakt wellicht reeds een Commerce-tractaat gereed.

Doch wie had dit van Rusland, Oostenrijk en Pruisen te gemoet kunnen zien? Het is waar, zij blijven zich, na het erkennen van Lodewyk Philippus, gelijk: doch zich gelijk te blijven kan niet raadzaam worden geacht, als men het pad van schande en van verderf ingetreden is.

Men offert een trouwen bondgenoot op.

Men verbreekt de Tractaten, waarop het Statenstelsel van Europa rust.

Men schendt de beloften aan het huis van Oranje, ten aanzien van het voortdurend bezit van Belgie, gedaan.

Men wettigt een stand van zaken die, daargesteld door verraad en muiterij, nog even verward als onzeker en wankelbaar is.

Men voegt zich bij de rebellen, en ontnemt aan den Koning de helft van zijn Rijk. Men intervenueert, ten behoeve van muitelingen, in de binnenlandsche twisten van een onafhankelijken Staat.

Men ontzegt den Koning het regt om, in geval eener contra-revolutie ten voordeele van zijn Huis, de afgevallen Gewesten terug te doen keeren onder het wettig gezag. Zoo Belgie onafhankelijk is, dan wordt straks elke poging van dien aard interventie in de aangelegenheden eener zelfstandige Monarchie.

Men maakt Belgie Fransch en stelt Holland bloot om door Frankrijk te worden overheerd.

Ziedaar eene behandeling van den Koning en van den

Nederlandschen Staat, die van een revolutionaire diplomatie getuigt.

En evenwel bij zoodanige verkrachting van het regt, door welke sommige gezanten waarschijnlijk hun volmagt te buiten zijn gegaan, wordt terstond door velen beweerd, dat de Koning niet te spoedig op denzelfden grondslag eener volkomene onafhankelijkheid, met de opstandelingen onderhandelen kan. Die aldus spreken, schijnen niet genoeg op de waardigheid van het Gouvernement, op de eer der Natie en op de toekomst, te veel misschien op het belang van den handel en van het oogenblik te hebben gelet.

Het is te vreezen, dat ook die bekrompene berekening bedriegt. Zij verlangen dat de voorwaarden eener scheiding worden bepaald. Noodzakelijk is het hiertoe niet, dat de Koning, dat Holland vernedering en verguizing onderga. De regeling der voorwaarden, voor zoo ver die mogt worden vereischt om de wapenen neder te kunnen leggen, zou, zonder erkenning van den opgeworpen Staat en zonder vrede, die in deze oogenblikken nutteloos, bedriegelijk en schadelijk wezen zou, onder bemiddeling der Mogendheden plaats kunnen hebben. Doch, zoo men gunstige of regtmatige schikkingen verwacht, zal men te leur worden gesteld. Meer dan één dagblad rekent al met prijzenswaardige naauwlettendheid uit, wat er van Belgie te vorderen is. Die moeite kan worden gespaard. — Hoe dan? — Omdat Belgie niets dan gedwongen teruggeven zal, en dat, wanneer Frankrijk Belgie ondersteunt en geene der Mogendheden Frankrijk tegenspreken durft, het dwingen ten minste moeilijk valt.

Afstand der regten die het Huis van Oranje en die ook de Nederlandsche Staat op Belgie bezit, ware zonder nut. Het goedkeuren van geheel willekeurige en hoogst onregtvaardige beschikking zou de maatstaf onzer kleinmoedigheid, en het voortteeken van nog erger vernedering zijn.

Het is te verwachten, dat van wege den Koning, uit aanmerking van hetgeen hij verschuldigd is niet aan zich zelve alleen, maar ook aan het Rijk, met nadruk

tegen deze schennis van Tractaten en Volkerenregt zal worden geprotesteerd.

Maar wat behoort de Regering vervolgens te doen?

Moeijelijke vraag, gelijk uit de menigvuldigheid en verscheidenheid der antwoorden blijkt. Het beslissen zou, ook om de onwetendheid in welke men ten aanzien van vele gewichtige onderwerpen verkeert, vermetelheid en aanmatiging zijn. Dit kan echter in het algemeen worden gezegd; eene Regering behoort een plan te hebben; zij moet weten wat zij wil, daar zij anders de slavin der omstandigheden wordt. Zoodanig plan moet niet naar willekeur worden gemaakt: allereerst op de regten en belangen der Vereenigde Nederlanden bedacht, werke men, voor zoo ver dit tevens mogelijk is, mede om de revolutie in België en in Europa tegen te gaan. Zoodanig plan dient, althans in de hoofdstrekking, te worden opgelegd. Het blijkt en, naarmate Nationale medewerking meer wordt vereischt, zal het nog duidelijker zijn, dat geheimhouding, wanneer zij niet volstrekt wordt vereischt, nutteloos en verderfelijk is.

Wat in België gebeurt, blijft voor Holland van het hoogste belang. De haat tegen de Hollanders en de zucht naar scheiding zijn het voorbijgaande gevolg van kunstmatige opruijing geweest. Had men den wezenlijken aard der rebellie doorzien, het oproer ware veel ligt zonder veel moeite gestuit. Eene factie werd te zeer als Natie beschouwd: de Natie voegde zich bij haar, toen men geen ander Gouvernement had. Thans heerscht overal teleurstelling, gebrek, verachting der lieden, die zich en hun vrienden in het bewind hebben gesteld, terugwensching der voorregten die handel, nijverheid en fabriekwezen genoot. De Adel en de Geestelijkheid zijn voor den vermeederenden Franschen invloed beducht. Het lot der bevolking wordt ondragelijker met iederen dag: en in meer dan ééne groote stad is de uitbarsting van het Volksongewoen nabij.

Dit alles evenwel is geen waarborg eener spoedige terugkeering of veel afdoende toenadering tot het wettig gezag. Herwinnen is moeilijk, waar behouden mischien niet zeer moeilijk was. De bevolking ziet minder naar Oranje of Holland, dan uit eigen belang en nood, naar ietsverandering, hoedanig ook, uit. Geen twijfel dat, zoo België naar de Hollandsche zijde overhellet, de Fransche Natie door de liberalen geleid, trots alle onafhankelijkheidsverklaring, tusschentreden zou. Bovendien is het overbekend dat tegen eene her-

eeniging op den vorigen voet in Holland onverwinnelijke afkeer bestaat. Geen wonder: want, zoo de vereeniging voortgeduurd had, zou Holland, uit den aard der zaak, de kern eener Nederlandsche Monarchie, desniettemin aan België en dus aan Frankrijk ondergeschikt zijn geweest. Het zenden van troepen, wanneer in sommige steden eene beweging ten gunste van het Huis van Oranje plaats hebben mogt, zou in verscheiden opzichten thans meer dan bedenkelijk zijn.

Aan den anderen kant is het vreemd, dat menigeen met zoo veel vertrouwen van het op zich zelf staande Holland gewaagt en, op eigen kracht volkomen gerust, het lot van België als eene voor Holland bijna onverschillige zaak aanschouwt. Dit zou dragelijk zijn, indien men tevens op de wezenlijke bronnen van Nationale kracht teruggewezen wierd; maar door handelsvrijheid alleen, hoe wenschelijk ook, wordt men niet behoeft. Billijke voorwaarden van scheiding zijn thans ook voor baatzuchtige vernedering niet te koop. Van waar de grootspraak, als of de redding en de bloei van Holland slechts door halstarrigheid van het Gouvernement tegengehouden wierd? Zoo Holland belast blijft met de schuld, zoo het geen schadeloosstelling of te gemoetkoming ontvangt, dan is het redmiddel, of verhooging van belastingen die reeds hoog opgedreven zijn, of vernietiging van het crediet, die nog erger dan verhoogde belastingen is. Zoo de revolutie, door of zonder inlijving met Frankrijk, in België de overhand behoudt, grenst Holland, hetwelk thans weinig op bondgenooten rekenen kan, onmiddellijk aan het magtige, rustelooze en onwentelingsgezinde Volk, dat sedert twee eeuwen de doodvijand van Nederlands vrijheid en onafhankelijkheid is. Het valt gemakkelijk te zeggen, dat men België geheel van zich afwerpen moet; doch de Nederlandsche Staat is niet in veiligheid gesteld, omdat men België verliest.

De Koning is in een zeer moeilijken toestand geplaatst, waarin hij aan onberaden eischen ook uit het Noorden, ten aanzien van een afstand, geen gehoor verleen kan; en dit zou meer algemeen zijn erkend, indien de Regering altijd het Nederlandsche beginsel als grondwettigen steun der Monarchie aangemerkt had; voorts bij den opstand, en vooral toen met de rebellen in onderhandeling getreden werd, de zelfstandigheid der getrouwe Gewesten en de voortduring van het Rijk openlijk tot grondslag van haar verder gedrag aangenomen, en Holland omtrent den aard eener gewijzigde betrekking op alle of sommige Zuidelijke Gewesten gerust gesteld had.

Het valt ligter te zeggen wat in de toekomst wenschelijk dan wat mogelijk is. Men heeft in 1815 te weinig eerbied voor oude herkomsten en regten gehad. Eene eigen Staatsregeling, waarbij het onderscheid van stenden en van provincien in acht genomen wierd, zou België tot een wezenlijken voormuur tegen Frankrijk hebben gemaakt. Doch men was toen te bevreesd voor schaduwbeelden uit vroeger tijd. Er was en misschien is er nog in België, zoo lang het op zich zelf staat, geene duurzaamheid voor een gezag, dat in Adel en Geestelijkheid geen ondersteuning bezit. De zege der Ultramontaansche partij, in zoo ver zij het Liberalismus slechts als middel gebruikt, zou welligt de voor Holland minst ongunstige wending der Belgische onlusten zijn.

Twee Constitutionele Monarchiën met eene ruime mate van vrijheid, met gelijke regten en onder denzelfden Vorst, zouden nevens elkander niet lang kunnen bestaan. Misschien evenwel zou het voor Holland nuttig zijn geweest, dat een deel van België gebleven ware onder de Souvereiniteit van den Koning, of van een ander lid uit zijn geslacht. Ook wenschelijk wellicht de vestiging eener zelfstandige Monarchie, al ware het onder vreemde heerschappij: eener Monarchie waar de Regering niet is bij het Volk. Doch bestaat er tot dit een en ander mogelijkheid? Zouden er voor het daarstellen van een Staat, waar vrijheid en orde niet buitengesloten was, nog kansen overig zijn? En is er in Frankrijk niet eene zeer magtige partij die weldra geheel meester zal wezen, en de daarstelling of voortdoring van een welingerigt Gouvernement geenszins veroorloven zal?

De Koning beware de regten van zijn Huis en van het Rijk, aan welks hoofd hij zich bevindt. Afstand levert of in het geheel geen voordeelen op, of althans niets dat in eenige evenredigheid zij met het verlies. De terugkeering van een tijdperk van orde en regt is geene onmogelijkheid; en eene opoffering is te groot, die met eigen waardigheid en pligt niet verenigbaar is.

Doch, zoo het twijfelachtig is of er iets en wat er ten aanzien van België moet worden gedaan, het is duidelijk dat ten aanzien van Holland veel geschieden moet en geschieden kan.

Zeer opmerkelijk is de gesteldheid van het Hollandsche Volk. Betamelijke ondergeschiktheid, gelijk zij uit Godsdienstigheid ontspruit en met zin voor vrijheid in eerbiedwaardige vereeniging staat, heeft, bij het

algemeen, nog geen plaats voor begeerte naar plotselinge veranderingen gemaakt. De band tusschen Holland en Oranje is niet geslaakt; en, hoewel de laatste jaren min gunstig op de Natie hebben gewerkt, en de voortgang van wanbegrippen slechts voor een tijd door ingenomenheid tegen de Belgen is gestuit; zoo kan het Gouvernement thans nog het middenpunt eener Nationale ontwikkeling zijn, waardoor Holland zich het Holland van vroeger dagen waardig betoonen zou.

Eene algemeene herziening der Grondwet, wel verre van te leiden naar dit doel, zou het begin wezen van den ondergang der Monarchie. De weg tot behoud is, naar ons inzien: regeren, en regeren in den Nederlandschen zin.

Hiertoe moet de Grondwet, overeenkomstig haar geest, ten uitvoer worden gelegd. Het zij, niet uit bedilzucht, niet zonder levendig gevoel dat het verbeteren moeilijk is; maar met bescheidenheid en ernst zij aan elk die het beoordeelen kan, en vooral aan eene welgezinde Regering gevraagd: Zijn de Ministers, de Raad van State, de Staten-Generaal, de Provinciale Staten, hetgeen zij, in het belang van den Koning en van het Volk, behooren te zijn? Is er in de instellingen leven en kracht, en tusschen de instellingen vereeniging of verband? Is de Kroon meer dan een middenpunt van administratief bestuur, zonder invloed tot vorming en leiding van den publieken geest? Het is te vreezen dat, als eene partij, door den geest des tijds en door de omstandigheden ondersteund, de Regering dwingen en de Natie medesleepe wil, de wederstand gering wezen zal. Indien het aan gestadige en openlijke handhaving der ware beginsels en aan een natuurlijk en blijvend vereenigingspunt voor de welgezinden ontbreekt, is het welgelukken van een aanval niet twijfelachtig meer.

Regeren in den Nederlandschen zin is geenszins regeren met de meening van den dag. Het is regeren overeenkomstig het karakter van het Nederlandsche Volk; een karakter door het Christendom gevormd, en dat uitgemunt heeft door bedachtzaamheid, volharding, vrijheidsliefde en vaderlandschen zin. Dit karakter in stand te houden en te veredelen, zij het doel van het Gouvernement en van elk, die Nederlands welzijn bevorderen wil. Zóó is het dat men waarborgen verkrijgt, zonder welke al het overige weinigbeteekenend is, en waardoor het verschiet nog opgehelderd wordt, ook als de onregtvaardigheid triumpheert.

De Protestanten en de Catholijken, indien beide waarlijk Christenen zijn, hebben bij het tegengaan van binnenlandsche woeling tweederlei gemeenschappelijk belang.

De revolutie, gelijk zij in Frankrijk haar hoofdzetel heeft, is niet anti-Catholijk en anti-Christelijk alleen, maar leidt naar ongeloof en ongodisterij. In Frankrijk blijkt reeds dat de vrijheid voor allen en in alles, niet voor de Roomsche-Catholijke Geestelijkheid, noch in het stuk van haar Godsdienst bestaat. Nog een weinig meer Fransche invloed; en hetzelfde zal in België worden gezien.

De revolutie onderwerpt den gezeten burger aan de plunderzieke heerschappij van het gemeen. Dit is een onheil dat allen, zonder onderscheid van Godsdienst, bedreigt.

Het is bekend dat sommige Catholijken in eene vernietiging der bestaande Maatschappijen het middel en de voorwaarde eener toekomstige zegepraal van het Catholicismus meenen te zien. Zij achten zich tot verhaasting van dat oogenblik verplicht. Is het dan geoorloofd hetgeen misdaad is, te doen, opdat het goede er uit voortspruiten zou?

Het is te verwachten, dat Keizer Nicolaas de gedragingen zijner gezanten te Londen afkeuren zal. Het gebeurde in Polen is aan dat in België gelijk: hij moet of nergens of overal de handhaver willen wezen van orde en wettig gezag.

Ook baat het niet dit slechts waar eigenbelang betrokken is, te willen zijn. Duidelijk is het nu dat de oorlog, naarmate men dien langer ontweek, telkens onvermijdelijker en voor de goede zaak bedenkelijker werd. De triumpf der Volks-Souvereiniteit is een algemeene oorlogsverklaring geweest: en al is de Koning der Franschen, al is de Volksoppermagt in België erkend, Europa zal, om Polen of om elk ander land of gewest, zoodra het revolutionair beginsel ernstigen wederstand ontmoet, in vlam worden gezet.

Het voor Frankrijk alleen gewenschte Protocol der Conferentie te Londen van 20 December, waarbij men

met de onafhankelijkheid van België en de verwezenlijking der revolutie-leer de Tractaten van 1815 verenigen wil, voldoet ook aan de Belgische opstandelingen niet.

Zoo gaat het altijd wanneer men tusschen regt en onregt een middenweg kiest. Gehaat door allen, wordt men verachtelijk zonder nut.

Over de erkenning der onafhankelijkheid van België;
Leyden, 31 Dec. 1830.

In deze uitmuntende brochure, die wel in handen van onze en ook van vreemde Staatslieden behoorde te zijn, en waarvan wij nader verslag hopen te doen, wordt op overtuigende wijze betoogd, dat zoodanige erkenning noch door de Mogendheden, noch door den Koning, zonder miskenning van het belang, zoowel van dit Rijk als van Europa in het algemeen, plaats hebben kan. » Beradenheid weet voor de overmagt des oogenblik » te zwichten, zonder de eer, zonder het recht op de » toekomst te verzaken. Een tijd van wederopbouwen » zal de slooping der tegenwoordige vormen van het » Gemeenebest der Volken vervangen. Moge ons » uitzigt op dien tijd niet door eigen schuld worden » verduisterd. » Deze behartigingswaardige wensch is het besluit van een opstel dat over vele gewichtige punten van onzen tegenwoordigen toestand het licht van heldere en juiste redenering verspreidt.

Een gerucht, waaraan misschien niet veel waarde kan worden gehecht, kondigt eene verandering in het Engelsch Ministerie aan, die Sir Peel aan het hoofd plaatsen zou. Dat zou, als 't ware, een achtste Augustus in Engeland zijn. Nadat de teugel losgelaten werd, valt het weder inteugelen niet ligt. Staatslieden verliezen hun kracht, zoodra zij, door omstandigheden bedwelmd, aan beginsels vaarwel hebben gezegd; en dit was, gelijk met Lord Wellington, zoo ook met den Heer Peel het geval. Niet van de zoodanigen kan uitredding worden verwacht. Laat ons, verlaten en verongelijkt, op eigen hulpmiddelen zien, en bovenal op god, die ze verleent en alleen zegenen kan.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Dingsdag den 18^{den} January.

Eensgezindheid, op beginselen gegrond, is hetgeen Nederland thans in de eerste plaats behoeft. De bijeenroeping der Staten-Generaal zal dienstig kunnen wezen om in die behoefte te voorzien. Het is tijd dat aan de publieke meening, welke men te veel in het onzekere ronddwalen en afdwalen laat, licht en steun worde verschaft.

Wenschelijk voorzeker is het einde van een krijg die 's Lands beste krachten ter verdediging van de grenzen verteert. Doch vrede is onmogelijk; omdat de Koning niet vrijwillig toestemmen kan in eene willekeurige ontbinding van het Rijk, waardoor België Fransch, en Holland Frankrijks weerlooze prooi worden zou; omdat Hollands regt en belang ter zijde zou worden gesteld; en omdat vrede eene bestendigheid van overeenkomsten onderstelt, die thans, wat België betreft, geen plaats hebben kan.

Een bestand, onder bemiddeling der Mogendheden, of regtstreeks met het Belgisch Gouvernement, zou, indien men waarborgen voor de grenzen van 1814 verkreeg, misschien voordeelig kunnen worden geacht. Niet door uitputting en dwang keert België onder den wetigen schepter terug: daarvoor zal in Frankrijk worden gezorgd. Doch het is juist in de behoorlijke verzekering van die grenzen dat, dewijl ieder onregtvaardige eisch der Belgen door Frankrijk wordt ondersteund, een zeer gewigtige zwaarigheid ligt.

Waarschijnlijk zal door de openbaarmaking van hetgeen te Londen van wege den Koning is geschied, over de mogelijkheid van aannemelijke schikkingen eenig meerder licht worden verspreid: doch, wat het meest tot instandhouding der Nationale veerkracht toebrengen zou, is de verzekering dat, zoo men voor de overmagt zwicht, het regt ongeschonden wordt bewaard; dat de Nederlandsche Staat de bevoegdheid van vreemden om over ons grondgebied en straks over de voortduring van ons bestaan naar goedvinden te beschikken, geenszins erkent; dat het grondwettig bestaan van het Rijk, ten gevolge van den verwarden en onzekeren toestand van België, thans voortduurt in de

Noordelijke Provinciën alleen; en dat geen lid van het Huis van Oranje, terwijl de Koning voor buitenlandschen overmoed niet buigt, en de zelfstandigheid der Vereenigde Nederlanden behoedt, zich door betrekking op België, waarbij het beginsel van den opstand gewettigd worden zou, vernederen en van het getrouwe Holland losscheuren zal.

Wat den inwendigen toestand betreft, het is eene gewigtige vraag in hoe verthans voor het blijvend aanwezig der van ouds Vereenigde Nederlanden als afzonderlijke Staat, een waarborg behoeft en behoort te worden verleend.

De Grondwet mag in allen gevalle eene verandering ondergaan op grondwettige wijs.

Eene bijeenroeping van stemgerechtigden, aan wie het ontwerp eener nieuwe Grondwet zou worden voorgelegd, zou eene omwenteling zijn. De Staatsregeling is niet vernietigd en niet provisioneel.

Herziening der Grondwet moet met Art. 229, althans met den geest en het doel van dit wijze voorschrift, strijdig worden gekeurd. Het Gouvernement onthoudt zich van eenig voorstel daartoe. Geene Commissie tot herziening, of ter opgave van veranderingen, of hoe ook genaamd; zoo men inwendige rust begeert en wezenlijke verbetering bedoelt. Nu ten aanzien van elk gewigtig punt een bijna volslagen anarchie van denkbeelden is, zouden telkens nieuwe voorstellen, met telkens vermeederende verwarring en ontevredenheid te berde worden gebracht.

Hervormingen zijn noodzakelijk, niet zoo zeer in de Grondwet als in het uitvoeren van hetgeen zij, indien al niet uitdrukkelijk voorschrijft, toch onderstelt. De regeringsvorm is te veel eene Koninklijke Democratie; waar het Opperhoofd, middenpunt van het bestuur, zich, dewijl hij niet om zich heen een eigenlijk Gouvernement heeft gevormd, ten aanzien der Regering naar de wenschen der algemeene opinie voegt. Daardoor mist de *initiatieve* der kroon genoegzame kracht; en het *veto*, wanneer het de lastige tegenstreving schijnt van één mensch, oefent in onrustigen tijd wai-

nig zedelijken invloed uit. De publieke opinie te be-
derven, en eene omwenteling te bewerken, valt in
zoodanigen Staat aan kwaadwilligen ligt.

Zoo ten deze geenerlei verandering komt, zal de
Staat overgaan in eene Republiek, in welke de magt
van het Opperhoofd, omdat hij erfelijk is, aan naauwe
banden zal worden gelegd. Onder een republikeinschen
regeringsvorm zijn de Volken, schoon meestal, niet
altijd ongelukkig geweest: maar nu is er geen uitzigt
op eene welgeordende Republiek.

De Staat worde; hetgeen dezelve in den geest der
Grondwet, in den geest van Nederlands herstel in 1813,
behoort te zijn; eene getemperde Monarchie. Lei-
ding en impulsie kome van boven af; dat is, on-
der toezigt van den Vorst en onder bescherming der
Kroon, van een Gouvernement hetwelk, aan vas-
te beginsels gebonden, aan erkende grondstellingen
getrouw, noodwendig, ten gevolge zijner inrig-
ting, uit de bekwaamsten worde zamengesteld. Voorts
moet, behoudens de Souvereiniteit van den Mo-
narch, de meestmogelijke vrijheid worden verleend:
inzonderheid behoort, zoo veel dit met de rege-
ling der algemeene belangen vereenigbaar is, de onbe-
lemmerde beschikking over gewestelijke, plaatselijke
en bijzondere aangelegenheden aan de belanghebben-
den overgelaten te zijn.

Te verwonderen is het niet, zoo men in deze tijden
wel eens bijna moedeloos wordt. Het grootste deel van
Europa zucht reeds onder eene Napoleontische dwinge-
landij: bijna elke Mogendheid siddert voor de bevelen uit
Parijs: Nederlands aanwezen, wat de voortdurend van
den Staat betreft, hangt welligt, door trouwelooze
baatzucht en vrees van de genade der Franschen af.
Dit neemt de verplichting niet weg, om datgene te doen,
waardoor men tegen elk mogelijk geval beter voor-
bereid is.

De Ministers, niet de Koning alleen, zullen, in het
oog der Natie, voor de regtbank der nakomelingschap
en voor die van hun eigen geweten, verantwoordelijk
wezen voor hetgeen in deze beslissende dagen geschiedt.
De bevolking verlangt zich te scharen rondom het Gou-
vernement; dit kan zij niet, zoo lang geene beginsels voorop
worden gesteld, aan welke de weldenkende zich vast-
hechten kan. Partijschappen, die anders onvermijdelijk
zijn, zouden door een stelsel, hetwelk met handhaving
van Christelijk geloof en wettig gezag, ook liberalen
en Catholijken om den Troon vereenigen zou, thans
nog welligt worden gestuit. Eendragt is een krachtig

bolwerk tegen vreemd geweld. Waar menschelijke be-
rekening geene uitkomsten ziet, is dikwerf onver-
wachte en heerlijke uitkomst bij god. Die gedachte
evenwel zou meer geruststellend zijn, indien deze Al-
vermogende Redder meer algemeen, meer plegtstatig,
meer Nationaal, meer gelijk onze Vaders met het Huis
van Oranje altijd en wij zelven nog in 1813 en 1815 met
den Koning hebben gedaan, om vergeving en om bijstand
aangeropen wierd.

Over de erkenning der onafhankelijkheid van België; Leiden,
31 Dec. 1830.

De Schrijver dezer brochure, in welke menig ge-
wichtig vraagstuk ten aanzien van onzen tegenwoordi-
gen toestand opgehelderd wordt, beschouwt deze erken-
tenis eerst *van de zijde des Konings*.

Men wenscht, dat de Koning de veiligheid, de rust, de
hulpbronnen van Noord-Nederland niet aan eene reeds verlo-
rene heerschappij opoffere De vraag is niet, of de
Noordelijke Provinciën aan de hoop om de Zuidelijke te her-
krijgen, mogen worden opgeofferd. De vraag is veeleer, of de
tijd reeds is gekomen, op welken de Koning, in het eenzijdig
belang der Noordelijke Provinciën, vergeten mag dat hij
Koning is der Nederlanden? — De vraag is daarenboven of
de pligt van den Koning der Nederlanden niet dan ten
koste der Noordelijke Provinciën kan worden betracht?

Na het punt van onderzoek aldus met juistheid te
hebben bepaald, merkt de S. op dat over schei-
ding, afstand of vrede geene onderhandeling plaats
hebben kan, zoolang de volstreckte onvereenigbaarheid
niet onwedersprekelijk is. Hij toont dat noch de in-
vloed van Adel en Geestelijkheid, dien de Regering
nooit, gelijk hij zich uitdrukt, *met pijlen uit den ko-
ker der liberale beginselen* tegen had moeten gaan; noch
de aard der grieven, wier weerklank, ook bij het ver-
oordeelen van de Belgen, in Noord-Nederland sterk
en algemeen is geweest; noch de schandelijker der
mouterij, die niet op rekening der gansche bevolking
mag worden gesteld; onoverkomelijke hinderpalen eener,
thans evenwel onmogelijke, hereeniging zijn. Inderdaad
het is voorbarig vast te stellen dat het weder aanknoo-
pen eener betrekking tusschen Holland en België of
een deel van België, voor altijd onmogelijk blijft. Wel
echter, op den vorigen voet. De Nationale verscheiden-
heden moeten en kunnen niet door grondwettige vor-
men uit den weg worden geruimd. Ook bedenkt de S.
welligt niet genoeg dat België inderdaad een deel van
Frankrijk geworden is.

De afstand zou, bij de uitkomst waarschijnlijk, zoo
als de S. zegt, ter gunste van Frankrijk worden

gedaan. Het Rijk wordt van regt op schadeloosstelling beroofd: en, zoodra het regtens ontbonden wordt, zal de belangstelling van Europa ook omtrent Noord-Nederland deerlijk worden verzwakt.

Aan vaste regeling der wederzijdsche betrekkingen kan thans niet worden gedacht. Daar is geen waarborg voor eenig verdrag; en, bij de algemeene verwarring, ontbreekt de veelzijdige overweging van wederkeering belang, die tot een duurzamen vrede wordt vereischt.

De S. houdt een vrede, die nu met volstrekte scheiding en afstand gepaard zou moeten gaan, voor oneerlijk, ontijdig en verderfelijk, en vindt al het nut dat men daarmede bedoelt, in een welgeordenden *wapenstilstand* terug. Onder behoorlijke verzekering der grenzen van 1814, zou de ontruiming der citadel van Antwerpen en de opheffing der blokkade, ook der Schelde, kunnen worden verleend.

De S. heeft, als Belgie op zich zelf wordt beschouwd, volkomen regt. De oorzaak der ellende zal niet in den opstand, maar in de vijandige maatregelen van Holland worden gezocht. Dan neemt de verbittering toe, en de afkeer tegen Holland wordt een onwaardeerbaar vereenigingspunt. Men houdt te weinig in het oog dat een land, hetwelk zich in revolutionairen toestand bevindt, krachtiger is, naarmate het elendiger wordt. Men late de omwenteling, zegt de S., hare woede tegen zich zelve verspillen; *het is het eenige middel om haar daarna te behandelen.*

Met Belgie als eene vesting te willen belegeren, zou men evenzeer tegen zich zelve werken, als wanneer men door onderhandsche bevordering van binnenlandsche bewegingen ter gunste van de vorige orde van zaken, of door verovering, wederom voet in Belgie dacht te krijgen . . . Door zoodanige ontwerpen zou een afgrond . . . worden gedolven . . . slechts door den val van Nederland en Oranje te dempen.

Van pogingen van dergelijken aard kan vreesselijke reactie ten onzen nadeele worden gewacht. Ook blijve, gelijk de S. opmerkt, het handelregt voor vreemde Mogendheden, zoo veel mogelijk gaaf. Dan zal de zorg voor gestoorde handelgemeenschap niet ligt een drangreden tot onderhandeling met opstandelingen zijn. De opening der Schelde zou Belgie misschien dubbel doen gevoelen wat het in Holland ook voor den handel verliest. — Daar zijn evenwel oogpunten, uit welke het verlaten van Antwerpen, zelfs als de voorwaarde van een niet onbillijk bestand, zeer bedenkelijk is. Wie staat er voor in dat de wapenstilstand één

dag geëerbiedigd worden zal? En indien hetgeen sedert eenige maanden gebeurt, in den grond slechts een oorlog tegen Frankrijk is, die weldra meer openlijk losbarsten zal, dan zou de overgave eener vesting die, als 't ware, een sleutel van Holland is, waarschijnlijk spoedig door naberoow worden achtervolgd.

Eene vredesonderhandeling staat met het vrijwillig prijsgeven van gansch Belgie gelijk. Zou daar reden toe zijn? Het aan de Grondwet getrouwe deel, dat uit de Vereenigde Provinciën van 1814 bestaat, maakt het door Europa in 1815 erkende en gewaarborgde, ofschoon nu door afval feitelijk verkleinde, Rijk der Nederlanden uit. Dit Rijk welks ingezetenen, althans nopens den eventuelen aard eener wel hoogstonswaarschijnlijke, maar toch altijd mogelijke wedervereeniging met afgeval Gewesten wel gerust mogten worden gesteld, behoudt voorzeker zijn regt, al is het dat overmagt en trouwloosheid er de uitoefening van belet. De Koning, zoo als door den S. opgemerkt wordt, behoort niet mede oorzaak te zijn dat een oorlog niet voor het behoud van het oude, maar voor de vestiging van een nieuw Europeisch sijstema gevoerd worde: *waarbij de zelfstandigheid van het kleine Noord-Nederland nauwelijks eenige zorg waardig en geen beletsel zal zijn.*

Hereeniging onder dezelfde Grondwet, scheiding onder denzelfden, in beide landen aan eene liberale Constitutie onderworpen Monarch, komt ons, ook voor het vervolg, bijna onmogelijk en ten aanzien van Holland verderfelijk voor. Ook berouwt het ons niet, van den aanvang der onlusten af, ons tegen elke vereeniging, als inderdaad gedrochtelijk, te hebben verklaard, waarvan erkentenis en wettiging van het revolutionaire beginsel in Belgie de voorwaarde of het gevolg wezen zou. Doch er zijn schikkingen denkbaar, door welke Belgie eenmaal geheel of gedeeltelijk in betrekking tot Holland overeenkomstig het belang van beide landen, zou worden geplaatst: en zelfs wanneer ook dit onmogelijk is, kan het wegwerpen der regtmatige aanspraken van den Staat niet raadzaam worden geacht. De zelfstandigheid van het Nederlandsche Volk, die veel bij de feitelijke afscheiding wint, zou, bij eene vernieuwde betrekking door betere waarborgen dan te voren moeten worden beschermd; hoewel de beste waarborg steeds gelegen zal zijn in de herleving der gevoelens door welke de Nederlandsche zelfstandigheid werd gevormd.

De Schrijver neemt eene gewigtige tegenwerping op.

Maar, zegt men, de Natie der getrouwe Nederlanden eischt

dringend dat de voorloopige toestand ophoude; zij verlangt een geheel herziening van de Grondwet en beslissende veranderingen in den gang van het Bestuur, met uitsluitende toepassing op de van ouds Vereenigde Provinciën.

De oplossing dezer bedenking is een der belangrijkste deelen van dit belangrijke geschrift.

De Staat is niet ontbonden.

Indien het waar is, dat een Staat, door opstand en afval van een deel zijner onderdanen, deszelfs regtelijk aanzijn niet verliest, bevinden wij ons in geen voorloopigen toestand, maar onder de grondwettige orde van het Rijk der Nederlanden.

De Grondwet behoeft niet te worden herzien.

Indien wij niet, op het voorbeeld van België, naar eene omwenteling haken, en hare grenzenloze gevolgen willen verantwoorden, bestaat er voor eene herziening der Grondwet geene reden.

Al het goede dat men zich van eene grondwettige verandering belooft, kan langs eenen anderen weg worden verkregen. De S. geeft niet onduidelijk toe dat voor een spoedigen beslissenden keer onzer gesteltenis hooge noodzakelijkheid bestaat, en dat, om aan Regering en Grondwet ziel en leven te doen hernemen, eene crisis wordt vereischt. Doch niet in *vermaking* der Grondwet, maar in den geest van handhaving en uitvoering, zal het redmiddel kunnen zijn. De geteisterde bodem in den storm wordt, zegt de S., niet beveiligd door een nieuw reglement.

De S. meent dat een Ministerie met een voorzitter moet worden benoemd, hetwelk van den beginne af in de Staten-Generaal vaste grondstellingen, op bevel des Konings en als personele overtuiging der leden, openbaart; daaronder handhaving van het regtelijk aanwezen van het Rijk en van het grondwettig bestaan; afwijzing van vreemde tusschenkomst voor België of Luxemburg, verlangen om België ongemoeid den kring zijner omwenteling te laten afloopen en een geregelde wapenstilstand te sluiten.

Het is ons zeer aangenaam te zien dat ook de S. de vorming van zoodanig Ministerie volkomen met de Grondwet en met de geleidelijke volmaking van het staatswezen vereenigbaar acht. Wat veranderingen in de Grondwet betreft, welke de S. als op dit oogenblik zeer ontijdig beschouwt, het komt ons voor dat een Ministerie, hetwelk den Constitutionelen Troon in het midden eener vrije Natie bevestigen wil, hoogstens bepaalde wijzigingen in de Grondwet, met spaar-

zaamheid en behoedzaamheid, voordragen mag: doch, indien het Gouvernement tot algemeene heerziening wordt overgehaald, dan zal het, voor hervormingen bevreesd, eene omwenteling te weeg hebben gebracht.

In het tweede gedeelte, hetwelk aan de beschouwing der erkenenis *van de zijde der Mogendheden* toegewijd is, herinnert de S., dat er geen Statenstelsel zonder regt van *interventie* kan worden gedacht. Tusschenkomst ten behoeve van het Rijk der Nederlanden was evenwel, volgens den S., vooral sedert den opstand van Polen, zoo min waarschijnlijk meer als wenschelijk. Doch tot een *onbepaald uitstel van erkenenis* waren de Mogendheden zelfs aan België, hetwelk alle voorwaarden van vrijheid en onafhankelijkheid mist, in deszelfs bijzonder regt en belang, maar bovendien aan dit Rijk, aan het algemeen Statenstelsel en elk aan zich zelve verplicht.

De S. heeft, na hetgeen te Londen voorgevallen is, dit slechts ten deele ontwikkeld. Alleen uit verbijsterende vrees voor Frankrijk en het revolutie-systeem kan het, ook naar zijn inzien, worden verklaard, zoo Regt en Staatskunde wijkt voor het verlangen om Frankrijk aftesmeeken, dat het België niet aanstonds voor een deel van zijn gebied verklare....; zoo het Congres eene zamenspanning van Koningen vertoont tot bekrachtiging van den tuimelgeest des Volks....; zoo *non interventie* de afschuwelijkste *interventie* wordt, eene tusschenkomst voor den opstand tegen het erkende Staatsgezag. De Mogendheden, voegt hij er bij, hebben tot dusver over België niet tot eigen vergrooting beschikt. Voor het overige is de daad aan de eerste of tweede deeling van Polen gelijk.

Op welk Staatkundig karakter zou een Staat nog bogen, wien door eene pennestreek van vreemden de helft zijns Gebieds, midden in vrede, ontnomen werd? ... Moet de Koning, tegen alle redelijke gronden aan, afstand doen van België, alleen omdat de Kabinetten de roekelooste der omwentelingen erkennen? Het kan onvermijdelijk zijn, het onregt te lijden; nimmer, zich zelve te vernederen. Eene kleinhartige overgave der regten van de Nederlandsche zijde zal, hoe de zaak later keere, niet weder ingehaald of goed gemaakt worden.

De Koning, wettige bewaarder der regten van het Rijk, zal toonen dat de vreesselijkste overmagt tegen pligtgevoel krachteloos is.

Het is te wenschen dat een geschrift hetwelk, op gronden van Staats- en Volkerenregt, met kennis der geschiedenis van vroeger en later tijd, de gewichtigste aangelegenheden van het oogenblik op eene zoo uitstekende wijs toegelicht heeft, door velen worde bestudeerd.

De erkenenis van België is van het erkennen der Fransche omwenteling het gevolg. Zoo ook ten dien opzigte gevaarvolle tusschenkomst en regtverkrachtende erkenenis achtergebleven was; indien men het regtelijk aanwezen van het Charter van 1815, en van de erfelijkheid in de wettige Dijnastie volgehouden had, de toestand van Europa zou minder hagchelijk zijn, en de eer ten minste ware gered.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Maandag den 24sten January.

De mededeeling der Regering aan de Staten-Generaal, uit de *Staats-Courant* van den 21 Januarij hoofdzakelijk bekend, wekt onderscheiden gewaarwordingen op.

Verontwaardiging over de houding die de Conferentie te Londen aangenomen heeft. — Niet bepaaldelijk één stuk, maar de gansche loop der handelingen toont dat men tusschen oproer en wettig gezag, of geen onderscheid maakt, of onderscheid in het voordeel der mouterij. Dit was te voorzien, zoodra het revolutionaire Frankrijk deel in de onderhandelingen nam. Het blijkt, dat de Gezanten allen door de talenten van *Talleyrand* en door de vrees voor de drijvers te Parijs, zijn bedrogen en medegesleept. Zoo hun gedrag, waardoor zij geheel buiten hun bevoegdheid getreden en van het oogmerk der bijeenkomst afgeweken zijn, door de Vorsten goedgekeurd wordt, dan is er geene toepassing van Volkenrecht meer; dan is de zelfstandigheid der Staten van den tweeden rang geheel weg; de suprematie van Frankrijk en de zege der omwenteling breidt zich, zonder hindernis, uit: de oorlog ontbrandt, als er voor de goede zaak geene kansen meer zijn; de orde en beschaving gaan in krijg en omkeering te niet.

Dankbaarheid wegens de zorg des Konings voor de regten en de waardigheid van het Rijk. — Het protest tegen het Protocol, waarbij België onafhankelijk werd verklaard, legt met nadruk het verderfelijke der revolutionaire Staatskunde aan den dag; en het is te verwachten, dat de vergadering der Staten-Generaal aan den Vorst, die de beginsels van Maatschappelijke orde in zoo moeilijke omstandigheden, zoo veel hem mogelijk was, staande gehouden heeft, de betuiging van erkentelijkheid en van bereidvaardigheid tot ondersteuning aanbieden zal.

Droefheid over den toestand van het Rijk. — Dat de opstand door Europa beschermd, en het uitzigt op billijke scheiding weggenomen is. Dat men aan den Staat het bedwingen van muitelingen verbiedt, de uitoefening van oorlogsregten ontzegt, en inderdaad de wet in onze binnenlandsche aangelegenheden stelt. Dat eene militaire lijn, die ter verdediging van ons grondgebied getrokken was, gebroken en de Schelde, onder bedreiging van vijandelijkheden, open wordt gesteld. Het

blijft hierbij niet: hetgeen plaats heeft, verkondigt reeds wat plaats hebben zal. Niet alle de Mogendheden zijn vijandelijk jegens ons gezind: o neen! zij zouden gaarne onze trouwe bondgenooten zijn; het herstel van het wettig gezag is ook in haar belang; doch zij durven niet doen wat Frankrijk verbiedt of nalaten wat door Frankrijk voorgeschreven wordt. En hoe zal het dan zijn, als de revolutie, welke zich van het Fransche Ministerie als vaneen voor als nog bruikbaar werktuig bedient, zonder terughouding haar eischen bekend maken zal? Als zij Luxemburg en Maastricht en de oevers van de Schelde voor België verlangt? Als Frankrijks natuurlijke grensscheiding teruggevraagd wordt? Als men Hollands grond weder aan Frankrijks bodem vasthechten wil?

De mededeeling van het Gouvernement levert ook gronden van bemoediging op.

De onzekerheid omtrent verscheidene zeer belangrijke punten houdt op.

De Staat duurt in de getrouwe Gewesten, even als het grondwettig gezag, voort.

De Staat scheidt zich van de ontrouwe Provincien af, en de Vereenigde Nederlanden maken weder eene afzonderlijke Mogendheid uit.

De Koning doet geen afstand van de regten zijner Dynastie. Uit die regten kan ook voor Holland in later tijd aanmerkelijk voordeel ontstaan. De krachten van het Rijk zullen niet tot verovering van België worden besteed; en nu dat afvallige Land als vreemd aan Holland aangemerkt wordt, stelt art. 29 der Grondwet omtrent de mogelijkheid eener nadeelige vereeniging gerust.

Hoogstgewichtig is de aankondiging van veranderingen die in de Grondwet, deels moeten, deels welligt zullen worden gemaakt.

Het spreekt van zelf dat, zoodra België, door den wil van den Souverein, van Holland afgescheiden is, de Grondwet met den veranderden geographischen toestand van den Staat in overeenstemming moet worden gebragt. De wijziging is niet van ongemeen belang; daar zij, in de meeste artikelen enkel de opteekening is van hetgeen door het uitspreken der afscheiding reeds werkelijk is geschied.

Dit werk zal voorbereid worden door het Gouvernement, hetwelk binnen kort eene wet over dit onderwerp voordragen zal.

Dit is voorzeker juist gelijk het behoort. Elke voordragt moet, zooveel mogelijk, komen van de Kroon. Hier intusschen doet zich eene gewigtige aanmerking op. Zoo dit omtrent weinigbeduidende wijzigingen in acht genomen wordt, het mag ten aanzien der veranderingen, die tot het wezen der Staatsregeling betrekkelijk zijn, nog veel minder voorbij worden gezien.

Bij de overweging der uitdrukkingen die de Minister heeft gebruikt, moet hieromtrent wel eenige bezorgdheid ontstaan.

Er zal bij gelegenheid der voordragt van de bedoelde wet tevens kunnen overwogen worden, of het doelmatig zij om de daarstelling van het beginsel der Ministeriele verantwoordelijkheid in aanmerking te nemen, en of de ondervinding zoude kunnen geacht worden ook de voordragt van enkele andere wijzigingen der Grondwet aan te raden.

Deze woorden, met hoeveel omzigtigheid gesteld, duiden evenwel aan dat het Gouvernement de Staten-Generaal over die wijzigingen raadplegen zal. Men bedenke dat de Koning, in den geest der Grondwet, aan de Staten-Generaal minder *raad vraagt*, dan *voorstellen doet*. Het Gouvernement, na rijp overleg, van het nuttige eener voordragt overtuigd, vraagt de goedkeuring der Staten-Generaal; dat is de getemperde Monarchie: het Hoofd van den Staat onderzoekt welke de meening der Volksvertegenwoordigers is en gaat, in de meeste gevallen, dienovereenkomstig te werk; dat is de Republiek.

Dit ondergeschikt zijn van de Kroon is het noodwendig gevolg der inrigting van het Bestuur.

Een Staat, waar een Volksvertegenwoordiging is, en geen Ministerie bestaat; wordt, uit den aard der zake, Republikeinsch.

De Ministeriële verantwoordelijkheid, als waarborg van een Ministerie, kan wenschelijk zijn; doch het is niet te ontkennen dat de overweging van een onderwerp, hetwelk zoo ligt met gevaarlijke denkbeelden in verband wordt gebragt, in deze oogenblikken bedenkelijk is. Indien er een Ministerie was gevormd, zou het gemis der verantwoordelijkheid weinig zijn gevoeld.

Die verantwoordelijkheid in het verschiet neemt de noodzakelijkheid van het reeds nu daarstellen van een Ministerie in geen deele weg: dewijl zonder dit het grondwettig gezag der kroon, althans voor zoo veel

de wetgeving betreft, noodwendig in handen der tweede Kamer vervalt.

De Vereenigde Nederlanden staan nu weder op zich zelf: ook dit is een denkbeeld dat, ten minste in sommige opzichten, bemoedigend is. De betrekking op België is niet gunstig voor het Nederlandsche karakter geweest. Thans is onze Nationaliteit minder onder buitenlandschen invloed geplaatst. Men geve zich, om prijzenswaardige, doch bij den nood des Lands zeer natuurlijke opofferingen, geen al te uitbundigen lof: men zoek de verloren of verflaauwde trekken van vaderlandsche voortreffelijkheid weder op; men houde het oog ten Hemel gericht: dan zal Nederland, aan welke rampen het blootgesteld zij, altijd kunnen doen zien dat zedelijke grootheid van physische overmagt onafhankelijk is.

Het is eene waarheid die ieder braaf ingezeten be- droeft, dat men hier en daar, vooral op het platte land, de Catholijken sedert eenigen tijd aangespoord heeft om zich, door tegenstreving van onderscheiden aard, tegen de wettige overheid te verzetten.

Niet te spreken van eene ziekte die het Staatsligchaam aangetast heeft, maakt den Staat niet gezond. Het mag wel openlijk worden gezegd dat eendragtige samenwerking thans voor allen, zonder eenig onderscheid van geloofsbelijdenis, nuttig en noodzakelijk is. Dit kan ook aan de zoodanigen niet onaangenaam zijn, wier vaderlandlievend gedrag, door de berispelijke handelwijs dergenen, bij wie de opruijing niet zonder kracht is geweest, dubbele waarde verkrijgt.

De zaak is ongetwijfeld van zeer groot belang. Zoo iemand, in de tegenwoordige gesteldheid van het Rijk, de gezindheid van een aanmerkelijk gedeelte der bevolking als weinigbeteekenend beschouwt, legt hij eene gerustheid aan den dag, die waarlijk niet geruststellend is.

Velen daarentegen beangstigen zich wel eens al te zeer; en die overdrevene vrees is het waarschijnlijk juist, welke hen niet zelden naar eene strengheid verlangen doet, die zeer ligt nadeelige uitwerkselen te weeg brengen zou. Voor de nakoming der wetten behoort met nadruk te worden gezorgd: beteugeling van het onrecht is regtvaardigheid en plicht, en omtrent de hoofdaanleggers van een misdadig ontwerp is zachtheid en verschooning zeer kwalijk gepast. De beradenheid en kracht, die het Gouvernement onlangs in sommige oorden heeft aan den dag gelegd, wordt toegejuicht door

elk die de waarde der openbare orde gevoelt. Doch door strengheid alleen, vooral wanneer de tegenstand zich aan geloofsbegrippen regstreeks of zijdelings hecht, onderdrukt men het kwaad en neemt het niet weg. Aldus ontstaat verbittering, waar verzoening plaats hebben kon. De gelegenheid tot vernieuwde poging doet zich spoedig op; en in deze tijden ontbreekt het aan middelen niet, waardoor de Staat, ook zonder openbare mouterij en zonder dat men onder het bereik der Staatswetten valt, in onrust kan worden gebracht.

Vreesachtige toegevendheid ten aanzien van een onbetamelijk gedrag heeft meestal verderfelijke gevolgen gehad; doch dwang, schoon dikwijls noodzakelijk, is zelden genoeg. Onderwerping uit noodzaak is minder wenschelijk dan gehoorzaamheid uit overtuiging en belang. En het is tot die gehoorzaamheid dat men ook den weldenkenden Catholijk, thans vooral, ook hier op goede gronden aanspooren kan.

Misschien hebben de *Nederlandsche Gedachten* meer dan verscheidene andere tijdschriften op het vertrouwen der Catholijken eenig regt. Belijders van het Christendom hebben wij nooit het wezen der Hervorming gesteld in eene vrijheid van onderzoek die ten laatste elke geopenbaarde waarheid aan het wankelen brengt. Bij de verdediging van het wettig gezag, dringen wij aan op het eerbiedigen van de regten der Roomsche Catholijke Kerk, en ons behaagt die leer van verdraagzaamheid niet, welke, terwijl zij aan allen en in alles vrijheid belooft, ten aanzien van Roomsche Catholijke geestelijken willekeurige uitzonderingen maakt.

De Catholijken kunnen veel toebrengen tot ondergang van den Staat; zich zelve hierdoor bevoordeelen kunnen zij niet.

Laat er op België worden gelet. Daar heeft het Catholicismus een groot aandeel in de omwenteling gehad. En hoedanig is het gevolg? Rampzalig voor het land, rampzalig ook voor de Roomsche Kerk. Nog heeft het Catholicismus talrijke aanhangers in het Congres en op het platte land; doch vruchteloos spant het alle krachten in om eene vereeniging met Frankrijk tegen te gaan.

En hoe is het in het vrijgezinde Frankrijk gesteld? In tegenspraak met de beginsels waaruit het zijn aanwezen ontleent, tast het Gouvernement de regten en vrijheden der Catholijken aan; en de geest van ongehoorzaamheid heeft alle schaamte en terughouding ter zijde gelegd.

De zege van het liberalismus is de zege der ongo-

disterij. De Roomschen met de liberalen in verbond, zijn aan alle diegenen gelijk welke, nadat zij revolutionaire wapenen hadden gebruikt, te laat hebben gezien dat het voleindigen van hun triump, het begin van hun eigen ongeluk was.

Maar het Christendom vergaat niet: uit elke verwarring rijst het met nieuwe kracht weder op. — Dit is zoo: doch, al houdt men het bestaan van het Christendom voor gelijklopend met de voortdurende Roomsche Kerk, zoo volgt uit die onvergankelijkheid geenszins dat oproer en geweld het welzijn en den bloei der Kerk bevorderen zal; veel min dat men dit op die wijs bevorderen mag. Een Christen, die aan oproeristieke voorschriften, al was het van kerkvoogden, gehoorzaamheid bewijst, neemt de voorschriften der Openbaring en der Kerk niet in acht.

De Roomschen hebben zich over de Hervormde kerk in Nederland niet te beklagen gehad. De verdraagzaamheid was in vroeger tijden ook ten hunnen opzichte zóó onbeperkt, als in de toenmalige inrigting der Maatschappijen mogelijk was. Naauwelijks heeft iemand in 1795 aan het behoud, of in 1813 aan het herstel van de regten der Gereformeerde Kerk gedacht. In 1815 zag men lijdelijk aan dat de Grondwet aan die kerk een gewigtigen waarborg ontnam. De Catholijken weten zeer wel dat zij ook nu bij voortdurende deelgenooten van alle de voorregten der Staatsregeling kunnen zijn: doch sommigen hunner gelooven welligt, dat de verflauwing in het leerstellig geloof hun ook in het oude Nederland eene aanstaande alleenheerschance belooft. Men bedriege zich niet. Daar is meer leven of herleving in de Hervormde kerk, dan ook menig Hervormde vermoedt.

De Regering toone zich overtuigd dat belijdenis van het Christelijk geloof, gelijk dit de grondslag van den Staat en de eenige bron van ware verdraagzaamheid is, ook de Catholijken aan het Gouvernement verbindt. Zoo de uitnoodiging tot een Algemeenen Bededag, om aan de Roomschen geen aanstoot te geven, afgeraden wordt, schijnt zulks eene noodlottige dwaling, die uit dezelfde vertooning van liberale onpartijdigheid ontspruit, welke zoo nadeeligen invloed in België heeft gehad.

Wenschelijk is het, dat de Hervormden, bij wie vrees voor het Catholicismus niet van vertrouwen op de waarheid getuigt, steunen, minder op de verlichting der eeuw, die zelfs voor een min zuiver Christendom bezwijkt, dan op het geloof, dat onveranderlijk is en elken tegenstand overwint. De Her-

vormde kerk te bevestigen, gelijk zij alle soorten van ongelooft verwerpt, dit is het middel om, tegen het Catholismus beschermd, met Catholijke landgenooten, gelijk den Christen en den Nederlander betaamt, eensgezind in Vaderlandsche en Christelijke bedoeling te zijn.

Wie zal Koning van Belgie zijn? Hier wordt veel over gehandeld en getwist; terwijl het in den grond der zaak vrij onverschillig is.

Zal er een Koning in Belgie zijn? Dit mag ook nog wel twijfelachtig worden gesteld. Misschien is Belgie met Frankrijk ingelijfd, en kondigt men in beide landen de Republiek af, eer de opdracht gedaan en aangenomen is.

Lodewijk-Philippus weigert de kroon en geeft tot de keus van den Hertog van Nemours zijne toestemming niet. Zeldzame grootmoedigheid, zoo het geene welberekkende Staatskunde was. Als men door belangeloos te schijnen, niets hoegenaamd verliest; is dit gedrag, dat de eigenlijke bedoelingen verbergt, van niet geringe dienst. Belgie wordt toch door Franschen invloed geleid: en het verlangen naar Frankrijk wordt sterker, naarmate de toestand van Belgie rampzaliger en de hoop op vereeniging door langdurige teleurstelling ongeduldiger is.

Men zou al zeer begeerig naar den naam van Koning moeten zijn om eene kroon te aanvaarden die men van Frankrijk en van de revolutie ter leen ontvangen zou. Bij het uitbarsten van den oorlog, bij de eerstvolgende omwenteling te Parijs zou het Rijk van Belgie niet meer bestaan.

Doch zou die omwenteling en die oorlog misschien enkel schrikbeelden zijn, die eene al te bekommerde zwaarmoedigheid zich vormt?

Sedert hoe lang staat nu in Frankrijk de Troon? Sedert zes maanden, en reeds tweemaal lag die waggelende zetel omver. Den 18^{en} October omsingelde talrijk gepeupel, onder moordkreeten, het Vorstelijk paleis; en gedurende drie Decembere dagen was de helft der bevolking ter bescherming van goed en erf tegen de andere helft in het geweer. Onwaarschijnlijk is de hernieuwing van die tooneelen niet, daar de oorzaak geenszins weggenomen is.

De Troon is in de Staatsregeling, gelijk die nu in Frankrijk ingerigt is, overtollig; en, zoodra de Constitutie met haar hoofdbeginsel in verband wordt gebragt, ruimt men den Vorstelijken zetel onmiddellijk weg. Een Koning te hebben is voor de revolutionaire partij van belang. De Vorst, ook waar hij vertooning van standvastigheid maakt, volgt zonder veel tegenstreving, het spoor dat door de factie voorgeteekend wordt: wetten in haar geest, waarvan de voordragt omtrent de verkiezingen ten voorbeelde zij, staat het Gouvernement ijverig voor:

de toebereidselen tot den oorlog worden gemaakt: zou men zich nu al ontdoen van een Vorst, die, voor de opgenomen rol bij uitnemendheid geschikt, aan Europa als een waarborg van vrede en, zoo het heet, van Monarchale instellingen aangeboden wordt!

Nog is het vrede, doch waarom? Omdat na de verjaging eener aloude Dynastie en de schaamteloze afwerping van al wat te voren het masker der rebellie was, eene bovendrijvende partij onverwijd in het Europeisch Volkerengeheel, welks levensbeginsel zij aangerand had, toegelaten werd. Omdat de Mogendheden, tot herstel der regtmatige orde in Belgie verplicht, de zaak der opstandelingen tot hun eigen zaak hebben gemaakt. Omdat men, in plaats van te hervormen naar de behoefte van den tijd, concessien doet aan den geest der eeuw, die, zoolang er eenige schaduw van wettig gezag overgebleven is, noodwendig door nieuwe concessien worden gevolgd. Vrede is het, omdat men zich reeds vóór den strijd als overwonnelingen gedraagt: omdat men het juk torschen, in plaats van het zwaard aangorden wil.

De oorlog zal desniettemin ontstaan, indien niet al wat met de ontwikkeling der revolutionaire beginsels in tegenspraak is, zich op genade of ongenade overgeven wil. Het oogenblik der uitbarsting hangt van de omstandigheden af. De ultra-liberale partij in Frankrijk, terwijl zij den algemeenen oorlog als middel tot algemeene omkeering bedoelt, verheugt zich evenwel, dat de vrede, ten gevolge van de vreesachtigheid der kabinetten en van de beletselen die zij hun telkens door oproerstoking in den weg heeft gelegd, zóo lang bewaard gebleven is. Zij maakt zich intusschen gereed; zij boezemt nog soms aan Vorsten en Volken eene verderfelijke hoop op de zachtmoedigheid van haar gezindheden in: zij breidt haar magt uit; want, terwijl zij overal haar grondstellingen verspreidt, voert zij in Belgie en Polen en Zwitserland en Hanover en Ierland, den strijd reeds met nadruk en goed gevolg.

Het Jacobinismus ziet met kalmte den geleidelijken voortgang van zijn triumpf, en stelt den oorlog uit, gelijk een veldheer het gevecht, als, bij het dagelijks afnemen der vijandelijke magt, hij zelf zich dagelijks versterkt.

De Parijsche dagbladen bevatten eene proclamatie door den Prins van Oranje aan de Belgen gerigt.

Zoo Z. K. H. na een afstand ten zijnen behoeve gedaan, of vroeger of thans aan het hoofd der welgezinde Belgen de daarstelling van een geregelten Staat, als voormuur der Vereenigde Nederlanden had beproefd, die poging, door sommigen stoutmoedig, door anderen, mogelijk met meer regt, gewaagd en roekeloos genoemd, had door onvoorziene uitkomsten welligt zegenrijke gevolgen gehad.

Enkel door de keus van het Volk, aan het hoofd van Belgie, gelijk het nu is, te willen staan, is de voortzetting van hetgeen te Antwerpen aangevangen werd.

De Koning verklaart in een Nederlandsch en Vorstelijk protest: *Les obligations du Roi . . . lui prescrivent de se réserver, comme il le fait par la présente, ses droits sur la Belgique.*

Van die regten maakt de Prins geen gewag; zoodat het stuk of onecht is, of voor elk die inderdaad en op goede gronden aan het Huis van Oranje is gehecht, wel eenige opheldering behoeft.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks. — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cent.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 29sten January.

De redevoering van den Minister van Buitenland-
sche Zaken, den 20sten Januarij in de tweede Kamer
gehouden, en waarin de onregtvaardige handelwijs der
Conferentie met zooveel duidelijkheid en nadruk is open-
gelegd, vangt aan met een overzicht der lotgevallen van
het Rijk; hetwelk in deze drie stellingen uitgedrukt
worden kan.

1°. Het Rijk der Nederlanden is het werk van schran-
dere Staatskunde geweest.

2°. Dertien jaren, van 1815—1828, strekken hier-
van tot bewijs.

3°. De afval van Belgie was het toevallig gevolg van
hetgeen in andere landen is gebeurd.

Geene dezer stellingen is juist, en zelfbedrog ten
dien opzichte niet zonder gevaar; vermits, wanneer de
begane dwalingen worden verbloemd, het leerrijke eener
treurige ondervinding vervalt.

Het liet zich, volgens den Minister, zestien jaren
geleden, verwachten dat de zamenvoeging aan het wel-
zijn van beide Landen bevorderlijk wezen zou. Ook
andere Staten derven gelijkvormigheid in hunne be-
standdeelen.

Dit is zoo; doch waar vindt men een tweede voor-
beeld van een Staat, *eensklaps* uit *twee even groote* en
in de meeste opzigten *strijdige* deelen zamengesteld?
Voeg hier den *aard* eener innige en volkomene veree-
niging bij. En hoe zou dit tot stand worden gebracht?
Terstond, op het magtwoord der Diplomatie; door eene
Grondwet, waarbij de regtmatige invloed van al wat
hinderlijk scheen, gemakshalve doch willekeurig, bui-
tengesloten werd. De Minister maakt van gemeen-
schappelijke herinneringen gewag; doch deze worden
voorzeker niet versterkt wanneer men de betrekking
die het tegenwoordige aan het verledene hecht, eigen-
dunkelijk verbreekt; en de twintigjarige inlijving met
Frankrijk had verscheidene gewesten zoodanig ver-
franscht, dat het terugroepen der oude Nationaliteit, al
had men met de Waalsche Provinciën niet te kampen
gehad, voor Holland bijna ondoenlijk ware geweest.

Eene Grondwet, waarbij eene ruime mate van vrij-
heid werd verleend, zou, dacht men, in alle zwaarig-
heden voorzien: en het Rijk dat een waarborg tegen
het weder uit Frankrijk opdagen eener overheerschende
revolutie opleveren moest, werd inderdaad naar revo-
lutionaire grondstellingen gevormd.

Dertien jaren lang, volgens den Minister, leverde
het Rijk een tooneel van ontwikkeling en bevestiging
der Staatsinstellingen, van toenadering en verbroede-
ring, van voorspoed en welvaren op. — Dit is een al
te helder tafereel. De welvaart nam in sommige op-
zigten, vooral in Belgie, toe; doch van verbroedering
is niet veel bewijs, en de bevestiging der Staatsin-
stellingen had in geenen deele plaats. De afval van het
Zuiden is niet, gelijk men uit des Ministers voorstel-
ling opmaken zou, in volkomen tegenspraak met het
tijdperk dat aan de onlusten voorafgegaan is.

De verderfelijke invloed der valsche begrippen van
staatsregt op de Kabinetten, is niet slechts vóór 1789
en in de oorlogen, die ten gevolge van Frankrijks om-
wenteling zijn ontstaan, maar ook na 1814 eene voor-
name oorzaak van de ondermijning der wettige Rege-
ringen geweest.

De Dynastien, gewelddadig door de omwenteling
ontferd, waren op den alouden zetel hersteld. Dit was
de aanvang der wederoprigting van de ten onderste bo-
ven gekeerde, gedesorganiseerde Maatschappij: het werd
door velen als de voltooiing beschouwd. De beginsels
wier verwaarloozing zoo veel onheil had gesticht, moes-
ten, met toepassing op de behoefte van den tijd en
met eerbiediging der bijzondere regten uit een langdu-
rig revolutionair tijdvak ontstaan, wederom in eere wor-
den gesteld, en elke Regering, door twintigjarigen
rampspoed geleerd, zich met kracht en standvastig-
heid, door zedelijken invloed vooral, verzetten tegen
het wederopkomen der omwentelings-theorie. Waar is
dit naar behooren geschied? Verscheidenheden van
stand, verbonden aan het wezen van elke Maatschappij,
werden als verouderde instellingen, en waarheden die
onveranderlijk zijn, als gevaarlijke vooroordeelen be-
schouwd. De denkbeelden dat de drukpers geheel vrij,

de publieke opinie leidsvrouw van elk Gouvernement, de Regering tusschen vriend en vijand onpartijdig, de bestendigheid van het gezag afhankelijk van de Volkswil behoort te zijn, werden, even gelijk dertig jaren van te voren, ook aan de Hoven als onbetwistbare grondbegrippen en *axiomata* der staatkunde erkend. En daar men dikwerf de gevaarlijke strekking en zelden het valsche van die meeningen begreep, zag men in willekeur en toegeeflijkheid, beurtelings en altijd te vergeefs, naar redmiddelen uit.

Dit alles moest te eerder plaats hebben in een Rijk, welks vorming inderdaad met revolutionaire begrippen in vereeniging stond, en waar het voor de Regering zoo veel te moeilijker was zich te verheffen boven den geest van haar tijd.

De innige vereeniging gebod, daar eenheid van Nationaal karakter niet bestond, het overwigt van de Nederlandsche Nationaliteit. Zoo het Fransche de overhand verkreeg, dan werd Belgie aan Holland ontscheurd, of Holland met Belgie fransch. Dit streed evenzeer tegen het regt van den Nederlandschen Staat, bij welken Belgie was gevoegd, als tegen de bestemming van het Rijk. De Regering was tot handhaving van het Nederlandsche levensbeginsel, zonder kwetsing evenwel van Provinciale eigenaardigheden, verplicht. In het Nederlandsche Volkswezen, in den geest van Christendom, orde en vrijheid, die in Holland niet uitgebluscht was, lag haar eigenlijke kracht. Hierdoor gesterkt, moest zij, of billijk en onpartijdig voor alle de deelen van het gebied, het Noorden beschouwen als zedelijk middenpunt van den Staat, of dulden dat het Rijk: de ondervinding heeft bevestigd wat ligt vooruit kon worden gezien: hetzij door midden gescheurd, hetzij aan de overmagt van Frankrijk, van het Liberalismus en van een onverdraagzaam Catholicismus ten prooi gelaten wierd. In geen Staat meer dan in één zoo ongelijksoortig geheel, werd krachtvolle werking der Regering op de gemoederen vereischt. Doch de Kroon was door de inrigting van het bestuur buiten de mogelijkheid tot uitoefening van die kracht. De openbare meening werd niet geleid; de Grondwet niet ontwikkeld en toegepast, en het Liberalismus eer aangemoedigd dan tegengewerkt. Was het vreemd dat er geen vastheid of waarborg van bestendigheid bestond, en de voortduring der rust van de rust in Frankrijk afhankelijk werd?

In zoo ver is het meer algemeen waar, wat de Minister ten aanzien der laatste zes maanden bemerkt, dat de gebeurtenissen in nabuigige Landen eene hoofd-

oorzaak van den afval van Belgie zijn geweest. Twee en een half jaar geleden werd eene vijandelijke gezindheid tegen de Regering openbaar: dat is, kort nadat het Ministerie *Villèle* voor een liberaal Ministerie plaats had gemaakt.

Doch, hoewel het verband tusschen de woelingen in Belgie en die in Frankrijk onwedersprekelijk is, volgt hieruit niet dat na den val van dat Ministerie, die als het teeken en bijna als de aanvang eener omwenteling moest worden beschouwd, de afval van Belgie onvermijdelijk was. De trouwhartigheid en kalmte van Holland en, wat Belgie betreft, het eigenbelang van handel en nijverheid, de vrees van vele Catholijken voor de volkomen zegepraal der Jacobijnsche leer, en de onverschilligheid, tevredenheid en zelfs gehechtheid van een groot deel der bevolking, waren zoo vele waarborgen dat, indien aan de revolutionaire faktie, door eene krachtige verdediging, het hoofd geboden wierd, het Gouvernement op de getrouwheid en op de ondersteuning der Natie rekenen kon. Die verdediging ontbrak. Men beeldde zich in dat de faktie eene grondwettige oppositie, het revolutionaire slechts begeerte naar billijke hervorming, en het dagbladengeschreeuw de uitdrukking der algemeene denkwijze was. Men gaf toe, hield met toegeven op en gaf wederom toe; zonder genoegzame eenheid van plan, zonder krachtige maatregelen aan den eenen, zonder hervormingen, organieke wetten en behoorlijk toegelichte beginsels aan den anderen kant. Eene weifeling die niet toevallig, maar bij de aangenomene Staatskunde onvermijdelijk was, heeft wel de verbreiding en bevestiging van den opstand verhaast en verligt: doch ook vroeger had de faktie zich op eene legale wijs zoodanig van de heerschappij meester gemaakt, dat zij door eenvoudige toepassing eener in revolutionairen zin uitgelegde Constitutie; al wat zij verkoos, aan de Regering, aan het Noorden en aan de gansche welgezinde bevolking opdringen en voorschrijven kon.

Het gebeurde in Belgie is het gevolg, en van den algemeenen toestand van Europa, en van mistastingen die het evenwel hoogstonbillijk zou wezen op rekening te stellen enkel van het Gouvernement. Bij het meer beschaafde Algemeen was eene onverschilligheid en lijdelijkheid, die geen vereischte van kalmte en gehoorzaamheid is. En wat hebben de Afgevaardigden uit de Noordelijke Gewesten gedaan? Hebben zij ten minste zich met nadruk tegen de faktie verzet, de grondbeginsels verdedigd, die de voorwaarde zijn der Maatschappij; het

Gouvernement, als het aan onbetamelijke eischen voldeed, of zich aan noodzakelijke hervormingen onttrok, met rondborstigheid en ernst aangespoord tot bevestiging van het grondwettig gezag? Zijn er velen die niet, of alles goedkeurden wat door het Gouvernement voorgedragen werd, of denkbeelden voorstonden, wier triomf de oorzaak van ons ongeluk is, en die naar willekeur nu eens volgehouden, dan weder aan den drang van het oogenblik ten offer werden gebracht?

Derhalve: de vereeniging kon op den duur niet bestaan; de langdurige rust en welvaart was niet het gevolg van innerlijke kracht; de omwenteling is niet noodwendig geweest, doch heeft bijna geen tegenstand van Regering of welgezinden ontmoet. Dit op te merken is van belang. Elke hereeniging of toenadering, waarbij van dezelfde beginsels uitgegaan wierd, zou de aanvang eener nieuwe en gelijksoortige ellende moeten zijn. Ook in de Vereenigde Nederlanden, als het Gouvernement minder leiding geeft dan ontvangt, wordt te vergeefs eenheid en vastheid gezocht; en Holland, hoe goed de gezindheid der bevolking ook zij, is, zonder wijziging in de inrigting en den geest van het bestuur, tegen buitenlandsche voorbeelden, invloed of aanval niet meer bestand.

De Minister besluit met een tafereel der deugden, die thans in Noord-Nederland aan den dag worden gelegd. Die lof is in meer dan een opzigt welverdiend, en in een stuk, waarop zich de aandacht ook der vreemdelingen vestigen zal, ongetwijfeld zeer gepast. Zonder iets aan de waarde van zoo menigvuldige en grootendeels belangelooze opofferingen te kort te willen doen; verheugd over de kalme pligtbetrachting waardoor het Nederlandsche volk zich in deze onrustige tijden onderscheidt, gelooven wij dat men zich ook niet in te gunstige denkbeelden toegeven moet. De aanval op al wie Hollander was, heeft eenigermate genoodzaakt vijanden der voorstanders van revolutionaire begrippen te zijn; en toen de Hollandsche jeugd met prijzenswaardigen ijver naar de grenzen is toegesnel, heeft zij, op sommige uitzonderingen na, eigenlijk hetzelfde gedaan als de gezeten burgers van Parijs, toen zij bij het geding der Ministers, zonder verschil van denkwijze, hun leven voor de bescherming van huis en erf hebben over gehad. Op volharding te roemen is wat vroeg, en om naast de voorvaderen te worden geplaatst, heeft men, voor alsnog althans, te weinig verrigt. Hun voortreffelijkheid stond met Godsdienst en zedelijkheid in verband; en het is ten dien opzichte vooral dat de vergelijking ten

onzen nadeele uitvallen zou. Overtuigd te wezen dat men hen reeds evenaart, is het middel niet om gelijk aan hen te zijn. Is de natie in Godsdienst, zeden, staatkunde, wetenschappen, echte kennis en beschaving inderdaad op zoo hoogen trap? Is er zooveel eerbied voor het wettig gezag, zooveel inzicht in hetgeen tot ware vrijheid behoort, zooveel gehechtheid aan Kerk en Staat, zoo volkomen eensgezindheid, voor tweedragt en partijschappen zoo in het geheel geene vrees? Veler meeningen zijn gevaarlijk, al is de gezindheid der groote meerderheid goed. Is het onwaar dat theoriën, inzonderheid uit Frankrijk overgebracht, in de laatste vijftig jaren ook hier krachtig en noodlottig hebben gewerkt en, meer dan de vernedering onder het Fransche juk, het verderf onzer zelfstandigheid zijn geweest? »Ken u zelve,» dit mag ook aan de Natie worden gezegd: »wees minder op zelfverheffing dan op verbetering bedacht:» op die voorwaarde alleen is er hoop dat het beperkte grondgebied van Noord-Nederland, zoo als de Minister het uitgedrukt heeft, wederom der wereld een verheven schouwspel aanbieden zal.

De geschiedenis levert voorbeelden op dat een kortstondige oorlog een eervollen vrede verkrijgt; doch het is ook waar, dat een schandelijke vrede de oorzaak worden kan van langdurigen krijg.

»Zoolang er één revolutionair Gouvernement bestaat,» dus sprak in 1814 tegen de verbondene Mogendheden Prins *Talleyrand*, »zal er voor u niets dan een wapenstilstand kunnen zijn.» En beseffen dan in 1831 de wettige Gouvernemen ten niet meer dat het aanwezen der revolutie met hun aanwezen onverenigbaar is?

Naauwelijks is eene vonk gesmoord, of elders slaat de vlam weder uit. Verdeelt België, bevredigt Polen; straks is Italië of de Rijnprovincien aan de beurt, of Parijs wil niet langer een Monarch, die, zoodra geene buitenlandsehe Mogendheid langer in slaap behoeft te worden gewiegd, een nutteloos en al te kostbaar pronksieraad is. Men is, om vrede te behouden, wat er ook gebeuren moge, getroost; doch den oorlog bidt men niet altijd door vernederingen af. Frankrijk, het meerendeel der Natie, of althans de partij welke den staat door invloed en overwigt bestuurt, verlangt naar den vernieuwden worstelstrijd van omwenteling en wettig gezag. Uit noodzaak; daar wordt voor de behoeftigen werk en afleiding voor de driften vereischt. Uit roemzucht: de

aarde moet op nieuw met de g'orie der Fransche legerbenden worden vervuld. Uit wraak: de dag van Waterloo is niet uit het geheugen gewischt. Uit politieke dweepzucht: het liberalismus moet alleenheerschen de zijn, al zou de halve wereld te vuur en te zwaard worden vernield.

Het wezen der omwenteling en de heerschzucht van Frankrijk zijn de oorzaken waardoor, vroeg of laat, de oorlog losbarsten moet. Duurzame vrede zou er kunnen zijn, wanneer ieder vorst en ieder volk zich op den duur de omkeering van den Staat en het verlies van onafhankelijkheid welgevallen liet.

Oorlog is altijd een ramp, en daarom ware het te wenschen, dat de staatkunde der Mogendheden niet sedert lang mede oorzaak van gebeurtenissen was geweest, waarvan de oorlog het gevolg wezen moet. De oorlog is een vreesselijke ramp, en werd menigmaal ten onregte en zonder genoegzame reden gevoerd. Doch de oorlog is ook somwijlen pligt; de magt der Vorsten gaf god hun ter handhaving van regt en waarheid te leen, en de meest bloedige krijg zou eene weldaad zijn, vergeleken bij de voortdoring van een vrede, gelijk thans aangeboden wordt, en welke de triump van het onregt en de heerschappij der ondragelijkste willekeur is.

De Prins van Oranje zal waarschijnlijk in zijne verwachting te leu worden gesteld; en wat er ook gebeure, de uitkomst regtvaardigt de middelen niet. En zoo hij, onder Frankrijks welmeenens, den niet benijdenswaardigen zetel beklimt, berekent Z. K. H. wat hij wint en voor hoe lang, wat hij verliest en op hoe danige wijs?

Daar zal; dit is in de zitting der tweede Kamer den 25 Januarij beslist; een Adres aan den Koning worden gemaakt.

Eene ontboezeming van hulde en erkentelijkheid aan den Vorst dien het ongeluk niet ter neder geslagen heeft, scheen, ofschoon misschien niet regelmatig, evenwel in de tegenwoordige omstandigheden, niet ongepast. Doch het adres zal, naar het te vreezen is,

in een anderen geest worden gesteld; en dan doen zich daartegen belangrijke zwarigheden op.

Zal het worden aangeboden door de tweede kamer alleen? Het is twijfelachtig of zij er de bevoegdheid toe bezit. Zal het behandeld worden gelijk het antwoord op de aanspraak van de Kroon? Het is zeer mogelijk dat de eerste Kamer hare medewerking weigeren zal.

Welke is de aanleiding tot het Adres? Eene mededeeling door een Minister gedaan. Op grond hiervan eene voordragt van wet te doen, staat aan elk lid der tweede Kamer vrij; doch over hetgeen medegedeeld is, den Koning aan te bieden eene beoordeeling, misschien wel eene scherpe kritiek; dit komt ons voor beneden de waardigheid der Kamer, even als buiten haar bevoegdheid te zijn.

Omtrent den inhoud liepen de denkbeelden geweldig uit een. Sommigen wilden dat er niet van de Diplomatie, doch met nadruk van verandering in de Grondwet melding zou worden gemaakt. Zoodra het Adres op die wijs een twistappel werd, hebben dertien Leden te regt tegen het voorstel gestemd.

De beraadslagingen in het Comité-Generaal zullen hevig kunnen zijn, en, gelijk altijd, uitloopen op een stuk dat tegenovergestelde meeningen ten halve bevredigen moet.

In één, doch in een onverhoopt geval zou het Adres nuttig kunnen zijn. De Regering kondigt de overweging aan van wijzigingen in de Grondwet, behalve die welke, ten gevolge der scheiding, worden vereischt. Bij gebrek aan genoegzamen invloed van de Kroon, wordt deze aan de Staten-Generaal ondergeschikt, bij wie reeds spoedig verdeeldheid en tweedragt zal ontstaan. Zou het ongepast wezen te betuigen dat men, erkentelijk voor 's Konings onvermoeide zorg, veranderingen vreest, waarvan het doel ook op andere wijs, en terstond, en door des Konings wil, kan worden bereikt?

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaars en op alle postkantoren des Rijks — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 2^{den} February.

Aan lange redevoeringen ontbreekt het in de tweede kamer niet. Dit bleek den 20sten Januarij, toen na de mededeeling van het Gouvernement, waar één krachtig woord, gelijk dat van den heer *de Jonge*, genoeg ware geweest, een uitgewerkt pleidooi tegen België en Europa door den heer *Donker Curtius* nagesproken werd. Doch wat is dit, bij hetgeen den 25sten plaats heeft gehad?

De heeren *Luzac*, *van Alphen* en *van Nes* nemen een voorstel, thans zonder doel geworden, terug; en wel verre van, zoo als de heer *d'Escury*, eenvoudig opgave van hun beweegreden te doen, spreekt elk een breedvoerig advies uit, tot betoog dat het voorstel, schoon ingetrokken, in der tijd te regt is geschied.

Laat dit aldus zijn; wat behoefde een vraag te worden hernieuwd, die thans slechts een tweestrijd der eigenliefde wordt? Waarlijk bij de omstandigheden, waarin het Vaderland verkeert, moesten er geene kostbare uren worden besteed, enkel om te doen zien dat de Heer *Luzac* c. s. geen ongelijk heeft gehad in eene zaak die toch afgedaan is.

Lang spreken is geen bewijs. Daar zijn dagen geweest toen een adres der Staten-Generaal noodzakelijk scheen. Het Rijk, gelijk het in de getrouwe Vereenigde Nederlanden *facto* bestond, is niet altijd, rond uit en zonder afwijking, als de regtens voortdurende en zelfstandige Nederlandsche Staat van Gouvernementswege erkend. Evenwel, en niettegenstaande het meest uitgerekte advies, blijkt het nu dat de voorstellers in hun ijver te ver zijn gegaan, en niet genoeg op de regten van het Rijk, op de pligten van den Vorst en op de onschendbaarheid der overeenkomsten hebben geteld. Nederland lijdt onregt: zoo de Koning hun raad had gevolgd, dit onregt ware niet, zoo als nu, geheel onverdiend.

Het is vooral te betreuren dat de Heeren *Luzac* en *van Nes* zich van zóó scherpe uitdrukkingen bediend en daardoor, zonder de minste reden, eene hoogst onaangename discussie, die aan het belang des Rijks zeer weinig bevorderlijk is, hebben geprovoceerd.

Zoo was het inderdaad min gepast, dat nu door den Heer *Luzac* op hetgeen door de Heeren *Donker Curtius* en *de Jonge*, twee maanden geleden, tegen het voorstel is gezegd, en reeds toen met meer dan genoegzame bitterheid opgenomen was, al weder te rug gekomen werd. Noodzakelijk was het ook niet, dat de geschiedenis eener in November gedane propositie bij de buitengewone zitting van September begon. De meeste Noord-Nederlandsche leden hebben niet toen reeds, gelijk de Heer *Luzac*, de scheiding begeerd: maar het blijkt niet dat de Heer *Luzac* te regt in September heeft verlangd, wat in Januarij door overmagt noodzakelijk wordt. En wat de *ondankbare stiefbroeders* betreft, aan welke de Heer *Luzac* ook nu weder 's Lands ellende verwijt; hetgeen in België gebeurt, is veel minder van die ondankbaarheid het gevolg, dan van een verderfelijke leer die in den Heer *Luzac* althans geen tegenstander heeft ontmoet.

Kinderen des opstands, heeft de Heer *van Alphen* de Nederlanders genoemd. Uitdrukkingen van dien aard, indien ze al niet uit een dwaalbegrip ontstaan, brengen zeer ligt een dwaalbegrip te weeg. De wederstand tegen *Filips* heeft noch in oorsprong, noch in doel, noch in beginselen, noch in gevolg, iets hoegenaamd gemeen met de omwentelingen van dezen tijd.

Doch het opstel van den Heer *van Alphen*, die meestal belangrijke en somtijds geestige aanmerkingen maakt, heeft geen nadeel gedaan; wel de redevoering van den Heer *van Nes*.

Indien de toon des redenaars beantwoord heeft aan den inhoud van het stuk, dan is het niet vreemd zoo, na dusdanigen uitval tegen de Kamer en tegen het Gouvernement, aan andere sprekers eene uitdrukking ontviel, die aan den Heer *van Nes* min aangenaam was.

De Heer *van Nes* keurt het af, dat de Koning dadelijk de wapenen zijner bondgenooten tot demping van den opstand ingeroepen heeft. *Die wapenen konden alleen te pas komen tot verdediging van onze grenzen.* En waarom tot demping van den opstand niet? Moest

de Koning niet zorgen voor het gansche Rijk, of werd hij door de *onwilligheid*, door de *vijandigheid* van een deel zijner onderdanen ontheven van die pligt? De daarheen geworpene assertie van den Heer *van Nes* steunt blijkbaar op het denkbeeld, waarvan de onjuistheid evenzeer als het gevaarlijke thans algemeen ingezien wordt, dat de rebellie van eenige gewesten de ontbinding is van het Rijk.

Het bleek niet dat men gezind was om de kroon van België neder te leggen: van hier, dat de Belgen de voorwaarden van den wapenstilstand niet hebben vervuld.— Zoo de kroon van België, wier herovering de Belgen, met de Franschen in den rug, niet uitermate hebben gevreesd, was nedergelegd; dan zou, evenzeer als nu, over grensscheiding en andere voorwaarden zijn getwist. Zoo de kroon was nedergelegd, de Koning zou heilige pligten verzaakt en eene revolutionaire staatkunde, die hij nu met waardigheid onmaskeren kan, zonder voordeel voor Holland, hebben gevolgd.

Hetgeen het meest opmerking verdient, is hetgeen door den Heer *van Nes* omtrent onzen inwendigen toestand is gezegd.

Wij zijn met den Koning overtuigd, dat de voortdurende toepassing der bestaande instellingen op Noord-Nederland ons elken dag eenen stap nader aan het verderf moet brengen.

Dit is, den Koning eene overtuiging opdringen, die in de aankondiging van eenige wijzigingen, ten gevolge der scheiding, niet opgesloten ligt: eene overtuiging waarop het woord *wij*, ten aanzien der leden van de tweede kamer, voor als nog niet toepasselijk is.

De ondervinding heeft geleerd, dat er groote wijzigingen noodig zijn.

De Heer *van Nes* beslist hetgeen, en met rijp beeraad, nog moet worden onderzocht. Groote wijzigingen in de inrigting en in den geest van het bestuur moeten tot stand worden gebragt: dit heeft de ondervinding in de laatste jaren en op eene treffende wijs, vooral ook in de laatste maanden, geleerd. Groote wijzigingen in de *Grondwet*, thans overwogen en zonder voorafgaande verandering der organisatie van het Gouvernement, zullen, eer de verwezenlijking plaats hebben kan, den Staat in het verderf hebben gestort.

Ik maak geen geheim van mijn bijzonder gevoelen, dat het gemeen overleg tusschen de Regering en de Staten-Generaal dan eerst volkomen zal kunnen plaats hebben, wanneer de natie zelve, door kiezers uit den gegoedden en beschaafden stand, hare vertegenwoordigers zal mogen benoemen, en wanneer de uitvoerders der koninklijke bevelen verantwoordelijk zijn.

Dus eene *volksregering bij vertegenwoordiging met een uitvoerend Bewind*. Dit klinkt vreemd; en evenwel die eisch zal weldra, uit den aard der zaak, worden ondersteund. Zoodanige Republiek, gelijk meermalen in de *Nederlandsche Gedachten* aangetoond werd, is de regeringsvorm die, op min regelmatige wijs, uit eene staatsregeling, welke in Monarchalen zin had toegepast moeten zijn, zeer ten nadeele van vrijheid en regt, opgerezen is. Geen wonder, dat men nu eene meer regelmatige inrigting begeert. Het wezen eener *getempered Monarchie* is te lang miskend; zoo lang welligt, dat het nu terugkomen hierop naauwelijks meer kan worden beproefd.

Misschien dat onder de velerlei gewaarwordingen, welke de Proclamatie van den erfgenaam der Kroon opgewekt heeft, niet ééne regtmatiger dan die van deer-nis en medelijden is. Of gelooft men dat het hart ook van den Prins, bij eene bedaarde overweging van het gebeurde, niet lijdt?

De intrede te Brussel, de Proclamatie van Antwerpen en nu weder dit betreurenswaardige stuk zijn de handelingen door welke men den reeds zoo ingewikkelden toestand van het Rijk, hoewel dit ongetwijfeld tegen de bedoeling was, telkens meer ingewikkeld heeft.

In verkeerde raadgevingen moet grootendeels de oorzaak der dwaling worden gezocht. Iedereen weet hoeveel in moeilijke omstandigheden; en wanneer zijn de omstandigheden moeilijker geweest! de sluwheid over het goed vertrouwen of ook, als het aan vastheid van grondstellingen ontbreekt, de levendige voordragt van valsche beginsels en de aanprijzing van daaruit afgeleide maatregelen vermag. Het is bekend wie den Prins tot het binnentreden van de rebellerende stad hebben overgehaald; door welke toegevoegde en vrijwillig gekozene raadslieden hij te Antwerpen was omringd; en, zoo hij nu het werktuig der Mogendheden is, zal hij in de nabijheid van een *Talleyrand* geenszins van bedriegelijken raad verstoken zijn geweest.

Hetgeen de Prins heeft gedaan, had menigeen, die hem nu hoogelijk berispt, in dezelfde omstandigheden, om consequent te blijven, evenzeer behooren te doen. Dit gedrag kan uit de wanbegrippen omtrent den aard en de uitoefening der regten van het Volk, althans gedeeltelijk, worden verklaard. Bijna alleen tusschen de geweeren en pieken te gaan van het opgeruide gemeen, of misschien het oproer door die avontuurlijke dapperheid wierde gestild: zich aan het hoofd te willen

plaatsen van een opstand, opdat er eene betere rigting aan zou worden verleend: eene diepe vernedering te ondergaan, ter voorkoming van een moorddadigen krijg; het kan alles eenigermate als ééne en dezelfde dwaling worden beschouwd; welke te zachter beoordeeling verdient, naarmate zij in naauwer verband met de algemeen aangenomen liberale beginselen is. Ziet hoe de algemeen geachte Graaf *Van Hogendorp*, dewijl hij in dezelfde beginselen deelt, den Prins te Brussel en Antwerpen niet verontschuldigd, maar als model van zeldzame grootmoedigheid en opoffering heeft geroemd. Wat nu gebeurt, is de voortzetting van hetgeen toen is geschied; en de Graaf moet ook nu lofredenaar wezen, indien hij zich gelijk blijven wil. Wanneer een grijze Staatsman, in de eenzame binnenkamer, zoo ver afdwalen kan, betreure men de dwalingen van den Prins, en veroordeele ze niet al te gestreng.

Wie weet of hij niet heeft gemeend dat hij, ofschoon in deze oogenblikken miskend, aan zijn Vader, aan Holland en aan Europa gewigtige diensten bewees! Den schijn heeft hij met het wezen verward. Eene schitterende handeling moet, om een groote daad te kunnen zijn, den toets doorstaan van de eer en van het regt. Indien, zoodra het oproer uitgebroken was, de held van *Quatre-bras*, de zoon van den wettigen Vorst, de erfgenaam van den door de Mogendheden gewaarborgden Troon zich, als wreker der geschonden rust, als handhaver van het wettig gezag, in naam van orde en wet, in Brussel aan het hoofd der troepen en der getrouwe burgerij had gesteld; die poging, en waarschijnlijk ware zij gelukt, zou in elk geval groot en roemrijk zijn geweest. Had de Prins of te Antwerpen, of nu, de welgezinden, ter vernietiging van een revolutionair Gouvernement, om de vanen van Oranje geschaard, de uitkomst had gunstig kunnen zijn, en de deelneming, welligt de medewerking van het getrouwe Hollandsche Volk zou hem, ook in een roekeloos bestaan, hebben vergezeld.

De Prins, toen hij Brussel binnengetreden is en de scheiding bijna toegezegd heeft; toen hij daarna het eerst de onafhankelijkheid der rebellen heeft erkend; moest, ware hij niet door het onverwachte en vreeselijke der omstandigheden, als 't ware, eenigermate bedwelmd, de onmogelijkheid van het welgelukken gezien en althans hebben gevoeld dat noch het een, noch het ander binnen de grenzen zijner volmagt, zijner bevoegdheid of zijner pligten kon worden geacht. Hoe

veel te meer bij het onderteekenen van een stuk, waarin hij de Kroon dierzelfde gewesten verzoekt, die de Koning als regtens aan zich onderworpen beschouwt. Het is duidelijk welken naam deze daad eigenlijk verdient; en de persoon die ze doet, vermindert het berispelijke daarvan niet.

Mogt het ook thans nog aan den afstammeling van helden, wier zwaard aan Godsdienst en regt was gewijd, met nadruk voor oogen worden gesteld dat hij, dus voortgaande, zich moedwillig in een afgrond neder werpen zal. Welke uitzigten zijn het die de opgewonden verbeelding hem vertoont? Laat hij geroepen worden tot den Troon: bedenkt hij welke in de geschillen met Holland, de houding van het Hoofd der Belgen ten aanzien van Vader, Vorst en Vaderland is? Gelooft hij iets meer te kunnen wezen dan tijdelijke Onderkoning voor het Fransche Volk, copie van Lodewijk-Philippus en gekroonde slaaf van Ultramontaan en Jacobijn? Ziet hij niet dat hij welligt, zonder iets te winnen, alles verliest? Zoo hij onderstelt dat, na zich aan het getrouwe Holland geheel te hebben ontscheurd, hij dien verbroken band altijd naar goedvinden aanknoopen zal, dan heeft hij zich van zijn landgenooten al te ongunstige denkbeelden gevormd.

De Prins kan nog, maar nimmer langs het ingeslagen spoor, worden gered. Zoo de Koning zijne regten, wat Belgie betreft, op hem, hetzij als onafhankelijken Vorst, hetzij als Stedehouder overdragen wil, eene poging, hoe gewaagd, kan door eene niet geheel ongunstige uitkomst worden achtervolgd, strijdt niet tegen plicht en eer, en zal, gelukt ze niet, ook in Holland geenszins ten kwade worden geduid. Doet de Koning dit niet, dan keere Z. K. H. uit Engeland, waar zijn Vader en zijn Land beleedigd en gehoond en hij zelf misleid wordt, terug; en moge hij, door vergelijking met hetgeen hij elders ondervond, het onderscheid zien tusschen regt en onregt, trouw en ontrouw, rondborstige gehechtheid en verraderlijk gevele. Welligt dat, bij verandering van gemoed, een roem voor hem weggelegd is, die groote dwalingen uitwisschen zou.

Voor al bij een onderwerp dat zóó teeder en hartverscheurend is, moet de bescheidenheid worden bewaard, die bij de vrijmoedigheid voegt. De naam van *Prins van Oranje* is onder een stuk als dat van 11 Januarij geplaatst: zou bij zoodanig contrast iets worden gezegd dat meerbeteekenend is?

In des Konings protest, hetwelk algemeen toegejuicht en door den Heer van Nes hoogelijk afgekeurd wordt, komt eene zinsnede voor, waarvan de bedoeling niet geheel duidelijk is.

Les obligations du Roi envers les souverains, envers sa dynastie et envers le grand nombre de ceux, qui dans les provinces insurgées déplorent les maux qui les accablent, lui prescrivent de se réserver, comme il le fait par la présente, ses droits et ceux de sa maison sur la Belgique.

Hier wordt geene melding gemaakt van de regten van het Rijk, noch van de pligten van den Koning als Opperhoofd van dat Rijk.

Of het Rijk behoudt zijn regt op de onschendbaarheid van een door het volkerenregt gewaarborgd gebied; de vrije en onafhankelijke Staat is ook dan, door den voortdurenden afval van Belgie, geenszins van de bevoegdheid tot wijziging der Grondwet beroofd.

Of de Koning doet afstand wel voor het Rijk, en niet voor zich en zijne Dynastie. Doch Koning en Rijk kunnen, in dezen Staat, naauwelijks afgescheiden worden gedacht; de regten der Dynastie worden aldus aanmerkelijk verzwakt: en het is twijfelachtig of zoodanige afstand door den Koning, aan wien het bewaren van de algeheele uitgestrektheid van het gebied opgelegd is, zonder de in Art. 58 gevorderde goedkeuring der Staten-Generaal plaats hebben kan.

Hieromtrent zal eenige opheldering noodzakelijk zijn, als de Grondwet met den gewijzigden toestand van het Rijk in overeenstemming zal worden gebracht.

„De oorsprong van vele Staten is onwettig. Zij werden evenwel, even als nu Frankrijk en Belgie, erkend.”

Hoe zou het anders kunnen zijn? Hetzelfde heeft plaats ook in het burgerlijk regt. Het is droevig, dat het loon der onregtvaardigheid bij den misdadiger en zijn nageslacht blijft; maar de onzekerheid der eigendommen zou nog schroomelijker zijn, indien er geen regt van verjaring bestond.

Doch hoe, indien vastgesteld wierd dat de roover terstond eigenaar is, en niemand den regtmatigen bezitter verdedigen mag?

Deze wordt evenwel nu de wet der Volkeren Maatschappij.

De Minister Sébastiani belooft: *La France ne perdra jamais de vue que l'étendue du territoire du nouvel état doit être de nature à assurer à la Belgique des frontières naturelles*, de linkeroever van de Schelde, *d'une défense facile*, onder anderen Venlo en Maastricht, *et à ménager avec soin tous ses intérêts agricoles, industriels et commerciaux*. Deze laatste woorden zijn ruim genoeg gesteld om zich te voegen naar elk vergrootingsontwerp.

De landen, waarover de Minister ten behoeve heden van Belgie en morgen van Frankrijk beschikt, behooren tot den Nederlandschen Staat:

1o. Dewijl zij een deel van het door opstand niet ontbondene Rijk der Nederlanden zijn.

2o. Als zijnde van oudsher het grondgebied van de Mogendheid der Vereenigde Nederlanden geweest, wier

bestaan in het Rijk der Nederlanden altijd voortgeduurd heeft.

Maar, *on ne peut douter à cet égard de l'appui efficace de la France*. Het stelsel van den Heer Sébastiani komt met dat der Heeren Lamarque en Mauguin in het berooven van Holland en in het herwinnen van Frankrijks natuurlijke grenzen overeen; doch het verschil is; dat het Ministerie den naam van Belgie en den schijn van belangeloosheid bij het voortzetten van bedriegelijke onderhandelingen behoeft.

Wat of het Fransche Ministerie ten aanzien van Belgie bedoelt?

Bij den eersten opslag is het vreemd dat het den Prins van Oranje niet tegenwerkt en mogelijk wel aangemoedigd heeft.

Misschien voorziet men, dat de poging niet zeer veel beduidt. Misschien dat het welgelukken in het oog van vele staatslieden wenschelijk is: *nous n'aimerions pas*, schreef dezer dagen *le Constitutionnel*, *voir s'élever en Belgique un trône qui pourrait avoir de l'avenir*. Misschien dat eene ras verbroken belofte onder de midelen behoort, welke ter bevrediging van den Keizer van Rusland in het werk worden gesteld.

De Prins zou regeren onder Frankrijks voogdij, zoo als en zoo lang Frankrijk verkoos.

Het Ministerie heeft tot nu toe de inlijving niet gewild, en als Koning noch den Hertog van Leuchtenberg, noch dien van Nemours. Aldus wint het tijd; neemt een masker van gematigdheid en vriendschappelijke medewerking ten aanzien der Mogendheden aan; stelt een oorlog uit, die op dit oogenblik den triomf der Jacobijnen bespoedigen zou; vermeerdert de verwarring der partijen en de behoefte naar buitenlandsche hulp, en neemt, zoodra het oogenblik gunstiger is, Belgie, eerst onafhankelijk verklaard, naderhand vergroot, als deel van Frankrijks grondgebied op.

Welligt, want waartoe is de Conferentie buiten staat! wordt Belgie verdeeld. Het kan ook wezen, gelijk uit de zending van den Graaf de Celles, den inhoud van sommige Parijsche bladen en den brief van den Heer Sébastiani niet geheel onwaarschijnlijk is, dat voorloopig een driemanschap wordt benoemd. Of de een of ander wordt Koning gemaakt. Alle schikkingen van dien aard zijn voor korten tijd. Frankrijk is met Belgie een geheel, dat door den dubbel band van Nationaliteit en van politieke dweepzucht zamengehouden wordt.

Van de vrees voor oorlog, die de Mogendheden bezielt, kan welligt tot het bedingen van gunstiger voorwaarden eenig gebruik worden gemaakt.

Slechts zoo lang evenwel als het behoud van den vrede ook in Frankrijks oogmerken ligt. Het blijkt dat de staatkunde van Lord Grey, door wien, ja, de staatkunde van Pitt afgekeurd wordt, in weinige maanden Ierland aan O'connell, Engeland aan de radicalen en met Belgie bijna Holland aan het revolutionaire en niet Engelschgezinde Frankrijk overgeleverd heeft.

Een volk wint onafhankelijkheid terug, wanneer het zelfstandigheid, die geen overmagt ontnemen kan, behoudt.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Woensdag den 9^{den} February.

Het Ministerie *Sebastiani*, welligt ook nu de Hertog van *Nemours* gekozen is, betuigt dat het voortdurig van den vrede verlangt; en de Diplomatie, sedert Julij, offert het stelsel van Europa op, ten einde een Gouvernement, dat vredelievende gezindheden toont, tegen de Jacobijnsche en oorlogzuchtige partij worde gesterkt.

Is dit wel gezien?

Misschien dat het Fransche Ministerie; de persoonlijke opinie van den Koning doet ter zake niet veel; de Mogendheden misleidt.

Het kan wezen dat het binnen kort zelf eene geheel andere houding aannemen zal.

Het kan ook wezen dat het, als die houding wenschelijk wordt, voor een ander Ministerie wijkt.

Het veinzen is ook nu eene voor Frankrijk belangrijke kunst. De warme voorstanders der revolutie-leer zien zelve ook in dat het welgelukken hunner zaak slechts in één geval twijfelachtig wordt; wanneer Frankrijk meer op *verovering* dan op de *verbreiding van liberale denkbelden* bedacht, den Nationalen trots en het eigenbelang van andere Volken tegen zich wapenen mogt. Uit deze opmerking kan veel in het gedrag zoo van het Ministerie, als van de Ultra-liberalen worden verklaard.

Welligt evenwel is het Ministerie in zeker opzicht ter goeder trouw. Het behoud van den vrede *voor als nog*, waardoor het voornemen tot herovering van Frankrijks natuurlijke grenzen niet buitengesloten wordt, is misschien wenschelijk voor dat Ministerie, uit het oogpunt van eigenbelang.

De liberalen die op het kussen zijn geraakt en wier voorname doel, der meesten althans, hiernede is bereikt, nu op hunne beurt door de overige liberalen bestookt, verlangen, ten einde zich staande te houden, inwendige en uitwendige rust. Zoo de oorlog ontbrandt, de grond heeft overal; en in Frankrijk valt waarschijnlijk het Ministerie, en mogelijk niet het Ministerie alleen. Er is dus voor het Fransche Gouvernement en voor de Mogendheden gemeenschappelijk gevaar; waarom niet gemeenschappelijk overleg?

Het blijkt dat de Mogendheden de grootste en grievendste opofferingen doen. Het gezag in Frankrijk moet, hoe onwettig ook, worden ondersteund. Zoo het stelsel van Europa de meest wezenlijke en onregelmatische veranderingen ondergaat, dien prijs houdt men tot afkoop van een tweeden revolutie-oorlog gering.

De nadeelen eener Staatskunde die alle grondbeginsels der menschelijke samenleving ondermijnt, weegt geen voordeel, hoe belangrijk ook, immer op. Doch gelooft men dat behoud van den vrede, door voorbijzage van eer, van regt en van pligt, waarschijnlijk of mogelijk, zonder bestendige en volkomene onderwerping aan Frankrijk mogelijk is?

De Fransche Regering, daar zij door de Ultra-liberalen naar den afgrond voortgedreven wordt, schijnt ter ontwikkeling der beginsels, waaruit zij haar aanzien ontleent, weinig gezind. Die ontwikkeling nauwelijks aangevangen, is het middel tot haar verheffing geweest: langer behoeft en begeert ze die niet.

Wat hebben de Ministeriën, dat van *Guizot*, dat van *Lafitte* met den Heer *Dupont*, zonder den Heer *Dupont*, wat hebben zij sedert Julij allen gedaan?

De revolutie was, gelijk iedereen en vooral in Frankrijk iedereen weet, de triump van het zuivere liberalismus geweest. Een Souverein Volk, een burgerkoning, een Charter als maatschappelijk verdrag, meer misschien nog als instructie voor het bewind. De gansche staatsregeling, die Lodewijk XVIII gaf, was geheel ten onderste boven gekeerd; de oorlog met de daad aan alle wettige Mogendheden verklaard.

In een gansch anderen geest handelde het Ministerie *Guizot*. Waar eene omkeering der maatschappij plaats gegrepen had, beweerde het slechts eene verandering van stamhuis te zien. Het behield de kamers, sloot de Clubs en zag van interventie ten voordeele van opstandelingen af.

De onlusten van October wierpen het Ministerie omver, en de Heer *Lafitte* c. s. kwam nu in het bewind. Groot en, het mag er bij worden gevoegd,

regmatig was de teleurstelling der liberalen, toen hij, met weinige onbeduidende afwijkingen, het spoor zijner voorgangers betrad. De volksbeweging van December, die misschien eene al te kunstmatige opruijing was, miste haar doel, en in het Ministerie had eene tegenovergestelde wijziging plaats. Het Bestuur, sterk door overwinning, of sidderende voor den afgrond dien het reeds geopend had gezien, heeft toen eene achterwaartsche beweging gemaakt; doch, schoon blijkbaar en met reden bevreemd aan de beloften en voorwaarden van Julij te voldoen, ontziet het te gelijk en niet niet minderen grond, den ligt ontvlambaren toorn van eene doordrijvende partij.

Daarom is die tegenstrijdigheid niet vreemd, welke inzonderheid sedert het laatst van December opgemerkt wordt. De Regering verwijdt *Lafayette* en behoudt *Odillon-Barrot*; ontbindt de kamer der Gedeputeerden niet, en draagt eene meer liberale wet van verkiezingen voor; stelt de beraadslagingen, zooveel mogelijk, uit, en toont zich tot wijzigingen bereid, meer democratisch dan wel de meerderheid der Afgevaardigden begeert. Dit is *le système de bascule*, onder het Ministerie *Decazes* lang in werking gebragt; *l'esprit de balancement et de modération*, hetwelk de Heer *Guizot* zelf verklaard heeft de ziel zijner staatkunde te zijn. Daarmede, zoo verbeeldt die staatkunde zich, houdt men zich staande tusschen alle partijen in; tot dat, sterker geworden, men den vijand niet meer door toegankelijkheid ontduikt; maar door magtoefening verplet.

Even zoo in de buitenlandsche politiek. Men toont belangstelling en verleent, ten minste eenigzins, bescherming aan ieder volk dat zich naar het voorbeeld *de la nation civilisatrice, du peuple missionnaire* heeft gerigt; omdat de revolutionaire partij anders te onhandelbaar is. Daarentegen ook ten koste van liberale denkbeelden, werkt men, naar het schijnt, tot bevrediging van Polen en Belgie, en zelfs tot behoud van rust in Spanje en Italië, in één woord tot het voorkomen eener geweldige uitbarsting meê; omdat anders de revolutionaire partij weldra in alle rigtingen losbreken en elk Gouvernement, behalve een geheel revolutionair bewind, van zich afwerpen zou.

Dus, het wezen en karakter der omwenteling van Julij wordt, zooveel mogelijk, onderdrukt. Door die onderdrukking, tracht de Regering naar eene bestendigheid van gezag, die Europa tegen krijg en verwoesting alleen vrijwaren kan; en roept op dien grond de medewerking van elke Mogendheid in.

Hoedanig is deze Staatkunde? van welke middelen voorzien? door welke vyanden bedreigd?

Gelijk elke dusgenaamde liberale Staatkunde, is ook deze op willekeur gegrond. Hooggeroemde beginsels, uit wier toepassing orde en welvaart voortvloeijen moest, worden ondergeschikt aan hetgeen zij staatsbelang noemt. Met welk gevolg? Twee voorbeelden, het een uit staats-, het ander uit volkerenregt, zijn genoeg. Men verkondigt de souvereiniteit van het gansche volk, en draagt de uitoefening er van aan een naar welgevallen beperkt getal ingezetenen op. Zijn eigen bestaan grondt men op het regt der bevolking tot vrije keus van haar Gouvernement, en wegens de uitoefening van dit regt bedreigt men Belgie met den krijg: hetgeen, volgens den Heer *Sebastiani*, eene *raadgeving* is.

Willekeur bestaat niet lang zonder dwang en geweld. Welke zijn de middelen hiertoe? De administratieve magt: deze moet worden gebruikt: een Gouvernement dat zich weet te doen gelden, is sterk genoeg. Vreemd is het niet zoo een leer, die van *Napoleons* dwingelandij een der voorname steunselen was, in de Heeren *Sebastiani* en *Soult* ijverige verdedigers vindt. Doch *Napoleon*, wiens karakter even zeldzaam is als zijn genie, trad op toen de ontwikkeling der revolutie afgeloopen was, en gaf in oorlog en volksroem aan alle partijen een vereenigingspunt en ruime voldoening voor eierzucht en eigenbelang.

Vijand van het Gouvernement is elk die ter goeder trouw de beginselen der omwenteling belijdt; elk die geen losbandigheid, maar ook geene bandelooze tirannij wil: niet de zulken alleen op wie de naam van *Jesuit*, *Jacobijn* of *Carlist* toepasselijk is. De revolutionairen, niet allen baatzuchtige of dweepende voorstanders van volslagen anarchie. De monarchalen, in de goede beteekenis van het woord; in wier schatting de wettige troon de zekerste waarborg van der ingezetenen wezenlijke vrijheden was. De Catholijken, aan wier kerk en geloof de Regering eene onafhankelijkheid ontzegt, tot wier pligtmatige verzekering zij niet sterk genoeg is.

Frankrijk heeft op andere landen gewerkt: ook de wederkeerige invloed is niet gering. De revolutionaire partij wordt versterkt door hetgeen in Engeland, Duitschland en elders plaats heeft gehad, of nog te gemoet wordt gezien. En is het Congres te Brussel niet als 't ware een magtige Club buiten het bereik van den Heer *Guizot*, en die, zoo al niet den Troon, althans het Ministerie wankelen doet?

Niet geworteld in het volk, zonder steun in de opinie van het algemeen, is het Gouvernement eene partij, eene facie, eigenlijk slechts een deel van eene partij, een deel dat ontrouw aan haar beginselen is, eene *coterie*, meester geworden van het bewind en die ook alleen door de materiele kracht van het bewind zich handhaven kan. Door centralisatie; maar de nadeelen hiervan worden algemeen gevoeld: door ambten en door gunstbewijzen van allerhanden aard; maar hiermede bevredigt men zeer weinigen en stelt zeer velen te leure: door beurtelingsche begunstiging van de eene en van de andere partij; maar de partijen, beurtelings begunstigd, beurtelings misleid, vereenigen zich tegen het Gouvernement: door de ondersteuning van allen die, onvoorwaardelijk uitziende naar orde en rust, onvoorwaardelijk voorstanders zijn van het bestaande gezag; maar deze zijn doorgaans eer lijdelijke aanschouwers dan ijverige deelgenooten van den strijd; ongenoegzame steun voor een Bestuur dat, door de publieke opinie en den geest der tijden gevormd, zich tegen beide verzet; allen van zich afkeerig heeft gemaakt, en eene omwenteling, welke de vrucht van zoo langdurige, diepgewortelde en opzettelijk gekoesterde dwalingen is, reeds bij den aanvang tegenhouden wil. *Renfermer la révolution dans son berceau*, zeide de Heer Guizot; juist zou hij zich van het woord *étouffer* hebben bediend.

Het Gouvernement zou al zeer willekeurig te werk kunnen gaan, zonder dat in de Departementen ernstige wederstand zou ontstaan. — Dit is zoo: de Departementen zien toe. Zulks bleek meermalen reeds, en de jongste omkeering is er weder een treffend voorbeeld van geweest. Deze onderwerping aan *Parijs* moet, behalve uit den invloed, welken die beroemde zetel van uiterlijke beschaving en van zedelijke verbastering op het gansche Rijk bezit, uit onmagt meer nog dan uit onverschilligheid of gevoelloosheid worden verklaard. De gansche Maatschappij is sedert 1789 ontbonden, en, indien men het dus uitdrukken mag, *geïndividualiseerd*: wat vereeniging was, is verbroken of uit zijn plaats en natuurlijk verband, zonder leven of zonder kracht; zoodat er geen middenpunten van tegenstand zijn, en de bevolking gemakkelijk onder elk soort van dwingelandij kan worden gebracht. Voegt men daarbij hoe de drijfveeren van Godsdienst, vrijheid en vaderlandsliefde zijn verzwakt, hoe baatzucht en onverschilligheid voor het algemeen belang toegenomen is, en dat overmaat van losbandigheid altijd uitloopt op tirannij, dan is dit

geslacht, en deze aanmerking zal ten minste evenzeer op de hoofdstad toepasselijk zijn, tot het torschen van het zwaarste juk, gelijk de ondervinding heeft getoond, uitermate geschikt.

Maar is zulks een waarborg voor het tegenwoordig Bestuur? De volgzzaamheid der Departementen werkt ook den revolutionairen in de hand. De bevolking zal geen partij trekken voor een Gouvernement, hetwelk noch liefde, noch achting bezit, en dat, zoodra men aan de bewindhebbers den alleenhandel der ambten en de uitgave van den *Moniteur* ontnemt, zijn gansche aanwezen verliest.

Te *Parijs* dan is het dat een Gouvernement aangevallen wordt, hetwelk de beginsels der omwenteling zonder het grootste gevaar noch volgen, noch verlooehen kan. Te *Parijs*; waar de geest der hoogere standen meer dan in enig ander deel van het Rijk doortrokken met Ultra-liberale denkbeelden is; waar de periodieke drukpers zich door rijkdom aan talenten en hevigheid van uitdrukkingen onderscheidt; waar de toevloed van woelzieken, eierzuchtigen en rustverstoorders altijd zoo aanmerkelijk is, en het opruijen van een zedeloos graauw, dat naar verandering, plundering, gelijkmaking der eigendommen verlangt, vooral in een revolutionairen tijd en nu het beginsel der revolutie in de Staatsregeling triumfeert, aan uitgeleerde Volksmensen zoo gemakkelijk valt.

Uit deze aanmerkingen blijkt hoe te regt het plegtanker van Europa in de opregtheid van *Talleyrand* en in de bestendigheid van het Ministerie *Sebastiani* wordt gesteld. Eene zamenzwering, een Volksoploop, en het is weg. De stoutheid zijner woorden kan misschien als de maatstaf zijner vrees worden beschouwd.

Inderdaad het Ministerie valt, zoodra de Ultra-liberale partij zulks ernstig verlangt; doch ook zij heeft voor als nog belang bij een bewind dat, terwijl het ontzettende krijgstoerusting en België van zich afhankelijk maakt, de Mogendheden door vredesbeloften en vertooning van belangeloosheid bedriegt.

Het zou te verwonderen zijn zoo niet binnen kort mistroutwen tusschen het Fransche Gouvernement en de Mogendheden ontstond. De vriendschappelijke opneming van het revolutionair Gouvernement heeft tot nu toe geen zegenrijke gevolgen gehad. Indien de Mogendheden, en hiertoe waren zij verplicht, den Hertog van *Bordeaux* als wettigen Vorst en het Charter van 1815 als blijvende Staatsregeling hadden erkend, droeviger dan nu ware de toestand van Europa niet.

De handelingen der Diplomatie zijn, sedert Julij, eene aaneenschakeling van *concessien* aan de omwenteling geweest, uit vrees voor een triumpf, dien men even daardoor gemakkelijker maakt en bereidt.

Geen dan een gedwongen afstand der regten van den Staat, van den Koning en van de Dynastie. Geene ontbinding of splitsing van het Rijk.

Geen poging tot eene hereeniging, die vooreerst niet, welligt nimmer, en zeker niet op den vorigen voet, plaats hebben zal.

In het Noorden was en is de wezenlijke kracht en van het Rijk, en voorzeker ook van de Dynastie.

Alleen door zedelijk vermogen kan dat Noorden eene zelfstandigheid verkrijgen, dien geringe uitgestrektheid daaraan anders ontzegt.

De *Vereenigde Nederlanden*; het aan Koning en Grondwet getrouwe Rijk; moeten als een zelfstandig en nationaal geheel worden beschouwd.

Dit was in September even waar, als het in Februarij duidelijk is.

Er is eene Commissie tot onderzoek of in de Grondwet enkele wijzigingen worden vereischt.

Het getal van Commissiën was groot; hetgeen zij deden, gering. De Staat zal er thans niet door bedorven worden, evenmin als gered.

Waarschijnlijk is de taak dezer Commissie niet tot veranderingen *ten gevolge der scheiding* beperkt: ofschoon het voorzeker geene *nieuwe Grondwet* is, die in overweging mag worden gebracht.

De Commissiën waren te voren als 't ware eene Natie, eene publieke opinie in het klein; alle meeningen werden gerepresenteerd. Nu niet. Gelukkig: schoon thans de vraag nog natuurlijker is; waartoe eene Commissie; zijn niet de Ministers en de Raad van State de raadslieden van den Vorst?

Commissie, rapport, onderzoek van het rapport, ontwerp van wet, discussie bij de Staten-Generaal, bijeenroeping der dubbele Kamer... dus vooreerst geene verandering; en dit is goed. De Grondwet is niet zóó gebrekkig als velen van haar voorstanders eensklaps

hebben ontdekt; en verandering zou in deze omstandigheden geene verbetering zijn.

Het was niet Ministeriële verantwoordelijkheid, maar een Ministerie dat algemeen werd verlangd.

De Regering had zelf en terstond; waarom of dit door de Ministers niet ernstiger en ook door de Staten-Generaal aangedrongen werd? veranderingen tot stand kunnen brengen, heilzaam voor den troon en voor het volk. Misschien is het eindelijk voor sommige te laat: maar wat dan?

Waren wij omtrent de Commissie zelve ongerust, gaarne herdachten wij het gezegde van den Heer *de Jonge*:

Om de hand te durven slaan aan de grondvesten van eenen Staat, wordt meer vereischt bij den man van kalm beraad, dan gebreken te zien en verbeteringen te begeeren. De voorzigtigheid en onze Grondwet zelve vorderen daartoe het bestaan eener noodzakelijkheid.

En vooral ook de aanmerking van den Heer *Cats*:

Vele gebreken en wel inzonderheid dezulke, niet welke, theoretisch, dikwijls van meer belang schijnen dan zij wel praktisch bevonden worden te zijn, maar dezulke, welke tot de zenuw van den Staat behooren, kunnen verbeterd worden met behoud en onder het regime onzer tegenwoordige Grondwet.

De Hertog van *Nemours* is benoemd.

Frankrijk, ten zij het reeds nu, dat ook niet onmogelijk is, tot de inlijving besluit, keurt de benoeming goed. Zij is ongetwijfeld door Franschen invloed en waarschijnlijk door *intrigues* van het Fransche Ministerie geschied.

Frankrijk keurt goed. Is het tegen de benoeming dat de Heer *Sebastiani* spreekt? Enkel tegen de inlijving voor als nog: *La Belgique ne s'est pas offerte*: maar indien zij zich aanbood? *Son vœu national légalement exprimé n'a pas été adressé à notre Gouvernement*: maar wat, nu dit plaats hebben zal!

Frankrijk keurt goed. En de betuigingen, de brieven van den Minister, de gedragingen der Conferentie, de raadgeving aan den Prins van Oranje, de verklaringen van Lodewijk Philippus.... Wisten de Diplomaten het niet, dat weigeren somtijds de voorbereiding van aannemen is?

Frankrijk keurt goed, of de Koning is weg.

Dus oorlog. Waarom? Is het regt der volkssouveriniteit niet in Lodewijk Philippus erkend? Is België niet als onafhankelijk beschouwd? Bestaat het beginsel van non-interventie niet meer? Is er geen eerbied voor de keus van het vrije Volk? — De *ultra-liberale* Franschen hebben tegen de *liberale* Mogendheden gelijk.

Oorlog? Zoo Frankrijk het wil.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 7½ cents

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN.

Zaterdag den 19^{den} February.

Te midden der onzekerheid omtrent de combinatiën der liberale Staatskunde, mag evenwel, zonder voorbarig te zijn, als zeker worden gesteld dat zoo Lodewijk-Philippus, namens den Hertog van Nemours, voor de Kroon bedankt, België, trots onafhankelijkheid en Nationaliteit, nu of straks ingelijfd wordt.

Hoe en wanneer de vereeniging plaats hebben zal; door welke schandelijke kunstnarigen eene ontknooping, welke niet twijfelachtig is, zal worden uitgesteld, verhaast of verbloemd, kan, nu men minder dan ooit keurig omtrent den aard der middelen is, niet wel vooruit worden gezien. Hiervan evenwel, zonder geslingerd te worden bij het vernemen van elk laatstaangekomen bericht, houde men zich, op grond van Europas toestand, overtuigd: er zal worden gezorgd dat België van Frankrijks wenken bij voortdurend afhankelijk zij.

Waarschijnlijk ontveinst men de inlijving door een afzonderlijk bestaan, gelijk dat der Vereenigde Nederlanden van 1795 tot 1805 is geweest.

Die gemaskeerde inlijving zou voor Holland mogelijk wel de verderfelijke maatregel zijn.

Men zou beweerden, dit blijkt reeds uit het *desaven* van het 12de Protocol, dat elk geschil tusschen Holland en België zonder interventie der Mogendheden moet worden beslist; en de bescherming, de voorspraak, de hulp van Frankrijk zal niet als interventie worden beschouwd. Wie waarborgt ons dat de diplomatie door dien middenweg niet te vrede zou worden gesteld, en de voortdurend der rust voor een aanzienlijk deel van ons grondgebied gekocht?

Die dit ongelooflijk vindt, leze bij voorbeeld de volgende regels uit den thans zeer Ministeriellen *Constitutionnel*.

On accorderait au nouvel état une foule d'avantages, qui, dans toute autre hypothèse, lui seraient vivement contestés. Ainsi il ne serait tenu de prendre à sa charge aucune portion de la dette de l'ancien royaume des Pays-Bas; de plus Maestricht, Anvers, et la forteresse de Luxembourg deviendraient, sans opposition, parties intégrantes de la Belgique.

Voorts zou op de kansen van tweedragt ook in Hol-

land worden gespeculeerd. Men herinnere zich dat door sommigen het oproer te Brussel *la conquête de la Belgique et de la Hollande par la Belgique*, werd genoemd.

De Engelsche Regering, voorstanderes der Fransche omwenteling, toont zich nu over de houding van Frankrijk eenigzins gebelgd.

Dit is onbillijk. Naar het Staatsregt dat in Engeland toegejuicht is, kan de aanvaarding eener vrijwillig opgedragen Kroon, de inlijving van een Land, wiens bevolking die inlijving begeert, niet zonder onregtvaardigheid worden belet.

Met welk *doel* zou een oorlog worden gevoerd?

Om zich tegen het overwigt van Frankrijk te verzetten: maar dit overwigt ligt nu veel minder in de uitbreiding van gebied, dan in begrippen, door welker krachten invloed het onder de Volkeren en tegen de Vorsten magtige bondgenooten bezit.

Met welke *middelen*?

Frankrijk is sterk; het overig Europa zwak.

In zich zelven verdeeld was Frankrijk onder het despotismus en van de Conventie en van Napoleon geducht; Ook in 1791 waren velen nog overtuigd dat het door partijschappen zou worden verteerd. Het had en, als de nood klimt, heeft het ook nu revolutionaire hulpbronnen bij de hand.

De voormalige Dynastie! — Haar aanhang is, om vele redenen, in de eerste omwenteling veel sterker geweest.

En de Mogendheden, wat kunnen die? Nu de toestand der financiën, zelfs in vrede, beangstigend, de gezindheid der Volkeren meer dan twijfelachtig, en de staatkunde zonder eenig beginsel van ware vereeniging is.

Zoo Frankrijk vrede verlangt, zal de vrede nog niet worden gestoord. Door den Minister *Soult* mogt, na de toebereidselen door Frankrijk gemaakt, met nadruk worden gezegd, wat in den *Moniteur*, opmerkelijk ge-

noeg, op de volgende wijs werd gedrukt: *Sous l'influence étrangère la paix était accordée à la France! Désormais c'est la France qui doit exiger la paix.* — Evenwel, gelijk men weet, ook Napoleon heeft altijd om vrede te verkrijgen, oorlog gemaakt.

De Fransche liberaal weet dat zijn vaderland, zonder oorlog, aan Europa de wet voorschrijven en, juist door voortdurende in zoo ver van de rust, de ontwikkeling van het overal uitgestrooide zaad bevorderen kan.

Gewapende vrede duurt zelden lang. Vele Ultra-liberalen eischen den oorlog voor de meer spoedige zegespraal hunner leer; anderen, bevreesd voor anarchie, zien naar krachtige afleiding om; liever krijg aan den Rijn dan omwenteling te Parijs.

Om Godsdienst en regt kan geen oorlog worden gevoerd, nu er zóó weinig geloof aan beproefde beginzelen is: de algemeene krijg belooft Fransche heerschappij, of een triumpf die, ten zij op nieuw wanorde of doodslaap begint, de vernietiging is van al wat naar wezenlijke vrijheid gelijkt.

In het Huis der Gemeenten heeft dezer dagen de Heer *Perceval* het voorstel tot een *Algemeenen vasten bededag* gedaan.

Slechts één kans van redding is er nog; de genade van Hem, die de bron van alle genade is, gezocht in ootmoed en berouw door het middelaarschap van onzen gezegenden Heiland.

Dit voorstel is echter niet in overweging gebragt, omdat de Koning Opperhoofd der Anglicaansche Kerk is, wier belijdenis nog steeds als Godsdienst van Staat wordt erkend.

Velen ook hier meenen dat het uitschrijven van een Bededag overgelaten moet worden aan het Gouvernement. Dit gevoelen, hetwelk misschien op Sijnodale reglementen of op andere verordeningen steunt, hoe komt het met de onafhankelijkheid der Hervormde Kerk overeen?

Eene *noodlottige dwaling* wordt door hetzelfde lid de thans zóó algemeene stelling genoemd, dat er geen natuurlijk verband tusschen Godsdienst en Staatskunde bestaat. Die stelling, voegt hij er bij, is een voortbrengsel van den geest van het liberalismus, dat is, van ongelooft; welks eerste vrucht de Fransche omwenteling is geweest; *zóó dachten de vaders niet.*

En waarlijk ook onze voorvaders niet.

Waar geen vereeniging is van Staat en Kerk, moet voor de onafhankelijkheid der Kerk worden gezorgd.

Het spoedig weder ingetrokken voorstel van het Engelsch Ministerie om, tegen de uitdrukkelijke voorwaarde van geldleeningen aan, eene belasting op de overdracht van schuldbrieven te leggen, is weder een bewijs dat voor de liberalen, in wier oog het Staatsbelang elken maatregel regtvaardigen kan, een verkregen regt geen hinderpaal is. Met reden heeft Sir *Peel* gezegd:

Dit zou strijden tegen de eer van het Land..... Aldus neemt men onwaardeerbare hulpbronnen weg; daar men de schuldeischers ontmoedigt om in tijden van gevaar, gerust op de goede trouw van het Gouvernement, het Rijk, bij de ongenoezaamheid der inkomsten, in de mogelijkheid te stellen van buitengewone pogingen te doen.

Met reden, en och of die ernstige vermaning gepast ware in Engeland alleen! riep hij in verontwaardiging uit:

Zoo schokt men niet slechts het publiek crediet, maar ondermijnt ook het zedelijk gevoel. Indien de Staat niet voornemens is verbindtenissen op te volgen, sluit dan de Geregtschoven in eens, en verg van bijzondere personen niet dat zij aan de hunne voldoen.

En evenwel Sir *Peel* is lid van een Ministerie geweest, hetwelk zich niet zeer angstvallig in het nakomen van Tractaten heeft betoond. De regtvaardigheid is één: in Staats- en in burgerlijk regt; en — dit had hij niet voorbij moeten zien — evenzeer in het Volkerenregt.

Hoe zou het mogelijk zijn dat ook nu aan eene spoedige hereeniging van Holland en Belgie wierd gedacht!

Men werpe zijne regten niet weg; naar eene betere toekomst zie men vrijelijk uit; doch bedriege zich niet door hetgeen slechts te leurstelling en meer dan te leurstelling veroorzaken zou.

Vereeniging op den vorigen voet, zoo die, wat materiele belangen betreft, mogelijk was, zou om niet materiele belangen onmogelijk zijn.

Scheiding onder denzelfden Souverein, is of onderdrukking van het ééne deel, of onrust, afval en burgerkrijg.

Zonderlinge overweging bovendien! Zoo eenig deel van Belgie, Antwerpen, Gent, om voordeelen voor handel of industrie, terugkeeren mogt, beeldt men zich in

dat zelfs de wettige Souverein, zonder dat Frankrijk tusschen beide treedt, thans nog aan Belgie raakt?

Van verovering zag de Koning in zijn Protest tegen de Conferentie reeds af.

Onderhandsche bevordering van binnenlandsche bewegingen werd in de brochure *over de erkenning der onafhankelijkheid van Belgie*, het openen van een afgrond genoemd, die niet dan door den val van Nederland en Oranje zou worden gedempt.

Een Vorst, wiens gedrag men wellicht verontschuldigen, niet — dit zou de verloochening onzer beginselen zijn — regtvaardigen kan, moge, helaas! bedrogen worden in een vreemd land: maar aan de raadslieden der kroon is, hopen wij, bekend waar nog de eenige steun der Dynastie, hoedanig de denkwijzen in Holland en wat de plicht van een regtschapen en waarlijk trouwen Staatsdienaars is.

In het Adres der Staten-Generaal, waarvan het inderdaad niet te verwonderen is dat het bijna geen indruk heeft gemaakt, wordt zeer de eensgezindheid geroemd.

Is het in goeden ernst dat men zich hiermede vleit?

De eigenschap der *milde* begrippen is dat, waar zij heerschende zijn, men, ook met de beste gezindheden, geen eendragt behoudt.

Vóór weinige maanden, toen met het nu ten einde gebrachte tweede deel der *Nederlandsche Gedachten* een aanvang werd gemaakt, was er in Europa over het algemeen welvaart en schijnbare rust. Wel waren Frankrijk en ook de tweeslagtige Staat der Nederlanden door partijschappen verdeeld: maar in Belgie was de orde niet gestoord en werd, zeide men, eene meer kalme stemming bemerkt; in Frankrijk zou het Charter, waarborg tegen overdrevene vrijheidszucht, in alle omstandigheden ongeschonden worden bewaard; daarbij, zoo het misnoegen immer tot dadelijkheden uitbreken mogt, de diplomatie was eensgezind tot handhaving of herstel van het wettig gezag. Dus gingen men de toekomst, zoo niet onbezorgd, toch zonder angst te ontmoeten; en het scheen zwaarmoedigheid alleen die van het naderen eener bijna onvermijdelijke en algemeene omwenteling sprak.

Daar werpt de revolutie eensklaps het constitutioneel en doorzigtig overkleed af. Een oproer te Parijs: het Charter

is van Monarchaal Jacobijnsch, en Frankrijk onderworpen aan Parijs. Belgie levert, aan Holland ontscheurd, een tooneel van voorbeeldelooze verwarring op; Engeland is tegen het radicalismus niet betsand; de Mogendheden buigen zich in het stof. Het misdrijf zegeviert, regt wordt het onrecht genoemd, verliezen en opofferingen in ruime mate zijn ieders deel, de zwakheid der instellingen en de bedorvenheid der maatschappijen komt overal aan den dag; nu schijnt oorlog, dan weder regeringloosheid nabij, en wie berekent of niet straks de orkaan zich verheft, die de overblijfselen van welvaart en beschaving vernietigen zal!

Gebeurtenissen van zoodanige snelheid en omvang kunnen enkel uit de algemeenheid en den langdurigen invloed der liberale begrippen worden verklaard.

Het niet genoeg opvolgen van de liberale denkwijzen werd door velen als oorzaak van de hevigheid der liberale oppositie beschouwd. De onjuistheid dezer meening is door de ondervinding wederom getoond. Nu zijn in Frankrijk de voorstanders van die begrippen, zonder tegenkanting van medeburgers of van vreemden, aan het werk. En evenwel niet ééne hunner beloften wordt vervuld; de onrust neemt gedurig toe, en er is voor hen geene keus dan het verzaken van hun leer of het omkeeren van de maatschappij.

Zou de oorzaak van het kwaad dus niet beter in die liberale denkwijzen zelve worden gezocht?

Het blijkt dat de meerderheid der ingezetenen rust en vrede verlangt. En evenwel de binnenlandsche twisten verminderen niet, en het schijnt dat men te vergeefs den oorlog ontwijkt.

Schuilt dan wellicht in het wezen van het liberalismus iets dat sterker dan menschen en omstandigheden is?

Voorzeker; en veel licht gaat over onze tijden op, zoodra men de volgende waarheid bemerkt: *er is een voortdurende strijd niet van liberalen en andersdenkenden, maar der liberalen ONDER ZICH.* (*)

Het Liberalismus, uitgaande van de oppermagt der Volkswil en van de onafhankelijkheid van ieder mensch, heeft vrijheid en, door vrijheid, orde en welvaart ten doel: doch, zoodra de verwezenlijking zijner grondstel-

(*) Daarom is ook de tegenstelling tusschen *liberalisme* en *gallicanisme*, welke door den Abt de la Mennais, als grondslag van zijn stelsel, in het beroemde werk, *Des progrès de la révolution*, opzettelijk aangedrongen is, naar ons inzien, niet juist. Hetgeen hij *gallicanisme* noemt, is de Staatskunde die door elk liberaal bestuur ten aanzien der Godsdienst zal worden gevolgd.

lingen wordt beproefd, treedt voor vrijheid losbandigheid op. Nu wil de een ontwikkeling desniettemin; terwijl de ander vooraf tegen die wanorde beveiliging wilscht. Naarmate de een die wenscht te blijven staan, meer onbewegelijk is, spant de ander die verder wil gaan, zijne krachten met meer onstuimigheid tegen hem in. Zoo moeten er altijd twee partijen zijn, altijd onophoudelijke botsingen ontstaan; tot dat men of dagelijksche omkeeringen of eene regering aanschouwt, wier beginsel de verloochening van alle beginselen is. (†)

De historie der laatste halve eeuw kan in één woord worden omvat: zij is als 't ware *der liberalen burgerkrijg*. Eerst had de gruwzame ontwikkeling van theoriën, trots allen tegenstand, haar loop; die, toen elk moede en moedeloos werd, door een telkens meer willekeurig gezag tegengehouden werd. De ondragelijkheid van het juk deed Europa opstaan tegen den overheerscher, toen het zijner tirannij aan Nationale ondersteuning ontbrak. Scheurde men zich nu van de liberale theoriën los? Neen: het was in zekeren zin de partij der ontwikkeling die gezegevierd had; de Gouvernemen ten zonderden zich, uit den aard der zaak, van haar af; en zoo werd op nieuw eene partij van den tegenstand gevormd. Dit is de reden dat, vooral waar eene Volksvertegenwoordiging was, de oppositie een revolutionair en de regering een willekeurig aanzien verkreeg. Van hier dat men toegeeffijk werd om niet eigendunkelijk en slaafachtig om niet miltziek te zijn. Van hier dat eene omwenteling als die van Julij onvermijdelijk was, en, in den grond, den stand der zaken weinig veranderen kon. Uitdrukkelijk is nu de liberale theorie ten grondslag der Staatsregeling gelegd, en desniettemin, dezelfde partijen zijn er op nieuw: de eene begeert een voortgang die wanorde sticht, terwijl de andere, die er zich tegen verzet, enkel steunt op willekeurige krachtoefening en op het bondgenootschap eener Diplomatie die ook liberaal is, doch ook tot de partij van den tegenstand behoort.

(†) De verdeeling die de *Gazette de France*, dat uitmuntende blad, thans in haar Journalen-overtigt aangenomen heeft; *Mouvement, Résistance, Milieu*, is inderdaad algemeen. Waar het liberalismus heerscht, moet beweging en wederstand zijn: en *le jeu de bascule* is de kunstgreep van elk Gouvernement dat om alles toe te geven niet zwak, en om alles te weigeren niet sterk genoeg is.

Die krijg is eindeloos omdat de oorzaak in den onveranderlijken aard van het liberalismus ligt. Wat het eenige middel ter bevrediging is, blijkt; want elke Staatskunde is liberaal, zoodra zij van de Godsdienst afgescheiden wordt.

Als de Regering niet eene Goddelijke ordening en bovenal gehouden is aan gods wet, onderwerpt men zich niet dan gedwongen of uit belang; en zij meent alles te mogen doen, wat in het voordeel van den Staat wenschelijk is.

Indien thans de liberale leer een meer volkomen toepassing erlangt, geraakt de maatschappij, ten koste ook van den middenstand, onder de heerschappij van het gemeen. Wie berekent hoe ver de omwenteling zich in deze haar tweede hoofdperiode uitstrekt, en welk eene drukkende suprematie Frankrijk door voorbeeld en wapenen uitoefenen zal!

De onderdrukking van het liberalismus door het liberalismus zou tijdelijk, en alleen door een despotismus, erger en meer vernederend dan ooit de dwingelandij van Napoleon was, mogelijk zijn.

Bij eene voortdurende algemeenheid der liberale theorie, is het lot der Staten van den tweeden rang, daaronder van ons vaderland, in elk geval, gemakkelijk te voorzien. Onafhankelijkheid bestaat voor den zwakken niet, zoodra het volkerenrecht op de overmagt berust. Overheersching of verguizing is al wat hem ten deel vallen moet.

Vreesselijk, en toch heerlijk en majestueus is de wereldcrisis, die nu reeds meer dan veertig jaren heeft geduurd. Wat is de eerste oorzaak der rampen, onder welke zoo menige Staat ook nu jammerlijk zucht? Dat god; zoo even hebben wij het gezien; van den Staat buitengesloten werd. De mensch heeft gemeend groot en gelukkig door zich zelve te kunnen zijn. Volmaking en heil was het doel; verbastering en ellende het gevolg. Wat eeuwen had geduurd, viel in één oogenblik in; onder de hand der werkmeesteren stort neer hetgeen voor de eeuwen wordt gebouwd. En evenwel god heeft zich niet tegen dat pogen en sloven gesteld. Ziet! zóó groot, zóó gelukkig is de mensch, als hij aan eigen wil en eigen kracht overgelaten is.

Nederlanders, die Christenen en ook daarom in waarheid Nederlanders zijt! laat ons in de rampspoeden van dezen zóó opmerkelijken tijd, hooger zien dan naar den mensch en naar zijn vruchteloos gewoel. God regeert; niet een god gelijk Hij aan ieders rede of verbeelding welbehagelijk is, maar de god der Openbaring, die zich in CHRISTUS bekend heeft gemaakt; beschermers van de Kerk en in wiens albesturende hand ook zijner schepselen tegenkanting dient tot opbouw van het Rijk, welks hoeksteen door aardsche tempelstichters ter zijde geworpen is.

De uitgave geschiedt bij G. VERVLOET, te 's Gravenhage; bij de voornaamste boekhandelaren en op alle postkantoren des Rijks — Men abonneert zich voor 10 nummers te gelijk, tegen f 1. 25 franco per post. De nummers zijn afzonderlijk te bekomen voor 15 cents, een kwart vel voor 75 cents.

Gedrukt bij H. P. DE SWART, te 's Gravenhage.